pleta. vt in ista. l. ver. nō prīns. Sed modus nō obuiat prīn. ac quisitionis nec impedit acgstionē fieri. sed si post eā factū non impleē eā resoluit. l. qbus diebus. §. fi. de cōdi. & demō. plus ergo efficit & facilius impedit defectus cōditionis ad acgstionē fiendā q̄ defectus modi eam factā resoluat. arg. in. l. patre furioso. ff. de bis qui sunt sui vel alieni iuris. ¶ Tertio & vltimo ad idē opponitur q̄ etiā si sit cōditio mixta idez sit vt defectus cōtingens p casum nō faciat deficere relictū. ff. de annu. leg. in prīn. fol. verū est in legato alimentorū eorū fauore. l. i. §. de leg. & l. illis libenter. de condi. & demō. & l. caio. de ali. & cibaria. leg. §m verā solutionē glossarū quā sequitur Bar. nisi tale legatū non esset factū contēplatione legatarij. sed contemplatione eius in cuius persona veniebat 2ditio implenda. q̄ & tunc legatū deficeret si cōditio deficeret p casum. l. seio amico. in prīn. ff. de nu. leg. & l. q concubinā. §. vgoni. de leg. iij. & ibi Bar. & p hoc est expedita glo. & sua distinctio vsq̄ ibi. Idē est in illa cōditione &c. ¶ Et recollige q̄ aut loquimur in cōditione mixta. aut modo mixto Primō casu nō est dubiū. q̄ si deficit per casum nō deficit relictum ex voluntate defuncti q̄ voluit relictū dependere ex casu fortuito. Secundo casu distingue vt supra dixi in secūdo cōtrario. Tertio casu distingue inter legatū alimentorū et alia legata vel institutionem. Quarto casu dic vt in. o. l. si fundum.

7 §. iulianus. ¶ Hūc ergo q̄ritur qd de illa cōditione si dederis titio. g. an dicatur cōditio mixta an vero mere potestatiua: videt hec vltima pars verior: q̄ filius pōt instituī sub tali cōditione. l. si. ff. eo. ti. ergo non est mixta: q̄ sub mixta nō pōt instituī. j. eo. l. si pater filiū. sed dūtaxat sub potestatiua. l. suus quoq̄. ff. de here. instī. Cōtrariū determinat hic glo. p. l. cū ita dar. ff. de condi. & demō. vbi habeē q̄ si titius decederet anteq̄ sibi des vel offeras & ipse recusat habetur 2ditio p defecta et non debes eā implere in psonā heredis sui nisi in legato libertatis ergo non pōt dici mere potestatiua q̄ illa nō haberet p defecta: sed p impleta. l. q̄ sub cōditione. §. quoties. ff. e. ti. & in secūdo cōtrario. glo. ibi. Nec obstat ratio supra facta q̄ ts sit mixta: q̄ tū est verisimilē q̄ ille nō recusabit recipere reputatur leuis & potius potestatiua quātū ad effectū. vt sub ea possit filius instituī q̄ in hoc inspicitur potius facilitas implēdi. Hinc est q̄ si filius esset institutus hic sub cōditione si nauigauerit vsq̄ ad venetias: licet reuera ita possit dici mixta q̄ pendet ex volūtate tua: & ex casu fortuito: nam posset in mari suffocari vel in flumine attamen q̄ raro hoc 2tingit reputatur potius potestatiua vt filia possit sub ea instituī: vt hic. & l. suus quoq̄. §. puto. ff. de

8 bere. instītu. ¶ Itē q̄ro qd si stetit per casum 2tingentem in psonam implere debētis. Respōdeo habeē q̄ defecta indistincte siue esset mere potestatiua siue mixta per. l. sub diuersis. §. fi. de condi. & demon. ¶ Ultimo querit qd si stetit p testatorem videtur q̄ habeatur p impleta p ea que no. p doc. in. l. miles. §. fi. ff. de adul. qui dicūt p illū tex. q̄ si aliqs instituat religiosos sub conditione si sepelierint corpus suū in ecclesia & ipse moriē excōicatus: & sic non pōt in ecclia sepeliri q̄ hoc cōtingit facto testatoris habeē conditio p impleta. tene mēti. Cetera vide hic p Ly. q̄ pro volentibus repetere banc. l. dilatat fimbrias suas circa materiam cōditionū q̄ quedā sunt ppie cōditiones q̄ se habēt ad esse & nō esse: quedā aūt q̄ semp ad esse: vt sunt conditiones necessarie. quedā aūt q̄ semp non ad esse vt sunt cōditiones impossibiles de natura vel de iure: q̄ turpes & ille non dicuntur ppie cōditiones. de q̄bus vltimis vide plene p Bart. in. l. j. ff. eo. tit. de necessarijs vero dic vt in. l. si pupillus. §. qui sub conditione. ff. de nona. & Bar. tangit in. l. ita stipulatus. de ver. obl. in articulo de stipulatione conditionali. & aliqd tetigi in. l. extraneū. §. tit. j. Cetera vide p Bar. in. l. in testamento. ff. de condi. & demō. vbi tangit materiam huius. l.

2 ☞ Cōditio de nubēdo tali si nō pōt, illi nubere licite videtur inducere viduitatem.

3 Qñ conditio habetur pro impleta venit quis ad cōmodū hereditatis vel legati, iure extraordinario: idest officio iudicis et quando iure ordinario.

4 Si in libello supplicatorio vel conditionali ponat quis aliquid quod faciat contra se statur ei contra libellantem & in fauorem partis aduerse.

Confessio partis facta in iudicio altera parte absente an prejudicet confitenti.

1 **Conditioni.** †Quero circa principium huius. l. si aliqua fuit instituta sub conditione si nupserit tali: & si nō nupserit fuit datus, substitutus vulgaris qñ dicatur nō nupsisse ad hoc vt fiat locus substitutioni: videtur q̄ quoūsq̄ pōt nubere: q̄ vterq̄ viuit & nō pōt dici non nupsisse. q̄ licet semel recusauerit pōt volūtatē mutare. arg. in. l. deberi. j. de fideicō. liber. & sic nō fiat locus substitutioni quousq̄ est possibile q̄ nubat ar. in. l. stipulatus. de verbo. ob. Tu dicit contra q̄ dicitur nō nupsisse si ille eā requisiuit & ipsa recusauit. l. pe. §. j. de condi. & demō. & statim habetur conditio p defecta: nec reuiuisceret si mutaret voluntatē & vellet nubere nec p hoc auferretur ius q̄situm substituto: sic ecōuerso si ipsa requisiuisset illum: & ille recusasset statim haberetur p impleta. §. l. prox. i. fi. nec si postea illū peniteret & vellet eam recipere teneret sibi nubere eadē ratione fallit in legato libertatis. vt. j. de condi. insert. l. pe. Itē diceret non nupsisse si ad instantiaz substituti assignatus esset sibi terminus. & infra illū nō fecisset suam diligentiā p ea q̄ habentur in. l. Q̄diu. la. ij. ff. de acq. bered. Itē in tertio casu si sublata esset potētia nubēdi: q̄ ille cui debebat nubere vel est mortuus vel aliam vxorē recepit anteq̄ esset 2stitutus in mora. vt in aut. cui relictū. j. de indi. viduita. tollē. Extra istos casus quoūsq̄ possit nubere nō diceretur nō nupsisse nec fieret locus substitutioni: licet cōmode potuerit nubere & neglexerit. l. si qs instituatur. cū ibi not. ff. de here. instī. Sic ob. l. hec cōditio. la picola. de cōdi. & demon. vbi habetur q̄ legatarius debet implere cōditionē q̄ primū pōt si est in sua ptāte. et nisi faciat. habeē cōditio p defecta: q̄ verū est in legatis vt eam faciat de ficere non sic in institutione heredis in qua agit de maiori prejudicio: q̄ faceret testatorē intestatū deficere vñ illa. l. nō habet locū in institutionibus. gl. est singularis & mēti tenenda in. o. l.

2 si qs instituat. ¶ Itē no. ex hac. l. oū dicit viduitatē induxisse q̄ cōditio de nubēdo tali si nō pōt illi nubere licite videtur inducere viduitatē. q̄ qui vult vt nubat vni videtur velle q̄ nulli alteri nubat: vnde si illi nō pōt nubere bonestē: nec alteri p

pter phibitionem testatoris cogitur stare vidua & hoc pbatur in. l. cū ita. de cōdi. & demō. vnde videbat hic q̄ duplici ratione ista conditio esset spernēda. primo q̄ erat turpis. secūdo q̄ in ducebat viduitatē. vt in multis legibus in ti. de condi. & demō.

Sed neutrum est verum: q̄ licite poterat nubere. vt hic dicit:

3 ergo nō debuit spernere vel implere. ¶ Itē no. ibi dum dicit extraordinaria vna cū glo. q̄ qñ cōditio habetur p impleta vel

4 nit qs ad cōmodū hereditatis vel legati iure extraordinario. i. officio iudicis: hoc declara per Bar. in. l. in testamento. de cōdi. & demon. q̄ aut loqtur in legatis aut in institutionibus primo casu aut habeē p impleta de iure cōi. vt in casu huius. l. precedentis. in fi. Et tūc venit ordinario iure: & p actionē ex testamēto directā. aut ex quadā specialitate: & tūc venit p officiū iudicis. Secundo casu aut 2ditio remittitur de iure ciuili & pōt adire hereditatē. aut de iure pretorio & ds cōpetere. bo. pos. l. fa

4 cta. §. si danda. ff. ad trebel. ¶ Ultimo not. in fi. q̄ si in libello supplicatorio vel cōuentionali qs ponat aliqd qō faciat cōtra se statur ei contra libellantem & in fauorem partis aduerse. cōcordat. l. cū pretium. j. de libe. cā. Videbatur ztrariū: q̄ confessio partis etiā facta in iudicio altera parte absente non preiudicat 2fitenti nec pdest absenti. l. certū. §. si quis absente. ff. de confes. sed libellus porrigitur absente parte. So. propter hoc ista. l. cū si. est notabilis q̄ hoc fallit in confessione q̄ continetur in scriptura libelli p partē porrecti vt preiudicet: licet facta parte absente: & idē in scriptura exceptionū porrectarū. vt. §. de his quē potētioz noīe. l. j. & ibi p Bar. & si hoc fecerit scienter nō pōt revocare confessionē ita ds intelligi glo. q̄ est in. l. rura. j. de oi agro deser. li. g. q̄ dicit q̄ desideriū apud acta publicatū corrigi non pōt si aūt p errorē facti secus. vt in. l. edic. §. fin. ff. de iure fis. & in L forma. §. fi. ff. de cens. sed si per errorē iuris distinguitur an sit persona cui ls iura ignorare. vt mulier miles & rusticus: & idem vt possit corrigere als secus vt hec habentur in tex. & glo. ff. de iure fisci. l. ij. §. fina.

2 ☞ Institutio collata in vnum casum extenditur ad alium sibi similem.

3 Testator si instituit vxorē suam heredē quousq̄ honeste caste vixerit & vitam vidualem seruauerit & post mortem eius substituit titium & ista mulier nubat alteri & sic perdit hereditatē an statim debeat ad titium peruenire.

4 Potentia adeunde hereditatis dicitur ius nō facultas & que sit vtilitas ex hoc.

1 **Mater.** †Nō refert qd ex eqpollētibus fiat. Ad hoc allegaē hic. & l. mu

2 lier. ff. ad treb. vel sic. † Institutio collata in vnū casum extenditur ad aliū sibi similē. b. d. ¶ Oppo. q̄ conditio debet impleri in forma specifica. als non habetur p impleta sed p defecta: vnde si te instituo si dederis. g. stichō seruo titij si non dediste stichō sed titio nō censetur impleta: q̄ nō est seruata forma. l. q̄ heredi. in prīn. de cōdi. & demon. licet si dedisses stichō idē effectus sequeretur q̄ fuissent acgsita dño hic aūt nō fuit impleta in forma que fuit si emancipabuntur a patre & nō fuerint emancipati: licet p mortē egiuerint patriā potestatem

testatē. So. istud faciebat dubiū in hac. l. tū ratio decidēdi est q̄ ista testatrix censetur potius cogitasse de effectu 2ditionis q̄ de forma eius: q̄ voluit hereditatē suā acgri filio & non marito: & hec presumpta volūtas colligitur ex qualitate psonarū q̄ ipsa est mater: & ille est filius ex qualitate viri. vñ nō curatur q̄ forma nō fuerit seruata ex quo euenit effectus: de quo testatrix cognouit: ſz vbi cessaret ista presumptio decederet ztrariū vt si te heredē instituo sub 2ditione si titius emancipabit filiū suū: tunc em̄ non presumo: apposuisse istā 2ditionē vt acgrat tibi & nō titio: cū non sis filius titij. ideo si aliō mō puta p mortem filius titij efficeret sui iuris cōditio ista non censeret impleta nec posses esse heres. facit. c. suspectū. de rescrip. li. vj. Et vide circa istū arti. q̄ aliqñ testator cēsetur cogitasse de effectu 2ditionis plusq̄ de modo & aliqñ de mō: qō plene no. p Bart. in. l. gallus. §. & qd si tm̄. ff. de lib. & posth. & in substitutione vulgari semp censetur cogitasse de effectu magis q̄ de modo fauore testamenti: & vt qs decedat testatus: vnde si tibi substituo vulgariter si noluisti esse heres vel impossibilitatus vnus casus impotētie venit

3 ceteri vt in illo. §. & tetigi. in. l. iij. §. ti. j. ¶ Et predicta faciunt ad q̄stionē quā pluries vidi de facto. Testator instituit heredē vxorē suā quousq̄ honeste & caste vixerit & vitā vidualem seruauerit & post mortē vero eius substituit titiū. ista mulier alteri nupsit & sic pdidit hereditatē. Querit an statim debeat ad titiū puenire: videtur q̄ non: q̄ testator disposuit q̄ pertineret post mortē vxoris: videē ergo q̄ interim debeat esse penes venien-

8 tes ab intestato.[a] Cōtrariū videtur verius q̄ debeat puenire ad titium. nā intētio testatoris fuit q̄ ad ipsum pueniat post q̄ defecerit in psona mulieris: potuit aūt desinere vel p transitus ad scōa vota vel p mortem eius: testator vero non exp̄essit nisi causam mortis credēs q̄ ipsa deberet semp stare vidua: & si cogitasset ztrariū etiā in illū casum puidisset: ergo ille casus ve

nit arg. huius. l. & ita determinatur in addi. Spec. ti. de secun.

4 nup. in rub. & ita pluries 2silui. ¶ Ultimo no. tex. in fi. dum dicit ius adeunde hereditatis q̄ potentia adeūde hereditatis dicitur ius nō facultas & vtilitas 2sistit in hoc: q̄ omne ius tollitur prescriptione temporis. l. sicut. j. de prescri. ggg. an. & ideo ius adeunde hereditatis durat vsq̄ ad ggg. an. vt no. in. l. licet j. de iure delibe. sed si esset facultas nullo tpe perderetur: vt in l. viam publicā. ff. de via public. videbatur autem q̄ non esset ius: q̄ si esset ex eo diceretur qs locupletior etiā anteq̄ adiret: q̄ inter alia bona computaretur: & tamen leg dicit contrariuz ff. ad le. fal. l. pretia rerum. circa medium.

2 ☞ Si filius exheredetur in defectū conditionis an in ista ex heredatione requiratur bodie causa.

3 Qñ testamentuz non valeat licet exheredetur filius in defectū conditionis.

4 Filius an possit institui sub 2ditione si decem̄ dederit alteri.

5 Nō filius possit instituī sub cōditione ptātiua & an exheredatio tunc facta in defectū talis conditionis sit inepta.

6 Filius preteritus institutus sub cōditione potestatiua an possit ire coram iudice & protestari se nolle conditionē implere ad hoc vt defecta conditione reperiatur preteritus & reddatur testamentum nullum.

7 Nepotes & ulteriores an possint instituī sub conditione casuali vel mixta etiā si in defectū conditionis non exheredentur.

8 Si filio relinquatur legitima pure an in residuo possit bodie instituī sub conditione casuali vel mixta.

9 Si instituo posthumam nasciturā que monasterium ingrediatur vel que nubet in tanta quantitate & nata sit posthuma que monasterium non intrauit vel non nupsit an valebit testamentum reiecta illa conditione.

10 Testū a principio nullū ex eo q̄ filius iaz natus fuit in eo preteritus non reconualescit lz moriatur viuente testatore.

11 Si filius sit institutus sub duabus cōditionibus ztrarijs: vt si nauis ex asia venerit siue nō venerit cū interim adire nō possit q̄ nescitur ex quo conditionis euētu sit institutus an valebit testamentū hoc iure quo cōditio nō reiiciebat de legitima.

12 Filius institutus sub conditione an possit approbare testamētum ad commodum suum: q̄ forte sit institutus in maiori portione q̄ habiturus sit ab intestato.

1 **Pater filium.** ¶ Filius in ptāte nō pōt heres instituī a patre sub 2ditione q̄ nō sit in eius ptāte vt est 2ditio casualis & mixta q̄ nō pendet ex facto seu ex volūtate instituti sed ex casu fortuito. & si aliter fit nō valet testamentū nisi fuerit in defectū conditionis exheredatus & pōt per eum adiri hereditas ab intestato. b. o. Et premittit primo vnū ad euidentiā vsq̄ ibi cū aūt. Scōo determinat casum, ppositum q̄ nō valeat testū vsq̄ ibi & ideo. Tertio prouidet filio

q̄ adeat ab intestato. Et intellige istā. l. vt habeat vtilitatem & maiorē dubitationē qñ dicto filio fuit datus coheres maxime extraneus: & sic interest ipsius filij q̄ testamentū non valeat ad hoc vt ipse solus tota hereditatē habeat: q̄ si esset institutus insolidū nō pōt pretēdere aliud interesse nisi tpis: q̄ sivult habere ex testamento haberet necesse expectare euentū conditionis & interim decedēs non transmitteret sed si vult habere ab intestato non expedit q̄ expectet. ¶ In tex. ibi quē in potestate habebat dic secus si nō habebat vt si erat emācipatus nam tunc valet testū: non tū pōt adire hereditatem anteq̄ impleatur conditio. sed pōt petere bo. pos. §m tab. q̄ tribuet ius in bonis eo q̄ in oēm euentum habiturus est hereditatem siue exīstat 2ditio: & tūc ex testamēto siue non exīstat & tunc p tabulas: q̄ reperit se preteritū: & sic post petitā bo. pos. §m tab. 2ditio exīstet ille bo. pos. querteret in aditionem. si vo deficiat querteretur in ztrata. & interim decedens transmittit ad suos heredes: vt hec habenē in. l. ij. §. si sub cōditione. & l. si sub 2ditione. ff. de bo. pos. §m tab. sed qñ non esset habiturus in omnē euentum vt in extraneo instituto sub 2ditione. lz ea pendente posset petere §m tab. non tū tribuet ius sed simplicem administrationē facti & deficiente 2ditione irritabiē bo. pos. & interim

a ille decedens ad heredes non transmittit. vt p ea q̄ plene habentur in. l. si qs instituat. ff. de here. instī. & si dicatur quare nō petit incontinenti ex q̄ deficit tanq̄ preteritus qñ 2ditione pendēte nec est institutus nec exheredatus: ergo preteritus respōdeē q̄ q̄ subuenitur sibi p §m tabu. q̄ est magis fauorabilis: ideo cessat & tabu. Et si dicatur imo econuerso quousq̄ pōt peti contratab. cessat §m tabu. vt in. l. ij. §. expectādo. ff. de bo. pos. §m tab. & l. si impubes. §. fi. ad car. §. de bo. pos. contratab. l. postbumo respondetur verū esse qñ cōpetunt diuersis personis: sed qñ idem ecōuerso §m tab. facit cessare contra tab. q̄ di

2 gnior est cū sit §m voluntatē testatoris contratab. ¶ In tex. ibi nec in defectū dic. tunc em̄ contra q̄ valeret testamentum cum in nullum casum possit se reperire preteritum: nā si cōditio exīstet reperiret se institutum si deficiet reperiret se exheredatum: sed si non esset exheredatus in defectum 2ditionis reperiret se preteritum & inspecto hoc casu redditur testamentum nullum: vt in glo. ij. q̄ incipit deficiente: & si dicatur etiam si fit exheredatus in defectum 2ditionis videtur q̄ testamētum sit nullum: q̄ negari non pōt quin interim sit preteritus q̄ nec esset institutus nec esset exheredatus: q̄ pendentia conditionis facit interim actum non esse. Respondeo non cōsideratur hec preterito q̄ interim est eo q̄ existente vel defecta conditione retro fingitur semp fuisse institutus vel semp exheredatus & nullo tpe preteritus: sed qñ nō fuit exheredatus si 2ditio deficiet semp fuisse preteritus videbit: & attēto hoc casu qui pōt euenire redditur testamentū nullū. Sed an regritur bodie causa in ista exheredatione videē posse dici q̄ non: q̄ tunc requirit qñ nullo modo fuit institutus. Sed nunc videtur q̄ debeat secuz compensare institutionem cum defectu cause: cum tutius tū est dicere contrarium. ¶ Sed opponit q̄ licet sit exheredatus in

3 defectum 2ditionis nihilominus testamētum nō valeat. ff. de lib. & posth. l. filius a patre. in prīn. §m cōem intellectum ibi loquitur qñ non habebat coheredem vel substitutum p cuius additionē posset exheredatio cōfirmari: ideo redditur nulla. l. si ista. §. fi. eo. ti. hic aūt ds intelligi qñ coheredē vel substitutū habebat: alij vt doct. papienses quoz etiā opi. do. Raph. sibi appropriat: sed audiui viua voce ab eis dicunt q̄ imo ibi habebat coheredem vt ex multis ibi colligitur: & q̄ testamentū valuit a principio: verum q̄ filius pendente conditione decessit. deducitur ad irritum in mortis articulo q̄ certum esse incipit quodammodo q̄ quicūq̄ sequatur euentus siue exīstat conditio siue deficiat an poterit dici intro fuisse institutus vel retro exheredatus. q̄ deficit extremum fictionis retrotractatiue: et ideo in mortis articulo destituto testamento defertur sibi hereditas ab intestato et efficitur suus heres et hereditatem iure suitatis ad quoscūq̄ heredes suos transmittit. Iste est casus subtilis & difficilis §m verum intellectum in. o. l. filius a patre qui multum mihi placet et ista sunt de apicibus iuris. ¶ In tex. ibi iure testatus non videtur supple: et fic testamētum erit nullum. l. j. ff. de iniu. te. et ipse totam hereditatem habebit ab intestato exclusō coherede extraneo. vt in fi. huius. l. posth̄q̄ tamen conditionem adimpleuerit si vellet eam habere ex testamento non prohibebitur: quia si potest approbare testamentuz in quo fuit ex toto preteritus. vt in. l. filio preterito. de iniu. te. fortius quando non fuit ex toto preteritus: sed institutus: licet sub conditione. imo et plus erit quia testamentum reconualescit de iure ciuili et poterit adire quia approbat testamentum ad sui commodum: sed si foret ex toto preteritus approbaret & ad commodum institutū: et sic non reconualesceret de iure ciuili

a ¶ Ib intestato. adde Joā. an. in addi. Spec. rub. de secū. nup. barto. in aut. boc loco. co. vj. §. si fecundo nup. mu. Et eūdē pau. de cas. in. l. si qs heres ista. ff. de acq. here. & refert alegā. de imo. in consi. cxxv. col. ij. i fi. in ij. vo. Fran. cur.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

sed de iure prætorio: & posset peti. bono. pos. ℔m tab. infra tempus prælcũ: alꝫ eccludereturℓ ℔m cõem opi. & ℔m ista. intellige
4 glo. ſi. q̃ eſt hic. ¶ Ultimo extra gl. oppo. qꝝ video ꝙ filius po
a teſt inſtitui sub ꝛditione ſi. g. dederit alteri. vt in. l. ſi. ff. eo. ti. & tũ illa ꝛditio non eſt poteſtatiua ſed mixta: vt not. glo. ſ. eo. l. j. ante finẽ ibi oũ dicit idẽ eſt in illa ſolu. vt ibi dixi. ¶ Item oppo. de. l. i. & ij. ſ. eo. Solu. vt ibi filius non erat in ꝓtate teſtatricis hic ſic. ¶ Item oppo. de. l. cũ poſthumus. ff. de lib. & poſth. Sol. ibi in poſthumo nondum nato cuius omnimoda ꝓteritio non reddit teſtamentũ nullum anteꝙ naſcatur. l. iij ℔. ſed ſi ſtante. ff. de iniu. te. ideo põt inſtitui ſub conditione. ¶ Ultimo oppo. de. l. filiꝰ s. ff. eo. ſo. ibi q̃ eſſet inſtitutus filius ſub cõditione turpi vel impoſſibili quo caſu indiſtincte non valeret teſtamentũ etiã ſi in defectũ ꝛditiõis foret exheredatus. ¶ In
5 j. glo. magna ibi ſed ſub poteſtatiua ſic. dic vt ſi ſeruum ſuũ manumiſerit vel ſi capitoliũ aſcẽderit ſupple & non eſt neceſſe tunc in defectum conditionis ipſum exheredare ſicut ſi eſſet inſtitutus ſub conditione ſi voluerit. Nam inepta eſſet exheredatio facta in caſu quo voluerit: vt in. l. iam dubitari. ff. de here. inſti. ſi enim conditionẽ non implet ſeipſum excludit cum facile implere potuerit & hereditas ptinebit ad coheredẽ vel ſubſtitutũ ſed ſi neutrum hꝫ tunc denoluitur ad veniẽtes ab inteſtato teſtatori primum locũ tenentes tẽpore mortis ipſius filiꝫ decedẽ tis anteꝙ adimplet: & erãt talis conditio que nõ poterat implerι vltimo vite ſpiritu cum incipit mori certũ eſſe incipit eaꝫ amplius impleri non poſſe: & ideo deſtituitur teſtamentum et ad ſeipſum filiũ denoluitur ab inteſtato & efficitur ſuus heres in mortis articulo & eã trãſmittit iure ſuitatis ſi non habebat ſubſtitutũ vel coheredẽ. l. ſi filius heres. ff. de libe. & poſthu. & in
a d. l. ſi. ff. eo. ti. ¶ Sed tunc oppo. nam ſi talis eſt conditio q̃ vltimo vite ſpiritu nõ põt impleri deficiente conditione reperit ſe ꝓteritum anteꝙ pfecte moriatur: & p cõſequens videtur ꝙ teſtamentum non valeat ſicut q̃ eſſet inſtitutus ſub conditione caſuali vel mixta qꝝ inſpicitur qõ euenire põt: ſcꝫ ꝙ reperiat ſe ꝓteritum in vita: vt in glo. ſeq. & iſta eadem ratio eſt in conditione poteſtatiua que vltimo vite ſpiritu nõ põt impleri. So. quidam fatentur & ꝓpterea dicunt q̃ talis eſt cõditio ꝺ in defectum eius exheredari ſicut q̃ eſſet caſualis vel mixta ne contingat ꝙ in eius vita poſſit reperire ſe ꝓteritũ. doc. noſtri cõtra & allegant caſum in ꝛtrariũ in. l. ſi libertus. ℔. ſi libertinus. ff. de ope. libe. vbi erat talis cõditio & tamẽ non fuit ibi neceſſe ipſum exheredari in defectum cõditionis: & ratio eſt qꝛ iſta ꝓteritio contingit eius culpa & defectu q potuit cõditionem im
6 plere & non impleuit. ¶ Sed ponamus ꝙ filius inſtitutꝰ ſub conditione poteſtatiua vadit coram iudice & ptestatur ſe nolle conditionem implere ad hoc vt defecta conditione reperiatur ꝓteritus & reddatur teſtamentũ nullũ. dicit Lyn. ꝙ poterit. Tu dic ꝙ hoc ſibi nihil prodeſt ſi hꝫ ſubſtitutũ vel coheredem qꝝ eis applicabitur hereditas: vel ſi nõ habet & eſt talis conditio q̃ vltimo vite ſpiritu põt impleri: & ſic hereditas eſt peruentura ad venientes ab inteſtato defecta conditione ℔m ea q̃. ſ. digi. qꝝ nõ poteſt illos excludere & facere ꝙ ad ſe pueniat: ſed ſi erat talis q̃ vltimo vite ſpiritu nõ poterat impleri tunc quia in mortis articulo deſtituitur inſtitutio & hereditas ab inteſtato ad ipſummet perueniꝛa eſt & efficitur ſuus heres in mortis articulo bene poterit hoc tẽpus preueniꝛe vt ſtatim efficiat ſuus heres: nõ ex pacto ꝙ deſinat poſſe implere. ar. eius quod no. ſ. eo. ti. j. l. extraneũ. cũ qs inſtituitur cum ipſe moꝛietur et ita intellige dictũ Ly. in glo. ibi vt in ſi. illius. ℔. nepotes dic ꝙ
7 idem tenet ibi glo. & Azo in ſumma. & Ly. hic. ¶ Sed in glo. ibi. l. j. ℔. ſciendũ. ff. de ſuis & leg. tenet opi. precedentẽ ꝙ filiꝰ primi gradus habeant hoc plus ꝙ vlteriores vt non poſſint inſtitui ſub conditione caſuali vel mixta niſi in defectum eius ex heredentur. nepotes aũt & vlteriores bene poſſunt etiam ſi teneant primũ locum: nullus eos precedat: & pro iſta parte multum faciunt tex. allegati in glo. ſi bene inſpiciantur & etiã ratio qꝝ nulla eſſet dubitatio bñ ꝓtereũtur ab alio cum poſſint ex toto ꝓteriti eoꝝ ꝓteritio non reddit teſtm nullũ. l. ſi qs filio exheredato. de iniu. te. tantomagis poſſunt ſub cõditione qualibet inſtitui. Opi. tñ glo. hic equi: eſt & eam tenet Bar. lꝫ plures teneant precedentẽ. Bal. aũt ad concordiã reducit vt ſi tempoze teſtamẽti nepos nõ teneat primũ locũ & fuerit institutus ſub conditione caſuali vel mixta & ſic teneat inſtitutio ſine dubio ſi poſtea incipiat tenere vinẽte teſtatoze qꝝ filius premoꝛiatur non rũpat teſtm ex quo reperit ſe inſtitutũ lꝫ ſub conditione. Sed ſi nullo modo reperiret ſe inſtitutꝰ & rumperet. vt. l. in poſthumoꝛũ. de iniu. te. Et ſic ptꝫ differentia inter filiꝫ primi gradus & nepotem: qꝝ filius qñcũqꝫ reperiret ſe inſtitutꝰ ſub conditione caſuali vel mixta diceret teſtamentũ nullũ: ſed nepos non ſemp ſed ſolũ qñ tpe teſtamẽti teneret primum locuꝫ:
8 ſecus qñ poſtea teſtatoze viuente & tenere incepit: tene menti: qꝝ pulchra conſideratio eſt. ¶ In glo. ibi. Bul. tamen ꝓ declaratione iſtius particule opponit contra finem. l. oum vult ꝙ iſte filius admittaꝫ ad totam hereditatem ab inteſtato excluſo coherede vel ſubſtituto ꝓpter nullitatem teſtamenti: ſic em̃ dꝫ intelligi tex. Cõtra: ponamus em̃ ꝙ iſte filius noluit in patriã reuerti cũ potuerit: licet hic fuerit reuerſus: certe tũc per eum ſtetit & non per caſum ꝙ conditio non fuit impleta. videtur ergo ꝙ tunc nõ admittatur ad hereditatẽ ſicut ſi fuiſſet inſtitutus ſub conditione mere poteſtatiua: & ipſe noluiſſet adimplere: & ſic teſtm̃ cenſeatur validũ hoc caſu Bul. hoc fatetur hic de plano ꝙ qñ conditio eſt mixta dꝫ inſpici an non impleuerit qꝝ noluit & reputatur poteſtatiua. & ſic ſemetipſum excludit: an qꝝ non potuit. & reputatur caſualis: & tunc teſtm̃ non valet glo. re prehendit: & merito qꝝ ℔m hoc teſtm̃ ſtaret in pendenti quouſqꝫ alterũ ipſoꝝ conſtaret qõ eſſe non dꝫ. vt in. l. ſin. ff. cõmu. ꝑdio. Sed vel debet eſſe ſtatim validũ vel ſtatim inualidum. In caſu iſto conſideratur qõ euenire põt. ſ. qꝝ põt impediri caſu fortuito: & ideo ſtatim eſt nullũ non expectato ꝙ illoꝝ habeat locum: hoc preſuppoſito non curatur poſtea an defecerit vt qꝝ noluit vel qꝝ non potuit: quinimo etiam ſi fuit impleta adhuc redditur teſtm̃ nullum: vt eſt hic caſus: nã iſte filius fuerat reuerſus. ſed hoc non conſideratur ſed ꝓncipiũ & qõ tunc euenire poterat non ꝙ poſtea euenit. ¶ In glo. ibi bodie vero dic
Opponitur ꝓo declaratione gl. ꝙ iſta lex bodie corrigatur ꝑ l. qm̃ in ꝓioribus. ℔. de inoffi. te. vbi habeẽ ꝙ omnis conditio reſcindi de legitima & remanet in ea inſtitutꝰ pure: ſi ergo filius fuit inſtitutus in dimidia ſub conditione caſuali vel mixta censetur inſtitutus pure vſqꝫ ad legitimã: & hoc ſufficit ad hoc vt valeat teſtamentũ nec curaꝛ ꝙ in reſiduo pendeat conditio qꝝ teſtator relinquendo legitimam pure põt reliquum relinquere cuicũqꝫ vult multomagis eidem filio licet ſub conditione. Glo. videtur fateri ꝙ bodie corrigitur & ſic nõ erit nullũ teſtamentum. Sẽs doc. vſqꝫ ad Bar. reꝓbat hanc glof. qꝝ lex qñ in ꝓioribus loquitur & intellige dꝫ in illa cõditione q̃ nõ redebat teſtm̃ nullũ: conditio caſualis vel mixta que ideo reddit teſtm̃ nullũ qꝝ continere põt ꝓteritionẽ. Imperator in. l. omnimodo. expreſſe dicit ꝙ per ſuas leges nõ intendit aliquid in nouare de iuribus veteribus. Bar. dicit ſe pluries fuiſſe ſecutum hanc opi. ſ. ꝙ poſtea reperit tex. ꝓo glo. in. l. ſcimus. ℔. cuꝫ aũt. ℔. de inoffi. teſt. vbi erat conditio caſualis. ſ. mortis heredis l. heres meus. de condi. & demõ. & tũ reijcitur de fideicommiſſo vniuerſali relicto filio vſqꝫ ad legitimam. do. Ray. de ſoſi. cuꝫ legeret in iſta ciuitate ſcripſit ſibi peruſij ꝙ ipſe non dꝫ diſcedere ꝙ deficere põt: & ſic ꝙ ſit nullũ a ꝓncipio. ¶ Sed pone filiꝰ inſtitutus ſub ꝛditionibus duabꝰ ꝛtrarijs: puta ſiue nauis ex aſiaue
nerit ſiue nõ venerit ꝛſtat em̃ iſtã inſtitutionẽ eſſe cõditionalẽ ſicut & legatũ iſto modo factũ. l. bmõi. ff. qñ dies. leg. ce. & interim adire nõ põt: qꝝ neſcit ex quo capite & ex cuius cõditionis enẽtu ſit inſtitutus: an valebit teſtm̃ hoc iure quo ꝛditio nõ reiſcie batur de legitima videtur ꝙ ſic qꝝ ceſſat. nullo em̃ caſu filius iſte reperiret ſe ꝓteritũ. & ſic perinde valebit ac ſi in defectuꝫ cõditionis foret exheredatus. d. Rapha. mouet iſtud dubium & tenet ꝙ nõ valebat iſto iure quo ꝓo regula tradebatur vt ſi
lius deberet eſſe pure inſtitutus vel ſub conditione et in eius defectũ exheredatus: & ideo ipſe non tꝫ rationem quã aſſignat hic glo. qꝝ ſi eſſet vera ceſſaret in caſu noſtro & valeret qõ dicere ipſe nõ audet. Ideo aſſignat aliã rationẽ in iſta. l. ſcꝫ qꝝ nõ eſt ſeruata forma a iure tradita ſed hoc ſalua reuerentia nihil eſt dicere. nã hoc eſt de quo queritur quare iſta forma fuit a iure tradita. nã non fruſtra tradita cenſetur. ff. de iureiur. l. iij. ℔. j. ipſe nõ aſſignat cauſam ſed gl. aſſignat. In qõne aũt ſua puto veriſſimũ eſſe ꝙ iſta inſtitutio valeat qꝝ nullo tpe reperiret ſe ꝓteritũ: interim aũt poterit petere ℔m tab. lꝫ non adire q̃ tribuet ius cũ in oẽm euentũ ſit habiturus hereditatẽ ex teſtõ ſiue cõditio exiſtat ſiue deficiat viuente teſtatoze ſed ſi interim moriaꝫ tranſmittit ad ſuos heredes p. l. illud. ℔. ſi. cum. l. ſeq. ff.
12 de ꝛtratab. ¶ In vlti. gl. ibi. vel dic ꝙ etiã ex teſtamento dic ꝙ iſtã tꝫ Jac. bu. & Bal. Si ergo intereſt ſua habere hereditatẽ ab inteſtato potius q̃ ex teſtamẽto: qꝝ habebat coheredẽ extraneũ: & ſic ab inteſtato totã hereditatẽ eſt habiturus vel habebat fratrẽ: & ipſe erat inſtitutus in minoze portione q̃ eũ tangeret ab inteſtato põt ab inteſtato adire & decere teſtm̃ nullus: ſed ſi ſua intereſt potius habere ex teſtõ qꝝ erat inſtitutꝰ in maioꝛi portione q̃ ipſum tangeret ab inteſtato: tunc põt dicere ꝙ vult teſtm̃ valere: qꝝ ſui fauoze erat nullũ: vnde non dꝫ in eius odiũ retoꝛqueri ſi nõ vult: & ſi poſſet approbare teſtm̃ ad commodũ alterius qñ eſſet oĩno ꝓteritus fortius ad cõmodum ſuum qñ eſt inſtitutus ſub cõditione. Plus dicunt doc. predicti ꝙ nunc recõualeſcit de iure ciuili: et poſſit adire vel ſe immiſcere. lꝫ qñ approbat ad cõmodũ alterius ℔m cõem opinionẽ non recõualeſcat niſi de iure prætorio: & predicta ſi cõditionem impleuit. put hic fuit. qꝝ fuit reuerſus in patriã: ſed ſi non impleuit non põt recõualeſcere. nã etiã ſi teſtm̃ nõ fuiſſet nullũ non impleta ꝛditione nõ poſſet adire. imo annullaretur: interim aũt anteꝙ impleaꝛ vel deficiat inſpecta veritate eſt nullũ vt eſt hic caſus: ſed inſpecto eo qõ euenire poteſt eſt in pẽdenti an exiſtat conditio vel non et ſi exiſtet an velit habere ex teſtamento an non. & vide omnino qõ no. Bar. in. l. ſi quis teſtamẽto. ff. eo. titu. circa finem ꝛc.

2 ☞ Licet ad matrimoniũ ꝺbendum poſſit qs induci ſub ſpe premiſſ ad ipſum tamen ꝺirimendum induci non poteſt.
Conditio ſi diuerteris a marito vel ab vxoze eſt turpis & contra bonos moꝛes & an vitiet inſtitutionem.
a ¶ ℔z lucro ꝑferri. Adde tex. t. i. l. miles. i. ℔. ſacer. ff. de adul.
Contractus factus ſub conditione impoſſibili vitiatur.
3 Facto datur voluntas intelligi.
Cõcordia matrimonialis debet lucro ꝓferri & potius debet qs velle perdere lucrum q̃ a marito recedere vel matrimoniũ diſſoluere.
Honoꝛ: ꝓefertur lucro.
Concordia maritalis dꝫ ꝓferri cupidini liberoꝝm.
4 Plus peccat q mandatũ iniuſtũ exequitur q̃ qui mandat.
Perdere lucrum an ſit recipere ꝺamnum.

1 **Exprehendenda.** ¶ Conditio turpis nõ eſt implẽda: qꝛ de inſtitutione reiſcit & remanet inſtitutio pura: & ſic de facto fuerit impleta nõ cogitur in. imple
mẽto ꝑſiſtere: imo licet ab eo recedat hereditatem cõſequitur ſicut ſi nõ impleuiſſet. h. d. iſta pulchra lex et moralis. ¶ Not. plura. primo qꝛ licet ad matrimoniũ ꝛtrahendũ poſſit qs induci ſub ſpe premiſſ. vt. ſ. eo. l. j. & ij. ad ipſum tñ ꝺirimendũ induci non põt. Itẽ q̃ cõditio iſta ſi diuerteris a marito vel ab vxoze eſt turpis & contra bonos moꝛes. Itẽ q̃ talis ꝛditio tur
pis nõ vitiat inſtitutionẽ ſed vitiatur & de ſeipſa reijcitur. qꝛ re putaꝛ impoſſibilis de iure. qõ dic vt. l. j. & l. filius. ff. eo. Sed ex tractus bene vitiaꝛ qñ factus eſt ſub conditione impoſſibili. l.
3 non ſolũ. ff. de actio. & obl. ¶ Itẽ no. illud ad qõ ſemp allega tur dũ dicit tu porro ꝛc. q̃ facto datur voluntas in legi. facit l. de qbus. ff. de legi. ¶ Itẽ no. ibi ꝓferre lucro ꝛc. q̃ concoꝛ
a dia matrimonialis debet lucro ꝓferri & potius debet quis velle ꝑdere lucrũ q̃ a marito recedere vel matrimoniũ diſſoluere. ſic honoꝛ ꝓefertur lucro. l. iulianus. ff. ſi quis omiſ. cau. teſt. & l. miles. ℔. ſocer. ff. de adulte. q̃nimo etiã cupidini liberoꝝ debet ꝓferri maritalis ꝛcordia: vnde reprehendit in Valerio maximo ille qui introducit diuoꝛtiũ: qꝛ ex vxoze non poterat liberos habere: qꝛ debebat matrimonialẽ concoꝛdiã ꝓferre. ¶ Item no. ℔m Bal. q̃ plus peccat q̃ mandatum iniu
4 ſtum exequitur q̃ qui mandat. ¶ Itẽ no. in ſi. arg. a contrario
b ſenſuꝰ q̃ ſi iſta ꝛditio nõ eſſet turpis: & ſic fuiſſet neceſſario im b ¶ Senſu. Adde an vꝫ argumẽtũ a Azo ſenſu vide in. l. qui teſtõ. in ℔. mulier. ff. ſ. teſta. Jo. an. i. c. pu
plenda non videretur impleta ſi a marito diuertiſſet & poſtea ad eundẽ rediiſſet: & ſic perderet hereditatem ac ſi non diuertiſſet: hic autem ideo nõ perdit qꝛ nõ tenebatur neceſſario imple re nec implemento perſiſtere. Sed contra de. l. ſi qs beredem. j. eo. vbi ſufficit ſemel conditionẽ fuiſſe impletã licet impleme
tum non duret ſolu. vt ibi dicã. ¶ Ultimo in verbo lucro: & in verbo dãno apparet ꝙ perdere hereditatẽ delatam ſeu perde re lucrum eſt recipere dãnum: ſed non ꝓpzie loquendo: qꝛ dã num eſt de diminutione patrimonij. hic aũt non diminuit. vt ff. de dam. infec. l. damnum.
blicato. de elec. dic ꝙ regulꝰ pcedit argumẽtũ a Azo ſenſu qñ ſumit a cã finali vt ℔. ſ. huius rei in. l. j. ff. de offic. eius cui mãda. & iuriſ. & in. l. ij. C. de ꝛdi. inſer. & p Bar. l. ſi qs locuples. ff. de manu. teſta.
2 ☞ Statutũ ꝙ ſi qs deceſſerit inteſtatus ꝛc. ꝙ talis admittaꝫ & talis excludatur aliter q̃ diſponat ius cõe an habeat locum in pupillo & quid ſi diceret ſine teſtamento.
1 **Eneraliter.** ¶ Fideicommiſſum vniuerſale vel particulare relictus ſub ꝛditione ſi grauatus deceſſerit ſine liberis vna cũ pluribus alijs cõditionibus alternatiue poſitis non debetur niſi oẽs conditiones exiſtant: et ſic alternatiua ponitur ꝑ copulatiua. h. d. iſta ſingularis. l. vſqꝫ ad. ℔. cum aũt. & non habet niſi vnam cõcordantiã ℔m Bart. ſ. in. l. lucius. ff. de here. inſti. que loquitur in ſubſtitutione directa vulgari. iſta vero in fideicõmiſſaria: & ibi alternatiua ponit ꝓo copulatiua ſicut hic ex preſumpta mente defuncti. Eſt et alia concoꝛ. in. l. is qui ducenta. ℔. ſi pater. ff. de rebus dub. que ſimiliter loquitur in vulgari: et directa a. l. lucius. quia in. l. lucius alternatiua ponitur inter conditiones. ſed in. ℔. ſed ſi pater ponitur in perſonas quibus facta erat ſubſtitutio: & tñ requirit cur curſus in ambabus. ¶ Quero q̃ ſit ratio ꝙ hic diſiuncta ponit ꝓo ꝛiuncta. Reſpõdeo ℔m Bar. ꝙ inter iſtas cõditiones fuit apposita conditio ſi grauatus decederet ſine liberis que preſu mitur apposita fauoze liberoꝝm ipſius aggrauati: vt ipſi, ba-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

beant si contingat eos existere. vt no. glo. in l. filius. §. cum qs. ff. de leg. j. Si ergo cõtingat ipsum decedere cũ liberis tũ sine testamẽto fi alternatiua sumeret ꝓpie liberi eiꝰ essent excluſi ⁊ substitutus admitteret qñ ad veritatẽ alternatiue sufficit alterã esse verã. vnde verũ est dicere ꝙ existit cõditio fideicommiſſi postꝙ extitit vna: qz decessit sine testamẽto: ⁊ hoc est ℈ voluntatẽ defuncti. Et ne hoc ꝯtingat sumiť ꝓ copulatiua: ⁊ sic ecõuerſo si decederet sine liberis tũ fecisset testũ adhuc dicit ℈ditio defecta: ℔z esset ratio de qua. §. postꝙ regritur ℈cursus olim cõditionũ fauoze liberoꝝ grauati: qz ista substitutio non debet iure diuerſo ceſeri: vnde sicut qñ decessit cum liberis tũ sine testamento diſiuncta ponitur ꝓ coniuncta ita econuerſo: sed si ista conditio si decesserit sine liberis non esset apposita: ℔z plures alie alternatiue staret ꝓpie diſiuncta ⁊ sufficeret alteram earũ existere ſm Bar. cuius intellectus placet ⁊ satis colligitur ex ver. cui eñ ferendus: sed Ly. assignat aliam rationẽ q̃ille conditiones pendebant ex facto grauati. vnde ne nimis grauetur in faciendo oẽs eas deficere adhuc vt substitutus excludatur si alternatiua staret ꝓpie inducitur ꝓ banc. l. vt stet ipropie: ⁊ sic sufficiat facere alterã deficere. plus tũ placet intellectus Bar. ⁊ magis est de mẽte litere. ¶Ultimo quidã no. istũ teꝝ. dum primũ dicit si filius vel filia intestati: ⁊ postea dicit sine testamẽto ꝙ aliud est dicere decessit intestat⁹: aliud decessit sine testamento: qz ista ponuntur tanꝙ diuersa. nam primum non caderet in illo qui testari non potest vt est pupillus.

2 l. i. ff. de suis ⁊ legi. ſm sic ꝙ̃ est vtile ad statuta dicentia si qs decesserit intestatus ⁊c. ꝙ talis admittatur ⁊ talis excludatur aliter ꝙ̃ disponat ius cõmune: vt non habeat locum in pupillo. secus si diceret sine testamẽto. gl. tũ que est hic dicit ꝙ idem est dicere vnũ ꝙ aliud quã gl. no. qz ſm hoc habebit locum in pupillo: qz si decederet sine testamẽto non esset dubiũ ꝙ haberet locum. ⁊ ita cõsuluit Bar. pluries: licet qdã tenent contrarium. etiam hodie vidi quoſdã consulentes niſi probetur consuetudo loci ꝙ intestatus dicatur ille q testamentũ nõ fecit siue facere potuerit siue non. mihi placet determinatio Bar. ꝓ illã. l. j. post prin. qz dicit ꝙ licet pupillus ꝓpie nõ dicatur in testatus tũ ꝓ intestato haberi ꝺz. iura q̃ loquuntur in decedẽte ab intestato locũ habeant etiã in pupillo. ⁊ illum teꝝ. nõ cõsiderauit Bart. qui fundat se in cõmuni vſu loquendi: et sic est ꝓbandus. Sed ego fundo me in interꝓtatione iuris: et sic non est ꝓbandus ille vſus.

1 **Cum autem.** †Sicut in substitutione fideicommiſſaria facta filio legitimo ⁊ naturali cum ipse moriẽť vel post eius mortẽ subintelligitur cõditio si decesserit sine liberis. vt in l. cũ acutiſſimi. j. de fideicõ. ⁊ in l. cũ auus. ff. de condi. ⁊ demõ. ita ⁊ in facta filio naturali tm̃ in eo in quo potuit institui. b. d. vſq; in fin. Et venit ad suppletionẽ illarũ legũ ⁊ eas supplet in tribus. ¶Primo quo ad pſonã grauati: qz ille loquuntur in filio legitimo ⁊ naturali seu alio descendente. Ista supplet vt idẽ sit in filio naturali tantũ instituto in ea portione in qua põt institui. §. de natu. lib. j. et in aut. ℔z. ¶Scõo supplet ⁊ declarat quo ad personas liberorum qui faciunt cõditionẽ deficere: nã ibi nõ declaratur de q̃bus liberis: vnde poterat in telligi etiam de naturalibus tm̃: qz si patet exꝓſſe apposuiſſet illã cõditionẽ si decesserit sine liberis decedendo cũ liberis naturalibus tm̃ excluderetur substitutus. l. ex facto. §. si qs rogatus. ff. ad trebel. Ita videbatur qñ testator illã cõditionẽ non exꝓſſit: ℔z interꝓtetur ex cõiecturata; mẽte defuncti eam fuiſſe exꝓſſam: tũ hic dicit cõtrariũ circa finẽ dũ dicit sine iuſta sobole: qz ista tacita cõditio a iure subintellecta magis reſtringitur. ſ. ad legitimos ⁊ naturales vt illi tantum excludant substitutum non aũt naturales tantum etiã si facta fuit substitutio filio naturali dumtaxat: vt hic ꝓz qõ est singulare: nã ex hoc ꝙ instituit filiũ naturalẽ tãtum apparet ꝙ nõ abhorruit talẽ ꝓlẽ ⁊ tm̃ legabhorreret in cõditionẽ quã ex sua ꝓſumpta voluntate inducit qõ est mirabile: ⁊ sic non per omnia legẽ segtur volũtatem defuncti imo eã limitat. ¶Tertio q̃ille leges loquuntur in fideicõmiſſo vniuerſali. fed iſte. §. vult idẽ esse in singulari etiã in legato particulari relicto post mortẽ instituti. vt patet in fi.

2 ℈Arbiter si cõdẽnauit quem ad dimittendum tenutã alicu cuius rei ⁊ ille dimiſit vt non inciderẽt in penã compromiſſi ⁊ postea ꝓpria autoritate reoccupauit an incidat in penam ac si laudo non paruiſſet.

3 Si alicui fuerit factum legatum sub conditione si intrauerit monaſterium. et ipse intrauit et postea exiuit an debeat habere legatum.

4 Jn vltimis volũtatibus reꝓbať nimia subtilitas q̃ tendit in submerſionẽ voluntatis defuncti sed in alia materia ſuſtinetur interdum ꝓpter neceſſitatem.

1 **Si quis heredem.** †Sufficit conditionẽ casuã fuiſſe vel mixtã semel fuiſſe impletã. ⁊ vinẽte testatore: ℔z implementũ nõ duranerit. b. d. ¶In text. ibi vel ita filiã suã heredẽ instituerit si nupta erit ⁊c. Sed cõtra de a l. si pater. §. eo. So. intelligitur in filia emãcipata[a] vel si erat in potestate ꝙ fuit exheredata in defectũ cõditionis ſm Ly. bal. dicit ⁊ miror de ipso ꝙ ista conditio si nupſerit est fauorabilis filie: ⁊ nõ videtur continere grauamẽ. ⁊ ideo olim poterat institui sub ista conditione etiam si in defectũ eius nõ exheredare tur: et hodie non reiſcitur de legitima: per id qõ habetur in. l. filius matrẽ. §. de inoffi. test. et dicit se conſuluiſſe. Ego autem iſtud non conſulerem nec puto verũ vt ꝓz ex notatis per Bar. in. l. titio centũ. §. titio genero. de condi. ⁊ demõ. qui vult ꝙ ista conditio reiſciatur de legitima qñ in loco non esset statutum ꝙ filia nõ succedat extantibus maſculis ⁊ sic reputat istam conditionem onerosam. ¶In text. ibi illa autẽ eius diuertit sup. fine sui culpa: als nõ videtur nupſiſſe: ⁊ nõ esset institutio puriſicata: vt colligitur ex. l. repehendenda. in fi. §. eo. a cõtrario sen su: ⁊ ibi notaui: qõ puto verũ ſi incõtinenti vel infra modicuz internallũ. qz tũc ꝓsumeretur nupſiſſe fraudulenter: nõ aĩo perseuerendi in matrimonio. arg. l. i. vers. §. in bonis. ff. de pri ui. credi. secus ſi ex interuallo: ſed qñ diuertit ex iuſta causa ſuperueniente non est curandum an incontinẽti vel ex internallo. ¶Et ista faciũt ad qõnẽ ſi arbiter ꝺdẽnauit quẽ ad dimittendum tenutã alicuius rei: ⁊ ille dimiſit vt nõ inciderẽt in penam cõpromiſſi postea ꝓpria autoritate reoccupauit an incidat in penã ac ſi laudo nõ paruiſſet: ⁊ distingue modo quo supra. Aut recuperauit ex aliqua causa de nouo superueniente ⁊ non incidit. Aut sine causa ⁊ tunc aut intõtinenti aut ex interuallo. facit qõ no. Bar. de eo qui fecit pacẽ: ⁊ promiſit nõ offendere in. l. aut facta. §. ex causa. ff. de penis. ⁊ quod no. Lyn. in. l. seruus. j. de penis. ¶Item facit ſm Bar. ſi alicui fuerit factũ b legatum sub cõditione ſi intrauerit monaſterium: ℔ ⁊ ipse intranit ⁊ postea exiuit an debeat habere legatum ⁊ ipse Barto. dubitat. Tu dic non esse dubitandum: nã aut non fecit profeſsiones: ⁊ non videtur intrasse qz verba testatoris debẽt intelligi de ingreſſu ꝙ fit faciendo ꝓfeſſionẽ. et tunc legatum fuit puꝛificatum. ⁊ acqſitum monasterio: ⁊ licet postea de facto egrediatur ꝓfeſſio nõ irritaret: ⁊ sic legatũ remanet apud monaſterium quinimo etiã si ingrederet aliud monaſterium licitez de licẽtia superioris remaneret legatũ penes primũ monaſteriũ. arg. §. de vſufr. ⁊ inter antiquã. ¶Ultimo oppo. ꝓ declaratione glo. qz nõ ſufficiat cõditionẽ implere viuẽte testatore: sed ꝺz implere postmortẽ ⁊ non facto: sed ex ꝓpoſito ⁊ animo puri ficandi institutionem. ff. de condi. ⁊ demõ. l. ij. Sol. hic in condition casuali vel mixta que põt impleri qñcũqz etiam facto: ⁊ non ex ꝓpoſito. Si vero sit potestatiua distingue quicquid dicat glo. ꝙ aut est reiterabilis aut non est reiterabilis vt si manumiserit seruũ ⁊ idẽ per oĩa facit. l. hec conditio. eo. titu. de cõdi. ⁊ demon. Aut est reiterabilis vt si ascenderit capitoliũ vel si decez dederit q̃ vno reſpectu dicitur potestatiua. licet alio dicatur mixta. vt dixi. §. eo. l. j. tunc procedit cõtrarium glo. ꝙ debet impleri post mortẽ: ⁊ non ſufficit ꝙ impleatur in vita. Itẽ ꝺz impleri ex ꝓpoſito ⁊ non facto vel ab ignorante. vt in l. contraria. Item debet impleri cũ primuz potuit alꝰ ꝓ defecta baberetur qñ esſet apposita in legato. vt in. l. hec cõditio. la picola. eo. ti. de condi. ⁊ demon. non ſic qñ esſet apposita institutioni. qz non habereť ℔o defecta quouſqz possibile est eã impleri. vt no. gl. singularis. in. l. ſi quis instituatur. de here. institu. ad qõ vide bonum teꝝ. in. l. quicgd astringende. in fi. ff. de verb. obl. vbi dicitur ꝙ non põt dici quem aliqd non feciſſe quouſqz irreuocabiliter verum sit ipſum non feciſſe. i. dicere quouſqz facere põt: ℔z emꝫ ꝓ plura tẽpora ſteterit ꝙ non fecerit ad hoc non 4 potest dici ipſum nõ feciſſe niſi desierit facere posſe. ¶Et no. in ſi. buius. l. ꝙ in vltimis voluntatibus reꝓbatur nimia subtilitas que tendit in submerſionem voluntatis defuncti: sed in alia materia ſuſtinetur interdum ꝓpter neceſſitatẽ. l. ſi mulier §. ex aſſe. ff. de iure do. Item ad hoc qõ dicitur hic ꝙ non curat ꝙ desierit esse impleta. vide omnino qõ no. Ly. in aut. sed et ſi quis. C. de secun. nup. in ſi.

2 ℈Verbũ secundũ nõ faciat cõditionẽ licet non appareat de conditione quam pollicetur.

3 Ville et castra ꝙ habeant ꝓpios fines. i. territorium seu pertinentias ⁊ qualiter procedat.

Qualiter imperator doceat nos allegare leges in casibus ſimilibus ad decisionem questionum.

An referat ꝙ ꝺditio sit apposita in ꝓncipio an ex postfacto.

4 Jn quacũqz parte instrumẽti recipiať aliqua modificatio perinde est ac ſi fuiſſet apꝑpposita ab ipso ꝓncipio.

Si testamentum

1 **Si testamentum.** ¶†Institutio facta sub conditione vel modo vel demõstratione inferius exꝓmẽdis non vitiatur: ℔z postea nõ exꝓmatur: sed remanet pura. Si vero exꝓmatur ꝺditio etiã in fine testamẽti redit institutionẽ: ⁊ facit cõditionalẽ perinde acſi fuiſſet apposita ab ipso ꝓncipio. b. d. ¶In tex. ibi ſm conditiones infrascriptas. no. ſm Bar. qñ istud verbũ ſm non facit conditionem licet nõ appareat de conditione quã pollicetur. Unde facit ꝙ ſi aliquis conceſſit mihi rẽ aliquã in feudum vel emphyteoſim ſm formã ⁊ modũ ꝙbus antecesſoribus meis erat cõceſſum ℔z nõ appareat ꝙbus modis vel formis conceſſum erat eis nõ vitiatur cõceſſio mihi facta: imo illud verbũ ſcõm ponitur potius casualiter: ⁊ ꝓpoſitionaliter. qz meis antecesſoribus erat ꝓceſſuz vt est casus in. c. abbate sane. de ver. ſig. ⁊ p Buil. de cu. ⁊ Bart. in. l. eũ qui. §. iul. ff. de conſti. pecu. ⁊ tangitur etiã in. l. admone di. ff. de iureiur. ¶†In text. ibi qui proꝑios fines habebant. no. ſm enndẽ Bar. ꝙ ville ⁊ castra habẽt ꝓpꝛios fines. i. territorium seu pertinentias qõ qualiter ꝓcedat. vide ꝑ Jo. and. in nouella. in. c. cũ ad sedẽ. de reſti. ſpoli. ¶In tex. ibi. ⁊ arg. no. hic ꝙ imperator docet nos allegare leges in casibus ſimilib⁹ ad decisionem questionũ: ⁊ istud reſponſum papi. allegat hic imperator habetur in. l. cum pater. §. vicos. in fin. l. ff. de leg. ij. ¶In fin. l. ibi: in quanis parte testamẽti. dic facit qõ no. ff. de condi. ⁊ demõ. l. qbus diebus. §. quidã titio. ⁊ qõ ibi no. ꝙ Bar. to. ⁊ ꝙ eundem in. l. lecta. ff. ſi cer. pe. circa medium in. ij. q. ⁊ hoc in vltimis voluntatibus. Sed in cõtractibus interdum refert an conditio ſit apposita in ꝓncipio an ex postfacto. l. obligatio 4 num fere. §. conditio. ff. de act. ⁊ obli. ¶Et not. hic argu. ꝙ in quacũqz parte instrumenti reperiatur aliqua modificatio perinde est acſi fuiſſet apposita ab ipso ꝓncipio. Nam oĩa censentur eodem instanti facta postꝙ eodem instanti instrumentum vel diſpoſitio habetur ꝓ perfecta ⁊ abſoluta. ¶Slo. format difficile ℈ius de. l. quoties. §. tantumdẽ. ff. de here. insti. ꝙ̃ videtur ꝙ non valeat institutio ſi conditionem quã pollicitus est se velle exꝓmere ⁊ non exꝓſſit. Et ſoluit quatuor modis prima ⁊ vltima non sunt vere. secunda bona est in ſe ex ibi mox te preuentus non exꝓſſit: et sic vitiať diſpoſitio tanꝙ̃ imperfecta. l. ſi is qui. ff. de teſt. bicvero non fuit mox te preuentus ⁊ sic non fuit volũtas imperfecta sed potius videtur penituiſſe pollicitationis iam facte ⁊ voluiſſe ꝙ remaneat institutio pura. tm̃ ista ſoluitio videtur esſe contra teꝝ. ibi: dum dicit ac postea mox te preuentus non fecit. Solu. autem pollicitus est apponere cõditionem q̃ concernit ſubſtantiam institutionis: ⁊ tunc ſi mox te preuentus non apponat vitiatur institutio. vt in. l. contraria secus ſi non preuentus morte: vt in ꝓncipio. huius. l. Aut pollicitus est exꝓmere demonſtrationes ⁊ confinia que non concernunt ſubſtantiam legati sed declarationem rei legate: ⁊ tunc licet postea nõ exꝓmat nõ vitiatur ſubſtãtia legati: vt in reſpõſo papiniani qõ hic imperator allegat. Alia ſoluitio est qõ. l. cõ 2 traria intelligatur qñ apposuit dictionẽ fa vt instituo titium ſi conditionẽ infra aſcripſero: ⁊ tunc ſi nõ aſcripſit vitiatur institutio: qz erat cõditionalis ⁊ conditio defecit: aut locutus est per dictionẽ ſcõm: ⁊ tunc non erat institutio cõditionalis quouſqz conditio exꝓmeretur. vt in hac. l. ſimile habetur in causa qz referť an exꝓmatur conditionaliter: ⁊ tunc ſi nõ est vera vitiatur legatũ. an vero nõ ꝺditionaliter ⁊ tunc secus: in falſa cã non vitiat niſi fit finalis vel appareat ꝙ testator nõ fuiſſet alꝰ relicturus. vt habetur. in. d. l. demõſtratio. §. qõ autez inris de condi. ⁊ demon. Simile etiã no. in. l. j. ff. de leg. ij. qñ committit arbitrio alterius: ⁊ ille non arbitratur an vitietur legatũ qz di ſtinguiť an digerit ſi titius arbitrabitur vel arbitratu titij. At tamen contra istã ſolutionem oppo. de teꝝ. exꝓſſo de. l. ij. ff. de here. insti. vbi nõ refert an aliquos instituerim ex partib⁹ quas aſcripſero. an ſi partes aſcripſero. nam vtroqz casu non aſcriptis partibus nõ vitiatur institutio: sed censentur equaliter instituti. Solu. ibi duo sunt conſideranda. ſ. institutio ⁊ partiũ diſtributio. ſi ergo deficit ſm qualitercũqz testator fuerit locutus remanet institutus ſine partib⁹: ⁊ sic equaliter instituti videntur: hic vero nõ ꝓſideratur niſi vnũ. ſ. institutio. Recollige ergo aut testator fuit locutus conditionaliter. vt ſi ſcripſero. et tunc ſi nõ aſcripſit vitiatur legatũ. ⁊ institutio ſiue circa conditionem ſiue demõſtrationem cõditio illa ſit apposita: aut locutus est ꝙ illã dictionẽ ſm tunc: aut pollicitus est apponere demõſtrationẽ vel modũ vel partis declarationem ⁊ valeat licet morte preuentus boc non fecerit vt hic in ver. vicos. ⁊. l. ij. ff. de heredi. insti. ⁊. d. l. cũ pater. §. ſi. ff. de le. ij. Aut pollicitus est apponere cõditionẽ que ꝺcernit ſubſtantiã: ⁊ tunc aut morte preuentus nõ apposuit ⁊ nõ valebit institutio vel legatũ. vt in. §. tantũdẽ. allegato in gl. ꝙ contrariũ. Aut nõ fuit morte preuẽtus: ⁊ tunc aut põt constare quã conditionẽ volebat apponere qz ꝓ prius eã exꝓſſerat coram testibus ⁊ illa habeť ꝙ exꝓſſa: ℔z postea eam non ſcribat ꝙ errorẽ ar. in. l. cũ ꝓponeretur. de leg. j. ⁊ de ver. ob. l. titia. §. idẽ reſpondit. Aut nõ põt constare ⁊ remanet institutio vel legatum purũ ⁊ censetur penituiſſe pollicitationis iam facte. vt in iſta. l. potest tamẽ dari alia ſolutio ad contrarium ꝙ ibi anteꝙ peruenisset ad institutionem dixit ꝙ volebat facere institutionẽ conditionalẽ. ſed postea cũ fecit eaz per errorem conditionem non apposuit qui error ꝓſumitur ideo vitiatur institutio ꝓout in ſimili habetur in. l. ita ſtipulatus in prin. de verbo. obli. aut hoc non dixit anteꝙ pueniret ad institutionẽ: ſed cum instituit dixit ſe postea velle conditionem exꝓmere: ⁊ tunc loquitur iſta. l. ⁊ tunc habet locum diſtinctio quã. §. dixi. ¶Non ſtat alia.

2 ℈Vulgaris exꝓſſa etiã in vnũ tantum casum concepta cõtinet tacitam pupillarem.

3 Quare tacita pupillaris nõ admittatur cõtra matrem.

Quid in auia ⁊ fratre pupilli.

4 Licet mater ſit in medio exꝓſſa vulgaris cõtinet tacitam pupillarẽ: licet contra matrẽ non admittatur.

5 Casus in quo ius accreſcendi ꝓfertur vulgari substitutioni.

1 **Quidam.** †Tacita pupillaris nõ admittitur contra matrem. ad hoc semp allegatur ſm intellectum gl. vel sic. Substitutus vulgariter nõ admittit ex pupillari tacita si mater pupilli ſuperat tpe mortis eius: secus ſi nõ ſuperat: licet tpe testamẽti ſupeſſet. b. d. iſta ſingularis. l. ſm intellectum gl. vt dixi quẽ oẽs tenẽt excepto Bar. qz habuit hic aliũ mirabile intellectũ. ⁊ notandũ q̃ tenendo licet. ⁊ intellectũ gl. debemus ponere ex iſte poſtbumus nat⁹ est effectus heres: qz cũ autoritate tutoris immiſcuit ſe hereditati paterne vel ſolus tutor: boc fecit illo exiſtente infante: qõ facere potuit: et ſic vulgaris ſubſtitutio expirauit. qz facta fuit ſi non naſceť ⁊ fuit natus tũ qz etiã fuit heres. vt. ſ. titu. j. l. poſt aditã. Solum ergo est dubium de pupillari tacita an ex ea ſubſtitutus poſſet admitti ⁊ dicit hic ꝙ nõ: tũ qz mater erat in medio: tũ etiã qz erat institutus ꝓ parte: ⁊ dicit quidam ꝙ ſecus foret ſi nõ fuiſſet instituta qõ gl. repehẽdit. qz imo idẽ. vt. j. ti. j. l. precibus. ⁊ hic ſubaudi magiſme. ¶†Deuendo aũt iſtã lec. no. tria. primo ꝙ vulgaris exꝓſſab etiã in vnũ tm̃ caſum concepta ℈tinet tacitam pupillarem: vt ꝓz hic in ſi. qz ſi mater moritur ante pupilli ſubſtitutus admitteret ex tacita pupillari. tamẽ ſubſtitutio vulgaris fuit facta niſi in vnũ casum ſi nõ naſceretur ⁊ cõprehendit oẽs alios in qbus non erit heres. puta ſi naſcatur ⁊ hereditaté repudiat: ⁊ est notandũ iſtud ad ſuppletionẽ oĩm legum dicentium exꝓſſam vulgarẽ continere tacitã pupillarẽ ſm docto. nec alibi habeť ꝙ̃ hic. ¶†Scõo no. rationẽ quare tacita pupillaris nõ admittitur contra matrem. ſ. ne ꝓnectur luctuoſa hereditate filij eadẽ ratione nec admitteretur cõtra patrẽ ſi auus inſtitueret nepotẽ qué babebat in potestate ex filio emãcipato ⁊ sibi ſubſtitueret vulgariter extraneũ. et ille decederet in pupillari etate effectus: qz non vocaretur ſubſtitutus ex pupillari sed pater ab intestato: qz ita est luctuoſa hereditas patri ſicut matri. Quid aũt in auia ⁊ in fratre pupilli cui non est ita luctuoſa. tangitur per Bart. poſt Buil. de cu. in. l. ij. de vulg. ⁊ pupil. Et notandũ ꝙ ſi de ℈traria voluntate defuncti etiam ꝓ cõiecturas poſſit apparere ꝙ plus dilegit ſubſtitutã ℔ matrem pupilli. qz ſubſtituit aliũ filiũ ſuum vel alter declaravit intentionem ſuã non habuerit locũ iſta. l. imo pupillaris tacita ex cluderet matrẽ. ita voluit gloſ. ſi. in. l. precibus. j. ti. j. ⁊ q̃ ſint ille cõiecture. dic ꝙ Bar. in. l. j. ff. eo. ti. Sed ℈tra de. l. lucius. ff. e. So. ſm gl. hic: qz ibi loquitur in ſubſtitutione pupillari cõprehẽſa in breuiloqua que cũ veniat ex ꝓpꝛietate verborum vos inuicem ſubſtituo: nam põt intelligi vulgariter ⁊ pupillariter li cet nõ fuerit boc ſpecificatum. ⁊ boc reſpectu dicatur tacita verbis ſpecialib⁹ dicitur tũ exꝓſſa verbis generalibus et matrẽ excludit: vt in illa. l. lucius. ⁊ idem in ea que continetur in compẽdioſa: vt no. in. l. precibus. in vlt. gl. ¶Dic autem loquimur de omnino tacita que venit ꝓpter ꝓpꝛietatẽ verborũ. nam ſi dico ſi filius meus non erit heres talem ſubſtituo. iſta verba de ꝓpꝛio ſignificato non cõprehendũt casum ſi erit heres ⁊ in pupillari etate deceſſerit: qz est casus de directo cõtrarius. ⁊ tamẽ l. intelligit iſtum caſum nõ ꝙ testator ipſum voluerit comprehendere cum de iſto caſu non cogitauerit nec cogitaſſe preſumitur. ſed. l. interꝓtatur ꝙ ſi cogitaſſet eodem modo puidiſſet. vnde ſuam interꝓtationẽ reſtringit ad casum quãdo mater non eſt in medio per rationem bic poſitã. ¶Tertio ⁊ vltimo collige ex ſi. ꝙ licet mater ſit in medio exꝓſſa vulgaris cõtinet tacitam pupillarem licet contra matrem nõ admittatur quod patet: quia ſi mater decederet anteꝙ̃ pupillus ſubſtitu-

a ¶Emancipata. Adde Ange. in l. in ſubſtitutiõe ff. de vul. ⁊ pup. ang. ℣ſil. xxxiij. inci. conſtantius herculani.

b ¶Casbonasteriũ. Adde Bar. in. c. in ꝑſentia. de ꝓba. ⁊ dicit archi. ĩ c. ſancimus. xxij. q. ij. ꝙ vouẽs ingredi religionez nõ ſatiſfaciat ſi ſi greditur ⁊ exit ⁊ idem ℔z ſanctus Thom̃. ij. ij. qõ. clxxix.

a ¶Dictionem ſi. adde gl. in. l. quoties. C. ō fideiuſſ. doct. in. c. cũ inferior. de maiori. ⁊ obe. Jo. an. in. c. ex parte. el. ij. de reſcri. Car. 3ab. in. c. veruz. de cõdi. appo.

b ¶Vulgaris exꝓſſa. adde Jo. de imo. in. c. raynutius. de teſt.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tus ex tacita pupillari admitteret: sed si nō fuisset cōprehensa a principio ex postfacto non inciperet cōprehendi. ar. in. l. serui ꝛ filij. in prin. ff. de fur. Et ideo glo. hic caute loquitur dū dicit ꝙ cōtra matrē non admittit: sed in. l. centurio. ff. eo. dicit ꝙ non cōprehenditur: sed ista melius loquitur. Potest etiā intelligi ista. l. tenendo intellectum gl. ꝙ iste posthumus nec immi scuit nec repudiauit hereditatē: sed nō ꝓpterea substitutus ex vulgari admittit: q: ipse transmisit eā iure suitatis ad suos heredes: vñ est dubiū qs sit heres ei⁹ an substitutus ex tacita pupillari: an mater ab intestato. si hic determinat ꝙ mater potuerit illā adire ex psona filij excluso substituto. Et si dicatur hoc esse nō pōt ꝙ trāsmiserit q: substitutio vulgaris tollit existentiam sui heredis. vt not. in. l. papinianus. §. qm̄ aūt quarta. ff. de inoffi. test. Rndeť posito ꝙ illa oppositio esset vera nō posset habere locū in casu huius. l. sed qñ est facta si filius voluerit esse heres: q: tuncvī data licētia abstinēdi ꝑ illa opinio nō sit vera: vt dixi in. l. si filius heres. ff. de lib. ꝛ posth. Breuiter ista lec. sic declarata nō placuit Bar. ꝓpter tria. Primo q: hic dicitur ꝙ de isto casu fuit dissensio inter iurisconsultos: sed certe nō est credendum cū de hoc sit casus indubitatus: vt. j. ti. j. l. precibus vnde aliud voluit hic dicere imperator certe volēdo sustinere lec. gl. de facili respōdeť q: papinianus ꝛ vlpianus fuerūt nate illā. l. nā papinianus fuit tpe Marci Antonij ꝛ Octauiani q Marcus fecit ipsum interfici: vt inquit Boetius ꝛ Ulpian. tpe Alex. l. aūt precibus. fuit diocletiani q fuit dudū post. vnde nō est mirandū si illi ꝑ prius dubitauerūt: sed bene est mirandum ꝙ postꝫ illa dubitatio erat submota p. l. precibus: imperator Justinianus cuius fuit ista. l. eam amplius referat ꝛ tollat nisi dicamus ꝙ hoc fecit in memoriā illoꝝ: ꝛ vt clarius declaretur ꝙ faciat. l. precibus. Scōo moueť Bart. q: illa. l. facit vim in hoc ꝙ ista mater erat instituta simul cū filio. Sed tenēdo letu. gl. foret idē si nō fuisset instituta. d. l. precibus. ꝛ hoc habeť in gl. que reprobat quosdā ztrariū tenentes: sic oporteret hic subaudire magime qō Bar. non placuit. Tertio modo ex fi. dū teg. loquit in singulari numero dicendo substitutionem admittimus ꝛc. ꝛ sic erat vnica substituto de qua erat dubium ꝛ illa erat vulgaris si non nasceť. Sed tenēdo lec. gl. essent due. l. vulgaris expressa: ꝛ tacita pupillaris: ꝛ de prima nō erat dubium sed de scōa. Sed posset respōderi impator ziderauit exceptionem verboꝝ sm̄ quā vna fuit substitutio. l. vulgaris si nō nascetur: sed attenta interpretatione legali cōprehendiť altera tacite si nascer ꝛ erit heres: ꝛ in pupillari etate decesserit: dicit ergo Bar. ꝙ debemus hic ponere casum ꝙ hic posthumus nō fuit heres: sed repudiauit hereditatē ꝑ parte sua erat ergo contentio inter substitutū ꝛ matrē: q: substitutus illā volebat virtute substitutionis vulgaris: mater eā volebat p ius accrescendi: ꝛ ꝑ substituto faciebat: q: substitutio vulgaris prefertur iuri accrescendi. l. ij. §. si duo. de secun. ta. ꝛ de iniust. testa. l. pe. Et q: lz fuerit substitutus in vnū casum tū iuris interpretatione censetur substitutus in oēm aliū casum in quo non erit heres: vt dixi. §. eo. l. ij. ꝑ matre aūt faciebat. Primo duplex ratio simul iūcta. l. affectio bene transacti matrimonij: ꝛ institutio de ipsa facta in parte hereditatis ꝓpter quā testator cēsetur ad ipsaz habuisse affectionē magis ꝙ ad substitutū q erat extraneus et q: substitutus vult venire ex casu nō expresso: sed subintellecto a iure: vnde sicut tacita pupillaris subintellecta matrē non excludit ita nec vulgaris in casu subintellecto nō debet eā excludere a iure accrescēdi: sed si nō esset instituta nō baberet ius accrescendi: ꝛ ideo tunc nō esset dubiū ꝙ substitutus eā excluderet cū tractetur de hereditate mariti in qua non dz habere privilegiū. ꝛ hoc casu loquit q5 ylti. gl. in ỹ. sed nunqd tacita vulgaris: nulla em̄ sibi resultaret vtilitas ꝙ nō includeretur iste casus nō expressus in illa vulgari postꝫ ipsa ad hereditatem mariti nō vocatur ex testamēto: sed ab intestato stante cā testa-
5 meti. ꝛ etiā non stante nisi in defectū oīm attinentiuz. ¶ Sic ergo est hic casus sm̄ Bar. singu. in quo ius accrescēdi prefert vulgari substitutioni qñ ista concurrunt ꝙ illa q̄ pretēdit ius accrescēdi sit mater pupilli repudiantis: ꝛ ꝙ sit instituta simul cū eo: ꝛ ꝙ substitutus velit venire ex casu tacito in substitutione vulgari nō expresso. sed p. l. subaudito altero istoꝝ deficiēte secus. Quicquid aūt Bar. dicat oēs Moder. reprobāt materiā suam ꝛ tenent ꝙ hic preferret substitutus huic matri: et ꝙ ista non fuit intentio huius. l. sed loquitur de pupillari substitutione: vt patet dum dicit ibi luctuosam hereditatem. Nam hereditas filij est illa que est luctuosa matri non aūt mariti cū multe leterntur de morte mariti: vt no. in. l. pater seuerinā. §. socius ff. de cōdi. ꝛ demon. Et dicit Ange. ꝙ filius huius. l. confundit lec. Bar. qd si mater deberet preferri ex iure accrescendi cum illud sit reale: ꝛ transmittat ad heredes: q: portio accrescit portioni. l. si pluribus. ff. de suis ꝛ legi. etiā si iure videretur anteꝫ pupillus substitutus excluderetur: cuius ↄriū dicit hic in fin. Sed ego addo aliā rationē: q: teg. hic pōderat ꝙ ille pupillus decessit. sed sm̄ lec. Bar. non esset hoc ponderandum. Nā etiaz si viueret: ꝛ repudiasset hereditatē ista qō posset verti inter matrem ꝛ substitutum ad qd ergo hoc debet ponderari. Tene ergo lec. gl. Et dicit Bal. ꝙ ꝓpter fantasias Bart. non debemus a glo. recedere. Non sunt talia.

¶ De impuberū ꝛ aliꝫ substitutionibus. Rubrica.

1 ☞ Que sint substitutiones simplices ꝛ que duplices.
2 Statutū faciens mentionē de substitutione dz restringi ad directas substitutiones nō ad fideicōmissariam nisi aliud appareat ex subiecta materia de qua loquitur.
Substitutionum materia remissiue.

1 ¶ Sup rubrica ibi. ꝛ aliꝫ substitutionibus subaudi directis vt est vulgaris: ꝛ etiā ex̄emplaria. Et iste tres dicūtur substitutiones simplices. Sunt ꝛ alie due que dicūtur duplices. s. breuiloqua ꝛ cōpendiosa que continent vulgarē pupillarem ꝛ ex̄emplariā sed cōpendiosa cōtinet etiā fideicōmissariā: ꝛ illa nō est ꝓprie substitutio sm̄ Rico. ma. ꝛ Bal. q: nō surrogatur ꝑ omnia in locū institutionis: q: non quo advitā directā: sed quo ad iura vtilia. ꝛ istud dictū ipsorū satis colligitur ex rubrica. §. ti. j. oū dicit institutionibus vel substitutionibus vel resti. ꝛ sic fideicōmissariā nō appellat substitutionē sed restitutionē. ¶ Et istud nō. q: si statutū faceret mentionē de substitutione cū eius verba debeant ꝓprie intelligi dz restringi ad directas substitutiones: ꝛ nō ad fideicōmissariā nisi aliud appareat ex subiecta materia in qua logtur. Et scias qō tres. ll. buius tit. s. l. j. et ỹ. ꝛ. l. ex testamēto loquuntur de breuiloqua seu reciproca substitutione cuius materiā ponit Bar. in. l. lucius. ff. e. Tres alie sc̄z leḡ beres instituta. cū duabus sequētibus loquūtur de vulgari cuius materiā ponit Bar. in. l. j. e. ti. Tres alie. s. si testamēto. ꝛ. l. pe. ꝛ. l. fi. loquunt de pupillari. cuius materiā ponit Bar to. in. l. ỹ. ff. eo. tit. Leg aūt precibus loquitur de cōpendiosa: licet etiā interseret de vulgari: cuius materiam ponit Bar. in. l. centurio. ꝛ illa est vtilior ꝛ magis in vsu ꝑ aliqua alia. Leg aūt humanitatis loquitur de exemplaria. cuius materiā Bar. ponit in. l. ex facto. ff. eo. titu. De fideicommissaria vero ꝓncipaliter non tractatur in hoc ti. sed in tit. ad trebel. licet incidenter fiat mentio in. l. precibus.
2 ☞ Quod nullus heredū possit venire ad partē repudiatam nisi etiā adierit partē suam.
Nota appellatiua posita in substitutione qualiter faciant vocari substitutos pro hereditarijs portionibus ꝛ quid de nominibus proprijs.

1 Cum heredes. ¶ Partes adiecte i institutione cēsentur tacite repetite in substitutione similici. b. d. Bar. ¶ In glo. ij. ibi quatuoꝛ accrescent supple ex substitutione pueniente nā teg. non loquitur de iure accrescēdi: sed de iure substitutionis. sed ideo glo. loquitur. quia ius accrescēdi boc casu erat iunctū cū substitutione: et ideo portio deficiens vtroq; iure puenit ad alios adeuntes etiam inuitos. ꝛ boc trahit substitutio a iure accrescendi qō fit inuito: secus si cum eo non esset iuncta. l. qui patri. cum ibi nota. ff. de acquiren. heredi. iuncta l. si quis heres institutus. ꝛ no. j. eo. l. testamento. ¶ In glo. ibi ꝛ due babenti duas. Sed qd si ille institutus in quatuoꝛ repudiauit. Respondeo illa quatuoꝛ dividentur in octo partes. et sic de qualibet earum sient due. de quibus octo partibus seq̄ habebit ille qui erat institutus in seq̄ ꝛ duas ille qui erat institutus in duabus: et sic primus habebat in triplo plusꝫ secundus sicut babuit in institutione. et si ille qui erat institutus in duabus repudiasset: ille due dividentur in decem partes quarum seq̄ habebit institutus in seq̄ ꝛ quatuoꝛ institutus in quatuoꝛ. ¶ Et vnum scias ꝙ nullus potest venire ad portionem repudiatam nisi etiam adierit partem suam. ꝛ est glo. notabilis in. l. qui pluries. ff. eo. titu. ¶ In glo. ibi nominibus appellatiuis: dic ꝙ nomina appellatiua que faciunt eos venire pro hereditarijs portionibus non solū sunt illa que significant bereditatem puta heredes meos: sed etiam illa que non significāt vt fratres meos vel filios. text. est singularis in. l. lucius. §. mevia. ff. ad treb. ꝓpria vero nomina faciunt eos vocari vniuersaliter. ¶ Sed contra qō semper vniuersaliter debeat vocari. l. hac edictali. §. de secun. nup. ꝛ in auť. de nup. §. optime. vbi si filij primi matrimonij fuerunt inequaliter instituti ꝛ secūdo cōiugi fuit plus relictum ꝑ ei cui minus fuit relictuz illud quod

reuocatur a secūdo ↄiuge per illā. l. diuiditur equaliter inter filios primi matrimonij: lz non fuerint equaliter instituti. so. ibi vocantur filij primi matrimonij ex dispositione legali ꝓpter iniuriam quā recipiūt ex transitu ad secūda vota vnde cū pari ter recipiant pariter vocātur sed hic ex dispositione defuncti: vnde habetur respectus ad portiones primas quas defunctus eis dedit: ꝛ eodē modo portiones acrescunt in substitutione vulgari cēsentur repetite in fideicōmissaria facta de eisdē. Casus est in. l. lucius. §. pater puerū. ff. ad treb. licet vulgaris locū nō babuerit. Non sic in substitutione: q: vt. j. dixi nisi ex ea adeāt partes suas non vocātur ex substitutione reciproca: sed si esset coniunctū nomen ꝓprium ꝛ appellatiuum: inspicitur ꝙ eoꝝ precedat. l. si seruus cōis. ff. de stipu. ser. ꝛ si precederet nomē ꝓprium: ꝛ postea diceret quos heredes meos substituo: istud relatiuum quos potius referretur ad appellatiuum ꝑ ad ꝓprium per. l. si pater filio. in fi. cum ibi no. ff. eo. ti.
2 ☞ Pupillus an dicatur decedere intestatus.
3 Qñ vna determinatio determinat plura determinabilia dz ea pariter determinare ꝛ non impariter.
4 Verbū substituo ad directas porrigit nō ad fideicōmissarias substitutiones nisi fiat sub cōmemoratione mortis.

1 Hereditatem. ¶ Substitutio breuiloqua seu reciproca facta ꝑsonis imparibus nō ↄtinet pupillarē sed vulgarē
2 nā poterat vtriq; fieri. b. d. ¶ In text. ibi intestati. bic est teg. expressus ↄtra ptinaces qui dicunt ꝙ pupillus non
a dicitur decedere intestatus[a] ꝛ ꝙ statuta dicentia ꝙ si aliqs decesserit intestatus relicta matre et agnato non succedat mater sed agnatus non babebit locū in pupillo: sed truffa est: q: licet ꝓpie loquendo nō dicatur intestatus. l. j. in prin. ff. de su. ꝛ legi. attamen ꝑ intestato dz haberi ꝛ iura ꝛ statuta loquētia de decedentibus ab intestato vendicant sibi locū in eo per eandē l. j. ꝛ bic est teg. nec egpedit ꝓbare cōsuetudinē vel cōem vsum loquendi vt qdā dicunt ꝛ tenuit Bar. pluries ꝛsulendo. ¶ In text. ibi ad pubertatē. expone. i. in pubertate: logtur em̄ qñ decessit in pupillari etate adita hereditate: ꝛ sic erat q̄stio de bere
3 ditate pupilli inter matrē ꝛ coberedes substitutos. ¶ Ho. ergo illud qō vulgariter dicimus ꝙ qñ vna determinatio determinat plura determinabilia debet ea determinare pariter et non imparitер sic. j. eo. Quis. ꝛ. l. iam hoc iure. ff. eo. ti. ver. sed si aliter. ¶ In teg. ibi non eiusdem conditionis: dic q: non erant pupilli vel nō erant filij: ꝛ sic non poterat eis pupillariter substitui: si aūt potuisset ista substitutio ↄtineret pupillarem: ꝛ sic substituti excluderent matrē: vt bic probatur a contrario sensu. Nec ob. l. fi. §. ti. j. q: illa in pupillari oīno tacita ꝛ mere interpretatiua: sed substitutiones que comprebenduntur in breuiloqua non sunt omnino tacite: sed dūtaxat verbis specialib⁹ generalibus aūt expresse ꝛ veniūt ex vera mēte defuncti: vt etiaz
4 ibi dixi. ¶ In text. ibi in vnum casum dūtaxat ꝛc. sed nonne poterat etiā istis substitui ꝑ fideicōmissum certe sic. Utrū ergo illa substitutio non solū cōprehendat vulgares: sed etiaz fidei commissarias in persona cuiuslibet. Respondeo nō si est facta sine cōmemoratione mortis puta vos inuicem substituo: nam tūc nō comprehendit nisi directas substitutiones. s. vulgares pupillares ex̄emplarias si sunt psone pares: ita ꝙ quelibet posset fieri als vulgares tantum nō aūt fideicōmissarias. l. iam boc iure. §. j. vel. §. ij. de vul. ꝛ pup. ibi oū dicit in vulgarē tantum: verbū em̄ substituo ad directas porrigitur: q: ille sunt ꝓprie substitutiones fideicommissaria vero nō: vt dixi sup rub. secus si esset facta cōmemoratione mortis. vt qñcūq; decesserit sine liberis vel aliqs vestrū vos inuicem substituo: nā cōmemoratio mortis facit: vt videatur substitutio collata post aditam hereditatē. sed tūc nō pōt regulariter substitui directo nisi pupillo: sed dūtaxat ꝑ fideicommissum. l. in testamēto. §. de testa. mil. vnde tūc bene cōprebēderet fideicōmissarias. lz isti sint imparcs. q: quo ad eā non sunt impares cum cuilibet eoruz fieri possit: ideo mater boc casu succederet ab intestato buic pupillo. ꝛ teneretur restituere coberedibus ꝛ substitutis portionem hereditatis defuncti in qua ille fuit institutus retēta legitima ꝛ trebellianica ex psona pupilli sm̄ no. in. l. ꝙ̄ ỹ. j. ad. l. fal. Sed an tunc in formā cōpendiose ↄtineatur pupillaris in persona pupilli tetigi in. d. l. in testamento. q: vidi multū dubitari. Nam ista. l. cū si. habet locū qñ reciproca substitutio non fit in forma cōpendiose: q: non cōfertur post mortē: als cū cōprehendatur fideicōmissaria in psonam pupilli fortius deberet cōprehendi pupillaris que est magis fauorabilis.
2 ☞ Potētia adeundi hereditatē vel petendi bonoꝝ poss. dicitur ius non mera facultas.
3 Filia q̄ repudiauit hereditatē matris ex testamento an possit a substituto vulgari adeunte petere legitimā que sibi debeba-

tur in hereditate materna ꝛ sic nō habeat substitutum an possit retinere legitimam.

1 Heres institutus. ¶ Verba si heres non fuerit apposita in substitutione vulgari intelliguntur. s. ex testamēto ideo si institutus ex testamēto repudiat faciet locum substituto nec pōt adire ab intestato. q: causa testamenti prefertur cause intestati si qd tū sibi debeaꝭ a defuncto pōt pe-
2 tere a substituto. b. d. ¶ In teg. ibi ab intest. bo. pos. dicit ius dic no. ꝑ eo qō dixi. s. titu. j. l. si mater. in fi. ꝓ potentia adeūdi hereditatē vel petēdi bo. pos. dicitur ius nō mera facultas. In teg. qn feceris dic. sed ↄtra ꝙ etiaz si velis habere ab intestato substitutum excludas. ff. de here. instī. l. si qs ita heres institutus fit legitimus in penul. charta. Sol. si substitutio esset facta isto modo si talis nō erit heres ex testamēto vel ab intestato talē substituo fateor ↄtū q̄ tūc cā intestati ꝓferet substitutioni ꝛ cause testati. vt ibi ꝛ qō no. ꝑ Bar. in. l. gallus. in princ. de lib. ꝛ posth. sed bic solū dixit fi nō erit heres qō intelligit. s. ex testamēto. ¶ Item adhuc oppo. nā ex testamēto bz duplicē viā. s. adeūdi de iure ciuili vel petēdi bo. pos. sm̄ ta. de iure pretorio. ꝛ lz repudiet vnā nō excluditur ab altera. vt. j. de iu. delī. l. sunz heredē. cū ibi no. ergo poterit de iure pretorio hereditatē agnoscere ꝛ substitutum excludere: licet repudiauerit de iure ciuili. So. bic repudiauit simpliciter. ꝛ sic vī vtrāq; repudiasse ꝑ gl. sup verbo succedat. q̄ est in. l. j. §. sed videndum. ff. de suc. edic. lz si dixisset repudio iur adeundi: de iure ciuili fateor ↄtrariū qō quonq; pōt petere bo. pos. ex testamēto substitutus nō admit
3 teretur sm̄ Bal. ¶ In teg. ibi actionibus. q̄rit bic Ly. vtruz illa filia q̄ repudiauit hereditatē matris ex testō possit a substituto vulgari adeūte petere legitimā q̄ sibi debebaꝭ in hereditate materna: ꝛ tenet ꝙ nō. qz illā nō poterat habere nisi tāq; heres postꝫ ergo repudiauit hereditatē semetipsam excludit et semp allegatur istud dictū Ly. Nec ob. iste teg. qz loquitur i eo qō debebaꝭ buic filie a matre non tanꝫ filie sed cuilibet ex tra-a neo qz forte secū cōtraxit: et poterat illud petere matreviuente sed legitimā nō. ¶ Sed ↄ istud dictū opponitur. ff. de bo. lib. de. l. si libertus patrono. §. quid ergo. vbi patronus institutus fuit cui datus est substitutus pōt reseruare sibi legitimam debitā a libero ꝛ residuū repudiare vt perueniat ad substitutum. So. aut simpliciter repudiauit: ꝛ locū bz qō. ꝛ. j. dixi. aut repudiauit retēta sibi legitima. ꝛ sic bz locū ↄtrariū ꝛ sic erat casus in quo concurret institutus ꝛ substitutus vulgaris: qz institutus beres erit in legitima ex institutione. et substitutus in residuo ex substitutione. Regulariter cōtra nisi in casu. l. si paterfamilias titiū. ff. de bere instī. ita no. Bar. ff. eo. ti. l. j. in. q. illa. Utrū institutus ꝛ substitutus possint simul concurrere intellige. s. in portione in qua qs fuit institutus: vt sic possit pro parte retinere ꝛ pro parte repudiare. Sed ↄ nec boc fieri possit. l. si soluas. de acq. here. vbi etiā si institutus habeat vulgarē substitutum non pōt pro parte adire ꝛ pro parte repudiare. Sol. verū est nisi in legitima debita instituto qñ esset granatus legatis ꝛ fideicōmissis: ita ꝙ eis solutis nō baberet legitimā integram. isto casu loquit illa. l. si libertus patrono. §. qd ergo altero deficiēte locū baberet ↄriū. nā ꝛ ille cui legitima debet si nō bz substitutum vulgarē. lz sit granatus legatis nō posset ꝑ parte adire ꝛ ꝑ parte repudiare. qz faceret locū cause intestati q̄ non pōt ↄcurrere cū cā testati. sed qñ bz substitutū: ideo pōt qz facit locum cause testati. lz alterius gradus q̄ pōt magis se cōpati cuz causa testati alterius gradus. ¶ Qualiter ergo prouidebitur si erat granatus. certe clarum bodie est ꝙ granamen ipso iure reiicitur plusꝫ ad legitimā. l. qñ in priozibus. ff. de inoffi. testa. ꝛ vide Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. bere. vbi etiam tāgit circa medium de isto passu. Quid ergo si dicat qñ nō habet substitutuz repudio hereditatē retēta legitima qō facere non pōt vt dixi: q̄ istarum vitiatur an repudiatio an retentio. respondeo repudiatio que est priuatio non retētio que est habitus ꝛ ius remanebit ergo bere in totum ꝑ glo. q̄ est in. l. j. in fi. glo. magne. ff. de acqui. bere. sm̄ Bal.
2 ☞ Vulgaris substitutio facta duobus sine expressione noīs collectiui vt si filius ꝛ vgo: non erunt heredes an habeat locū nisi neutro existente berede.
Quid in fideicommissaria substitutione.

1 Cauis pla. ¶ Vulgaris expressa facta pupillo ꝛ adulto nō ↄtinet tacitā pupillarē ꝓpter inequalitatē euitandaz. b. d. dissert ergo a. l. q̄ illa loquitur in cōpendiosa ista in vulgari. Itē illa loquit in pupillari q̄ non est oīno tacita. cū pueniat ex verbis generalibus bic in illa q̄ erat oīno tacita. qz non pueniebat ex verbis. sed mere ex interptatione legali. verba em̄ si heres nō erit nō de ꝓprio significato comprehendunt

C Intestat⁹. Add de Bal. in. l. si autez. C. de legi. be. Bal. in. l. cū anti quoz ib⁹. de iur. deli. qz nō pōt facere testm̄. vt i. l. frater. C. q te. fa. pos. ꝛ Spe. ti. de pig. in. §. ij. ver. verum.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

casum si heres erit ⁊ in pupillari etate decesserit: sed cōprehē-
dunt ex interpretatione legali: ideo dicit fieri extensiō de casu
ad casum ut hic colligitur dū dicit porrigi nō aūt dicitur cōpre-
hēdi q̄ clarū est q̄ nō comprehēdit. ¶ Jn tex. ibi q̄uis placue-
rit. s. eo casu quo vulgaris esset substituisset vni vel plu-
ribus ⁊ sic ꝓsonis paribus. l. iā hoc iure. ff. eo. tunc em̄ expressa
vulgaris porrigitur ad tacitā pupillarē ⁊ ecōuerso. l. iā hoc iu-
re. ff. eo. in pr̄in. ¶ Et no. q̄ dicit porrigitur: q̄ est ꝑ extēsionez
ꝛ cōiter dicamus q̄ cōprehendat: sed ꝺ intelligi sane. vt. s. di
ci cū fiat preter ⁊ contra significatū verboꝝ. ¶ Jn tex. ibi. si mō
nō ⁊traria defuncti volūtatē dic. vt ē q̄ exprimit testator: vtrū
q̄ casum: q̄ tūc expressum facit cessare tacitū. l. cū ex filio. §. fi-
lio. ff. eo. Cessat ergo interꝓetatio legalis: q̄si de ⁊traria inten
tione testatoris apparet: q̄ interꝓtatio fit ex ẏecturata mente
defuncti: ⁊ in incertis nō certis est locus ẏecture. Sunt ⁊ alie
ẏecture q̄ faciunt cessare intēsionē defuncti de q̄bus vide per
Bar. in. l. ij. ff. e. ¶ Jn tex. ibi ⁊ elia vꝝ mea dic si ista elia erat
mater istius pupilli vł hic casus a ⁊trario sensu ꝙ etiā q̄si ma-
ter est in medio expressa vulgaris ẏtinet tacitā pupillarez qui
matrē excludit: nā hoc ideo nō ẏtinet: q̄ erat facta cōiter filio
⁊ matri ꝓpter disparitatē: ergo si foli filio ẏtineret. vt in pr̄in.
l. ⁊ matrē excluderet ℈. l. si. §. ti. i. So. hic intellige q̄ nō erat mł
sed nouerca. Sed tūc ad q̄d ⁊tēderet cū isto substituto de here
ditate pupilli q̄si ad ea nō ptinet: ꝓterea ista erat instituta si
mul cū pupillo quo casu etiā illi q̄ tenebāt ꝙ expressa vulga-
ris cōprehēdebat tacitā pupillarē ẏtra matrē tūc non ẏtine-
ret. vt no. gl. in. l. si. §. ti. i. vnde melius est dicere q̄ ista erat ma
ter: ⁊ ꝙ duplici rōne substitutus iste excludebat ab hereditate
pupilli: ꝓtima q̄ in illa substitutione nō ꝓsehendebatur pu
pillaris ꝓpter disparitatē ꝓsonarū. Et ista ratio facit ꝙ etiā si
mater moriat̄ añꝙ pupillus nō possit substitutus ex pupilla-
ri venire q̄ ex quo non cōprehendebat a principio nec ex ꝓst
facto incipit cōprehēdi. ar. in. l. serui ⁊ filij. in pr̄in. ff. de fur. alia
ratio est q̄ mater erat in medio quo casu etiā si fuisset facta so
li pupillo nō cōprehēderet cū effectu tacita pupillarē ẏtra ma
trem magis me q̄si est instituta simul cū eo. l. si. ⁊ ista rō vēdicat si
bi locū si mater viuebat tpe mortis pupilli: secus si erat mor-
tua. vt in. d. l. si. in fi. q̄: tūc mero iure a principio cōprehēdebat
licet ℈ matrē nō admitteret: vt ibi dixi: ⁊ iste est verus intelle-
ctus. ¶ Jn gl. fi. ꝙ eius declaratione oppo. certū est ꝙ si testa-
tor huic filio pupillo specialiter substituisset vulgariter ⁊ post
ea eodē modo vꝝ: q̄ prima substitutio cōprehēderet tacitā
pupillarē: ⁊ hoc ꝺat iuris cōsultus ꝓ filio ꝙ nō substituat cōi
ter vtriq; vno ẏceptu verboꝝ: sed cuilibet de ꝑ se. ff. eo. l. iā hoc
iure. §. i. vel. ij. si ita est idē ꝺz esse q̄si cōiter vtriq;: q̄ vna plu-
ralis locutio resoluitur in plures singularitates. ff. de cōdi. et
demō. l. falsa demōstratio. §. fi. ⁊ sic dicēdo si filiꝰ ⁊ vꝝ nō erūt
heredes titius sit heres ꝓinde est acsi dixisset si filius non erit
heres titius sit heres: ⁊ si vꝝ nō erit heres titius sit heres. gl.
rfidet ꝙ fallit hoc casu: ⁊ nō assignat rationē fallētie: dic verū
esse ꝙ soluit̄ in plures singularitates: talis tñ nature ⁊ ꝺitio
nis qualis erant sub ꝛ filiate: sed ista vulgaris sub ꝛ filiate
vel pluralitate cōprehēsa nō comprehebēdat tacitā pupillarē
ergo resoluta in plures singularitates nō cōprehendit: q̄ reti-
2 net natura: ⁊ ista est solennis solutio. †Doc. aūt intelligūt alio
modo in penitus extraneo q̄ ista gl. voluerit dicere ꝙ vulga-
ris substitutio facta in ꝺubitatis etiā sine expressione nois colle
ctiui: puta si filius ⁊ vꝝ nō erūt heredes locū nō habebat nisi
neutro existente herede: ⁊ sic subintelligat̄ nomen collectiuū. s.
si neuter vel si nec; filius nec; vꝝ: ⁊ sic vno repudiāte non sit
locus substitutioni: sed eius portio accrescit coheredi adeūti: ⁊
erit casus in quo ius accrescendi potentius erit ꝙ substitutio.
Aliū casuꝫ habuisti in. l. si. §. ti. i. ꝑ lectura Bar. ℈ quem intel
lectū videtur tenere in. l. lucius. §. caio. ff. ad tre. So. ibi in sub-
stitutione fideicōmissaria facta ꝺuobus sine expressione nois
collectiui: puta titiū ⁊ seiū heredes instituo: ⁊ post eoꝝ mortez
volo bona puenire in sempꝛoniū: nā tuncvno moriente portio
eius statim venit ad sempꝛoniū: vt ibi. Secus si cū expressione
nois collectiui puta post mortem vtriusq; vel ambozū. l. here
des mei. §. cū ita. eo. ti. ¶ Nos loqmur in substitutione vulgari
q̄ licet fit facta pluribus sine expressiōe nois collectiui: tñ vno
repudiāte non fit locus substitutioni: sed requritur ꝙ omnes re
pudient. Ratio est q̄ ẏcipitur aīi aditaꝫ hereditatem quo tpe
inter eos est locus iuri accrescēdi q̄ ius testatoꝛ censetur vo-
luisse inter eos reseruare substituendo eis cōiter. l. codici. ff. de
vsufr. le. Sed fideicōmissaria ꝓfertur post aditā hereditatem
quo tpe cessat ius accrescēdi: ideo cessat rō predicta. Et dicūt
ꝙ in fideicōmissaria agitur de pluribꝰ effectibꝰ in vulgari de
vno q̄ oia plene examina vt no. Bar. in. l. heredes mei. §. cum
ita. ff. ad treb. Et istū intellectū habuit gl. ad istū tex. j. eo. l. cuꝫ
quidā. sup verbo vterq; oū allegat istū tex. in fi. Et ad istud cōi
ter allegat tū reuera ista nō fuit intentio glos. q̄ est hic. sed illa
quā. ff. digi fozmādo Jtimm est verū in se: ⁊ ꝓ oēs tenet ꝙ sit dif
ferentia inter vulgarē ⁊ fideicōmissariā q̄si fiunt pluribus sine
expressione nois collectiui: si aūt cū ea non sit differētia: vide
omnino q̄ no. Bar. in. l. q̄dā testamento. pculū. ff. eo. ti.

2 ¶ Si aliqs fuit electus in ptātē alicuius loci ⁊ in eius defec-
tum fuit electus q̄dā alter ⁊ ille primus acceptauit sed postea
venire non potuit an habebit locū electio facta de secundo.

1 **Postaditam.** †Per additionē heredi-
tatis extinguitur vulga
ris substitutio ad hoc allegat non sic pupillaris ex-
pressa vel tacita. vt ptz. j. eo. l. precibus. sed potiꝰ ro
bozatur ⁊ ẏfirmatur: vt habeł in glo. ptz ergo ꝑ istā. l. ꝙ institi-
tutus ⁊ substitutus simul ẏcurrere nō possunt: fallit in casu. l.
si pater sa. titiū. ff. de here. instī. cū. l. seq. ⁊ in casu q̄ē. ℈. eo. l. he-
2 res instī. posui ⁊ tangit ꝑ Bar. in. l. i. ff. e. ¶ Et inducit ista. l.
ꝑ Dy. si fuit aliqs electus in ptātē alicuius loci: ⁊ in eius defe-
ctuꝫ fuit electus q̄dā alter ⁊ ille primus acceptanit: sed postea
venire nō potuit vtrū habebit locū electio facta de scō: vide
tur ꝙ nō: sed ex ꝑirauerit ꝙ hanc. l. ⁊ sic sit opus facere aliā ele-
ctionē: breuiter inspicieda sunt verba electionis scē. Nā alia
fuit facta si ille primus electus non venerit: ⁊ tunc siue non ve
niat: q̄ non vult siue non ꝓt locū hꝫ scōa electio: q̄ illa verba
sunt apta pati suū significatū. Aut fuit facta si primus non ac-
ceptauit: ⁊ tūc acceptatione facta expirat scōa electio per hāc
l. in dubio censetur facta primo non. ⁊ sic in omne casum quo
prima deficit arg. in. l. si plures. ff. eo. ⁊ vide de ista. q. ꝑ Dyn. et
Bar. in. l. cū sub hac. ff. de ẏdi. ⁊ demon. Et si dicatur imo vere
ꝙ etiam secūdo casu idem sit: q̄ expressoꝛvno casu ceteri veniūt
vt dixi in vulgari substitutione. ℈. de here. instī. l. iij. ⁊. ℈. i. l. si
mater. respondetur ꝙ substitutio vulgaris ex iuris dispositio
ne fit in omnem casum in quo institutus non fit heres: ⁊ ideo si
expimitur vnus ceteri videnť expressi: sed substitutio q̄ fit in
officio: nō hꝫ ceteros limites a iure scriptos vel deputatos
sed prout voluerunt eligentes: ideo si expimit vnū casum nō
venit alius penitus diuersus: sed si generaliter loquuntur ve-
niūt oēs q̄ sub generalitate possunt ẏpredi. ¶ Jn gl. fi. ibi
§. si vero institutionis. dic posita. de fideicom. aut. hoc āplius
sed solue. vt in secūda solutione gl. q̄ ibi ex dispositione. l. ad-
mittitur: q̄ institutus pꝛiuatur hereditate quā adiuit non etiā
iure substitutionis vt hic. ¶ Jn gl. ibi respōdeo substitutio lo
cum hꝫ dic. ſ. vt substitutus possit venire de ꝓtorio per bo. pos.
non de iure ciuili cū institutus remāserit heres noīe de iure ci-
uili non obstante restitutione in integrū q̄ est de iure ꝓtorio
vnde eodē inre non pōt substitutus effici heres quo ille remā
fit. sed iure ꝓtorio quo desijt sicut no. in. ℈. l. sed si fine. ſꝫ Bar-
tol. tenuit q̄ imo substitutus efficeret heres de iure ciuili non
directo sed vtiliter p. l. j. §. fi gl. adita. ff. ad tertul. de hoc dic vt
no. per eum. in. l. ij. §. ergo. ff. eo.

2 ¶ Substitutio iuncta cum iure accrescendi sortitur naturā
ipsius iuris accrescendi vt deferatur inuito: ⁊ an transmittatur
ad heredem sicut illud ius.

3 Substitutio vulgaris an faciat cessare ius accrescendi.

4 Coheres an possit portionē suā quā adiuit repudiare vt non
cogatur aliā partem deficientem acceptare.

5 An ille qui adiuit possit ad portionem repudiatam admitti vt
substitutus.

1 **Testamento.** ¶ † Substitutio recipro
ca non tollit ius accrescē
di ideo portio deficiens tam iure accrescendi ꝙ in-
re substitutionis defertur adeunti etiam inuito hoc
dicit ſm verum intellectum: licet tex. non loquatur nisi de in-
re accrescendi: sed nō faceret ad titu. nisi supplereture circa ius
substitutionis ⁊ de hoc est casus in. l. si quis heres instituatur
2 ff. de acquiren. heredi. ¶ Et sic substitutio iuncta cum iure ac
crescendi sortitur naturam ipsius iuris accrescendi vt defera-
tur inuito: secus si non esset cum illo coniuncta. l. si tu ex par-
te. de acquiren. heredi. Nam sicut non cogitur quis adire ex in
stitutione: vt. ſ. de iure deli. l. nec emere. ita nec ex substitutione
¶ An autem trahat a iure accrescendi vt transmittatur ad he
redem sicut illud ius quod non habet de sui natura: ꝛ vt in. l. si
ex plurib⁹. de suis et legiti. Dic quod non. vt no. in. l. qui patri
de acquiren. heredi. ⁊ est casus in. l. qui plures. et in. l. sed si plu
res. ff. eo. ti. de vulga. et pupil. econuerso vero ius accrescendi
iunctum cum substitutione vulgari trahitur ad ea: vt extenda
tur ad alia bona et habebat locum etiam post aditam heredi
tatem quod non habet de sui natura: vt est casus in. d. l. qui pa
tri. que est difficilis: et andiui a Bald. in voce quod ista fuit pri
ma. l. quam Barto. repetierit in studio perusino cum esset ibi
nouiter

nouiter electus de ciuitate pisarum cū ibi nouiter legeret: ⁊ q̄
ipse recitauit hic tota materiā iuris accrescēdi quā ipse posue-
rat in. l. re cōiuncti. de leg. iij. quā reperierat pisis solennissime
vltra oēs alios. ⁊ tūc perusij acq̄siuit magnā famam ⁊ incepit
vocari cōmentator: ⁊ q̄ de tota italia illic ẏcurrebāt oēs scho-
3 lares. ¶ † Extra gl. oppo. ſm Bal. q̄ non habebat hic locū ius
accrescendi q̄ substitutio vulgaris facit ipsum cessare ⁊ ei pre-
fertur. l. ij. §. fi. duo. de bo. pos. ſm tab. Sol. verū est si foret sub-
stitutus alius extraneus: q̄ tūc ista verba tendūt ad diuersos
effectus: secus q̄ ipse est coheres: q̄ tunc tendūt ad eundē esse
ctum: vt ille q̄ adiuit habeat portionē deficientē tam iure accre
scendi ꝙ iure substitutionis. Sed ẏtra q̄ ius accrescēdi venit
ex tacita voluntate defuncti: ⁊ ex legis dispositione. l. si titio et
meuio. §. iuł. de le. ij. substitutus ꝺo venire expressa voluntate
defuncti ⁊ expressum facit cessare tacitū ⁊ puisio testatoris fa-
cit cessare puisionem q̄si tacita. puisio esset minoris effectus ꝙ expressa: hꝫ hic est maioris
saltē in vno: q̄ defert portionē etiā inuito q̄ nō facit substitu-
tio. Simile in via ordinaria q̄ non facit cessare extraordinariā
q̄si illa est maioris effectus: vt no. ℈. ff. aduer. rē iud. l. si. ¶ Pro
4 declaratione gl. †opponit. dū hic dicit etiā inuitis ꝙ imo non
cogantur acceptare portionē repudiatā: hꝫ suas portiones adi
uerint: imo possint eoꝝ portiones repudiare si illas volunt. l.
cū hereditate. ff. de acq. here. ppter. b. d. gl. ꝙ iste tex. ꝺz intelli-
gi. q̄si isti q̄ adiuerunt volunt retinere suas portiones ⁊ nolūt
eas repudiare: sed bene volūt repudiare portionē deficientem
⁊ hoc facere nō possunt vt hic. sed si vellent suas repudiare ad
hoc vt non cogant illa habere bñ possent ex in. l. cōtraria. Bar
to. aūt nota. dicit ꝙ illa. l. loqtur q̄si coheredes inuicē nō essent
instituti. ⁊ sic inter eos haberet locū ꝺubitatio an excrescendi: hꝫ
q̄si sunt substituti: ⁊ sic hꝫ locum vtriq; ius in portione deficiē
te etiā illi q̄ adiuerunt velint suas portiones repudiare ne co-
gantur illā habere nō possunt p istam. l. q̄ generaliter loqtur.
ista est mirabilis limitatio ad illā. l. cū hereditate ⁊ fundatur in
hac ratione. q̄ cū isti sciant se substitutos inuicē adeundo pro
portionibus eoꝝ censentur se astrinxisse ad acceptandū etiam
portionē alterius si fuerit repudiata sicut in alio casu q̄ ponit
in. l. si duo. ff. de acq. here. Sed q̄ nō sunt inuicē substituti: nō
sic videntur scire dispositionē iuris que est vt portio repudia-
ta eis inuitis debeat accrescere. ideo magis tūc subueniť adeū
tibus: vt si illam nolint possint eoꝝ portiones repudiare ꝙ est
5 subtile ⁊ singulare. ¶ † Querit glos. an ille q̄ adiuit possit ad
portionē repudiatā admitti vt substitutus. nam tex. hoc nō di
cit sed solum coheres per ius accrescēdi: certe non solū potest
admitti. imo etiam inuitus cōpellitur habere ex iure substitu-
tionis sicut habet per ius accrescendi. et de hoc est casus in. l.
quā gl. allegat. Sed ꝺubiū restat qd si nō vult habere per ius
accrescendi: sed ꝺūtaꝛat iure substitutionis. respōdeo. si adine
rat portionē suā hoc facere non pōt: sed si repudianit bene pōt
tñ cum illa portione quā cōsequetur ex iure substitutionis ha
bebit etiā portionē p eum repudiatā vel totam si non erāt nisi
duo instituti vel partē si erant plures q̄ portio p eum repudia
ta accreuit portionibus aliorum. ⁊ de hoc est casus. in. l. si tu ex
parte. de acqui. here. Et si dicatur tu dicis impossibile: q̄ po-
nis ꝙ qs repudianit portionē suā ⁊ potest adire ꝙ postea por-
tionez coheredis q̄ repudiabitur virtute substitutionis: hꝫ cer
te ex quo repudianit suā portionē nō videtur admittēdus ad
portionē coheredis etiā virtute substitutionis: q̄ censetur sub
stitutus vt heres: ⁊ heres nō est vt est tex. cū glo. in. l. q̄ plures.
in fi. ff. eo. So. verum est q̄si esset substitutus vt heres q̄ in du
bio p̄esumitur si non fuit substitutus p nomen ppriū. ita in
telligitur illa. l. qui plures. cum sua gl. secus si p nomen ppriū
⁊ ita debet intelligi. l. si tu ex parte. vt colligitur ex no. p Bar.
in vtraq; l. ⁊ ista sunt subtilia.

1 **Jtestamento.** † Per substitutionem
pupillarē succedit pu-
pillo ex testamēto. Et venientes ab intestato repellun
tur. b. d. hic non sunt alia.

2 ¶ Substitutio vulgaris q̄si mater est in medio nō continet
cum effectu tacitā pupillarē contra matrem.

3 Tacita pupillaris an admittatur ẏtra alios veniētes ab inte
stato ⁊ an excludat matrē. ⁊ nu. 6. ⁊. 7.

Expressa pupillaris que sit hoc modo si filius meus decesserit
in pupillari etate talē substituo excludit matrē etiā a legitima
sibi debita in bonis filij.

4 Pupillaris cōprehēsa in cōpendiosa nō est expressa sed tacita

5 Sicut expressa pupillaris facta verbis specialibus excludit
matrem ita ⁊ cōprehēsa in compendiosa. ⁊ nu. 12.

6 Compēdiosa etiā a milite facta post pupillarē etatē non valet
iure directo sed iure fideicommissi. ⁊ nu. 13.

7 Qualiter mater ꝓpter nō petitum tutoꝛē pꝛiuetur hereditate
filij remissiue.

8 Si testator substituisset pauperes christi vulgariter vel eccleſiā
⁊ sic p aīa q̄ plus censetur dilexisse aiam suā ꝙ vxoꝛē tunc sub
stituti vocarentur ex tacita pupillari matre exclusa.

9 Jn pupillari substitutione an regrant illa verba si heres erit.

10 Si in ea apponant an talis pupillaris expressa cōprehendat
tacitā vulgarē mere interꝓetatiuā ⁊ q̄ tunc perempta pupil
lari perimatur tacita vulgaris.

11 Quid si nō fuerūt apposita illa verba sed dixit testator: filium
meū instituo ⁊ si in pupillari etate decesserit titium substituo ⁊
quid hoc includat.

12 Quid si solū dixit filiū meū pupillum heredē instituo ⁊ titium
sibi substituo: an ista sit ꝺūtaꝛat vulgaris substitutio ⁊ cōpreh̄e
dat tacitam pupillarem.

13 Si dixit si filius meus in pupillari etate decesserit talis sit mi
hi heres: an ista erit pupillaris.

14 Duo contraria in eodē ꝺubiecto stare non possunt.
Compendiosa facta a pagano an ꝺebeat censeri vt valeat vno
iure tantū. ſ. vel ꝙ sit directa tantū ⁊ non obliqua vel obliqua
tantum ⁊ non directa.

15 Cōpendiosa fi fuit facta maioꝛi tunc siue testatoꝛ vtatur vꝺis
cōibus siue verbis directis cū non possit valere iure directo va
leat omni tpe iure fideicommissi.

16 Verba obliqua nunq̄ assumunt interꝓetationem directam:
licet secus econuerso.

17 Si testatoꝛ disposuit ꝙ qñcūq; filius suus pupillus moꝛietur
bona sua ꝺentur ⁊ distribuantur inter pauperes quia illa ver
ba ꝺentur ⁊ distribuantur sunt obliqua: ⁊ sic pauperes non ve
niunt ex pupillari substitutione sed ex fideicommissaria succe
dunt pupillo venientes ab intesta. ⁊ tenentur restituere heredi
tatem detracta legitima si est mater.

18 Trebellianica non detrahitur de fideicōmisso ad piā causam
sicut nec falcidia de particularibus legatis.

19 Differentie inter fideicōmissariam substitutionē ⁊ directā ⁊ q̄
vtilitas sit ꝙ directa obliquetur. ⁊ nu. 20.

20 Quod bodie etiam miles non possit sine causa grauare filium
in legitima.

21 Substitutiones cōprehēse in compēdiosa ꝺicunt expresse ver
bis generalibus sed specialibus sunt tacite.

22 Dñi testatoꝛ substituit pupillo filium pꝛopriū pꝛesumit voluisse
ipm preferri matri: ⁊ tūc tacita pupillaris matrē excluderet.

1 **Recibus.** † Substitutus vulgariter p
additionē hereditatis excludi
tur ⁊ nō admittit ex tacita pupillari si mater pupil-
li erat in medio hoc primo. substitutus ꝺo pupilla-
riter p additionē hereditatis nō excludit. hꝫ admittit ad heredi
tatē pupilli decedētis i pupillari etate matre excluſa. ꝺ. d. scō
idē si fuit substitut⁹ cōpendiose ⁊ pupillus decessit infra pupil
larē etatē hoc tertio. Si ꝺo post nō admittit substitutus ex pu-
pillari ad hereditatē pupilli sed ex fideicōmissaria ad bona pri
mi testatoris ꝺūtaꝛat sibi restituēda p matrē pupilli q̄ ei ab in
testato successit. ꝺ. o. quarto ⁊ vltimo. ista lex est solēnior q̄ sit in
toto coꝛpoꝛe. C. ⁊ vtilioꝛ in sui materia. ¶ Facit em̄ mentionem
de quatuoꝛ substitutionibꝰ tribꝰ simplicibus ⁊ vna cōposita. ſ.
ꝺe vulgari ⁊ pupillari ⁊ fideicommissaria. ⁊ iste sunt simplices.
Jtē de cōpendiosa ⁊ ista est cōposita: q̄ continet vel continere
pōt oēs predictas ⁊ etiā exēplariā de qua in. l. seq. Et materiā a
istius cōpēdioseª tractat hic gl. magna q̄ est vtilioꝛ oībus aliꝭ
⁊ illam tractat Bar. in. l. cēturio q̄ ⁊trariatur fini huius. l. inꝯ
tum ista vult ꝙ post pupillarē etatē substitutio etiā facta a mi
lite sit fideicōmissaria vel sit obliqua. Jlla ꝺo vult ꝙ sit directa
militaris. est tñ verū ꝙ nō plus venit in ista directa ꝙ in fidei-
cōmissaria q̄ solūmodo bona primi testatoris: tñ aliqe vtili-
tates resultant matri ꝙ potius sit obliqua ꝙ directa: vt habeł
in pr̄in. gl. fi. ⁊ ibi tangā. Et ꝺiuide in ꝺuas partes: q̄ primo in
distincte querēt ꝺocet distinguere vſq; ibi. nā nō est: scōo quē
libet casum distincte pſequtur. ¶ Jn tex. ibi exprimere ꝺebe-
ras ꝺic ista mater omisit exprimere: an iste filius esset pupillus
vel adultus: ⁊ an decesserit i pupillari etate an post vtrū infra
q̄ imperato: istos casus tanꝯ omissos pſequitur ⁊ etiā an iste
filius esset in ptāte patris vel emācipatus. Jtē omisit exprime
re in quē casuꝫ facta fuerat substitutio: an in primū vel in scm
⁊ primus casus est si filiꝰ heres nō erit. secūdus est si heres erit
⁊ postea decesserit. ⁊ iste secūdus ꝺubiditur in ꝺuos. ſ. cū de-
cesserit in pupillari etate vel cū decesserit post. ⁊ pꝛio casu esset
substitutio vulgaris. scōo pupillaris. tertio fideicommissaria.

2 ¶ † Not. ergo ex primo casu ꝙ vulgaris substitutio q̄si mater
est in medio non continet: cum effectu tacitaꝫ pupillarē contra
matrem quia text. vult ꝙ per additionem hereditatis substitu-

ª ¶ Jstius cōpen
diose. adde bar.
in. l. ij. ff. e. ti. bal.
in. c. si pater. ō te
sta. lib. vj.

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

tus sit exclusus:ꝛ ꝙ mater ad hereditatē filij vocetur ab intestatō.ꝛ dicit tex.oīmodo.ꝛ sic etiaꝫ si decesserit in pupillari etate qō nō esset si posset vocari substitutus ex tacita pupillari.ꝛ ad hoc allegatur iste tex.Et no.qꝫ dicit tex.ꝙ nō est incerti iuris imo certi ꝛ indubitati:ꝛ istud fecit dubitare Bar.in intellectu gl.quē posuit in l.fi.ſ.ti.ſ.vbi dicitur ꝙ fuit dubitatio inter iurisc̄ōsultos.†Quid autem de aliꝭ venientibus ab intestato[a] an contra eos admittatur tacita pupillaris ꝓsequereyt ꝑ Bar.in.l.ij.ff.eo.¶Scōo no.in ver.si vero.ꝛ ad hoc semꝑ allegat ꝙ expressa pupillaris q̄ fit hoc modo si filius meus decesserit in pupillari etate talem substituo excludit matrem.qꝫ iste tex.dicit ꝙ substitutus vocat matre excluſa:vt ibi oū dicit eos habeat beredes quos pater ei constituit ꝛ erat dubium de matre:qꝫ sibi debetur legitima filij in bonis a quo reperit se excludi ꝑ substitutionē sine causa.vnde pōt conqueri:sed in aliꝭ venientibus ab intestato q similiter excludunt. vt.ſ.prox̄i. non bꝫ locū ista ratio:qꝫ eis nō debet legitima:tñ mater nec potest conqueri de filio:qꝫ nō ipse sibi testatus est:sed pater suus:nec de patre:qꝫ non tenebatur vxori sue ad banc legitimā.ideo cōtra talē substitutionē non bꝫ mater q̄relam.l.papinianus.ſ.ſz nec impuberis.ff.de inoffi.testa.ꝛ hoc etiam ꝑbatur in.c.ſi pater.de testa.lib.vj.ꝙ ꝓ pupillarē substitutionē expressam mater excludit etiam a legitima sibi debita in bonis filij:ꝛ ad hoc allegatur semꝑ iste tex.¶Tertio no.oū dicit vel expressa vel cōpendiosa ꝙ pupillaris cōprehensa in cōpendiosa non est expressa sed tacita qō est verū verbis specialibꝫ sed generalibus bene dicitur expressa:vt habetur in glo.fi.ꝛ sic reducūtur ad cōmodiam alie gl.q̄ dicunt ꝙ est tacita.¶Quarto no.ꝙ sicut expressa pupillaris facta verbis specialibus excludit matrē.ita ꝛ cōprehēsa in cōpendiosa:qꝫ tex.ibi duos ponit casus in quibus substitutus admittitur matre excluſa.ſ.cum facta fuit substitutio vſqꝫ ad certam etatem:puta pupillarē quo casu est expressa:vel q̄n fine certa etate:vt q̄ncūqꝫ decesserit quo casu dicitur cōpendiosa:sub cōpendio enim verboꝝ cōtinet duo tempora ꝛ duas substitutiones ꝛ vtrāqꝫ dicit expressa verbis generalibus:ꝛ si decesserit in pupillari etate etiam isto casu substitutus admittit ꝛ mater excludit:vt ibi circa finē ibi si qdem infra pubertatē ꝛc.¶Ultimo no.in fi.ꝙ cōpendiosa etiam a milite facta post pupillarē etatem nō valet iure directo:sed iure fideicōmissi.ꝛ in hoc stat tota difficultas huius.l. super qua laborat glo.magna que incipit secus ꝛ etiam gl.fi.alia eñ sunt clara.¶Et in hac.l.sunt quatuor glo.recitande. vna que incipit:imo alia q̄ incipit ꝑm casum.alia que incipit secus.itē glo. fi.¶In glo.que incipit:imo ibi vt contra eam tacita pupillaris non admittatur.no.qꝫ nō dicit ꝙ nō cōprehendatur: nā bene cōprehenditur mero iure.licet ꝛtra eā nōn admittatur ꝛ hoc ꝑbatur.ſ.ti.i.l.fi.Et eodē modo glo.ibi loquitur sed in.l.cētu rio.dicit ꝙ nō cōprehenditur.doc.illā gl.reprobāt ꝛ tenet istas Effectus aūt est magnus.primus ille de quo in.o.l.fi. in fi.qꝫ si mater moriatur añ pupillū substitutus bene admittitur ex pupillari tacita qō nō esset si nō cōprehendereꝫ.Idē dicit Bart. in.l.centurio.si mater superuinat pupillo nō vult eius hereditatē ab intestato vt substitutus eā baberet ex tacita pupillari. Ang.contra qꝫ statim mortuo pupillo aperta est via cause intestati ipsi matri.ꝛ hoc esse non potuit nisi perempta causa testati:ꝛ fic pupillaris tacita fuit perempta.vnde non reuiuiscit ex repudiatione matris p.l.deniq;.ff. de iniust.test. tu tene dictum Bar.qꝫ verū est ꝙ est aperta via cause intestati.i.si mater voluerit ꝛ tunc cā intestati substitutioni.ꝛ cū adit ꝛ non ꝓius tacita substitutio pupillaris perimit.Si autē non vult fingitur sibi nō fuisse aperta.Simile videmus ꝙ ꝓius aperitur cā intestati:ꝛ illa deficiente incipit habere locū causa intestati.ff. de bere.insti.l.si ita qs beres istitutus fuerit sibi legitimus in pe.charta.Similiter si mater est icapaꝫ hereditatis filij vel pri uata ꝓpter nō petitum tutorem infra annū nō obstabit substitutō quominus ex tacita pupillari admittatur postꝫ matri per eius exclusionē non faueretur.†Et binc sumpta occasione Bal.hic satis impertinenter intrauit ꝛ examinauit materiam qualiter mater ꝓpter nō petitum tutorem priuatur hereditate filij.de qua ꝑ Bar.in.l.ij.ff.qui petant tuto.ꝛ dicit hic Bal. multa bona ad que semper recurritur sed Raph.est in opinione ꝙ tacita pupillaris excludat matrē nisi in casu.l.fi. ſ.titu.j. qñ erat instituta simul cū filio ne illa.l.seruiat nobis de vento q̄ opinio nō fuit sua originaliter:sed quoñdā antiquorū quos gl.ibi recitat ꝛ reprehendit per banc.l.vbi non erat instituta:ꝛ tamen contra eam non admittitur.Sed ipse respondet ꝙ ista l.nibil facit ad ꝓpositum.qꝫ loquitur qñ substitutio fuit facta in primum casum tm̄.ꝛ sic erat dūtaxat vulgaris:qꝫ ille dicitur primus casus.ꝛ hoc esse potuit si iste filius erat maior pupillo tempore testamenti vel maior factus decessit vel nō erat in potestate:quibus casibus nō poterat vulgaris comprehendere pupillarem:nam ista mater declarauit imperator: cuius etatis iste filius esset vel in qua etate mortuus est. Jdeo imperator dicit ꝙ si substitutio fuit vulgaris tantum qō est in predictis casibus tūc per additionem hereditatis substitutus remanet excluſus.Sed si fuisset in potestate ꝛ mortuus fuisset pupillus:qꝫ tunc ista mater non erat instituta etiam illa vulgaris poterat cōprehendere pupillarem mater excluderetur:qꝫ non est aliqua lex in mundo quē dicat contrarium ꝛ nō allegatur nisi ista lex ad quā potest de facili responderi. Certe ista fuit intentio imperatoris sed solū dicere an substitutio fuerit facta in primum casum.ſ.si beres non erit ꝙ que verba fit vulgaris.Nec curauit imperator isto casu an iste esset in potestate vel non:ꝛ an decesserit pupillus vel maior factus.ita intelligerunt gl.ꝛ doc.Ad.l.aūt fi.respondet vt ibi dicit. temerariū enim est a cōi opinione recedere maxime glo. ¶In gl. ibi respondeo sic dic:sed si potest constare ꝑ coniecturas de volūtate defuncti illa pupillaris non erit tacita sed expꝛssa ergo questio gloss.non procedit.Sed respondet ꝙ imo est tacita quo ad verba:qꝫ eam de proprio significato nō important tñ si pōt de intentione testatoris ostēdi ꝙ voluit matrē excludi:qꝫ non est mere interpretatiua sed ꝓuenit ex mente defuncti que matreꝫ excludit:qꝫ cessat ꝓiectura legis que est ꝙ non est verisimile testatorem voluisse matrem excludere a luctuosa hereditate filij Qualiter aūt potest probari Bart.in.l.ij.ff.eo.dicit ꝙ ex quatuor.ſ.ex bis q̄ dicit testator extra testamentum. Jtē ex bis q̄ in testamēto. Jtē ex qualitate persone matris si erat exosa testatori ꝓpter eius forte delictū. Jtē ex qualitate persone substituti ꝛ si erat filius testatoris quē plus dilexisse presumitur ꝙ̄ vxorem suam.vt no.in glo.fi.huius.l.†Item dicit Ang.[b] notabiliter valde si substituisset pauperes xpisti vulgariter vel ecclesiam:ꝛ sic ꝓ̄o anima:qꝫ plus censetur dilexisse aiam suaꝫ ꝙ̄ vxorem.Et ideo tunc substituti vocarentur ex tacita pupillari matre excluſa qō perpetuo tene menti. Ponit etiam ipse plures alios casus quos vide bic per eū. ¶In glo.seq.q̄ incipit ꝑm casum.ibi:ꝛ postea desinat expone.i.moriatur.nō autē desinat.ſ.esse beres:qꝫ desinere non potest postꝫ semel fuit.l. ei q solvendo.ff.de bere.insti.¶†In glo.ibi si filius meus beres erit ꝛ in pupillari etate decesserit.dic ꝙ certe:licet pupilla ris possit isto modo fieri.l.i.ff.eo.tñ nō est necesse ꝙ illa verba si beres erit apponant cū possit fieri filio etiam exheredato.vt insti.de pup.ſubſt.ſ.non solū.vñ sufficit ꝙ dicat si filius meus decesserit in pupillari etate:ꝛ posito ꝙ filius meus non sit beres:qꝫ repudiauit hereditatem.si tñ non habebat coheredem. ꝛ sic fuit effectus suus beres ꝛ ꝓpter existentiaꝫ sui heredis fuit confirmata substitutio pupillaris poterit substitutus admitti ad filij hereditatem:ꝛ ad eius bona aliūde quesita in expressa pupillari.l.si filius qui patri.ff.eo.ꝛ.l.iulianus.ꝛ.l.filius qui se paterna.ff.de acqui.bere.ꝛ sic habebat coheredem extraneum adhuc:ideo si ille adiuit hereditatem alias ꝓpter existentiam sui heredis non cōfirmarentur tabule pupillares.l. apud iulianū.ſ.idem iuſ.ff.ad treb.†Sed aduerte ad vnum qō bic pulchre ꝛ nota.dicit Bal.ꝙ qñ in substitutione pupillari fuerunt appōsita hec verba si beres erit tunc talis pupillaris expressa cōprehendit tacitā vulgarē mere interpretatiuaꝫ qꝫ venit cōtra ꝓpter atem verboꝝ.ſ.si nō erit beres:ꝛ ideo qꝫ illa depēdet a pupillari expressa peremꝑta pupillari. vt qꝫ filius decederet vinente patre etiā illa tacita vulgaris expiraret.Et isto casu loquitur opi.Dy.qui tenuit ꝙ peremꝑta pupillari perimitur tacita vulgaris per.l.qō si filius.ff.de capti. de quo per Bar.in.l.leg cornelia.ff.eo.ti.¶†Si vero ista verba non fuissent appōsita.vt qꝫ dixisset filium meum instituo:et si in pupillari etate decesserit titiū substituo.Jsta verba de sui significato includunt duos casus.ſ.si decesserit in pupillari etate hereditate nō adita vel si decesserit ea adita. In primo aūt quo ad bona testatoris importat vulgaris quo ad pupilli bona importatur pupillaris:ꝛ vtraqꝫ dici pōt expressa verbis generalibꝫ:qꝫ veniunt ex ꝓprietate verboꝝ.ideo tūc vulgaris nō dependet a pupillari ꝛ p ꝙsequēs extincta pupillari:qꝫ si moreꝛ in vita testatoris nō extinguereꝛ vulgaris nec baberet locū determinatio Dy.qō ꝑpetuo tene menti.Et istū casum babui de facto florentie:ꝛ ita cōsului cū pluribus doct.perusinis magne autoritatis solū ꝑ dictū Bal.qō est subtile et pulchrum.

[a] ¶Ab intestato. Adde diffuse p Barba.in repe. c. raynutius. de test.

[b] ¶Jtē dicit Ange.Adde Alex. de imo.i ꝙ.cciij. col.fi.in. iij. vol. Cur.

¶†Quid autē si nullū istoꝝ verboꝝ fuit appositū:sed solum dixit filius meū pupillū beredē instituo ꝛ titiū sibi substituo videtur ꝙ ista sit dūtaxat vulgaris substitutio ꝛ cōprehēdat tacitam pupillarē per gl.que est in.l.gallus.ſ.i.de lib.ꝛ postbu.et per.l.iam vere.ſ.i.ff.de vulg.ꝛ pupil.oū dicit in vulgarē tātum modo.ꝛ ꝙ glo.que est in.l.verbis ciuilibus q̄ dicit ꝙ dubia substitutio interpretatur vulgaris ꝙ etiam videtur tenere Barto. in.l.centurio

in.l.centurio.Ego fateor esse verū si esset facta maiori pupillo: qꝫ est vulgaris ꝛ nō fideicōmissaria:qꝫ facta fine commemoratione mortis:sed cuꝫ facta est pupillo cui poterat pupillariter substitui nō video quare non cōprehendatur ꝛ pupillaris non dicatur substitutio.ſ.vulgariter ꝛ pupillariter.nam video qō in recipꝛoca facta ꝑ bec verba vos inuicem substituo comprehenditur vulgaris ꝛ pupillaris quando facta est personis paribus:idē debet esse in recipꝛoca facta modo predicto:vt.ſ.e. l.Quis.in prin.vbi casus:qꝫ ibi non loquitur in recipꝛoca:sed
13 in alia facta duobus paribus.¶†Item qd si testator dixit si
a filiꝰ meus ī pupillari etate decesserit talis sit mihi beres[a]:an ista erit pupillaris videtur ꝙ non:qꝫ per pupillarem non effi citur beres mihi sed filio.contrarium dic si filius erat institutus:qꝫ ipso mediante etiaꝫ mihi efficitur beres.l.si.ſ.de bere. insti.vnde illud verbū non facit quominus etiā filio videatur substitutus.ꝛ de hoc est casus in.l.si ita.l.q filio.ff. de bon.pos. ꝑm tab.sed si filius nō esset institutus sed exheredatus ista ꝑba nullā substitutionē importarent.Plus dico ꝙ in primo casu etiam si substitutio fuit facta in vna re vel fundo: si tamen per verbū directū esset pupillaris extēderetur ad oīa bona pupilli.Casus est singularis in.l.coberedi.ſ.fi.ff. de vulg.ꝛ pupil.secus si per verbū cōe qō est appositū rei singulari tunc non importat vniuersalem substitutionē.l.cogi.ſ.ꝛ generaliter. ff.ad treb.Quod aūt subijcit bic in glo.ꝙ cōpendiosa fit verbis directis:ꝛ idē dicit qō alia gloss.magna:nō intelligas ꝓpterea quin possit fieri verbis cōibus.vt est casus in bac.l.ꝑm intellectum quem tangam in seq.glo.magna. ¶In glo.magna que incipit secus dicā.primo tractat de cōpendiosa facta a militeꝫ q̄s ibi sed in pagano: postea de facta a pagano vſqꝫ in finem
8 14 ¶†Pro declaratione prime partis opponitur contra finem.
b l.ꝙ licet iste decesserit post pupillarem etatem substitutus nō habebat necesse venire ex fideicōmissaria substitutiōe ꝛ petere a matre bona testatoris vt dicit in tex.sed possit venire ex dicta substitutione militari ꝛ ꝓpria autoritate capere qꝫ miles etiā post pupillarē etatem potest substituere directo in bonis suis ꝓpriis.vt in.ll.allega.in glo. cū possit quem facere beredē ad tēpus.i.quouscꝫ vixerit ꝛ postea aliū qui post mortē incipit esse beres ꝛ ꝓius delict.ſ.de test.mili.l.certi iuris.¶Sl.videtur soluere tribus modis.primo ꝙ istud esset verū si mater nō esset in medio:sed qꝫ erat eius sanoꝛ ille substitutio que poterat esse directa obliquatur.ꝛ istam solutionem sequnuꝫ quasi oēs docto.Sed nō placet:qꝫ mater in bonis patris seu mariti sui nullum meretur ꝓiuilegiū:licet bene mereatur in heredi tate filij:ꝛ ideo tacita pupillaris contra eā nō admittitur:qꝫ in ea tractatur de hereditate filij:sed ꝙ substitutio militaris que possit valere iure directo in testamento militis fauoꝛe matris obliquet hoc nulla ratione fulcit.potius eñ deberet obliquari infra pupillarē etatem ꝙ̄ post.Alij dicunt vt Suar.ꝙ miles post pupillarem etatem nō potest substituere directo.ꝛ ista nō est digna recitatione:qꝫ contra mille leges ꝛ specialiter cōtra l.centurio.als miles nō esset plus ꝓiuilegiatus ꝙ̄ paganus. Alij dicūt ꝙ aut miles facit substitutionē compendiosam aut vlgaris pupillo:ꝛ tunc fatentur qō omni tempoꝛe valeat iure directe militaris siue mater sit in medio siue non. Aut facit eam pupillo:ꝛ tunc qꝫ in pupillarem etatē potest valere iure directoꝛ de iure communi satis babet legꝫ.vnde non vult ꝙ postea valeat iure directe militaris si mater est in medio. Sed ista videt contra.l.centurio.nisi dicamus ꝙ ibi mater non erat in medio qō est diuinare.Bar.autē ibi dicit ꝙ aut facta est substitutio ꝑ verba directa:vt qñcūqꝫ decesserit talis sit beres ꝛ tunc omni tempoꝛe valet iure directo ꝛ non obliquantur verba ꝓpter matrem.ꝛ ille est casus in.l.centurio.Ex quo patet ꝙ maius est ꝓiuilegiū militis ꝙ̄ fauoꝛ matris que non facit vt verba directa que ex ꝓiuilegio militis possunt valere iure directo obliquentur.Cuius ꝛrariū vult prima solutio ꝙ maioꝛ sit fauoꝛ matris ꝛ hoc placet.Interdū facit substitutionē ꝑ verba cōia vt qñcūqꝫ decesserit talem substituo:ꝛ tūc loquitur ista.l. ꝛ hoc etiam placet:sed postea subdit ꝙ isto casu si mater non esset in medio adhuc valeret iure directo postꝫ verba possunt patiꝛ: miles potest hoc facere sed si est in medio mater valet iure fidei commissi.et iste est casus huius.l.Ego dico ꝙ etiam si mater non esset in medio non valeret iure directo sed iure fideicommissi:ꝛ ꝙ nihil operatur fauoꝛ matris:qꝫ qñ miles vtitur verbis communibus non censetur voluisse vti ꝓiuilegio militari nec testari vt miles:sed vt paganus nisi contrarium ꝓbetur vt est casus in.l.in testamento.in fi.ſ.de de testa.mili.per quaꝫ datur intelligi bec.l.ꝛ colligitur ibi difficile contrarium.ꝛ sic dico ꝙ bic est casus contra Bar.qui tenuit in.l.centurio.ꝙ compendiosa facta a pagano ꝑ verbū cōmune si mater est in medio omni tpe valet iure fideicommissi etiam intra pupillarē etatē fauoꝛe matris:sed si mater nō est in medio tunc infra pupillarē etatē valet iure directe pupillaris.ꝛ postea nec fideicommissi. certe l.ꝛ testatoꝛ esset miles nō fuit testatus vt miles sed vt paganus:ꝛ tamen infra pupillarē etatem valet iure directe pupillaris:ꝛ postea iure fideicōmissi.ꝛ sic est casus contra eum in ꝓimo dicto.Ipse tamen ibi ꝑpendit:vt bic.ꝙ bic testatoꝛ erat miles:sed quid ad rumbū:qꝫ nō fuit testatus vt miles.ꝛ hoc nō considerauit Bart.tene menti ergo qō dixi ꝛ multos reperies cōcordare in hac opinione:ꝛ vidi semper sic concipere ꝛ audire qō Salic.hoc tenet ꝙ ꝓbatur etā in.c.ſi pater.de testa.lib.vj.vbi ꝛ Bart.respondeat ꝙ ibi erant verba directa sed non placet:qꝫ licet essent directa non tñ ciuilia:ꝛ sic habent significatū obliquū potius ꝙ̄ directū.Sed.o.Rapha.dicit nō esse verū ꝙ bic obliquetur substitutio post pupillarem etatem imoꝛ valet iure directe militaris:tñ qꝫ in ea non veniunt nisi bo
a na testatoris non autē pupilli habet similitudinē cū fideicōmissaria:ꝛ banc similitudinē voluit tex.bic in fi.denotare dum dicit velut ex causa fideicommissi.i.ficut ꝑ fideicōmissariā qua peterentur bona testatoris dūtaxat:ita ꝛ per istā militarē.Sz non placet iste intellectus.qꝫ tex.in fi.dicit ꝙ bona possunt peti per substitutū a matre pupilli que est beres pupilli ab intestato:sed si posset venire ex directa militari non baberet necesse petere.imo ꝓpia autoritate posset capere.veritas ergo ista
14 est quā dixi ꝛ per alios non tacta nec declarata. ¶†Pro declaratione secunde partis glo.cum compendiosa fit a pagano notandum ꝙ glo.bic ꝓesupponit ꝙ fundamento ꝛ ꝓo constāti ponit ꝙ vna ꝛ eadē substitutio numero non potest dupliciꝛ in re valere vel censeri vt aliqñ valeat iure directo aliquando in re fideicommissi.ar.in.l.cū qui edes.ff.de vſuca.cum sint vie cōtrarie.l.fi.ſ.de codi.ꝛ duo contraria in eodem subiecto stare nō possunt.l.i.ſ.de fur.ꝛ ideo vel oportet dicere ꝙ fit directa tantum ꝛ nō obliqua vel obliqua tantū ꝛ non directa.Dicit ergo glo.ꝙ si facta est pupillo ꝑ verba directa talis fit beres tunc cū infra pupillarem etatem possit valere ꝑm ꝓprietatem verborum iure directo erit directa tātum pupillaris.postea vero cū non possit valere iure directo nec iure fideicōmissi valebit ne diuerso iure censeatur.ꝛ dicit esse casum.l.verbis ciuilibus.ff. eo.oū dicit frustra post pupillarem etatē directo substituit:si frustra ergo nullo modo valet.ꝛ hoc etiā tenet gl.in.l. centurio.ff. eo.ꝛ insti.eo.in gl.mag.ꝛ Azo in summa ꝛ Jac.balduini. Dy. Ly.ꝛ glo.in.c.ſi pater.de test.lib.vj.ꝛ etiam Jnnoc.sed postea Jo.an.in nouella tenet ꝙ imo etiam post pupillarem etatem valeat iure fideicōmissi.ꝛ dicit esse casum in illo.c. iuncto.c.raynutius.ꝛ hoc etiam tenuit quidam antiquus doctoꝛ Bononie fis disputando q vocatus fuit Bartolutius de ꝓetis:ꝛ principaliter mouet:qꝫ nō est incōueniens dicere ꝙ eadē verba relata ad diuersa tpa vno tpe intelligātur ꝓprie altero improprie vt.l.pater seuerinā.ſ.conditionum verba.ff.de condi.ꝛ demō. vbi verbū tutoꝛ relatū ad etatē pupil.sumiuur ꝓprie ꝛ relatū ad tps post improprie ꝓ procuratoꝛe.Facit etiā ratio:qꝫ testatoꝛ noluit substituere vtroqꝫ tpe:ergo vt seruetur eius voluntas post pupillarem etatē:ꝛ nō possit substitutio valere eo modo quo valuit iure directo valeat eo modo quo valere pōt nec est inconueniens ꝙ verba directa obliquentur ꝑ seruanda voluntate defuncti.l.fecunda.ff.ad treb.Nec ob.l.verbis ciuilibus qꝫ verum est qō frustra fit vt valeat iure directo ꝛ tanꝙ pupillaris:sed bene pōt valere iure fideicōmissi vel si velis intellige re ꝙ nullo modo valeat intelligas istam.l.qñ facta substitutio maioꝛi pupillo:ꝓcedens tñ magis placet:qꝫ quando maioꝛi pupillo cū tunc nullo tpe potuerit valere iure directo oēs concordare videntur ꝙ verba directa obliquentur:ꝛ omni tpe valeant iure fideicommissi per.l.fecunda.ꝛ ꝑ.l.ex facto.in ꝓincip. Bar.aūt distinguit an sint verba directa ꝛ ciuiliq.i.a.l.ejj.tab. inuenta vt beres esto vel sit beres vel instituo.et tunc vera sit ista glo.vt post pupillarē etatē nullo modo valeat.Si vo sint directa non ciuilia sed abvsu loquendi inuenta:vt est illud ver
bū moriatur tūc habeat locū determinatio Jo.an.ꝛ dicti doc. disputantis:qꝫ illa potius vident cōia ꝙ̄ directa.Ange.autem
b dicit ꝙ verbū moriatb fuit etiā inuentū a iure ciuili nō a.l.ejj. tab.sed autentico.ꝛ allegat vnū tex.in aut.de incestis nup.ꝑ. si vero ignotum.Bal.notabiliter distinguit aut dixit quando cōqꝫ filius meus decesserit talis sit sibi beres:ꝛ tunc post pupillarem etatem non valet iure fideicōmissi:qꝫ tūc non efficeretur beres sibi.ſ.pupillo:sed sibi testatoꝛi.l.coberedi.ſ.cum filie. de vulg.ꝛ pupil.Aut dixit sit beres mibi vel simpliciter.ꝛ tunc valet iure fideicommissi.qꝫ verba possunt tunc verificari. domi. Rapha.dicit banc distinctionē non multū sibi placere:qꝫ non refert dicat mibi vel sibi.l.si ita.ſ.qui filio.de bono. pos.se.tab. Sed boc est verū si decessit in pupillari etate:quia tūc valet iure pupillaris siue dixerit mibi siue sibi vt superius dixit in alia

[a] ¶Talis sit mihi beres. adde. l.si testamētō.ſ.eo.ꝛ in.l.sed ꝛ si quis ff.eo.

[b] ¶Verbū moriatur. adde no.qō ybū mortis identifinite ꝓlatum vī cōprehēdere nō solū mortē naturalē:ſz etiā ciuilē ꝑm Jo.ſ imo. in.l.gallus.in.ſ. ꝛ qd si tantus.ff. de li.ꝛ postbu.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

glo. nos loquimur qñ decessit post. ⁊ querimus an valeat iure fideicõmissi. vnde nihil valet sua reprehensio. Tene ergo distinctionẽ Bal. que est pulchra ⁊ vera quã limitat Angel. vt etiam si dixit sibi: si trã in testamento fuit apposita clausula codicillaris valebit post pupillarẽ etatẽ fideicõmissi. ⁊ ita tenet in. l. verbis ciuilibus. ff. eo. quã limitationem. d. Raph. cõmendat ⁊ merito ⁊ dicit esse casum. ī. de fideicõ. l. si frater tuus. q̃ optime facit ⁊ glo. insti. eo. §. extraneo. Sivero compendiosa facta fuerit p verbum cõmune substituto: tunc q̃ illud verbũ adaptatur nõ solum ad directam sed etiã ad obliquam ⁊ testator potuit obliquam substitutionem facere nõ solum post pupillarẽ etatẽ sed etiam ante ⁊ sic vtroq; tpe potest valere iure fideicommissi nullo tpe valebit iure directo ne cõtingat variatio sed vtroq; iure fideicommissi nec poterit dici compendiosa hoc casu: quia nõ continet plures substitutiones sed vnã trãi. f. fideicõmissariam. Certe adhuc potest dici cõpẽdiosa respectu tẽporum: q̃ plura tẽpora cõplectitur: ⁊ ita vtimur ⁊ cõiter appellamus. ℙro ista opi. quã etiam oẽs antiqui tenuerunt facit ratio: q̃ sicut eadez verba relata ad diuersas personas dispares intelliguntur solũ eo casu quo potest con uenire cuilibet earum ⁊ non qui vni tantum. vt. §. eo. l. ij. ⁊. l. Quis. ita ⁊ relata ad diuersa tpa debent intelligi in eo significato qõ potest cõuenire vtriq; tempori. Sed significatũ oblique substitutionis quenit pupillari etati ⁊ etiã post. Significatum vero directe non nisi etati pupillari debemus primũ significatũ tenere ⁊ non ſm glo. not. insti. eo. §. quarationẽ. que tenet q̃ infra pupillarem etatem valeat iure pupillaris directe ⁊ postea iure fideicommissi: ⁊ hoc quidam tenent. nec ob. q̃ contingit variatio in eadem substitutione: q̃ non est verum: imo comprehenduntur due substitutiones. ſ. pupillaris si decedat in pupillari etate: ⁊ tunc semper cẽsetur fuisse pupillaris ⁊ nunq; fideicõmissaria. Jtẽ fideicõmissaria si decedat post ⁊ tunc nunq; censetur fuisse pupillaris: sed semp fideicommissaria ⁊ futurus euentus declarat que ipsarum cõprehensa fuerit ambe enim cõprehenduntq; potẽtialiter nõ actualiter et boc est ipsa veritas. Bar. aũt tenet q̃ si mater erit in medio locum habeat ista gl. fauore matris vt omni tpe fit fideicõmissaria si mater est in medio locũ habeat glo. contraria. Et Bald. boc fatetur in matre. secus in alijs veniẽtib⁹ ab intestato. Ego non curo de hoc ⁊ dico q̃ etiam si mater est in medio valet infra tpa pupillaris etatis iure pupilla. ⁊ postea iure fideicõmissi: vt in hac. l. vbi est casus. Nec obst. q̃ hic erat miles q̃ vt. §. digi non fuit testatus vt miles sed vt paganus: nec presumitur voluisse vti priuilegio militari quicquid dicat Bart. ⁊ ista opi. cõiter per Bodoer. tenetur semper pro ista parte consului. Predicta quidem locũ habent qñ non fuit apposita illa conditio sine liberis. si autem fuit apposita non est curãdum an fuerit vsus verbis cõibus an directis: q̃ etiam si directis valet ſm gl. omni tpe iure fideicommissi. ⁊ assignat aliquas rationes que nibil valent: ⁊ inter alias vnã q̃ retorquetur contra glo. q̃ non dicatur decedere sine liberis q̃ liberos habere nõ potest. arg. in. l. j. in prinei. ff. de suis ⁊ legi. ista ratio facit vt non videatur substituisse testator nisi cũ decesserit post pupillarem etatez sine liberis: q̃ tunc habere potuit. ergo si decedat infra pupillarem etatem substitutus non venit etiã iure fideicommissi: q̃ illo tẽpore non substitutus fuit: ⁊ tamen gl. vult contrarium. Breuiter oẽs doc. reprobant glo. per. l. centurio. ⁊ per. c. si pater. vbi fuit apposita illa conditio: ⁊ tamẽ infra pupillarẽ etatem censetur substitutus iure directo: nec est verum q̃ non dicatur decessisse sine liberis q̃ liberos habere non potest. imo qualitercunq; nõ relinquat liberos dicitur sine liberis decessisse. Et alias est significatus verbi intestatus. p gl. tamen facit tex. in. l. credeñ. §. si vero maritus. ff. q̃ pe. tu. sed declara vt ibi no. per Bar. ⁊ illum. §. vidi allegari per Bald. contra quendã doct. repetentem banc. l. ⁊ tenentem contra glos. si autem non sit vna substitutio sed plures vt q̃ testator distinxit tpa: puta qñcũq; decesserit in pupillari etate sine post. tunc clarum est q̃ prima potest esse directa secunda obliqua: nec est inconueniens vt in vltima glos. Ja. autem de are. tenuit q̃ etiam si tempora non fuerint distincta exp̃esse si tamen fuit apposita dictio quandocũq; que est repetitina tpis. l. si cũ in annos. ff. qui mo. vsuff. amit. tot sunt substitutiones quot tempora diuersa. secus qñ nõ est illa dictio apposita puta filium instituo ⁊ post eius mortem talem substituo vel talis sit heres: ⁊ tunc erit vnica tantum substitutio et habebunt locum gõnes. ſ. formate in glo. ¶ Preterea vera sunt ⁊ pcedunt qñ compendiosa fuit facta pupillo. si autem maiori tunc siue vtatur verbis cõibus siue verbis directis cũ non possit valere iure directo valebit omni tpe iure fideicommissi. ⁊ sic verba directa que nunq; potuerũt valere iure directo obliquã tur: vt. l. scenola. ff. ad treb. q̃ non cõtingit hic variatio. sed qñ pupillo contingeret si vno tpe valeret iure directo ⁊ alio iure si

16 deicommissi. ¶ Si autem sit facta substitutio per verba obliqua puta restituantur bona tunc etiam si sit facta pupillo valeat oi tpe iure fideicom. q̃ verba obliqua nunq; assumunt interpretationem directam. lz secus est eõuerso: q̃ directa in plus se babent. ideo possunt descẽdere de facili sed obliqua in minus. vñ non sic de facili ascẽdũt ad maiorem significatũ: fallit interdum fauore militis. in fraudẽ. §. fi. cũ. l. seq. de test. mili. vel fauore li
17 bertatis. l. antonius. ff. de fideicõ. libe. ¶ qõ not. pro testamẽtis
a in quibus testatores disponunt q̃ qñcunq; filius suus pupillas moriatur: bone sua dentur ⁊ distribuantur inter pauperes q̃ illa verba dentur ⁊ distribuantur sunt obliqua. et sic pauperes non veniunt ex pupillari substitutione sed ex fideicõmissaria. ideo pupillo succedunt venientes ab intestato ⁊ tenẽtur re
18 stituere hereditatẽ detracta legitima si est mater qõ nõ esset si esset directa pupillaris. Trebellianica vero non detrahitur de fideicommisso ad piam cãm sicut nec falcidia de particularib⁹ legatis ſm opi. Bar. ⁊ Bodoer. de quo in. l. marcellus. ff. ad tre
19 bel. et ex bis est expedita gl. mag. ¶ Restat nũc gl. si. p cuius declaratione opponitur cõtra ſi. huius. l. q̃ nibil prosit matri q̃ ista substitutio q̃ poterat ex priuilegio militis valere iure directo post pupillarẽ etatem sui fauore obligetur. nam sicut in substitutione obliqua seu fideicommissaria non veniunt bona filij sed patris tantum. vt in. l. coberedi. §. cũ filie. ff. eo. ver. nec fideicõmisso. ita nec in dicta militari. vt in. l. centurio. eo. ti. nic nullum fieret sibi preiudiciũ si valeret iure directo ⁊ tãtum haberet ex vna ꝑte ex altera. ergo cõis intellectus non est verus q̃ eius fauore obliquetur. Quidã dicũt q̃ imo est sibi vtile: q̃ p fideicõmissariã detrahet quartã trebellianicã ⁊ aduersus substitutus qõ nõ faceret p directã. gl. reprehendit. q̃ hic loquitur in milite in cuius testamẽto cessat trebellianica: vt in. l. macellus. ff. ad treb. Nec ob. qõ etiã in testõ militari locũ hz senatusconsultum treb. vt eo. ti. l. j. §. in filij. q̃ verum est q̃tum ad alia remedia senatusc̃ulti: vt q̃ heres cogat inuitus adire ⁊ restituere: ⁊ q̃ ex restitutione verbali trãferant iura ⁊ actiones nõ q̃tum ad detractionẽ quarte. dicit ergo glos. q̃ pderit in boc q̃ penes matrẽ que est heres filij etiã post restitutionẽ heredi tatis remanebunt iura sepulchrorũ quia penes ipsam remanet nomen directum hereditarium q̃ morte filij non fuit extinctum sed ad ipsam tanq; heredem eius transmissum: ⁊ constat q̃ talia iura non transeunt in fideicommissariam quia nõ sunt propie hereditaria sed remanent penes heredem directum penes que remanet nomen. vt in. l. q̃ perinde. ff. ad treb. iuncta. l. si heres institutus. Et idem est dicendũ de iurepatronatus liberti vel ecclesie et etiam in feudis ⁊ emphyteosi que transeũt ad filiũ nõ vt heredẽ: sed quia heres ideo non veniunt in restitutione hereditatis. l. si patroni. et ibi no. eo. ti. ⁊ boc non esset si
20 substitutio non obliquaretur sed etiam directa militaris quoniã morte filij extingueretur nomẽ hereditariũ in eius psonaz nec transmitteretur ad matrem tanq; eius heredẽ: sed incideret in personã substituti: q̃ miles põt aliquem instituere ad tẽpus: ita q̃ lapso tẽpore desinat esse heres ipso iure ⁊ alius inciat. et in gl. optime loquitur. ¶ Dat etiã glo. duas alias vtilitates: q̃ in fideicõmissaria non veniũt bona filij: sed in boc nõ bene dicit q̃ etiam in directa nõ veniũt. vt. §. digi per. l. cẽturio. Jtẽ alia q̃ in fideicõmissaria nõ venit legitima debita filio iure nature: ⁊ si mater poterit eam retinere ex persona filij: sed in directa bene veniret ſm glo. q̃ est notabile cũ miles etiam in legitima possit substituere filio directo post pupillarem etatez ⁊ sic non dicatur grauamẽ sicut nec substitutio pupillaris. Barto. dubitat: q̃ videt q̃ etiã in fideicõmissaria facta a milite veniat legitima filij: q̃ miles etiam sine causa potest filium egheredare ⁊ preterire ⁊ cõtra eius testamentum: non bz locũ querela. l. si. §. de inofficio. test. Sed Ang. dicit non esse dubitandũ q̃ verũ est q̃ exp̃resse exheredat sed q̃ grauat de restituendo hereditatem non censet grauare in legitima: ⁊ hoc voluit ista gl. ar. in. l. sequens. q̃. ff. de leg. ij. Certe videtur q̃ idem sit in substitutione vt per eam non succedatur filio sed patri: ideo nõ potest dici prouisio filij sed magis grauamen ⁊ maius ꝑ illud q̃ resultat ex fideicommissaria cũ faciat lapsum desinere heredez ipso iure: ⁊ ideo videtur mihi q̃ sicut in fideicommissaria etiã facta a milite non venit legitima filij: ita nec in directa ⁊ sic in directa remanebit filius heres directus ⁊ etiam heres eius et
20 in residuo desinet ⁊ substitutus incipiet esse. ¶ Hodie vero nõ põt etiã miles sine causa grauare filiũ in legitima ⁊ contra eius testamentũ darez querela. vt in aut. vt cũ de appel. cog. §. aliud quoq; capitulũ. ⁊ no. in aut. ex causa. ſ. de libe. prete. Bar. autez dat aliã vtilitatẽ: q̃ in fideicõmissaria nõ veniũt fructus iudicio testatoris percepti: lz cõputẽtur in quartam. vt in. l. fideicõ missaria. ff. ad treb. Sed in directa militari bene veniunt. vt in l. centurio. ſm Bart. quem. d. Rapba. reprehendit ⁊ bene q̃. l.

centurio

centurio non loquitur in fructibus peptis per heredem iudicio testatoris. sed in inuentis in brditate qõ esse poterat si erãt percepti p testatorẽ. vel fuerunt peepti hereditate iacente: ⁊ sic erant hereditarij ⁊ sic veniunt in restitutione hereditatis sicut alie res hereditarie etiam in testamẽto pagani. vt in. l. i. ta trã. §. j. ff. ad trebel. Sed si fozent percepti post aditã hereditatẽ p bz redẽ illi nõ dicũtur hereditarij lz heredis ⁊ in restitutionez nõ veniũt nec in testamẽto pagani nec militis: vnde in boc nõ est vtilitatis. Addit Bart. aliam. q̃ si aligd debebat matri a filio etiaz naturaliter trãsita q̃ nõ poterat peti sed retinere poterit illud mater retinere aduersus fideicõmissarium. l. ſtichum. §. aditio. de so. qõ facere nõ posset si esset substitutio directa: quia primo casu substitut⁹ bz recipere de manu mris ⁊ ꝓpria autoritate nõ põt capere. scõo casu secus ⁊ in hoc bñ. dicit Barto. Addit Ang. aliã q̃ cõditio dãdi heredi per legatariũ poterit impleri in personam matris apud quã remanet nomẽ brditariũ etiã facta restitutione. vt in. l. q̃ heredi. §. cũ hereditas. de condi. ⁊ demon. qõ non esset si substõ esset directa: q̃ vt dixi penes eam non esset nomẽ hereditariũ. sed p morte filij extinctũ. ⁊ sic deberet impleri in personam substituti. Adde alias ſm. d. Rapba. quia ex quo ex fideicõmissaria si fideicõmissum deficeret: q̃ fideicõmissarius moreretur viuente testatore remaneret be reditas penes matrem heredem filij qñ fideicommissum deficiens remanet penes granatum. l. si ab eo. de vsufruc. leg. lz si esset directa nõ remaneret penes matrẽ lz deuoluerez hereditas ad ꝓximiores ⁊ sanguineos militis defuncti. ⁊ eis deficietibus tanq; bona vacantia applicarenẽ fisco: q̃ desinit nomen hereditatis tã ex testõ q̃ ab intestato filio mortuo qõ non esset si esset fideicõmissaria. imo per illũ trãsmittit ad eiꝰ heredem.
21 ¶ Ultimo ex bis que sequunt in glo. no. ſ. substitutiões comprehense in cõpendiosa dicunt exp̃isse qõ intellige verbis generalibus sed specialibus sunt tacite. ⁊ ita intelligo gl. precedentem magnã post principium que vt huic Ziari dum dicit alia exp̃ressa alia tacita specificata vt illa que continentur in cõpe
22 diosa. ¶ Jtẽ no. ex gl. q̃ pupillaris cõprehensa in cõpendiosa excludit matrẽ sicut exp̃ressa ⁊ specificata q̃ non est interpretatiua. Jtẽ q̃ illa tacita matrẽ non excludit que est mere interpretatiua ⁊ venit ꝫ proprietatẽ verborũ vt cõprehensa in exp̃ssa vulgari. ¶ Ultimo no. in fi. glos. q̃ qñ testator substituit pupillo filiũ. ꝓpriũ ꝑsumit voluisse ipm ꝓferri matri: ⁊ iõ tũc tacita pupillaris matrẽ excluderet. vt dixi sup gl. Nõ sunt alia.
2 ¶ Quatuor necessaria ad hoc vt substitutio exẽplaria fieri possit. ⁊ numero. 3.
3 Testator si dicat relinquo filio meo legitimã suã an videat relinquere eo modo quo dz. ſ. iure institutionis.
4 Jn quibus differat substitutio pupillaris ab exẽplaria.
5 Qñ eadẽ ꝑsona possit decedere cũ plurib⁹ testamẽtis validis.

1 **Amanitatis.** †Parẽtibus vtriusq; tecaptis saltem in legitima institutis substituere directo in eoz bonis ⁊ hereditate ad filitudinẽ pupillaris substõnis cum illi per se nõ possint sibi facere testũ sicut nec pupilli ⁊ finietur substõ cũ puenerit ad sanã mẽtem nõ tñ debẽt substituere extraneos si tales filij bẽant filios lz alteruz de ipsis. h. d. tota. l. in qua tractat materia exẽplarie substõnis q̃ 6z inuenta ad filitudinẽ pupillaris quã examinat Bar. in. l. ex facto. ff. eo. Et ante istam. l. non poterat pr̃ hoc facere nisi imperaret a ꝓncipe vt in illa. l. ex facto bodie potest sine alia ipe
2 ratione autoritate huius. l. ¶ Not. quatuor necessaria ad bz vt ista substitutio exemplaria fieri possit. primo q̃ faciẽs sit de ascendẽtibus ⁊ q̃ ille cui fit sit de descendentibus non sic esset ecõtra. Pone enim q̃ filius bz patrẽ furiosum vel mẽtecaptum certum est q̃ cura ipsius cõcedit filio. ff. de cura. furi. l. is cui an poterit huic patri facere testũ. i. substõnẽ exemplariam. dicendum est q̃ nõ. q̃ ista. l. dz seruari in terminis suis ſm ang. Sed dz est q̃ descendens nõ possit sibi facere testũ q̃ sit mentecaptus Sed quid ꝓpter aliã cãm: vt mut⁹ vel surdus vel ꝓdigus cui bonis est interdictũ. doc. dicũt idẽ esse cũ sit eadem rõ. Ang. dicit Jnum vt nec ẽt furioso possit substituere q̃ ista. l. loquif in mentecaptis. ⁊ differentia est inter mentecaptum et furiosum. l. loquens de mẽtecaptis si est ꝫ dispositionẽ iuris cõis nõ extenditur ad furiosum nisi per principem vel babentẽ ptatez. l. condende. ſ. de nup. l. si furiosi vbi dicit eẽ casum tñ dubitanter loquitur: ideo a cõi opinione non est recedendũ. Tertiz est q̃ si ille cui fit sit substitut⁹ saltẽ in legitima sibi debita vt in text. cum glos. Quid ergo si non fuit institutus in integra legitima sed in certo fundo vel ẽtitate vł q̃ nõ valeat substõ. Ang. dicit 2tr̃ariũ. q̃ suppletur sibi per. l. scimus. ⁊. l. oĩmodo. §. de inof fi. testa. Sed quid si non iure institõnis lz iure fideicõmissi vel le

gati dic q̃ nõ valeret q̃ esset ꝑteriꝰ et si esset fideicommissuz vniuersale. vt in. l. ita trã. §. qui rogatus. ff. ad treb. lz gl. innuat
3 Zium in. l. scimus. §. cũ aũt. ſ. de inoffi. test. ¶ Dicit aũt Bal. h vnum verbũ notabile q̃ si testator diceret relinquo filio meo legitimã suam videret relinqre eo modo quo 05. et si cure institutiõis lz exp̃resse boc nõ dixerit ⁊ boc colligit ipe ex tex. dũ dicit legitima portione eis relicta. Jtẽ si diceret relinquo fundum ꝓ sua legitima vt in aut. vñ si parens. ſ. de inoffi. test. Sz si de legitima non faceret mentionem non sufficeret dicere relinquo: q̃ istud verbũ cõe relatum ad certam rem vel quãtitatem nõ importat titulũ institõnis sed fideicõmissi vel legati vt l. cogi. §. generaliter. ff. ad treb. ⁊ sic testamentum esset nullum tanq; filio preterito qui debet habere iure institutionis. Circa boc vide quod idem Bal. no. in. l. quoties. ſ. de bere. insti. et in. l. fina. ſ. fami. berci. ¶ Quarto ⁊ vltimo requiritur q̃ substituat de prole ipsius filij si habet ⁊ si nõ habet sed fratres vel sorores q̃ substituat de illis. licet tex. loquatur de fratribus. sed
a appellatione fratrũ cõtinetur sozor. l. tres fratres. ff. de pac. et a fuit magna questio ⁊ de magna hereditate quia quidam substituerat filio suo mentecapto quẽdã extraneum ⁊ dicebatur q̃ erat exẽplaria: ⁊ per ꝫñs q̃ mater eiꝰ erat exclusa etiaz a legitima filij per istum tex. dum dicit q̃ aduersus istam substitutionem nulla competit querela sicut nec aduersus pupillarez expressam. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. testa. sed quia ille babebat sozoreꝫ que non fuit substituta consului q̃ erat exemplaris ⁊ q̃ mater non erat exclusa per istum text.
4 in fine. ⁊ plures alij subscripserunt. ¶ Jtẽ nota plura in quibus differt ista exemplaria a pupillari quoniã pupillaris non potest fieri nisi per patrem vel ascendentem per lineam paternam: sed ista põt fieri per matrem ⁊ ascendentẽ per lineaz materna vt in ꝓcipio in verbo parentib⁹ qõ cõuenit vtriq; segui. Jtez in pupillari requirit q̃ pater habeat filium in ptãte dicnon. Jtez pupillaris potest fieri exheredato ista non sed dumtaxat instituto saltem in legitima. Jtẽ in pupillari potest pater substituere quẽcunq; vult sed in ista non sed debet instituere de prole ipsius mentecapti vel de fratribus aut sozoribus. Cetera dic q̃ multa alia sunt dicenda: vt plene refert Bart. in
5 illa. l. ex facto. ¶ Et aduerte aũ vnũ mirabile q̃ cuz tam mater q̃ pater possit tali filio substitutionem facere cuenit q̃ eadem ꝑsona poterit decedere cuz pluribus testamentis validis vt si pater in suo testamẽto eam faciat ⁊ mater in suo ⁊ substitutus a patre habebit legitimã a patre relictam ⁊ substitutus a matre cetera bona erunt cõia inter institutos ita dicũt doct. fuisse disputatũ per Pic. ma. sile in filio arrogato. vt in. l. si arrogator. ff. de ado. ¶ In gl. fi. ibi ⁊ postea p ꝓtelã ⁊c. dic doct. ꝫ per istũ tex. dũ dicit nulla ꝓtela. ⁊ pillũ. §. sed nec impuberis.
2 ¶ Si dico si filij⁹ meus decesserit ī pupillari etate talis sit mibi heres vł mibi istituo. an erit nibilomin⁹ substõ pupillaris.
3 Directa substõ adinuicẽ nõ censet fieri p hecẽba. si vterq; vel oẽs in pupillari etate decesserint lz fideicõmissaria põt resultare adinuicẽ p hecẽba vt si ambo vel vterq; vł si oẽs decesserint sine liberis. volo q̃ hereditas mea restituatur tali.
4 Si frater supstes nõ poterat succedere fratri ꝓmoriẽti ab itestato q̃ erant ex diuersis matribus ⁊ extabat mr̃ primi morientis que ꝓferebat fratri ex latere pr̃is tantũ coniuncti an substitutus statim vocabitur ad hereditatẽ primi morientis.
5 Si in substõne nõ fuit apposita dictio collectiua lz testator dixerit si filij mei decesserit in pupillari etate talis sit bꝛs vel talem substituo ⁊ vnꝰ moriaꝰ in pupillari etate altero superstite an statim vocabitur substitutus ad hereditatem illius.
6 Si iste substitutus erat filius maioz testatoris q̃ fuit substitut⁹ duob⁹ fratrib⁹ impuberib⁹ si ambo vel vterq; decesserint ī pupillari etate ⁊ vnꝰ primo loco decessit altero supstite. an solus substitut⁹ vocabit ad hereditatẽ illi⁹ excluso supstite pupillo.
7 Ratio q̃ sumit ex vniuerso si vno est falsa tota redditur falsa.
8 Substõne facta duob⁹ fratrib⁹ cum exp̃ssione nois collectiui si vterq; ⁊c. ⁊ vnus eoz decesserit testatus ⁊ quẽdam extraneum heredẽ instituit: sic frater nõ põt puenire ad legitimã successionem an substitut⁹ pueniet an ꝓ ille extrane⁹ instituto.
9 Quid devulgari ⁊ qd de pupillari ⁊ quid de fideicommissaria factis pluribus sub exp̃ressione nominis collectiui vel simplr copulatiue an si exprat ꝫditio in psonaz vni⁹ ⁊ nõ alterius substitutus vocetur.
10 Si vir ⁊ vxor simul donauerunt oĩa bona eorum monasterio post eoz mortẽ cõtingat aliquẽ eoz primo mori an statim monasterium vocabitur an expectetur mors alterius.

1 **Umquidam.** †Substitut⁹ duobus impuberib⁹ cũ exp̃ssione noĩe collectiui si ambo vel vterq; decesserint in pupillari etate nõ admittit si vnus decedat primo

bb

a ¶ Appellatiõe fratrũ. alleg. l. lucius i. §. quesitũ ff. ō le. iij. Barb. i. c. interrogo. i pn ci. j. q. i. Alleg. de imo. ſi. lxxxv. i. ci. a iaduersis in iiij. vol.

a ¶ Pro testamẽtis. adde. d. alegde imol. vbi per eum Zcordantes in ꝫsi. giij. colũ. ij. v. sed premissis in. iij. vol. ⁊ eũdẽ Pau. de cast. in suo ꝫsi. clxxxviij. inci. in casu presenti. aks. lxviij. in nouis. ſm vltimã impressionem. Cur.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

in etate pupillari altero superstite nisi etiam alter. ⁊ sic vterq; in eadē etate decesserit. h.d. Et redditur ratio in tex. quia pater censet superstiti reservasse ius legitime successionis in hereditate primi moriētis. Et hꝫ ista. l. materiā singulare difficilem et periculosam q̄ examinat p Bar. i. l. hr̄des mei. §. cum ita. ff. ad
2 trebel. ¶ Jn text. ibi illū sibi heredem expone fibi. s. testatori. nō em̄ pōt referri ad ipuberes q⁹ diceret eis. ⁊ h est casus q̄ si dico si filiꝰ meꝰ decesserit in pupillari etate talis sit heres mihi vel mihi instituo q̄ nihilominꝰ erit substitutio pupillaris hꝫ p pupillarē nō succedat mihi hꝫ filio: hꝫ hoc verū principaliter. secūdario aūt etiaꝫ mihi si fuit a me institutꝰ. vt in. l. si. §. de here. isti. ⁊ hoc ēt hr̄ in. l. si ita. §. q̄ filiū. ff. de bo. pos. fm ta. ⁊ no. in. l. j. ff. e. per Bar. tetigi ēt i. l. pcāb⁹ i. ij. gl. §. ¶ Jn teg. ibi tunc locū habere cum vterq; decesserit dic q̄ hoc casu loquit. l. qui duos. ff. c. q̄ distinguit. Aut simul mortui sunt in pupillari etate ⁊ tūc substitutus habebit duas diuersas hr̄ditates eque pricipaliter. aut diuersis tēporib⁹ ⁊ tunc habebit ynam tm̄. s. vltimi moriētis in qua tū reperiet hr̄ditatē primi moriētis ab intestato sibi delatā. ¶ Jn text. ibi in eius portionē succedere subaudi ab intestato vt dixi p illā. l. q duos. nō aūt virtute recipro ce substitutionis q⁹ nō vident isti ipuberes p hꝫ inuicē substitutio legitima successio inter eos reseruata sicut si facta esset substitutio vltimo morienti. vt in. l. vt singulis. ff. e. q̄m ēt q̄ si facta
3 est plurib⁹ post mortē oim̄ censet facta vltio morienti. l. codicil li. ff. de vsufru. leg. ⁊ ibi p Bar. † Sed ℈ o imo videant inuicē substituti. l. titia. §. seia liberti. ff. de le. ij. vbi est casus singularis. so. tene menti directa substitutio adinuicē nō censet fieri p hec verba si vtriq; vel omnes in pupillari etate decesserint vt supra dixi: q̄si illa dꝫ fieri expresse nō per cōiecturas. vt in. l. iubemus. §. de testa. ⁊ hic nō posset dici facta nisi conjecturaliter sed fideicommissaria substitutio bene potest resultare ad inuicem hꝫ p verba. puta si ambo vel vterq; vel omnes decesserint sine liberis volo q̄ hereditas mea restituatur tali. nam inuicē videntur tacite substituti ⁊ sic duo gradus facti vnus tacitus adinuicem alter expressus. ⁊ hic est casus singularis in illo. §. seia. quia fideicommissaria substitutio bene potest fieri tacite ⁊ per coniecturas. l. cum proponeretur. ff. de lega. ij. et hoc voluit gl. si. in fi. ibi posita. dum signat per contraria. l. iubemus ⁊ non soluit. sed antiqui docto. soluebant hoc modo predicto ⁊ habeo nunc de facto consulere super isto passu in ardua que stione transmissa de bononia. an inuicem videātur substituti tacite per hec verba si omnes decesserint sine liberis volo bona mea inter pauperes distribui que decidit per illā. l. titia. §. seio liberto. lꝫ ℘plures docto. multa verba effuderint ⁊ ista. l. cum aliis allegatis. s. videntur expresse probare q̄ non sed ibi est casus in contrarium. quia agitur de fideicommissaria non de directa substitutione inter quas longa est differentia quam doc. qui scripserūt non viderunt. tene menti: q⁹ magnus resul
a ¶ Copulatiua re grit. addē an co pulatiua. pbak p auditū ad omnē effectū ⁊ que ad micula sufficiāt. vide glos. fin. fm Ang. in. l. j. ff. de variis ⁊ extraor. cog. ⁊ gl. in. l. qō ait. ff. de adulte. ⁊ card. zab. in. c. ℘terea de ℨstit.
4 tat effectus magime in q̄stione in qua babeo cōsulere. ¶ Sz quero hic singulariter pone q̄ frater supstes nō poterat succedere fratri p̄morienti ab intestato: q⁹ erant ex diuersis matribus. ⁊ extabat mater p̄mi moriētis q̄ preferebatur fratri ex latere patris tm̄ ℨiuncti. vt in aut. defuncto. j. ad tertu. resp̄ndeo ⁊ tene menti. dico q̄ cū cessat ratio huius. l. substitutus statim vocabitur ad hereditatem primi moriētis: quia postquā per eius exclusionē non faueretur fratri superstiti non debet induci exclusio p̄out etiam bic no. Bal. fm Nico. ma. in substitutione fideicommissaria in penulti. q. huius. l. ⁊ hoc tenet hic Rapha. ⁊ bene idem si quocunq; alio modo ⁊ frater a legitima fuc cessione fratris repelleretur. ¶ Jtē quero si in substitutione non fuit apposita dictio collectiua. sed dixerit si filij mei decesserint in pupillari etate talis sit heres: vel talē substituo ⁊ vnꝰ moriatur in pupillari etate altero superstite: an statim vocabi
5 tur substitutus ad hereditatem illius: videtur q̄ sic. ar. huius. l. a contrario sensu que facit vim in boc q̄ fuit apposita dictio collectiua. Item per. l. lucius. §. caio. ff. ad treb. vbi videtur casus in simili: ⁊ boc videtur sentire Barto. in. l. heredes mei. §. cum ita. ad treb. dum vult q̄ idem sit in substitutione pupillari quod est in fideicōmissaria: quia agitur de diuersis effectib⁹ in hereditatibus: licet secus sit in vulgari in qua non agit nisi de vna hereditate. s. primi testatoris. Bal. tenet bic contrarium. ⁊ pro ipso allego glos. ordinariam quam ipse non allegat in. l. si pater impuberes. ff. e. ti. q̄m etiam hoc casu est ratio que ponitur in isto teg. q⁹ censet pater voluisse inter filios ⁊ referuare ius legitime successionis. Preterea etiam copulatiua requi
a rit concursum vtriusq; copulati ad verificationem sui. l. si heredi plures. de cōdi. insti. qō tū est verū in primo moriente. vt dixi: sed si pupillus mortuus esset post pupillarem etatem vel non esset mortuus sed expressisset etatem pupillarem: ⁊ sic expirasset substitutio pupillaris quo ad eum in p̄sonam secūdi mo
6 rientis extaret conditio: tunc q⁹ non extaret p̄sona que ex presumpta mente defuncti excluderet substitutum admitteretur etiā de equitate ⁊ etiā de rigore ad hereditatem vltimi moriētis: sed si foret apposita dictio collectiua: tunc non de rigore: hꝫ sed de equitate p. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad trebel. ¶ Vltimo queritur quid si iste substitutus erat filius maior testatoris qui fuit substitutus duob⁹ fratribus impuberib⁹ si ambo vel vterq; decesserint in pupillari etate et vnus p̄mo loco decessit altero supstite: an institut⁹ solus vocabit ad hereditatez illius excluso supstite pupillo: videt q̄ sic: q⁹ in eo cōcurrit substitutio ⁊ etiam affectio testatoris. Contrarium puto q̄ ambo vocabunt ab intestato: q⁹ non est verisimile q̄ testator fratrē impuberem voluerit excludere a parte hereditatis illius p̄morien tis ⁊ p̄o boc. l. cum auus. ff. de condi. ⁊ demon. vbi fuit substitutus alius filiꝰ testatoris: ⁊ tū nō vocat si ille cui facta est substitutio decesserit cuz liberis: ita bic si p̄mus decesserit relicto fratre impubere q⁹ nō tangūt bic doc. ¶ Jn fi. l. ibi vbi vterq; eorum: dic hoc verum si incipias a primo moriente: q⁹ nō sufficit illum mortuum esse in pupillari etate ad boc vt substitut⁹ admittatur nisi etiā mater in eadem etate decedat. sed si incipias ab vltimo. q⁹ primus factus est pubes: ⁊ sic deficit condi tio in personam ipsius: secundus vero mortuus est in pupillari etate: tunc substitutus vocat p illā. l. heredes mei. §. cū ita. et sic non esset verū q̄ requirit q̄ vterq; decederet in etate pupillari ad boc vt substitutus admittat: vel dic q̄ bic loquit de rigore verborum. Sed de equitate tene distinctionem preceden
7 tem: aut extitit conditio in persona primi ⁊ non sufficit ad boc vt substitutus vocetur. Aut extitit in personam secundi morientis et bene sufficit: et per boc tollitur quedam dubitatio quam mouet bic domi. Rapha. dicens q̄ imperator vidit illū §. cum ita. qui probat q⁹ non requiratur. vt in p̄sona vtriusq; extet conditio: sed sufficiat q⁹ in personam vltimi: quare ipse rator sic loquitur bic simpliciter q⁹ nisi vterq; eorū in prima etate decesserit substitutus nō vocat: ⁊ sic videt velle q̄ siue extet in persona primi tm̄ siue in persona secundi tm̄ non sufficiat: sed requiratur q⁹ existat in p̄sona vtriusq; ⁊ finaliter videtur in boc residere: sed ipse non ponderauit verba Bald. que remouent dubitationem suam: ideo dic contra vt etiam tangam super glos. ¶ Super glos. magna ibi. solu. nominatim dic hanc verā: ⁊ tenet per Barto. ⁊ omnes. Ultramōtani vero dicunt q⁹ ista est diuinatio: ⁊ satis colligitur ex isto teg. si bene consideret.
8 ¶ Jn gl. ibi. vel bic deficit: dic hanc verā fm oēs: sed apertius ℈ glo. loquaris ⁊ dicas boc modo q⁹ in. §. cū ita deficit conditio substōnis in p̄sona primi moriētis: q⁹ decessit cū liberis: ⁊ substitutio erat facta si decesserit vterq; sine liberis: sed postea extitit in p̄sona vltimi moriētis q⁹ decessit sine liberis: vnde q⁹ tunc nō extabat frater q⁹ ex p̄sumpta mente defuncti substitutū excluderet: merito vocat substitutus ad portionem vltimi moriētis per rōnē q̄ ibi assignat in teg. non tñ de rigore verborū. sed de equitate: q⁹ dictio collectiua de rigore regrit concursum omniū. Nō em̄ est vera ista ꝓpositio oēs currunt vel ambo vel
9 vterq; si vnus non currat: † q̄si oratio q̄ sumit ex vniuerso tota reddit falsa si in vno est falsa. vt in. l. si is qui ducenta. §. vtrū ⁊. §. cum ita. ff. de re. du. sed bic attendit potius voluntas defuncti qui voluit ad substitutum portiones ambozum deuenire si in personam vtriusq; extitisset cōditio potius p̄sumit q⁹ voluerit saltem portionem vltimi moriētis puenire ad euz si in p̄sonā eius conditio extitit: bic ꝙ extitit conditio in p̄sona p̄mi moriētis. sed in p̄sonā alterius adhuc nec extitit nec deficit sed pendet: vnde nō consideratur q⁹ possit extare vt substitutus admittat sed cōsideratur q⁹ potest deficere ⁊ si deficiat q⁹ moriatur pubes factus substitut⁹ non debet vocari. ⁊ ita intellige glos. cū dicit q⁹ deficit conditio in personam secundi ⁊ melius diceret per casuz huius. l. que loquitur q̄ vnus tm̄ erat mortuus ⁊ alter superat q⁹ pōt deficere in p̄sonā vltimi moriētis. Si aūt bic primus decesserit pubes factus vel etiā non decesserit: sed pubes factus esset. et sic defecisset in ei⁹ per sonam ⁊ postea staret in personam vltimi morientis admitteretur substitutus ad hereditatem eius sicut in illo. §. cum ita. ⁊ ita tenent bic doc. vel dic bocverum si primus erat mortuꝰ si autē vineret substitutus nō vocabitur: q⁹ etiā tunc extat p̄sona fratris que ex p̄sumpta mente defuncti substitutum excludit.
¶ Sed opponitur q⁹ imo in illo. §. cum ita. q⁹ licet conditio extitisset in personam p̄mi moriētis qui decessit sine liberis adhuc substitutus non debeat vocari: quia supererant liberi p̄mi moriētis qui ex p̄sumpta mente defuncti debebant excludere substitutum sicut pater eorum si vineret cuius ℨtrarium ibi dicitur. Bal. bic fatetur q⁹ liberi illius excludunt substitutum sicut excluderet pater eorum si vineret. d. Rapha. dicit q⁹ dictum suum est falsum ꝫ text. illius. §. sed vterq; istoū
deficit

deficit. ⁊ Bal. q⁹ non videt ad illum text. ⁊ illud. d. Rapha. q nō vidit Bart. qui solvit dicēs q⁹ ideo ibi substitutus nō excludit per liberos vltimi moriētis: q⁹ erat in eodē gradu cū illis libe ris in successione vltimi moriētis. hꝫ si esset penitus extraneus Bar. fatetur ibi q⁹ excluderet p̄ liberos primi morientis sicut per patrē eoz si vineret: q⁹ dicunt persone q̄ ex p̄sumpta mēte defuncti substitutum excludūt cū sint descēdētes testatoris. Sz ponamus q⁹ primꝰ decessisset ibi sine liberis clarū est q⁹ si decessisset intestatus substitutus non vocaret ad portionē illius
8 per istum text. licet bic loquatur de primo qui regrit q⁹ supereret frater qui ex p̄sumpta mente defuncti substitutum excludit. † Sed quid si decessit testatus ⁊ quēdā extraneū beredem instituit: et sic frater ad legitimam successionē nō potest peruenire an substitutus peruenit: dic q⁹ non de rigore: sed de equitate: q⁹ eius exclusio non prodesset fratri superstiti: sed illi extraneo institu to qō nō fuit de mente defuncti: ideo substitutus vocabitur ad portionē primi morientis sicut vocaretur ad portionem vltimi morientis fm Nico. de ma. ⁊ Bald. quoꝝ dictū perpetuo tene
9 menti q̄si vidi pluries in ℨsiliis allegari in ista materia: ⁊ mul tum declarat istū. §. cū ita. ¶ Ultimo esset videndum quid de vulgari: quid de pupillari: gd de fideicōmissaria factis pluribus sub expressione nominis collectiui vel simplr copulatiue an si extet conditio in personam vnus ⁊ non alteri⁹ substitut⁹ vocetur quod p̄sequere. vt per Bar. in illo. §. cū ita. ⁊ est materia quotidiana ⁊ vtilissima. ⁊ de facili in ea errat si qs nō ba beat bene terminos iuris ⁊ intellectum text. ⁊ doc. loquētiuz in
10 ea. † Allegatur ēt iste text. p Guil. de cu. si vir ⁊ vgo. simul dona uerunt oia bona eoꝝ monasterio post eoꝝ mortē: ⁊ cōtingat aliquē eoꝝ primo mori: an statim monasteriū vocabit an expe cteꝫ mors alterius vide bic per eū: ⁊ per. Bar. ⁊ Bal.

2 ℈ Plures nominati sub expressione nominis collectini loco vnius regulariter babentur. vt babeant vnā portionē.

3 Dictio quisquis est distributiua.

4 Quinq; casus in qb⁹ plures simul noīati p nomē collectiuum vna cū tertio babenē loco pluriū ⁊ nō vni⁹ vt babeant plures portiones nō vnā ⁊ q extra istos casus loco vni⁹ babeantur ⁊ vnicā tantū portionē babeant equalem cū disiuncto.

5 Quando plures beredes babentur loco vnius ⁊ sic ad vnam portionē simul vocantur qualiter eā diuidant inter se.

1 Si quis duobus. † Si cuz pluribus istitut⁹ ter tius substituatur cum adiectione noīs distributiui quilibet vocat in virile: ⁊ si patri ⁊ filio simul institutis tertius adiungat pater ⁊ filius loco vni⁹ babenē vt vnaz portionem accipiāt. h.d. Bar. vel sic. Plures ℨiuncti noīatim p nomē appellatiuū cū adiectione noīs distributiui loco pluriū babenē quo ad plures portiōes capiēdas. pater vo⁹ filiꝰ si mul noīati loco vni⁹ babenē: ⁊ ad vnā portionē vocantur. h.d. Et habet difficilia ℨtraria fm doc. ⁊ format duas q̄stiones ysqz ibi nobis autem: postea videt ad ambas. p̄mo ad primā. scōo
2 ad scōam. † Et p̄mitte hꝫ qō habeē i. l. iterdū in pn. ff. ō her. insti. q⁹ plures noīati sub expressione noīs collectini loco vnius regu lariter babenē vt babeant vnam portionē: puta frēs meos ⁊ ti tiū heredes istituo. nā frēs habebūt vnā dimidiā ⁊ titius alte
a ram nisi dixisset eq̄ istituo: q⁹ illa dictio eq̄ facit videri q̄liē bet de fratribus noīatim vocari. Videbat ergo bic in p̄ma qōne si testator instituit sibi tres heredes. deinde dixit quisqs mihi beres erit: titi⁹ sit heres filio meo pupillo q⁹ duo hr̄des habe rentur loco vnius ⁊ haberēt vnā dimidiā ⁊ titiꝰ alterā: q⁹ sunt substituti cum expssione noīs collectiui sicut si dixisset heredes meos ⁊ titiū substituo filio meo impuberi q⁹ dictio heredes est collectiua sicut dictio frēs: tū bic dicit ℨiū q⁹ glibet eꝝ hr̄dib⁹ bēbit tertiā. ⁊ titius alterā tertiā: ⁊ sic habenē loco pluriuz ⁊ B operāt illa dictio quisqs q̄ est distributiua sicut operē dictio eque: vt in illa. l. interdū: ⁊ iste est ver⁹ intellect⁹ huius. l. quem gl. bic nō vidit: ⁊ iō nesciuit solvere ℨiū. de. l. si pater. ff. eo. tit. Sed dicit q⁹ Barti. filimani fuit primus q̄ soluit ℘ mō ⁊ cū effectus esset religiosus de ordine ꝑdicato: q⁹ interrogat⁹ a quodā
b de solutione ℨiū: rndit q⁹ hec dictio quisqs⁹ solvebat ℨium. ¶ Prima glo. mag. format tria ℨia ℨ primū casuz huius. l. primum de. l. si pater filio. ff. e. vbi oēs beredes habentur loco vni⁹ quo ad vnā portionē ⁊ adiunct⁹ loco alterius: ⁊ bic dicit q⁹ babenē loco pluriū: ⁊ dat plures solutiones quarū nulla est vera. Solue ergo q⁹ fuit apposita dictio qsqs. q̄ est distributiua ibi dictio quos q̄ non est distributiua fꝫ collectiua. ¶ Sed ℨtra hoc op. de. l. luci⁹. §. luci⁹. ff. de le. ij. allegata in pn. gl. pro cōcordātia vbi nō fuit apposita dictio quisqs: ⁊ tamen baben tur loco pluriū sicut bic. Rndet q⁹ illud ibi contingit: q⁹ testator prohibuit rem alienari: vnde cēsetur quēlibet de per se dilegisse ⁊ separatim noīasse: vt ibi no. ¶ Jtē adbuc opponit. q⁹

dictio quisqs nō ꝺz plus operari q̄ noīatio p noīa propria et tñ si plures fuerūt noīati per noīa ꝓpria si tū erant ℨiuncti in vna oratione loco vni⁹ babenē ⁊ nō plurū: vt. ff. de here. insti. l. titium fundi. ⁊ l. liber homo. §. titi⁹. Solu. verū est q̄si fuerūt positi in diuersis orationib⁹: puta titi⁹ ⁊ sei⁹ beredes mihi sunto sempronius heres esto: nā tūc p̄mi videntur instituti in tota hereditate. ⁊ vltim⁹ filiꝰ ꝓpter diuersitatē orationū. ideo faciūt sibi partes per cōcursum: ⁊ vnā dimidiā habēt duo primi: alteram ille terti⁹ hic vero fuerūt positi in vna oratione: vnde non pōt dici q⁹ illis plurib⁹ videat relicta tota hereditas fm Ang. ⁊ per boc est expeditū primū ℨiū vsq; ibi nec obstat. ¶ Secundo opponit gl. de. l. qui cum plures. ff. e. Breuiter illa. l. potius concordat: q⁹ plures noīati per nomen collectiuū habētur ibi vt plures sicut bic nō vt vnus: ⁊ tū nō fuit apposita dictio qsqs quis: sed dic q⁹ alia duo erant ibi que tantūdem valent: q⁹ fuerant instituti ex disparibus portionibus: ⁊ postea substituti p bereditarijs portionibus: vt ibi declarat Bart. quem omnino
4 vide. ¶ Recollige ergo quinq; vel quatuoz casus in quibus plures simul nominati per nomē collectiuū vna cū tertio babē tur loco plurium ⁊ non vnius vt babeant plures portiones nō vnam. Primus quando fuit apposita dictio eque. vt in. l. inter duz. ff. de heredi. insti. Secundus quando fuit apposita dictio quisquis: vt in ista. l. Tertius quando fuerunt prohibiti alienare. l. antepe. §. lucius. de lega. ij. allegata in princi. glo. Quartus in casu. l. qui cum plures. ff. eo. titu. propter duo ibi concurrentia que vidi ibi per Barto. ¶ Adde quintum casum notabilem qui habetur in. l. vtrum post princip. ff. de reb. dub. vt si lego titio ⁊ postbumo nascituro ⁊ nascuntur plures nam non habentur loco vnius sed plurium ⁊ quilibet habet virilez portionem: ⁊ que fit ratio. dic vt ibi per Barto. ⁊ idem dicēdo post bumo simpliciter perinde est ac si dixisset vel postbumis si nascantur plures. quia singularis locutio trabitur ad pluralem vt etiam ibi patet: quia omnes veniunt ad legatum: ⁊ tamē ibi non fuit dictio quisquis: nec dictio eque: ⁊ est casus illa singularis. Que ergo. s. dixi procedunt quando plures iam nati simul in iunguntur ⁊ nominantur per nomen collectiuum. Extra istos casus loco vnius habentur: ⁊ vnicam tantū habent portionez equalem cum disiuncto. Qualiter autez diuidant eam inter se tangetur in seq. glos. mag. inver. vel refert ⁊ habetur in. d. l. qui cum plures. ff. eo. ¶ Tertium contrarium glos. est de. l. si quis titio. in princi. ff. de vsufru. accre. vbi si legatur vsusfructus titio et heredibus dimidiam habet titius: ⁊ dimidiam heredes ⁊ sic non habentur loco vnius glo. dicit q⁹ ibi loquitur de here dibus istius titi⁹: sed certe per boc non solueretur contrarium: sed magis augeretur: quia tunc titius ⁊ eius heredes id est filij loco vnius haberentur ⁊ vnicam tm̄ partem haberent vt in secundo casu huius. l. cuius contrarium ibi patet. quia titius habet vnā partem ⁊ heredes alterā. Preterea sequēs gl. mag. tenet cōtrariū q⁹ ibi loquitur de heredibus testatoris: ⁊ illa vera. Solue ergo p̄out in primo ℨtrario q⁹ ibi non fuit apposita dictio quisquis: ideo omnes heredes loco vnius habenē. Secunda autem glos. magna opponit de. l. si quis titio ⁊ heredib⁹ ij. respons: vbi titius ⁊ heredes eius. i. filij non habētur loco
a vnius: ⁊ ideo nō vocanē ad vnā portionē: sed titius ad vnam ⁊ a heredes ad alterā cuius ℨiū bic dicit ⁊ solue vt habetur in gl. in ver. tu dic q⁹ ibi non loquit de hr̄dib⁹. i. filijs ipsi⁹ titij ꝫ de heredib⁹ testatoris qui nō sunt eadē p̄sona cū titio: ⁊ sic contra
5 dicit glos. p̄cedenti in fi. ⁊ bec vera † postea glo. in ver. refert: voluit querere de vna. q. q̄si plures beredes habenē loco vni⁹ ⁊ sic ad vnā portionem simul vocanē. Qualiter autem eaz diui b dant inter se distingue vt in gl. an ponanē p̄opria nomina: an appellatiua vt habentur in. d. l. qui cum plures.

¶ De necessarijs seruis heredibus instituendis vel substituendis. Rubrica.

1 Si qui soluendo. † Ille qui nō est solueē p̄t in p̄eiudiciū creditoꝝ facere vnū ex seruis suis hr̄dē sibi necessarium nisi alteri sit spāliter obligat⁹. h.d. ¶ Jn teg. ibi in fraudez creditoꝝ. i. in damnū q⁹ efficitur heres ⁊ liber ⁊ creditores nō poterunt illū capere p debitis eoꝝ: ⁊ boc fuit inductū vt gs habeat beredes ex testō: q⁹ sua interest. l. qui interrogatus. ff. de inter. act. nō enim seruꝰ pōt repudiare ⁊ vere cundiam dño facere: sed inuitus efficit heres per. l. creditores aūt. lꝫ in vno fraudentur in alio restituanē q̄m habebūt quem cōuenire possunt: ⁊ post cōdēnationē ponere ipsum in carceribus: ⁊ ille reperiet pecuniam ab amicis quā eis solvet. si tñ talis seruus erat alteri obligatus spāliter illud ius qō bz credi

¶ Dictio eſ. adō gl. ⁊ doc. in. l. iterdū. ff. de here. insti. Bar. i. l. a dino pio. ff. ō re iudi.

¶ Dictio qsqs. adde q⁹ h dictio est signū vniuersale: ⁊ oēs vno si gno signātur vt i. l. hoc articulo. ff. de here. instit. l. ea tñ adiectio. ff. de le. iij. ⁊ in. l. j. §. qañ. ff. de vi ⁊ vi ar. quādoq; nō est signū vniuersale nec oēs cōprehendit. vt in. l. heredes. ff. ad trebel.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

tor in eo non potest dñs serui tollere: vt hic habet. secus si non spāliter sed generaliter. vt hic in glo. non sunt alia.

2 ☞ Fauorabilior est instō q̄ legatum vt verba enuntiatiua emissa ꝓpter illud inducant dispositionem in instōne non in legato nisi in facto a milite.

1 **Cum serui.** †In institutione qui dicit enū tiatiue seruum esse liberum videtur sibi libertatem relinquere. secus in legato. ℔ dicit. †Et sic fauorabilior est institutio q̄ legatus vt verba enuntiatiua emissa ꝓpter aliud inducunt dispositionē in institutione nō in legato nisi in fcō a milite: vt. ff. de test. mili. l. ex his verbis. ℔ filiꝰ dz habere legitimā iure institutionis nō iure legati q: bonorabilior est titulꝰ institutionis ꝛ vtilior: q: hz ius accrescē di q̄ nō ē in legato facit. l. iij. de lega. prestā. Et ꝑmitte hic q̄ tpe huius. l. ꝛ etiā ffor nō valebat institutio facta de seruo ꝓpio nisi expresse relicta esset sibi libertas quod tū bodie corrigitur. vt. j. e. l. quidā. erat ergo q̄stio an ex eo appellauit ipm libertū videret q̄ reliquisset sibi libertatē. ꝛ hic dicit q̄ sic q̄ est verū si sciebat ipz eē seruū: sec⁹ si credebat eū liberū: q: errās nihil facere censetur. j. de fal. cau. adiec. lega. l. j. ꝛ quod dixi in. l. iij. ff. de bere. instī.

1 **Si tutor ancillā.** †Tutor non potest facere seruum pupilli sui sibi necessarium heredē: si tamen ipsum pupilli sui sibi necessarium heredē: si tamen ipsum instituit remanet seruꝰ ꝛ insūo pupilli poterit adire ꝛ sibi hereditatem relinq̄re. h. d. Et ℔ sine sciat ipm esse seruum sine credat eū liberū. q: nō q̄rit: an videat sibi relinq̄re libertatem cū relinquere nō possit. tūc em̄ bene distinguerē iter scientem ꝛ ignorantē: vt dixi in. l. p̄ece. q̄ enim instituo seruū alienum etiā si credo liberū valet institutio. ꝛ acq̄rit hereditatē domino: vt dixi. ff. l. iij. de heredi. instituen. ꝛ satis hic colligit quaratione valet etiam institutio facta de monacho quez quis putabat non esse monachum: ꝛ acquiret eam monasterio vt ibi dixi. Videbatur hic q̄ efficeretur ista libera ꝛ heres cum tutor cēseatur esse quasi dominus bonorum pupilli ꝛ iura dicunt q̄ dominus pōt seruū suū facere heredē ꝛ liberū etiaz in p̄iudiciū alterius. vt in. l. j. ℔ verū est q̄ habeē locō domini cū: bene facit ꝛ pupillus non spoliat. als secus. vt in. l. interdum. ℣. qui tutelam. ff. de furtis. Item verū est q̄ in p̄iudiciū alteriꝰ. ſ. nō habentis ius in re pōt seruum facere liberū: secus si hz ius in re vt in ea. l. j. in fi. hic aūt pupillus hz ius in re. i. dñium verum q̄ tutor sibi auferre non potuit.

2 ☞ Pupillaris substitutio qualiter appelletur secūdus gradus imꝓꝓ: ie. sed ꝓꝓie loquendo vulgaris substitutio est secundus gradus.

1 **Cum quidam.** †Seruus potest abi sequi: ꝛ pōt pupillo necessariꝰ heres fieri. h. d. Bart. Premitte q̄ illos quos facere possum mihi hēdes necessarios: possum ēt facere eos filio meo pupillo pupillariter substituēdo. vt in. l. ℔ si plures. ℣. quos possum. ff. de vul. et pupil. Itē p̄mitte q̄ tūc seruꝰ institut⁹ efficit heres necessarius quādo vno ꝛ eodē instāti cōsequitur hereditatez ꝛ libertatem: sicut si ꝓius fuisset consecutus libertatē: vnde si seruum meum instituo cum libertate: ꝛ ipsum postea manumittam in vita nō erit mihi heres necessarius sed voluntariꝰ. q: primo cōsecutus est libertatem: postea cōsequitur hereditatem. ꝛ ex hoc resultabat dubitatio si filium pupillū heredē instituo ꝛ ab eo pure relinquo seruo libertatem directaz. deinde eundem seruum substituam pupillariter huic pupillo: an ipso decedente in pupillari etate talis seruus erit sibi necessarius. Et videbatur q̄ nō q̄m pupillo adeunte statim seruꝰ effectus est liber: ꝛ tū non heres: quia pupillus adhuc viuit: cū aūt moriē tunc hereditatez eius cōsequiē iam liber factus: ergo non erit necessarius: ꝛ sic poterit hereditatē filij repudiare si volet. Cōtrarium hic determinatur: ꝛ aliud quando fuit consecutus inter vivos. vt. ff. dixi. nunc autem ex victima voluntate. ꝛ ex eo q̄ pupillus effectꝰ est heres: ꝛ sic ab eo consecutus est libertatem. ergo non potest contra eū recalcitrare: quin inuitus cogatur hereditatē eiꝰ habere. ¶ †In tex. ibi secūdo gradu no. q̄ pulla re substitutionem appellat secūdū gradū: ſz improprie q: nō est in eadez hereditate in qua factus est primus: sed in diuersa. ſ. pupilli: ꝓꝓie ergo loquēdo vulgaris substitutio est secūdus gradus: q: in eadē hereditate in qua substitutio.

1 **Vidā cū.** †In ista. l. que fuit iustiniani de cidunt quatuor dubia ātiquorū Primū vsq̄ ibi ſz cū. Scōm vsq̄ ibi illo. Tertium ibi q̄ iuris nr̄i. Quartū vsq̄ in fi. ꝛ. b. d. prima pars. Si sernꝰ fuerit heres iſtitutꝰ in toto vel in pte vel tutor datus sine libertate erit heres tutor. ꝛ liber. h. d. Barto. intellige sine libertate nō facta mentione de libertate expressa. q: bodie per banc. l. tacite fauore institutionis censetur sibi libertatem reliquisse quod ante istā. l. nō erat. sed bene erat q̄ relinquēdo ipz tutorē videbatur sibi libertatē relinquere. Sed imperator: reputat institutionē heredis non minus esse fauorabilem in hoc casu q̄ dationē tutoris: ideo vt valeat institutio quod olim nō erat statuit vt libertas tacite censeatur relicta sicut in datione tutoris: ſz fi expresse dixisset, istituo seruū sine libertate nō haberet locū q̄ hic dr̄: q: nō posset sibi cōpetere libertas cōtra uolūtatem defuncti. facit q̄ no. in. l. quoties. ℣. fi. ff. de here. instit. Et premitte q̄ ante istā. l. si oñs instituebat seruū nō facta mentione de libertate nō valebat institutio. q: non censebat relicta libertas: ꝛ si nō reperiebatur ꝑsona cui dict⁹ seruus posset bereditatē predictā acgrere: nec sibi poterat q: nō erat capaz: vnde oriebat talis dubitatio si oñs instituebat, quēdam liberum hominē ꝓ parte: ꝛ seruū suū, ꝑ alia pte sine libertate. ꝛ eēdē seruū alteri legabat. vtrū isto casu instō serui esset nulla: ꝛ qdā dicebāt q̄ nō: q: tūc est dare ꝑsonā cui poterit hereditatē acgrere. Mā per additionē coheredis confirmat legatū factū de seruo ꝛ sic legatarius efficit oñs eius. vñ poterit sibi iubere q̄ adeat ꝛ sibi acquirere sicut cū qs suo ꝓprio alteri legato aliqd legat. ff. de le. j. l. seruo legato. Alij dicebāt neutrū valere: q: institutio cū sit maioris efficacie q̄ legatum nō debebat seq legatum serui: ꝛ hoc ꝑsupposito subeat eadē ratio que supra. nec virtus vel substantia institutionis debet depēdere a legato: ſz potius econuerso. argu. in. l. q̄ per manus. de iure codi. Imperator reiectis istis ambiguitatibus per aliū modum determinat q. q̄ institutio valeat ꝛ censeat tacite relicta libertas: ꝛ hoc ꝑsupposito legatum factum de seruo valere nō potest: siue ꝑdat substitutionem: siue sequat: q: simul stare non possunt q̄ ille efficiatur liber: ꝛ q̄ debeat legatario tanq̄ magis fauorabilis debeat preteriri: ꝛ legatum debeat irritare. glo. ſ. formal hic aliquas questiones: dic vt in ea.

2 ☞ Ea que sunt vtilia de per se nō sumūt robur ex inutili vel superflua cōfirmatione nec ex ea vitiantur.

1 **Sed cū veteres.** †Hic tollit quēdā alia dubitatio que erat de iure veteri an si quis instituebat seruū ꝓpriū sine libertate quo casu nō valebat institutio: si postea in codicillis libertatē relinquebat institutio reconualescat. ꝛ videt q̄ sic: q: vno ꝛ eodē tpe. ſ. mortis cōfirmat testū ꝛ codicilli: vt ideo libertas relicta in codicillis videbat relicta in testō: hz dudum ꝓius facto: q: dz attendi tēpus cōfirmationis. ar. j. l. talis scriptura in fi. de leg. j. Ecōtra q̄ non: q: codicilli habēt depēdētiā a testō: ꝛ nō econuerso: nec pōt dari hereditas directo in codicillis: hz dicam⁹ institutionē recōualescere euenit econuerso q̄ testū habebit depēdētiā a codicillis: ꝛ videbit hereditas data in codicillis. Impator dicit q̄ non expedit bodie facere istas dubitationes postq̄ ꝑ principiū huius. l. institutio valet facta sine libertate ꝛ sic nō expediebat eā in codicillis relinquere sed supfluo relicta est vñ non hz

2 nocere instōni valide ꝛ sic no. ℣m Ja. bu. q̄ ea q̄ sunt vtilia de per se non sumunt robur ex inutili: vel superflua confirmatio ne: nec ex ea vitiantur.

1 **Illo videlicet.** †Licet legatum factū seruo ꝓꝓio sine libertate nō valet de rigore iuris: nec vlla actio ꝓ eo cōpetat: impius tñ ꝛ ingratus est heres q̄ ipm soluere denegat. h. d. ℣m verū intellectū. ¶ Querit Bal. an in foro cōsciētie hꝰ astringaē ad soluendū: vī q̄ sic quasi sit ad hoc naturaliꝰ obligatus. In ℣ inz vī q̄ imo nō est q: talis obligatio actiue nō pōt residere in pſonā serui ꝛ sic acquereret ipsi heredi q̄ est dñs ꝛ repiret se obligatuz sibiipsi q̄ esse nō potest. vt no. in. l. frater a fratre. i fi. gl. i. magne: hz obligatio naturalis passiue bñ possit residere in pſonā serui: vt no. in. l. si id q̄. ff. de cōdi. inde. ꝛ istā partē tz Bald. q̄ nō peccat quo ad animā ꝛ cōsciētiā: hz nō soluat: q̄tū aūt ad mūdū ꝛ apud bonos ꝛ graues reputandus est impius ꝛ ingratus vt hic.

1 **Que iuris nostri.** †Si seruus a ꝓio gradu legatus pupillariter substituaē pendet legatū ex euētu cōditionis pupillaris substitutionis: q: si conditio euenit erit heres pupilli ꝛ liber ꝛ legatum non valebit si deficiat valebit legatū. h. d. Sed ℣ de principio. l. vbi legatum statim est nullus. solu. ibi institutio fuit pura. hic vero institutio fuit conditionalis si pupillus moriatur in pupillari etate: ꝛ q: illa cōditio pōt deficere: ꝛ etiam pōt impleri interim legatum factū de seruo ꝛ in pendenti sicut erat oliz q̄n institueba cū liberate sub cōditione. h. d. iste. ℣.

1 **Decisione nostra.** †Si seruo ꝓpo pure instituto a oño relinquat libertas sub ꝓditiōe q̄ nō existat siquidem erat putatiua nec erit heres nec liber. si aūt casualis

sualis vel mixta: ꝛ per eū non stat quominus existat erit liber ꝛ non heres: si hereditas est soluendo: sed si non est soluēdo erit heres et liber. h. d. ꝛ est vna noua. l. ꝛ mere positiua. Debes autem scire q̄ postq̄ testator expresse relinquit libertatē hz sub cōditione lex ista in principio se non impedit: vt ex institutione simpliciter facta censeatur pure sibi relicta libertas: ideo institutio p̄ endet ex euentu conditionis apposite in libertate quaz si nullo modo reliquisset nō penderet: vt in p̄in. l. ꝛ si conditio existeret non esset dubium q̄ efficeretur heres necessarius ꝛ liber: sed dubium est qñ deficit ꝛ dubitatio oriē: q: testator instituendo pure boc expresse dicto vult q̄ hereditatem omnino habeat ꝛ relinquendo libertatem sub conditione vult q̄ si conditio deficiat eam non habeat: si ergo deficit et per eum stetit quominus exister: q: erat potestatiua: non dz habere libertatem: q: testator noluit q̄ haberet ꝛ in ꝛtrariū nec dz habere quia testator boc facere non potuit q̄ remaneret seruus ꝛ esset heres: q: ergo sibi pōt imputari cur conditionē non impleuit carebit vtraq; hz testator noluerit q̄ careret nisi libertate et, q̄ haberet hereditatem quod facere nō potuit: si aūt per eū non stetit: q: erat casualis vel mixta: tūc non potest sibi imputari: vnde non dz carere vtraq; postq̄ testator noluit q̄ careret nisi, vna: sed non pōt carere libertate quin careat etiam hereditate: sed econtra bene posset carere hereditate: hz non libertate: ideo de equitate inducit ꝑ hanc. l. q̄ consequaē libertatē ꝛ perdat hereditatem qō est mirabile: q: cōditio fuit apposita in libertate non hereditate: ideo defectus deberet vitiare libertatem non hereditate: ꝛ non pōt cōsequi libertatē si non valet institutio nisi a venientibus ab intestato: ꝛ sic videtur q̄ nō debeatur: vt in. l. j. ff. de iure codi. sed vt seruēt intentio defuncti eo modo quo potest seruari q̄ noluit ipsuz carere vtraq; hz vna: ꝛ fauore libertatis inducitur vt defectus conditionis nō vitiet libertatem cui erat apposita: sed vitiet institutionem cui non erat apposita: ꝛ sit liber non heres si hereditas est soluendo: ꝛ sic dñs saltem habebit heredes veniētes ab intestato: sed si non esset soluendo: q: verisimile est q̄ nullus vellet esse heres ne dñs decedat sine herede efficietur heres necessarius et liber. Sunt ergo tres casus. in primo enim carebit vtraq;. In secūdo carebit hereditate ꝛ non libertate. In tertio habebit vtraq; ad hoc vt dñs heredem habeat. ff. de inter. ac. l. q: interest. ¶ In tex. ibi pure heredes instituit hoc expresso q̄ pure ipm instituebat: sed si hoc nō exprimeret conditio apposita in libertate censeretur repetita in substitutione. l. cum seruus. ff. de cōdi. ꝛ demon. ꝛ sic non procederet secūdus ꝛ tertius casus: q: deficiente cōditione siue hereditas sit soluēdo siue nō careret vtraq; postq̄ conditio in vtraq; fuit apposita. ſ. in libertate expresse ꝛ in hereditate tacite. ¶ In tex. ibi libertatem aut ei sub cōditione donauit supple ꝛ conditio deficit. nam si extitisset nō esset dubium q̄ esset heres ꝛ liber indistincte. ¶ In tex. ibi. humanitatis intuitu. Dic que cōsilit in fauore libertatis: ꝛ in seruāda mente defuncti: de qua. ℣. ¶ In tex. ibi omnino competere. dic. ſ. a venientibus ab intestato: hz ab eis non fuerit relicta et est speciale boc casu.

¶ De liberis ꝓteritis vel exheredatis. Rubrica.

¶ Super rub. ibi de liberis ꝓteritis. dic q̄ hoc casu testū non valet. vt. l. inter cetera. ff. e. ti. ꝛ dum dicit vel exheredatis, dic q̄ tunc valet nec deficit in solēnitate q̄ est vt liberi in ptāte instituantur vel exheredent: dz aūt exheredatio fieri ab oibus gradibus factis in testō: al's vitiatur ille gradus a quo facta non fuit alijs in infirmitate manentibus: qñ aūt videatur facta ab oibus gradibus subijcitur in. l. j.

2 ☞ Clausula in fine posita quando referatur ad oia p̄cedētia ꝛ quando non. ꝛ nu. 1.

3 Clausula posita in principio est maioris potentie respectu sequētium vt ad oia referaē q̄ posita in fine.

Quid in repetitione vt si apposita est in vno capto an intelligatur repetita in alijs.

1 **Cum post omnes.** †Si exheredatio fiat ab oibus gradib⁹ tacite vel expresse valet testū. h. d. vel si clausula in fi. apposita refertur ad omnia p̄cedentia si nō est rō quare magis ad vnū referatur q̄ ad aliud ad hoc semp allegaē. Et ponit tres casus: primus qñ expresse dixit q̄ exheredabat ab omnibus gradibus vsq̄ ibi: ꝛ ideo. Scōs quando nō dicit expresse. hz pōt colligi ex cōiecturis q̄ ita voluit vsq̄ ibi pinde. Tertius qñ nō extant cōiecture: sed extat iuris presumptio: q: si fecit eam post oēs gradus cēsēt voluisse iuris presumptione eam facere voluisse ab oibus gradibus. ꝛ dicit glo. hic q̄ ista est ꝑ sumptio iuris ꝛ de iure cōtra quā nō admittit probatio in cōtrariū. Doc. reprehendunt eā: quia imo admittit p. l. iij. ℣. fi. ff. e. ꝛ p. l. in testō. in fi. ff. de test. mili. ¶ Addit gl. alios duos casus in qbus censet facta ab oibus gradibus. ſ. si facta est ante oēs gradus. Itē si est facta inter gradus. i. intra vnum gradū ꝛ alterū: puta titū instituo filium exheredo sempronium vulgariter substituo: secus si intra vnū gradū vt titiū instituo in dimidia filiuz exheredo sempronū instituo in alia dimidia. Mā ista exheredatio facta est intra gradū: q: inter vnā personā ꝛ alterā eiusdem gradus: ideo ad illū solū refert non ad alios. Quidā aūt dicūt q̄ nec ille gradus valet tanq̄ facta sit a persona nō a gradu: ꝛ sic est nulla: q: nō dz fieri a certa ꝑsona nec certe: re als est inepta. Tu dic vt dixi q̄ tūc dz fieri a certa persona qñ hoc exprimit. vt si essent duo instituti ꝛ ab vno ipso: filius exheredaret: ꝛ tūc nō valeret exheredatio: sed si ab omnib⁹ personis eiusdē gradus bene valeret: q: cēseret facta potius a gra

2 du q̄ personis qō dic vt. ff. e. ti. l. iij. ℣. j. ¶ Opponit q̄ clausula in fine posita nō referatur ad oia p̄cedētia: sed ad alterū tātū vt in. l. si idē. cū codē. ℣. fi. ff. de iur. om. iu. so. ibi non poterat referri ad oia. q: non oibus cōueniebat vñ referē ad illud cui cōuenit: bicvero ꝙueniebat oibus. ¶ Itē ad idē op. de. l. si qs a filio. de leg. j. so. ibi non referē ad illud capl's: q: ex tali relatione vitiareē secus si nō vitiareē. vt h. ¶ Itē ad idē op. de le. j. ℣. de inde. ff. de postu. so. non refertur ad illud qō hz ꝓpriā ꝛ specialem determinationem: vt ibi. sed ad illā q̄ nō hz bñ referē. vt h. ¶ Item opponitur de. l. talis scriptura. cum ibi no. de leg. j. so lu. non refertur ad illud ad qō si referrēt fiet ꝙtra dispositionē iuris cōis vt ibi: aliter secus: vt hic. ¶ Ultimo opponitur de l. filium. cū ibi no. ff. qñ dies leg. ce. so. ꝛ tene menti. Clausula in fi. appolita referē ad oia precedentia in diuersa ꝛ pfecta oēne si non est dare rationē quare magis ad vnū ꝑ ad alterū refera tur: vt hic. secus si est dare vt in casibus sup: adictis. sed si non fuit apposita in diuersa ꝛ perfecta oēne sed ꝑ modus qualitatis adiūgitur referē ad illud solū cui coheret immediate ꝛ non ad alia vt in cōtrario. Ad q̄ vide oīno Barto. in. l. fi. ff. de reb.

3 du. ¶ Et vnum scias q̄ clausula posita in principio est maioris potentie ꝛ respectu sequentiū vt ad oia referatur q̄ posita in fi. vt no. in. l. quisquis. ff. de leg. iij. Itē p̄dicta cū agit de relatiōe sed est alia materia: vez de repetitione qñ cōstat aliquā clausulam vel qualitatem appositā in vno tñi capto an censeatur repetita in alijs. ꝛ ista est longa materia: nam aut nos loquimur in vltimis volūtatibus: ꝛ tunc dic vt plene per Bar. in. l. ſz imperator. de leg. j. vbi allegat diuersas. ll. loquentes in diuersis casibus ꝛ ad eas remittit: potest etiā contingere in legibus vel statutis ꝛ tunc dic plene per eundem in. l. ꝓtor. ℣. eritq̄ ꝺria. ff. vi bo. rap. Interdū in cōtractibus: ꝛ tunc dic ꝑ eū in. l. si ita stipulatus. ℣. chrysogonus. ff. de ver. obli.

2 ☞ Si filius q̄ tenebat ꝓmū locū nō fuit institutus sed exheredatus: ꝛ postea excluderē a querela lapsu tpis vel repudiatione talis querela deferē nepoti ex successorio edicto.

1 **Ianus tuus.** †Nepos qui post mortem patris incipit tenere ꝓmū locuz suitatis si reperiē ꝓteritus rumpit testū. h. d. Bar. ¶ In tex. ibi notatim non exheredauit supple nec instituit quod facere debuit si volebat caute testari ne per mortē filij contingentem in vita patris nepos in ptāte reperiens se tenere ꝓmū locum in suitate rūpat testamentum: vt in tota. l. gallus. ff. eo. ꝛ. l. postbumorū. de inius. te. Si aūtē filius qui tenebat ꝓmū locū non moriaē viuente patre ꝓteritio nepotis non habet vitiare testū: vt ptz in. l. si quis

2 filio exheredato. ff. de iniu. testa. † Si tū filius qui tenebat ꝓmum locum non fuit institutus: sed exheredatus: ꝛ postea excluderē a querela lapsu tpis vel repudiatione: talis q̄rela deferetur nepoti ex successorio edicto: vt in. l. si ꝛs qui. ꝛ. l. pater filium. ff. de inoffi. test. ¶ In tex. ibi sine impedimento. l. velleie. ꝛc. glo. laborat sup isto verbo: q: imperator videt inepte loqui cum. l. velleia non impediat rumpere imo coadiuuat si nepos qui viuente auo incipit tenere ꝓmum locum reperiet se ꝓteritum. l. gallus. ℣. nūc de lege velleia. vñ deberet dicere cū iunamine. l. velleie. non aūt sine impedimento. Sl. fatet ꝛ etiā doct. sequi videnē: mihi aūt videt q̄ tam glo. q̄ doc. somniauerint: q: nō est verum q̄. l. velleia coadiuuet rūpere imo ꝓnidet ne rumpatur consulēdo q̄ nepos substituatur in casu quo filius auo viuo decedat: ꝛ si hoc fit ꝓhibet rūpere: ita dicit text. rotundus in. l. gallus. ℣. ille casus. versi. scōo capite. nam q̄ rumpat si reperiat se ꝓteritum non fuit introductum a. l. velleia: sed a. l. iij. tab. contra quam rupturam gallus iurisconsultus inuenit remedium sed imperfectum. Velleius autem plenius adinuenit. ꝛ ideo iste tex. ꝓprie stat sine impedimento: quia si

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶ Emancipatio facta.adō casus in ḡbus pater cogitur emācipare filiū vide p gl.in l. nō pōt filꝰ. ff. de adop.gl.iſtit. 2 g.mo.iuspa.posol.l. filiuſſamiliasin.ſ.fin vulgarē.de leg.i.l.ſi cui de cōdi. ⁊ de. 1 pau.de ca. conſi. lxi.incip.ad primū videt pmas 2 ſoꝛores.

b ¶ Excludūt extātibꝰ masculis. adō pe. de anch. i repe.c. canonū ſtatuta. de cōſtit. pe.de ancha.2ſi. lxxvij. ici.retēto ordine. anq.2ſil. cxxvj.ici. teſti facto idē ang.2ſi. a lij.inci. dñs zili⁹ lud.ro.2ſi. cccclxxxv.inci. i caſu ꝓpoſite cōſulta tionis. raph.cu. 2ſi. ccvij.inci. ité ꝙ qlibet heredi tas.pau. de caſt. 2ſi.ẓiij.ici.ſuper pmo dubio.adeꝛ pau.ẓſ.cccgl. ici. pñs caſus. idem pau.ō ca.ẓſ.cccl. inci.i pūcto qrit de multiplici bereditate.i vl.col. aleg.ō imo.2ſil. xxix.ici. qñ abū de.in.tij.co.in.j. vo.idē aleg.2ſil. cxxviij.ici.2ſidera tiꝰbis inſtrī.i 3 eo.vo.idē alegā. 2ſi.clj.icipit.viſo themate ſupra ſcripto in.ij.vol. idē aleg.2ſi.xx.in 2 ci.viſo,pceſſu cauſe.in.j.vo. frā.ō are.2ſi.clxi.inci. pūti 2ſultatiōe. 3 Bene.capza.2ſi. lxxiij.inci.pūctꝰ qdē.i.ij.dubio.

c ¶ Qō primogenitus. adō bal.i l.eg Bⁱ iure. ff. de in.⁊ in.pe.ō anc. i.c.lz de voto.anto.coſe.i repe.c. grādi. ō ſup. ne. 5 pla.li.vj. old.2ſ. gciij.inci.elegan ter.pe.ō anc.2ſi. lxxviij.ici. dicta facti narratiōe. pau.de ca. 2ſilio clviij. inci.i pūti cā.Et qd ſi natu ralis.i. natꝰ qui fuit legitimatus poſt natiuitatē ſi lij legitimi:⁊ natu ralis in vita pñs

pere:vt in illo.ſ. ille caſus. ſed qꝛ non fuit vſus non impedit: vnde iſta glo. eſt ſuperflua ⁊ inutilis. ¶ Ultimo Bald. examinat hic vnam.q. valde ardnam que fuit tēpoze quo Bar. viuebat ⁊ in ea fuerunt diſcordes omnes doc. Italie: ⁊ etiam collegia quam Bar. tangit in l. ſi. ff. ad tertu. dic vt hic per Bald. qꝛ eſt pulcherrima queſtio.

¶ Si teſtatoꝛ preterijt filium expreſſa cauſa ingratitudinis que ſufficeret ad exheredandum ⁊ an talis preteritio habeatur p exheredatione.

¶ Dens ⁊ intētio loquētis qñ de ipſa cōſtat plus ɔz attendi ꝙ propietas verboꝝ ab eo prolatoꝝum.

Si quis filium. †Ad exheredandū ſufficiunt ꝛ̄ciꝰ verba per que cōſtat de mēte teſtatoꝛis ꝙ voluit filium eſſe alienum a ſua hereditate. b.d. ¶ Et p iſtam. l. dicit Ly. ꝙ ſi teſtatoꝛ preterierit filiū expreſſa cauſa ingratitudinis que ſufficeret ad exheredandū talis ꝓteritio haberet ꝓ exheredatione: vt ſi dixit ideo filio meo nihil relinquo: quia talem cauſam ingratitudinis contra me cōmiſit: iſte eniz dicitur preteritus: quia non eſt inſtitutꝰ nec expreſſe exheredatus: licz de ipſo facta ſit mentio. l. pe. j. de fideicō. tamē ex dictis verbis apparet ꝙ teſtatoꝛ voluit ipſum eſſe alienū ab hereditate ſua ergo cenſetur exheredaſſe ⁊ ſic habebit neceſſe intentare querelam infra quinquēnium: ⁊ eo lapſo erit excluſus. ¶ Sz glo. in.l.ſi filius. ff. de mino. ⁊ in auť. de here. ⁊ fal. ſ. exheredatos. dum dicunt ꝙ emancipatio facta[a] ſine cauſa reddit hodie teſtamentū nullum cū cauſa vero non: ſed facit cōpetere contrata. innuit ꝙ expreſſio cauſe in preteritione nō facit eam haberi ꝓ exheredatione: qꝛ tunc nō cōpeteret contrata. que non daꝛ exheredatis: ſed preteritis. vt. l. non putauit. de cōtratab. Vnge. in auť. non licet. j. eo. ti. tenet iſtam partē ꝙ nō habeatur ꝓ exheredatione. ⁊ ideo ſi eſt filius in ptāte poſſet perpetuo dicere teſtamentum nullum: ſi tamen beredes probabūt cām eſſe veram ſuccumbet filius in iure dicendi nullū ſicut ſuccūberet in querela ſi fuiſſet expreſſe exheredatus: ⁊ iſtud dictum eſt pulchrum: ⁊ multum placet: ⁊ ſic reducunt ad cōcordiam gloſ. ⁊ dictum Ly. cum dicto vltramontanoꝝ: qꝛ quantū ad validitatē teſtamēti talis preteritio nō habeꝛ ꝓ exheredatione: et ideo ſi filius erat in poteſtate teſtīs eſt nullū: ⁊ habet ius dicēdi nullum vſqꝫ ad ẓẓẓ. annos. ⁊ ſi erat emancipatus ɔz cōtrata. vſqꝫ ad annum ſed ſi cauſa non eſſet expreſſa etiaz ipſe haberet ius dicendi nullum. Sed quantū ad effectū excludendi ſi ꝓbeť veritas cauſe bene habebit vim exheredationis: qꝛ repelleť ſicut ſi expreſſe foret exheredatus: tene bene menti. Et idem per oīa eſſet dicendum ſi aliquid reliquiſſet iure legati: ⁊ dixiſſet ꝙ iō nō reliquit iure inſtitutionis. qꝛ talē cauſam cōmiſit cōtra euz: nam etiā dicit bodie ꝓteritus cū debeat habere iure inſtitutionis. ſ. ſuam legitimaz. ¶ Not. bic in ſi. ꝙ mens et intentio loquentis qñ de ipſa conſtat plus ɔz attēdi ꝙ ꝓprietas verboꝝ ab eo prolatoꝝ. ⁊ hoc eſt verū nō ſolū in vltimis voluntatibus ſed etiaz in cōtractibus. vt. j. q̄ res pig. ob. poſ. l. ſi. ⁊ cōia ꝑdio. ff. l. ſi in venditione. per gloſ.

Femine in ſucceſſione parentū non debent eſſe deteriozis cōditionis ꝙ maſculi ⁊ an valeant ſtatuta in cōtrarium.

Statuta que excludūt filiā feminā ſtātibus maſculis ꝙ nō intelligantur excludere neptē ex filio.

Nepotes ex filiīs maſculis non debent eſſe deteriozis cōditionis ꝙ ipſi filiī.

Si eſt conſuetudo ꝙ primogenitus ſuccedat in regno ſeu dominio an excludatur nepos ex primogenito defuncto.

Querela eſt remedium ſubſidiariū ⁊ nō ɔz locū vbi competit aliud remedium.

Filia que ex forma ſtatuti extante maſculo nō ſuccedit ab inteſtato ſi prętereatur vel exheredetur non poteſt venire cōtra teſtamentum cum ipſo expugnato ⁊ reducto ad cauſam inteſtati nihil eſſet habitura.

An per auť. ex cauſa conſeruentur legata facta filio preterito vel exheredato.

Primum. Lex iſta fuit obſcure dictata: ⁊ reputatur difficilis ſcholaribus non habentibus fundamenta iuris: corrigit enim quedā vitia introducta a media iuris prudentia que fuit poſt iura ffoꝛ. ⁊ ante Juſtinianum: ⁊ reducit nos ad tēpoꝛa ffoꝛ: vt ptz inver. nā boc corrigētes. ⁊. b. o. ¶ Femine exequantur maſculis ⁊ nepotes filijs. ⁊ poſthumis iam natis: vt pariter debeant inſtitui: ⁊ eodem modo exheredari: ⁊ ſi pretereantur eadem habeant remedia rumpendi licz de media iuris prudentia maſculi eſſent meliozis conditionis ꝙ femine ex tribus. Primo qꝛ lz ab intestato eſſent pares ſi tñ fiebat teſtamētum plus erat relinquendum maſculo ꝙ femine ꝓ ſua legitima: et ſi exheredabantur maſculi debebant exheredari nominatim: ſed femine poterant exheredari inter ceteros. Si vero preterirentur inſtituto extraneo maſculus poterat totuz teſtamētum annullare tam de iure ciuili ꝙ pretorio per ⁊ꝛa. ⁊ totam hereditatē conſequi: femina vō nō annullabat niſi pro dimidia per ius accreſcendi ⁊ in illa dimidia poterat grauari legatis vſqꝫ ad dodrantem: ⁊ ſic remanebat ſibi tñ vncia cum dimidia que dicitur ſextunz ⁊ erat deteriozis conditionis ꝙ ſi fuiſſet exheredata quo caſu habuiſſet querelam in totum niſi fuiſſet ſibi relicta quarta pars totius. Et nepotes ſimiliter erant deteriozis conditionis ꝙ filij ex quibus erant nati: quia filij debebant exheredari nominatim: nepotes autem poterāt exheredari inter ceteros: ſimil⁹ naſciturī deteriozis erant conditionis ꝙ iam nati in eo quod dictum eſt. Sed bodie per hāc l. debent exheredari nominatim nepotes. ⁊ poſthumi ſicut filij ⁊ iam nati. b. o. in effectu iſta. l. que quantum ad ſe ſatis eſt inutilis: ſed Bal. eā reddit vtilem valde ꝓpter queſtiones quas hic format ex quibuſdam que colliguntur in text. ⁊ frequenter remittitur ad dicta ſua. Diuide aūt quia primo ponūtur quedam vitia vſqꝫ ibi qui enim. Secūdo oſtendit ea eſſe vitia vſqꝫ ibi cum etiā. Tertio ex vltimo vitio oſtēdit reſultare quoddam magnum inconueniens qō dicit fuiſſe repertū in libris vlpiani per prudentes cōpilatoꝛes noui iuris per Juſtinianum de putatos vſqꝫ ibi ſancimus. Quarto dicta vitia per ordinē tollit ⁊ corrigit quantum ad maſculos ⁊ feminas vſqꝫ ibi: et hoc non ſolum: ibi tollit alia q̄ erāt in differētia que fiebat inter filios ⁊ nepotes ex eis ⁊ inter iam natos ⁊ naſcituros. ¶ Not. primo ⁊ ad hoc ſemper allegať ꝙ femine in ſucceſſione parentum non debent eſſe deteriozis conditionis ꝙ maſculi: ⁊ ſta tuta italie que feminas excludunt ex tātibus maſculis[b] ſunt cōtra ius cōe: ⁊ ſic videntur odioſa ⁊ reſtringenda. Bal. in.l.ij.ſ. de in ius voc. dicit ꝙ reſpectu maſculoꝝ ſunt fauozabilia. et reſpectu feminarum ſunt odioſa: ſed ſimpliciter loquēdo poſſunt dici fauozabilia: ɔz inſpici id qō principaliter agit nō id quod in cōſequentiā. ⁊ a primo ſi. qꝛ ſunt fauozabilia denoiatio: iuxta no. in. l. ſi quis nec cām. ff. ſi cer. pe. ⁊ in. l. q exceptionē. ff. de ꝙdi. inde. ex parte ergo maſculoꝝ quoꝝm fauoꝛe ſiunt. vt ſalua ſit agnatoꝝ dignitas in. l. j. ante ſi. ff. de ven. inſpi. ⁊ quod no. Ly. in. l. j. j. de adul. pōt fieri extenſio: vt ſi ſtatutum loquať de filio ꝙ excludat filiam extēdať etiā ad nepotē ex filio: vt ipſe etiam filiam excludat. Ecōnerſo vō videť ꝙ lz excludat filiam nō excludatur neptē qō videť verū de nepte ex filio qui ꝓcedit ex ⁊a dice non excluſa: ſed neptis aut nepos ex filia excluſa bene excluditur: quia nō poſſunt venire niſi ex perſona matris q̄ cum nō proficeret ſibi nec ꝓficit filijs eius. ⁊ hoc tenet hic Bal. ⁊ cōter ꝛoēs. Sed attenta rōne ſtatuti q̄ eſt vt hereditas non exeat agnatos videtur ꝙ etiā neptis ex filio excludatur: lz nō proceḋat ex radice excluſa: qꝛ ſi nō excluderetur per ipſam deueniret ad extraneos ⁊ extra familiam agnatoꝝ. De bis queſtionibus vide per Bar. in. l. liberoꝝ. de ver. ſig. vbi refert diſputationē Ja. bu. ſuper iſta materia. ¶ Itez no. ꝙ nepotes ex filijs maſculis non debent eſſe deteriozis conditionis ꝙ ipſi filij. vt. j. de bo. ma. l. ſi viua matre. Et hoc inducitur ad arduam queſtionē que contingit in regnis ⁊ magnis dominijs in quibus eſt conſuetudo ꝙ primogenitus[c] ſuccedat excluſis alijs ſi tempore mortis regis exſtat nepos ex primogenito predefuncto ⁊ exſtet ſecundogenitus quis eoꝝm erit rex: ⁊ videtur ꝙ nepos ex primogenito: vt congaudeat eodē priuilegio quo pater: ⁊ non debeat eſſe deteriozis conditionis. ⁊ in iſtam partē videť inclinare Jo. an. in addi. Spe. ti. de feu. vbi pleniſſime per euz qui refert allegationes Old. factas in curia romana coram rege Roberto de quodam magno comitatu. In contrarium qꝛ verum eſt ꝙ non ɔz eſſe deteriozis conditionis qñ non agitur de pinicio alterius: ſed bic agitur de preiudicio ſecundigeniti: vnde nō ɔz vti priuilegio patris. ar. in. l. impuberi filio. ff. de admi. tu. ⁊ in iſtam partē inclinat Bar. in auť. poſt fratres. j. de legi. here. ⁊ Ly. in. d. l. ſi viua matre. Bal. autem illum articulum plene diſputat in. l. cum antiquioribus. j. de iure deli. licz multi non habeant in eoꝝm lecturis ⁊ in. l. liberti liberteꝛ. ſ. de ope. lib. ⁊ ibi inclinat in primam ſniam dicens cū ille caſus accideret in perſonam regis Roberti qui erat ſecundogenitus: papa Bonifacius pronuntiauit pro eo. ⁊ excluſit nepotem ex primogenito qui erat rex Ungarie: ⁊ ꝙ papa fuit ibi partialis potius ꝙ apoſtolicus: ⁊ habuit reſpectum ad prudētiaz regis Roberti qui fuit alter Salomon potius ꝙ ad iuris diſpoſitionem: ⁊ idem etiam rex Robertus pronuntiauit in cauſa q̄ coram eo pendebat in Auinione pro nepote ex primogenito: de quo facit mentionē Jo. an. in loco predicto: ⁊ idem rex Jcie tia ductus ſtuduit regnum apulie transferre ad regnum vngarie dum neptem ſuam reginam Joannam tradidit in vxorem regi

regi Andree qui proceſſerat ex nepote: et primogenito regis vngarie. ¶ Item no. inver. nā cū: ⁊ ad Bⁱ ſemp allegať iſte text. ꝙ ꝛela eſt remediū ſubſidiariū ⁊ nō habet locū vbi competit
4 aliud remediū. ¶ Itē not. i ver. ſancim⁹. ꝙ cā teſtati regulať cā inteſtati: facit. l. j. in principio de Stabu. Et p hoc dicūt doct. ꝙ filia que ex forma ſtatuti extante maſculo non ſuccedit ab inteſtato ſi pretereatur vel exheredetur non pōt venire ꝛa ⁊ teſtamentum cum ipſo expugnato ⁊ reducto ad cauſam inteſtati nihil eſſet habitura. facit. l. ſi poſt morte. ſ. liberi. ff. de bo. poſ. cō tratabu. de quo vide per Bal. ⁊ Barto. in. l. ij. ſ. fi. ff. ad tertul.
5 ¶ Ultimo no. gl. que incipit potiꝰ i fi. an p auť. ex cā cōſeruētur legata facta filio preterito vel exheredato. nam facta aliis extraneis certum eſt ꝙ ſic: ⁊ glo. ſol. hic recitat opiniones contrarias. Bar. in illa auť. tenet vltimam opinionem ꝙ non conſeruentur per. l. ſi non ſolum. ſ. j. ff. ſi quis omiſ. cau. teſta. et de le. preſtan. l. filium. ſ. omnibus. et idem dicunt quidam alij dicentes ꝙ aut talis filius incipit a petitione legati. ⁊ videtur teſtamentum approbare. ⁊ ſic poſtea non poterit ipſum expugnare aut incipit ab expugnatione ⁊ tunc redditur indignus legato. l. papinianus. ſ. meminiſſe. ff. de inoffi. teſta. vnde iſta duo non poſſunt ſimul ſtare ꝙ filius irritet inſtitutionem. et reducat rem ad cauſam inteſtati. ⁊ ꝙ poſſit petere legatum virtute illius auť. Et hoc videtur ſentire Raph. ſed ego nō video quo modo iſtud procedat nā nō eſt verū ꝙ petendo legatuz videatur teſtamentum approbare cum non habeat neceſſe hoc face re imo eo non valente antoritate illius autenti. legata valeant. Tunc vero petendo legatū approbare cenſetur qñ ipm cōſeq non poſſet niſi teſtamēto approbato ⁊ valido vt erat de iureve teri: quia qui vult vnū vult alterū ſine quo illud habere nō poteſt effectū. l. illud. ff. de acqui. heredi. Nic aūt non habet neceſſe approbare: ⁊ ſic econuerſo. lz impugnet nō redditur indign⁹ legatis poſtq̄ leg reddit legata valida etiaz teſtō impugnato: vnde prima opi. glo. videtur verior ⁊c.

1 Non licet parenti. †Iſta auť. boc inducit de nouo qō de iure veteri non erat. vt vna cauſa exheredationis vel alique earū exprimant ꝙ forma in exheredatione alꝫ nō habeť. p exheredato. ſ. p ꝓterito ⁊ reddit teſtamētū nullū. oliz ſufficiebat exheredare ꝙtuz ad Bⁱ vt valeret teſtīs ⁊ tūc ſi relinqbat filio etiā iure legati tm̄ qō ſufficeret ad legitimā excludebať a querela. l. papinianus. ſ. qñ autē quarta. ff. de inoffi. teſt. ſz hoc nō ſufficeret hodie per banc auť. quia cenſereť ꝓteritus ex quo non fuit inſerta cā ⁊ non ɔz iure inſtitutionis. Itē aliud inducit de nouo. qꝛ reſtringit ad. xiij. cauſas nominatas in corpoꝛe: ſed olim etiā extra illas cauſas poterat exheredare. ⁊ ſi probabantur ab berede excludebať a querela. Et ꝙ ſint probande ab berede etiam ante iſtam auť. fuit introductum per iuſtinianum in. l. oīmodo. ſ. de inoffi. teſt. lz ante illam. l. filius baberet neceſſe probare ſe fuiſſe gratum. l. liberi. eo. titu. ¶ Tertio inducitur: vt etiam in preteritione de beat inſeri cā qō eſt verum ſine dubio in ꝓteritione materna q̄ habet vim exheredationis ne ſit maioris efficacie tacita exheredatio ꝙ expreſſa: ⁊ ſic ſi nō contineret cauſam ꝓteritio materna redderet bodie teſtīs nullum ſicut paterna: qꝛ nō eſt ſeruata forma a iure tradita olim ſecus. Si aūt ꝓtereať filiꝰ eman cipatus que preteritio non reddebat teſtīs olim nullū: ⁊ faciebat competere ɔtabu. ⁊ ſic non habebatur pro exheredatione bodie reddet teſtīs nullum non inſerta cauſa eadem ratione: ſz ea inſerta remanemus in diſpoſitione iuris veteris. vt competat cōtrata bu. tanꝫ ꝓteritio in qua tñ ſuccūbet ſi heres probauerit cām eſſe veram vt dixi. ff. e. l. iij. ⁊ idē in ꝓteritiōe filij i ptāte. illa eñ reddit teſtīs nullū ſi diſtincte ſiue fuerit inſerta cā ſiue nō tamen in primo caſu probata cauſa repellit a iure dicendi nullum: vt dixi in. d. l. iij.
2 ¶ Inſtitutio qñ irritať ex poſtfacto vel eſſet nulla ex alia cā ꝙ ꝓteritionis vel exheredationis tunc cetera ruunt. Cauſa ingratitudinis qualiter debeat inſeri in exheredatione: probari ad hoc vt valeat. ⁊ qd in ꝓteritione. ⁊ nu. 4. ⁊. 7.
3 An iſta auť. intelligať de ꝓteritione paterna ⁊ materna: an de materna tm̄. ⁊ nu. 4. ⁊. 5.
4 Exheredatio qualiter poſſit ſumi tribus modis.
5 Inſerta cauſa in preteritione an faciat filium haberi pro exheredato.
6 Poſito ꝙ iſta auť. habeat locum in ꝓteritione paterna an ſolum habeat locū quando ꝓteritꝰ fuit filius iā natꝰ an etiaz fuerit ꝓteritus poſtbumus.
7 An habeat locū in filio in poteſtate an etiam ſi emancipato.
8 Inſertio cauſe in exheredatione explicatur tpe cōditi teſtamē ti ⁊ ſic cenſetur eſſe de ſolēnitate.
9 Filius indebite ꝓteritus vel exheredat⁹ qō remedium habeat

preferať i ſucceſſione. vide p gl. ⁊ ibi ang. i. l. gall⁹ in. ſ. ſi tiñ. ff. de li. ⁊ poſth. bal. in li. ⁊ poſth. bal. in li. q̄ties. C. de rei vē. Jo. an. i reg. ſine culpa. ō reg. iur. lib. vj. i mercu. anto. de bu. i c. tāta. qui fil. ſint leg. ang. i diſputa. incip. nobilis quidā genere.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

terna siue sit facta de filio in ptāte siue de emancipato non habebatur nec habef p egheredatione:q nō cōpetebat querela.
4 sed ius dicendi nullū vel Stabuláti tāp̄ pteritus.† ¶Bart. dicit q verbū egheredatus vel egheredatio pōt sumi tribus modis.s.ppie ¶ stricte qñ qs est positus extra hereditatez tam ex verbis testatoris q̄p ex mente:vt si eghēdvl aliud verbū equipollēs apponat:vt in.l.iij.ſ.c.ti.Scōo pōt intelligi impropie:¶ largo modo quādo positus est extra hereditatem ex mente non tñ ex vbis testatoris:vt cū testator filiū quez sciebat habere pteritt instituto extraneo:¶ ambobus casib⁹ dicit habere locū ista auf.¶ in corpe vñ sumif. Tertio modo pōt intelligi egheredatus impropriissime qñ nec pȳba nec per mentē fuit positus extra hereditatem:sed re ipsa ¶ pter ppositum:vt qñ testator ignorans se filiū habere:quia credebat esse eū mortuū.quia ipso pterito instituit extraneum:¶ tunc tz ipse q̄ ista auf.nō habet locum:q̄ verisimile est q̄ si pater,sciuisset se habere filiū talia legata ¶ fideicommissa nō fecisset principaliter fundat se in.l.sicut certi.¶.l.si cum vel in vtero.ſ.de test.mili.nā sicut per istam auf.conseruantur legata:¶ fideicommissa.ita et in testō militis cōseruabatur etiā institutio non obstāte pteritione filij:¶ tñ in illis.ll.distinguif an sciret se habere filium:¶ tunc conseruabaf institutio an ignoraret:¶ tūc secus:¶ eodem modo dicēdum est hic.Breuiter q̄ doc.etiā moderni videntur etiā sup ꝓdictis dubitare ne ꝓcedat in equiuoco.Notandus q̄ illa auf.in corpe vnde ista sumif tria voluit in effectu. Primū q̄ si inserat cā ingratitudinis testīm habeat suā firmitatē dum modo ꝓbetur vt ptz in.ſ.siue igif.Scōs est q̄ si nō inseraf cāvel nō ꝓbef testīm irriteſ quo ad instōnem. Tertiū est q̄ eo casu quo irriteſ cetera firma permaneāt.Si ergo q̄rif an habeat locum in pteritione paterna dicendū est q̄ aut querimus q̄tū ad vltimū effectū:vt cetera firma pmaneant.tenenda est distinctio Bar.cum limitatione tñ q̄ eo casu quo ignorabat se filiuz habere aut B credebat se ꝓ certo nō habere ¶ tunc nō inspicif quez ¶ qualia legata sint an magna ita q̄ verisile sit patrem talia nō feciſſe si sciuisset se filium habere:¶ tūc habeat locū opi.Bar.aut sint talia queveriſilr fecisset ¶ tunc conseruabunf per istam auf.¶ B totū stat in arbitrio iudicis:ſz si nō credebat pro certo.sed dubitabat:¶ tunc ſm Ang.silr valebūt oīa legata indistincte quia creditur etiaz de isto casu cogitasse ¶ voluisse q̄ etiā si viuat legata debeanf ergo ¶.l.si iure militari.ff.de testa.
5 mili.† Si aūt querif q̄tū ad primū effectū q̄ inserta causa testamentū valeat.dic q̄ non loquitur in pteritione paterna: q̄ inserta causa non facit:vt pteritus habeatur pro egheredato: quoniā pertinet talis insertio cause et congruit egheredationi ¶ non preteritioni:¶ ideo non obstante tali insertione si preteritus sit filius in ptāte testīm erit nullum tam de iure ciuili q̄p pretorio ¶ perpetuo dici poterit nullum:si vero sit filius emācipatus erit nullum de iure pretorio ¶ poterit contratabulari:sicut olim erat.Est tamen verū q̄ si causa inserta per heredē ꝓbetur talis filius excludif a iure dicēdi nullū vel Stabuládi sicut excludereſ a querela:vt dixi ſm Ang.in.l.iij.ſ.eo.quod est notādum:bz ergo ista auf.¶ in corpe vnde sumif vt valeat testīm qñ causa est inserta in preteritione solū materna quane habeſ p egheredatione:¶ ad hunc effectum tēdit opi. Rapha.qui tz istaz auf.non habere locū in preteritione paterna dicens q̄ nō minus putat banc opinionem esse veram q̄p deus sit in celis: sua det tū vt in practica seruef opinio cōmunis:sed salua pace ipse non perfecte consideranit:nam vt ex verbis suis apparet ipse non habuit respectū nisi ad illum primum effectum dum ibi dicitur q̄ si causa fuerit inserta ¶ ꝓbata testīm habeat suam firmitatē.Ipse autem dicit q̄ istud non pōt procedere in preteritione paterna:q̄ tunc non posset habere suā firmitatē propter insertionem cause ingratitudinis:q̄ illa est impertinens ad preteritionem:sed ſm Ang.dicendum est q̄ imo potest habere suam firmitatē si cā fuit inserta ¶ ꝓbata non q̄ a principio testīm sit validum:imo est nullum:¶ perpetuo pōt dici nullum:sed q̄tum ad effectum.quia si ꝓbabif excludeſ ab intētione sua:¶ a iure dicendi nullū per illum.ſ.siue igif:vbi videtur expressuz.Sed dicere q̄ nō bz locum in preteritione paterna q̄tum ad vltimū effectum:vt cetera conseruenf est loqui sine intellectu:q̄ ipse non pōt negare quin posito q̄ testīm sit nulluz ¶ q̄ filius obtineat:q̄ cā non ꝓhibet quin teneaf ad legata:¶ fideicommissa:¶ miror q̄ ipse in hoc deficit. ¶ Secunda dubitatio oritur an posito q̄ habeat locum in preteritione paterna an solum habeat locuz qñ preteritus fuit filiꝰ iam natus an etiā fuerit preteritus postbumus.Et quidā dixerunt q̄ non.Et ita tenet gl.in.l.i.j.ti.j.¶ ꝓbaf rōne.q̄ tex.in corpe logtur cū preterito sit cum cā.¶ sic nō pōt loqui nisi de tali filio qui potest committere cām ingratitudinis:sed postbumus nō potuit.l. si gs in suo.ſ.de inoffi.test.Barto.distinguit,eodez mō quo.ſ. Aut

a ¶Irritū.Adde q̄ ista dictio non semp importat ipso iure tex.est ī aut.ex cā.in ꝓbo irritū est.C.de libe.ꝓte.¶ ibi bal. ¶ spec.titu.de teste.in.ſ.iij.versi. ¶ alia. 6

tcſtato:sciebat vxorem prægnantem vel ignorabat ¶ tunc limita.vt.ſ.digi:¶ dic hoc procedere q̄tū ad tertiū effectū cum queritur.Aut rupto testamēto p natiuitatē posthumi preteriti cetera firma permaneant sed q̄tum ad primū effectū non potest habere locum in preteritione posthumi:q̄ cum causam ingratitudinis non poterit committere insertio cause tanq̄ notoria falsa ¶ etiam ꝓbatio non faceret testamentum valere nec baberet suā firmitatez eo modo qđ dicit in illo.ſ.siueigitur.
7 ¶ Tertia dubitatio oritur an habeat locū in filio ī ptāte an etiā in emācipato:¶ dubiū est q̄tū ad tertiū effectum:q̄ per iura vetera erat ꝓuisum q̄ expugnato testō p ista. quedā legata:vt facta liberis ¶ parentibus cōseruarenf:vt in toto.ti.ff.de lega.prestā.Unde videbaf q̄ gñalis dispositio huiꝰ auf. nō deberet referri ad casum in quo erat specialiter ꝓuisum.l.i.ſ.proinde.ff.de postu.¶.l.doli clau.ff.de ver.ob.Cōiter tñ tenef contrariū q̄ imo locū habeat ne sit meliorīs ꝓditionis emācipatꝰ q̄p filius in ptāte.Et iō ille titulus de leg.ꝓstan.est bodie sup fluus:q̄ nō solum illa legata:sed facta extraneis cōseruanf et hoc tz glo.in.l.i.ſ.de bo.pof.ista.Si aūt cā in preteritione nō fuit expressa ille tex.i corpe vult:¶ indistincte loquitur q̄ testīm sit vacuum dū dicit enacuato:¶ q̄tū si ad hūc effectū fuit preteritus filius ī ptāte illa auf.nihil addit ad iura vetera. Si vero emācipatus adit:vt sit ipso iure nullū tāp̄ deficiens in solēnitate.vt no.gl.in auf.de bere.¶ fal.ſ.egheredatos.qō olim non erat:imo valebat de iure ciuili:¶ poterat expugnari per Stab. infra annū:¶ vltra:sed bodie perpetuo p ius dicēdi. Sed ī preteritione materna silr addit:q̄ reddit testīm nullum non habetur pro egheredatione:q̄ sicut egheredatio expressa in testamento sine cause insertione non valet ita nec tacita quod olim nō erat:q̄ insertio cause non erat necessaria:¶ in istis consistit effectus oim que tanguntur per docto.in istis passibus. ¶ In tex.ibi egheredationis.dic q̄ hic cadit alia magna dubitatio an loquaf ī eo casu quo in egheredatione fuit inserta legitima causa tamē nō ꝓbaf an vo qñ nulla cā fuit inserta ¶ multi tenēt hāc opi.secundā tali rōne q̄ qñ fuit inserta legitima cā ſm veram opi.gl.testīm valet:bz expugnari per querelam si cā est falsa vt in toto titulo de inof.test.legata ergo ¶ fideicōmissa incipiunt habere dependētiam ab institutione valida:si ergo institutio ex postfacto annulletur.¶ per querelam debēt annullari etiā legata fideicōmissa que inceperant habere dependentiaz. sed si causa fuit inserta tunc legata non inceperunt habere de pendētiā ab instōne:q̄ illa erat nulla.¶ sic possunt incipe habere robur per se.¶ hoc optime ꝓbaf ex his que habenf l.l.iij. ſ.fi.ff.de libe.¶ postbu.in gl.¶ tex.iuncta.l.nā ¶ si sub conditione.ſ.i.de iniu.test.vbi rupto primo gradu per natiuitatē posthumi rūpitur sequēs qui incipit habere dependētiā a primo sed si primus fuit nullus a principio sequēs non rūpitur si ab
Ite est alia rō q̄ qñ testīm rūpitur p querelā tunc rūpit questo colore demētie:q̄ lex ꝓsumit patrē fuisse dementē.l. titia.ff. de inof.test.vñ nō debēt valere legata ab eo fcā tanq̄ a demēte vt.ī.de codi.l.nec codicillos.sed qñ cā non fuit iusta testīm non rūpif per querelā.q̄ est ipso iure nullū:¶ sic nō cēsentur legata facta a demente.Cōiter tñ tenef Iziū q̄ etiā si fuerit exheredatus cū insertione cause:¶ fuerit rupтū per querelā:legata ¶ fideicōmissa conseruenf:nec illa rō depēdētie est bona:q̄ cōseruātur autoritate huius auf.q̄ potuit hoc facere.Nec ob.glo.in l.iij.ſ.fi.ff.e.q̄ nō ponit bonā rōnē de illa pēdentia: nunq̄ em secūdus gradus instōnis dependet a primo:imo est eque principalis.¶ alia rō colligitur ex tex.illius.l.nam ¶ si sub conditiōe nec etiā illa rō de colore demētie.q̄ habebat locum de iure veteri quo iure valebat exheredatio sine insertione cause bodie non.Si ergo testator nō inseruit cām legitimā lz ꝓ heredē nō fuerit ꝓbata non pōt dici fuisse demēs q̄ pōt eē defect⁹ in ipso
a heredе non inveritate cause vel testatore:q̄ cā erat vera. ¶ In tex.irritum.a dic istud vōbū denotat q̄ ab ipo ꝓncipio testīm sit nullū.Sed Iz q̄ si filius fuit exheredat⁹ cū insertione legitime cause nō est nullū etiā si cā nō ꝓbef p heredē sed expugnaf per querelā:ergo istud vōbū nō bene stat.Solu. tribus modis: primo vt intelligaf ex cā.l.ingratitudinis omissa.¶ tunc clarū est q̄ ad quodcūq̄ verbū de precedētibus illud verbū irrituz frat ratur siue ad verbū ꝓteritionis siue egheredationis ꝓpie stat q̄ testīm non est nullum cū exhēdatio nō valeat:si aūt exponaf ex cā.l.expssa non ꝓbata tunc ꝓcut referf ad vbuz ꝓteritionis tunc adhuc ꝓpie stat sed,pnt ad verbum egheredationis stat impropie ¶ exponif irritum.i.irritādum ¶ hoc voluit gl.ſ.Sz Bar. voluit q̄ etiam tunc stet propie q̄ si fuit inserta cā non ꝓbata testīm est nullum sicut si non fuisset inserta. Nam text. in corpore requirit duo.l.q̄ inseraf cā ¶ q̄ ꝓbef postea ¶ subdit si aūt hec obseruata non fuerint euacuato testō vnde cum refe
ratur

raf ad illa duo bz ea pariter determinare.l.quānis.ſ. de ipu. ¶ ali.sub. Cōstat aūt qō si nō fuit inserta testīm est ipso iure nullum.¶ sic propie stat verbū irritū.ergo ¶ idē si fuit inserta ¶ nō ꝓbata als sequeretur q̄ esset in ptāte patris filium afficere graui pena ¶ indebita.Si exprimat cām falsam.¶ sic faciat testamentū valere ¶ filius subiciaf necessitati querelandi infra quinquenniū qō esse nō dz.ff.ad tertu.l.i.ſ.pomp.Sil.tñ ¶ doc. cōiter tenēt Ja Bar.quivoluit q̄ bodie nō bz locū querela per rōnē bic in glo.assignatam que sequitur ex sua opinione. nam valde incōueniens est dicere q̄ titu.de inof.test.sit correctus ¶ non ergo q̄ si cā legitima fuit expressa lz nō ꝓbata p heredē.testamentū valeat.¶ sit necessaria querela nec ꝓsumaf pater propter affectionez paternā velle filiūex heredasse ex falsis causis. ¶ sic potius ꝓsumif cā vera.¶ q̄ defectus fuerit in heredе q non potuit ꝓbare.¶ per hoc est expedita glo.ij.vsq̄ adver.subaudi ergo. ¶ Super glo.ij.post ꝓin.ibi.¶ hoc ſm Bar.dic pro opi.Bar.qō testamentū si nullum sit fuit inserta causa legitima.¶ non ꝓbata facit ratio fortis.q̄ ꝓsumif cā falsa.si ergo testamentum est nullum causa non est expressa scōm omnes fortius expressa causa falsa sicut videmus in snia que reddit nulla si in ea exprimatur causa falsa.vt no.in.l.si is ad quem.ff.de acqui.bere.¶ tñ si non fuisset expressa valeret.¶ eodem modo si exprimitur error iuris est ipso iure nulla.l.si expressum.de ap. l.j.ſ.item cum contra sacras.que sen.fine ap.rescin.¶ tñ si non fuisset expressus,sed in mente retentus non esset nulla. Breuiter alia rō est in snia q̄p in testō patris qui nō ꝓsumitur fuisse
8 mentitus erga filiū sed potius q̄ sit defectus in heredе.† Preterea insertio cause explicat tpe conditi testamēti.¶ sic censetur esse de solēnitate.cuius omissio reddit testīm nullū sicut in ceteris solennitatibus.sed ꝓbatio cause expedit post mortē testatoris.vñ nō censet esse de solennitate testamenti q̄ illa tm censentur esse de solennitate que tpe quo conditur debent interuenire sed alia que ex postfacto dicunt potius videntur respicere substantiā q̄p solennitatē ideo eoruz omissio potius annullat ex postfacto q̄p a principio vt.l. simili no.in.l.vniuersa.ſ.de preci. impe.offe.pterea ex opi.Bar.sequereſ q̄ valoz testamēti penderet ex futuro euentu.an heres ꝓbet cām ingratitudinis vel nō.¶ sic interim q̄ de viribus dubitatur nō posset adiri heredi tas.l.suus quoq̄ post ꝓin.ff.de bere.insti.¶.l.venire.de acquibere.tex.aūt in corpore dicit q̄ ꝓbatio cause venit fienda p heredez scriptū.¶ sic innuit qō possit effici heres ꝓ additionē. ergo testīm non est nullum nec eius valoz pendet als esset implicare ꝓdictionē.¶ ita no.in.l.j.ff.de test.¶ Bar.vbi plene de ista opi.
9 Bar. ¶ In glo.ibi subaudi ergo.dic qō hic glo. incipit examinare vnū passum.ſ.quādo filius fuit indebite preteritus vel exheredatus qō remediū habeat contra testamentū ¶ q̄ est dare triplicem filium.scilicet in potestate.item emancipatum.itē illum qui nec in potestate nec emancipatus vt si filius est preteritus vel exheredatus in testō matris ¶ inter istos filios videt esse longa differentia.glo.hic multum se inuoluit ¶ loquit obscure vsq̄ ad ver.idē intelligo.Tu aūt reducas breues conclusiones. ¶ Prima est si filius fuit exheredatus expresse cum insertione legitime cause ¶ tunc inter istos filios nulla est differētia q̄ testīm valet ¶ quilibet eoruz bz querelam.dumtaxat nō autem aliud remedium q̄ querela est remedium subsidiarium.l. maximum vitiū.¶ si aliud remediū cōpeteret cessaret querela. sed cōstat qō non cessat:imo hoc casu loquif titulus de inoffi. test.qui non est sublatus ſm gl.¶ doc.ergo aliud remediū non cōpetit. ¶ Scōa conclusio est qñ esset preteritus veletiā exheredatus sine insertione legitime cause ¶ etiā tūc nulla est differētia inter predictos q̄ siue sit exheredatus sine preteritus testīm est nullū bodie p tex.in corpore vñ ista sumif q̄ requirit insertionem cause ꝓ forma vt ptz in auf.precedēte.lz olim secus esset. ¶ ideo quilibet istoruz pōt dicere testīm nullum de iure ciuili propter defectū forme.¶ ita no.in auf.de here.¶ fal.ſ. exheredatos ¶ etiā bic glo.vlti. ¶ Tertia cōclusio est qñ esset preteritus non dico exheredatus cū insertione tñ legitime cause ¶ isto casu est differentia inter predictos q̄ si est filius in ptāte testīm est nullū non obstante insertione cause licet Pe.¶ Dy.videantur tenere q̄ talis preteritio cum insertione cause habeat vim exheredationis per.l.iij.ſ.eo.sed cōiter tenetur cōtrarium.poterit ergo dicere nullum perpetuo.sed si causa ꝓbabitur succumbet ſm Ang.per quo videt esse tex.in.ſ.siue igif in corpore vñ ista sumitur ¶ etiā bic videt tenuisse Bar.vt bic babeſ in precedēte gl.oū dicit aut inserta ¶ ꝓbata.¶ sic inexpugnabiliter dzvalere q̄ mihi plz lz.d.Rapha.teneat Iziū etiā si ꝓbef ¶ testīm remaneat nullū dicens q̄ insertio cause est impertinens eo casu quo filius est ꝓteritus ergo hoc casu eius ꝓbatio est similiter impertinens ¶ nullius valoris sed plus plz q̄.ſ.dixi. Si vero est filius emancipatus tunc remanemus in dispositione iuris veteris:q̄ preteritio emancipati reddebat olim testamentū nullum de iure ciuili:sed dabatur contratabu. vnde quatenus valebat de iure ciuili expugnabatur per pretorē.illud idez erit bodie q̄ inserta fuit causa.sed si non fuisset inserta aliud esset. vt.ſ.digi.¶ not.gl.i.d.ſ. egheredatos ¶ in.l.si filius.ff.de mino. Si vero loquimur in illo qui non est in potestate nec emācipatus vt in preterito a matre cum causa tunc etiā remanemus in dispositione iuris veteris que erat q̄ preteritio materna babebatur pro egheredatione ¶ subsisciebat testīm querele insti.de exhere.li.ſ.mater.Illud idem erit bodie inserta causa sed si non fuisset inserta secus.q̄ non valeret ipso iure vt.ſ. digi in secunda conclusione ¶ ex bis paucis claris verbis remanet gl. declarata ¶ suppleta vbi expedit. ¶ Sed restat vnū q̄ sequif in glo. in verbo.ibi nec ob.nam ego feci differentiam in ista tertia conclusione inter filium in ptāte ¶ emancipatum.Sed cōtra q̄ bodie nō videtur esse differentia per tex.in auf.de here.ab inte.ſ. nullam.glo.soluit duobus modis.tene scōam que ponitur ibi. Jtē loquif.d.auf.¶c.verū esse q̄ bodie nō est differētia qñ nullum testīm factū fuit ¶ querif de,successione intestati.Jtā sicut filius in ptāte pōt effici heres de iure ciuili ¶ ¶ emācipatus qō olim nō erat.imo necesse habebat petere bo.pof.vnde liberi in fra annū.¶ sic adire indicē ¶ aliter per actū extraiudiciariū nō fiebat heres.ī.ti.ij.l.j.bodie perpetuo adire pōt sicut filius in potestate in vno tamē remanet differentia. q̄ filius in ptāte est suus ¶ necessarius heres,ipso iure etiā si aliter se nō immisceat ¶ transmittit hereditatem ad quoscunq̄ heredes suos.ī.ti.ij.l. iij.sed emancipatus non efficitur suus heres ipso iure sed habet necesse edire als hereditatem nō trāsmittit: vt ea.l.iij.ī.ti. ij.ista enim differētia non tollif per illam auf.que licet det potestatem emācipato adeundi hereditatē de iure ciuili nō tñ facit ipsum suum heredē ¶ necessarium:q̄ suitas pouenit rone patrie ptātis qñ autem testīm est factum ¶ filius est preteritus ¶ queritur de remedio expugnandi testīm illa auf.de bere.ab intest.nihil dīponit.¶ ideo remanemus in dispositione iuris veteris ¶ emancipatus preteritus cum cā habeat Stabulas sed filius in ptāte nullum dicat remanet'etiā differentia bodie quātum ad materiam collationis:vt no.glo.in.l.si emancipatus.ſ. de colla.Item in alijs de quibus p glo.¶ Bart.in.l.gallus.ſ.¶
10 quid si tñ de lib.¶ postbu. ¶ Et predicta inducuntur ad.q.statuti ex,cludentis ab intestato feminā extante masculo q̄ si factū fit testīm.¶ masculus est institutus:¶ femina preterita non babeat locum statutum quod loquitur in successione intestati,¶ sic filia poterit contratabulare testamentum ita dicunt quidā. sed fallum,est q̄ cū tendat ad consequendā successionez si excluderetur ab ea nullo condito testamēto extante masculo fortius eo facto instituto masculo ne ille fit deteriozis conditionis habens voluntatem patris expressam q̄p esset si baberet eam taci
tam ab intestato.l. si quis cum nullum de iure codicillorum ¶ ne iputeť patri cur testatus decesserit.l.postbumo . circa prin. ff.de inoffi.test.¶ ne filia fit meliozis cōditionis veniendo 2tra
11 testīm q̄p ab intestato. ¶ In gl.ibi intelligo idē dic qō.ſ.locuta est glo.quo remedio succurrat descendenti ſ testīm ascendentis in quo fuit indebite ꝓteritus vel exheredatus bic loquitur cōuerso.Jtā sciendum est q̄ sicut hereditas ascendentis de iure naturali debeť descendenti ¶ per cōsequens teneť sibi relinquere legitimā ita cōuerso rone pietatis turbato ordine moralitatis non minus debeť hereditas descendentis ipsi ascendē.¶ sic teneť sibi legitimam relinquere.l.ex scripto.ff. vnde liberi.¶.l.nā ¶ si parentibus.de inoffi.testa.distinguit ergo glo.inter matrē vel ascendentē ex linea materna ¶ patrē seu ascendētem ex paterna. Primo casu tenet glo.q̄ sicut preteritio facta de filio in testō matris babeť ꝓ egheredatiōe ¶ subiicit testīm querele si est iserta legitima cā bodie ita cōuerso preteritio facta de matre in testō filij cū causa babeť ꝓ egheredatione. Et boc dicunt doc.qō sicut est aucta legitima descendentiū q̄ olim erat quarta pars bodie est tertia scōm numerū liberoz vt,auf. nouissima.ſ.de inoffi.testa.ita est aucta legitima ascendentiuz vt sit bodie tertia lz olim esset quarta ¶ in boc videnť cōcordare oēs. Item sicut legitima est relinquenda descendenti iure in stōnis als diceret preteritus si iure legati esset relictavt in corpore vnde sumitur ista auf.ita ¶ ascendenti sit relinquenda iure institutionis.als tanq̄ preteritus vel exheredatus poterit expugnare testīm ¶ boc tenet Ang.hic.sed Bar.tenet Jzium in l.siue.ſ.excludit̄ de iure pa.¶ si quis a pa.fue.ma. sup rubrica sed in.l.filio preterito.ff.de iniuſt.test.videť tenere precedentem opinionē ¶ ista plus placet. q̄ in corpore vñ ista sumitur videnť equiparari.Si aūt loquitur in patre vel in eius linea tūc aut filius erat in ptāte aut emancipatus. Primo casu aut fuit testatus extra castrense peculium ¶ non valet testīm etiam si de voluntate patris ¶ etiam si de peculio aduentitio in quo pater

Universidad del Rosario Archivo Histórico

a ¶ Si nõ valeat iure testamenti. adde.l. ex cã. ꝛ ibi bar.ff. õ test. Bar.in.l.j.in.ij. q.ff. de iure codi. Vitalis de cãpania in tract. clausularum.

b ¶ Cetera nãq. adde qd ꝑportat ista dictio ꝛc. dic q̃ qñ in ꝓtocollo notarij repik ꝛ cetera cõstat q̃ notarius b3 illõ ꝓ cõpleto ꝛ absoluto nec ꝛ ꝓtocollo volebat pl̃ scribere ꝑm Bart. in.l. si is q̃ ff. de testa. tu aũt dic qõ tutius est illud qõ alibi dicit Bal. in aut. qõ fine ī. j. col. C. de test. vbi dicit qõ qñ notarij in ꝓtocollis suis dicunt actu ꝛc. tũc bene significat rẽ perfectam sed vide rotã de cisione. ccclij. in ci. etiã fuit dubitatũ de cõmissione ꝑpetrata. lxxv ij. in antiquis. vbi tenẽt q̃ si in rescriptis pape aut p̃incipis dicãt cõmittimus cãm summarie terminandã ꝛc. illa dictio ꝛc. importat actũ digisset simp̃r sine strepitu ꝛ figura iudicij. tu aduerte q̃ decisio dñorũ de rota põt ꝓcedere in duobus casib⁹. Primus est qñ cõis a stylus cẽt apponere totã illam clausulã ꝓut⁹ dr̃ in cle. sepe. de v̄. sig. in isto casu si diceret summarie ꝛc. tene q̃ illa verba cõtineren tur sub illa dictione ꝛc. scõs casus est qñ in supplicatiõe essent apposita oĩa illa verba. tũc ꝫ ꝑceps diceret cõmittimus titio summarie ꝛc. ꝛ tũc cõtinenẽ oĩa illa verba ꝛ de ista dictione est text. in.l. periculi. ff. de nau. feno. ꝛ teg. ī. l. si ita quis. ff. de evict.

nõ habebat vsumfr. vt. s. qui testa. fa. pos. l. pe. aut fuit testatus de castrensi peculio vel quasi in quo põt testari. l. si. eo. ti. qui testa. fa. pos. ꝛ tunc si patrẽ ꝓterijt vel exheredauit gl. t3 qõ nullum b3 remediũ ℈ tale testm̃: q̃ talia peculia sunt in hoc ꝓuilegiata: vt ℈ testm̃ non deẽ querela: vt. d. l. si. ℈. de inoffi. test. l. si. certe: hoc verũ iure. C. sed iure autenticoũ in corpore vñ ista sumitur secus est: q̃ ibi loquit̃ in filiosa. qui erat in ptãte. ꝛ dicit qõ nõ ꝓterire vel exheredare patrẽ fine iusta cã nõ põt autez intelligi nisi qñ testatur sup castrensi peculio vel quasi. ideo videt coꝛrecta illa. l. si. vt deẽ querela: ꝛ etiã testm̃ sit nullus si fuit ꝓteritus vel exheredatus fine ifertione legitime cause. ꝛ hoc tenet gl. in. d. l. si. ꝛ sup rubꝛica si quis a pa. fue. ma. Et hoc tenẽt doc. alibi vero gl. tenet qõ ta⁹ pater habeat cõdictionez ex. l. ad suã legitimã vt no. in aut. ꝓsbyteros. ℈. de epi. ꝛ cle. sed ꝓcedens cõiter tenẽ. Si aũt sit emancipatus dic vt in gl. q̃ si est exheredatus pater b3 querelã si ꝓteritus cũ causa b3 cõtra tabulas sicut ecõuerso: sed si esset fine cã testm̃ esset nullũ sicut ecõuerso. ¶ Ultimo glo. op. de. l. hac cõsultissima. ℈. ex imperfecto ℈. de test. vbi q̃ testm̃ est imperfectum nõ conseruanẽ relicta facta extraneis bꝛeuiter erat perfectũ rõne solẽnitatis hic ratiõe ꝓteritionis vel exheredationis. ¶ In vlti. glo. mag. quam recito ꝑ tres questiões principales. Prima questio est q̃ actio ne ex testõ petentur legata fideicõmissa q̃ institutio est nulla rõne ꝓteritionis vel exheredationis. aut fuit annullata. debes aũt scire qõ ꝓ○ legatis factis in testõ. vel etiã in codicillis facto testamento datur actio directa ex testõ: ꝓ○ factis vero in codicillis nõ condito testõ datur actio vtilis ex testõ: vt plene no. in. l. j. ff. de testa. In casu autẽ nostro videtur qõ nec directa nec vtilis possit cõpetere: prima nõ: q̃ nõ põt dici testamentuz ex quo institutio que erat caput eius est irrita. nã actio directa debet dari cõtra scriptũ heredẽ: sed hic dari nõ põt. q̃ non b3 ipse hereditatem: sed filius. Item nec vtilis q̃ illa daꝛ ꝓ○ legatis relictis a venientibus ab intestato: sed ista fuerunt relicta a scripto here nõ a venientibus ab intestato. ideo dicunt quidaz cõpetere condictionẽ ex illa aut. ꝛ probant p rõnem: q̃ qñ aliquid inutile cõfirmatur agit ex cõfirmante nõ aũt ex cõfirmato: vt. l. institutio talis. ff. de cõdi. insti. ꝛ. l. postbu. ℈. si pagan. de inoff. test. ꝛ plene no. in. l. ꝛ q̃. ff. de iurisd. om. iudi. ℈ per istaz aut. cõfirmantur legata que ante istã aut. erant nulla. ergo debet agi ex illa aut. ꝛ per ℈ datur cõdictio eg lege: vt. ff. de condi. ex lege. l. vnica. glo. tenet contrariũ qõ imo deẽ actio directa ex testõ ꝑ tez. in corpore vbi habeẽ q̃ quantũ ad cetera perinde est acti testm̃ non esset rescissum. ꝛ sic non solũ confirmanẽ legata sed etiã conseruatur actio que competeret ꝓ○ eis si institutio nõ esset nulla. ꝛ boc cõmuniter tenẽ. ¶ Et est boc vtile si statutum dicat q̃ testamentũ mittatur executioni sicut sententia diffinitiua. nã sicut ꝓ○ istis legatis competit actio ex testamẽto: vt tene t glo. non est necessarius libellus. sed ꝓducto testamento fieret executio licet non valeat quo ad institutionem: secus esset si peterentur per condictionẽ ex. l. q̃ statutũ nõ loquit̃ nisi de his que petuntur ex testamento. ꝛ ita dicitur fuisse ꝓnuntiatum. ꝛ sententiatũ per do. Thadeum de pepullis q fuit valens tempore sue iuuẽtutis. ꝛ postea dominus ciuitatis bononie: vt referunt hic doc. ſ. Jaco. but. ꝛ Bar. ¶ Secũda questio glo. est quid si in tali testamento fuerit apposita clausula codicillaris si non valeat iure testamenti[a] valeat iure codicillorũ vtrum tunc legata petentur actione directa ex testamento virtute huius aut. an actione vtili virtute illius clausule acti testamentum non fuisset factum sed codicilli. ꝛ videtur hec secunda pars verior. q̃ per istam aut. tunc conseruantur legata quando alio iure non poterãt valere ꝛrita institutione: sed nũc possunt valere virtute istius clausule etiam si ista aut. non esset. ꝛ sic iure ordinario: ergo cessat ꝓuisio ordinaria locus erit huic extraordinarie. ista rõ glo. nõ est bona: ꝓimo q̃. l. titia loquitur qñ testamentum rumpitur per querelam nos loquimur etiã quando est nullum: ꝛ ipso iure quia filius fuit ꝓteritus vel exheredatus sine causa quo casu cessat querela. Item quia illa lex loquitur de iureveteri quo valebat exheredatio sine insertione cause hodie nõ: vnde non põt rumpi per querelam nisi fuerit inserta causa legitima. sed tunc dici non potest q̃ testator fingatur fuisse demens. ꝛ sic cessat dispositio illius legis. dic ergo qõ determinatio glo. est bona qua petuntur actione directa ex illa autentica non vtili virtute clausule non per rationem glo. sed per aliam: quia cõditio sub qua illa clausula fuit apposita non exta: sed deficit. nam fuit facta sub conditione si testamentum nõ valet iure testamenti: sed certe quantum ad legata ꝛ fideicommissa valet iure testamenti: vt ꝓbatur in coꝛpore vnde sumitur: vbi dicitur quod cetera firma remanent ach testamentũ non esset rescissum. Ex quo ergo cessat conditio cessat clausula: q̃ est cõditio de ꝓsenti falsa: vt in. l. cum in secundo. ff. de iniusto testa. ¶ Sed tunc querit̃ tertio cum institutio non valeat iure testamenti an ꝑ saltem in illa operabitur illa clausula vt conuertat institutionẽ directam. in fideicommissum vniuersale ita q̃ filius qui ab intestato succedit teneaꝛ restituere hereditatẽ heredi scripto retenta legitima ꝛ treb. constat enim q̃ si nõ valeret institutio ratione defectus solennitatis talis clausula eam conuerteret in fideicommissuz vt no. in. l. ex ea scriptura. ff. de testa. quia non solum operatur in legatis. ꝛ fideicommissis particularibus: sed etiaz in ipsa bereditate. vt in. l. postbumus. ℈. ci. de ininst. testa. glo. videtur tenere quod isto casu quando institutio est nulla ratione ꝓteritionis vel exheredationis talis clausula non operetur aliquid sed solum quando est defectus solennitatis. omnes doc. ꝛepoꝛbant glo. per tex. in. l. generaliter. ℈. ex testamento. ff. de fideicõ. liber. vbi est casus contra glo. ꝛ plene hoc per Barto. in. l. j. ff. de iure codi. in. vij. q. tenent ergo doc. quod ista clausula operabitur in ista institutione directa postq̃ illa non potest valere iure directo seu iure testamenti: vt valeat iure obliquo seu codicillorum. ꝛ sic istud testamentũ partim valebit iure directo quo ad legata. ꝛ fideicommissa particularia. ꝛ partim iure codicillorũ scilicet quo ad institutionem. ꝛ sic est casus in quo quis decedit ꝓ○ parte testatus. ꝛ ꝓ○ parte intestatus contra regulã iuris. Item in quo legata ex testamento confirmantur per additionez hereditatis ab intestato. nam illud quod bic dicitur non haberet locum nisi filius ab intestato hereditatez patris adiret quoniam legata siue relicta sint in testamentis siue in codicillis requirunt additionem hereditatis. sc̃z prima ex testamento: secunda ab intestato: vt not. in. l. qui filio. ℈. seruus. ff. de here. insti. ꝛ hec legata ex testamento recipient robur ex additione que fiet ab intestato quod est mirabile. ꝛ illa clausula si nõ valet ꝛc. exponitur primo quatenus non valet. ꝛ sic quo ad institutionem que non valet iure testamenti non quo ad legata que valent: vt etiam ꝓbatur in. l. fi. cbum qui meus erit. de leg. ꝛ no. in. l. cõtrouersia. ff. de transac. ¶ Sed ex ꝛa glo. contra istam dicisionẽ op. q̃ filius ꝓteritus non teneatur virtute illius clausule restituere hereditatem scripto heredi per. l. ij. ff. de leg. iij. vbi legata vel fideicommissa relicta a ꝓterito nõ valent. ꝛ hic istud fideicommissum de hereditate reperitur factum ab ipso ꝓtero. Sol. verum est q̃ non valet relictum a ꝓterito quando non fuit collatum in tempus quo ad ipsum peruenĩat hereditas ita loquitur. l. contraria: vt fi esset relictum pure quo casu licet hereditas ad eum peruenĩat nõ reconualescit qñ fuit inutile a ꝑin. tanꝯ factuz ab eo cui nibil relinquebatur. ī. de fidei commis. l. ab eo. secus si fuit collatum in tempus a quo peruentura est hereditas. vt est in casu isto cum fuit apposita ista clausula si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum. nam per hoc videtur grauasse filium si hereditas ad euz peruenĩat ab intestato q̃ testm̃ non valeat iure testamẽti quo casu potuit eum grauare. l. si quis cuz nullum. de iure codicil. ¶ Ultimo b que cõtineantur sub isto ver. cetera nãq⁹ vide ꝑ Bart. plenius ℈ bic in. l. filio ꝓtherito. ff. de ininst. testa. vbi examinat materiam huius aut. Et an contineatur substitutio pupillaris. vide per eundẽ in. l. j. ff. de vulg. ꝛ pupil. nam gl. ibi tenẽt q̃ sic. Dy. tenuit cõtrarium q̃ illa nõ potest valere nisi fiat in testõ valido Bar. istam rõnem reꝓbendit qñ etiaz donationes tutelarũ non possunt fieri nisi in testõ. ꝛ tamen conseruantur per istam aut. vt in coꝛpore vnde sumitur. ꝛ sic tenet gl. indistincte. Ang. distinguit aut substitutio pupillaris fuit facta ad commodum ꝓteriti vel exheredati. vt q̃ facta fuit sibi vel fratri de se ꝛ tũc non conseruatur q̃ nec legata facta ipsi ꝓterito conseruanẽ. vt no. glo. in. l. maximum vitiũ. que incipit totius. vt in fi. aut ad commodum alterius. ꝛ tunc conseruantur. mihi videtur dicendum ecõuerso q̃ si facta est ad cõmodum ꝓteriti vel exheredati cõseruetur. q̃ non est sibi iniuriosa: sed si ad commoduz alterius. vt q̃ fuit facta fratri pupilloinstituto de quodã extraneo. ꝛ tunc non cõseruetur q̃ est sibi iniuriosa cũ excludat fratrem ꝓteritũ vel exheredatũ a successione fratris ab intestato. vt. ℈. de impu. ꝛ aliis subsiti. l. si testõ. vnde sicut irritatur institutio directa per quã filius excluditur a successione fratris legitima. q̃ intentio imperatoris est iniuriam ꝓteritionis vel exheredationis indebite factã tollere. vt in coꝛpore ciũ dicit. nã serenitatis nostre est intentio iniuriã ꝓteritionis ꝛc. nec obst. glo. in. l. maximum vitium. q̃ ibi vt dixi non credo qõ sit vera. nec etiam ratio doctoꝛum per quam eam sustinet.

¶ De posthumis heredibus instituendis. Rubꝛica. Si in testõ

2 ¶ Si in testõ fuit posita clausula codicillaris si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum: ꝛ postea nascaꝫ posthumus ꝓteritus an cõseruentur legata iure codicillorũ. ꝛ nu. 3.

3 Quid si dixit si non valet vel valebit.

Quid si post factũ testm̃ nascaꝫ posthumus vino testatoꝛe q̃ testamentum postea non mutauit.

1 **Post factum.** ¶ Per natiui tatem posthumi ꝓteriti testm̃ rũpit ꝛ legata irritanẽ. b. d. glo. que est bic. dicit qõ boc vltimũ vꝛ corrigi ꝑ aut. ex cã. postea dicit qõ illa aut. loquit̃ in ꝓteritione iam nati ꝛ qõ nõ b3 locum in ꝓteritione posthumi ꝛ legata conseruantur. Sed glo. super ver. litꝛas. in. l. j. ff. de cõdi. tenet cõtrariũ. Bar. distinguit aut testatoꝛ sciebat vꝛoꝛe esse ꝓegnantẽ: ꝛ posthumũ vel ventrẽ ꝓteriꝛit. ꝛ tunc b3 locũ glo. contraria q̃ conseruabunt legata. aut ignoꝛabat vꝛoꝛe esse ꝓegnantẽ. ꝛ vera est ista glo. cum nõ conseruenẽ legata q̃ ꝓsumit̃ carere volũtate defuncti qui si sciuisset post bumum esse in vtero forte talia legata nõ fecisset. arg. in. l. is q ff. de iure codi. illa vero aut. nõ cõfirmat nisi legata que habẽt volũtatẽ defuncti nõ illa que ꝑsumunt habere. Ipse tñ Bar. nimis generaliter loquit̃ q̃ possunt esse talia legata q̃ verisimili ter fuisset facturus etiã si sciuisset vꝛoꝛe esse ꝓgnantẽ vt legata ad pias causas vel paruа: sed si totã hereditatem ꝑ fideicõmissum mandaret distribui inter pauperes nõ cogitans se habere filium. tunc rõ Bar. locuz baberet per. l. si vnꝰ. ī. de reuo. do

2 na. ¶ Et idẽ p oĩa videt dicendũ si in testõ fuit apposita clausula codicillaris. scõm eundẽ Bart. in. l. i. ff. de iure codi. in. vi. q. Bal. cõtra. nã si dixit si nõ valet iure testamẽti valeat iure codicillorum: tunc nõ est tractandũ de illa clausula: q̃ nõ põt aliqd quirunt additionem hereditatis. sc̃z prima ex testamento: secunda ab intestato: vt not. in. l. qui filio. ℈. seruus. ff. de here. insti. ꝛ hec legata ex testamento recipient robur ex additione que fiet ab intestato quod est mirabile. ꝛ illa clausula si nõ valet ꝛc. exponitur primo quatenus non valet. ꝛ sic quo ad institutionem que non valet iure testamenti non quo ad legata que valent: vt etiam ꝓbatur in. l. fi. cbum qui meus erit. de leg. ꝛ no. in. l. cõtrouersia. ff. de transac. ¶ Sed ex ꝛa glo. contra istam dicisionẽ op. q̃ filius ꝓteritus non teneatur virtute illius clausule restituere hereditatem scripto heredi per. l. ij. ff. de leg. iij. vbi legata vel fideicommissa relicta a ꝓterito nõ valent. ꝛ hic istud fideicommissum de hereditate reperitur factum ab ipso ꝓtero. Sol. verum est q̃ non valet relictum a ꝓterito quando non fuit collatum in tempus quo ad ipsum peruenĩat hereditas ita loquitur. l. contraria: vt si esset relictum pure quo casu licet hereditas ad eum peruenĩat nõ reconualescit qñ fuit inutile a ꝑin. tanꝯ factuz ab eo cui nibil relinquebatur. ī. de fidei commis. l. ab eo. secus si fuit collatum in tempus a quo peruentura est hereditas. vt est in casu isto cum fuit apposita ista clausula si non valet iure testamenti valeat iure codicillorum. nam per hoc videtur grauasse filium si hereditas ad euz peruenĩat ab intestato q̃ testm̃ non valeat iure testamẽti quo casu potuit eum grauare. l. si quis cuz nullum. de iure codicil. ¶ Ultimo

3 Testm̃ in quo filius in ptãte est ꝓteritus: an sit nullũ an teꝯ dicat nullum: ꝛ quid in posthumo ꝓterito.

3 Si posthumus nascaꝫ viuus tñ certum est q̃ viuere nõ põt q̃ natus est in sexto mense: an rumpatur testm̃.

4 Partus mõstruosus dicit̃ cõtra formã humanã: vt q̃ habeat duo capita vel quatuoꝛ manus: ꝛ nõ reputatur partus nec bõ secus si nasceꝛet cũ sex̃ digitis in vna manu: q̃ digitus non est membrum sed officium membri.

5 Testamentum q̃ reconualescat si filius ꝓteritus moꝛiaꝫ viuo testatoꝛe.

6 Quid si tunc post factũ testm̃ testõ: est effectus furiosus.

7 Quid si filius ꝓteritus moꝛiaꝫ viuẽte testõꝛe non vere sed ficte.

8 Quid si testm̃ fuit annullatũ ex alia cã ℈ ꝓteritionis. ꝛ illa cã postea cesset viuente testatoꝛe an reconualescat.

9 Donatio oĩm bonoꝝ vel maioꝛis partis quã qs fecit q̃ non habebat liberos nec habere sperabat: sed postea suscepit: ꝛ sic rescinditur donatio an reconualescat si postea filius moꝛiaꝫ viuente donatoꝛe.

b ¶ Voꝛis aboꝛtu. ¶ Per natiuitatem posthumi ꝓteriti testamentũ rumpitur oũmõ nascaꝫ viuus ꝛ nõ aboꝛtiuus: ꝛ dũmodo nõ declinet ad mõstrum vel prodigium nec reconualescit licet illico ꝛ etiã voce nõ emissa moꝛiaꝫ.

2 b. d. cũ. l. seq. que incipit qõ certum. ¶ Per istas. l. ptz qõ glo. que est in. l. is qui. ff. de le. pre. q̃ dicit q̃ testm̃ in quo filius in posteꝛ est ꝓteritus ita demum est nullũ si filius dicat eũ nullum: quouisqz aũt tacet nõ est nullũ: qõ est expresse contra istas ll. nã qõ iuris est de posthumo ꝓterito post eius natiuitatem esse t3 de iam nato a principio: sed p natiuitatẽ posthumi ꝓteriti statim fit nullum etiã si nõ dicat nullum. imo si incontinẽ ti moꝛiatur. sc̃z post mortẽ tñ testatoris: ergo ꝛ multofortius si ꝓteritus est iam natus. Preterea si valeret etiam anteꝯ dicere nullum rumperet ꝓimum validum sicut illud in quo ꝓteritus est posthumus anteꝯ nascatur: vt in. l. iij. ff. ex bis apparet. ff. de iniu. test. ꝛ tñ cõtrarium est q̃ ꝓimum validũ nõ rumpit. l. si filius qui in ptãte. ff. eo. ti. nec aperiret viam cause intestati incontinenti: cuius cõtrarium est in. l. si. eo. ti. de lib. ꝛ posthu. ¶ Circa legem sequentẽ quero quid si nascatur viuus tñ certum est qõ viuere non potest q̃ fuit natus in sexto mẽse nec tetigit de septimo saltẽ per duos dies. l. intestato. ℈. fi. ff. de suis, ꝛ leg. ista questio fuit de facto in ciuitate ista alio anno. ꝛ quidam varie opinabantur. ꝛ allegabãt dictum Ang. bic q̃ testm̃ rumpetur: sed ego non reperio qõ Ang. boc dicat. Et contrarium puto verius per. l. septimo mense. a contrario sensu. ff. de sta. bo. Nam paria sunt non nasci viuum vel viuere non posse: vt quia non est natus scõm cursum naturalem: si antẽ legitimo tempore nascaꝫ qõ potest esse in septimo ꝛ in nono ꝛ in decimo. ꝛ. ī. eo. l. si. sed ꝓpter aliam causam appareat qõ nõ possit viuere rumperet testm̃: vt ex ista. l. colligitur. ¶ Ultimo no. q̃ partus monstruosus dicit̃ contra formã humanã. vt q̃ habeat duo capita vel quatuoꝛ manus non reputatur partus nec homo: vt a in. l. nõ sunt liberi. ff. de sta. bo. secus si nasceretur cũ sex̃ digitis in vna manu q̃ tunc non multiplicaret mẽbra sed officia membri vt ibi dicitur. ꝛ sic digitus nõ dicitur membrum sed officiuz membri qõ no. ꝓ○ statutis dicentibus de absciendentibus mẽbrum an habeat locum in absciendente digitum. ¶ In gl. que incipit. vt. ff. de lib. ꝛ postbu. ibi boc de rigoꝛe: tu iunge ambas istas solutiones. ꝛ dic qõ aut querimus an testm̃ reconualescat de rigoꝛe si ꝓteritus moꝛiatur. ꝛ dicendum est qõ si nõ moꝛiaꝫ indistincte. aut queritur an reconualescat de equitate. ꝛ tũc aut moꝛitur post mortem testatoꝛis. ꝛ idem est si illico. ita debet intelligi ista. l. vꝛoris. aut viuente ipso testatoꝛe: ꝛ tunc etiaz si nõ illico sed ꝑ longum interuallum reconualescit. vt in. l. postbumus. allegata in glo. ꝓ○ contraria. ꝛ boc de equitate ꝓtoꝛia vt ex ea possit peti bono. possef. non autem adiri de iure ciuili: ꝛ iste est vnus de casibus in quibus bono. possef. scõm tabulas

5 est necessaria. vt no. in. l. certum. ℈. vnde. cog. per glo. ¶ Predicta in posthumo cuius ꝓteritio nõ reddit testamentũ nullum a principio. vnde facilius reconualescit qñ habuit ꝓimoꝛidium validitatis: vt no. ꝑ glo. in. l. si testm̃. ff. de testa. Si vero ꝓteritus fuit iaz natus. ꝛ sic fuit testm̃ nullũ a principio nõ reconualescit nisi duobus concurrentibus qõ moꝛiatur viuente testatoꝛe. ꝛ qõ in eo fuerint instituti veniẽtes ab intestato. vt in l. posthumus. ℈. idem. ꝛ circa iuncta. l. si filius qui in ptãte. ff. eo. ti. de lib. ꝛ posthu. Sed Ang. dicit bic qõ si in eo sint instituti venientes ab intestato si moꝛiatur post mortẽ testatoris: si tamen b precedebat aliud testamentũ in quo erat institutus extraneus reconualescit per. l. si duabus. ℈. si ꝓius. ff. de cõtrab. Sed certe scõm istum intellectũ etiã per eius ꝓteritionẽ nõ redderet nullum ab ipso principio. imo valeret sicut si haberet effectum solennitatis ꝛ tolleret principium etiam eo viuente: sicut dicit in. l. hac cõsultissima. ℈. si quis aũt. ℈. de testa. vbi etiaz tetigi de intellectu illius. ℈. melioꝛ intellectus est qõ loquat ibi in eman cipato ꝓterito. non autem in filio in ptãte: vt sentit glo. in. d. ℈. si quis aũt. ꝛ Bar. boc tenet. ¶ Sed quero eo casu quo moritur viuente testatoꝛe ꝛ solet reconualescere: quid si testator post testm̃ conditum fuit effectus furiosus ita qõ non poterat testm̃ mutare vel nõ habuit tps mutandi an reconualescat ꝛ videt qõ non. Nã ideo tunc reconualescere videtur quia superest causa efficiens. sc̃z ipse testator qui potest ipsum facere de nouo. vnde non faciendo censetur velle decedere cũ eodem testamento. ꝛ sic iudicio noue voluntatis videtur reconualescere. arg. eius quod nota. in. l. athlete. ℈. dat remissionem. ff. de excusatione tutoꝝ. ꝛ in. l. in fraudem. ℈. fina. cum. l. sequen. ff. de testamilita. sed in dictis casibus cessat illa ratio. Bꝛeuiter do. Napha. sentit contrarium quod non fit recedendum a generalitate istius legis ꝛ aliaꝝm legum dicentium ipsum reconualescere si moꝛiatur viuente testatoꝛe. vt in dicta. l. posthumus.

7 ¶ Item queritur quid si moꝛiatur viuente testatoꝛe non vere sed ficte fingitur moꝛtuus post mortem eius: vt quia captus erat ab hostibus ꝛ ipso viuente moꝛtuus est posthumus ꝛ te-

a ¶ Et ita ꝓsului. adde eũdẽ pa. de ca. i. l. sicut certi. ℈. de test. mili. ī in suo cõsi. lvj. inci. ꝓeclarus ꝛ egregius. ꝛ i cõsi. seq. Alexã. de imo. in. d. l. sicut certi. ꝛ i suo ꝛsi. cxxxiij. col. ij. in. j. vol. ꝛ eũdẽ alex. de imo. in consi. cxlij. in. j. o ubio. in. ij. vol. ꝛ i cõsi. xxx. col. j. in. iiij. vol. ꝛ i cõsi. xxxj. col. ij. eo. vol.

b ¶ Voꝛis aboꝛtu. Adde qualꝛ puniaꝫ aboꝛtu faciẽs. vide glo. ꝛ ibi doc. i. l. nec are. de li. ag. gl. ꝛ Jo. de fantu. ī c. cõsuluisti. ij. q. iiij. Jo. de ana. ī c. sicut. el. ij. ī. ij. col. de homi.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

statoꝛ postea moziꝛ apud hostes.ꝛ sic fingiꝛ mortuus prima boꝛa captiuitatis.ꝛ per ꝙs postbumus videꝛ mortuus post motem patris fictam.dic idē qđ si essetꝫ mortuus post mortē veraz
8 vt.l.qui vpoze.ff.de iniust.test. ¶ Itē querit quid si testū fuit annullatū ex alia cā ꝑ preteritionis.ꝛ illa cā postea cessat viue te,testatoze an reconualescat:dic qđ si illa cā annullatiua venit sine facto testatoꝛis voluntario:vt qꝛ fuit damnatus de crimine capitali:ꝛ postea restitutus per principez ꝛ reconualescit vt in.l.si quis filio exheredato.ff.si.ff.de iniust.test.etiā si nō appareant iudicia noue voluntatis.aut cōtigerat facto testatoꝛis voluntario:vt qꝛ dederat se in arrogationē ꝑ cōditum testū:ꝛ postea emācipatus fuit a patre adoptiuo.ꝛ tūc ita demum reconualescit si appareant indicia noue voluntatis qđ voluit decedere cū eodem testō.vt.l.qui ex liberis.ff.testō.de bo.poſ.ꝑm tab. nec requiritur numerus septē testiū ad pꝛobandu3 ista indicia
9 sed sufficiūt quinq;.vt ibi no.in.l.j.ff.j.ti.de le.iij. ¶ Ultimo querit qđ in donatione oīm bonoꝝ vel maioꝛis partis quam quis fecit qꝛ nō habebat liberos nec habere sperabat:sed postea suscepit.ꝛ sic rescindit donatio p.l.si vnꝙ.j.de reuo.dona.an si postea moziat ipso viuēte illū qui susceperit recōualescat donatio.Bar.dixit qđ non:qꝛ nō reperitur iure cautū nisi in testamento qđ est magis fauoꝛabile ꝑ cōtractus.vt.l.in testamētis. ff.de reg.iur.ꝛ sic debemus stare regule qđ ab initio.de reg.iu. ꝛ.l.inter stipulantē.ff.sacram.de verb.ob. qđ contractus semel extinctus non reuiniscit.Bal.aūt mouet istud dubiu3 in.l.j.ff. de inoffi.dona.ante fi.ꝛ tenet qđ si sciuit eum moztuu3 ꝛ potuit aliter disponere ꝛ non disposuit reconualescat quasi videat voluisse decedere cum eadē donatione.ꝛ sic si fuisset interim effectus furiosus ꝛ non potuisset disponere de iure vel nō habuit tps.ꝛ sic non potuit disponere de facto non reconualesceret. ꝛ tunc haberet locum opi.Bar.leg autem filio preterito: quā gl. j.alleg.pro cōtraꝛia nihil facit ad pꝛopositū qꝛ loquit qñ pretꝛitus expresse approbat testū.ꝛ tunc reconualescit si approbauit post mortem.secus si in vita. qꝛ tunc nullū ius habebat approbandi.l.si qñ.ff.si.ff.de inoffi.test.an aūt tunc reconualescat de equitate ciuili vel ꝓtoꝛia.vide Bal.in.l.postbumo.ff.de bo. poſ.contra tabulas.
2 ☞ Partus naturaliter pōt stare in vtero per decē menses ꝛ nasci viuus ꝛ quid in vndecimo.
3 Prouiso facta in vnū casum quē quis putabat euenturū trahitur ad alium qui preter propositum enenit.
4 Testū factum in infirmitate de qua testatoꝛ putabat moꝛi: nō resoluitur si ex ea non moziatur sed recōualescit secus in donatione causa moꝛtis.ꝛ quid si dixit si cōtingat me moꝛi ex ista infirmitate.ꝛ nu.7.
5 Pena est testatoꝛi si eius testamentum rumpatur.
6 Si quis instituat postbumu3 nasciturū post mortē.ꝛ nascaꝫ in vita testatoꝛis:tū post decē menses a tpe testamenti conditi:an ille videatur institutus.

1 QUidam cum, † Institutio facta de postbumo nascituro post mortē trahit ad postbumū natum in vita si testatoꝛ putabat ipsum nasciturū demū post mortem qꝛ verisimile est qđ si credidisset ipsum nasci in vita eodem mō instituisset.b.d.scōm intellectū doc.q dicūt ꝙ ista l.o3 intelligi qñ testatoꝛ tpe testamenti erat cōstitutus in infirmitate de qua credebat incōtinenti moꝛi ꝛ dubitabat an vꝛoꝛ esset pregnans ex eo vel nō:ideo instituit illū qui nasceꝛet post eius mortē dū modo infra decem mēses a die moꝛtis sue: qꝛ tunc poterat esse pregnans ex eo:secus si post:qꝛ tūc non potuisset esse ex eo: sed ex alio:ꝛ postea reconualescit eo viuente natus est postbumus infra decem mēses a tpe testamēti:qđ si credidisset testatoꝛ eodē modo instituisset. ¶ In tex.ibi an nō videaꝫ cōtineri in testō.
2 dic sc3 nati in vita:vt.j.patet: ibi sed si viuo testōze ꝛc. ¶ No. ergo quatuoꝛ ex ista.l.primo qđ naturaliter partus pōt stare in vtero per decem mēses ꝛ nasci viuus.an autem in vndecimo mense.dic vt in aut.de resti.ꝛ ea que parit in vndecimo mense: 3 ꝛ qđ no.Bar.de li.ꝛ posthu.l.gallus.in prin. ¶ Scdo not. qđ prouisio facta in vnum casum qđ quis putabat euenturū trahitur ad aliū ꝙ pter propositū enenit:qꝛ presumit ꝙ si hoc cogitasset eodē mō prouidisset.vt.ff.de isti.ꝛ sub.l.j.ꝛ in.l.mulier.ff. ad treb.Et ad hoc bonus tex.in.l.titius.ff.j.ff.eo.vbi institutio facta de nascituro:qꝛ testatoꝛ nō putabat adhuc ipsum natum trahitur ad iam natū eadē rōne:qꝛ si hoc sciuisset eodē mō istituisset. ¶ Itē no.ponendo casum vt dixi:qꝛ testū factū in infirmitate de qua testatoꝛ putabat moꝛi non resoluit si ex ea nō moziatur sed reconualescit:secus in donatione cā moꝛtis.l.nō omnis.circa prin.ff.si cer.pe.ꝛ.l.senatus.ff.de do.cau.moꝛ. per
5 Bal.ꝛ per Ly.in.l.ij.j.de dona.cau.moꝛ. ¶ Ultimo not. in fi. qđ pena est testatoꝛi si eius testū rumpaꝫ.facit.j.de manu. test. l.cōtra voluntatē. ¶ Glo.formaꝫ cōtrariū difficile de.l.commodissime.ff.de libe.ꝛ posthu.vbi istitutio facta de nasciturꝫ post mortem nō trahit ad natū in vita vel econuerso:qꝛ casus omissus habeꝫ pro omisso:ꝛ dat plures solutiones.Breuiter doc.dicunt qđ ibi nō erat cōstitutus in infirmitate de qua crederet mori.ideo si instituit nasciturū post mortē nō est credendū qđ hoc fecerit ex eo qđ crederet ipsum nasciturū post mortē: sed nō se astringendi ad illū excludēdū nasciturū in vita:hic vero secus qꝛ nō animo excludendi:sed qꝛ putabat ita euenire. ista tū solutio videt diuinatio:qꝛ hoc non dicit hic qđ esset in infirmitate cōstitutus:vñ pōt dari alia solutio qđ hic illud verbū post moztem meā nō determinat verbū fuerunt editi: sed verbū decem mensium:ꝛ sit sensus qđ si cōtingat aliquē nasci post mortē suā ex sua vꝛoꝛe fi ille nascitur infra decē mēses vult qđ sit heres:qꝛ pōt esse cōceptus ex se:si aūt post secus.illud ergo verbuz post mozte non facit cōditionē ad illud verbū editi vt noluerit in stituere nisi natū post mortē:sed ad verbū decem mensium ꝛ noluerit instituere i casu qđ nascatur post mortē nisi nascaꝫ infra.x. menses a die moztis.in.l.aūt cōtraria nō pōt determinare nisi in natinitate:vt si dicam instituo postbumū mihi nasciturum post mozte:sed hoc potest determinare tps infra qđ nascetur. ideo in dubio potius determinat illud ꝙ natiuitatem cū possit salua rōne recti sermonis:hoc plus placet:tñ itellectus doc.
6 veriſſimus est in se:sed nō necessarius in hac.l. ¶ Sed quero quid si nascatur in vita testōzis:tū post.x.menses a tpe testamēti conditi videt qđ ille nō videaꝫ institutus:qꝛ vt dixi quantuz ad tps infra qđ nasceret.ista institutio videt cōditionalis:qꝛ no luerit instituere nisi illū qui nascereꝫ infra.x.menses. In cōtrarium ꝛ hoc puto verius.nā hoc est verū si nascereꝫ post mozteꝫ qꝛ si tunc nascereꝫ post.x.mēses nō presumereꝫ cōceptus ex eo: sed si nascitur in vita cessat ista rō:qꝛ poterit ex eo cōcipi ꝛ etiaz presumitur lz post decē mēses. Et hoc videt de mēte litere dum dicit sed si viuo testatoze:siue post mortē eius infra.x.menses q̄ verba infra.x.mēses determinant verbū post mortē eius: non autē verbū viuo testatoze. Et istam partē tenet hic do.Rapha.
7 ¶ Ultimo querit qđ si testatoꝛ iste se distinxit dicendo si contingat me moꝛi ex ista infirmitate.nūdeo si recōualuit euanescit institutio.per.l.alumne.ff.si.ff.de ali.le.ꝑm Bal.

¶ De iure deliberandi. Rubꝛica.

2 ☞ Filius q se abstinuit ab hereditate pꝛna lz possit abstensionem reuocare ꝛ nihilominus adire:nō videt eā reuocare lz faciat actū qui fieri nō pōt citra ius ꝛ nomē heredis:sed requiritē qđ expꝛesse reuocet.
3 Si ille cui delata est hereditas soluat creditoꝛibus hereditaꝛijs an efficiatur heres.

1 SI a patre eman. † Qui nō potest esse heres deinꝛe pꝛetoꝛio p actū extraiudiciariū non efficitur heres licet sit talis q non possit fieri citra ius ꝛ nomen heredis.ideo non valeat talis actus:secus in eo qui pōt effici heres de iure ciuili.b.d.cum.l.seq. ¶ In glo.j.in fin. ibi vel ibi. ideo tu dic ꝑm doc.q ibi manumisit seruos pꝛoꝓios non hereditaꝛios. ideo
2 non efficitur heres.non autem ex eo qđ esset miles. ¶ No.tamen ex ista glo.ꝑm Ang.qđ licet filius qui se abstituit ab hereditate paterna possit abstensionē renocare ꝛ nihilominus adire.l.fi.de repudianda hereditate.ita nō videt eam renocare licet faciat actum qui fieri non pōt citra ius ꝛ nomē heredis:sed requiritur qđ expꝛesse renocet:sed si non abstinuisset per talem actum efficeretur heres.ꝛ dicit ipse qđ non est alibi ista glos. ꝛ
3 est vtilis ad intellectum illius.l.fi. ¶ Ultimo opponitur contra.l.seq.qđ licet ille cui delata est hereditas soluat creditoꝛibus hereditaꝛijs:non propteꝛea efficitur heres:quia ista solutio potest fieri citra ius ꝛ nomen heredis. Potest enim quis soluere pro alio.l.soluendo.ff.de neg.gest.Solu.cum potuerit soluere suo iure ꝛ pro se quia delata erat sibi hereditas:potius pꝛesumitur qđ ita voluerit ꝙ soluere pro alio.arg.i.l.ꝛ magis. ff.de solutionibus.
2 ☞ Heres etiam extraneus qđ hodie possit adire etiam clausis tabulis.
3 Datio coberedis extranei non tollit effectuz suitatis quantū ad transmissionem hereditatis non adite sed bene tollit quantum ad confirmationem eoꝛū que ex testō dependent qꝛ requiritur tunc expꝛessa aditio.
4 Existentia sui heredis an operetur transmissionez hereditatis non adite ad quoscūq;.
5 Suitas per que tollatur.
6 Qui sint effectus suitatis.

Si fratris

1 SI fratris tui. ¶ Filius in potestate paterna hereditatē etiā non aditam transmittit iure suitatis ad quoscūq; heredes suos etiam extraneos sine delata sit sibi in solidum siue pro parte data coherede extraneo.secus in emancipato.b.d.scōm veꝛū intellectum.emancipatus tñ bene transmitteret ad suos descendentes hereditatē ascendētis.ꝑ titulu3 de bis qui ante apertas tabulas.j.sed filius in potestate transmittit ad quoscūq; heredes etiā extraneos. vt i primo casu bius legis.glo.tñ ibi Iruū tenuisse vꝛ qđ etiā filius in potestate nō trāsmittat nisi adierit.qꝛ speciale est vt trāsmittat ius deliberandi si decedat infra annū.l.cū antiquioꝛibus.j.eo.ergo nō transmittit hereditatem ꝓpter suitatis qui etiā tūc transmitteret post annum. ¶ Et intellige primū casum buius.l. qđ filius adierat.sed in scōo casu qđ nō adierat.qui intellectus nō est bonus qꝛ tūc nō esset fienda differētia inter filiū in ptāte ꝛ mācipatū qua fecit ista.l.i3 inter adeuntē ꝛ nō adeuntē: qđ nō est de mēte huius.l. Et dic qđ frater tuus decessit cōdito testō ꝛ relicto filio suo, herede q filius infra paucos dies simíliter decessit relictis quibusdā extraneis heredibus.nec apparet qđ here
4 ditatē patris sui adierit vel aliquē actū fecerit ꝙ cē inducaꝫ aditio.illi vero heredes extranei occupauerūt bona patris sui fratriscꝫ tui autem dicebas hereditatē fratris tui ad te deuolutam per successoꝛium edictū qꝛ defecit in persoñā filij sui qui non adiuit.ꝛ sic non trāsmittit ad suos heredes.vel dicebas ad te delatam ab intestato qꝛ testamentum fratris tui erat factum irritum non adita hereditate ex eo.ꝛ sic volebas ab illis extraneis occupatoꝛibus auocare. Imperatoꝛ distinguit an ille filius esset in potestate patris tpe mortis sue.ꝛ tunc non fuit necessaria aditio.qꝛ statim mortuo patre suo etiā ignoraꝫ ꝛ clausis tabulis fuit effectus suus ꝛ necessarius heres.per.l.ꝛ sic trāsmisit hereditatem paternam ad suos heredes vnde nō est verū qđ testamentum defecerit vel fuit effectum irritū. vnde tu non potes admitti ab intestato.intellige tamen,sane si illi heredes extranei velint eam habere ꝛ adeant.qꝛ transmittitur non vt adita vel agnita.sed vt adeunda.l.si quis filium.ff.j.ꝛ ibi no.ff. de acqui.here.ꝛ sicut ipse filius poterat repudiare de iure pretoꝛio.insti.de here.quali.ꝛ diffe.ff.sed bis.permittit pretoꝛ ista ꝛ heredes eius possunt repudiare si nolunt.sed si fuisset expꝛesse agnita secus.non obstāte tū repudiatione ipsius filij adhuc remaneret heres noīe.l.j.ff.qui sunt in potestate. si quis omiscau.test.Si autem ille non erat in potestate.sed sui iuris p emācipationem.licet posset adire de iure ciuili ex quo erat institutus si tamen non adiuit expꝛesse vel non fecit actum per quem inducatur aditio non fuit effectus heres suus ꝛ necessarius p
5 l.sicut.nec quilibet alius extraneus institutus.ꝛ ideo non trāsmisset hereditatem ꝛ testū esset effectum irritum ꝛ hereditas ad te deuoluta ab intestato.ꝛ ideo si eam adiuisti ꝛ bonoꝝ possessionem agnouisti facultates quondam fratris tui vendicare potes.ꝛ per indulgentiam pꝛesidis tibi restituentur. ꝛ hoc intellige quando ille filius fuerat institutus insolidū.idem si pro parte si coberes suus non adiuit vel repudiauit.vel ea nō adita decessit.sed si adiuisset portio filij fratris tui accreuisset sibi
6 ex testamento.ꝛ sic non esset ad te deuoluta ab intestato stante causa testamenti.l.quādiu.de acqui.here. ¶ Iꝛ tex.ibi etiam clausis tabulis.gl.dicit qđ secus erat olim in extraneis qui nō poterant adire clausis tabulis.sed hodie idem in extraneis.ꝛ hoc no.qđ licet heres ad hoc vt possit adire hereditatez requiratur qđ sciat se institutum.vt no.in.l.is potest.ff.de acqui.here.per glo.non tamen est necesse qđ sciat per visionem testamēti sed sufficit qđ sciat per relatū alterius aꝰs clausis tabulis nō posset adire.cuius contrarium dicit hic glo.ꝛ ita no.per Bart.
7 in.d.l.is potest. ¶ Iꝛ tex.ibi siue ex parte.iste tex.semp allegatur in hoc ver.qđ datio coheredis extranei nō tollit effectū suitatis quantū ad transmissionem hereditatis non adite. bene tamen tollit quantum ad confirmationem eoꝝm que ex testamento dependent qꝛ non confirmatur per solam existentiaz sui heredis.sed requiritur expꝛessa aditio.l.apud iul.ꝛ ibi no.ff.ad trebel.ꝛ tamen si non haberet coheredem extraneum confirmarentur per solam existentiam sui heredis etiaz elisam per abstensionem.l.si filius qui patri.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ ratio diuersitatis est qꝛ postꝙ testatoꝛ de coherede pꝛouidit nō videtur confusus de sola existentia sui heredis.vt per eam confirmentur disposita per eum. sed transmissio hereditatis non disponitur a testatoꝛe nec dependet ex testamento sed ex dispositione legali.ideo non impeditur per datione coheredis extranei.vt est casus hic ꝛ in.l.cum hereditate.ff.de acqui. here.ꝛ l.pro herede.ff.papi.in quibus pater qđ est necessarius heres etiam cum habet coheredem.sed iste tex.vult plus quod etiaz transmittat hereditatem non aditam.qñ aūt coheres nō esset

egtraneus sed esset frater suus.similiter in potestate non tolleretur existentia sui heredis etiam quantum ad confirmationē eoꝝm que ex testō dependent.vt est casus in.d.l.si filius qui patri.de vulg.ꝛ pupil. ¶ In tex.ibi extitit. subaudi ꝛ hereditatem transmisit.vt patet ex sequentibus est ergo hic casus cōtra glo.ꝛ contra Jaco.de belui.qui disputando tenuit existentiam sui heredis non operari transmissionem hereditatis non adire nisi in certis casibus.cuius opinionem confutat Bar.ꝑ plura media ꝛ per plures.ll.in.l.ventre.ff.de acqui.heredi.ꝛ dic vt ibi plene.ꝛ vide omnino qđ no.Bal.in.l.qui se patris in penul. col.s.vnde liberi.in ver.item dubitatur.vbi dicit qđ etiā si.statutū dicat qđ filius possit repudiare hereditatē patris. tñ si nō repudiauit eā transmittit ad suos heredes.ꝑ istā.l.z videretur contrariū ꝓpter dicti statutū qđ erat de iure ciuili.vñ cū det filio licentia repudiandi videt operari vt nō efficiaꝫ suus ꝛ nec
2 cessarius heres.sed redigatur ad instar extranei vel emācipati aꝰs nihil operabit statutū cū etiā hoc sit de iure pretoꝛio vt filius possit repudiare.Iteꝝ pretoꝛ non pōt facere qđ desinat esse heres de iure ciuili.statutū vero qđ est de iure ciuili bū pōt facere iuxta no.in.l.substitutionem.ff.de vul.ꝛ pup. tamē Bald.
5 ita tz.ꝛ ad contrarium cogita pro responsione. ¶ Cetera dic circa materiā suitatis per que tollatur in.l.si filius heres.de liberis ꝛ posthumis:qꝛ tollitur per appositionem conditionis potestatiue.l.cornelius.ꝛ.l.iam dubitari.ff.de here.instit.ꝛ ꝑ dationem substituti vulg.scōm opinionē glo.ꝛ doc. antiquoꝝ vt no.in.l.papi.ꝛ.quoniam autem,quarta.ff.de inoffi.test. Sed moderni contra.ꝛ ista plus placet.ꝛ ita etiam tenet Ang. hic ꝛ plene dixit in.d.l.si filius ꝓ heres.an autem per dationē coheredis extranei.dic vt.ꝛ dixi. ¶ Qui aūt sunt effectus suitatis. 6 dic vt plene no.in.d.l.si filius qui patri.qꝛ confirmat omnia cōtenta in testamento que non tendant in diminutionem heredi tatis.vt substitutiones pupillares ꝛ dationes tutelaꝝ.ꝛ etiaz videtur qđ confirmet exheredationem.vt in.l.si filius qui si paterna.ff.de acq.here.ꝛ etiā fideicōmissum vniuersale.l.ita tri.ꝛ. si pater.ad treb.legata vero ꝛ fideicōmissa nō qꝛ tendunt in diminutionem hereditatis nisi sint legata libertatū earuz fauoꝛe l.cum vero.ꝛ.sed si quis.ff.de fidelcom.liber.
2 ☞ Pater per quos actus videaꝫ adire hereditatē delatā filio.ꝛ an debeat pꝛecedere voluntas filij.
3 Ille q pōt solus adire si mādat alteri qđ adeat inducit statim aditio ꝛ nihil restat fiendum per mandatarium.
4 Hereditatē delatā seruo que est adeunda per seruum pꝛecedente iussū domini an solus dominus possit adire.

1 FIliofamilias. † Hereditatē delatā filiofa.pōt pater adire volente filio.hoc dicit.supple ꝛ acquirit patri hoc iure quo ad ꝓprietatē ꝛ vsumfructū. sed hodie quo
2 ad vsumfructū.l.cū non solū.j.de bo.que lib. ¶ In tegt. ibi si pater pro herede voluntate filij gessit subaudi occupando bona hereditaria vel faciendo actuz super ipsis bonis qui nō poterat fieri citra ius ꝛ nomen heredis.ff.de acqui.here.l. pro herede.in prin. Idē videtur si pater dixit adeo hereditatem delatam filio meo.ꝛ hoc fecit voluntate filij pꝛecedente.nam fictione iuris perinde est acti adita fuisset per filium pꝛecedente iussu patris qui erat rectus ordo adeundi.l.si quis mihi bona.ff. iussu.ff.eodem.titu.ꝛ hoc vult dicere tex.seq.qđ solennitati iuris satisfactum videtur licet fuerit seruatus ordo conuersus qꝛ voluntas filij pꝛecessit ꝛ actus patris secutus est.quod notandum est. ¶ Sed oppo.qđ non inducatur aditio statim sed per lapsum longi temporis.l.qui in aliena.ff.sed si non adiuerit.ff. eo.Sol. bic pꝛecessit voluntas filij expꝛessa ꝛ de ea constabat. vbi vero non constabat nec de scientia ꝛ patientia filij ꝙ pater occupauerat bona.vnde per spatium longi temporis dūtaxat resultat pꝛesumptio tacite voluntatis ꝛ nō ꝓpius ꝛ tūc eōuerso si filius occupasset bona hereditaria sciente ꝛ patiente patre per longum tempus resultaret pꝛesumptio iussus quod pater ꝓius iussisset ꝛ qđ filius posset adiuisse.ꝛ sic pater obligatur oneribus hereditaꝛijs.vt.s.de petitione hereditatis.l.si filius quod ergo operatur lapsus longi temporis cum scientia ꝛ patientia in.ll.illius idem operaretur expꝛessa voluntas statim ex vno momento.vt in hac.l.ꝛ no.per Bar.in.d.ff.sed si non adierit.licet istam legem non alleget. ibi est casus de eo quod ipse ibi notat ꝛ facit quod notatur.in.l.ij.s.de dote pꝛelegata per
3 glossam. ¶ Item oppo.quia aditio debet fieri per ipsum heredem non per alium etiaz de voluntate heredis.l.paulus per procuratoꝛem.ff.eodem.Solu. verum est in illo qui potest solus adire ex libera voluntate sua quia tunc mandando alteri quod adeat inducitur statim aditio.ꝛ sic nihil restat fiendū per mandatarium.hic vero per filiumfa.qui per seipsum adire nō poterat sed requirebaꝫ quod iussus patris pꝛecederet.ꝛ sic ces-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

sabat ratio predicta ⁊ videtur filius patrē fecisse procuratorem ad adeundum. Et per hoc videtur si statutum dicat qō mulier non possit se obligare sine consensu mariti ⁊ per consequēs nō potest hereditatez adire q; per hoc obligatur. vt no. in. l. more. ff. eo. poterit facere maritum procuratorem ad adeundā hereditatem. p banc. l. notabilē. Sed do. Raph. dicit qō nō putat ex casu huius. l. induci ex voluntate patris sed ex voluntate filij. ⁊ sic ipse filius efficitur heres. ⁊ eodem momento acquirit patri. Sed scōm opinionem Bartoli induceretur aditio ex voluntate ipsius procuratoris seu patris. ⁊ hoc satis placet. ¶ Ultimo videtur per banc legem idem esse in hereditate delata seruo. que est adeunda per seruum precedente iussu domini. nec pōt adiri per solū dīm. l. iij. ff. de heredibus instituendis. nam videt qō si cōsentiat domino qō adeat vel bona hereditarē occupet fictione iuris videtur precessisse dñi iussus ⁊ secutā fuisse aditionem serui. ⁊ idem in hereditate delata pupillo que est adeunda p ipsum pupillū cū autoritate tutoris ⁊ nō per solū tutorem. vt. ff. l. proxi. qō si pupillus consentiat tutori vt adeat vel vt bona occupet fingitur adiuisse ⁊ autoritas tutoris interuenisse. vt etiā colligit. in fi. l. seq. in ver. nesciente a Bzio sensu.

2 ☞ Tutor solus non adit hereditatē etiam si cozā iudice talez actum gerat. secus in bono. possef.

3 Tutor solus adit pro infante sed infans solus non potest nisi cum autoritate tutoris ⁊ quando.

4 Si ille cui delata est hereditas dicat volo esse dñs istius hereditatis vel istorum bonorū qō per hoc inducatur aditio. sicut si diceret adeo vel agnosco.

5 Solus pupillus an possit adire hereditatem lucrosam sine tutoris autoritate.
Quid in restitutione hereditatis.

6 Quid in agnoscenda bono. possef.

7 Si pupillo detur curator qō interdū cōtingit tunc si pupillus non hz tutorem ille curator habet eandem autoritatē ⁊ potestatem quam tutor. ⁊ quid si habebat tutorem.

8 In aditione hereditatis an sit necessarius actus ad probationem voluntatis: ⁊ quid in declaratione voluntatis.
Si cōstetur se voluisse in mente sua agnoscere hereditatem tñ non peruenit ad aliquem actum extrinsecum. an hoc sufficiat vt videatur adiuisse.

9 Restitutio hereditatis an sit fienda soli tutori.

1 **Potuit pupil.** ¶ Hereditatem delata pupillo adire nec solus pupillus. sed est adeunda p pupillū cū autoritate tutoris. b. d. ⁊ semp allegatur. ¶ In text. ibi nā si qd nesciente pondera istud verbū nesciente nam innuit a Bzio sensu qō si ipso volente ⁊ sciente tutor. p hērede gerat inducā aditio ⁊ acquirā hereditas pupillo sicut in casu. l. precedentis. ⁊ si ipso sciēte ⁊ patiente p decēniū similiter inducā. l. qui in aliena. §. sed si nō adierit. ff. eo. ¶ In text. ibi acquirere nō potuit. supple etiā si cozā iudice talē actū gesserit solus tutor. q; de natura aditionis hereditatis nō requirit aditio iudicis vel presentia. ⁊ ideo licet interueniat nihil ei adijcit nec inde; supplet defectū voluntatis pupilli. secus in bo. pos. de cuius natura est aditio iudicis ⁊ presentia. ⁊ sic si interueniat pōt supplere defectū tutoris. l. bonorum. qui admitti ad bono.

3 possef. possunt. ⁊ ita no. per Bal. ¶ In gl. j. in prin. ibi eo. ti. l. pupillus. dū dicit qō pupillus si fari potest adire potest hereditatem cū autoritate tutoris. ergo si est infans nō poterit etiā cum tutore. sed ipse solus tutor tūc poterit. j. eo. l. si infanti. ⁊ in vlti. glo. huius. l. ⁊ pro hoc facit qō infans nullū censet habere intellectum sicut nec furiosus sed furiosus nullum actū gerere pōt etiā cū autoritate curatoris. sed est gerendus per ipsum curatorem. l. cum in negotijs. ff. de reg. iur. Preterea tutor nō potest supplere ītellectū qui nullus est sed quādo est aliquis licet imperfectus. vt si est maior infante bene potest supplere. Breuiter his non obstantibus tene opinionē glo. qō etiā infans potest adire cum autoritate tutoris q; casus est cui non potest respōderi in. l. seruo inuito. §. pupillo. ver. sine enim. ff. ad trebel. ⁊ ad. l. pupillus. dū dicit si fari potest. subaudi magime ſm glo. vel dic melius qō infans aliquando potest fari. vt post quartū vel quintum annum. ⁊ tunc etiā ipse poterit adire. vt in. d. §. si pupillo. ⁊ ita intelligatur illa. l. pupillus. Interdum non. vt si est vnius vel duorum annorum. ⁊ tunc non poterit per rationes quas. ē. dixi quia in illo nullus penitus cadit intellectus. ⁊ ita loquatur illa. l. pupillus a contrario sensu. vnde nō expedit subaudire magime. quod etiam tenet Rapha. ⁊ patet etiam ex his que habentur. ⁊ etiam ibi dixi in. l. quāuis. §. fi. ff. de acqui.

4 pos. ⁊. l. j. §. item acquirimus. ¶ In glo. ibi expone idest pro domino. dic quod per hoc patet qō si ille cui delata est hereditas dicat volo esse dominus istius hereditatis vel istorum bonorū qō per hoc inducatur aditio sicut si diceret adeo vel agnosco istam hereditatem. nam heres dicitur ab heros. qō est dñs. Litē

5 mella. §. legis. ff. ad legem aquil. ¶ In glo. ibi nō als supple etiā si sit hereditas locuples ⁊ lucrosa q; nihilominus creditoribus ⁊ legatarijs tenebitur ⁊ pupillus sine tutore nō pōt obligari etiā cū tractatur de eius cōmodo. l. obligari. de auto. tutorum. ¶ Sed qd si nulli erant creditores vel legatarij ⁊ hereditas erat lucrosa adhuc tenent doc. in. l. qō fauore. ē. de legi. qō eam non pōt adire sine tutore per illū. §. necꝫ. qui loquit indistincte. ⁊ q; hz non obligetur tunc actualiter attñ potentialiter censetur obligari saltē ad onera fiscalia in futurum imponēda. que rō non placet. nam ⁊ si sibi donaretur fundus. boc idē contingeret. ⁊ tñ cōstat qō pōt sibi ex donatione acquirere sine tutoris autoritate. vt. d. l. obligari. circa principiū. putarē ego salua meliori determinatione qō dicto casu possit adire q; cessat rō prohibitiua. ¶ In gl. ibi est enim pupillo restituen. tu subaudi ⁊ nō aliter: q; sicut per aditionē hereditatis obligat creditoribus ⁊ legatarijs ⁊ per restitutionem etiā verbalē. l. facta. in

6 prin. ⁊. l. restituta. §. fi. ff. ad trebel. ¶ In gl. ibi idem in bono. pos. supple. vt eā agnoscere non possit sine tutore: q; idē opera tur bo. pos. de iure pretorio qō aditio de iure ciuili. l. iij. de bo. pos. sed ipse tutor solus sine pupillo bñ pōt petere bo. pos. ⁊ ea; acquirere pupillo hz solus nō possit adire. vt hic. ⁊ habet in gl. fi. huius. l. ⁊ sic illa glo. non Bzio tur huic. l. hz quidā dicant contrariū. Sed glo. in. l. bonorū. ē. qui admit. ad bo. pos. dixit contrarium qō solus tutor nō potest bonorum possessionē agnoscere sicut nec adire. sed illa gl. reprehenditur per omnes per. l. si pupillo tutor. ff. de bono. pos. ⁊ tenet glo. fi. que est hic. ¶ In glo. ibi aliud in possessione. dic q; possessio est facti potius ꝑ iuris. ⁊ ex acquisitione eius non obligatur sed possessio bonorum potius est iuris ꝑ facti. ⁊ ex ea obligatur. intellige tamen gl. si est maior infante. als nec acquirere pōt. vt ibi habetur. qō intellige vt. ē. dixi si est anni vnius vel annorū duorū. ⁊ sic nulla

7 lum penitus habeat intellectum. ¶ In glo. ibi quod verum est in pupillo subaudi habente tutorē cui fuit adiunctus curator q; tutor non sufficiebat. ⁊ sic ille curator erat administrator facti potius ꝑ iuris. l. quesitum. de tute. minorum. ⁊ eius autoritas non sufficit: sed si non haberet tutorem. ⁊ ex causa sibi datus esset curator qō interdum contingit. l. curatorem. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. tunc videtur habere illam eandem autoritatez ⁊ potestatem quam tutor. vt ibi no. per Bar. ¶ In glo. que incipit licet ibi non intelligat subaudi. sez perfecte. nam defectus

8 intellectus suppletur per autoritatez tutoris ſm Bar. ¶ In fi. glo. ibi bene potest probari voluntas sui actus. dic sez per verba ⁊ etiam si nullam rem hereditariam attingat. l. gerit. ff. eo. ti. ⁊ pte. j. eo. l. proxi. non ergo requiritur actus ad probationez voluntatis. sed ad declarationem voluntatis si aliter non posset declarari perverba bene requireretur actus. q; voluntas in mente retenta non inducit aditionem si nō peruenit ad aliquē actum extrinsecum. vt nota. in. l. pro herede. ff. eo. quod est verū in foro iudiciali si heres negaret se vnq; voluisse hereditatem adire q; nō posset probari nisi per actus extrinsecos. puta per verba vel per facta vel per scripta vel etiam non per facta que omnia prosequere profundissime in. d. l. per Bar. ⁊ etiam vtiliter. ¶ Quid autem si confitetur se voluisse in mente sua agnoscere hereditatem. tamen non peruenit ad aliquem actum extrinsecum. vtrum sufficeret boc vt videatur adiuisse. Barto. tenuit qō non. ⁊ qō sit de substācia aditionis quod peruenerit ad aliquem actum extrinsecum quia voluntas in mēte retenta nō obligat quem nisi deo per votum. ⁊ ideo concluditur in boc q; in foro conscientie non teneretur creditoribus hereditarijs vel legatarijs postq; non est inducta aditio. Item quod si creditores agentes contra eum tanq; contra heredem facerent. vnā positionem talem qō ipse heres aliquando in mēte sua disposuit heres esse ⁊ hereditatem agnoscere q; non posset aliter probare voluntatem. vnde voluit sub iuramento probare. per eius confessionem tali positioni non esse respondendum tanq; impertinenti. quia posito quod responderet affirmative nō esset probata intentio creditorum ſm Barto. ⁊ Bal. sed Ang. tenet contrariū quod ex tali voluntate inducatur aditio licet ad nullum actum extrinsecum peruenerit. per. l. seq. ibi dum dicit sola animi distinatione. sed Bar. intelligit. sez declarata per aliquem actum extrinsecum. Item per glo. ij. que est in. l. pompo. scribit negotium. in prin. glo. ff. de neg. gest. que vult qō per rationes quas. ē. dixi quia in illo nullus penitus cadit intellectus. ⁊ ita loquatur illa. l. pupillus a contrario sensu. vnde nō expedit subaudire magime. quod etiam tenet Rapha. ⁊ patet etiam ex his que habentur. ⁊ etiam ibi dixi in. l. quāuis. §. fi. ff. de acqui.

4 pos. ⁊. l. j. §. item acquirimus. ¶ In glo. ibi expone idest pro domino. dic quod per hoc patet qō si ille cui delata est hereditas dicat volo esse dominus istius hereditatis vel istorum bonorū qō per hoc inducatur aditio sicut si diceret adeo vel agnosco istam hereditatem. nam heres dicitur ab heros. qō est dñs. Litē

5 mella. §. legis. ff. ad legem aquil. ¶ In glo. ibi nō als supple etiā si sit hereditas locuples ⁊ lucrosa q; nihilominus creditoribus ⁊ legatarijs tenebitur ⁊ pupillus sine tutore nō pōt obligari etiā cū tractatur de eius cōmodo. l. obligari. de auto. tutorum. ¶ Sed qd si nulli erant creditores vel legatarij ⁊ hereditas erat lucrosa adhuc tenent doc. in. l. qō fauore. ē. de legi. qō eam non pōt adire sine tutore per illū. §. necꝫ. qui loquit indistincte. ⁊ q; hz non obligetur tunc actualiter attñ potentialiter censetur obligari saltē ad onera fiscalia in futurum imponēda. que rō non placet. nam ⁊ si sibi donaretur fundus. boc idē contingeret. ⁊ tñ cōstat qō pōt sibi ex donatione acquirere sine tutoris autoritate. vt. d. l. obligari. circa principiū. putarē ego salua meliori determinatione qō dicto casu possit adire q; cessat rō prohibitiua. ¶ In gl. ibi est enim pupillo restituen. tu subaudi ⁊ nō aliter: q; sicut per aditionē hereditatis obligat creditoribus ⁊ legatarijs ⁊ per restitutionem etiā verbalē. l. facta. in

6 prin. ⁊. l. restituta. §. fi. ff. ad trebel. ¶ In gl. ibi idem in bono. pos. supple. vt eā agnoscere non possit sine tutore: q; idē opera tur bo. pos. de iure pretorio qō aditio de iure ciuili. l. iij. de bo. pos. sed ipse tutor solus sine pupillo bñ pōt petere bo. pos. ⁊ ea; acquirere pupillo hz solus nō possit adire. vt hic. ⁊ habet in gl. fi. huius. l. ⁊ sic illa glo. non Bzio tur huic. l. hz quidā dicant contrariū. Sed glo. in. l. bonorū. ē. qui admit. ad bo. pos. dixit contrarium qō solus tutor nō potest bonorum possessionē agnoscere sicut nec adire. sed illa gl. reprehenditur per omnes per. l. si pupillo tutor. ff. de bono. pos. ⁊ tenet glo. fi. que est hic. ¶ In glo. ibi aliud in possessione. dic q; possessio est facti potius ꝑ iuris. ⁊ ex acquisitione eius non obligatur sed possessio bonorum potius est iuris ꝑ facti. ⁊ ex ea obligatur. intellige tamen gl. si est maior infante. als nec acquirere pōt. vt ibi habetur. qō intellige vt. ē. dixi si est anni vnius vel annorū duorū. ⁊ sic nulla

7 lum penitus habeat intellectum. ¶ In glo. ibi quod verum est in pupillo subaudi habente tutorē cui fuit adiunctus curator q; tutor non sufficiebat. ⁊ sic ille curator erat administrator facti potius ꝑ iuris. l. quesitum. de tute. minorum. ⁊ eius autoritas non sufficit: sed si non haberet tutorem. ⁊ ex causa sibi datus esset curator qō interdum contingit. l. curatorem. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. tunc videtur habere illam eandem autoritatez ⁊ potestatem quam tutor. vt ibi no. per Bar. ¶ In glo. que incipit licet ibi non intelligat subaudi. sez perfecte. nam defectus

8 intellectus suppletur per autoritatez tutoris ſm Bar. ¶ In fi. glo. ibi bene potest probari voluntas sui actus. dic sez per verba ⁊ etiam si nullam rem hereditariam attingat. l. gerit. ff. eo. ti. ⁊ pte. j. eo. l. proxi. non ergo requiritur actus ad probationez voluntatis. sed ad declarationem voluntatis si aliter non posset declarari perverba bene requireretur actus. q; voluntas in mente retenta non inducit aditionem si nō peruenit ad aliquē actum extrinsecum. vt nota. in. l. pro herede. ff. eo. quod est verū in foro iudiciali si heres negaret se vnq; voluisse hereditatem adire q; nō posset probari nisi per actus extrinsecos. puta per verba vel per facta vel per scripta vel etiam non per facta que omnia prosequere profundissime in. d. l. per Bar. ⁊ etiam vtiliter. ¶ Quid autem si confitetur se voluisse in mente sua agnoscere hereditatem. tamen non peruenit ad aliquem actum extrinsecum. vtrum sufficeret boc vt videatur adiuisse. Barto. tenuit qō non. ⁊ qō sit de substācia aditionis quod peruenerit ad aliquem actum extrinsecum quia voluntas in mēte retenta nō obligat quem nisi deo per votum. ⁊ ideo concluditur in boc q; in foro conscientie non teneretur creditoribus hereditarijs vel legatarijs postq; non est inducta aditio. Item quod si creditores agentes contra eum tanq; contra heredem facerent. vnā positionem talem qō ipse heres aliquando in mēte sua disposuit heres esse ⁊ hereditatem agnoscere q; non posset aliter probare voluntatem. vnde voluit sub iuramento probare. per eius confessionem tali positioni non esse respondendum tanq; impertinenti. quia posito quod responderet affirmative nō esset probata intentio creditorum ſm Barto. ⁊ Bal. sed Ang. tenet contrariū quod ex tali voluntate inducatur aditio licet ad nullum actum extrinsecum peruenerit. per. l. seq. ibi dum dicit sola animi distinatione. sed Bar. intelligit. sez declarata per aliquem actum extrinsecum. Item per glo. ij. que est in. l. pompo. scribit negotium. in prin. glo. ff. de neg. gest. que vult qō per rationes quas. ē. dixi quia in illo nullus penitus cadit intellectus. ⁊ ita loquatur illa. l. pupillus a contrario sensu. vnde nō expedit subaudire magime. quod etiam tenet Rapha. ⁊ patet etiam ex his que habentur. ⁊ etiam ibi dixi in. l. quāuis. §. fi. ff. de acqui.

4 pos. ⁊. l. j. §. item acquirimus. ¶ In glo. ibi expone idest pro domino. dic quod per hoc patet qō si ille cui delata est hereditas dicat volo esse dominus istius hereditatis vel istorum bonorū

9 luntate q; ex ea non est obligatus. ¶ In fine glo. ibi item restitutio

stitutio hereditatis soli tutori nō est fienda ⁊c. Sed quare magis solus tutor possit petere bono. possef. vel eaz cognoscere ꝑ recipere restitutionem fideicō. vniuersali. respondeo q; agnitio vel petitio bo. pos. plus facti ꝑ habeat restitutio hereditatis. q; oportet iudicem adire ⁊ petere vel agnoscere. sed in restitutione hereditatis non expedit iudicē adire. ⁊ ea que plus facti habent potius per alium expediri ꝑ illa que habēt modi cum facti ⁊ multum iuris.

1 **Sauia tua.** ¶ Qui in vltima voluntate disponit de hereditate sibi delata censetur eam agnoscere vel adire. b. d. ⁊ sic vnus ⁊ idem actus erit vltima volūtas. ⁊ erit quasi contractus. ⁊ postea si reuocaret vltimā voluntatē remaneret firmus quasi esset contractus vel aditio. ſm docto. facit qō no. Bar. in. l. cū quis. §. j. de leg. iij. ⁊ Ly. in. l. generaliter. de nō numera. pecunia. ¶ In text. ibi sola animi destinatione. expone vt dixi. ē. l. proxi. ⁊ dic absq; eo qō aliquē actū gesserit vel fecerit circa res hereditarias. cum ergo. per boc qō disposuit illas duas vncias ad te peruenire apparet de voluntate sua qō voluit eas agnoscere etiā si per prius nō agnouisset inducta fuit aditio ⁊ potuerunt ad te transmittit. sed cōtra qō etiaz si nullo modo agnouisset fuerint ad te transmisse. per. l. vnicā. j. de bis qui ante apertas tabulas. Solutio. si iste textus intelligitur de auia paterna. dic qō loquit de iure veteri ante illā legē. sed bodie p illā. l. hereditas ascendentis etiā non adita transmittitur ad descendentē per illū titulū; sed pōt intelligi de auia materna. ⁊ tunc illa. l. non obstat. q; licet illa fuerit ascendens tua tñ non fuit ascendens patris tui sed ad boc vt habeat locū ille titulus requiritur qō ille qui transmittit fuerit ascendens illius de cuius hereditate agitur ſm Cald. ⁊ Bal.

2 ☞ Hereditas nō adita in quibus casibus trāsmittat remis.

1 **Quoniam.** ¶ Hereditas nō adita non transmittit. b. d. Fallit in quibusdā casibus de quibus in. l. ventre. ff. eo. ti. per gl. ⁊ doc. ¶ In text. ibi aliquid hereditatis. puta duas vncias. ⁊ te fratrē instituit in residuo ⁊ ista soror decessit nō adita hereditate ⁊ relicto quodā extraneo herede. certe non transmisit ad eaz sed tibi accrescunt. vel pone qō instituit eam in aliquo fundo vel ipsum sibi reliquit iure institutionis. nā illa institutio vel relictū partim sapit naturaz hereditatis. ⁊ partim naturam legati. de hereditate enim sapit q; si tu repudiares illa viuente accresceret sibi portio tua. vt dixi in. l. quoties. ē. de re. insti. ¶ De natura vero legati sapit: q; trāsmittitur ad heredem etiam nō agnitum sicut ⁊ cetera legata vt plene not. per Bar. in. l. ex facto. ff. de here. insti. dicit enim Bart. ibi per banc l. qō quatenus illa institutio sapit naturā hereditatis nō trāsmittitur ad heredem. ⁊ sic si post mortē sororis repudiares partem tuam non accresceret heredi suo tua portio. sed inquantuz sapit de natura legati bene transmittit ad suum heredem dummodo supersit aliquis de venientibus ab intestato p cuius aditionem confirmetur legatum. ⁊ ita intelligit banc. l. qō est valde pulchrum.

2 ☞ Nō videt quis repudiasse hereditatē paternam hz passus fuerit fratrem omnia gerere insolidum ac si esset solus heres.

3 Si ille qui detinet bona hereditaria hz titulū ⁊ bonā fidē ⁊ tenuit ⁊ possedit per longū tempus an poterit ab eo vendicari.

4 Potentia adeundi vel immiscendi non est actio sed quoddam ius acquirendi ⁊ q; non computetur in bonis.

5 Si delata est hereditas ex testō ei qui etiaz posset succedere ab intestato ⁊ stetit per. xxx. annos q; nō adiuit ex testō. ⁊ sic perdit illud ius adeundi. an poterit adire ab intestato.

1 **Licet inconti.** ¶ Ius adeundi vel se immiscendi hereditati nō tollitur longo tempore. b. d. sed longissimo sic. vt in glo. que semper allegat cōiter tenet hz sit dubia vt dicā sup ea. ¶ In text. ibi tū ignozantes. dic idē si scientes. ſm doc. qō no. q; frequenter contingit qō remaneant duo fratres. vnus maior. alter minor. ille maior immiscuit se hereditati paterne ⁊ oīa gessit tanq; solus dominus altero fratre sciente ⁊ patiente qui nunq; aliquid administrauit vel fecit aliquez actum ex quo inducatur immixtio. certe non perdit ius immiscendi licet per longum tps passus sit q; scientia ⁊ patientia in his que sunt magni preiudicij etiā per longū tps non inducit consensum hz secus in his que sunt modici preiudicij. vt no. per Bar. in. l. cum de in rem verso. ff. de vsuris. non videtur ergo repudiasse hereditatem paternā licet passus fuerit fratrē omnia gerere insolidum acti esset solus heres ſm Bal. quod tene menti. ¶ In fi. l. ibi rectevendicent ⁊c. sed pone qō ille qui detinet bona hereditaria hz titulum ⁊ bonamfidem ⁊ tenuit ⁊ possedit per longum tps an poterit ab eo vendicari. videtur qō non obstat exceptio prescriptionis. Ly. post Pe. ⁊ alios dicit cōtrarium si agens se non immiscuerat vel adiuerat q; cōtra hereditatem iacentē non incipit currere cum nondum esset factus do

4 minus per actionem vel immixtionem. ¶ In glo. ibi q; omnis actio supple ⁊ omne ius. nā potentia adeundi vel immiscendi non est actio sed est quoddā ius acquirendi. ē. de insti. ⁊ substi. l. iij. in fi. ⁊ ista glo. vult qō istud ius tollatur longissimo tpe quidam dicunt qō ista glo. nō dicit boc sed dz intelligi de petitione hereditatis. dicentes qō potentia adeundi est quedam facultas non autem ius formatū qō patet q; nō computatur inter bona anteq; sequat aditio nec ex eo quo dicitur locupletior. vt patet in. l. pretia rerum. circa medium. ff. ad leg. fal. sed facultati non prescribitur etiam longissimo tempore. l. viā publicā ff. de via publica. Preterea natura prescriptionis est qō anferat ius vni ⁊ tribuat alteri: sed boc non posset hic fieri: q; licet quis perdat ius accrescendi nō acquireret illud alteri sed extinguetur. Certe si boc esset verū si per longissimū tps staret qō hereditatem non adiret ficut nō perderet ius adeundi. ita nec portionem hereditatis que non fuit orta anteq; adiret: sed incipit post aditionem. ⁊ sic male loqueretur ista glos. vnde cōiter intelligitur de ipso iure adeundi quo perdito etiam petitio hereditatis petitur. ideſt eius natiuitas impedit. Nec obst. q; alteri non possit acquiri per prescriptionē. naz ⁊ vsufructus ⁊ cetere seruitutes perduntur per non vsum longi temporis. l. sicut ē. de ser. ⁊ aqua. ⁊ tñ alteri non acquirunt imo extinguuntur ⁊ predium ab eis liberatur. ⁊ ita erit hic. ⁊ sic non erit proprie prescriptio sed extinctio iuris adeundi per nō vsum longissimi tē porīs. Nec obst. l. pretia rerum. q; ideo non computatur in bonis q; est ius acquirēdi nō ius rei quesite.

5 ¶ Sed pone quod alicui delata est hereditas ex testō ei qui etiam posset succedere ab intestato stetit per. xxx. annos q; nō adiuit ex testō. ⁊ sic perdidit illud ius adeundi an poterit adire ab intestato. docto. dicunt qō sic. ⁊ sic habebit alios. xxx. annos ad adeundū ab intestato. ⁊ ita refert Bal. cōsuluisse Bar. ⁊ defendisse quandā mulierem cui delata erat hereditas materna ex testō que habebat ius petendi dotem maternaz. ⁊ ipsa steterat per. xxx. annos qō ipsa non adiuerat ex testō nec dotem matris petierat ab heredibus patris. Nam consuluit Bar. qō possit adire ab intestato ⁊ extunc incipit sibi competere petitio hereditatis vel actio de dote. qō perpetuo tene menti. ⁊ vide qō no. Bald. ē. qui admit. ad bono. pos. super rubrica.

2 ☞ Practica eorū qui volunt conuenire heredes si ignorant an adiuerint ⁊ an sint heredes.

1 **Si curatoris.** ¶ Ille cui delata est hereditas si nondū adiuit ad instātiā creditorū hereditariorū pōt interrogari si vult adire vel si petat tps ad deliberandū debet ei cōcedi. b. d. ¶ Et est practica quotidiana qñ decessit aliqs ⁊ nō apparet qs sit heres eius ⁊ creditores volunt sibi satisfieri. nā ad eorū instantiā poterunt citari illi qui tenēt primā causam successionis vt veniant ⁊ dicant an velint esse heredes vel non. ⁊ si non apparet qui sint illi qui teneant primā causam successionis mittitur generale proclama si fit aliquis qui pretendat vel velit esse heres compareat infra talem terminū. ⁊ si nullus cōpareat datur curator hereditati iacenti ⁊ contra illū dirigunt creditores actionē ⁊ condemnatur ⁊ postea fit executio in bonis hereditarijs. Si autem compareat aliquis si quidem dicat se heredem etiam si reuera nō sit cogitur subire iudiciuz tanq; heres. l. fi. seu pe. de inter. actio. ⁊ sic sua confessio facit sibi preiudiciū quantū ad illum ad cuius instantiā fuit interrogatus non quantū ad alios si nō poterat esse heres. secus si poterat q; tunc induceretur aditio per quā obligat. vt no. in. d. l. fi. Si autem petat terminū ad deliberandū dz dari. vt hic ⁊ dicit alibi Bal. in. l. ait pretor. ff. de iure delib. ⁊. l. si quis suus quod non dz dari minus tps centuz dierū: sicut continet in edicto de bo. pos. ⁊ si erat de suis heredibus dz dari annus: sicut durat bono. possef. vnde liberi. Bal. ⁊ Ang. dicunt qō imo ad instantiam creditoris tempus est arbitrariū q; per lapsum eius non perditur ius adeundi sed prouidet creditoribus eo modo quo ē. dixi. vt quando nullus comparet. Sed si daretur terminus ad instantiam substituti. tunc q; per lapsum temporis excludit ab hereditate ingta no. in. l. quādiu. ff. eo. ti. procederet dictum Bar. q; non est precipitandus sed debet dari tantum tempus quantū duret bonorū possessio que. sibi cōpeteret. de qbus omnibus vide per Bal. ē. de succes. edic. super rubrica. ⁊ per Bar. in. l. si quis instituatur. ff. de here. insti. Et pro opinione Bal. ⁊ Ang. qō tempus sit arbitrarium qñ datur ad instantiam creditorum. patet ex preſſe. in fi. istius. l. in verbo moderatum. nam si deberet dari tempus legale non comitteret iudici qō moderaretur tempus ⁊c.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

2 ☞ Heres qui adinit hereditatem ⁊ confecit inuentarium an bodie teneatur vltra vires hereditatis.
3 Spoliatus oĩbus bonis nõ liberat a creditoribus ⁊ potest ab eis conueniri de iure ciuili. ⁊ quid de iure canonico.
4 Si debitores expulsi de ciuitate fuerunt coacti soluere fisco an liberentur ab illo.
5 Licet qs recipiat ab alio iniuriã nõ dz tñ ipse alteri iniuriari. Si aliquis vendidit tibi ignoranti libũ habentem defectus: non tamen est licitum tibi eundem libum alteri vendere ⁊ tacere eius defectum.

1 **Item bonis.** ☩Qui hereditatez adinit tenet creditoribus heredi tarijs insolidũ etiam si bona hereditaria non sufficiant. ⁊ etiam si oĩa fuerunt sibi de facto ablata. b.d.

2 ☩Cum primo dicto cõcordat. l. que dotis. ff. solu. ma. ⁊ bodie corrigitur si confectũ est inuentarium vt nõ teneat vltra vires hereditatis. ſ. eo. ti. l. fi. ſ. fi. ⁊ si prefatã legatarijs aũt olim nõ tenebatur vltra vires hereditatis. l. si vniuerse. ſ. de le. ⁊. l. i. ſ. pe. vel si. ff. ad trebel. ⁊ ibi no. bodie si nõ cõficeret inuentariũ tenetur insolidũ ad legata sicut ad debita hereditaria. in aut. de here. ⁊ fal. ſ. fi vero nõ fecerit. ☩Scõm dictũ est qõ licet quis sit spoliatus oĩbus bonis non liberat a creditoribus. ⁊ qõ possit ab eis cõueniri procedit de iure ciuili. sed de iure canonico ille qui est spoliatus oĩbus bonis si conueniatur a suo spoliatore hz exceptionem vt non teneatur sibi respondere nisi facta restitutione bonorũ. Et idem si maior pars hereditatis fuerit spoliatus qr nudus non tenetur cum eo litigare. secus si conueniretur ab alio cui a spoliatore suo ⁊ hoc in causa ciuili. in crimi nali vero idem si ab alio accusaretur. ⁊ hec habentur in. c. frequens. de resti. spo. lib. vi. que exceptio non fuit cognita de iure ciuili. ☩Patet etiã per istam. l. qõ si aliquis fuit expulsus de ciuitate propter partialitates ⁊ spoliatus oĩbus bonis nõ propterea liberetur a suis creditoribus. Si tamen bona peruenerint ad fiscum teneretur fiscus creditoribus qr succedit ad similitudinem heredis. ſ. ad leg. iul. de vi. l. tutoris. nõ sic in alio priuato spoliatore. qr ex alienum non sequitur fundum. l. fideicõmissum. ſ. tractatum. ff. de indicijs. ☩Inducitur etiam qõ si debitores illius expulsi fuerũt coacti soluere fisco non liberantur propterea ab illo ſm Bal. ista inductio nõ est bona. qr ista coactio fit in odiũ illius expulsi. vñ sibi nocere dz ⁊ nõ debitoribus soluentibus. arg. eius qõ habeẽ in. l. si merces. ſ. culpe. ff. loca. ⁊ tunc noceret debitoribus ⁊ nõ illi si diceret verũ Bal. ideo de ista questione dic plenius in. l. creditor. in prin. ff. de solutioni. ☩Et no. glo. in fi. qr lz quis recipiat ab alio iniuriã: nõ dz tñ ipse alteri iniuriari. ⁊ hoc facit vt si aliquis vẽdidit tibi ignoranti libũ habentẽ defectus. non propterea est licitũ tibi eundem libũ alteri vendere ⁊ tacere eius defectus dicẽdo qr sicut venditor tuus tacuit tibi ita ⁊ tu potes alteri tacere. ar. huius glo. iuncta. l. i. ſ. i. ff. de actio. emp.

a ☩Dñium sine possessiõe. adde qr dñiũ ⁊ possessio equiparant quo ad 2cursuz pluralitatis personarũ insolidũ ſm Jaſ. in. l. pos sideri. in. ſ. eg cõtrario. l. i. not. ff. de acqui. pos.

5 ☞ Hereditatẽ delatam sibi an dominus possit repudiare.

Renitente te. ☩Hereditatẽ delatam filiofami. nõ põt pater repudiare inuito filio. b.d. eodem modo nec põt adire sed requiritur aditio filij ⁊ iussus patris precedere hoc iure. rõ istius. l. colligitur ex eo qõ habetur. ſ. eo. l. nõ est dubium. quia si anteꝫ adiret filius efficeretur sui iuris adeundo postea acquireretur sibi ⁊ non patri. vnde pater istã spem non potest filio auferre repudiando hereditatem. ff. eo. l. is qui. ſ. fi. ⁊ ibi plene vide p gl. ⁊ Bar. ⁊ de materia huius. l. ☩Et an habeat locum in hereditate delata seruo vt dominus non possit eam repudiare. Cy. hic tenuit qõ nõ qr seruus nõ potest ita sperare libertatem sicut filius potest sperare quod efficiatur sui iuris. nam per mortem domini non consequitur libertatem sed filius per mortez patris bene efficitur sui iuris. Et ideo bona hereditas delata seruo potius censetur delata domino ꝫ filio delata censeatur delata patri Bar. in illa. l. is qui. ſ. fi. tenet cõtrarium qr nulla. l. hoc cauet. ⁊ ratio subest in 2trariũ. qr sicut dñs non põt illã hereditatẽ adire. imo requirit qr seruus adeat. l. iij. ſ. debere. instit. ita nec debet posse repudiare. l. is potest. ff. eo. Nec obst. l. j. ſ. per seruum. ff. de suc. edi. qr ibi loquitur in bono. pos. delata seruo quã dominus potest petere ⁊ eodez modo repudiare. Nos loquimur in aditione hereditatis quam domi nus facere nõ potest ergo nec repudiare. Sed quid si filius sit institutus cõtemplatione patris. ⁊ sic posito qõ eã adiret postꝫ esset effectus sui iuris non posset eã retinere sed haberet necesse restituere patri. l. aditio. ff. eo. de acqui. here. an poterit pater eam repudiare. videtur qõ sic. qr cessat ratio quã. ſ. dixi de. l. non est dubium. j. eo. Bar. in. d. l. is qui tenet cõtrariuz. nã etiã tunc non potest pater eã adire. sed requiritur aditio filij. ergo non poterit repudiare.

1 **Uberem.** ☩Qui agnoscit boñ. pos. de iure pretorio tantuz consequit quantũ si adiret de iure ciuili. b.d. scõm intellectum glo. nam acquirit dñium rerũ hereditariarũ ⁊ omnia iura actiue ⁊ passiue sicut ille qui adijt. ☩In boctũ est differentia qñ acquirit vtilia ⁊ nõ directa. Sed Bart. habuit aliũ intellectũ ⁊ voluit dicere qõ ille qui agnoscit bono. pos. de iure pretorio efficitur bere de iure ciuili. qr cum appareat qõ vult hereditatem perinde est acsi eam adiret cum aditio consistat in sola voluntate. vt. ſ. eo. cũ alia. sicut ille qui cõstituit procuratorem ad adeundũ statim efficitur bere. l. pau. per procuratorẽ. ff. de acqui. here. dic breuiter qõ successio fuit delata de iure pretorio tantũ vt erat olim de emãcipato vel cognato qui non poterat adire de iure ciuili sed dumtaxat de iure pretorio qui per bo. pos. poterat succedere. ⁊ tunc procedit intellectus glos. sine dubio. ⁊ primum summarium quod dedi. Si vero fuit delata non solum de iure pretorio sed etiam de iure ciuili. tunc adhuc glo. vult qõ cũ habeat duo remedia si eligat remediũ pretoris de illo tantum iure efficitur bere. qr quam vtiam eligit sibi illa patere debet. ⁊ qr actus nõ dz operari vltra intentionẽ agentis l. non omnis. ff. si cer. peta. ⁊ qr si efficeretur bere de iure ciuili nihil operaretur bono. pos. per quã transferunt iura vtilia que non possunt concurrere cum directis. l. si bere institutus. ff. ad trebel. imo cõfunduñ p directa ⁊ extinguuntur. ⁊ sic iura que dant remedium pretori ei qui põt succedere de iure ciuili esset nugatoria postq̃ statim quod peteret vel agnosceret bon. pos. efficeretur bere de iure ciuili: sed Bar. tenet quod efficiat quẽ Bal. reprehendit propter rationes predictas. ſ. qui admit. ad bono. pos. super rubrica. in. vj. q. ⁊ in. l. j. in. g. oppositione. vbi omnino vide. Et ex hoc sequitur qõ si agnouit bonorum possessionem coram iudice incompetente. ⁊ sic non valuit agnitio. deinde decessit non adita hereditate nõ transmittit ad suos heredes tanꝫ non aditam. secus si opinio Bar. esset vera qr licet non valeret bonorum possessio. esset tamẽ hereditas adita ſm Bal. in locis predictis.

1 **Um heredem.** ☩Qui repudiauit de iure ptorio põt nihilominus adire de iure ciuili. b.d. ☩In tex. ibi omissa. dic potest intelligi p lapsum tpis quo poterat peti. ⁊ tunc no. contra Bar. qui tenuit qõ si filius in ptate preteritus infra annũ nõ petat contra tabulas reconualescit testamentum acsi ipsum approbasset. vt ipse no. in. l. filio preterito. de inius testa. per. l. si impubes. ſ. fi. ff. ad carb. omnes docto. ipsum reprobant qr nihilominus potest dicere nullum de iure ciuili cui iuri dicendi nullum non prefigitur certuz tẽpus ⁊ est casus in ista. l. scõm istũ intellectum. lapsus ergo temporis facit vt institutus possit petere bo. pos. ſm tabu. postq̃ non potest contra tabulari. tamẽ illa bono. pos. scõm tabul. nõ tribuet ius sed simplicem administrationẽ facti quouscz filius approbet expresse testamentum. potest etiam intelligi omissa ideſt repudiata bono. posse. ⁊ tunc debet intelligi quando se restringit ad eam. dicendo repudio bono. pos. vnde liberi velvñ agnati. Nam per hoc non perdit ius adeundi quod est diuersum. ⁊ sic vno perdito aliud non perditur. l. si domus de serui. vrba. predio. secus si se refert ad successionem. vt si diceret quod ista successio non est vtilis sed damnosa. ideo bono. posse. repudio. Nam ex ratione predicta apparet qõ voluit repudiare hereditatem ⁊ per consequens omne ius per quod hereditas fuit sibi delata fic. facit quod not. in. l. i. ſ. videndum. de suc. edic. ⁊ vide Bal. sup rubrica. ſ. qui admit. ad bono. pos. pos. in. iiij. col. pro intellectu huius. l.

2 ☞ Dominium nõ acquiratur sine traditione.
3 An possit fieri per statutum qõ possessio que erat penes defunctum continuetur in personam heredis vt non requiratur nova apprehensio.
4 Si bona hereditaria detinent p tertiũ possessio vero q̃ est ius est penes heredẽ ex forma statuti. an talis heres habeat interdictum adipiscende possessionis contra detentatorem ex. l. edicto. j. de edic. di. adri. tol. vel interdictum quorum bonorum.

1 **Ysorori.** ☩Qui adit hereditatem vel agnoscit bono. pos. efficitur dñs rerũ hereditariarũ etiã si possessionẽ earũ nõ nãciscatur ⁊ potest eas a detentoribus vendicare. b.d.

2 ☩Opp. qõ dñium sine possessione nõ acquiratur vel sine traa ditione. l. traditionibus. ſ. de pac. ⁊. l. i. in prin. ff. de acqui. pos. Solu. verum est ex contractu. l. si ager. ff. de rei vendi. sed ex vltima voluntate per aditionẽ hereditatis ⁊ etiã per legatum bene acquiritur. ⁊ sic aditio hereditatis habet plurimum iuris ⁊ parum facti ideo dicitur actus legitimus. l. actus. de regu. iuris. quia ius dat ei magnum effectum. ⁊ idẽ in restitutione hereditatis

reditatis etiam verbali vt per eam acquiratur dominiũ vtile. l. restituta. ⁊. l. facta. ff. ad trebel. ☩Item opponit de. l. cum heres. in prinei. ff. de acqui. pos. So. dominiũ bene acquiritur vt hic. sed possessio non nisi res apprehẽdatur. vt ibi. nam dominium habet multũ iuris ⁊ parũ facti. nam potest acquiri ignoranti ⁊ etiam retineri per ignorantem: qr nõ requirit actus corporalis vel animus ad retentionẽ vel acquisitionem dominij: secus in possessione in qua regitur actus corporalis ad eius acquisitionẽ. l. iij. in prin. eo. tit. ⁊ animus ad eius retentionem l. iij. ſ. in admittenda. eo. tit. de acqui. pos. Sed contra: qr iura que erant penes defunctum transferunt in heredẽ per aditionem. l. hereditas. de regu. iur. sed possessio q̃ est ius. l. peregre. in prin. de acqui. pos. erat penes defunctũ ergo continuatur in heredem. So. verũ est qr iura que post mortẽ nõ fuerunt extincta vt est dñium ⁊ actiones transferunt in hereditatem iacentem: ⁊ postea per aditionẽ transferunt in heredem: sed possessio defuncti extinguitur per eius mortẽ nõ autẽ transferuntur in hereditatem iacentem: qr cum illa sit quedam persona ficta et non habeat verũ corpus vel verum animũ nõ potest possidere cum ad possessionẽ requiratur vtrũcz. ⁊ ideo nec in heredem transfertur. l. j. ſ. sceuola. ff. si quis testa. lib. esse iussus fue. Et si heres possessionem postea adipiscat illa est possessio nova que nunq̃ fuit penes defunctum. Et hoc in eo qui succedit in iure hereditario: sed non sic in eo qui succedit in dignitate. nam possessio que erat penes eſm nõie ecclesie continuatur in eius successorem sine alia corporali apprehensione. vt not. per Jnno. in. c. cũ sup. de causa pos. ⁊ ppzie. qr erat penes ecclesiam que non mutatur nec variat: lz varientur prelati et nõie ecclie
3 detinebat. ☩Sed pone qr ad statutum: prout hic ⁊ in multis locis q̃ possessio q̃ erat penes defunctũ continuet in personã heredis an possit hoc fieri per statutũ ⁊ sic non requirat nova apprehẽsio. videt qr non: qr istud consistit in facto ⁊ statutũ non potest facere qr factum qõ vere non interuenit videat interuenisse. arg. ff. qui. ex cau. maio. l. nec vtilẽ. cum. l. precedenti. Breuiter dic contrarium: qr possessio est ius ⁊ potest facere lex vel statutum qr istud ius acqrat sine facto corporali dũmodo hoc exprẽsse velit: als statutum est qr requirat corporalis actus. vt d. l. iij. in prin. ⁊ hoc no. in. c. ij. extra de consue. ⁊ p Bal. in. l. si. ſ.
4 de sacrosan. eccle. ☩Sed tunc queritur: ⁊ est pulchra. q. pone qõ bona hereditaria detinentur per tertiũ. possessio vero q̃ est ius est penes heredem ex forma statuti vtrum talis heres habeat interdictum adipiscẽde possessionis cõtra detẽtatores ex. l. edicto. j. de edic. diui adri. vel interdictũ quoz bono. videtur qõ nõ: qr illa possessoria ordinant ad acquirendũ possessionẽ: sed in casu isto non potest acquirere: qr iam bz ex forma statuti. Contrariũ dic: qr non dicit habere perfecte quouscz etiam non habeat detentationem corporalẽ. ⁊ ita determinat Cy. ſm Pe. in. l. ea lege. ſ. de condi. ob cau. post prin. bene facit qõ habetur in simili in. l. in bello. ſ. si quis seruũ. ff. de capti. et postliminer. ⁊ insti. de leg. ſ. sed nostra.

2 ☞ Pater quare hereditatẽ delatã filiofami. nõ potest repudiare nec adire: sed requirat repudiatio vel aditio ipsius filij cum consensu patris.
Legatum conditionale relictum filiofa. si tempore cõditionis euenientis reperiatur sui iuris: acquiritur sibi.
Quid in stipulationibus vel cõtractibus cõditionalibus.
3 Si fuit delata bereditas monacho vnius monasterij: ⁊ anteꝫ adeat transeat ad aliud monasterium vel efficiat eps et postea adeat an acquiret secundo monasterio vel episcopatui vel sibi non autem primo monasterio.
4 Quid si ille tẽpore mortis testatoris erat frater minor cuius religio non potest habere in cõmuni nec in particulari: ⁊ anteꝫ adeatur bereditas transeat ad aliud monasterium qõ põt habere in cõmuni vel efficiatur episcopus.

1 **On est dubium.** ☩Si tpe adite hereditatis quis sit iuris sui acquiret eam sibi: lz de tpe delate hereditatis esset in aliena potestate. b.d. Non ergo acgrit ei in cuius potestate tunc erat: ⁊ sic non inspicitur tempus hereditatis delate quantum ad acquisitionẽ: sed tẽpus adite he-
2 reditatis. ☩Et hec est ratio quare pater hereditatẽ delatam filiofami. non potest repudiare nec adire: sed requiritur repudiatio vel aditio ipsius filij cum consensu patris. ſ. eo. reniteute: quia nõ potest pater auferre filio hanc spem acquirendi sibi si tempore adite hereditatis fingatur ipsum esse sui iuris. Et idẽ in seruo cui delata esset hereditas. vt in glos. que dicit idem esse in legatis: lz secus in stipulationibus. Jntellige glos. sane: sez in legatis cõditionalibus si tempore conditionis euenientis reperiatur sui iuris: lz tpe mortis esset in potestate aliena. nam non acquiret illi: sed sibi legatum: qr conditionis euẽtus in legatis non trahitur retro. l. j. ſ. j. et ibi no. ff. ad filleia. sed in cõtractibus cõditionalibus bene trahit retro. l. potior. ⁊. l. qui balneum. qui poti. in pig. habeantur: si tamẽ erat casualis vel mixta: secus si mere potestatiua. eo. titu. l. j. ⁊. l. fin. que res pig. ob. pos. qñ ergo erat casualis vel mixta ⁊ tẽpore celebrati contractus erat in aliena potestate: sed tẽpore conditionis euenietis erat sui iuris non acquiritur sibi: sed illi in cuius erat potestate: licet secus in legatis. vt dixi. ⁊ hec habẽtur in. l. que legata. de regu. iur. ⁊. ff. qñ dies leg. ce. l. si post die. ſ. fi. ⁊ idẽ qr in legatis esset in contractibus qñ conditio esse mere potestatiua. l. quidam cum filium. ſ. fi. ff. de verbo. obliga. ☩Oppo. qõ imo acquirat patri in cuius erat potestate tpe delate hereditatis si fuit delata pure. nam statim acquirit ius adeundi ipsi filio: ⁊ per filium acquiritur patri isto iure quo quicquid acquirebat filius acquirebat patri. pro hoc. l. placet. ff. de acquirẽ. heredi. So. negat illud: qr ius adeundi cum sit preparatorium ad acquisitionem hereditatis per filium non acquirebat patri sicut nec querela que est ius acgrendi. l. papinianus. in prin. ff. de inof. testa. als sequeret qr ipse pater penes quem esset ius adeundi posset adire ⁊ repudiare filio inuito. cuius contrarium dicit. ſ. c. a l. renitente. lz ergo dicat illud ius. tamẽ non censetur esse in bonis anteꝫ fuerit executioni mandatũ per additionẽ. l. pretia rerum. circa medium. ff. ad le. fal. ☩Et per istã. l. videt qr si fuit
3 a delata hereditas monacho vnius monasterij et añ q̃ adeatur transeat ad illud monasterium vel efficiat epus. ⁊ postea adeat qõ acquirat sedo monasterio vel episcopatui vel sibi non aũt primo monasterio. Et istud esset verum tenendo opinionẽ quã tenet Bal. in. l. i. ſ. qui admit. ad bono. pos. qõ monasterium vel abbas non possit adire talem hereditatem: sed requiratur aditio monachi precedente iussu abbatis sicut in seruo vel filiofa. sed Joan. an. in. c. in presentia. de proba. recitat vnam opinionem Jaco. de are. qui mihi videtur verior. ⁊ pluries scõm eam consului qõ alind sit in monacho ⁊ abbate q̃ in seruo vel filiofami. quia ius adeundi delatum monacho acquiritur monasterio ⁊ abbas cum capitulo potest illam hereditatẽ adire ⁊ repudiare: etiam inuito monacho: quia monachus non potest sperare aliquo casu effici sui iuris: sed seruus bene potest sperare per manumissionem. ⁊ filiusfami. per mortẽ patris vel p emãcipationem. ⁊ ideo cum sit acquisitum primo monasterio: licet transeat ad aliud remanet penes primũ. arg. ſ. de vsufru. l. inter antiquã prudentiã. ⁊ hoc in religionibus nõ mẽdicãtibus.
4 b c ☩Sed pone qr quidam erat frater minor cuius religio non potest habere in cõmuni nec in particulari mouitur. quidã atti nens suus ab intestato anteꝫ adeatur hereditas trãsit ad monasterium qõ potest habere in cõmuni vel efficitur episcopus: vult adire pro se ⁊ nõ pro illo monasterio an poterit. Bal. monet istam qõnem. ſ. de episco. ⁊ cleri. in. l. fi. ⁊ videtur tenere qõ sic. Sibi videtur cõtrarium si erant alij propinqui defuncti. nam cum ipse haberetur pro mortuo tempore delate successionis fuit delata alijs propinquis. l. i. ſ. fi. de bo. pos. cõtra tabulicet ergo ipse transeat ad aliam religionem vel efficiatur episcopus ius alijs quesitum non aufertur: quia ipse efficitur babilio: ad adeundum vt ex nunc non vt ex tunc: quia censetur nouus homo postq̃ pzius habebatur pro mortuo. l. intercidit. ff. de condi. ⁊ demon. vbi dãnatus in metallum qui habeẽ pro b mortuo si restituatur in integrum cẽsetur esse nouus homo. l. seruus. ff. de ali. lega. Et pro hoc bene facit determinatio Bar. in. l. gallus. ſ. quid si tantum. de libe. ⁊ posthu. vbi tenet qr legitimatio filij non trahatur retro. ⁊ ista habilitas superuenientibus habet vim legitimationis ꝛc.

2 ☞ Actus qui celebrantur cum alio vt est contractus: ad hoc vt reddantur nulli per protestationem: debet fieri protestatio parte presente.
3 Si fuisti institutus mei contemplatione an possim te cõpellere ad adeundum ⁊ restituendum mihi hereditatem.

1 **Ecemere.** ☩Quero hic si aliquis fuit cõpulsus hereditatem adire an valeat aditio. Respondeo si compulsio fuit licita. vt quãdo erat rogatus restituere hereditatem quo casu compellitur ad instantiam fideicommissarij. vt in glo. fin. vel erat in potestate aliena et fuit compulsus per illum. l. j. ſ. j. vel. ij. ff. si quis omissa cau. testa. et tunc clarum est qõ sic. si vero fuit illicita vt per tyrannidem vel potentiam cogentis: tunc aut ipse fuit pro testatus in presentia cogentis vel in absentia qõ per metũ hoc faciebat. ⁊ tunc ipso iure non valet duobus concurrẽtibus: sez coactione ⁊ protestatione. si autem non fuit protestatus: tũc valet mero iure: tamen haberet exceptionem quod metus causa contra debitores et legatarios. vt hec probantur ⁊ habentur
2 in. l. qui in aliena. ſ. fin. ff. de acquiren. heredi. ☩In actibus autem qui celebrantur cum alio: vt est contractus ad hoc: vt

c ☩Hereditas monacho. adde Pet. de anch. in regula accessoriũ. de reg. iur. li. vj. glos. in. c. si quis rapuerit. xxvij. q. j. glo. in c. qõ autẽ. xxvij. q. iiij. Jnno. in. c. ex trãsmissa. de renũ. Spe. ti. de sta. mo. in. ſ. j. ñ. vj. ⁊ verſic. xxv. Joan. de imo. i cle. nec agro. de sta. mona. Rota decisione prima incip. de consue. in antiquioribꝰ. Abb. ⁊ Fran. de are. in. c. pe. de. proba. Bal. in aut. ingressi. C. de sacsan. ecc. Cal. i ti. de reg. ji. xxiij. ⁊. xxvij. Ang. in ji. ccxxiij. incipiẽ. talis est. Jac. de vbercellis. Barba. cõsil. xx. incip. vbi christus in. v. colũ. in. iij. volu.

☩Frater minor. Adde clerum de paradiso. de ver. signi. Jo. de lig. in tractatu minoricarum. Barto. in tractatu minoricarum.

☩Quidam attinens. Adde an appellatiõe attinentiũ veniant mariti ⁊ vxor. Vide gloss. in. l. amite. ⁊. l. nã si. C. de necessa. ser. et p Pau. de ca. in l. fi. C. de verbo. significa.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

reddantur nulli per protestationem deberet fieri protestatio parte presente.l.fi.§.idē si predigerit.ff.nau.cau.stab. ꝛ ibi not.

3 ¶ Item quero pone ꝙ fuisti institutus mei contemplatione an possim te compellere ad adeundum ꝛ restituendū mihi hereditatem.nam tua aditio requiritur: nec ego possem adire.l. aditio.ff.eo.titu.de acquirē.heredi.ꝛ videtur ꝙ sic per illam.l. In contrarium.l.quidā cū filium.de here.insti. dic breuiter qō aut ego te possidebā tanq̄ seruum meū de facto bonafide cum esses liber vel seruus alienus:ꝛ tunc quia ex re mea ꝛ ex opera tua mihi acquiris possum te compellere ad adeundum ꝛ mihi restituendū.vt.o.l.aditio.qz ex re mea videtur fieri ista acquisitio postq̄ mei contemplatione fuisti institutus.l. ſz si plures. §.in arrogato.ff.de vulg.ꝛ pupil. si autem non possidebam te tanq̄ seruum:ꝛ tunc aut de mandato meo recepisti illā institutionem:ꝛ idem vt per actionē mandati possim te cōpellere per glo.que est in.l.paulus.eo.titu.de acqui.here. aut non recepisti mandatum meo nomine ꝛ non possum te compellere.quinimo ꝛ si adeas mihi restituere non teneris. et hoc probatur in d.l.quidam cum filium.tene menti.

2 ☞ Pater bodie potest nomine infantis adire quālibet hereditatem delatam ipsi infanti ad vtilitatē infantis quo ad proprietatem tanq̄ legitimus administrator: et quid si infans est sui iuris.et nu.6.

3 Si hereditas non fuit adita per patrem infans decedens eam transmittit ad patrem ex priuilegio paterno.

4 Quod transmittat eā ad patrē tanq̄ aditam per infantem.

5 Tutor solus potest adire hereditatem delatā infanti: qui non habebat patrem in vita ipsius infantis nō post mortē eius ad cōmodum heredum infantis.

6 Pater vel alius ascendens per lineam paternā etiā si filiū vel nepotem infantem non habeat in potestate quātum ad hoc vt hereditatem illi delatam possit adire censetur eius legitimus administrator:regulariter secus.
Infans qualiter possit emancipari.
Hereditas delata infanti qui nō habet patrem an transmittatur ad heredes eius.et nu.7.

7 Hereditas patris an iure suitatis transmittatur ad quoslibet heredes etiam extraneos.

8 Quādo pupillus nō habet tutorem iudex potest supplere defectum tutoris:ꝛ cum autoritate iudicis potest pupillus adire hereditatem sicut ꝛ bonoꝝ pos.petere.

9 Qualiter pater vel alius ascendens ex linea paterna possit habere istam hereditatem delatā infanti:ꝛ per eū non aditā post mortem infantis.et nu.12.

10 Pater an possit repudiare hereditatē delatā filio infanti.
An pater possit eā adire pro se ꝛ ad sui cōmodum.

11 Maior infante an possit adire cū consensu patris solum.

12 In beneficialibus vel in causa criminali qō pater non possit autorari filio.

1 **Infanti.** ¶ Ista fuit lex noua Theodosij ꝛ indulxit plura de nouo que non erāt tēpore iurium digestoꝝ nec legū precedentium. per quē Theodosium primo fuit inductū qō bona materna vel eius linee delata filiofami.non acquirerentur patri quo ad proprietatem:sed filio.patri vero acgrerentur vsusfructus. vt.j.de bo.ma.l.j.ꝛ per totum. ꝛ pater ratione vsusfructus dicitur legitimus administrator: filij in tali hereditate:ꝛ si filius erat infans.vult ista.l. quod pater tanq̄ legitimus administrator possit hereditatē istam solus adire pro filio ꝛ illi acquirere proprietatem ꝛ sibi vsumfructū.sed si anteq̄ adeat filius decedat posset ipse eā adire pro se iure patrio perinde acsi fuisset filio acquisita:quo casu per ipsum transmitteretur ad patrē:si autem talis infans nō babebat patrē: tunc si habet tutorem potest adire per solum tutorē. ꝛ si nō fuit adita non transmittit per infantē:sed defertur aliis venientibus ab intestato acsi infanti nunq̄ fuisset delata.Si autem nō erat infans:sed maior infante vult iura vetera obseruari vt solus pater vel solus tutor adire non possit:sed ipse pupillus cum eoꝝ consensu ꝛ autoritate:vel si neutrū habet cum autoritate iudicis qui supplebit defectum tutoris.b.o.tota.l. quam diuide in duas partes principales.nā prima loquit in infante: vsq̄ ibi si autē.vij.Secundo in maiore infante pupillo tamen. ¶ Itē prima subdiuiditur in duas:qz primo loquitur qñ infans habebat patrē vel aliū ascendentē ex linea paterna in cuius erat potestate:vsq̄ ibi parente vero. Secūdo quādo neutrum habebat:sed habebat tutorem vel etiam non habebat:vsq̄ ibi eo vero.Tertio redit ad primum casum quando habebat. ꝛ dicit esse idem si non erat in potestate:sed emācipatus qō est quādo erat in potestate ꝛ quelibet de primis duabus diuidēt in duas vt patet in text.scilicet quando infans viuebat ꝛ quando erat mortuus hereditate non adita.et inducit plura noua que non erant de iure veteri.et est valde singularis et famosa ista lex.

2 ¶ Et dico ista.l. inducit quinq̄ de nouo que non erant ante ipsam.tria continentur vsq̄ ad.§.parente vero. Quorum primum est qō pater potest adire hereditatem delatam infanti. olim reperitur qō possit petere bono. pos. infanti delatam.vt ff.de bono.posse.infan.fur.dela.l.j.qō possit adire de iure ciuili non reperiebatur et non erat bona consequentia poterat petere bono.posse.ergo ꝛ adire.vt patet in tutore qui potest petere pro pupillo.ff.de bono.posse.l.si pupillo tutor. et tamen non adire.vt.§.eo.l.potuit.ꝛ ibi not.in vltima glo. Item olim petebat bono.pos.ad vtilitatem suam:qz oīa querebantur patri per filium:bodie vero adit ad vtilitatem infantis quo ad proprietatem:et eius nomine tanq̄ legitimus administrator quo ad bona materna vel eius linea.vt bic patet dum dicit nomine eius.et dicit Barto.qō fit cautus pater. vt ita dicat cum adit pro infante:sibi autem acquirit vsumfructum.l.j.ff.de bo.ma.bodie vero per.l.iustinianam quālibet hereditatem delatam infanti adit ad vtilitatem infantis respectu proprietatis. vt titu.de bo.que libe.

3 ¶ Secundum nouum est:quia si hereditas non fuit adita per patrem:infans decedens eam transmittit ad patrem ex priuilegio paterno quod olim nō erat:sed regula non in contrarium qō hereditas non adita erat transmittebatur.vt.§.eo.qm̄. fallebat autem regula in quibusdam casibus notatis per glo.in.l.ventre.ff.de acqui.heredi.quibus

4 bodie per hāc.l.adiungitur iste. ¶ Tertium nouum est:quia transmittit eam ad patrem tanq̄ aditam per infantem: vt patet ibi dum dicit quasi iam infanti quesita ꝛc.sed in alijs casib⁹ in quibus hereditas non adita transmittebatur iureveteri nō transmittebatur vt adita:sed vt adeunda.l.si quis filium.§.j.ꝛ ibi not.ff.de acquiren.heredi.et ideo duplex aditio requirebatur. Primo quod fieret per heredem transmittentis. Secundo qō adiret hereditatem ipsius transmittentis. ꝛ postea hereditatē transmissam:sed in transmissione que fit per hāc.l.suffi cit qō pater adeat hereditatem infantis tenendo qō pater bodie veniat vt heres infantis.vt in glo.si.circa princi. qua hereditate adita non requiritur ꝙ adeat hereditatem trāsmissam: imo reperit eā in hereditate infantis acsi p infantē esset adita sicut reperit cetera bona ipsius infantis. Et ita debet intelligi principiū glo.magne.oū dicit ex quo videt ꝙ patri non fit necesse adire vel dic quod alius fuit intellectus glo.vt ibi dicam.

5 ¶ Quartum nouū ponitur in.§.parente vero.qō solus tutor pōt adire hereditatē delatā infanti qui non habebat patrē in vita tamen ipsius infantis non post mortē eius ad cōmodum beredum infantis:quia non trāsmittitur ad alios heredes q̄ ad patrem:olim vero bene reperiebatur ꝙ tutor poterat petere bonoꝝ possessio.pro infante etiam que iuris erat: ꝛ illam ei acquirere ꝛ ipsum oneribus hereditarijs implicare. vt.§. qui admit.ad bo.pos.l.qui infantis.et.ff.de bo. pos. infan. fu.dela. l.j.Sed qō posset adire de iure ciuili non reperiebatur:imo debebat adire per pupillū cum autoritate tutoris sine pupillus esset maior infante siue minor.vt.§.e.l.potuit.et ibi no.in prin.

6 glos.i. ¶ Quintum nouum ponitur in ver.eo vero qō pater vel alius ascendens per lineam paternā etiā si filium vel nepotem infantem non habeat in potestate quātum ad hoc vt hereditatem illi delatam possit adire censetur eius legitimus administrator::regulariter secus quia non nisi ratione patrie potestatis est legitimus administrator: per iura nona etiā Theodosij.l.j.de bo.ma.ꝛ etiam Justiniani.vt not.in auē.excipitur. de bo.que libe. Intelligo tamen illum versi. qō tali infanti sui iuris acquirat hereditatem pleno iure quo ad proprietatem ꝛ vsumfructum:qz non potest ei acquirere vsumfructum nisi ratione patrie pote.et mortuo infante hereditate non adita poterit adire per se. ¶ Et not.in illo versi.ꝙ infans potest emancipari:qō est verum per scriptum.l.iubemus.j.de emancip. libe. Ulterius in versi.si vero vel si vero non fit tutor:dum ibi dicitur quod si infans non habet patrem ꝛ hereditas delata sibi non fuit adita per tutorem:siue ipse habeat siue non habeat talis hereditas non transmittitur per infantem ad suos heredes:sed perinde est acsi sibi non fuisset delata:et sic deuoluitur

7 ad alios progimiores venientes ab intestato. ¶ Dicunt doctores qō inquantum dicit perinde acsi non fuisset delata: ꝛ in quantum loquitur generaliter dicēs oēs hereditates. ille ver. videtur destruere tres cōmunes opi.Quarum prima est ꝙ hereditas patris iure suitatis transmittitur ad quoslibet heredes etiā extraneos per.l.iij.§.eo.ꝛ per plures alias quas allegat Barto.bic.ꝛ in.l.ex militari.§.fi.de mili.testa.ꝛ.l.ventre.de acquiren.heredi.quam opi.tangit bic glos.que incipit nunqd erit idem.et fuit opi. originaliter Azo. et Jaco. bald. quam sequitur Pet. et Lyn. etiam Barto. in.d.l. ventre. vbi plene de hoc

de hoc articulo. Nam iste text. in verbo oēs videtur velle contrarium dum loquitur in infante qui non habebat patrem: et cuius hereditas poterat esse ad eum deuoluta:quia qui omne dicit nihil excludit.ꝛ sic etiam illa comprehēditur.ꝛ tamē vult ꝙ nō transmittatur:sed deuoluatur ad alios propinquiores. glos.illa que incipit nunquid fatetur bodie de plano. in fi. quia Accur. fuit in opinione contraria qō hereditas iure suitatis non trāsmittitur ad extraneos heredes: vt etiam sentit in.l.iij. §.eo.pro qua opinione videtur casus in.l.ij.§. si quis ex liberis.ad tertul. Sed tenentes primam opinionem respondēt ad illum.§.per text.eiusdem.§.dum dicit si non suus patri agnascitur.et sic loquitur in eo qui non erat suus heres patri:et sic a contrario sensu potius facit pro prima opinione. Ad istum autem tex.respondent qō non loquitur de hereditate patrema propter verbum deuolutus:quia paterna non deuoluitur:sed continuatur in.l.in suis.ff.de libe. et postbu. ¶ Secunda opi. quā iste tex.videtur destruere est.qz Jaco. de are. tenuit quem etiam sequitur Barto.in.l.qui duos.ff.de reb.dub.quod si minor.xxv.annis.decedat non adita hereditate sibi delata: licet illam de rigore iuris non transmittat ad suos heredes de equitate tamen ꝛ ex priuilegio minoris etatis iuncto cum articulo mortis trāsmittit beneficium restitutionis in integrum aduersus omissam additionem qō poterit heres eius impetrare qua obtenta illam hereditatem adibit. Et si dicatur istud beneficium nunq̄ competit minori defuncto: quia nūq̄ fuit lesus in eius vita cum potuerit adire vsq̄ ad mortis articulum: ergo non habebat restitutionem que non datur nisi leso.l.si.§. de in integ.resti.ergo non potuit transmittere qō non habuit: vt in simili videtur casus in.l.j.§.de resti.mili.Respon.doct.verum esse qō non fuit lesus in vita sua:sed leditur in mortis articulo qz tunc perdit potentiam adeundi:ꝛ hoc contingit propter fragilitatem etatis:quia si fuisset maior verisimile est qō non distulisset aditi ex:ꝛ ideo non de rigore transmittit sed de equitate: prout habetur in simili in.l.pantonius.ff.de acquiren. beredi. Et istam opi.fundarunt docto.per.l. qui duos.ff. de reb. dub. que non potest aliter intelligi in eo qō ibi dicit: scilz in hereditate vltimi morientis:quia non poterat reperiri cum non esset adita cum statim post primum mortuus est secundus nisi mediante beneficio restitutionis. Ista opi. videtur destrui p istū tex.quia iste infans erat minor:et hereditatem sibi delatam nō adiuit nec alius pro eo:ꝛ hic dicitur ꝙ non transmittit.ꝛ vltra qō perinde est acsi nunq̄ fuisset lata:sed si delata nō fuisset nō esset tractandum de beneficio restitutionis. ¶ Item dicit qō illa hereditas peruenit ad alias personas ppinquiores.ꝛ hoc debet intelligi:scilz cum effectu:sed si infans transmitteret beneficium restitutionis ad suos heredes non peruenireret cū effectu:imo heres infantis obtenta restitutione adire poterit et a quolibet possessore aduocare. Barto.dicit hunc tex. intelligēdum de transmissione hereditatis:et fatetur qō illa non transmittitur de rigore:sed deuoluitur ad alias personas: non autem habuit respectum ad beneficium restitutionis in integrū. Bald.autem et Ange. dicunt qō posito ꝙ illa opinio sit vera non habet locum in infante:quia nec transmittit hereditatem: nec beneficium restitutionis:sed per istum tex. qui precise loquitur:sed istud dictum non habet in se rationem: quia scōm hoc deteriozis conditionis erit infans ꝙ adultus cum debeat esse meliozis conditionis:quia minus potest sibi imputari ꝙ adulto qui potuit sibi prouidere. Sed audio qō do. Raph. cu. disputando tenuit contrariam opinionem.cōmuniter tamen videtur cōtrariam opinionē tam florentie q̄ bononie.que est vtilis. ¶ Tertia opi.que videtur destruere text. fuit opi. Barto. qui tenuit qō scientia tutoris operatur transmissionem iuris deliberandi:de qua loquitur.l.sequens.sed in cōtrarium facit iste tex.qui loquitur etiam cum habebat tutorem qui neglexit adire hereditatem et sciuit eam delatam:aliꝰ non diceretur neglexisse.et tamen dicit illam hereditatem non aditam deuolui ad alias personas acsi non fuisset delata:ergo non trāsmittit etiā ius deliberādi:quia illud presupponit hereditatem delatam. et hic fingitur non delata.sed Barto.in.l.seq. dicit qō tempore huius legis que fuit Theodosij non erat inuenta transmissio iuris deliberandi.de qua in.l. seq. sed fuit inuenta per illam.l. que est nouio: et fuit Justiniani.vnde si infans decederet infra annum a die scientie tutoris non deuolueretur hereditas ad propinquos acsi non fuisset delata:sed transmitteretur ius de

8 liberandi per illam legem. ¶ Ultimo no.in si. huius.l.quod quando pupillus nō habet tutorem iudex potest supplere defectum tutoris.et cum autoritate iudicis potest pupillus adire hereditatem sicut et bonoꝝ posse.petere.vt.§.qui admit. ad bono.pos.l.bonoꝝ.dūmodo iudex hoc sciat et supplere velit.vt ibi not.ꝛ si haberet tutorē supplere non posset eius defectum:si tamen posset adhiberi tutor: alꝰ perinde esset acsi non haberet.qō dic vt not.per Barto.in.l.si curato.habens.§. de in integ.resti. ¶ In glos.magna.que incipit ex quo. in prin. ibi.bodie tamen videtur heres.vt in auē.de here. ab intesta.§.

9 in secundo. ¶ In hoc consistit tota difficultas huius.l.in videndo qualiter pater vel alius ascendēs ex linea paterna possit habere istam hereditatem delatam infanti:et per eū nō aditam post mortem infantis.tex.dicit qō habet de iure paterno. glos.ista in prin.dicit qō ius paternum erat ante istam.l.quia mortuo filiofami.ab intestato non habebat heredem: ſz pater oia bona sua etiam que poterat habere.vt castrensia vel quasi occupabat iure peculij.vt in.l.ij.ff.de castren.pecu.nō vt heres filij.Et ex hoc sequebatur ꝙ nō habebat pater necesse adire bereditatem infantis:qz nec erat dare hereditatem ab intestato. ¶ Item sequebatur ꝙ si pater decederet anteq̄ bona filij occuparet iure peculij eam transmittebat ad suos heredes: qz ius occupandi erat sibi quesitū statim filio mortuo etiam ignoranti qō nō esset in hereditate q̄ iure hereditario defertur: qz anteq̄ adeatur non est acquisita.bodie vero cum filiussa.habeat heredem ab intestato.vt in auē.de here.ab intesta.§.ij.ꝛ hic non extant descendentes deuoluitur ad patrem.ꝛ sic pater nō veniet vt pater nec occupabit iure peculij: sed veniet vt heres infantis.Et hic sequit ꝙ necesse habebit adire hereditatem infantis et si decederet ea non adita nec illam transmitteret nec etiā heredi infantis delatā q̄ erat in hereditate ipsius infantis tanq̄ infanti q̄sita. ¶ Itē sequit aliud qō si egtat pater ꝛ mater ꝛ etiā frater vtrinq̄ cōiunctus sicut hereditas infantis non pertinet ad solum patrem:sed etiam ad matrē ꝛ fratrē eodem modo bereditas delata infanti diuidet inter eos.ꝛ ita determinat Bar. in.l.ventre.ff.de acquiren.heredi. licet hic videatur dubitare. Item sequeret pone casum quem habui de facto. Quidam habebat filium in potestate sua: item nepotem infantē ex eo qui erat in potestate aui ꝛ non sui patris mortuus est filius ab intestato:et eius hereditas deuoluta est ad filiū suum emancipq̄ nepotem nō de iure suitatis:qz cum non esset in eius potestate non potuit sibi esse suus ꝛ necessarius heres decessit:postea infans non adita hereditate paterna superstite matre ꝛ auo paterno.clarum est quod hereditas infantis pertinet ad matrem excluso auo:qz propinquior est. vt in auē. defuncto. ad tertul. ¶ Queritur ad quē pertinebat hereditas patris infantis non adita. Nam ad matrem eius heredem non videtur posse pertinere:quia regulariter hereditas non adita non transmittitur. Fallit in casu huius legis ex priuilegio paterno qō priuilegiū nō habet mater. ¶ Itē nec auus paternus poterit habere: qz ipse non est heres infantis sed mater:et bodie pater vel auus non potest habere iure paterno sed tanq̄ heres. vt in hac glos. ergo neuter habebit. Breuiter ego teneo contra istam glos. et qō etiam bodie pater non habet vt heres infantis: sed iure paterno. Nam emancipatus etiam iure veteri habebat heredem ab intestato.ꝛ qō bic dicitur in princi.locum habet etiam si infans erat emancipatus.vt in ver.ea vero. et sic poterat venire vt heres infantis.et tamen in princi.l.dicitur ꝙ venit iure paterno. Et ille versi.vult qō oia que dicta sunt.in prin. quando habebat in potestate locum habeat etiā quando nō habebat. Preterea etiam si erat in potestate habebat heredem iure isto codicis post Theodosium in aduentitijs.vt.l.quod scitis. et.l. quecūq̄.de bo.que libe.ꝛ cōia de succes.l.fi.ꝛ ad tertul.l.fi.ꝛ tamen bic dicitur quod pater venit iure paterno nihil ergo adijcitur per auē.cū etiam tēpore huius legis boc esset. Dic ergo qō licet pater sit heres infantis nō occupat illam hereditatem vt heres sed vt pater.ꝛ si cum eo frater ꝛ mater concurrant ipse solus habebit:ꝛ non illi. Et in.q.quam habui solus auus habebit:ꝛ mater sit heres insolidum: quia temerariū est dicere qō ista.l.corrigatur in eo qō dicit iure paterno nec est nouum nec mirum dicere ꝙ pater succedat vna cum matre vel fratre ꝛ tamen ipse solus habeat illam hereditatem. Nam hoc videmus alibi in simili ꝙ frater coniunctus ex latere patris tantū succedens fratri vna cum alio fratre cōiuncto ex latere matris tantum equaliter succedunt in hereditate fratris:ꝛ tamen illa bona que habebat a patre ad solum fratrē cōiunctū ex latere patris pertinent:ꝛ econuerso que habebat a matre pertinent ad coniunctum ex latere matris.vt plene not. in auē. itaq̄.j. cōia de succes.et in auē. post fratres. de legi. heredi. et in simili in.l. qō scitis.§.fin.de bo.que libe.ꝛ de legi. here.l.de emancipatis. in fi.ꝛ sicut pater vel alius ascendens ex linea paterna cum nō veniat vt heres infantis:sed vt pater.et ex priuilegio huius legis transmittet etiam ignorans hoc ius occupandi: licet non transmitteret hereditatem infantis. reperio Nico. de ma. hoc tenuisse bic quem sequitur Ang.licet Bal.contra. ¶ In glos. ibi.sed qualiter.pro declaratione huius ver. opponitur cōtra

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tex.dum dicit q pater potest capere istam hereditatē delatam infanti:ꝛ non aditam acsi fuisset acquisita infanti. Contra infanti non potuit acquiri:vt probabo ergo fingi non potest qō sit acquisita:quia qō vere esse non potest nec fingi potest qō sit. vt not.in.l.gallus.ff.si eius.de libe.et postbu.qō autem nō potuerit vere acquiri probatur:quia infans videtur equiparari furioso cum careat intellectu.p̄o hoc facit.institu.de inuti.stipula.ff.pupillus.ꝛ etiam patet in.l.j.ff.de bonoꝝ possess. infan. fu.dela.vbi ponuntur ad paria furiosus ꝛ infans: sed curator furiosi non potest acquirere hereditatem vel bonorum possessionem que iuris sit ipsi furioso:sed solum que facti: et si furiosus decedat anteq̄ respiscat hereditatem aditam vel per curatorem vel bonorum possess. agnitam non transmittit ad suos heredes.vt.ff.de curato.furio.l.fin.ff.finautem.taliter ergo nec pater potuit perfecte acquirere infanti.et ideo dicitur in illa.l. j. diem talis possessionis bonorum delate infanti vel furioso non cedere.Et si dicatur alibi dicitur contrarium qō cedit. vt in.l.seruus.ff.impubes.et.ff.fin.de bono.pos.glos.dicit verum est qō cedit ad incōmodum patris vt post tempus ipse nō admittatur non autem ad incōmodum filij vt excludatur.Breuiter glos.respondet ad istud contrarium.in ver.potest pater plene:qō licet curator furiosi non possit acquirere hereditatē vel bonorum possessionem que iuris est ipsi furioso: pater tamen et etiam tutor bene possunt acquirere pupillo infanti:q; maiorem potestatem habet q̄ curator. et equiparatio que ponitur in illa.l.j.non est qua ad omnia:hec est intentio glos. que melius fecisset istud contrarium non tangere: quia.l. quam allegat est de iure veteri quo iure pater accipiendo bonoꝝ possess. p̄o filio accipiebat p̄o seipso:quia sibi acquirebat:ſz iure isto accipit p̄o ipso filio:ꝛ potest filio acquirere perfecte. vt in p̄in. huius legis ergo potest fingi questa. Alij vero assignant aliā rationem diuersitatis inter curatorem furiosi ꝛ tutorem pupilli:quia pupillus cū leditur restituitur. et ideo tutor potest sibi acquirere hereditatem effectu aliter: quia si ledatur restituet: sed furiosus non restituetur:ideo curator eius non potest effectualiter sibi hereditatē acquirere qui si lederetur remaneret in dāno.Ista ratio non est bona:quia ibi etiam furiosus restitutur ꝛ etiā prodigus ꝛ alij qui reguntur per legitimos administratores.vt plene habetur in.l.marcellus.ff.de fideiuss.ꝛ no. ff.de cura.furi.l.ij.in glos.ꝛ no.per Bald.in.l. si curatorem habens.ff.de in integ.resti.ꝛ no.in addi.Spec.in titu.de prescrip. super rubrica. ¶In glos.ibi. sed bodie p̄o declaratione eorū que sequunt.in glo.penul.opponitur quatuor modis. Primo contra p̄in.q̄ infans hereditatē non aditam non transmittat ad patrē.vt.ff.eo.l.quoniā.So.ibi ponitur regula que fallit in casu isto speciali quando duo concurrunt q̄ ille cui delata est hereditas ꝛ qui decessit ea non adita sit infans.ꝛ qō habeat patrē quo casu ex p̄iuilegio paterno sit ad eum trāsmissio:secus altero ipsorum deficiente:vt q; esset maior infante. vt in versi. finautē.quia tunc iura vetera seruarentur vel haberent patrē:

10 vt in ver.si vero vel sit tutor. ¶Secundo opponitur qō non possit pater adire p̄o infante qui non potest repudiare heredi tatem filio etiam infanti delatā.ff.eo.l.renitente. que generaliter loquit.ergo nec adire per.l.is potest.ff.de acqui.here.Glo. respondet q̄ hoc fallit in regula.Tu dic fm docto.q̄ illa regula habet locum in illis qui adeunt p̄o se vtili possunt adire q etiam possunt repudiare:ꝛ si non possunt repudiare nec adire: sed in illis qui adeunt p̄o alijs:vt est tutor p̄o pupillo infante vel etiam pater:regula illa non habet locum: q; licet possit adire ꝛ acquirere quoniam ad hoc deputati sunt non possunt repudiare:quia non sunt deputati ad nocendum. Loquit etiā illa.l.de iure antiquo ante istam quo iure hereditatem delatam filio nec ipse filius sine patre repudiari poterat nec econuerso.l.nec is.ff.eo. Similiter nec filius sine iussu patris adire poterat nec econuerso pater sine filio etiam infante: licet posset petere bonorum possessionem quoniā illo iure adiuisset p̄o se non p̄o filio vnde filio auferre nō poterat spem acquirendi sibi.de qua in.l.nō est dubium.sed ambo simul:puta pater cum voluntate filij poterat.vt.ff.eo.l.filiofami. et econuerso.l.qui aliena.ff.iussum.ff.de acquiren. heredi. post istam autem.l.quia filius erat capaꝫ proprietatis.et sic aditio patris fieret p̄o ipso filio.¶Et si queritur an pater possit p̄o filio adire determinatur in hac.l.quod aut erat infans et potest. vt in p̄inci.aut maior et non potest. vt in fi. huius.l. imo filius debet adire cū consensu patris. Si vero querimus an pater possit adire p̄o se et ad suum commodum:tunc aut filius nō erat excluſus adhuc a iure adeundi:et non potest. vt in.d.l.renitente.aut erat excluſus.ꝛ tunc aut per repudiationem:ꝛ potest pater adire p̄o se.vt.j.de bo.que libe.l. fin.ff. finautem pater recusante. aut erat excluſus per mortem: et tunc secus. vt.j. ad

a ¶Pupillus sine autoritate tutoris.adde.l.pupilli.ꝛ ibi Bart.ff.de acqr. here. Bart.ꝛ Bal.ii. potuit.ff.e.Bal. in.l.vnica. in.ff. in nouissimo.C. de cad.tol.Bal. in.l.ij.C. ad ōfi. Jo.de imo.in.l. vēter.ff.de acqr. heredi.

b ¶In bñficialibus. Adde abb. in .c. nō est. in.j. not. de sponsa. Spe.ti. de actore.ff.j. ver. ſz cū clericoꝝ.

orfi.l.ij.de qua ista glos.in fi.opponit.et hoc tenet Cy.ꝛ Barto. in.d.l.fina. et allegat istam legem. in versic. si autem.vij. vbi si maior infante decedat dicit seruari iura vetera.ꝛ sic non transmittit ad patrem:quia speciale est in infante.Sed vna glo. super ver.mortuo que incipit vel etiam vino in illo.ff. si autem. vij.videtur sentire contrarium dum remittit ad illam.l. fin.ff. finautem patre.vbi dicit determinari quid iuris sit:ꝛ sic sentit qō illud qō ibi dicitur quando filius repudiat vt pater possit p̄o se adire si viuat illud idem sit quādo filius moritur viuēte patre cōiter tamen tenetur cōtrarium. Nam alia ratio est quādo filius repudiat:quia posset hoc facere malitiose in pernicie patris ne ille haberet vsumfructum:sed quādo moritur cessat ratio predicta.ꝛ ideo iura vetera sunt seruāda vt non trāsmittat hereditatem:sed bene posset transmittere ius deliberandi si decessit infra annum.de quo.j.l.prospi.si pater vellet esse eius

11 heres.¶Tertio opponitur contra titu. huius.l.inquantum ibi dicitur q̄ maior infante potest adire cum consensu patris vel tutoris si patrem non habet. ¶Contra qō consensus patris non sufficiat:q; per additionem obligatur creditoribus et legatarijs sed.l.cauetur qō consensus vel autoritas patris nō sufficit ad obligandum filium pupillum.ff.de verbo. obli.l.fi. in p̄in.licet glo.illam nō alleget sed.ff.furiosus.insti.de inuti. stipu.glos.rñdet q̄ in additione hereditatis potius acquiritur quasi dicat bene obligatur accessorie:sed principaliter tendit ad acquisitionē ꝛ hoc inspicit potius:ꝛ nō primū:iuxta ea que habentur in.l.si qs nec causam.ff.si cer.peta. Ista rñsio nō est bona:quia ex hoc sequeretur q̄ pupillus sine autoritate tutoris[a] a posset adire hereditatē:q; in acquirendo quo ad cōmodū non requiritur tutoris autoritas.l.obligari. circa p̄in.ff.de auto. tuto.dic ergo q̄ contrarium loquitur quādo mere obligatur et nihil acquiritur quo casu pater de tali obligatione nullum habet vsumfructum:ideo nō potest dici eius legitimus administrator. Et ideo si etiam bodie haberet locum illa.l. cū eius autoritas non sufficiat ad obligandum filiū.quādo autē obligatio nō est mera:sed cū aliqua acquisitione vt cū adijt heredi tatem:tūc quia acquirit vsumfructū est legitimus administrator ratione cuius potest autoriari filio sicut tutor: et sufficit ad

12 ipsum obligandum.¶Et ex his apparet quare in beneficia b libus[b] ꝛ etiam in causa criminali non sufficit cōsensus patris: vt in.c.si de iudi.lib.vj.ꝛ.ff.de auto.p̄sentā.l. clarum. q; in illis pater non est legitimus administrator cum non habeat vsumfructum:ideo non potest autoriari filio fm Barto. cuius est dicta solutio.vt hic in.d.l.fina. Sed pone qō in hereditate nulla sunt bona ex quibus possit habere vsumfructum: tūc videtur q̄ non possit autoriari:quia cessat ratio.de qua.ff. Potest dici contrarium:q; hoc accidit occasionaliter nō regulariter: ideo non est inspiciendum.arg.bonum.ff.de riuis.l.ij.ꝛ.l.iulianus. qui ꝛa quibus.¶Ultimo glos.opponit.de.l.iij.ff.ad ōfi.ꝛ ista oppositio ꝛcernit principium huius.l.inquantum hic dicit q̄ infans trāsmittit ad patrem hereditatē nō aditam. ibi dicitur cōtrariū q̄ nō patrē:sed fratres habēt per ius accrescēdi.glos. respondet q̄ debet hoc intelligi quando decedens erat maior infante:et sic patet qō ibi est casus.de eo qō.ff. dixi. q̄ licet filio excluso per repudiationē pater possit adire.l.fi.ff.finautem.patre recusante nō sic si excludat per mortē nisi sit infans.loqtur etiam illa.l.de iure veteri ante istam.¶Glo.que incipit:ſz nūquid opponit cōtra ver.si vero nō sit tutor:inquātum dicit oēs hereditates ad eum deuolutas:ꝛ non agnitas perinde haberi acsi non essent deuolute:et sic non transmittuntur ad heredes extraneos ipsius infantis.Cōtra quia loquitur quando pater erat mortuus:vnde saltē hereditatē paternā debuit transmittere ad quoscūq; heredes:q; erat sibi acquisita per.l.ꝛ videtur casus in.l.fi.ff.finautē perpetuus.de cur. fur. quidam fatentur dicentes hunc teꝝ.debere intelligi in hereditate extraneorum. glo.intelligit etiam in hereditate patris:vt nec illa transmittatur iure suitatis ad extraneos heredes:licet trāsmitti possit ad posteros per titu.de his qui ante aper.tabu. et vbiq; glos. fuerunt in ista opi.Cōmuniter tenetur contrarium. vt dixi.ff. in notabilibus.ꝛ plene per Bar.in.l.ventre.ff.de acquiren.heredi.et ita videtur sentire glos.penulti. huius.l.que incipit. vt ita.in fi.dum dicit:secus in paterna:sed postea dum allegat.l.j. de his qui ante aper.tabu.sentit qō.ff.dixi q̄ nec illa transmittatur nisi ad descendentes.

2 ¶Suus heres an trāsmittat hereditatem paternam etiam ignorans ad quoscunq; heredes extraneos: etiam anteq̄ se immisceat.

Dictio etiā qō includat casum magis dubitabilem.

3 Que sit differentia inter trāsmissionē iuris deliberādi de qua loquit ista lex ꝛ transmissionē hereditatis nō adite q̄ fit in quibusdā casibus notatis in.l.ventre.ff.de acqui.heredi.

Si delata

Si delata est bonorum possess.de iure pretorio ꝛ nō hereditas de iure ciuili:an habeat locū p̄uisio huius legis.

4 Quatuor necessaria vt fiat transmissio iuris deliberandi.

5 Aditio hereditatis an possit induci etiā ex nō facto.

6 Non est dare dūtaxat successionem ex testamento vel ab intestato:sed etiam aliam speciem succedendi que nec fit ex testāmēto vel ab intestato.

Quarta que debetur arrogato an transmittatur ad heredem indistincte etiam non adita.

7 Statuto si cauet q̄ mortua vxore vir succedat in certis bonis eius:puta paraphernalibus ꝛ alij succedant vltra q̄ illa successio viri sit alterius nature q̄ vniuersalis.

Hereditas pupilli an dicatur successio ex testamento vel ab intestato.et nu.8.

8 Statutum loquens de decedentibus ab intestato an habeat locum in pupillo.

Tam antiquioribus.¶Ista ē lex nona Justiniani ꝛ introducit nouum modū transmittendi hereditatem non aditam qui non erat de iure

1 veteri cognitus.¶†Et premitte qō habetur.ff.eo.l. si curatoris.in fi.q̄ si ille cui delata est hereditas interrogatur ad instā tiam creditorū vtrū velit esse heres vel non:ꝛ si ipse petat terminum ad deliberandum debet sibi dari.ꝛ.l. dat hoc cōsilium qō non adeat inconsulte:sed deliberate:an hereditas sit soluēdo vel non:imo factus est titulus.ff. de iure delibe. Contingebat autem qō pendente dicto termino heres decedebat:ꝛ sic hereditatem ad suos heredes non transmittebat.vt.ff. eo.l. quoniam.vnde remanebat deceptus de consilio legis: quia forte erat hereditas lucrosa:nec poterat sibi imputari negligentia pendente termino deliberandi:nec contra istud inconueniens reperiebatur p̄ouisum per leges veteres nisi in filijs deliberantibus an velint se immiscere si erant sui.Nam reperiebatur in questionibus iurisconsulti Pauli quod transmittebant oēs tagat ad suos posteros et non ad extraneos heredes. Imperator Justinianus illam p̄ouisionem extendit ad quoscunq; heredes non solum ad filios:sed etiam ad extraneos quibus delata sit aliqua hereditas:ꝛ ipsi petierint a iudice tempus ad deliberandum et interim decedant:vt transmittat residuum temporis non solum ad suos posteros:sed etiam ad quoscūq; extraneos heredes suos:et vltra hoc etiam addit q̄ etiā si non petierint a iudice terminum:si tamen non adiuerunt nec repudiarunt et sciant hereditatem sibi delatam habeant annum ex dispositione huius legis ad deliberandum: et si interim decedant transmittant residuum temporis qō restabat intra quod residuum heredes eorum etiam extranei possint illam heredi tatem adire et si non adeant sint excluſi ab adeundo illam hereditatem sic non aditam transmissam. Et hoc dicit in effectu ista.l.que diuiditur in tres partes. Primo ponit casum.l.condende.vsq; ibi:ideo sancimus.Secundo ponit suum statutum amplians p̄ouisionem iuris veteris in pluribus. primo:quia illa loquebatur tantum in filijs:sed ista in quibuscunq;.Item illa volebat transmissionem non fieri nisi ad posteros trāsmittentis. Ista vult qō fiat ad quoscunq; extraneos. Item illa loquitur quando petitum erat tempus a iudice ꝛ cōcessum. Ista vero etiam quando non fuerat petitum:quia cōcedit annum. Limitat autem suam p̄ouisionem vt habeat locum demum quando decessit sciens sibi hereditatem delatam:ꝛ ex die scientie incipit annus currere.si autem ignorabat non transmittit: q; non potest dici q̄ decesserit deliberans qui ignorabat hereditatem sibi delatam non enim cadit deliberatio in ignorāte:ꝛ sic haberet locum.ff.eo.l.qm.¶Item limitat potentiam adeūdi per heredes ad quos fit transmissio vt non possit nisi infra residuum temporis qō supererat defuncto:ipse autem defunctus si viueret etiam lapso anno posset adire:quia per lapsum anni excluditur a iure transmittendi hereditatem nō aditam non autem a iure adeundi fm glo.ꝛ docto. licet Pla. tenuerit contrarium ꝛ male si petiisset terminū a iudice ꝛ habuisset nō esset tractandum de termino legali anni:q; transmitteret solū residuum illius temporis qō a iudice habuit. Et de materia huius legis plenissime.vide per Bar.qui format multas questiones vtiles ꝛ quotidianas que occurrerūt post magnā mortalitatem que prius non erant cognite:q; nō acciderāt de facto vt ipse ibi dicit in.l.qui duos.ff.de reb.dub. vbi omnino vide.

2 ¶†Lex ista in principio fortiter facit cōtra cōem opinionem que est qō suus heres transmittat hereditatem paternam etiā ignorans ad quoscūq; heredes extraneos etiam anteq̄ se immisceat:quia censetur sibi per.l.acquisita ipso iure.vt.ff.eo.l.iij. Nam si erat speciale ante banc.l.vt suus heres quando decedebat deliberans:ꝛ sic sciens hereditatem sibi delatam ꝛ obtēto tempore ad deliberandum a iudice: et non transmittebat nisi ad suam posteritatem.Ergo in contrarium est ius commune: q; si decessit ignorans:ꝛ si non deliberans nec obtento tēpore a iudice non transmittit etiam ad suam posteritatem ꝛ multominus ad extraneum.Barto.dicit qō illa dictio ꝛ que ponitur

a p̄o etiam[a] tollit contrarium:q; includit etiam extraneos heredes:sed hoc nō placet:quia dictio etiam includit casum magis dubitabilem:sed hic includeret minus dubitabilem.Nam minus dubitatur q̄ transmittat ad posteritatem q̄ extraneos difficile est responsum ad hunc text. negari tamen non potest quin etiam in suis sit legitima p̄ouisio huius legis:q; non habet necesse probare suitatem vel patriam potestatem:sed sufficit probare hereditatem sibi delatam:puta ex testamento ꝛ qō

3 infra annū decessit.¶†Sed quero hic que differentia sit inter transmissionem iuris deliberandi.de qua loquit ista.l.ꝛ trāsmissionem hereditatis nō adite que sit in quibusdam casibus notatis in.l.ventre.ff.de acqui.here.Respondeo quantū ad id qō transmittitur nō est differētia:q; vtroq; casu transmittitur potentia adeundi.ꝛ sic vt adita:sed vt adeunda vt hic patet. in fi.iuncta.l.si quis filium.de acqui.heredi. Sed in modo transmittendi est differentia:q; in casibus in quibus transmittitur hereditas qui not.in.d.l.ventre.fit transmissio etiam ab ignorante sibi hereditatem delatā.hic vero non nisi a sciente. Item ibi aliquādo fit transmissio de hereditate nondum delata: sed que sperat deferri in omnē euentū hic vero non nisi de delata. Item ibi fit transmissio quandocūq;. hic vero non nisi quādo decedit infra annum. Item ibi heres transmittētis potest quādocunq; adire:sed hic non nisi infra residuum temporis. vt in fi.huius legis.¶Item quero quid si delata est bonorum possessio de iure pretorio:et nō hereditas de iure ciuili an habeat locū p̄ouisio huius legis.Cy.tenuit q̄ non in.l. q se patris.ff. vnde lib.ꝛ sic etiam sciens bono. pos. sibi delatam et decedens infra tempus eam petendi trāsmittit ius deliberandi qō tenementi.nam regulariter dantur centū dies ad petendā bo.pos. vel annus in liberis.et sic non congruit p̄ouisio huius.l.dum

4 loquitur de anno deliberationis.¶†Ex secūda parte huius legis no.quatuor necessaria vt fiat transmissio iuris deliberādi:scilz qō hereditas sit delata.Item qō sciat eam delatā supple ꝛ possit eam adire:q; etiā scit ex qua causa sit delata. vt.l. si is ad quem.de acqui.heredi.Item q̄ nō fuerit repudiata. Item qō decesserit infra tempus datum ad deliberandū vel per iudicem vel per legē.¶Sed pone q̄ transierunt decem menses a die sententie postea anteq̄ labatur annus impetrauit heres institutus terminum deliberādi a iudice qui concessit nouem menses.p̄out habetur.j.eo.l.fi.ff. sed q; quidam.deinde lapsis aliis duobus mensibus de anno:ꝛ infra residuū temporis nouem mensiū decessit hereditate non adhuc adita an transmittat residuum temporis.videt qō non:vt hic ante finē dum dicit annali tempore trāslapso nihil petierit ꝛc. ꝛ postea dicit ab hmōi beneficio excludatur.Contrariū dicit Bald. q; ista tempora coniunguntur.arg. in.l.j.cum.ij.vel.iij. seq.ff. eo. per to-

5 integ.resti.ꝛ qō no.in.d.l.fi.in fi.glos.j.eo. ¶†Item Bal. allegat istum text.qui dicit:sed neq; aliqd gesserit qō additionem vel p̄o herede gestionem inducat ꝛc.contra Bar. qui disputando tenuit in questione que incipit:debitor in diem: qō aditio hereditatis potest induci non solum ex facto: sed etiam ex non facto:vt si hereditas creditoris in diem delata fuit debitori:ꝛ debitor hoc sciens non solvit debitum in termino ei ad quem de

b uolueretur hereditas eo non adeunte. Nam ipse[b] tenuit quod per hoc videatur creditor hereditatē adire:als per lapsum ter mini constitueretur in mora.l.magnā.j.de cōtra.stipu. q; mora est delictum ꝛ quis non p̄esumit velle delinquere.l.merito.ff. p̄o socio.ꝛ per consequens q̄ voluerit adire: quia per hoc nō deprehenderetur in mora.Ista tamen ratio sua nihil valet vidēre meo:q; non est verum q̄ deprehenderetur in mora:ſz nō videatur adire si non apparet alius heres cui deberet soluere vt patet in.l.pecunie fenebris. in fi.ff.de vsur.Bal. antē reprehendit Bar.per istum text. dicens q̄ hereditas aditur per factum non autē per non factū.vt hic pt̄s dum dicit aliqd gesserit ꝛc.Ista tamen est friuola ratio:q; non ꝓpterea negat quin heres ex non facto possit adire.Item in multis locis Bal. reprehendit Bar.quia absurdum est dicere q̄ ille qui nihil facit voluerit se implicare oneribus hereditarijs.Certe cū reuerentia infideliter reprehendit Bart. nec bene ponderauit verba Barto.q; ipse intelligit suam determinationem quādo ille qui nihil facit vel heres eius dicit hereditatē fuisse aditam ad sui cōmodū.ꝛ per cōsequēs trāsmissum:ꝛ alius diceret oppositum q̄ non fuit adita:sed econuerso si ipsi dicerent eam non fuisse aditam ꝛ creditores dicerēt oppositum. ad eorū dānum etiā idem Bar.tenet q̄ per non factum esset inducta aditio:ꝛ

a ¶Dictio ꝛ que ponit ꝓ etiaz. Adde doct.in.l. si filius q in potestate.ff. de lib. et postlbu.l. eas causas.ff.de cōdi.ꝛ demon.

b ¶Nam ipse tenuit. Adde vt dic vt p̄do. Alexā. de imo.in consi. xx.colū.iiij.ver. p̄terea. in .iij. volu.Cur.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

miror: valde qđ Bald. ita consideranter ipsum reprehendat de eo qđ Bar. non dicit: scz qđ voluerit se implicare hereditarijs oneribus nihil faciendo. et de ista. q. tangitur per Barto. in. l. gerit. ff. de acqui. heredi. et per Bal. in. l. non boc. §. vnde cog. Et frequenter vidi dubitari valde ⁊ teneri contra Barto. propter reprehensionem Bal. sed limitando: prout seipsum limitat non meretur reprehendi. ¶ Item in ver. si em ipse oũ dicit vel ab intestato vel ex testamẽto vel aliter ei cognitum sit ꝛc. Allegat iste tex. cum glo. qꝫ non est dare dũtaxat successionem ex testamento vel ab intestato: sed etiam aliam speciem succedendi que nec fit ex testamento vel ab intestato. ⁊ glo. q̃ incipit veluti: exemplificat multis modis: ex qua no. oũ dicit de quarta. que debetur arrogato que non dicitur successio ex testamẽto vel ab intestato quod illa non trãsmittitur ad heredem nisi scõm dispositionem huius. l. Cy. tenuit cõtrarium in. l. si arrogator. ff. de adop. qꝫ illa transmittatur ad heredem indistincte etiam non adita: qꝫ defertur quodã iure singulari non vniuersali qđ est acquisitum etiam ignorãti sicut ius occupandi iure peculij. vt not. §. l. prozi. in prin. glos. magne. ¶ Et istud not. pro statuto Florentino quo cauetur qꝫ mortua vxore vir succedat in certis bonis eius: puta paraphernalibus: et alijs successionibus vniuersaliter. Nam illa successio viri est quedam successio particularis alterius nature ꝙ vniuersalis. ⁊ sic licet decedat non apprehensa vel agnita successione trãsmittit ad suos heredes: ⁊ sic cõmuniter tenetur ibi per dictam glo. magnam. in princi. §. l. prozi. flec ob. iste text. quia non intendit dicere id qđ dicit glo. qꝫ sit dare tertiam speciem successionis: sed vult dicere qđ si delata est hereditas ex testamento vel ab intestato: et sibi fuit cognitum per ostensionem testamenti vel alio mõ ꝛc. quod tunc transmittit. sed ille successiones particulares transmittuntur indistincte vt digi. Tenet etiam glos. ista quod hereditas pupilli non dicitur successio ex testamento vel ab intestato dum ipse testari non possit. ¶ Et sic allegatur per Bal. qđ
a ¶ Statutũ loquẽs. adde alegꝫ. de imo. in. l. generaliter. C. de insti. ⁊ substi. — a statutum loquens de decedentibus ab intestato nõ habeat locum in pupillo nisi probetur cõsuetudo loci quod pupillus dicatur decessisse ab intestato. et ita tenet do. Rapha. ⁊ vidi consuli per plures docto. sed Bal. consuluit contrarium. et est tex. in. l. ij. §. de impu. et alijs substi. in princi. dum dicit intestati filij: ⁊ ibi tetigi. quia text. in. l. j. de suis et legi. vult qđ licet proprie non sit intestatus: tamen in eo locum habebant omnia iura que loquuntur de decedentibus ab intestato. vnde non expedit probare consuetudinem. ⁊ ista est veritas ⁊ pluries consului sm opi. Barto. ꝛc.

2 ☞ Que sit ratio qđ si sum institutus in diuersis portionibus eiusdem hereditatis ab eodem testatore: si vnam agnosco cogar ceteras agnoscere: et accrescant mihi sine noua aditione etiã inuito: ⁊ si in illis eram substitutus nõ solũ iure accrescendi eas habeam: sed etiam iure substitutionis. et nu. §.

3 Si incepi a repudiatione: ⁊ repudiem vnam portionem an valeat repudiatio: ⁊ sic attrahat ad se oẽs alias. et nu. §. et. 6.

4 Si pater decessit ante pupillum: an heres eius in quem transmisit paternam aditam: cogatur acceptare pupillarem: que postea defertur.

5 Institutus in pluribus hereditatibus ⁊ a diuersis testatorib' potest vnam adire ⁊ alteram repudiare.

6 An possit quis repudiare paternam quam adiuit ne habeat pupillarem.

1 **Videam elogio.** ¶ Institutus in pluribus portionibus ab eodem testatore ⁊ eadem hereditate si vnam agnoscet ceteras consequitur ⁊ repudiare non potest. ¶ Ité qui agnoscit institutionem cogitur agnoscere substitutionem pupilla. b. d. Bart. ⁊ primo ponit vnam questionẽ vsqꝫ ibi: similiꝫ modo. Secundo aliam vsqꝫ ibi: vtraqꝫ igitur. Tertio determinat ambas simul. et est clara ista. l. in tex. ſz glo. reddit ipsam difficilem addendo multas leges infortiati circũferentes ad materiam huius legis in vtroqꝫ casu. Et debes scire quod de primo casu huius legis loquuntur plures leges in titu. de acquiren. heredi. ſcz. l. j. ⁊. ij. ⁊. l. si solus. ⁊ l. si tu ex parte. et. l. fin. quam Barto. repetijt. et recitat ibi distinctionem Vy. longam quam supplet in multis membris. et ibi omnino vide si vis profunde intelligere. ¶ De secũdo vero casu an ille qui agnouit hereditatem paternam teneatur cognoscere pupillarem. tractat in. l. allegata difficili et singulari: qui patri heres extitit. eo. titu. ¶ Sed si queritur an ille qui repudiauit hereditatem paternam possit habere pupillarem. de isto casu non tangitur hic. sed loquitur. l. quesitum. ⁊. l. si filius qui se paterna. eo. titu. ⁊. l. si filius qui patri. de vulg. et pupil. quas oẽs leges. glo. hic accumulat. ⁊ ideo redditur difficilis ⁊ obfuscaret
2 intellectum nisi ordinate recitetur. ¶ Circa primum casum huius legis queritur que sit ratio qꝫ si sum institutus in diuersis portionibus eiusdem hereditatis ab eodem testatore si vnã agnosco cogor ceteras agnoscere: et accrescunt mihi sine noua aditione etiam inuitor: ⁊ si in illis eram substitutus non solum iure accrescendi eas habeo: sed etiam iure substitutionis. vt in l. si quis. insti. de acqui. heredi. iuncta. l. ⁊. ⁊. ij. Respondeo: quia si non habeam coheredem vel substitutũ in alijs portionibus. ratio est in promptu ne testator decedat ꝙ parte testatus ⁊ pro parte intestatus contra regulam iuris. si autem habeam coheredem et substitutum in alijs portionibus. ista ratio cessaret: qꝫ ille possent pertinere ex testamẽto ad coheredem vel substitutum: et sic non decederet pro parte testatus et pro parte intestatus: ⁊ nihilominus dispositio huius legis habet locum vt si vnam portionem acceptem ceteras acceptasse videor: vt est casus in. d. l. si solus. Tu dic qꝫ est alia ratio: quia non possum diuidere vnitatem hereditatis: licet eã plures nominauerat portiones: nõ tamen videtur diuisisse hereditatem ex quo eas reliquit eidem: vnde nec heres potest diuidere. ponit exemplũ Barto. in mensura qua mensurantur panni: licet ibi sint plura signa quorum vnum designat brachium vnum: aliud medium brachium: aliud tertiũ: nihilominus illa signa non diuidunt vnitatem mensure. vt ipse no. in. d. l. si solus. ¶ Secundo queritur quid si incepi a repudiatione et repudiem vnam portionem an valeat repudiatio. ⁊ sic attrabat ad se oẽs alias vt videar omnes repudiasse. Respondeo non: imo non valet repudiatio. et possum eandem portionem adire: et etiam alias consequi. ratio diuersitatis est: qꝫ aditio est habitus. vnde faciliter recipit incrementum: sed repudiatio est priuatio: vnde nõ debet extendi. ⁊ per consequens vere non potest: qꝫ sequeret qꝫ vnam haberet ⁊ alterã non qđ esse non potest. vt in fi. huius. ⁊ hoc determinatur in. l. ij. ff. de acqui. heredi. ¶ In fi. glos. circa scõm casum de illo qui adinit hereditatem paternam qꝫ co-
4 gatur acceptare pupillarem postea sibi delatã. ¶ Queritur quid si decessit ante pupillum an heres eius in quem transmisit paternam aditam cogat acceptare pupillarem que postea defertur. videtur qꝫ non: qꝫ spes substi. pupil. nõ transmittitur ad heredem. l. sed si plures. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ Contrarium determinat illa. l. singularis qui patri: quod imo heres cogitur habere pupillarem: quia defunctus adeundo paternam incepit obligari ad acceptandum pupil. Et istam obligationem transmittit ad suos heredes. Dicunt tamen docto. qõ heredes eius nõ habebunt pupillarem ex iure substitutionis: sed ex iure accrẽ. vt ibi patet: quia sua substitutio non fuit ad heredem transmissa. Sed si dicatur quomodo haberet hereditatem pupillarẽ ex iure accrescẽdi in qua possunt esse alia bona ꝙ fuerint testatoris: ⁊ cũ ius accrescendi non est de bonis eiusdem testatoris ⁊ eiusdem hereditatis. Dicunt doc. qꝫ ideo quia sibi substitutio pupillaris erat cõiuncta cũ iure accrescẽdi quia pupillus erat substitutus: vnde tale ius accrescẽdi attrahit ad se naturam substitutionis vt retrahatur etiã ad bona impuberis ⁊ habeat locum etiam post aditam hereditatẽ per impuberẽ quorũ neutrum est de natura accrescendi: quia non habet locum post aditã hereditatez nec trahitur ad alia bona ꝙ primi testatoris. Ista sunt mirabilia ⁊ somnia videre meo. Nam volunt doc. qꝫ illa. l. nõ habeat locũ si pupillus non esset institutus sed ex heredatus: qꝫ tunc substitutio nõ esset coniuncta cum iure accrescẽdi: nihil em̃ ex persona impuberis posset accrescere substituto qui erat institutus sed quando pupillus erat etiã institutus bene posset accrescere si pupillus suã portionem repudiaret: ideo tunc ẽz substitutio cõiuncta cum iure accrescendi: sed ille tex. loquitur indistincte: ⁊ sic potest intelligi etiam qñ pupillus erat ex heredatus. Nec obst. tex. in. l. fi. ibi dum dicit accrescendi iure. nã idem vult dicere qꝫ sicut in portione que obuenit per ius accrescẽdi non requiritur noua aditio. l. liber homo. §. si titius. de here. insti. ita nec in illa hereditate pupilli postea adueniente requiritur noua aditio: imo bene inuitus cogitur eam habere. ⁊ potest dici qꝫ habebit eam ex substitutione tantum ad similitudinem iuris accrescẽdi: sicut not. in simili in. l. ex testamento. §. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ in. l. si quis heres. de acquirẽ. here. ⁊ de hoc plene tetigi in dicta. l. q patri. vbi teneo qꝫ habeat etiam locum quando pupillus erat ex heredatus. Dinide istam glo. in tres partes. Nam primo prosequitur scõm casum huius legis de instituto ⁊ etiam pupillariter substituto: qui adiuit hereditatem paternam ⁊ cogit habere pupillarẽ vsqꝫ ibi. itẽ cũ vnus. Secundo prosequitur primũ casum de illo qui fuit institutus in pluribus portionibus: et adiuit ex vna portione vtrum cogat habere alias: vsqꝫ ibi. vt autem. Tertio ponit vnã distinctionẽ trimembrẽ in qua re-
5 colliguntur ambo casus precedentes ⁊ addunt alij. ¶ Primum membrũ est quãdo quis fuit institutus in pluribus hereditatibus: ⁊ a diuersis testatoribus qui casus non ponũtur in. l. ⁊ est indubitabilis: quia est clarum qꝫ potest vnam adire: ⁊ alteram repudiare: et adeundo vnam non cogitur habere alteram. ¶ Secũdum membrum est quãdo fuit institutus in pluribus portionibus eiusdem hereditatis ab eo testatore vel fuit institutus in vna: et in altera substitutus: quia vltimus casus in hac. l. nõ ponitur. sed in. l. si tu ex patre. de acqui. here. et hoc vsqꝫ ibi vbi autem ex testamẽto. ¶ Tertiũ membrũ est quãdo ex testamẽto vnius deferuntur eidem plures hereditates: scilz hereditas principalis testatoris et hereditas pupilli. de qua loquitur secũdus casus huius legis. ⁊ iste casus subdiuiditur quia interdum institutus in paterno incipit ab aditione hereditatis paterne. ⁊ tunc loquit ista lex. ⁊. l. qui patri. de acquirẽ. heredi. interdum incipit a repudiatione hereditatis paterne: et tunc loquitur. l. quesitum. cum. l. sequen. eo. ti. quo enim casu possunt cõtingere tres casus: scz qꝫ pupillus erat institutus et adiuerat paternã. Item qꝫ repudiauerat. Item qõ nec adiuerat nec repudiauerat. Utrum substitutus possit separare pupillarem a paterna: ⁊ vnam adire ⁊ alteram repudiare. de qua loquitur. l. si plures. §. fina. ⁊. l. si filius qui patri. ff. de vulga. et pupil. ¶ Ista glos. signat contrarium de duabus legibus ad scõm casum huius legis: scz de. l. si tu ex parte. in fi. ⁊ de. l. quesitum. ff. de acquiren. heredi. Sed reuera illa. l. si tu ex parte. nõ concernit scõm casum huius legis: sed primum quando alicui deferuntur plures portiones eiusdem hereditatis: quia hic dicitur qõ non potest vnam adire ⁊ alteram repudiare: sed debet vel omnes adire vel omnes repudiare: et si vnam repudiauerit incipiendo a repudiatione nõ valeret repudiatio: vt superius dixi per glo. que est in. l. ij. eo. titu. ibi autem. in. l. si tu ex parte. in fi. dicit contrarium qꝫ imo valeret repudiatio in illa: et aliam potest adire tamẽ cum illa habebit etiam portionem repudiatam vel in totum habebit alium coheredem vel pro parte si habebat. Et soln. quam glos. ponit non congruit huic contrario: sed inferius in distinctione in versi. si vero vnam tangit solutionem que cognoscit illi. l. item. l. quesitum. bene concernit scõm casum huius legis: tamen solu. quam glos. ponit illi non congruit: sed congruit. l. si filius qui patri. de vulga. ⁊ pup. de qua etiam potest formari opp. ad scõm casum vt statim dicã. Solu. autem conuenientem illi. l. quesitum. ponit glos. ante fi. in ver. si autem pupillus qui institutus non erat: ideo ista glo. loquit inordinate. Non sequendo ergo ordinem glos. primo expediamus primũ casum huius legis postea scõm. Et contra primũ casum colliguntur quatuor opp. ex legibus quas glo. allegat. contra scõm vero tres. ¶ Opp. ergo primo contra primum ea sum qꝫ si alicui conferantur plures portiones eiusdem hereditatis possit vnam repudiare ⁊ valet repudiatio ⁊ alteram adire: tamen cum illa habebit portionẽ repudiatã. l. si tu ex parte. in fi. de acqui. heredi. Cuius contrarium vult ista. l. in fi. qꝫ non possit vnam habere alterã repudiare: sed debeat vel oẽs adire vel oẽs repudiare: ⁊ si incipit a repudiatione vnius non valet. vt. §. dixi. Glo. videtur soluere istud cõtrarium cũ distinctione quã ponit in ver. si vero vna qꝫ hic loquit quando plures portiones deferuntur eodem iure puta substitutionis. Si vero diuerso iure: puta vna iure institutionis altera substitutionis vulgaris locũ habet. l. cõtraria. Tu dic qꝫ aut incepit ab aditione sue partis: ⁊ tunc si postea deferatur altera per repudiationem coheredis vel iuris accrescendi vel iuris substitutionis vulgaris cogitur illã habere vtroqꝫ iure tam accrescẽdi ꝙ substitutionis. l. si qs heres institutus. de acqui. here. etiã. §. de impu. ⁊ alijs substi. l. testamento. et ibi not. Aut incepit a repudiatione partis sue. ⁊ postea sibi deferꝫ portio coheredis: tunc habet locũ. l. si tu ex parte. in fi. qꝫ tempore quo repudiauit nõ erat sibi delata nisi sua pars: ideo potuit eam repudiare et repudiatio valuit nec attragit ad se portionẽ coheredis vt illam etiã videar repudiasse: ideo potest eã habere si vult etiam si in ea non foret substitutus vulgariter. fortius si erat substitutus sed si tẽpore quo repudiauit suã iam erat delata portio coheredis per ius repudiationis repudiatio facta de sua nõ valeret: ⁊ sic posset eandẽ adire: quia tunc est eadem ratio que in pluribus eodem iure delatis. Cum enim oẽs possit habere statim si vult repudiando vnam non valeret repudiatio: sed adeundo vnam valuit ⁊ attrahit ad se alias. Ista ergo distinctio glo. an eodem iure vel diuerso nõ est bona: ſz est distinguendum vt dixi: an tempore repudiationis vnius sint omnes delate an non: sed sola repudiata: quia tunc valeret repudiatio facta de vna. ¶ Secũdo oppo. ⁊ ista oppositio colligitur ex versi. item cum vnus. nam videtur qꝫ licet adierit vnã non cogat habere alteram: imo possit etiam aditam repudiare. l. cum hereditate. ff. de acqui. heredi. So. hic loquit quãdo oẽs erant delate: et sciebat vel scire debebat qꝫ vnam acceptãdo ceteras cogebat habere: qꝫ nõ veniunt ex improuiso. vnde adeũdo vnam videtur se subijcere dispositioni iuris. l. si diu. de acqui. here. leg contraria loquit quando tempore quo adiuit vnam altera nondum erat sibi delata: quia coheres non repudiauerat: sed repudiat post vnde obuenit ex improuiso: ⁊ qz istũ casum non cogitau it tũc loquitur illa. l. cum hereditate vt posset suam dimittere ne illam cogatur habere nisi creditores sint contẽti portione sua tantum: si tamen vellet retinere suã cogeret habere etiã repudiatam: vt ibi patet hec vera quãdo repudiat de iure cõi: quia non erat adita: ſz de iure speciali: quia erat adita. ⁊ per beneficium restitutionis: vt quia erat minor repudiauit coheres: tũc possit ille qui primo adiuit retinere suã et repudiatã recusare l. si minor. eo. titu. Item est verum qõ dixi quando ille qui primo adiuit non fuit substitutus vulgariter in portione postea repudiata: alias cogeret eam habere vel nolle: qꝫ non videret sibi obuenire ex improuiso eo modo quo quando peruenit a iure accrescendi tantum. ⁊ hoc tenuit Barto. notabiliter in. l. si testamento. §. de impube. et alijs substi. ¶ Sed tertio opp. qõ alia distinctio sit habenda. l. neminem. de lega. ij. cum legibus seq. Soln. nos loquimur in pluribus portionibus eiusdem hereditatis que licet fuerunt nominate ⁊ distincte a testatore non tamen per hoc fuit diuisa hereditas: ideo nec heres potest diuidere ibi loquitur in legatis in quibus testator diuisit censẽt diuisa vnio: ideo vnam partẽ potest legatarius acceptare altera ram repudiare. Secus si testator non diuisit: quia tunc vnum legatum siue sit factũ de vna re siue de pluribus sub vno noie collectiuo. nam pro parte non potest acceptare nec pro parte repudiare: si ergo testator legat primam partem vnius fundi deinde alterã partẽ eiusdem potest vnam acceptare et alteram repudiare: qꝫ testator videt diuisisse: ⁊ tot censentur fundi quot partes. vt in. l. plane. in fi. de lega. j. non videt diuidere heredi tatẽ quãdo nõ diuidit in diuersas personas: licet diuidat in diuersas portiones. Et ratio potest esse: quia hereditas representat personam defuncti que est vna: ideo maior est vnitas in hereditate ꝙ in legatis in quibus nõ est representatio qõ tamen illud esset verum quãdo pro diuisione relinqueret eidẽ diuersas portiones eiusdem fundi: et tunc esset verum qõ qđlibet portio est nouus fundus nõ sic quãdo pro indiuiso. l. meuius. §. duobus. de lega. ij. ¶ Sed ⁊ quarto opp. ad idem quod imo posset vnam acceptare et alteram repudiare. l. liber homo. §. fi. ⁊. l. si quis filium. de acquiren. heredi. Sol. verum est quãdo essent delate per plures hereditates diuersorũ hominum: ⁊ ex testamentis diuersorum: nos loquimur quando plures portiones eiusdem hereditatis ex testamento vnius: ⁊ hoc voluit glo. in primo membro distinctionis: licet leges predictas non alleget. ¶ Quinto et vltimo oppo. quod etiam quãdo ex testamento vnius deferuntur plures portiones eiusdẽ hereditatis licet vna amplecteretur ceteras non videatur amplexus. l. si solus. ⁊. l. sed si de sua. ff. de acq. here. So. qõ hic dicit habet locũ quãdo plures portiones eiusdem hereditatis essent mihi delate ex persona mea idẽ si ex persona alterius: qz seruus meus vel filius fuisset institutus in pluribus portionibus eiusdem hereditatis ab eodem testatore. Nam vnam adeundo ex iussu meo oẽs acquirit. l. si vnus. ff. de acquirẽ. heredi. sed si vna portio est mihi delata ex persona mea: altera ex persona serui vel filij: si adeo ex mera non propterea efficior heres in illa: qz requiritur aditio illius: et sic tempore quo adiuit erit sui iuris acquiret sibi: ⁊ non mihi. vt. §. eo. l. non est dubium: als acqrit mihi. ⁊ ita intelligit glos. in scõo membro distinctionis in ver. si autem ex testamento. ⁊ est expedita glo. ab illo ver. item cum vnus vsqꝫ ibi. ad ver. vbi autẽ vsqꝫ in fi. ⁊ etiã in prin. glo. vsqꝫ ad versi. item cum vnus. illa que glos. dicit concernũt secũdum casum huius legis quando alicui fuit delata hereditas paterna. et etiam pupillaris ex testamento vnius. et dicit qõ debet vel ambas habere vel ambas repudiare. ⁊ si adiuit paternam cogit habere pupillarẽ. Contra de. l. si filius qui patri. de vulgari ⁊ pupilla. vbi si duo fratres fuerunt instituti pupillus et adultus ⁊ illi pupillo fuit adultus pupillariter substitutus: et ipse adultus repudiauit paternam in qua erat institutus deinde obuenit sibi pupillaris potest habere pupillarem: et iterum repudiare paternam in qua erat institutus: et sic ex toto separare paternam a pupillari: ⁊ habere pupillarem sine paterna. Sol. ad hoc tendit principium. gl. in ver. si adiuit. Nam hic loquitur in casu ecõuerso quãdo prius adiuit paternam: et postea vult repudiare pupilla. tunc non potest. vt hic. et ratio reddit per Bart. in. l. qui patri. de acqui. here. qz quos possum
6 necessarios heredes mihi facere possum et filio meo. ¶ Sed quid si vult repudiare paternam quã adiuit ne habeat pupillarem. videt qꝫ possit per. l. cum hereditate. §. allegatã. Contrarium dic sm Alng. ibi. in. l. qui patri. de acqui. heredi. quia non

Universidad del Rosario Archivo Histórico

videtur sibi obuenire ex improuiso cum sciret se pupillariter substitutum: sicut quando scit se vulgariter substitutum. vt dicit Barto. in. l. in testamento. de impu. et alijs substi. Et si decedat antequ pupillus transmittat hanc necessitatem ad suos heredes. l. qui patri. sed Bald. hoc limitat duobus modis. Primo quando esset substitutus nominatus: puta si decesserit in pupillari etate titium coheredem suu sibi substituo. si autem dixisset substituo superuiuentem: tunc videtur substituere sub conditione si superuixit: & ideo si prius moriatur non trãsmitteret hãc necessitatẽ ad suos heredes: idem si dixisset quisquis sit heres mihi sit heres filio meo qui censetur institutus. et solum de instituto herede non de herede eius loquitur per. l. qui liberis. §. hec verba. de vulga. et pupil. que dicta sunt singularia si vera sunt: & tamen maxima est limitatio ad illam legem: sed subtilius est cogitandum quod fieri pro nunc non potest. si autem incipit a repudiatione paterna. et vult habere pupillarem sine paterna si quidẽ filius fuit institutus locũ habet illa l. si filius qui patri. Quo casu distinguendi sunt tres casus: aut em pupillus adiuit paternam. & istũ casum glo. non tangit: sed dic q tunc substitutus non possit habere pupillarem sine paterna que cum illa est coniuncta: & non potest ab ea separari. l. sed si plures. §. si filio. de vulga. et pupil. & cũ illa etiã est coniuncta portio in qua ipse substitutus fuit institutus de qua ipse repudiauit: quia illa accrescit in qua fuit institutus pupillus. Si vero pupillus abstinuit. & hunc casum gl. tangit dicens q tũc substitutus ita demum poterit habere pupillarem sine paterna si sit coheres per cuius aditionẽ pupillaris substitutio confirmetur: alias secus. Tu dic qõ etiam si non sit: quia per solam existentiã sui heredis: ly per abstentionem elisam confirmatur substitutio. vt habetur circa fi. glos. & est casus in illa. l. si filius qui patri. Si vero pupillus nõ abstinuit se: sed etiã adiuit nec se immiscuit: & sic hereditas paterna reperit in hereditate pupilli: substitutus autem qui repudiauit paternam pro sua portione vult habere pupillarem sine paterna in qua fuit institutus pupillus: & sic separari a pupillari an hoc facere possit. dic qõ si iste substitutus erat frater impuberis potuit per rationẽ que assignatur in illa. l. si filius qui patri. que videtur hoc velle sed si erat extraneus non potuit: licet pupillus potuisset eam repudiare: quia cum ipse extraneus veniat ad hereditatem pupilli ex substitutione testatoris nec aliter venire potuisset non debet illi hanc verecundiam facere q repudiet hereditatẽ testatoris: & amplectatur pupillarẽ. Et hoc voluit illa. l. si filius. secus in alio herede pupilli qui venire non potest ad eius hereditatem aliter q̃ ex prouisione testatoris: qi ille poterit eam separare sicut ipse pupillus posset. Et aduerte: quia ista glo. in ver. hic enim. & si pupillus habeẽ corrupta. Nam quidam habent hoc modo. hic enim si pupillus abstinuit ipse tamen abstinere non potuit: que verba non habent intellectum. vnde debet dicere econuerso hic. & etiam si pupillus non abstinuit ipse tamen: scz heres abstinere poterit. & iste est casus in illa. l. si filius. lz glo. alleget illas leges que non dicunt hoc nec faciunt ad propositum: sed si pupillus non fuisset institutus: sed eghe redatus & institutus heres fuisset sibi substitutus pupillariter loquitur. l. quesitum. & l. si filius qui se paterna. de acqui. here. & etiam ista glo. in fi. in ver. si autem pupillus. qi autem institutus erat filius testatoris in potestate. & tunc licet ipse repudiauerit paternam ex quo tamen remansit heres ex hoc noĩe confirmatur egheredatio & pupillaris substitutio. allegat glosl. cum quasi. §. fin. & si quis. de fideicõmiss. libe. Tu dic q est casus in illa. l. si filius qui se paterna. ideo potest habere pupillarem sine paterna. dicit tamen glo. in fi. q̃ iste casus non est oĩno expeditus: qi quidam dicũt esse speciale in legato libertatum vt confirmetur per solam existentiam sui heredis etiam elisam p abstensionem. vt in. d. §. sed & si quis. cõmuniter tenetur q etiã pupillaris substitutio & datio tutoris: quia sunt fauorabiles sicut libertas confirmatur. & dicunt esse casum in illa. l. si filius q patri. & in. d. l. si filius qui se paterna. Si vero erat extraneus substitutus: tunc loquitur. l. quesitum. vt distinguatur an sit in stitutus insolidum: & tunc si repudiauit paternam non possit habere pupillarem: quia non est per cuius additionem cõfirmetur: secus si habeat coheredem qui adeat: & iste est cõis intellectus illius. l. sed vt ibi dixi alium puto esse intellectum illius: et magis notabiliter. dic vt dixi. & ex predictis possunt colligi opi. quas in prin. dixi contra istum casum secũdum.

2 ☞ Si instituat aliquis monachus tanq̃ non monachus qõ valeat institutio: & per eum acquiratur hereditas monasterio preter intentionem testatoris.

3 Lite pendẽte super vno articulo nõ debet altera pars cõpelli ad faciendũ aliqd q̃ tendat in preiudiciũ litis: & si cõpellat debet fieri protestatio qõ illud fiat sine preiudicio litis.

4 Quando seruus instituitur simplr nulla facta mẽtione de dño cum censeat institutus sui contemplatione: & non dñi: licet dñs esset incapax non redditur institutio nulla.
Quod tunc non habeat locum' regula qõ capacitas & incapacitas serui inspicitur ex persona domini.

5 Loactio quod sit duplex.

6 An stetur verbis enuntiatiuis instrumenti.

1 ¶ Tam aliquis. ¶ Si ille q litigat de libertate sua vel seruitute instituatur heres tanq̃ seruus illius cum quo litigat cogitur lite pendente: & sine preiudicio litis hereditatem adire: & illi acquirere que remanebit penes eum quẽcunq; eatum lis habeat. Si vero institutur simpliciter expectabitur euentus litis: & interim nõ cogetur: sed si prouũtiabitur seruus adire cogetur. Si vero liber non cogef: sed poterit acquirere pro se. b. d. Et ratio diuersitatis est: quia primo casu censetur institutus contemplatione illius cũ quo litigat: qõ sic est perinde acsi fuisset institutus in tantum qõ si adiret postq̃ foret pronuntiatus liber tenetur illi restituere nulla deducta trebellianica per. l. aditio. ff. de acqui. heredi. & tamẽ qui est institutus simpliciter & rogatus. de resti. alteri detrahit trebel. qi non censetur institus cõtemplatione illius tantum: sed sua & illius. plus ergo est instituere aliquem sui contemplatione q̃ simpliciter & ipsum rogare de restituendo tibi. Secundo vero casu censetur institutus sui tantum contemplatione non illius cũ quo litigat postq̃ nõ est facta mẽtio: ideo expectatur euentus litis anteq̃ cogatur. ¶ Et not. qõ etiam si fuit pronuntiatus seruus institutio non redditur nulla: vt hic patet et tamen testator credebat ipsum esse liberum: et posse sibi acquirere: sed non acquirit sibi: sed domino: & sic est hic casus de eo qõ dixi in. l. iij. §. de here. instituto. quod si institutur aliquis monachus tanq̃ non monachus nihilominus valet institutio: et per eum acquiritur hereditas monasterio preter intentionem testatoris. ¶ Item ob. l. si pater. & l. nec apud. eo. titu. quia ibi errabatur in alia qualitate instituti: scz progimitatis & affinitatis que presumitur fuisse causa finalis institutionis: ideo si reperitur falsa institutio redditur nulla. ¶ Per istam legem videtur q si instituatur filius alienus vel sibi legetur tanq̃ filio illius qõ istud dicatur peculium profectitium: & acquiratur patri pleno iure proprietatis & vsufru. quia in profectitijs nihil immutatur per iura noua: secus si institutur simpliciter non tanq̃ filius alterius: qi censebitur adũctitium: & acquiretur sibi proprietas et patri vsufructus: pro primo membro facit. l. fs si plures. §. in arrogato. ff. de vulga. & pupil. Et ita inducit Dy. hãc l. in. l. si filio. ff. de condi. & demon. Barto. & alij dicunt primum membrum procedere quando fuit facta mentio de patre: & paterna potestate: secus si solum de patre: quia tunc idem in primo qõ in scõo per. l. si. §. de vsufru. & ibi vide Barto. Item per principiũ huius legis videt q si instituam titium tua contemplatione possum ipsum cõpellere ad adeũdum & restituẽdum. de hoc tetigi. §. eo. nec emere. Nam hoc procedit quando ille tibi seruiebat bonafide: & eras in eius quasi possessione tãq̃ dominus tamen reuera esset liber per. l. aditio. ff. de acquirẽ. heredi. Itẽ est verũ in casu huius. l. quãdo tibi non seruiebat nec eras in eius quasi possessione tamen pendebat lis inter te et ipsum de seruitute. Item in tertio casu quando instituo tanq̃ procuratorem tuũ vel negotior gestorẽ & erat procurator vel ratum habuisti. & ita ipse recepit per ea que habentur in. l. paulus. ff. de acqui. heredi. p glo. & istis casibus nõ poterit detrahere aliquam trebellianicam: vt superius dixi. Sed extra istos casus non poteris ipsum cõpellere: sed ipse poterit adire pro se: & tibi non tenebitur restituere per. l. quidam cũ filiũ. ff. de here. insti.

3 ¶ Item not. qõ lite pendente super vno articulo non debet altera pars compelli ad faciẽdum aliquid qõ tendat in preiudicium litis & si compellat debet fieri protestatio qõ illud fiat sine preiudicio litis.

4 ¶ Itẽ scias q quãdo seruus instituitur simpliciter non facta mentione de dño cũ censeatur institutus sui contemplatione non autem dñi: licet dñs esset incapax nõ reddit institutio nulla nec tũc habet locũ regula que est qõ capacitas & incapacitas serui inspicitur ex persona dñi. l. non eo minus. ff. de here. insti. illa eñ regula procedit qñ institutur cõtemplatione dñi & tanq̃ seruus si autem principaliter secus: et ideo si tpe additionis reperiatur sui iuris poterit sibi acgrere & iste est casus in. l. si seruus eius q capere. ff. de acqui. here. & ibi oino vide per Bar. & ita põt intelligi. l. si deportati serno. ff. de lega. iij. ¶ In gl. j. in fi. ibi. tamen dicitur preiudicialis in rem dic q hoc est verum quãdo lis est cũ ipso qui vendicat in seruitutẽ. & ideo dicit preiudicialis: qi sententia lata pro eo vel cõtra eũ faciet preiudicium cõtra oẽs vel quãtũ ad oẽs: qi est lata in causa status: & si pronuntiabit liber habebitur pro libero quo ad oẽs:

ad omnes si seruus habebitur pro seruo. l. ingenuum. de statu homi. talis enim sententia dicitur facere ius quo ad omnes. l. j. §. fi. de libe. agno. si aũt lis non esset instituta cum eo: sed cum illo qui eum possideret vt seruum suum tunc non diceretur lis de statu hominis: ideo non dicetur preiudicialis in rem qz nõ faceret preiudiciũ sententia nisi inter personas inter quas fuisset lata: quod dic vt in. l. j. §. per hanc. & qõ ibi no. ff. de rei ven.

5 ¶ In seq. glo. in fi. ibi: vel a domino ibi a iudice. Tu dic melius quod duplex est coactio[a] qz quedam est exterior que fit in corpore & illa potest fieri in personam serui ponendo ipsum in carceribus vel in compedibus & de illa loquitur hic. quedã interior que fit in animo & illa non potest fieri. iuxta illud Boetij. Nunq̃ libero imperabis animo. si enim non vult nunq̃ facies eum velle per aliquam compulsionem exteriorem: sed potius permittet se excoriciari: & ita loquitur. l. iij. §. de here. instituen. Item prima compulsio exterior potest exerceri per solũ dominum sine iudice quãdo est in possessione illius tanq̃ serui. l. j. §. i. vel. ij. ff. si quis omis. cau. testa. & quia est compulsio licita non diceretur actus meticulosus: vt dixi. §. e. l. nec emere. Si autem non est in quasi possessione: sed cum eo litigat de seruitute tunc compulsio fiet per iudicem. vt in hac lege credo qõ iudex cause principalis erit competens ad ipsum compellendum: quia iste est articulus incidens. arg. in. l. quoties. §. de iudi. & l. fi. §. j. & §. de admini. tuto. vbi iudex cause mote cum minore dat curatorem liti: quia est articulus incidens. ¶ In gl. fina. ibi: argu. contra dic quod ista videtur verior & speciale in confinibus que probantur per indicia: & sic leuius q̃ alia: vt in c. cum causam. extra de proba. & not. per glo. in. c. si papa. in pn cip. super verbo probato. de priuil. lib. vj. Bal. tamen hic videtur requirere quod sint plura instrumenta de hoc attestantia quoniam ex illis resultat publica fama que sufficit in antiquis ad probationem perfectam fiendam. vt not. §. de proba. l. proprietatis. & ff. de nego. gest. l. & qui natura. §. cum me absentem et per eundem Bal. in. l. cum super vernis. §. de reivendica. Si ergo reperiantur plura instrumenta dicentia actum in tali castro talis diocesis vel talis territorij resultat vehemens psumptio quod sit de illa diocesi vel territorio. Quid autem in alijs an stabitur verbis enuntiatiuis instrumenti dicunt doc. quod in preiudicium partium inter quas confectum est instrumentum statur. l. optimam. j. de contraben. stipul. Sed in preiudicium aliorum non. quod dic vt hic per Ly. & quod not. Innoc. in. c. quoniã contra falsam. de proba. & in. c. cum in iure. de offi. delega. Quãdo continetur in sententia condemnamus talem procuratorem talis: an ex hoc probetur quod ille sit procurator vel quod fuerit presens.

2 ☞ An bodie si nõ cõficiatur inuẽtarium milites habeãt aliquod priuilegium ne teneant vltra vires hereditatis.
An fiscus qui occupauit bona vacantia vel per confiscationẽ ratione delicti teneatur vltra vires bonorum si non conficiat inuentarium.
Quid in ecclesia.

1 ¶ Limus iam. † Primo ponitur proemium vsq̃ ibi cum igit. Secundo ponitur statutum & noua prouisio ad executionem heredũ adeuntiũ hereditatẽ ne teneantur vltra vires hereditatis qõ non erat de iure veteri: vt. §. eo. si te bonis. sed illa subdiuiditur in plures: vt ibi dicam. Ratio aũt quare olim tenebat insolidum etiaz si nihil esset in hereditate erat: qz heres surrogatur in locum defuncti cuius personã representat. Vnde sicut ipse defunctus tenebatur omnibus suis creditoribus insolidum etiã si nihil habebat in bonis & poterat condẽnari & incarcerari nisi cederet bonis & etiã tunc nõ liberabat ab obligationib[b] sed a carceribus. eodẽ modo heres eius. Ad legata vero nõ obligabat heres vltra vires hereditatis: qz ad illa defunctus nõ tenebat sed obligatio incipiebat a persona heredis. & testatoz ex sua dispositione non poterat in plus obligare quã sibi reliquerat. Jura autem vetera consulebant heredi ne incaute hereditatẽ adiret sed bene & perfecte deliberaret: & inuestigaret vires hereditatis & sic gebatur per creditorem vel per substitutuz vt aut adiret aut repudiaret vt habeant quem conueniant. in primo casu vt faciant dari curatorem hereditati iacenti. in secundo consulebat lex vt ipse peteret terminum ad deliberandum qui debebat sibi concedi: et interim nõ deberet molestari: vt. §. eo. l. curatoris. verum quia ista prouisio erat imperfecta quia sequebatur interdum quod heres consilium legis perfecte deliberabat & inuestigabat & reperiebat hereditatem esse locupletem: ideo eam adibat: postea vero ex improuiso manifestabantur debita multa de quibus non potuit habere notitiam tempore deliberationis. Imperator diuus Pius cuidã heredi cui hoc acciderat p rescriptum prouidit ne ad illã teneretur. Postea imperator Sozdianus per legem prouidit militibus propter priuilegium militare quia non tenerentur scire leges: sed arma & non solum prouidit in debitis ex improuiso venientibus: sed etiam ex prouiso: quia non diligenter perquisiuit. Imperator autem Justinianus per istam. l. intendit generaliter omnibus prouidere inueniendo remedium perfectum quod adeat heres hereditatem & conficiat inuentarium secundum ordinem infra scriptum et non teneatur vltra vires hereditatis. Et sic remedium iuriuz antiquorum imperfectum non erit hodie necessarium nec expediet capere terminum ad deliberandum: sed si pur vult capere non confidens de prouisione huius. l. imputet sibi quia non prouidit sibi vt. j. ea. l. §. sed quia quidam. Et vide text. in istu. de here. quali. & differen. §. & sciendum. qui facit mentionem de constitutione Sozdiana & de his que supra dixi. † In autem bodie si non conficiatur inuentarium militis habeant aliquod priuilegium ne teneantur vltra vires hereditatis. gl. tenet q non sine prouisione huius. l. licet ante istã. l. haberent. Item an fiscus qui occupat bona vacantia vel per confiscationem ratione delicti teneatur vltra vires bononum si non cõficiat inuentarium. videtur q sic: quia loco heredis habetur. j. ad. l. iul. de vi. l. curatoris. Contrarium dic: quia non est heres sed successor vniuersalis: & hoc habetur in. l. j. §. an bona. ff. de iure fisci. Et idem dicit hic Bal. in ecclesia instituta: qz per additionem hereditatis non potest facere suam conditionem deteriorem nec acquirere hereditatem damnosam. argu. in aut. si cut. §. de sacrosanc. eccle.

a Cõ duplex sit coactio. adde an sit differẽtia iter coactionẽ & penã vide p Domi. de sctõ Hemi. i. c. q. põtificali dignitate. in. vj. no. de offi. dele. lib. vj.

2 ☞ Si in instrumento additionis contineretur talis sciens talem hereditatẽ sibi delatã & eam esse lucrosam potius q̃ dãnosam eam adiuit tñ cũ beneficio inuentarij. et ipsum inuẽtariũ postea cõficiat an sibi proderit.

3 Que sint necessaria in confectione inuentarij. & nu. 4. 5. 6. & 7.

4 An in inchoatione inuentarij sufficiat apponere signum crucis.

5 Inuentarium de quibus rebus fiat.

6 Leuis solẽnitas q dicatur illa cuius omissio non vitiat.

7 In contractibus an testes debeant cognoscere contrahentes. & nu. 8.

8 Inuentarium an debeat fieri coram iudice.

9 An illa verba volo adire vel volo repudiare inducant actionem vel repudiationem.

1 ¶ Cum igitur † quia primo loquitur quãdo nõ fuit petitum tempus ad deliberandum vsq̃ ibi: sed quia. Secundo quãdo fuit petitum. Itez prima pars subdiuiditur in tres Primo dat consilium heredi quid facere debeat vsq̃ ibi et si prefatam. Secundo ponit quam vtilitatem consequitur si consilium legis fuit secutus postq̃ facit inuẽtarium vsq̃ ibi deus. Tertio quam vtilitatem consequitur interim cum facit inuentarium. Item prima subdiuiditur in tres: quia loquitur quando, adiuit hereditatem tanq̃ lucrosam certus de viribus hereditatis vsq̃ ibi. similiq̃ modo. Secundo quando repudiauit eam tanq̃ damnosam similiter certus de viribus vsq̃ ibi. sin autem. Tertio quando erat dubius an esset lucrosa vel damnosa: & tunc dat cõsilium q̃ conficiat inuentarium & etiam dat formam ponens plura que in eius confectione requiruntur.

2 ¶ † Per primum casum huius. §. dicunt quidã q̃ si in instrumento additionis contineretur talis sciens talem hereditatem sibi delatam: et eam esse lucrosam potius q̃ damnosam eam adiuit tamen cum beneficio inuentarij: et ipsum inuentarium postea conficiat nihil proderit sibi: quia tunc debet possesse: quia tunc adiuit dubius de viribus hereditatis: vt in verbo. sin autem dubius. Plus dicit Ange. in tractatu de inuentario quem ponit in. l. stipu. ff. si cui plusq̃ per legẽ falci. circa finem. q̃ debet protestari vel predicere se cõfecturum inuentarium[b] sed si simpliciter adiret et postea inuentarium conficeret cum nihil protestatus sit sibi non proficeret. Et primum dictum videtur sentire Specu. in titu. de instru. edi. §. fi. dum tractat de inuentario heredis: dum dicit q̃ debet adire hereditatem tãq̃ dubius de viribus eius. Sed neutrum dictum placet. quia licet in casu primo dicatur q̃ quando est certus non indiget inuentario. non tamen sibi tollit beneficium eius si sponte vult cõficere & proderit sibi quia si hereditas est locuples sicut ipse putat habebit beneficium interim q̃ conficit: vt non cõueniatur vt. j. eadem. l. §. donec. & etiam postq̃ confecit vt si non reperiatur pecunia in hereditate & res non reperiant emptores possit dare eas insolutum inuitis creditoribus vt non molestetur ad inueniendum pecuniam: & etiam alijs de quibus in. §. si prefatam: sm Bal. si aũt bene estimabant: qz credebat locupletem et non erat saltem proficiet sibi vt non teneatur vltra

b Cõfecturũ inuẽtariũ. adde an affectio inuẽtarij possit remitti. p Barba. cõsi. iiij. inci. illud in medio adducã i. vi. col. in. iiij. volu. Ly. in. l. fi. i. §. illo. C. arbi. tutel.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

vires. Ly. autem hic videtur tenere contrarium dum exponit hic nullo indiget inuentario. s. vt sibi proficiat. Similiter secũdum dictum non placet: vt sit necessaria ptestatio: qz iste tex. in ver. sinaũt dubius dat sibi licentiam qn adeat etiã non petito tempore ad deliberandũ: dummodo postea inuentariũ conficiat & ita tenet hic Sali. & habui istũ casum de facto & ita consului. Ex scdo casu in verb. similiꝛ modo similiter dicunt quidam qn si heres cũ adit asserens hereditatẽ damnosam & ideo dicat se velle adire cum beneficio inuentarij et ipsum conficiat sibi nihil proficit: qz imputet sibi postꝫ erat certus de viribus hereditatis quia iste. §. dat sibi cõsilium quod repudiet hoc est falsum: vt ptz in fi. princi. ibi dum dicit sed si onerosam eam inueniat quis esse quam adiuit hereditatem &c. vbi tex. est de directo in contrariũ: non ergo est verũ qn debeat adire tanꝫ dubius de viribus ad hoc vt sibi proficiat. imo etiam si adit tanꝫ certus. ¶ Item not. in tertia parte in verſi. si autẽ dubius. vt infra. xxx. dies octo per ordinẽ que sunt necessaria in confectione inuentarij quorum si aliquid deficit subiacet rupture vt dicit Specu. in loco prealleg. nisi in appositione signi crucis[a] quia videtur solennitas legis & eius omissio nõ nocet. l. j. ante finem. ff. de ven. inspi. Bald. autem in fi. prin. huius. l. allegat Rol. in summa sua qn quicquid de iure scripto habeatur de consuetudine & nõ obseruatur qn tanta solẽnitas adhibetur quia raro reperiretur inuẽtariũ qõ nõ posset impugnari ideo seruanda est consuetudo loci qõ est notabile ad sustentationẽ inuentarij. quedaz alia addũtur per auc. sed cum testator. j. ad l. falci. & in corpore vnde sumitur. & Harti. de fa. addit aliud qn fiat coram iudice per. l. de creationibus. de epi. audien. & no. in Specu. loco. §. allegato. † Primum ergo qõ requiritur in confectione inuentarij est qn inchoetur infra. xxx. dies. sed in quo consistit inchoatio an sufficiat apponere signum crucis. dicit Bal. hic qn non: nec qn hoc dicet inchoatũ quousqz aliquã rem hereditariam apponat per istum text. dum dicit super his rebus &c. ¶ Sed pone qn non fuit inchoatum infra. xxx. dies sed post: & completum infra tres menses a die quo debuit inchoari an sufficiet. videtur qn non: qz sic frustra apponeret hoc tempus ad inchoandum qõ esse nõ debet. arg. in. l. iij. §. j. que incipit: nec frustra de iureiu. & hoc tenet Jo. an. in addi. Specu. de instru. edi. §. fi. circa fi. doc. tamen vt Barto. & Bal. hic per plura argumenta satis subtilia & pulchra tenent contrarium per tex. bunc in versi. si autem in locis. in ver. ad huius inuentarij consummationem & non inchoationem: & sic innuit qn sufficiat fuisse consummatum infra tempus in ista. l. statutum. licet ibi loquatur de termino anni quando res erant absentes. Idem videtur si sunt presentes in termino trium mensium per. §. donec. j. ea. l. vbi ista tempora ponuntur ad paria. Item per. §. si vero postꝫ. ibi: ad inuentarij consummationem. vbi considerabat totum tempus nõ partẽ temporis. Ad contrariũ tamen non respondent nec allegant Jo. and. Ista pars equior est: qz non multum interest nõ fuisse inchoatũ infra. xxx. dies et quo fuit consummatum infra tempus trium mensiũ vnde omissio inchoationis tanꝫ lenis solennitas non vitiat sicut omissio signi crucis fm omnes. Itez istud tempus incipit currere a die a quo heres habuit notitiam de testamento & sic etiã ante aditam hereditatem vel a die notitie delate hereditatis ab intestato: vt hic patet. Sed glo. sup ver. delatã supplet text. & adite hereditatis per. §. si vero postꝫ. nec est extranea ista expositio: quia & alibi ita fit in. l. iij. §. fi quis heres. de sta. libe. vbi supplet ur dum tex. dicit a tempore mortis & adite hereditatis. Et per hoc facit ratio: quia nõ dz incipere currere tempus anteꝫ inuentarium possit conficere. arg. in. l. fi. §. qui admit. ad bo. pos. Sed videtur qn non possit conficere ante aditam hereditatem qz debet confici per heredem & ante aditã nõ est heres. Istam rationem facit Bald. tamen ipse idem videtur postea dicere qn heres voluntarie potest facere inuentarium ante aditam hereditatem: sed non necessario astringit Jo. an. in loco prealleg. to reprehendit istam glo. & dicit esse tenendum istum tex. prout iacet: vt incipiat currere & etiam ante aditam hereditatẽ a tempore quo sibi fit hereditas delata ex testamento vel ab intestato. Bartol. non allegat ipsum distinguit aut heres est in mora adeundi hereditatem et incipit currere ante ipsam aditam a tpe more: aut nõ fuit in mora & tunc est vera ista glo. & hoc satis placet. facit qõ no. in. l. ea que. §. fi. ff. de tempo. in integrum resti. vbi doc. faciunt simile distinctionem. Quando autem incipiat currere tempus fideicõmissario vniuersali. vide per Jo. and. in. d. §. in additione que incipit. C. ad trebel. &c. ¶ Secundum qõ requiritur est qn cõpleatur infra. xl. dies quãdo bona sunt presentia: als infra annum: vt in versicu. si autem in locis. Et iste tex. videtur probare qn legalis mensis habeat. xxx. dies quando in lege diceretur aliquid fiendum infra mensem vel intra tot menses: licet aliqui habeant. xxxj. dies. vnus mensis habeat. xxviij. & sic sit tenenda media inter plus & minus. Breuiter de hoc vide bonam glo. in. c. §. fit. de electio. lib. vi. vbi aliter declarat. † Fit autem inuentariũ super rebus quas defunctus habebat tempore mortis. vt in tex. ¶ Sed pone qn habebat res alienas cõmodatas vel depositas: & sic erant in hereditate an sint ponẽde in inuentario. doctores tenent qn sic qz etiã ille veniunt in petitione hereditatis: vt. l. non tantum. in prin. ff. de petitio. heredi. ¶ Sed pone qn non ponit omnes: sed aliqua omisit an vitietur inuentarij confectio vt non possit quominus teneatur oneribus etiam vltra vires hereditatis sicut si nõ confecisset inuentarium. Bald. hic distinguit an bona fide omisit: quia ignorabat eas et nihil sibi nocet: quia poterit eas adire etiam post tempus datum ad cõsummationem. arg. in. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de test. Nam quod bona fide sit penã nõ meretur. argu. l. §uis. ff. de condi. & demon. in l. seruum. §. pretor. & qõ not. ff. de acqui. heredi. et ideo cautela est vt in consummatione inuentarij protestetur qn plures res non reperit: & qn si contingat alias reperiri addet eas. & ita obseruatur de facto. si autẽ malitiose omisit videtur tenere Bald. qn vitietur inuentarium et non prosit in aliquo. Istum casum habui de facto: & contrarium dicebam per tex. j. ea. l. §. illaqz, vbi ponit heredem celantem rem hereditariam. s. circa eandẽ rem: vt teneatur in duplum: non antẽ per hoc irritat inuentarij cõfectionem vel eius beneficium vel effectum. Tertium qõ requiritur est qn conficiatur manu publici notarij vt hic in verbo presentia tabulariorum. glo. exponit. i. tabularij. non ergo sufficit scriptura priuata etiã si possit probari per testes et tamen testamentũ potest scribi per priuatam scripturã dummodo probetur per testes iuxta ea que habentur in. l. publicati. §. de testa. per hoc videt qn nõ sufficiat heredi si reperiatur scriptura manu defuncti in qua fecit inuentarium de oibus bonis et rebus suis etiã si in ea dicat ad proficuum & notitiam heredis mei. & hoc tenet hic Bal. fm Nico. mat. dicens qn inuentarium debet originem assumere ab herede non a defuncto. Tenemẽti pulchrũ casum: & prima facie quilibet diceret contrariũ magime si per modicũ spacium ante mortem ipsum confecit. si autẽ dubium ante: tunc quia potuit alia acquirere que non posuit esse clarior determinatio Bal. ¶ Quartum est dum dicit ceterorum qn sint presentes creditores & legatarij vel saltẽ citati per generale proclama. Sed pone qõ aliqui fuerint citati specialiter et aliqui nullo modo. dic fm eundẽ quod ꝓficit inuentarium ꝙtum ad citatos vt illi nõ possint heredẽ cõuenire vltra vires hereditatis: & aduersus eos possit detrahere falcidiam ꝙtum vero ad nõ citatos nõ proderit. ¶ Quinto requirit subscriptio heredis vel si nescit scribere qn adhibeatur secundus notarius qui se subscribat pro eo. sed pone qn non adhibuit secundum notariũ: sed sufficit subscribi per suũ procuratorẽ. videtur tenere Bal. qn fecit: qz potest conficere inuentarium per procuratorem: vt in fi. huius. §. ergo & se subscribere: sed ibi loquitur quando res non erant presentes sed absentes. & qñ per procuratorem cui confectũ. ideo ad ipsum pertinet subscribere. qñ aũt per seipsum cõficit videt seruanda forma hic posita: vt debeat subscribere per se vel per scõm notariũ. Sed an creditur illi notario attestanti se fuisse adhibitum ad scribendum dic qn sic: quia sicut creditur sibi qn fuerit rogatus a partibus qz non scribit sibi officiũ nouum sed exercitium eius qõ habet. ad qõ vide Barto. in. l. ex sententia. ff. de testa. tute. ¶ † Sexto requiritur appositio signi crucis: et istud dz fieri in principio inuentarij. dicũt tñ doc. qn ista reputatur solennitas Ieuis[b] qñ eius omissio non tendit in preiudicium alterius: ideo non vitiat. secus in alijs que possunt tendere in preiudicium. Not. ergo qn dicatur leuis solẽnitas cuius omissio non vitiat. l. j. circa fi. ff. de vẽtre inspicien. ¶ Septimo requiritur[c] qn adfint testes glos. dicit qn requirũtur tres. tu dic qn ad probationem inuentarij requiruntur duo: sed ad supplendum presentiam creditorum vltra illos duos requirũtur tres. alij de quibus in auc. sed cum testator. & qn dicant se nullius malignitatis esse conscios: & qn sint bone opinionis: & de eodem loco: et locupletes vt ibi habetur. & Bald. ponit hanc formam subscriptionis eorum vel notarij. ¶ † Octauo & vltimo requiritur quod testes cognoscant heredem. Quid autẽ in cõtractibus & alijs an testes debent cognoscere contrahentes. dic vt in glos. que distinguit an probatio fiat per instrumentum: et tunc est clarum qn nõ requiritur vt in casu huius. l. & in duobus alijs: an fiat per testes et tunc bene requiritur als non possunt testificari quod titius promisit sempronio nisi cognoscant predictos. et si dicerent se non cognoscere nisi eos videant: quia habebant eorum notitiam debent eis exhiberi in habitu consueto ne interueniat deceptio fm Bal. argu. in. l. si cum exhibuissent. ff. de publicanis

a ¶ In appositione signi crucis. adde an vitiat si omittatur hoc signũ crucis i hoc sunt due opi. prima opinio qn fic quã tz Ly. in. l. j. in. §. fi. ff. de ven. inspi. Bar. i. l. ij. in. §. prius. ff. de vul. & pup. Bal. i. j. cõsti. C. Ang. i. §. si vero. i auc. de here. & fal. Cõtrariũ tz Hosti. in. c. raynaldus. de test. Jo. an. in addi. Spe. i. §. fi. i addi. inci. lz dubitet. & ibi tz opinio. Host. p quã refert se ita cõsuluisse.

b ¶ Solẽnitas leuis. adde Bar. i l. & bis. i. §. si pretor. ff. de transa. Bar. i. l. j. in fi. ff. de ven. inspi.

c ¶ Requirit. adde q & quot solẽnitates requirũtur in cõficiendo inuentariũ vide p Bal. cõsi. xxxvj. in. iiij. volu.

blicanis. & tangitur de hoc passu. §. detesta. in. l. si non speciali.

8 ¶ † Harti. de fa. addit nouum qn fiat coram iudice[a] per. l. de creationibus. de episco. audien. sed ibi loquitur in inuentario curatoris vel tutoris quia debet administratio decerni per iudicem confecto inuentario vnde alij dicunt nõ requiri iudicis presentiam: maxime qz nõ conficitur vna die vel vno instanti sed potest durare confectio per mensem: vnde laboriosum est iudicem semper adire. debet ergo sufficere attestatio notarij et idem notarius debet adhiberi & in fine adhibentur testes: et de hoc not. in. d. §. fi. de instru. edi. in Specu. ad illud autem qõ digi an testes debeant cognoscere contrahentes vide in addi. Specu. de testi. §. j. in additio. que incipit: quis voluerit actor & in tit. de articulo exhiben. in magna decisione post medium in secunda parte Specu. Cetera vide per Joan. an. in. d. §. fi. & in dicta auten. sed cum testator. & in corpore vnde sumitur. circa primum casum huius. §. quando heres non confecit inuentarium: quia erat certus qn hereditas erat soluendo. Quid si solutis integris legatis nihil sibi remanebat: an poterit detrahere falci. quidam dicunt qn non per. §. si quis autem temerario. j. ea. l. glo. tenet contrariũ: qz ibi loqꝫitur quando petit tẽpus ad deliberandũ & sic contempsit consilium huius. l. & non adiuit tanꝫ certus de viribus heredi. sed tanꝫ dubius: secus si tempus ad deliberandum nõ petijt: quia erat certus vt hic hodie vero fm glo. etiam tunc perderet falci. non confecto inuentario: vt in aut. sed cum testator. olim vero quia non erat cognita confectio inuentarij detrahebat falci. Sic ergo distinguete per tria tẽpora. scilicet tempus ante banc. l. & detrahebat. Item tempus istius. l. et distinguebatur an petijsset tempus ad deliberandum an non. Item tempus post banc. l. & indistincte fal. perdit siue adeat vt dubius siue certus hec est intentio

9 glo. j. ¶ † Item queritur vltimo circa scõm casum in versi. si milicꝫ modo quando erat certus qn non erat soluen. & ideo dicebat se velle hereditatem repudiare. Nam hic dicit qn debet repudiare infra tres menses. Sed pone qn non vult repudiare sed adire. dic qn potest & conficiet inuentarium: vt in fi. prin. huius. l. & proderit sibi. sed pone qn nec repudianit nec adiuit infra tres menses. dicit Bar. qn lapsus trium mensium cũ verbis predictis que primo dicebat qn volebat respuere vel repudiare hereditatem inducit tacitam repudiationem: sed ista verba volo nõ inducunt repudiationem nisi cũ lapsu anni. l. filij mater. §. j. ad tertul. quia prima verba volo repudiare vel respuere magis declarant mentem heredis qn non vult hereditatem habere qꝫ scda verba que sunt suspensiua: et possunt intelligi alio respectu. s. volo adire pro nunc: et ista procedunt qñ dicta verba fuerunt prolata nec assignationẽ alicuius termini assignati per iudicem. Si vero post tunc aut fuit assignatus terminus ad instantiam substituti & statim qn dixit ista verba volo repudiare vel volo adire inducitur repudiatio: quia videtur dicta ex deliberatione & ad reddendum substitutũ rectum per. l. sed alio. ff. ad trebel. Aut fuit assignatus terminus ad instantiam creditorum: et tunc si nihil diceret transacto termino induceretur aditio: qz hoc expedit creditoribus: sed ad instantiam etiam substituti induceretur repudiatio: qz hoc expedit sibi vt not. in. l. ꝙdiu. ff. de acquiren. here. & de istis vide p Bar. singulariter in. l. si quis suus. ff. eo. de iure delibe. sic ergo recolligе aut protulit ista verba ante assignationẽ termini: aut post aut nec ante nec post. Et hoc vltimo casu distingue an terminus fuit assignatus ad instantiã substituti vulgaris an ad instantiam creditorum: & qn opinio. Bartol. sit vera patet quod perlapsum termini trium mensium inducatur repudiatio. sentit glos. ij. hic que incipit: sed nonne. in fi. que vult qn perpetuo possit adire sed dicta verba non protulisset. & etiã not. §. ea. l. lz Bal. autem videtur primo inclinare qn imo inducatur aditio: postea vero distinguit an protulit ista verba respectu substituti an respectu creditorum.

2 ¶ † Heres propter cõfectionem inuentarij non tenetur vltra vires hereditatis creditoribus hereditarijs: olim secus.

3 Qõ tunc cõseruetur ei beneficium falcidie qõ habebat olim: & qõ perderet si inuentariũ nõ conficeret.

4 Qualiter tunc possit heres satisfacere integraliter primis venientibus legatarijs vel creditoribus. & si nihil remaneat an possint alij creditores & legatarij illi imputare quare non seruauit eis partem suam.

5 Si legatarijs vel creditoribus debetur pecunia. et in hereditate non reperiatur pecunia qualiter tunc possit illos compellere ad recipiendum insolutum res hereditarias et sic aliud pro alio.

6 Si heres vendidit res pro satisfaciendo primis venientibꝰ qn tunc nõ possint alij superuenientes molestare emptores. Quid si heres venderet vt heres & pro satisfaciendo creditoribus & legatarijs: an teneatur emptoribus de euictione.

7 Si heres non conficeret inuentarium & hereditas esset soluendo tempore mortis deinde bona hereditaria perirent damnũ erit heredis.

8 Heres vsurarij qui cauit de restituendis vsuris licet conficeret inuentarium non debet soluere primis venientibus: nisi recepta cautione de restituendo qz scit vel scire potest alios subesse. et sic esset in dolo quo ad illos et haberet locum beneficium huius. §.

Quod idem sit si testator reliquisset certam quãtitatem pro incertis & male ablatis.

9 Inuentarium cõfectũ per heredem grauatũ de restituẽdo hereditatem verbaliter an prosit fideicõmissario.

10 Inuentarium qõ confecit pupillus heres institutus an prosit substituto pupillari.

11 Inuentarium qõ fecit tutor pro se vt sibi decernatur administratio an prosit pupillo ne teneatur vltra vires hereditatis.

1 **Et si prefatam.** ¶ † Heres qui confecit inuentarius vltra vires hereditatis non tenetur: et de legatis detrahit falci. & si primis venientibus totam substantiam distribuit postea venientibus non tenet nec etiã ille qui ab eo emit pro satisfaciendo predictis poterit molestari. h. d. vsqz ad. §. licentia creditoribus. ¶ In principio tex. ibi solidauerit iste text. probat qn nisi omnia de quibus in precedenti. §. interuenerint in inuentarij cõfectione nihil prosit: & sic verum dicit Specu. qn subiacet rupture etiam si minimũ omittatur: qz quãdo plura requiruntur ad substantiam alicuius non sufficiunt quedam etiam

2 si vnũ omittatur. l. cum hi. §. si pretor. de transac. ¶ † Et not. in isto. §. quinꝫ vtilitates quas consequitur heres de cõfectione inuentarij q: non tenetur vltra vires hereditatis creditoribus hereditarijs olim secus: vt. §. eod. l. si te bonis. & l. que dotis.

3 solu. matri. ¶ † Secũda est qn conseruatur ei beneficium falcidie quod etiam habebat olim: sed si non conficeret ipsum per deret si terminum ad deliberandũ petijsset: vt. j. eo. l. §. si quis autem. hodie etiam si terminũ non petijt: & quod plus est etiã legatarijs tenetur vltra vires hereditatis. in auc. sed cum testator. & in corpore vnde sumitur: qõ nec erat olim ante istam. l. si vniuerse. j. de leg. nec per banc. l. fuit introducta: sed solum qn

4 perderet falcidiam: vt in. §. si quis autem temerario. ¶ † Tertia vtilitas est quia potest heres satisfacere integraliter primis venientibus legatarijs vel creditoribꝰ. & posito qn nihil remaneat & sint alij creditores & legatarij non possunt ei imputare quare non seruasti nobis partem nostram: vel quare non recepisti ab eis satisfactionẽ de restituendo qz scit vel scire potest alios subesse. et sic esset in dolo quo ad illos et haberet locum beneficium huius. §.

Quod idem sit si testator reliquisset certam quãtitatem pro incertis & male ablatis.

9 Inuentarium cõfectũ per heredem grauatũ de restituẽdo hereditatem verbaliter an prosit fideicõmissario.

10 Inuentarium qõ confecit pupillus heres institutus an prosit substituto pupillari.

11 Inuentarium qõ fecit tutor pro se vt sibi decernatur administratio an prosit pupillo ne teneatur vltra vires hereditatis.

1 **Et si prefatam.** ¶ † Heres qui confecit inuentarium vltra vires hereditatis non tenetur: et de legatis detrahit falci. & si primis venientibus totam substantiam distribuit postea venientibus non tenet nec etiã ille qui ab eo emit pro satisfaciendo predictis poterit molestari. h. d. vsqz ad. §. licentia creditoribus. ¶ In principio tex. ibi solidauerit iste text. probat qn nisi omnia de quibus in precedenti. §. interuenerint in inuentarij cõfectione nihil prosit: & sic verum dicit Specu. qn subiacet rupture etiam si minimũ omittatur: qz quãdo plura requiruntur ad substantiam alicuius non sufficiunt quedam etiam

2 si vnũ omittatur. l. cum hi. §. si pretor. de transac. ¶ † Et not. in isto. §. quinꝫ vtilitates quas consequitur heres de cõfectione inuentarij q: non tenetur vltra vires hereditatis creditoribus hereditarijs olim secus: vt. §. eod. l. si te bonis. & l. que dotis.

3 solu. matri. ¶ † Secũda est qn conseruatur ei beneficium falcidie quod etiam habebat olim: sed si non conficeret ipsum per deret si terminum ad deliberandũ petijsset: vt. j. eo. l. §. si quis autem. hodie etiam si terminũ non petijt: & quod plus est etiã legatarijs tenetur vltra vires hereditatis. in auc. sed cum testator. & in corpore vnde sumitur: qõ nec erat olim ante istam. l. si vniuerse. j. de leg. nec per banc. l. fuit introducta: sed solum qn

4 perderet falcidiam: vt in. §. si quis autem temerario. ¶ † Tertia vtilitas est quia potest heres satisfacere integraliter primis venientibus legatarijs vel creditoribꝰ. & posito qn nihil remaneat & sint alij creditores & legatarij non possunt ei imputare quare non seruasti nobis partem nostram: vel quare non recepisti ab eis satisfactionẽ de restituendo qz scit vel scire potest alios subesse. et sic esset in dolo quo ad illos et haberet locum beneficium huius. §. ad. l. falci. quasi dolo videatur in hoc versatus: vt patet in titu. si cui plusꝫ per. l. falci. Glo. tamẽ hic que incipit: si putant. vult qn si heres sciebat alios subesse bene põt ei imputari: sed si non sciebat poterat olim imputare quare nõ recepit talem satisfactionem hodie non per istum text. ¶ † Quarta vtilitas est que colligitur ibi: sed si legatarij: quia legatarijs vel creditoribus debetur pecunia: & si in hereditate nõ reperiatur pecunia potest illos compellere ad recipiendum in solutum res hereditarias: & sic soluere aliud pro alio creditore inuito contra. l. si. §. j. ff. si certum peta. nec poterunt dicere vendas res hereditarias et da nobis pecuniã etiam si reperient emptores. si tamen non possunt hec fieri sine incommodo heredis quia oportuisset se obligare de euictione vel dare fideiussores. Ita intelligunt doctores hic. & vide quod not. in addi. Specu. de instrumen. edic. §.

6 fina. in additio. que incipit de trebel. ¶ † Quinta vtilitas est qn si heres vendidit res pro satisfaciendo primis venientibꝰ nõ possunt alij superuenientes molestare emptores: quia si possent emptores baberent regressum contra heredem vendentem: et sic consequeretur incommodum & vexationẽ: dicit tamen Barto. quod si heres venderet vt heres & pro satisfaciendo creditoribus & legatarijs non teneretur de euictione et imputent sibi emptores quare ita emerunt: et forte tunc poterunt emptores molestari: quia cessat ratio vexationis heredis. Iste aute text. in. §. si vero heredis dum dicit emptorem non debere molestari debet intelligi quando heres vendidisset simpliciter quo casu teneretur de euictione: & tunc ipse heres posset comparere ad defendendum emptorem pro suo interesse. ¶ † Nota bonam limitationem. Ad de sextam vtilitatem quam ponit Bartolus in lege in ratione. §. diligẽter. ff. ad legẽ falcidiam. quod si non conficeret inuentarium. & hereditas esset soluendo tempore mortis: deinde bona hereditaria perirent damnum esset heredis non legatariorum qui nihilominus teneretur heres, eis vltra vires hereditatis que reperiuntur hodie: qui a

a ¶ Fiat coã iudice. adde gl. & Ly. i. l. tutores. C. de admi. tuto. glos. & Bar. i. l. chirographis. ff. eo. titu. Spe. de instr. edi. §. fi. ver. pe.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tempore mortis vires hereditatis patiebãtur vt ibi habetur. sed Barto. ibi dicit q̃ cõfecto inuentario peribũt ipsis legatarijs ⁊ heres nõ tenebit vltra vires que hodie reperiũtur. ⁊ puto dictũ suũ verũ si ante adita hereditatẽ perierunt qr nõdum erat obligatus legatarijs insolidũ. secus si post: qr p additionẽ incepit eis insolidum obligari ex quo vires hereditatis patiebatur: ideo nõ liberanť interitu rerum si legata cõsistebant in quãtitate. l. incendiũ. ℨ. si cer. pet. secus est in illis rebus peremptis consistentibus in specie qr obligatio speciei interitu eius liberatur si nõ erat in mora. l. si ex legati causa. de verbo. obli.

a ¶ Oõ heres vsurarij. Adde Bosti. in sum. tit. de testa. ℨ. ad qd heres. ver. sed nunqd sufficit. doct. in. c. q̃ℨ. oeysur. lib. vj. Ang. i disputatione incipiẽte. astẽsis miles.

8 ¶† Ultimo scias q̃ Archi. tenet in. c. non sane. qiiij. q. v. q̃ heres vsurarij[a] qui cauit de restituendis vsuris lz cõficeret inuẽtarium nõ ɔz̃ soluere primis veniẽtibus nisi recepta cautione de restituendo qr scit vel scire potest alios subesse: ⁊ sic esset in dolo quo ad illos: ⁊ haberet locũ beneficiũ huius. ℨ. Et idem si testator reliquisset certã quãtitatẽ pro incertis ⁊ male ablatis. ¶† Quero vtrũ inuentariũ confectum per heredẽ grauatum de restituendo hereditatẽ vniuersalem an habeat necesse de nouo facere. si enim heres nõ confecisset ipse tenereť facere vt teneatur vltra vires. Bart. in. l. rõne. ℨ. qõ vulgo. ff. ad. l. fal. vbi tractat de ista materia tenet q̃ non prosit nisi expresse cesserit fideicõmissario beneficiũ inuentarij: quia istud ius habuit originem in persona ipsius heredis: ⁊ sic nõ transiuit in fideicom. per solam restitutionẽ autoritate senatusconsulti: solum enim trãseunt iura que habuerũt originẽ in persona defuncti vt hec habentur in. l. si heres pecunias. ff. ad trebel. ⁊ l. heres a debitore. in principi. ff. de fideiuſ. Bald. hic ⁊ in. l. filium. ℨ. fumi. hercis. vbi etiã tractat de ista materia tz ɔz̃ium q̃ nõ sit necessaria cessio: qr ius inuentarij est quoddam ius excipiendi ne teneãt vltra vires sed in iure excipiendi nõ requirit cessio vt ptz in. l. rescriptũ. ℨ. si. de pactis. vbi per pactũ pcuratoris acquirit exceptio dño sine cessione: ⁊ tñ actio nõ acquireretur sine cessione. l. possessio. ff. de acqui. pos. Et istud est pulchrũ dictũ et not.

9 a

10 ¶† Item querit an inuentarium qõ confecit pupillus heres institutus prosit substituto pupillari. Bald. dicit q̃ sic q̃tũ ad legata relicta in primis tabulis: ⁊ q̃tum ad creditores paternos: sed q̃tum ad relicta in secundis tabulis ⁊ sic in hereditate pupilli vel ad creditores acquisitos per pupillũ non prosicit: sed ɔz̃ facere de nouo: qr in hereditate pupilli possunt esse

11 plura vel pauciora q̃ fuerũt in hereditate patris. ¶† Ultimo queritur an inuentarium qõ fecit tutor pro se vt sibi decernere tur administratio prosit pupillo ne teneatur vltra vires hereditatis. Bal. q̃ nõ ⁊ bene quoniã alterius conditionis ⁊ qualitatis est: ⁊ ad alium finem tendit inuentariũ tutoris q̃ inuentariũ heredis. ⁊ multe sunt inter hoc differentie.

2 ℨ Pretendentes cãm onerosam debent preferri pretendentibus causam lucratiuam.

3 Legatarijs superuenientibus an succurrat cõtra legatarios qui habuerunt eorũ legata.

4 Quid in creditoribus superueniẽtibus nõ habentibus hypothecam. lz sint priores in actione personali.

5 Fauorabiliora sunt alimenta debita ex vltima volũtate qr super eis nõ põt transigi sine autoritate pretoris q̃ debita inter viuos qr super eis põt transigi.

6 Qñ hereditas est soluendo tam creditoribꝰ q̃ legatarijs ⁊ heres tradidit legatarijs res legatas: creditores nõ põt molestare legatarios dicentes qõ in illis rebus debeant esse potiores sed debent agere cõtra heredem.

7 Qñ venditio fuit facta p heredẽ p satisfaciendo creditoribus ⁊ legatarijs qua cautela vti debeat emptor.

1 **Licentia creditoribus.** ¶† Licet creditoribus superuenientibus post distributionẽ factam per heredẽ nõ subueniat cõtra heredẽ vel cõtra illos qui emerũt ab eo pro satisfaciendo creditoribus ⁊ legatarijs si tñ distributio esset facta inter legatarios quibus legata nõ debebant: qr hereditas non erat soluendo succurrit eis p hypothecariã si habent bona eis hypothecata vel per condictionem indebiti: vel si est facta distributio inter creditores posteriores prioribus postea venientibus: ⁊ hypothecã pretendentibus succurritur cõtra illos vel per hypothecariam si habeãt bona illis hypothecata vel per cõdictionẽ ex hac. l. nõ aũt p ɔdictionẽ indebiti. h. d. vsq̃ ad. ℨ. in cõputatione. Ratio diuersitatis est: qr in primo casu legata erant oĩno indebita si nihil supererat in hereditate deductis debitis. l. j. ℨ. pe. cum ibi not. ff. ad trebel. l. si vniuerse. j. de legi. ideo datur condictio indebiti. Nec obst. q̃ illa condictio datur ei qui solvit indebitũ: vt in toto. titu. de condic. indebi. ⁊ isti creditores nõ solverunt sed heres: qr ñsde q̃ interdũ datur alteri q̃ soluenti qñ ad alterũ pertinet negotiũ: ⁊ soluenti nõ interest repetere. ff. de condic. indebi. l. nec est nouum. ⁊. l. ij. ⁊. iij. ⁊ ita est in casu nostro. ⁊ hoc vult glo. ij. que incipit alius ergo soluit et alius cõtradicit. Qñ autem distributio facta fuit inter creditores posteriores nõ potest cõpetere condictio indebiti: quoniã illis erant debita que soluta sunt lz alij essent potiores eis: sed subuenitur per condictionem ex hac. l. in subsidium postq̃ nõ habẽt regressum cõtra heredem: ⁊ erant potiores ita q̃ eis veniebat primum soluendum. hec est intentio huius. ℨ. ¶† Not. ex primo casu q̃ pretendentes cãm onerosam debent preferri pretendentibus causam lucratiuam: vt ptz ibi dum dicit satis abundum est ⁊c. facit. ff. de reli. l. si quis. post principi. in. ℨ. sed si

3 adita. in fi. ¶† Sed quero circa istud primum casum iste text. loquitur qñ bona fuerunt tradita legatarijs: ⁊ postea venerũt creditores quid si superuenerũt alij legatarij: quia creditores nõ erant: ⁊ ipsi nihil habuerunt an eis succurratur contra eos qui habuerunt: videtur q̃ non qr cessat ratio de qua hic cum omnes pretendãt cãm lucratiuã: ⁊ sic in pari causa potior videtur cõditio possessorũ ⁊ reoꝝ. l. si seruũ. ℨ. sequitur. ff. de verbo. obli. Contrariũ dico: nã si bona nõ erant sufficientia ad solvendum omnibus legatarijs: qr fuerũt legata. cccc. ⁊ in hereditate non erant nisi. ccc. debebat fieri diminutio cuilibet legatario p quarta parte eius qõ sibi erat relictum: si ergo quibusdam soluta est substantia ⁊ integra legata ⁊ nihil remansit penes heredem quatenus est solutum vltra quam illos tangeret fuit in debite solutum: qr illud debebatur alijs ideo illis subuenitur per condic. inde. vt probatur in. l. iij. ℨ. j. ff. de condic. indebi. ibi

4 dum dicit vel diminutione ⁊c. ¶† Circa scõm casum queritur tex. loquitur qñ creditores superuenientes pretendebant hypothecam anteriorem quid si non habebant hypothecam. Respondeo si erant priores in actione personali: qr habebant priuilegium inter cyrographarios creditores qõ est in multis casibus de quibus in titu. de priui. credi. et distributio facta fuit inter illos qui priuilegium non habebant: dico qõ superuenientibus ⁊ priuilegium habentibus succurritur contra illos nõ per hypothecam: sed per condictionẽ ex hac. l. et hoc satis probatur in. l. ex facto. ℨ. fi. ff. de peculio. ⁊. l. ij. ff. qõ cum eo. Idem si non habebant priuilegium prioritatis in actione personali nec etiã hypothecam expressam habebãt tamen pretoriam: qr missi fuerant per prius in bono. pos. ex primo decreto ⁊ sic debebat preferri. l. qui autem. ℨ. sciendum. ff. que in frau. credito. et in alijs casibus in quibus deberent preferri alia ratione. de quibus. in. l. pupillus. eo. titu. als si per omnia essent pares nõ subueniretur superuenientibus contra illos: qr licuit illis vigilare ⁊ suũ cõsequi. ⁊ vigilãtibus ⁊ nõ dormientibus iura subueniunt: vt in. d. l. pupillus. ⁊ in pluribus. ℨ. j. l. si autem. de pri

5 uile. credi. ¶† In glo. que incipit prius ergo ibi quam inter vivos. dic q̃ in transigendo fauorabilia sunt alimenta debita ex vltima voluntate: quia super eis non potest transigi si autoritate pretoris q̃ debita inter viuos quia super eis põt transigi ita loquitur contrarium: ⁊ sic quando erant debita: sed quantum ad solutionem fiendam si relicta in vltima voluntate non erant debita: qr deductis debitis inter viuos nihil restabat in solutione fienda potiora sunt debita inter viuos: quia illa sunt debita q̃ relicta in vltima voluntate: quia sunt indebita etiam

6 si loquamur de alimentis: et ita loquitur hic. ¶† In glo. ibi. sed ibi quando est soluendo hereditas: hic non. tene menti hãc glo. q̃ quando hereditas est soluendo tam creditoribus q̃ legatarijs. et heres tradidit legatarijs res legatas: creditores non possunt molestare legatarios dicẽtes quod in illis rebus debent esse potiores: quia pretendunt causam onerosam: et illi lucratiuam: sed debent agere contra heredem nec heres excusatur ratione inuentarij postq̃ hereditas est soluendo quo minus eis satisfaciat: quia non remanebit in damno nec aliquid soluet de suo. hic autem loquitur quando non erat soluendo et sic remaneret in damno et solueret de suo. Et idem si legata consistebant in peculio: ⁊ heres tradidit eis insolutum res hereditarias: ⁊ forte meliores: vt creditores non pretendentes illas esse sibi obligatas non possent dicere potius debuisset nobis insolutum tradi quã illis. Sed si haberent illa bona obligata: ⁊ egrarent que etiam si fuissent legata possent creditores a legatarijs auocare per hypothecariam: quia non potuit testatori legando alijs illis auferre ius hypothece possent tñ legatarijs eis auferre debitũ: ⁊ retinere res. l. paulus. ℨ. fi. ff. qui. mod. pig. vel hypothe. soluitur. ⁊ postea ab herede recuperare per acti. nego. gesto. l. soluendo. de nego. gest. Et vide omnino Ly. super ista glo. in. l. iij. j. qui potio. in pigno. hab. ⁊ Bart. in l. si cui. ℨ. postq̃. ff. vt in pos. lega. ¶† In fin. glo. ibi alia actione tenentur legatarij q̃ defunctus: nam istis creditoribus superuenientibus defunctus non tenebatur cõdictione indebiti: sed alia actione ⁊ illa nõ dat cõtra istos legatarios q nõ succedũt vniuersaliter: ⁊ sic nõ representat personã defuncti. l. quoties.

de heredi.

de here. insti. ℨ. solũ enim datur illa cõtra heredẽ vniuersalem sed datur istis creditoribus ℨ legatarios ɔdictio inde. que fuit orta in personam heredis ex eius facto propter solutionẽ indebite factam: qr res desijt ad heredẽ pertinere: ⁊ incipit pertinere ad creditores postq̃ nõ habent regressum contra heredem. ¶ Super secũdo casu oppo. cõtra tex. oum dicit subueniri creditoribus postea superuenientibus per hypothecam vel per cõdictionem ex. l. Contra qr cõdictio ex. l. est subsidiaria: ⁊ non datur vbi alia competit. l. j. ff. de condi. ex. l. sed hic cõpetit hypothecaria: vt patet: ergo non debet dari cõdictio ex. l. Sol. intellige hic istas actiones dari in diuersis casibus: vt aliqñ hypothecaria ⁊ nõ condictio. ex. l. aliqñ ecõuerso. nam si fuerunt tradite posterioribus creditoribꝰ res hypothecate prioribus tunc priores superuenientes habent hypothecã cõtra istos: et condictionẽ ex. l. si res ille extant. Si vero nõ extant vel nõ fuerunt tradite res hypothecate: sed vendite. ⁊ de pretio illis solutum est tunc datur condictio ex. l. ⁊ nõ hypothecaria: qr illa datur contra possessorem: ⁊ isti non possident res hypothecatas: ⁊ sic non concurrunt iste actiones: et ita voluerunt glo. super ver. hypo. ⁊ super vb. ɔdi. in prin. Sed adhuc ɔtra si res hypothecate prioribus creditoribus fuerunt vendite: ⁊ de pretio satisfactũ posterioribus creditoribus videtur q̃ isti priores non habeant contra illos condictionem ex. l. quia vt dictum est illa subsidiaria: ⁊ nõ datur vbi alia ordinaria competit: sed hic cõpetit hypothecaria contra emptores. Sol. Suar. fatetur q̃ si res vẽdite extarent deberent agere cõtra emptores ⁊ nõ cõtra creditores Glo. tenet contrarium q̃ etiam tunc emptores sunt securi: ⁊ nõ possunt cõueniri hypothecaria: quia tunc agerent cõditionẽ cõtra heredẽ vendẽtẽ: ⁊ sic, heres remaneret in dãno. ⁊ hoc vult iste tex. circa fi. ibi. sed nec aduersus emptorem: qui non distinguit an extant res vel nõ. ⁊ sic non obstat contrarium

7 qr hic nõ subuenitur cõtra aliũ ergo debent habere condictionem ex. l. ¶† Ultimo glo. oppo. de. l. pupil. in fin. que in frau. credi. sol. vt in gl. Aduerte tñ tunc q̃ emptor est securus qñ vẽditio fuit facta per heredem pro satisfaciendo creditoribus be reditarijs ⁊ legatarijs: vt hic patet circa finem. Sit ergo cautus emptor vt faciat apponi ista verba in instrumento emptionis q̃ talis heres vt heres cum beneficio inuentarij pro satisfaciendo creditoribus hereditarijs ⁊ legatarijs vendidit sibi talem rem hereditariã ⁊ ista verba non essent apposita possent cõueniri hypothecaria a creditoribus qui haberent illa bona obligata: ⁊ tunc creditores posteriores quibus esset solutum pretiũ non possent conueniri condic. ex. l.

2 ℨ De quibus expensis factis per heredẽ pro gerendo negotia hereditaria debeat stari sacramẽto ipsius heredis.

3 Si heredi mota fuit questio p aliũ super hereditate. an possit se defendere expensis hereditatis.

4 Si heres recepit pecuniã mutuo a mercatore. ⁊ postea inconti nenti mortuus est. an iste mercator possit eas ante oĩa deducere de hereditate sicut heres potuisset in casu huius. ℨ. Quid si mutuo recepit anteq̃ esset delata sibi hereditas.

5 Actiones quas habebat heres contra defunctum an per additionem hereditatis non confundantur: si cõfecit inuentarium et nume. 6.

6 Si heres adiuit ⁊ confecit inuentariũ an debeat facere examinari testes sup debito suo si dubitatur de eorũ morte vel absentia vt possit liquidare suũ debitum.

7 Si defunctus tenebat heredi ad duplũ rõne euictionis an poterit deducere duplum pro rata aduersus creditores hereditarios quatenus est pena.
Quid econuerso si heres tenebatur defuncto ad duplum an debeat a se exigere duplum vel simplum tantum respectu creditorum.

8 Pater qui vendidit rem peculij aduentitij filij sui non trãstulit dominiũ ⁊ filius quãdocũq̃ efficietur sui iuris poterit rem vendicare ab emptore si nõ est heres patris.
Quid si est heres patris cum confectione inuentarij. et numero. 9.

9 Ex qua persona quis lucrum sentit eius factũ improbare non debet.

10 Si testator instituit heredẽ aliquẽ extraneũ cuius rem alienauerat ⁊ ipse adiuit cũ beneficio inuentarij ⁊ solvit legata ⁊ fidei cõmissa retenta falcidia vel trebellianica. an poterit vendicare rem suam ab emptore.

11 Statuta recipiunt interpretationem ſm ius cõe. ⁊ vide limitationem. ⁊ nu. 12.

12 Statutum q̃ filia femina nõ succedat extãte masculo. nec possit petere nisi quatenus pater sibi reliquerit et pater sibi reliquit centum iure legati: an filia poterit dicere se preteritã ⁊ testamentũ nullũ. qr nõ fuerunt relicta iure institutionis ſm q̃

ius cõmune requirit.

1 **In computatione.** †Expensa funeris facta in insinuatione testamenti ⁊ in confectione inuentarij vel alijs similibus causis necessarijs per heredem qui cõfecit inuentarium ante omnia deducitur de hereditate ⁊ de residuo satisfit creditoribus ⁊ legatarijs. quod autem heredi debebatur a defuncto non deducitur ante omnia: sed in eo parem conditionem habebit heres cum ceteris creditoribus. h. d. vsq̃ ad. ℨ. licẽtia. ⁊ est notabilis. Ratio diuersitatis quare primas expẽsas deducit ante oĩa qr postq̃ cõfecit inuentarium debet conseruari in eo statu in quo esset si hereditatẽ non adiuisset: sed si nõ adiuisset tales expensas non fecisset ergo ɔz̃ eas ante oĩa deducere. Sed debitum a defuncto. ideo nõ deducit: qr etiã si nõ adiuisset illud sibi debebatur qñcũq̃ alius fuisset heres ⁊ parem fortunam habuisset cũ alijs creditoribus. ergo ⁊ nunc conseruabit in eodẽ statu qr confectio inuẽtarij prodest vt nõ recipiat damnũ qõ recepisset si inuentariũ nõ cõfecisset. non aũt vt cõsequat vtilitatẽ quam nõ habuisset si nõ confecisset. sed hanc vtilitatẽ vt ante omnia deduceret nõ habuisset si nõ adiuisset. ergo nec nunc habebit Dico tñ q̃ si heres in suo debito habuisset priuilegiũ fortius q̃ alij creditores: vt primo deberet satisfieri. similiter nũc habebit. Iste enim tex. dicit similem fortunã ɔz̃ intelligi quando oẽs sunt pares: ⁊ sic ɔz̃ fieri distributio pro rata omnibus vnde heres non erit melioris cõditionis in suo debito: vt ipm possit retinere q̃ sint alij vt possint petere. Aliudebatur contrarium qr potior est cõditio possessoris ⁊ rei: sed hoc in rebus dubijs: sed res non est dubia sed clara. qr cuilibet debetur pro rata sua ⁊ nõ vltra. ¶ In tex. ibi vel alias causas necessarias puta in recolligendo testamentũ a notario. Item in subhastationibus factis cum vendidit res hereditarias pro satisfaciendo creditoribus ⁊ legatarijs. Item in gabellis que necessario fuerunt soluende fm Bart. qui dicit q̃ tales expense debent fieri ab heredẽ quando hereditas est soluendo. ⁊ in eis non debent participare legatarij licet habeãt causam lucratiuam per hũc tex. Sed si nihil remaneret penes heredem solutis legatis pertineret ad legatarios. Et vide circa predicta q̃ habetur in ad di. Specu. de instru. edit. ℨ. nunc vero aliqua. in addi. que incipit hic omnino vide circa fi. ℨ. ¶† In glo. super verbo approbauerit ibi vel suo forsan sacramento hoc intellige in paruis expensis in quibus debet stari sacramento suo: quia non consueuerunt in eis testes adhiberi: vt. j. de bo. auto. iudi. posl. fi. ℨ. vt autem. in fi. Et videmus in expensis litis ciuilibus. vt in. l. sancimus. cum ibi no. ℨ. de iudi. ⁊ in minimis distributionibꝰ que fiunt per executores testamẽti: vt no. in. d. l. id qõ pauperibus. ℨ. de epi. ⁊ cleri. Si vero sint magne debẽt probari p heredem aliter q̃ sacramẽtum: vt hic in verbo approbauerit: si tamen manifeste reperiantur: facte vt si testator mãdauit fieri scripturas ⁊ apparent facte: sed non potest probari q̃ per heredem facte fuerunt presumuntur facte per eum quoniã ad ipm pertinebant. arg. in. l. ij. ℨ. de ali. pu. pre. ⁊ quod not. Bart. in. l. cum seruus. ff. de verbo. obli. ⁊ in. l. ij. ff. de condi. ⁊ demonstra. Intellige tñ tex. cum glo. de expensis rõnabilibus quas quilibet diligens paterfa. fecisset alias non posset eas deducere: vt in. l. que sub conditione. circa fi. titu. ff. de condictio. ⁊ demon. ⁊ ibi expresse p Bar. † Itẽ intellige de expensis factis pro gerendo negotia hereditaria. secus si pro gerendo negotium suum puta si heredi mota fuit questio per alium super hereditate et ipse se defendit et obtinuit: lz enim expensas quas in hoc fecit non fecisset si sibi non fuisset hereditas delata: tamen non fecit eas pro gerendo negotium hereditarium sed proprium ideo nõ deduceret aduersus creditores ⁊ legatarios fm Bal. quod tene menti. Sed Ange. dicit contrarium: quia potest se defendere expensis hereditatis sicut prelatus electus potest defendere electionem suam expensis prelature: quia statim dicitur negotium prelature vel hereditatis quod habeat prelatum vel heredem qui eas defendat vt in cap. preterite. de electione.

4 cum ibi nota. tene menti vtrunq̃ dictum. †Sed pone notabiliter q̃ heres recepit pecuniam mutuo a mercatore: et postea incontinenti mortuus est. expense de quibus hic reperiuntur facte per heredem: sed nõ constat q̃ eas fecerit de pecunia mutuo recepta. creditores hereditarij petũt bona hereditaria eis assignari ille mercator petit deduci pecuniam quam mutauit dicens q̃ ex illa facte fuerũt. et q̃ ipse succedit loco heredis argu. in. l. huiusmodi. ff. qui po. in pig. habe. Et sicut ipse heres posset deducere ante omnia: vt in isto tex. ita et ipse mercator creditores dicunt contrarium: quia non apparet q̃ de pecunia per eum mutuata facte fuerunt et potuerunt fieri de alia pecunia. Queritur quid iuris. respondeo. Barto. in. l. si ventri. in fi. de priuile. creditoꝝ. dicit notabiliter q̃ quando quis facit ali

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

quam expensam pro se vel suis que pertinebat ad ipm si aliqd non probet presumitur q fuerit facta de pecunia quã ille mutuo accepit per.l.fi.j.de pig.vbi dicit esse casum singularem.secus si illa expensa ad se nõ pertinebat:ꝛ sic ille mercator deducere poterit sicut poterat heres. Item not.per eum.in.l.imperator.circa fi.ff.de leg.ij.quod puto verum ꝛ notabile si tẽpus ꝛ quantitas conueniant expensis nõ aliter per.l.fi.ff.de exerci. Quid enim si mutuo recepit anteq̃ esset delata sibi hereditas certe nõ presumit recepisse vt faceret dictas expensas. de quibus tunc cogitare non potuit:ꝛ ideo nec presumuntur facte de
5 illa. ¶† Glo.magna reputatur valde difficilis et eam recito p duas oppositiones.ꝛp.iiij.q. Prima oppo.est cõtra text.dum dicit q actiones quas habebat heres cõtra defunctũ per aditionem hereditatis nõ confunduntꝫ si cõfecit inuentariũ. Contra si non confunduntꝫ:ergo ipse heres tanq̃ heres erit sibiipsi obligatus tãq̃ titio qõ esse nõ pot:vt no.in.l.frater a fratre.in fi.j.glo.magne.ff.de condi.inde.ppter istud enim iura dicũt q qñ creditor successit debitori obli.ꝛ act.confunduntur.i.extinguuntur ne reperiat̃ q sit obligatus subijpsi glo. in prin.timo re huius cõtrarij dicit q nõ confunduntur in effectu:sed reuera ꝛ ipso iure bene cõfunduntur. Nam ex iure veteri ante banc l.confundebantur ipso iure:sed in effectu nõ videbanꝫ cõfuse: quia heres poterat deducere debitum aduersus legatarios sicut si confuse nõ essent.l.in imponenda.j.ad.l.fal. sed aduersus creditores quibus tenebatur vltra vires hereditatis non poterat deducere.ꝛ sic ipso iure ꝛ in effectu quantum ad illos videbanꝫ confuse:hodie vero propter confectionem inuentarij etiã aduersus creditores potest deducere quibus non tenetur vltra vires hereditatis:ꝛ sic idẽ est hodie q erat olim in legatarijs: ꝛ omnes doct.sequuntur glo.Sed Bal.subtiliter dicit q text. põt intelligi:vt iacet q nullo mõ cõfundanꝫ.qz cõfectio inuentarij facit haberi ac si hereditas nõ esset adita in bis que concernunt preiudicium heredis:sed si nõ esset adita actiones bene essent confuse et hereditas iacens esset obligata heredi:ꝛ sic
6 non esset perfectum inconueniens. † Ex his determinat ipse notabiliter q si heres qui adiuit ꝛ cõfecit inuentarium vult facere examinari testes super debito suo:qz dubitatur de eorum morte vel absentia:vt possit liquidare suum debitum cum creditores venerint poterit facere dari curatorem hereditati tãq̃ iacenti:ꝛ cum eo insistere ꝛ testes examinari facere.nec oportet q citentur alij creditores:quia iudicium agitur cum hereditate que est principalis debitrix. Istud est pulchrum dictum:per hoc tñ non credo a glo.ꝛ doc.recedendũ qz hoc totum fit cõm fictionẽ non fm veritatẽ qz reuera hereditas est adita : sed fingitur nõ adita ꝛ actio est confusa:sed fingitur nõ confusa ꝛ tantum operatur fictio quantũ veritas. ¶Secunda oppo.q heres non possit deducere aduersus creditores etiam pro rata per.l.ij.in fi.ff.de here.vendi. Sol.intellige hic de actionibus que per mortem defuncti debitoris non fuerunt extincte: ille enim cõseruantur heredi sicut si conseruarenẽ sibi si alius fuisset heres : sed si sunt tales que per mortem fuerunt extincte vt actio iniuriarũ:qz tendit ad vindictã.l.i.ff.de prãa.delic. tunc nõ cõseruabit̃ p cõfectionẽ inuentarij qui si alius fuisset heres nõ cõseruaretur sibi ꝛ inuentariũ nõ debet esse causa lucri. sed
7 euitatio damni:vt.j.ea.l.ꝟ.licentia. in fine. ¶† Hunc queritur de quatuor.q. Prima est q iste text. dum vult q heres possit deducere id qõ sibi debebatur a defuncto p rata aduersus creditores:ꝛ istud procedit in dubio sine actione rei prosecutoria: quid si erat penalis vt si defunctus tenebatur sibi ad duplum ratione euictionis an poterit deducere duplum quatenus est pena. Et iure veteri quo non erat confectio inuentarij inuenta eo casu quo deducere poterat:vt aduersus legatarios habemus.l.expressam q non potest deducere duplum sed simplum tantum.ff.ad.l.fal.cum emptor. non enim aduersus defunctũ qui eum fecit heredem debet esse ita rigorosus q velit habere penam. Idem ergo videtur dicendum hodie aduersus creditores : quia sicut olim poterat deducere aduersus creditores: ita ꝛ hodie põt aduersus creditores. Glo.tñ tenet contrarium q imo possit propter confectionem inuentarij. Bart.ratione qua supra dixit:qz inuentarium non fecit heredem lucrari:sed ipsum liberat a damno.nunc autem volendo consequi duplũ tenderet ad lucrum. Bald.subtilius ꝛ notabilius dicit quod aut heredi erat actio orta ad duplum viuente testatore:qz erat res enicta vel post mortem eius ante aditam hereditatem contra solam hereditatem iacentem:ꝛ tunc per confectionem inuẽtarij sibi conseruabitur ad duplum:qz si nõ cõseruaret per aditionẽ hereditatis remaneret in damno:qz perderet lucrũ postq̃ est acquisitũ ꝛ reciperet damnum.l.ij.ꝧ.merito. ꝛ.ꝧ.si quis a principe.ff.ne quid in loco publi. et sicut si alius fuisset heres baberet dictam actionem saluam contra eum. ita nunc si ipse est heres:qz perinde habetur ac si non esset.si vero post aditam hereditatem res enincatur:nunc actio cõtra seipsum tanq̃ heredem non mouitur sibi nisi ad simplum non autem duplum.ꝛ ita loquitur.l.cũ emptor.allegata in glo.ꝛ ita reducunt̃ ad concordiam glo.ꝛ Barto. ¶Quid autem econuerso si heres tenebatur defuncto ad duplum an debet a se exigere duplum vel simplum tñ respectu creditoꝝ.dicit Cy.q simplũ:qz inuentarium fuit inuentũ ad vtilitatẽ heredis non ad damnũ hoc est nihil dicere. Tu distingue eo modo an actio erat orta defuncto contra heredem vel hereditati iacenti:ꝛ tunc dz a se exigere duplum:qz non debet esse melioris conditionis q̃ si non esset heres:aut non erat orta:sed oritur post aditam hereditatem:ꝛ
8 tunc nõ oritur cõtra se ad duplum sed ad simplum tantum sicut econuerso:vt supra dixi. ¶† Secunda questio glos.valde difficilis est ista. pone q pater vendidit rem filij sui aduentitij peculij certum est qõ nõ transtulit dominium: ꝛ q̃ filius quandocunq̃ efficietur sui iuris poterit rem vendicare ab emptore si non est heres patris : vt in simili dicitur in matre vendente rem filij.ff.de reivendi.l.cum a matre.iuncta.l.j.ff.de bo.mater. Pone ergo q est heres patris cũ confectione inuentarij vult vendicare rem ab emptore:emptor excipit q non potest venire cõtra factũ patris sui postq̃ est heres eius:vt.d.l.cum a matre.in fi.nam nec ipse pater si viueret posset suo noie: ergo nec filius:qz reputat̃ eadẽ persona. Preterea ipse filius tanq̃ heres patris tenet̃ emptori de euictione.ergo repellitur a vendicando per regulã que est quem de euictione. tenet actio eundẽ
9 agentem repelli exceptione.l.vendicantẽ.ff.de euic. † Item est alia regula q ex qua persona qs lucrũ sentit eius factum improbare non debet vt in regula iuris:sed iste filius habet lucrũ hereditatis:ergo ꝛc.Econtra replicat filius ego confeci inuentarium. et sic in his que concernunt meũ preiudicium perinde debeo haberi:ac si hereditatẽ non adiuissem.sed si non adiuissem nullam exceptionẽ mihi posses obijcere.d.l.cũ a matre.in prin.ergo ꝛ tunc.Queritur quid iuris.glo.mirabiliter se extẽdit in ista.q.quã prosequitur vsq̃ ibi.item quid si extraneus.et ibi anteq̃ expediat de filio formatalia qõnem in extraneo berede cui rem defunctus vendiderat et ipsam prosequitur vsq̃ ibi.sed si vult quartã ibi refert ad primam questionẽ de filio.ꝛ eam prosequit vsq̃ ad ver.sed quid si statim erat vnde illa particula dz contingi cũ ista prima.Ex glos.aũt colliguntꝫ tres distinctiones.prima est q aut hereditas patris erat soluẽdo aut nõ.tunc autem vult q dicit̃ soluendo qñ solutis oĩbus debitis aliquid remanet heredi.ꝛ istud membrũ prosequit vsq̃ ad ver. si.si vero nõ est soluendo.tũc aũt vult q dicat̃ non soluẽdo qñ deductis debitis nihil remanet:ꝛ istud mẽbrũ psequit ad ver. si vero nõ est soluẽdo. vsq̃ ad ver.sed qd si statutũ. Alia distinctio est q ille filius cõfecit inuentariũ:ꝛ istud membrũ psequit vsq̃ ibi.vbi aũt nõ fecit:aut nõ cõfecit.ꝛ istud mẽbrũ prosequit vsq̃ ad ver.si vero nõ est soluendo. Alia distinctio est q eo casu quo est soluendo:quia aliquid superest deductis debitis. q aut hꝫ aliquid vltra legitimã: puta legitima erat quinquagintaꝛ sibi supersunt centũ:aut non supereret sibi niſi tñ q sufficit ad legitimã.vult ergo glo.in effectu q si hereditas est soluendo:ꝛ ipse cõfecit inuẽtariũ ꝛ aliquid supereret vltra legitimam vt in casu quẽ supra posui ita q ista tria concurrant tunc eatenus quatenus habet vltra legitimã repellatur a vendicando. Si ergo res vendita fuit pro centum ꝛ ipse habet quinquagintaꝛ vltra legitimã repellitur a vendicando dimidiam illius rei quia quinquaginta sunt dimidia de centum ꝛ poterunt opponi per emptorẽ ambe dicte exceptiones.s.quẽ de enictiõe tenet actio ꝛc.ꝛ ex qua psona ꝛc.Sed si nõ habet vltra legitimã nihil videtur habere cũ illa sibi debeaꝫ a patre ꝛ sine onere ꝛ poterit totam rem vẽdicare.in hoc vltimo glo. reprehẽdit̃ pos:qz verum est q legitima debetur sine onere legatoꝝ ꝛ fideicõmissorum non sine onere creditoꝝ:qz illud onus absorbet legitimã vt.j.in glo.in verbo.si vero nõ est soluẽdo.ꝛ ideo dicunt q quatenus habet etiam pro legitima repellitur a vẽdicando. Nam etiam pro illo potest cõueniri de enictione ergo obstabit sibi exceptio quem de enictione:ꝛ hoc voluit expresse glos.in.l.cum a matre.que melius loquit̃ q̃ ista. Si vero nõ confecisset inuentariũ tunc teneret insolidũ̃ creditoribus hereditarijs etiam si nihil esset in hereditate:multomagis si aliquid est ꝛ reperitur apud eum deductis debitis. Isto ergo casu si est heres insolidum repellitur insolidũ fm vnam literã glos.sed quidã habet aliam literam.s.in nihilũ ꝛ vtraq̃ põt saluari:vt infra dicã. Si aũt est heres p parte puta p dimidia pro ista repellit etiã si in hereditate nihil sit:ꝛ illa dimidia non valeat denarium quia non inspicitur quantitas sed quotitas. Si aũt hereditas non est soluendo:qz deductis debitis nihil supereret non est tradendum de legitima:qz illa nõ debeꝫ nisi deducto ere alieno.ideo tunc solum

tunc solum est fienda differentia. An confecerit inuentariũ vel non confecerit. Hec est intentio glo.que dimittit nos in confuso. Et ideo extricãdo dicta mẽbra aduerte ad.iiij.vel.v. casus.
a Primus est si filius non successit patri[a] in aliquo nec vniuersaliter nec particulariter:ꝛ ille casus non habet dubium:qz potest in totum vẽdicare nec aliqua de dictis exceptionibus sibi obstat:vt in.d.l.cum a matre.in prin. Secundus casus est quãdo successit nõ titulo vniuersali sed particulari:vt qz fuit institutus in certa re vel quantitate vel sibi fuit iure legati relicta: et isto casu non tenetur de euictione:vt in.l.quoties.ſ.de heredi. insti.ꝛ ideo eodẽ modo põt vendicare totam rem veditam nisi fuisset sibi legatum factum animo compensandi cum illa re.l. si cum dotẽ.ſ. si pater.sol.mat.ꝛ in.l.titia.ſ. qui in vita. de leg. ij. non presumitur autem relicta animo compensandi nisi fuerit exp[re]sse dictũ.l.creditorem.ff.de leg.ij. qz erat debitum habens causam voluntariã nõ necessariã: alꝫ secus. vt.d.ſ. si pater. Et si dicatur licet non possit repelli per illam exceptionem quẽ de euictione tenet actio:qz non tenetur de euictione vt dixi saltem videt repelli posse p illã exceptionẽ ex qua persona lucrum sentis eius factum improbare non debes. Respondet q ista regula intelligit qñ sentit lucrũ iure hereditarie successionis non iure particularis legatiꝫ als semper legatũ censeretur relictum animo compensandi q̃ iura nõ dicunt sed contrariũ. Tertius casus est quãdo successit iure vniuersali in tota hereditate vel in quota:tñ emptor non habebat regressum de euictione:qz per pactum fuit actum expresse q nec ad pretium vẽditor teneatur.l.emptor.ſ.ibidẽ.de act.emp.ꝛ isto casu emptor non põt repellere filium vendicantẽ p illã exceptionẽ quem de euictione tenet actio:qz nec tenet de euictione ppter pactũ:sed bene poterit repellere p exceptionem illam ex qua psona ꝛc.qz successit vniuersaliter:ꝛ isto casu põt pcedere ista glo. dum dicit q̃ si aliquid habet vltra legitimã eatenus poterit repelli:qz istud dicitur habere de lucro sed vsq̃ ad legitimã non poterit repelli:qz illa non dicitur habere de lucro cum sit sibi debita.l. fi.j.de condi. Quartus ꝛ vltimus casus est si filius successit iure vniuersali:ꝛ emptor habet regressum de euictione contra eũ et isto casu debet distingui. aut non confecit inuentarium:ꝛ tũc etiam si nihil esset in hereditate vel in portione in qua est institutus repellitur a vendicando eatenus quatenus est heres per exceptionem quem de enic. tenet actio. ꝛ si aliquid supereſt sibi deductis debitis:ꝛ etiã legitima habebit locũ alia exceptio ex qua persona ꝛc. Aũt cõfecit inuentarium.ꝛ si aliquid habet de hereditate deductis debitis etiã si habeat pro legitima tantũ eatenus repellitur exceptione:sed si nihil habet nõ repellitur: ꝛ ex his patẽt clarissime declarationes casuum qui cõsiderari possunt ꝛ sumus extra omnem confusionem: licet docto. aliter
10 recitent ꝛ tradãt. ¶† Tertio queritur quid si testator instituit heredem quendam extraneum cuius rem alienauerat: et ipse adinit cum beneficio inuentarij ꝛ soluit legata et fideicõmissa retenta quarta falcidie vel trebellianice ille vult vendicare rẽ suam ab emptore:emptor excipit q̃ habere debet quartam hereditatis ꝛ pro illa debet repelli: glos.tenet q possit repelli:qz illam quartam dicitur habere de lucro ꝛ potest dari cum onere.l.si debitor.ff.ad.l.falsi. non sic in legitima debita iure natu re.sed illa.l.si debitor. loquitur qñ expresse fuit iniunctũ onus nos loquimur qñ non fuit expresse iniunctum. Breuiter dic q aut emptor non habet regressum de euictione:ꝛ tunc poterit illum repellere per exceptionẽ ex qua persona lucrũ sentit ꝛc. Idem si habet regressum qz poterit etiam ex illa quem de euictione:tenet actio etiam si fit dictũ q debeat illã quartam cum illa recompensare. Nec obst.l. si debitor. qz ibi qñ non veniret
11 contra factum defuncti:ꝛ tunc requirit̃ q̃ dicatur expresse:sed qñ non venit:secus vt in hac glo. ¶† Ultimo not.glo. in vltima qõne.qz semper allegatur ꝛ ad eaꝫ remittitur q statuta re
b cipiunt interpretationem[b] scõm ius commune : ideo si dicat q heres non possit venire contra factum dz intelligi ꝛ limita.s.si non fecit inuentarium: alꝫ põt secũdum distinctionem quã supra feci. Sed secundũ hoc statutũ erit superfluum: qz etiam si nõ esset de iure cõmuni nõ posset venire. Statuta autem nõ fiunt intelligenda vt sint superflua qñ alius sanus intellectus dari potest.l.j.in fi.ꝛ ibi not.in glo.ff.ad muni. Sol.ꝛ tene mente ista glo.debet intelligi vt fiat restrictio secundum ius cõmune eo casu quo si non fieret alꝫ indebite damnum pateretur.l. ij.ſ.de nota. alꝫ deberet intelligi vt aliquid addat ad ius cõmune:vt in contrario.ꝛ.l.si quando.in princi.ſ.de inofficio.testamen. Adde aliam limitationem singularem ad istam glos. quam ponit Bal.in.l.maximum vitiũ.ſ.de libe.prete. in prin. vj.col.quia procedit nisi appareat q statim vult corrigere ius
12 cõmune.qz tunc nõ dz intelligi fm ius cõmune. † Puta dicit statutum q filia femina nõ succedat extante masculo nec possit petere nisi quatenus pater sibi reliquerit. pater sibi reliquit centum iure legati ipsa dicit se preteritam ꝛ testamẽtum nullũ qz debuit relinqui iure institutionis fm q ius cõmune requirit.ꝛ dicit se stare contentam de quantitate ppter statutũ: sed non de modo relinquendi. dicit Bald.se consuluisse q debeat stare contenta etiam de modo: qz istud statutum venit ad correctionem iuris cõmunis in[a]tum excludit feminas : nõ dz intelligi fm ius commune q debeat sibi relinqui iure institutionis.tene mẽti perpetuo qz notabilis est. Aliã limitationẽ ponit Bal.in.l.meminimus.j.de legi.here.vt debeat intelligi scõm ius cõe regulare ꝛ nõ extraordinariũ: vnde si dicat q existentibus agnatis non succedat mater ꝛ extet filius sororis:qz non est agnatus sed cognatus:tñ per illã.l.redigitur ad instar agnati:qz hoc est extraordinarium ꝛ egoꝛbitans non excludit matrem.tene menti.
2 ¶† Intentio illius qui asserit non esse plura bona hereditaria q̃ ista vel talia est eoipso fundata ꝛ probata qõ cõtrarium non probatur.
3 Sñ agitur de probando secreta patrimonij sunt duo specialia primũ q admittantur serui qui regulariter sunt inhabiles ad testificandũ:item q actor assumit pbationes de domo rei.sed regulariter secus:ꝛ q etiam possit peti edi libros defuncti ꝛ instrumenta hereditaria ꝛ nu.ſ.
4 Seruis testibus nõ creditur sine tormẽtis secus in liberis hominibus.
Casus in quo actore nõ probante reus non absoluitur nisi iuret ꝛ vocatur iuramentum purgationis q̃ est de propria cõscientia. hec glo.que incipit.ſ.heredis.allegat quosdam alios casus similes : regulariter secus q actore non probante reus absoluitur etiam si nihil prestiterit ideſt iurauerit.in.c.ſi.de iureiu.ꝛ.ſ.de edendo.l.qui accusare. ¶† Quinto
5 not.ibi ne lucrum q̃ inuentarij confectio non debet afferre lucrum heredi.sed defendetur a damno quod qualiter intelligitur dixi in.ſ.precedenti circa prin.glos.magne.ꝛ etiam in.v.q. ¶Ultimo dicit Cy.per istos text.reprobari opi.illoꝝ qui dicunt q si heres omisit aliquas res ponere in inuentario q̃ vitiatur inuentarium in tantum q nihil prodeſt ac si non fuisset factũ.ꝛ Bal.hoc tz eo casu quo heres malitiose omiserit ponere. Certe isti text.volunt contrarium qõ si non malicioſe solum datur facultas creditoribus ꝛ legatarijs probandi plura esse bona:ꝛ tunc heres pro illis tenebitur:non autẽ vltra q̃ appa-

[a] Filius nõ successit patri. adde doc. in.c. raynutius. de testa.

[b] Statuta recipiunt interpretationem. Adde.c. ex literis.c.cũ dilectis.c. ad audientiã. de consue. glos.ꝛ Jnn. in.c. cãm. de rescrip. Jo.an. i regula cui lꝫ. de reg.iu. lib.vj. idẽ in regula p possessore. eo.ti.ꝛ lib.

[c] Admittãtur serui. adde Bar. ꝛ Jo. de imo.i.l. in illa. in ſi.ff. de verb.obli. Bar. in.l.ſi qs ex argẽtarijs. in.ſ.pe.ff. de eden. Bal. in auꝫ. quas actiones. in vlt.col.C. de sac.san. eccle. Bald.in.l.obseruare. in.ſ.pficisci.ff.de offi.pcõsul. Bart.in.l. de pupillo. in.ſ.qs ipsi. in.v.q.ff.de nouꝫ ope.nũtia. Sñi.i.c.j. super glo.in verbo autoris. de test. lib. vj. Cal.ꝛ.ſi. ex vj. inci. testator. habens filios.

[d] Nõ credit sine tormẽtis. adõ.l. seruus.ꝛ in.l.seruꝫ. ff.de testi. et p Bal. i rub.C. de sum.tri.in.v.col. ꝛ Spe.titu. de testa. in.ſ.j. ver. itẽ qõ est seruus.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

reant bona cuius ℨrium illi volunt ꝙ teneatur vltra vires hereditatis. Si autem malitiose restituit illas res cū duplo: non autē punit vt vltra vii es hereditatis teneatur: vt hic in ver. si illo. Adde aliū modū. pbandi ꝙ hic ponaꝫ vt faciant creditores ⁊ legatarij sibi edi libros defuncti ⁊ instrumenta hereditaria. l. pe. in fi. ff. ad. l. fal. ⁊ ibi per ℣. ⁊ Bart. ¶ Contra. ℌ. illo. oppo. ꝙ alia pena puniaꝫ heres. ℌ. ꝙ perdat fal. in illa re occultata: vt. ff. ad. l. fal. l. paulus. ⁊ si erat suus heres perdat ius abstinendi. de acqui. here. l. si seruū. ℌ. amouisse. Sol. verus est de isto iure antiquo. sed hodie per hanc. l. additur ista pena. nō tñ tollitur: ⁊ sic poterunt creditores vel legatarij eligere quā volunt: vt etiā ptz in simili. j. ead. l. ℌ. sed ⁊ quidā. vbi per remediū inuentarij nouiter inuentū per hanc. l. nō tollitur remedium iuriū antiquoꝝ. ℌ. petendi tempus ad deliberādum. sed potest heres eligere qō vult facit. l. quoties. ff. de actio. ⁊ obliga. hodie per ius auē. additur alia pena ꝙ si subtrageret vnam rem perdit fal. nō solū in illa: sed etiā in omnibus alijs auē. de heredi. ⁊ fal. ℌ. sancimus. ⁊ ibi not. per glo. ⁊ Jaco. de bel. lz Lyn. aliter

6 j. ad. l. fal. auē. sed cum testator. ¶ † Per istum etiā. ℌ. illud dicit Bar. fuisse determinatū bis cū quidā peteret restitutionem hereditatis ⁊ patrisset ꝙ tales ⁊ tales res erant in hereditate: sed heres negauit de aliquibus ⁊ fuit ꝓbatū ꝙ ita erat ꝙ p hoc ipse perderet quartā trebellianicam detrahendam de tota hereditate: vt in hoc. ℌ. illo. iuncto. ℌ. sancimus. ⁊ colligitur hic in verbo celauerit ⁊ iuncta. l. beneficio. ff. ad. l. fal. qz negando facit vt fideicō. intereat quantum in eo est. ergo ⁊c. vt ibi dicitur non sunt alia.

2 ℣ Si per creditores hereditarios actum sit cōtra heredē in solidū ⁊ heres fuit condēnatus ⁊ postea cū petit executio sententie heres opponit beneficiū inuentarij dicēs bona nō sufficere. ⁊ executionē nō esse fiendam nisi vsq; ad vires an debeat audiri.

3 Prescriptio postq̄ incepit currere in quibus casibus de iure ciuili si desinat currere. ⁊ dormiat aliquo tempore ⁊ postea reuiuiscat.

4 Heres an durante tēpore inuentarij possit conuenire debitores hereditarios.

1 **Donec tamē.** † Infra tps quo cōficit inuentarium nō potest heres a creditoribus legatarijs cōueniri. Cōtra tū oēs interim tempora actionū nō currūt. h. d. vsq; ad. ℌ. si vero postq̄. Limitant aūt doct. istū tex. duobus modis. Primo qñ heres cōueniret vt heres: puta actione pſonali. si aūt nō vt heres sed tanq̄ qlibet possessor rei vē. ad aliquā rē alienā in hereditate repertā tunc cogeret rñdere etiā infra tēpus quo cōficit inuentariū. argu. in. l. de eo. ℌ. ff. ad exhiben. Sc̄a limitatio est vt habeat locū nisi vbi ex tali dilatione tps inferret p̄iudiciū irreparabile. vnde dicunt ꝙ ad vsuras extortas per defunctum restituēdas poterit heres cōueniri infra hoc tempus: qm̄ anima defuncti quousq; facta sit restitutio cruciaē in alio seculo. ⁊ iste cruciatus postea non repararet p restōnem que postea fieret arg. in. l. si quis puocatione. j. de appella. et. l. ij. ff. de appel. reci. ⁊. l. tutor: qui reperto rium. de admi. tuto. in versi. nihil ⁊c. ſm Ricard. malū. ⁊ Lyn. Item dicit doc. p istū tex. dū dicit vel ad iudiciū vocare ꝙ exceptio inuentarij impedit litis cōtestationem. ⁊ sic non tenetur heres rñdere libello. sed iste loquit dū inuētariū cōficitur quo casu etiam vsq; ad vires hereditatis non potest molestari heres. postq̄ aūt est confectum bene pōt molestari vsq; ad vires: ideo non impediret litis cōtestationem sed deberet postea opponi ad merita cause. ¶ Item dicunt doc. per istū tex. dum dicit inquietare qō est verbū generale ꝙ pendente termino confectionis inuentarij nō potest fieri executio ſnie vel instrumenti ꝙ creditores habuissent ℨ defunctum. † Sed ponet ꝙ nō habebant ſniam ℨ defunctum sed habuerunt contra heredem: qz fuit actū cōtra heredē insolidū: ⁊ heres fuit insolidū condēnatus: ⁊ postea competit executio ſnie heres opponit beneficium inuentarij dicens bona sufficere ⁊ executionem non esse fiendam nisi vsq; ad vires an ℨ audiri: ⁊ videtur ꝙ non: quia exceptio est peremptoria. ⁊ sic debuit opponi ante ſniam ⁊ non potest opponi post. l. peremptō. ℌ. ſniam rescin. non posse. In contrarium. l. nesennius. in fi. ff. de re iudi. ⁊. l. ex diuerso. in fi. solu. matri. Solutio, aut non fuit opposita ista exceptio per heredē ante ſniam: ⁊ ea nō obstante fuit condēnatus insolidum ⁊ tunc si de ea fuit cognitū censetur fuisse repulsa ⁊ sic postea nō poterit opponi. arg. l. qō in diem. ℌ. si ratione. ff. de cōpensa. ⁊. l. sin autem. ℌ. fi. de neg. gest. ⁊ qō not. in. l. si. ℌ. de fide instru. in fi. vlti me glo. sed si nō fuisset de ea cognitū perinde est ac si nō fuisset opposita: vt in dictis iuribus quo casu dicunt doct. eam posse opponi in executione. Nec obst. l. peremptorias: qz loquitur in exceptione peremptoria per quam ſnia impugnatur de iniustitia: puta pacti de non petendo vel solutionis. Nam si condēnatus est qui liberatus erat per pactum vel solutionem sententia fuit iniusta: ⁊ sic si audiretur quis volens istas exceptiones opponere post ſniam que transiuisset in rem iudicatam rē darguere ſniam de iniustitia quod facere nō potest: qz pro ve ritate habetur postq̄ in rem iudicatam trāſiuit: ⁊ imputet sibi cur ꝓius non opposuit. l. re iudi. de regu. iur. secus qñ non re darguitur ſnia de iniustitia: vt patet in illa exceptione vt non cōueniatur quis vltra ℌ facere possit. Nam posito ꝙ sit condē natus insolidū ⁊ nō possit insolidū facere sententia nō est iniusta: qz est insolidū obligatus: si ergo opponit in executione nō redarguit ſniam de iniustitia imo dicit eam iustam sed modera randam executionē. vt in. d. l. nesennius. ⁊. l. ex diuerso. ⁊ huius nature dicunt esse exceptionem inuentarij. Ego semper dubitaui in hoc: qz doc. videntur male dicere. Nam qui inuentariū confecit ipso iure nō est obligatus insolidū sed solū vsq; ad vires hereditatis: vt in. ℌ. ⁊ si prefatā. si ergo sit condēnatus insolidum necesse est dicere ꝙ ſnia sit iniusta qz est condēnatus tanq̄ sit obligatus ⁊ non ideo opponendo istam exceptionē post ſniam necessario redarguit eam de iniustitia. debuit ergo eaz opponere ante ſniam nec reperio aliquem scribentē qui tollat hoc ℨrium: tū ꝓ opi. doct. videtur casus in simili. in. l. fi. ff. de cōfes. ⁊ ibi tetigi de hoc articulo. ⁊ dic quod ibi. ¶ † Ultimo p istum tex. in fi. dico cōtra Barto. qui dicit in. l. naturaliter. ff. de vsuca. ꝙ de iure ciuili non reperitur ꝙ postq̄ prescriptio incipit currere desinat currere ⁊ dormiat aliquo tempore ⁊ postea reuiuiscat nisi in casu. l. sicut in fi. de prescrip. ℣. anno. ℌ. in illa prescriptione longissimi temporis inchoata cōtra defunctum cui successit pupillus: qz desinit currere durante pupillari eta te ⁊ ea finita reincipit cursum suū: lz de iure canonico reperiatur in pluribus casibus. Ego dico ꝙ etiam de iure ciuili reperitur in casu huius. ℌ. qz si inceperat currere viuente defuncto contra creditores postea durante tempore inuentarij desinit currere: ⁊ illo finito reincipit: vt hic ſm Jaco. butri. ⁊ sic agere impedito nō incipit currere: ita ⁊ si postq̄ incepit impediatur agere durante impedimento iuris: secus si facti: qz tunc currit mero iure: sed datur restitutio. l. ⁊ attilianus. ff. de ser. rusti. pre dio. quod dic vt plene per Cy. in. l. quoties. ff. de preci. impera. offerē. Et est alius casus in quo desinit currere: ⁊ sic dormit de quo. ℨ. de tēpo. in integ. restī. ita ⁊ ꝙ. ℌ. cum vero. ¶ † Altimo queritur an heres durante tempore inuentarij possit conueni re debitores hereditarios videtur ꝙ non per titu. quod quisq; iuris. docto. autem dicunt contrarium: quia ille titu. loquitur in eo qui impetrauit vt non possit conueniri hic non impetra uit: sed lex sibi concessit ob gratiā vnde non debet in eius odiū retorqueri. facit aūt. quas actiones. ℨ. de sacrosanc. eccleſijs. in ꝓncipio. glo.

2 ℣ Inuentarium dz confici post hereditatem aditam ⁊ qualiter possit etiam fieri ante.

3 Ex quo tēpore incipiat currere tempus statutum ad confessionem inuentarij.

4 Si inuentarium nō fuit cōfectū infra. ccc. dies ab adita hereditate: vel a die notitie scōm diuersas opiniōes fuit tū inchoatum ⁊ perfectum infra tēpus triū mensiū an sufficiat.

1 **Sin vero postq̄.** † Si heres nō cōficit inuētariū solēniter vt dz creditoribus tenetur insolidum ⁊ falcidia nō detrahit. h. d. vsq; ad versi. ⁊ hec quidem. ¶ Et not. ꝙ cōficiens inuentarium ꝓtum ad creditores hereditarios remanet in dispositione iuris veteris quia tenetur eis insolidum vltra vires hereditatis: et hoc non est penale: sed solum denegatur sibi beneficium huius. l. ꝓtum vero ad legatarios nō remanet in dispositione iuris veteris: quia de iure veteri poterat detrahere falcidiam vt in toto titu. ad. l. fal. qz nihil poterat sibi imputari cur inuentariuz non cōfecerit cum tunc non esset inuenta confectio. sed hodie p istum. ℌ. potest imputari sibi. ⁊ ideo perdit falcidiam. ⁊ istud est penale: non tamen tenetur is vltra vires hereditatis per hanc l. sed per aut. de heredi. ⁊ fal. ℌ. si vero non defecerit bene tenet

2 vt no. j. ea. l. ℌ. pe. in gl. mag. ¶ † Item per istū. ℌ. fundant tres opiniones. Prima est quando debeat confici inuentarium an ante hereditatē aditam vel post ⁊ hic ꝓbatur ꝙ post. Sed in contrarium ꝙ etiam ante postq̄ sciuit ad se hereditatem delatam: qz ex tunc incipit sibi currere tempus. ℨ. ead. l. ℌ. sinantem dubius. Bal. dicit in. ℌ. ⁊ si prefatam. ꝙ de necessitate debet cōficere post aditam hereditatem: qz debet confici per heredem: vt hic ⁊ etiam in illo. ℌ. sinautē dubius. dum primo dicit adeat hereditatem: et postea dicit quod inuentarium conficiat: si tamen vult potest etiam ante conficere protestando quod per hoc non intendit adire quousq; videat bona que sint in hereditate: alias eoipso quod conficere inciperet videretur adire.

Ellia

3 ¶ † Alia opinio est ex quo tēpore incipit currere tēpus statutū ad cōfectionē inuentarij: ⁊ videt ꝙ a die quo habuit notitiā de hereditate sibi delata: vt in illo. ℌ. sinautē dubius. versi. si antē. intra gl. ibi tenet p istuz tex. ꝙ imo post aditā hereditatē postq̄ inuentariū debet cōfici post qz nō debet incipere currere tēpus anteq̄ possit inuētariū cōficere sed certe si vltima pōt etiā ante: vt dixi ſm Bal. ⁊ ideo Jo. an. in addi. spe. vt ibi dixi tenet contrariū ꝙ incipiat currere a die notitie: vt in. d. tex. habetur qui nō pōt cauillari: licet cōmuniter legiste teneant precedentē opi

4 nionē. ¶ † Tertia opi. fundaē per istū text. quid si inuētariū nō fuit inceptū infra. ccc. dies ab adita hereditate vel a die notitie ſm diuersas opiniones fuit tamen inchoatū ⁊ perfectum infra tēpus triū mensiū an sufficiat: ⁊ videt ꝙ nō per illū tex. als frustra māderet inchoari infra. ccc. dies. Doc. tenēt cōtrariuz per istū tex. qui vult ꝙ perdat beneficiū inuentarij si ipsum nō perficiat infra tēpus a. l. prefixū. sed si arctaretur ad inchoandū infra. ccc. dies perderet si infra illos nō inchoasset qō non est de mente huius. ℌ. ⁊ ꝓ hoc. ℌ. sinautem a locis in ver. cōsummatione. vbi ponderatur cōsummatio ⁊ non inchoatio. Et si dicaē quando datur annus: qz res nō sunt presentes quo casu ad inchoandū nō prefigitur certū tempus. respōdeē ꝙ ista duo tempora partiēatur. vt patet in. ℌ. progi. ℨ. in prin. dū dicit siue res presto sint infra tres menses. vel si affuerunt infra annale tempus: ⁊ hec est cōmunis sententia legistarum. sed Joan. and. in loco prealleg ato tenet contrarium ꝙ si non inchoat infra. ccc. dies excludatur ab eius beneficio. ⁊ idem si inchoat ⁊ non perficiat infra tempus.

2 ℣ Per nouā prouisionē huius legis et meliorē non tollitur prouisio iuris veteris minus plena.

Si per statutū imponaē alia pena ꝓ crimine quā sit imposita a iure cōmuni an sit recessum a pena legali.

3 Si datur per iudicem maior dilatio ꝙ deberit dari ex forma statuti an valeat quicquid factū sit infra illaz quatenus excedit prefigam a statuto.

Quid si mandat dari vnā dilationē ⁊ dat plures.

1 **Et hoc quidem.** † Tempus ad deliberāduz nō est bodie necessarium heredi. si tamē vult potest ipsum petere ⁊ si petat a ꝓncipe dz habere annū: si aūt ab inferiore nouē tantū menses: ⁊ debet sepi⁹

2 dari. h. d. vsq; ad. ℌ. sinautē hoc aliquis. † Ho. ergo ꝙ per nouā prouisionē huius. l. ⁊ meliorē nō tollitur prouisio iuris veteris minus plena: ⁊ sic heres pōt vti vel ista vel illa: ⁊ sic est arg. si per statutuz imponatur alia pena ꝓ crimine ꝙ sit imposita a iure cōmuni an sit recessum a pena legali. Et facit iste tex. ꝙ nō. ⁊. l. quoties. de act. ⁊ oblig. ⁊ sic inde poterit iponere penā quā vult ⁊ de hoc ponitur in. l. j. ff. vi bo. rap. ⁊ per Barto. in. l. qui sepulchra. j. de sepul. vio. per Cy. ¶ † Item in fi. ar. ſm Bal. ꝙ si da

3 tur per iudicē maior dilatio ꝙ debuerit dari ex forma statuti nō valeat quicquid factū sit infra illam quatenus excedit prefigam a statuto: ⁊ idē si mandat dari vnā dilationē: ⁊ dat plures hoc videt verū nisi causa iusta subsit quā debet exprimere iudex cū ipse possit dilationes moderare ex causa ampliādo vel diminuēdo: vt plene no. per Barto. in. l. ij. de regu. iur. ¶ Nunc opp. extra glos. ꝙ inferior a ꝓncipe possit dare mains tempus. ig. mensium si heres erat illius testatoris: quia iudex seu pretor ius debet imitari edictum pretoris mortui qui dat annū filijs ad peti. bo. pos. vt. l. j. ℌ. largius. de succes. edic. iuncta. l. pretor. ff. de iure delibe. ⁊. l. si quis instituatur. ff. de here. insti. ⁊ hoc tenet ibi Barto. ⁊. l. si quis. eodem tit. Sol. defendendo dictum Bar. potest hoc intelligi quando petens non erat filius: sed extraneus procederet cōtrariū. Sed tunc contra: qz si extraneus nō dz habere nisi centum dies: quia nec pretor dat plures ad pe. bo. pos. Sol. ad minus debent dari centum dies: vt ibi no. Barto. sed etiam plures dari possunt vsq; ad nouem menses per istuz ℌ. quod tene menti ⁊c.

2 ℣ Si heredi fuit assignatus terminus ad deliberandum ad instantiam substituti vulgaris. tunc lapsus temporis habetur ꝓ repudiatione.

Quid si fuit ei assignatus ad instantiā creditoruz an habeatur ꝓ aditione.

Quid si non apparet ad cuius instantiam tempus fuerit assignatum.

3 Heres quando non teneatur creditoribus hereditarijs vltra vires.

Heres eo casu quo tenetur etiam legatarijs vt insolidum vltra vires hereditatis. ꝑpter non confectionem inuentarij. qualiter adhuc legata minuantur eatenus quatenus sibi debetur ꝓ lo gitima debita iure nature.

1 **Sinautem hoc.** † Si heres petijt terminuz ad deliberanduz ⁊ obtinuit si postea adeat hereditatez vel infra terminū datum non repudiet; quo casu adire videt: licet cōficiat inuentariū sibi nō. pdest quominus teneat creditoribꝰ hereditarijs insolidū etiaz vltra vires hereditatis. bene tamē sibi. pdest quātū ad hoc: vt fal. detrahere possit de leg. sed si inuentariū nō conficiat etiā illā detrahere nō pōt: si vero hereditatē expresse repudiauit ante lapsum terminū non tenetur in aliquo. sed bona creditoribꝰ assignātur. h. d. vsq; ad. ℌ. si. qui incipit notissimū aūt. Et sic tangit tres casus quando petijt terminū ad deliberandum ⁊ habuit. Primus est quādo adiuit ⁊ inuentariū cōfecit. Secūdus quādo non cōfecit. Tertius qñ repudiauit. primū prosequitur vsq; ad. ℌ. quis aūt temerario. scōm vsq; ad. ℌ. quod si post. tertium vsq; ad. ℌ. nouissimū. Item primus subdiuiditur in duos. primus est qñ adiuit expresse vsq; ibi. ⁊ si nō intra. secundus quādo tacite censetur adisse per repudiationē nō factā infra terminum in tex. ibi necesse est omnino deliberantē ⁊c. ¶ Sed cōtra postq̄ sibi non prodest vt infra subijcit ad quid est sibi necesse. glo. dicit vt possit detrahere fal. qz in hoc bene prodest: qz si nō cōficeret nō detraheret: vt in. ℌ. si quis autem temerario. vel dic ꝙ intendat dicere ꝙ postq̄ habuit terminū ad deliberanduz si vult facere inuentariū capiat aut diligenter perquirat vires facultatuz: quia si non diligenter perquirat ⁊ adeat non proderit sibi. Sed que est ratio respondeo qz presumitur esse malignaē res hereditarias ⁊ aliquam machinationē fecisse ⁊ forte aliqua subtraxisse: vt. ℨ. progi. ℌ. ibi. tergiuersari ⁊ hereditatē inspicere ⁊c. Est etiā alia ratio quā infra subijcit in ver. cū eñ. qz contempsit prouisionē huius. l. ⁊ de ea non considit: ideo sibi nō subenit sicut necci qui in. l. cōmittit. Laugilius. ℌ. in delictis. ff. de mino. Sed postq̄ ita est quare detrahit falcidiā. respondeo qz nō con tempsit legē ex toto postq̄ inuentariū confecit ideo remanet in dispositione iuris veteris quo iure tenebaē creditoribus insoli

2 dum ⁊ falcidiam detrahebat: qz non poterat sibi imputari cur inuentariū non confecerat postq̄ nō erat inuenta cōfectio: sed si inuentariū non confecit ex toto. l. istā cōcēnit. ideo non reservatur in dispositione iuris veteris quantū ad falcidiam: sed eam perdit vt in. ℌ. si quis autem. ¶ † In prima glo. que incipit hoc est nouū in fi. Tu dic melius: vt no. in. l. ℌ. din. ff. de acquirē. heredi. ꝙ ant fuit terminus assignatus ad instantiam substituti vulgaris: ⁊ tunc lapsus tēporis habetur ꝓ repudiatione: qz ita interest ipsius substituti ad hoc vt ipse admittaē. Aut fuit assignatus terminus ad instantiā creditoruz: ⁊ tunc habeē ꝓ aditione: qz interest eoz qō habeatur ꝓ adita vt habeant quē conueniant ita loquitur hic. Item videtur si nō apparet ad cuius instantiā tempus fuerit assignatū: qz hic loquitur simpliciter. Vel dic ꝙ tunc quādo nō apparet ad cuius instantiam aut post lapsum tēporis molestabitur a creditoribꝰ tanq̄ adinerit hereditatē ⁊ obtinebūt cōtra eū per hunc tex. aut molestabitur a substituto tanq̄ repudiauerit: ⁊ similiter ipse substitutus obtinebit: si tamen prius esset molestatꝰ a substituto: qz obtinuit hereditatē tanq̄ ille repudiauerit nō poterit postea a creditoribꝰ molestari sed debebunt agere cōtra substitutū qui habet hereditatē. Facit ꝙ in simili no. in. l. controuersia. ff. de transac. Predicta vera quando fuit sibi datum totū tempus legale qō quātum fit dictum fuit. ℨ. ℌ. progi. si vero non totū qō potest contingere: vt patet ex gl. qā supra est in. ℌ. progi. que incipit sufficit semel que vult ꝙ infra tēpus legale qō est annus vel nouē mēses possit pluries peti ⁊ cōcedi tempus a iudice: ita ꝙ omnes concessiones nō transcendāt annū vel nouē menses tunc illa gl. innuit ꝙ lapsu talis temporis nec habeaē ꝓ repudiatione nec ꝓ aditione: als non esset necesse amplius petere. Operabitur ergo lapsus tēporis: qz creditores postea possunt capere bona sibi fatisfacere cum autoritate iudicis vel ꝓpria autoritate si fuit data licentia in contractu. l. iij. j. de pig. ⁊ debitū sit liquidum. si aūt non liquidū poterunt facere dari curatoreꝫ bonis vel hereditati iacenti ⁊ contra eū ponigere libellum ⁊ liquidare debitum: vt no. per Bal. post Jaco. bu. ℨ. de suc. edic. super rubrica. facit. l. ℌ. din. de bo. au. iu. po. ⁊. l. si quis instituatur. de heredi. insti. ¶ † In. ℌ. si quis aūt temerario. glos. mag. recolligit quatuor casus ex tota ista. l. Primus quando nec petijt tēpus ad deliberādum nec cōfecit inuētarium. Secūdus quando confecit ⁊ tēpus ad deliberandū nō petijt. Tertius ecōuerso quādo petijt ⁊ inuētariuz non cōfecit. Quartus quando petijt ⁊ inuentarium confecit. Tu autem distingue tria tempora scilicet tempus ante banc. l. quo non erat inuenta confectio inuētarij: ⁊ tunc heres qui adiuit tenebaē creditoribus hereditarijs insolidū ⁊ falcidiam detrahebat. Item tempus huius. l. ⁊ tunc aut inuentarium non confecit ⁊ tenetur creditoribus insolidum: et falci. nō detrahit siue tempus ad deliberandum non petierit: vt ℨ. eo. ℌ. sin vero postq̄. siue petierit. vt in isto. ℌ. si quis autem temerario. aut inuentarium confecit: ⁊ tunc si tempus ad delibe-

Universidad del Rosario Archivo Histórico

randū non petijt gaudet beneficio huius.l.vt non teneatur creditoribus vltra vires:ꝛ vt fal.de trahatur:ꝛ alia ꝙplura consequitur de quibus in.ſ.ꝛ ſi prefatam.ſi vero tempus ad deliberandum petijt:tunc non prodeſt ſibi confectio quantum ad creditores:ſed bene prodeſt quantum ad legatarios vt poſſit fal. detrahere in nullo tamen de predictis caſibus teneturvltra vires hereditatis ad legata. Tertium tempus eſt autenticoum ſñ aut.de heredi.ꝛ falci.ſ.ſi vero non fecerit ꝙ ſi inuentariū nō confecit non ſolum perdit fal.ſed etiam tenetur vltra vires hereditatis ad legata:ſicut ad debita.non tamen perdit legitimā debitam iure nature:vbi no.ꝛ in aut.ſed cum teſtator.j.ad.l.fal. Et ſi dicatur ad quid prodeſt hoc dicere ꝙ non perdat legitimam poſtq̄ tenetur legatarijs inſolidū:ꝛ ſic etiam de ſuo ꝓpio ſoluere bona hereditaria non ſufficiunt fortius de bonis hereditatis licet debitis ꝓ legitima. Reſpōdetur in hoc prodeſt:quia legata minuuntur eatenus ſibi debetur ꝓ legitima ꝛ ad reſiduum facta dicta diminutione tenetur inſolidum etiaꝫ de ſuo ꝓpio ſoluere:ꝛ ſic minus ſoluet q̄ſ ſi legitimam perdidiſſet:quia ea ſolueret integraliter: vt not.in.d.aut.ſed cum teſtator.

1 **Notiſſimum.** †Iſte.ſ.clarus eſt ideo nō expedit in eo aliquid ſcribere:nec circa eum tempus mittere:ſed veniam ad vlteriora.ideo ſequitur rubrica de repu.vel abſtinen.hereditate.

De repudianda vel abſtinenda hereditate. Rubrica.

2 Filius ſi remanſit in domo paterna poſt mortē patris.nec apparet ex qua cauſa ſuberat tamen cauſa qr ſibi tanq̄ heredi matris ſue debebat dos materna in bonis patris,p qua omnia erant obligata.ꝛ ipſe dicebat ſe remāſiſſe in domo ex illa cauſa non ꝙ vellet eſſe heres.ꝛ creditores dicāt tu debuiſti tibi facere per iudicē aſſignari ex illa cauſa nō aūt ꝓpria autoritate hoc facere potuiſti niſi vt heres quid iuris.

3 Quid ſi eſt ſtatutū q̄ ſi ille cui delata eſt hereditas etiā paterna aliqua bona tenuerit teneatur vt heres non obſtante q̄ dicat ſe tenuiſſe ex alia cauſa:ꝛ non obſtante q̄ aliam cauſam retinēdi habeat quid faciet filius cui debetur dos materna ſi non vult eſſe heres.

1 **Si paterna.** †Si filius qui ſe abſtinuit ab hereditate paterna nihilominus in domo paterna remanſit ex aliqua alia iuſta cauſa nō videtur abſtentionem ſuam reuocare.hoc dicit. In tex. ibi.ſed vt inquilinum vel cuſtodē.dic quia poſtq̄ repudiauerat hereditatem paternam aliquis credito: ꝓ ſuo credito accepit poſſeſſionem dicte domus ꝛ eam poſtea locauit filio: ꝛ ſic apparet ꝙ eam tenet non vt heres:ſed vt inquilinus: vel fuit ſibi aſſignata in cuſtodiā a iudice ,p dote materna ꝓpter quam tenet hereditatem patris. cum ergo iſtis caſibus appareat ꝙ non vt heres ſed ex alia cauſa tenet non cenſetur per hoc ſuam repudiationem vel abſtentionē reuocaſſe ſi non apparet: ſecus cum poſſet eam reuocare infra certum tempus ſi erat infra illud.j.eo.l.ſi.ꝛ ſic poſſet conueniri vt heres a creditoribus.

2 Sed quid ſi non apparet ꝙ ex alia cauſa in domo remanſit tamen ſuberat alia cauſa:quia ſibi tanq̄ heredi matris ſue debebatur dos materna in hereditate patris ꝓ qua omnia erāt obligata:ipſe dicebat ſe remanſiſſe in domo ex illa cauſa non ꝙ vellet eſſet heres. Creditores dicebant tu debuiſti tibi facere per iudicem aſſignari ex illa cauſa non autem ꝓpria autoritate.hoc enim non potuiſti facere niſi vt heres:quid iuris. breuiter ſi non a iudice habebat autoritatem occupandi ex ꝓpria autoritate ſed ex forma contractus iurta.l.iij.j.de pig.ꝛ nō poterit conueniri vt heres quia iſtum actū potuit facere circa ius ꝛ nomen heredis aut nō poterat:ꝛ tunc aut loquimur in domo in qua ipſe habitabat ſimul cum patre ꝛ eo mortuo in eadē remanſit:ꝛ idem puto:quia hoc nō videtur occupaſſe nec aliquid illicitum feciſſe ſed continuaſſe quod ꝓtius faciebat.ſi autem in ea non habitabat cuꝫ patre ꝛ poſt mortem patris eam occupauit:tunc videretur hoc feciſſe vt heres non vt creditor: quia tunc deliquiſſet ꝓpria autoritate occupando.ff.de pign.act.l.qui ratiario.ꝛ hoc non preſumitur voluiſſe.ff.ꝓ ſocio.l.merito.

3 Sed quid ſi eſt ſtatutum vt eſt florentie q̄ ſi ille cui delata eſt hereditas etiam paterna aliqua bona hereditaria tenuerit teneatur vt heres non obſtante q̄ dicat ſe tenuiſſe ex alia cauſa ꝛ non obſtante q̄ aliam cauſam retinendi habeat qualiter faciet filius cui debetur dos materna ſi non vult eſſe heres: ſed repudiauit vel nondum deliberauit adire. Reſpondeo adeat iudicem et faciat ſibi per iudicem eam aſſignari tunc incidit in ſtatutum:quia eſſet iniuriosum ſi vellet ſibi hoc auxilium auferre:ſed ſi non facit ſibi aſſignari per iudicem non proderit ſibi protestatio q̄ eam non tenet vt heres ſed vt creditor: paternus nec etiaꝫ prodeſſet ſibi q̄ eam reciperet ab aliquo creditore in ſolutum ꝓpter ſtatutum quod precise loquitur:ſed ſi ſtatutuꝫ non eſſet ſecus eſſet: vt in hac.l.ꝛ ita vidi florentie practicari. In gl.ij.ibi ſecus in emancipato.dic ſcilicet inre iſto qui nō poterat effici heres de iure ciuili:ſed de iure pretorio per bono. poſ.ideo per actus extraiudiciarios etiam geſtos tanq̄ per heredem non efficiebatur heres:vt in.l.j.ſ.ti.i.bodie ſecus:quia poteſt effici heres de iure ciuili:vt in aut.de heredi.ab inteſta.ꝛ hoc ſi per ꝓtius hereditatem paternam non repudiauerat alſs ſecus:quia emancipatus non habet ꝓuilegiuꝫ renocandi ſuā repudiationē eo modo quo habet ſuus vt not.j.eo.l.ſi.in gloſ.ſ. In glo.ibi.item opponitur. Pro declaratione gloſ.q̄ filius remanendo in domo paterna etiam ſi appareat ꝙ nō eo animo vt ſit heres:ſed ex alia cauſa nihilominus ſit heres.l.ſi ſernum. ſ.pretor.ff.de acqui.vel repu.here. Solu.caſus ſunt diuerſi:qr hic loquitur quando filius primo repudianit ꝛ poſtea aliquem actum facit ex iuſta cauſa:ibi in filio qui non repudiauerat:ſed rem hereditariam ſubtrahit:licet enim hanc ſubtractionē non fecerit eo animo:vt eſſet heres:attamen ex ea efficitur heres cū effectu ꝛ perdit beneficiuꝫ abſtinendi quod habebat de iure pretorio. ſed ſi prius abſtinuiſſet ꝛ poſtea ſubtrahiſſet non videretur abſtentionem renocaſſe: vt in contrario ꝛ hoc in ſuo herede qui mortuo patre efficitur neceſſarius heres: licet ex beneficio pretoris poſſit repudiare quod beneficium perdit propter maleficiū commiſſum in ſubtrahendo.in emancipato autem vel extraneo herede etiam qui hereditatē nō per prius repudiaſſet ſi aliquā rem hereditariam ſubtraherent non ꝓpter hoc efficerentur heredes:quoniā maleficium contrariā voluntatem oſtendit:ſi enim vellent eſſe heredes non ſubtraherēt rem:vt dicitur in.d.l.ſi quis extraneus.eodē tit. Et idem in filio eſſet qui prius abſtinuiſſet.

2 Si non repudiaſti hereditatem ſed te immiſcuiſti ꝛ nihilominus a creditore hereditario iure creditoris vendente rē hereditariam emiſti an poſſis conueniri hypothecaria actione ad illam rem a ſequenti creditore qui habebat eam obligatam tanq̄ primo creditore dimiſſo.q̄ ſic ſed alius extraneꝰ qui emiſſet non.

1 **Si paterna.** †Qui poſt abſtentiones ꝛ res paternas bona fide emit nō videtur abſtentiones reuocaſſe.hoc dicit.ſecus ergo ſi mala a contrario ſenſu ꝛ preſumit mala fide ex plu ribus. In tex.ibi.q̄ a creditoribus ſubaudi quibuſdam qui habebant illos fundos obligatos ꝛ iure creditorum vendiderunt.ſicut ergo quilibet extraneus emendo efficeretur domin⁹. l.ſi conuenerit.ff.de pig.act.ꝛ non ꝓpterea eſt heres:ita ꝛ filiꝰ: quia nō facit hoc vt heres:ſed vt quilibet extraneus. In tex. ibi.ſi modo bona fide que preſumitur ſi palā ꝛ iuſto pretio emiſti cum forte poſite eſſent ad incantum ſecus ſi clam vel nō iuſto pretio.l.non eſtimo.ff.de admi.tuto.vel per interpoſitaꝫ perſonam que emit ſuo nomine ꝛ poſtea ipſi filio tradidit.ff.eodez l.ſi is qui in bonis. Item ſi per teipſum emiſti omnia bona paterna.arg.in.l.omnes.ſ.lucius.ff.que in frau.credi. Idem ſi in continenti poſt abſtentionem.argu.in.l.ſi venter.ſ.in bonis.in
2 ſi.ff.de priui.credi.ſm Cy.ꝛ alios. Sed querit gloſ.quid ſi non repudiaſti hereditatez ſed te immiſcuiſti ꝛ nihilominus a creditore hereditario iure creditoris vendente rem heredi. emiſti an poſſis conueniri hypothecaria actione ad illaꝫ rem a ſequenti creditore qui habebat eam obligatam tanq̄ primo creditore dimiſſo certum eſt enim ꝙ ſi alius emiſſet conueniri non poſſet:vt.j.ſi antiquior creditor.l.i. Itē cōſtat ꝙ perſonali actione bene poſſis conueniri poſtq̄ te immiſcuiſti. Sed dubium eſt de hypothecaria ꝛ eſt vtilis hec.q.quia ſi confeciſſet inuentariū ꝛ alia bona non erant in hereditate non poſſes cōueniri actione perſonali.l.fin.ſ.ꝛ ſi prefatum.ſ.titu.j.ſed actione reali bene conueniri potes:quia non conueniris vt heres:ſed qualibet poſſeſſor:vt dixi in.ſ.donec in ea.l.ſi.Et videtur ꝙ non poſſis conueniri hypothecaria:quia iam emiſti ſicut quilibet alius emiſſet ꝛ ſicut alius eſſet ſecurus:ita ꝛ tu eſſe debeas. argu.ff.de diuer.ꝛ tempo.preſcrip.l.an vitium.ſ.ex facto.gloſ.tamen determinat contrariuꝫ dicens ꝙ non tenet iſta emptio:quia facta de re tua.l.rei tue.ff.de contrahen.emptio.ꝛ ſic cenſetur potius reſolutio q̄ emptio.ſed ſi tu eam luiſſes a creditore primo cū eſſet ab illo liberata poſſet a te auocari per ſequentem creditorem: vt.d.l.ſi antiquior creditor.ergo ꝛ tunc: quod perpetuo tenemenți.dominus ergo rei hypothecate pluribus diuerſis creditoribus non ſecure emit a primo creditore vt poſſit eam defendere aduerſus ſequētes licet alius extraneus bene emat ſecure ꝛ iſta gl.procedit ſi primo ſe immiſcuit ꝛ poſtea emiſſet:ſed ecō
uerſo ſi

uerſo ſi primo emiſſet iacente hereditate videtur ratio gl.ceſſare:quia non emit rem ſuam.doc.tamen intelligunt glo.iſto etiā caſu:quia ſecuta poſtea aditione retro fingitur fuiſſe dominus a morte teſtatoris.l.heres quādoq̄.ff.de acqui.here.quod perpetuo tene menti.

2 Liberatio facta ex cauſa tranſactionis ſi nō valet vt trāſactio an valeat vt pactum gratuitum.

1 **Sus heres.** †Inutilis tranſactio nō habet vim pacti gratuiti ꝛ ſic non parit exceptionē pacti vel trāſactionis ꝛ ſi facta eſt ſuper hereditate adita vel petita non habet vim repudiationis cuꝫ repudiari non poſſet:ideo non impedit tranſigentem litem proſequi.hoc dicit. Et pone caſum ꝙ filius preteritus agit contra ſcriptuꝫ heredem petitione hereditatis dicens teſtamentū iniuſtum per quod videtur ſe hereditati paterne immiſciuiſſe.l.cum quidam.ff.de bo.poſ.poſtea lite pendēte tranſegit cū ſcripto herede ꝛ promiſit ipſum amplius nō molestare tranſactio tamen fuit inualida.quia in inſtrumento non continebatur ꝙ aliquid fuerit datum vel promiſſum nomine tranſactionis ipſi filio ꝛ tranſactio non dicitur niſi aliquo dato retento vel promiſſo.volebat poſtea filius non obſtante tranſactione litem proſequi dicebatur ꝙ non poterat:quia videbatur repudiare hereditatem paternā tranſigendo: ſed hoc non obſt.qr hereditas poſtq̄ eſt adita repudiari non poteſt. Itez videtur ꝙ obſtaret exceptio ſaltem pacti gratuiti:quia ſi non valet vt valere poteſt:ſed nec iſta ob.quia intentio tranſigentis nō eſt donare:ſed a lite recedere.vnde ſi nō valet vt tranſactio nec valet vt pactum gratuitum.poterit ergo hoc non obſtante litē proſequi hec eſt intentio huius.l. Ex qua.no.ꝙ licet ſuus heres qui repudiauit hereditatem paternam habeat priuilegium:vt poſſit repudiationem reuocare:ꝛ infra triennium adire:vt.j.e.
2 l.ſi.non ſic ſi adiuit vel immiſcuit habet priuilegium repudiandi caſus eſt hic. Oppo.extra gloſ.ꝙ ſi non valuit vt tranſactio debeat valere vt pactum gratuitum.l.ſi vnus.ſ.acceptilatio.ff.de pac.cum ibi no.Solu.ſi libero te per acceptilationem animo donandi ꝛ gratuite ꝛ non valeat acceptilatio aliqua ratione:puta quia precedebat obligatio iuriſgētium que non poteſt tolli per acceptilationem niſi deducatur in ſtipulationem aquil.animo nouandi tunc valet vt pactū gratuitum.quia hoc non eſt preter intentionem liberantis qui vult exercere liberalitatem:ſed ſi te libero cauſa tranſactionis quo caſu nō intendo vti liberalitate:ſed a lite recedere tedio litis:tunc ſi non valet vt tranſactio:non valet vt pactum gratuitū. vt.ſ.de tranſac.l.qui cauſa cognita.ꝛ ibi no.cetera dic vt in glo.que patent declarate ex predictis.

2 Qui adiuit repudiare non poteſt.ꝛ an qui repudianit poſſit adire.

Quid ſi ille qui adiuit vel repudianit eſt minor.

3 In loco vbi ſuccedunt femine ſicut maſculi ſi filia que hereditatem paternam adiuit vel ſe immiſcuit cum maritatur ad inſtantiam fratris dicat repudio hereditatem paternam nihil valere repudiatio.ſed debet dicere renuntio et dono tibi partem meam.

1 **Sicut maior.** †Inutilis repudiatio facta lite pendente, non habet vim vtilis cōfeſſionis facte in iudicio:ideo nō prohibet litem proſequi.h.d. Et pone caſum ꝙ ille qui egit petitione hereditatis.ꝛ ſic agnouit hereditatē pendēte lite dixit ego repudio iſtam hereditatē tanq̄ mihi damnoſam poſtea hoc nō obſtante volebat litem proſequi dicitur hic ꝙ poteſt qr repudiare nō potuit poſtq̄ ſemel adiuit. Sed huic opponitur ꝛ videt ꝙ non poſſit:qr videtur confeſſus ſe nō eſſe heredē ita repudiando.ſed ſi ita confeſſus eſſet aduerſarius abſoluere tur poſito ꝙ confeſſio eſſet falſa:qz eſt heres velit vel nolit. nā cōfeſſio facta in iudicio cōtra ſe nō nocet cōfitenti quantū ad aduerſariū vt debeat abſolui ſicut econuerſo.vt debeat condēnari cōfitens ſi heredē ſe confiteretur.licet non eſſet.l.ſi.ff.de interro.act. Ad hoc reſpōdetur ꝙ imo nō habet vim talis confeſſionis. Aliud eſt enī dicere repu.here. Aliud eſt confiteor me he redē non eſſe.primū enim verbū eſt diſpoſitiuū ſecundū verbū eſt enuntiatiuum hec eſt intentio huius.l.ſubtilis ꝛ aliquantu
2 lum difficilis. Ex qua no.duas regulas vnaz ꝙ qui adiuit repudiare nō poteſt. Alteram econuerſo ꝙ qui repudiauit adire nō poteſt.ꝛ ambe intelliguntur ſcilicet mero iure.ſed mediāte reſtitutione in integrū ſi erat minor.regula tamen ſecunda fallit in caſu.l.ſi.j.eo. No.bonam.l.ꝓ puellis que maritatur
3 a fratribus qui faciunt ſibi renuntiari [a] hereditatem paternam in locis in quibus ſuccedunt femine ſicut maſculi. Nam ſi filia hereditatem paternam adiuerat vel ſe immiſcuerat poſtea cuꝫ maritatur ad inſtantiam fratris dicat repudio hereditatez paternam nihil valeret repudiatio.ꝛ ea non obſtante poteſt pars ſuam a fratre auocare. debet ergo dicere.nō repudio ſed renuntio ꝛ dono tibi partem meā.ꝛ omne ius qō habeo in hereditate paterna.tene menti perpetuo:quia notarij non intelligentes de facili poſſunt errare in concipiendo verba. Oppo.in glo.que incipit ſed nonne poſſit proſequi litem poſtq̄ renuntiauit.ſ.de pac.l.poſtq̄.liti.glo.fatetur ſi originiſſet renuntio liti ꝛ cauſeſ tibi per hoc tamē non liberatur a credito.here.ſed aduerſarius abſolueretur ab eo.hic autem non renūtiauit liti ꝛ cauſe.ſed repudiauit hereditatē ſuper qua lis erat inſtituta.ꝛ quia non valuit repudiatio quo ad ipſam hereditatem que erat fundamentum litis non tollitur ipſa lis.ideo poteſt eam proſequi. Pro declaratione alterius gloſ.in ver.ꝛ eſt ratio opponitur q̄ iſta repudiatio facta in iudicio debeat valere poſito ꝙ facta extra iudicium non valeret.quia ſic videmus in cōfeſſione que facta in iudicio ,eſſet ſine cauſa valet.vt.j.de confeſ.l.vnica.ꝛ tamē extra iudicium non valeret.l.cum de indebito.in fi.ff.de ꝓba. Sol. aliud in repudiatione hereditatis que non valet poſtq̄ ſemel adiuit ſiue fuerit facta in iudicio ſiue extra aliud in confeſſione. Aſſignat glo.rationem diuerſitatis.quia qui repudiat vult ſe exonerare ab oneribus hereditarijs.ꝛ ſic repudiat ꝓ ſe nō contra ſe vnde non poteſt alijs ꝓiudicare etiā in iudicio repudiando ſed ille qui confitetur.cōfitetur contra ſeipſum:ſi enim ꝓ ſe non ſtaretur ſue confeſſioni.ſed quando contra ſe tunc ſtatur:ꝛ iſto caſu magis eſt valida facta i iudicio q̄ extra iudiciū. Ultimo gloſ.aſſignat vnū contrariū.de.l.ſi filius.ff.de interrog.act.qō veniet ad ſecundam regulam huius.l.que eſt ꝙ ille qui repudiauit hereditatem eam poſtea adire vel acquirere nō poteſt. Contra de illa.l.vbi etiam ſi repudianit.ꝛ tamen ſi poſt ea confitetur ſe heredē cōdemnetur.vt heres. So.licet condēnetur vt heres nō tamen ꝓpterea acquirit hereditatem quaz repudianit.alla eſt ſua confeſſio nocet ſibi quātum ad aduerſariū.vbi ſibi cōdemnetur.licet nō ſit heres.nō aūt ꝓdeſt vt hereditatē acquirat que per repudiationem delata fuit ad alium. adde.l.vltimā.eo.ti.cū ibi notatis.

2 Pupillus ſi nō habet tutorē an poſſit repudiare cū autoritate iudicis ſicut poteſt adire.

1 **Pupillorum.** †Pupillus ſine autoritate tutoris nō poteſt hereditatē repudiare.h.d.ſicut nec adire.l.potuit.ſ.ti. a
2 j. †Sed quid ſi non habet tutorem an poſſit repudiare cū autoritate iudicis.ſicut poteſt adire.l.ſi infanti.in fi.ſ. tit.j.videtur ꝙ ſic.qz procedunt ad paria.dicit tamen gl.notabilis in.l.ſi tutor.ff.de bon.poſ.ꝙ iudex non debet hoc facere niſi adhibitis attinentibus ꝛ cōſanguineis pupilli qui poſſunt verſimiliter ſcire an ſibi expediat vel nō.ꝛ iſta inueſtigatio eſt vtilis ſi eſſet ſtatutū ꝙ niſi hereditas paterna repudiet infra certū tempus intelligatur adita:ꝛ ſic expedit pupillo ipſam repudiare.qz forte eſt damoſa ꝛ non habeat tutorē nec de facili poteſt habere:quia poteſt adire iudicē ꝛ iudex debebit tenere mediuz predictum. Hic non ſunt alia.

2 Tempus ad reſtitutionē petendā qō erat olim annus vtilis hodie quadrienniū continuū eſt priuilegiatum.

3 Si pendēte vna dilatione detur alia,an incipiat ſecūda currere poſt lapſum prime.

4 Si per principē fuit cōceſſum debitoribus alicuius q̄ nō poſſint cōueniri a creditore vſqz ad quinquēniū.ꝛ inter eos ſit aliquis qui erat obligatus ad ſolnēdū poſt trienniū.an triennium cōceſſum a principe incipiat ſibi currere poſt trienniū qō habebat ex conuentione.

5 Si ſuo heredi fuit aſſignatus terminus per iudicē ad inſtantiā ſubſtituti ꝛ ipſe ſe nō immiſcuit infra terminū.ꝛ ſic videtur repudiaſſe:an poterit adhuc infra trienniū.

Quid in repudiatione vel abſtentione que inducitur lapſu.xxx. annorum.

1 **Si quis heres.** †Suus heres qui ſe abſtinuit ab hereditate paterna vel auita poteſt abſtentionē ſuam revocare:ꝛ nihilominus ſe hereditati immiſcere ſi res eſt integra.quia bona non ſunt alienata:dummodo hoc faciat infra triennium qō incipit currere a die abſtentionis ſeu repudiationis ſi erat maior.xxv.annis.ꝛ etiā tranſiuerat quadrienniū continuum infra quod petere poteſt reſtitutionem in integrum.ꝛ ſic tranſiuit.xxix.annum.ſed ſi erat minor.xxv.vel erat infra dictum quadriennium non incipit currere triennium niſi poſt.xxix.annum. Si autem bona erant diſtracta non poteſt abſtentionem reuocare niſi mediante reſtitutione in integrum. ſi tempore repudiationis erat minor.xxv. hoc dicit.iſta ſingularis.l.que venit ad limitationem ꝛ declarationez.l.ſi quis ſuus. ff.de iure delib. Et diuide in tres partes.quia primo facit men-

Faciūt ſibi re nūtiari hereditatem.adde Pau. de ca.in.l.actionē.C.de pac.idē paul.in.l.pactū. C.cōcolla.pau.de caſt.cōſi.cccviij. incip. viſo puncto ꝛc.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tionem de illa.l.si quis suus.que dicebat duo.scilicet ꝙ suus heres qui repudiauerat hoc non obstante poterat adire ⁊ abstentionem suam renocare si res erat integra.Aliud ꝙ si non erat integra.quia bona erant alienata nō poterat.⁊ imperator amborum dicta illius.l.confirmat vsq; ibi.si antē.Ibi secunda in qua primū dicum illius.l.modificat.imo etiam corrigit inquantū simpliciter hoc permittebat fieri:⁊ sic perpetuo.Nam restringit vsq; ad triennium : ⁊ declarat quo tempore incipiat triennium currere vsq; ibi.nisi forte ⁊c.In tertia in qua modificat ꝑm dictum.l.quod erat.vt si bona erant alienata non posset hoc facere:vt istud sit verum mero iure.sed si erat minor tempore abstētionis ⁊ fuit lesus potest impetrare restitutionem in integrum ex ꝓuilegio speciali minoris etatis vt possit adire.⁊ hoc obtēto renocabuntur alienationes facte.⁊ hoc dicit.tota ista.l.valde singularis in pluribus.¶In tex.ibi.⁊ quod antiquitus obseruabat iunge hic.ver.si.que incipit nisi forte qui venit ad suppletionem istius quando res sunt vendite nullus aditus reseruetur:nam verū est ipso iure.sed per beneficiū restitutionis sic
2 vt ibi.¶†In tex.ibi.vel inutili tempore cōstitu.iste tex.semper allegatur ꝙ tempus ad restitutionē petendam quod erat olim annus vtilis.hodie quadriennium continuum est ꝓuilegiatum in casu huius.l.vt si repudiatio fuit facta illo tempore non incipiat currere triennium nisi eo tempore completo.Sed contra:qr tale tempus non est ꝓuilegiatum sed ꝓuilegiate rei datum. quia infra illud tempus potest peti resti.in integ.aduersus lesionē contingentem in minoritate.sed si contingeret infra illud tempus non daretur restitutio in integ.quia in hoc non est ꝓuilegiatū.vt hec habentur in.l.doli mali.§.diuersum.ff.de noua.Glo.super verbo cōstitutus propter hoc miratur de isto tex.⁊ non respondet.Quidam intelligebant istum tex.quando absentio vel repudiatio fuisset facta infra.ccc.annos.⁊ tunc triēnium non currat nisi completa minori etate ⁊ etiam completo quadriennio predicto:si antē fuisset facta infra illud quadriennium tunc cōceditur de plano quod triennium inciperet currere statim.quia illud quadriennium non esset ꝓuilegiatum quantū ad actum qui geritur infra ipsum.veritas est in contrariū. quia iste tex.non vult expresse ꝙ siue tēpore repudiationis erat minor.ccc.siue erat intra illud tempus non incipiat currere triēnium nisi completo illo tempore.patet ergo ꝙ iste sit casus specialis in quo illud tempus reperitur ꝓuilegiatum extra istum
3 tex.secus licet ꝓuilegiate rei datum.†Et inducitur iste tex.ꝙ si pendēte vna dilatione detur alia incipiat fecūda currere post lapsum prime sicut hic triennium incipit currere post quadriennium.In contrariū:quia dando secundam videtur recessum a prima iure cuiusdam nouationis:si de prima adhuc restabant quinq; dies non expectabuntur sed incipiet statim secunda currere.vide de hoc ꝙ not.Bar.ff.ad turpil.l.senat⁹ in fi.¶†Item
4 inducitur si per principem fuit concessum debitoribus alicuius ꝙ non possint conueniri a creditore vsq; ad quinquennium. et inter eos fit aliquis qui erat obligatus ad soluendum post triēnium:⁊ sic habebat triennium conuentionale ꝙ quinquennium concessum a principe incipiat sibi currere post triennium quod habebat ex conuentione.Sed ista inductio nō placet imo puto ꝙ cōcessio facta a principe intelligatur facta solum illis qui poterant statim conueniri quia non habebat aliquem terminum. argu.in.l.talis scriptura.ff.de leg.j.vbi prorogatio intelligitur facta quo ad legata que diem non habeant vel habebant minorem terminū.v.annorum.⁊ tunc debebat suppleri vsq; ad quinquēnium vnde saltem incipiet currere quinquennium ⁊ triennium quod ille habebat supplebitur vsq; ad quinquennium.arg.optimū in.l.iiij.§.si ex conuentione.ff.de regu.iur.tale enī quinquennium datur miserationis gratia.ideo debet restringi.l.si cū militi.§.cum intra.ff.de compen.¶In glos.j.ibi.ff.ad ter.l.filij.tu dic ꝙ illa.l.non loquitur in repudiante.sed in eo qui dixit se nolle adire que verba cum lapsu anni inducunt repudiationem vt ibi est casus notabilis:sed si dixisset se nolle repudiare cū lapsu trium mensium induceretur repudiatio:vt in.§.similiq; modo. l.si.§.tit.j.Si vero expresse repudianit hereditatem non potest repudiationem renocare:nec in illa habet locum ista.l.vt dicā. sequenti glo.quia hoc est speciale ꝓuilegium suorum heredum qui repudiando remanserunt heredes nomine vnde cum remanserint reliquie facilius possunt renocationem renocare et adire que ratio cessat in hereditate materna in qua post repudiationem nulle remanent reliquie.Et idem in filio emancipato.de quo glos.subijcit:quia nec ibi nec aliquie reliquie remanent:nec obstat.l.nunq; de colla.bon.quia ibi non loquitur
5 in repudiante sed in volente conferre.¶†Sed quero hic loquitur in expressa repudiatione quid in tacita que inducitur lapsu tempons si suo heredi fuit assignatus terminus per iudicez ad instantiam substituti:⁊ ipse se non immiscuit infra terminum:⁊ sic videtur repudiasse:vt no.j.l.ꝑdiu.ff.de acquī.heredi.an potērit adhuc adire infra triennium.dic ꝙ non ne decretum iudicis sit iudibrio:⁊ nihil operetur lapsus temporis.argu.in.l.pretor. ff.de iudi.Et idem videtur in illa repudiatione vel abstentione que inducitur lapsu.ccc.annorum.l.licet.§.titu.j.cum ibi notatis.ne.l.hoc inducens sit iudibrio facta.j.de bon.que libe.l.fi.§. que autem filio.⁊.§.de cura.fu.l.cum aliis.in fi.in glos.sequē.ibi vel hic non habet substitutum.Tu dic ꝙ.l.ij.loquitur in here. ma.⁊.l.iij.in emancipato loquitur in quibus non habet locum ista:vt supra dixi.¶Sto.tamen istam solutionem per quam gl. limitat banc.l.vt habeat locuz quando suus qui repudiauit nō habeat substitutum vulgarem:⁊ sic hereditas fuit deuoluta ad alios venientes ab intestato.l.defun.j.de legi.here.illi enim nō veniunt ex voluntate defuncti:non ob.filio quominus abstentionem renocare possit vt hic:sed si haberet substitutum vulgarem ad quem deuoluta est hereditas illa bene obstaret:quia venit ex voluntate defuncti.sed glos.in.l.ij.§.de iur.⁊ fac.igno.requirit aliud ad hoc vt substitutus obstet scilicet ꝙ ipse adierit hereditatem:quia tunc res non est integra sicut quando bona sunt alienata:ꝫ si nō adisset nō obstaret certe hic si hoc esset verum illud idem esset dicendum in venientibus ab intestato post repudiationem ⁊ ante renocationē adisset hereditatē repudiatā:qr esset eadē ratio.¶Mihi videtur ꝙ nec substitut⁹ haberet obstare ac si adisset:qr dico ꝙ non potest adire quouisq; filius potest abstentionē renocare ⁊ adire:qr adhuc nō censetur excluſus cū illa repudiatio videatur habere aliquē effectuz infra triennium intra quē potest renocare:cōstat autē substitutum nō admitti nisi excluso penitus instituto.l.ꝑdiu.de acquī.here. Nec obst.si dicatur si minor repudiat hereditatē statim substitutus vulgaris potest adire:⁊ tamen ipse minor nō est adhuc excluſus cum habeat beneficium resti.in inte.l.⁊ si sine.§.sed q̄ papi.ff.de mino.qr imo est excluſus de iure cōmuni penitus: licet ex ꝓuilegio speciali quod non considerat̄ posset repudiari ius adeundi facit.l.si minor.ff.de acquiren.heredi.Et predicta procedunt presupposita opi.ꝙ datio substituti vulgaris non tollit existentiam sui heredis.⁊ sic filius repudiando adhuc remanet heres nomine:que opi.est verissima.Sed retenta opinione antiquorum que fuit:ꝙ tollatur filius repudiando non remansisset heres nomine:⁊ sic cessaret ratio in qua fundatur illa.l.⁊ per consequens non posset abstentionem renocare ⁊ adire etiam si substitutus vulgaris adhuc non adiuisset: que tamen opinio non placet nec est vera:vt dixi in.l.si filius heres.de libe.⁊ postbu.ff.¶In glo.fina.ibi vel ibi habuit substitutum subaudi qui vendidit:sed hic venditio fuit facta per creditores:et hec vera primo enim casu defunctus non est affectus iniuria:quia substitutus ei successit ex testamento.ideo minor qui repudiauit non potest retractare alienationes factas per ipsum sed in secundo casu videtur affectus iniuria:quia ei nullus successit sed creditores vendiderunt bona:ideo minor per restitu.potest venditiones in hereditate paterna retractare:⁊ sic duplex concurrit fauor ibi in hereditate extranei in qua non est fauor nisi minoris etatis.

¶Quemadmodum testamenta aperiantur vel inspiciantur. Rubrica.

a ¶Clauduntur et sigillātur.Adde Alex.de imol.in l.bonoruz.in.ij. vol.C.debo.pos. ꝑm tabu.

a ¶Quia testamenta in scriptis clauduntur ⁊ sigillantur a ⁊ ille penes quem reperiuntur post mortē non vult ea ostendere illis qui pretendunt sibi aliquid in eis relictum:emanauit edictum pretoris de quo in.l.ij.ff.eod.per quod potest iudicis officium implorari vt compellatur ostendere:⁊ vt aperiatur coram iudice ⁊ detur copia illis quorum interest:puta legatarijs ⁊ fideicōmissarijs de particula ad eos pertinente ⁊ etiam heredi de toto testamento:⁊ hoc quando ille non recusat se habere : non tamen allegat aliquam iustam causam quare recusat sostendere:als si negaret se habere ⁊ quis posset ostendere contrarium recurritur ad aliud interdictum de tabulis exhibendis:vt habetur hic per glo.in.l.j.

2 ¶Notarius rogatus de testamento nuncupatiuo an ⁊ qualiter possit cogi ostendere alicui teno:em testamēti vt si aliquid contineatur qō pertineat ad illius vtilitatē ⁊ dari ei copiā particule ad eū pertinentis dummodo soluatur sibi de laboze suo et dummodo iuret ꝙ putat sua interesse.

1 VT testamentum. †Testamentum petitur aperiri per officium iudicis ex hoc edicto.h.o.Bar.Sed quando agitur interdicto de tabu.exhibendis datur actio in factum que succedit loco interdicti.vt instituta de interdic.§.fi.

2 †Quero hic quid in testamēto nuncupatiuo de quo fuit cōfectum

fectum instrumentū ⁊ rogitus instrumenti est penes notarium vadunt aliqui ad notarium post mortē defuncti:vt eis ostendat tenoꝛem testamenti:quia si aliquid contineatur quod pertineat ad eoꝛum vtilitatem facient publicari ⁊ soluent sibi de laboze suo:als nolunt facere expensas:notarius non vult hoc facere dicens faciatis publicari testamentum ⁊ soluatis mihi et videbitis si est aliquid ꝓo vobis.queritur an iste notarius cōpelli possit per iudicem ostendere:⁊ iste tit.non videtur ad hoc pertinere:quia istud testamentum non dicitur clausum sed apertum postq̄ notarius qui est publica persona in presentia testiū fuit rogatus:breuiter putarem contrarium ꝙ habeat locū saltem vtile remedium huius edicti cum sit eadem ratio dummodo illi iurent ꝙ putant sua interesse ⁊ allegent aliquam iustam causam ita ꝙ non petunt animo calumniandi:vt.j.eo.l.iij.⁊ dabitur eis copia particule pertinētis ad eos.⁊ in.o.l.iij.⁊ in.c.iij. vel.iiij.de fide instru.

2 ¶†Testamentum an de voluntate testatoris possit in ei⁹ vita aperiri ⁊ publicari.

3 An heres possit illud ꝓpria autoꝛitate aperire si vult:an aūt requirat autoꝛitas iudicis ⁊ adhibitis bonestis viris si testes descripti haberi an possunt.

4 Quantū ad solennitatē q̄ requiritur in testamēto inspicitur cōsuetudo loci vbi fuit conditum.

5 Quantū ad solennitatē iudicij debet inspici cōsuetudo ⁊ statutum loci vbi iudiciū agitur sed iudicabitur de cōtractu ꝑm consuetudinē ⁊ statuta loci vbi fuit celebratus quātum ad illa q̄ cōcernunt solennitatem actus:quantum vero ad alia dic vt not.in.l.cunctos populos.§.de sum.trini.dicit tamen Bar.in.l.qui a latronibus.ff.de testa.ꝙ hoc esset verum quando fuisset celebratus actus in loco vbi seruantur iura communia : ⁊ sic diceretur de de romano imperio:si autem in loco hostili romano imperio: vt inter saracenos cum eoꝛum consuetudines ⁊ statuta reꝓbentur non valeret factū ꝑm illas si perficeretur solennitas iuris ciuilis.Sed Bal.dicit hic se consuluisse super quodam testamento facto inter saracenos ꝙ si habebat illa que requiruntur de iure gentium quod vbiq; viget:puta presentiaz duoꝝm testium ꝙ tale testamentuz habeat vigoꝛem inter christianos licet deficiat solennitas iuris ciuilis:quia ius gentium vbiq; bonum ⁊ equum est.l.pe.ff.de iusti.⁊ iur.vnde non est ibi reꝓbatum.¶In tex.ibi.per libellum idest iudicem delegatum et sic nota ꝙ licet ille actus expediatur iudicis officio nobili:et sic sit de imperio mixto potest tamen delegari:quia est modici preiudicij:⁊ etiam not.in.l.ij.ff.de offic.eius cui manda.est iurisdi.secus in bis que sunt magni preiudicij.l.iubere caueꝛe.cū ibi no. de iurisd.om.iudi.¶In fine ibi respondeo non potuit aliquid ꝓbari.not.singulariter istam glos.que semper allegatur ad declarationem.l.publicati.§.de testamen.quia requiritur illa publicatio:⁊ habet locuz ista glos.in petitorio sed in possessorio anteq̄ isti testes deponant scriptura que habet debitam formā mittetur execution:vt no.in.l.edicto.§.tit.j.in glos.que incipit sigilloꝝm.

1 IUs quod. †Quod hic dicitur in fine huius.l.q̄ non debet dari copia diei ⁊ consulis ꝓcedit quando datur a priuata persona ad quam pertinet dominium scripture:vt si contra me produxisses aliquod instrumentum de quo mihi facere debes copiam.Nam dabis fine die ⁊ consule: sed si petatur a persona publica:vt a notario qui fuit rogatus debet dare cum die ⁊ consule:vt no.in.l.j.§.editiones.ff.de eden.Hic non sunt alia.

ODicillos. Super ista.l.fi.non expedit labozare:⁊ circa eā tēpus amittere:qr clara est:sequitur rubrica.

¶De edicto diui adriani tollendo. Rubrica.

1 ¶Super rubrica premitte † q̄ heres post aditam hereditatez si bona hereditaria a nemine possidentur potest ꝓpria autoꝛitate occupare.l.cum heredes.cum ibi no.ff.de acquiren.possess. ⁊ quod not.Jnno.in.c.in presentia.de ꝓba.verum q̄ interdū reperiuntur resistentes ne partes veniant ad arma ⁊ rixas introductū fuit per edictum diui adriani:vt adeat iudicem ⁊ petat se mitti in pos.bonoꝝ statuit tamē illud edictum q̄ quicūq; mittatur in pos.bonoꝝ debeat soluere.ꝛꝛ.partem hereditatis fisco quod bodie sublatum est:vt in.l.edicto. remanet tamen effectus:vt indeꝛ adeatur ⁊ mittatur in possessionem ostenso testamento.

1 ¶Cum inter. †In adipiscenda possessione institutus prefertur substituto vulgari.hoc dicit. Et pone ꝙ institutus ꝓduxerit instrumenta coram iudice:⁊ petijt se mitti in possessionem bonoꝝm indeꝛ emisit proclama generale ꝙ si aliquis vellet contradicere tali ne mittatur compareat infra terminū:compaꝛuit substitutus vulgaris petens se immitti vna cum institu to:quia omnis substitutus vulgaris est institutus sub conditione tamen:sed institutus sub conditione potest petere bonoꝝm possessionem ꝑm tabu.l.ij.§.si sub conditione.ff.de bo.pos. ꝑm tab.ergo poterit peti se immitti in tenutam.Vel pone ꝙ dicit se solum debere immitti:⁊ non institutum:quia institutio nō valet cum filius fuerit ab ea preteritus:⁊ a substituto fuerit exheredatus.ff.de libe.⁊ postbu.l.iij.hic dicitur ꝙ bis non obstābus solus institutus mitteꝛtur in possessionem quia precedit in gradu.Nec ob.prima allegatio:quia procederet si alius precederet in gradu.Nec etiam secūda si institutus negat illum esse filium:quia institutio non habet vitiuz patens:sed latens:ideo non debet retardare missionem si habeat altioꝛem indaginem: ⁊ non possit incontinenti ꝓbari:vt.j.l.prozima.boc dicit.ista l.cum glos.i.que ponit casum . Posset tamen esse casus in quo admitteretur concursus instituti ⁊ substituti in hereditate.l.si paterfa.titium.cum.l.seq.ff.de here.insti.⁊ tunc vterq; mitteꝛtur in tenutam ꝓ sua rata:⁊ intellige glo.fi.ibi dum dicit quādoq; tamen.

2 ¶Heres scriptus missus in possessionem bonoꝝ hereditariorum vt hic ⁊ qui habet tenutam facti an possit petere ꝙ contradictoꝛ qui est in possessione expellatur ⁊ dimittat possessionē liberam ⁊ expeditam.

Pronūtiatio ꝙ heres sit immittēdus ⁊ immissio an faciat preiudicium isti contradictoꝛi vt expellatur de possessione si eam habet quouisq; sit cognitū de sua contradictione:⁊ quid in proprietate.nu.i.

3 Exceptio dolo facis de qua in.l.dolo.ff.de excep.nō hz locū in possessorio iudicio sed solum in petitorio ⁊ quid in possessorio restituēde ꝓprie sumpto in quo interuenit spoliatio.

Quid in possessorio recuperande.

1 QUamuis quis. †Litium testamēti imissibile nō impedit scriptuz heredem in possessionē mitti:ad hoc allegatur.secus in vitio visibili:vt patet in.l.prozima.§.j.in verbo non cancellatum nec delatum ⁊c.Et loquit ista l.quando contradictoꝛ compaꝛuit anteq̄ indeꝛ pronūtiaret heredem scriptum foze mittendum in possessionem.⁊ sic ad finem impediendi pronuntiationem ⁊ tenutam:poteſt etiam compaꝛere post factam pronuntiationem ⁊ missionem per nuntium

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

currere ⁊ petere ꝙ tenuta data revocet: quia fuit indebite data: ⁊ tunc loquitur. l. seq. ver. si autem aliquis. vt patet ibi dum dicit siue qui missus est: ex quo patet ꝙ iam erat facta imissio antecꝫ contradicto: appareret: ⁊ tunc etiam patet ad vlteriora nō procedi: ⁊ se non esse expellendum de possessione si eam habet. Item potest comparere ad citationem generaliter factam ꝙ quicūq; vult contradicere compareat infra certum terminum vel si fuit citatus specialiter potest comparere non citatus: et si compareat ante factaꝫ missionem solet protestari ꝙ in talibus bonis non fiat aliqua nouitas vel immissio cū eam ipsam possideat cum iusto ⁊ legitimo ti. ⁊ ita pluries vidi fieri: si vero cōpareat post missionē factam potest eam revocare vt dixi. ¶ In tex. ibi preteritum esset alleget. dic isto casu: et etiam in alio qui ponitur in ver. vel inofficiosum si contradicto: allegat de iure suo: ⁊ non de iure heredis scripti: ⁊ tamen non debet audiri ad impediendum missionem: idest pronūtiationem iudicis ꝙ heres sit immittendus: ⁊ etiam executionem que postea solet fieri: quia committitur nuntio ꝙ ipsum inducat in possessionez realem: nec ei sufficeret hec pronuntiatio nisi executio fieret realiter. l. non est mirum. ff. de pig. ac. Ista tamen pronuntiatio ⁊ immissio non facit preiudicium contradictori: vt expellatur de possessione si eam habet quousq; de sua contradictione sit cognitum nec etiaꝫ in proprietate: quia salua manet sibi questio proprietatis: et hoc si non offert probationes incontinenti: als deberet audiri ꝑm glos. j. ⁊ summarie discutietur de ea ⁊ si non reperiatur vera vel legitima ipsa reiecta fit missio salua tamē causa ꝓprietatis ⁊ possessionis in ordinario iudicio: quia cuꝫ istud possessorium sit summarium pronuntiatio facta in eo non facit preiudicium in petitorio: ⁊ ordinario iudicio in quo plene discutitur de iuribus partium. l. a diuo pio. ꝯ. si super rebus. ff. de re iud. ⁊ etiam de hoc loquitur. l. seq. in ver. si autem aliquis. Alij vero casus quando allegabat testamentum falsum vel dicebat testatorem fuisse seruum: ⁊ sic testamentum facere non potuisse: vel ꝙ habeat alium defectum possunt loqui quando contradictor non allegabat aliquid de iure suo: quia nec dicebat se possidere nec ad se bona pertinere: sed solum ꝙ non pertinebāt ad scriptum heredem: tunc etiam si vellet incontinenti hoc ꝓbare non deberet audiri: quia non interest ipsius ista opponere postꝫ non pretendit aliquod ius in bonis ar. in. l. j. ff. de appel. reci. vbi non recipitur appella. eius cuius nihil interest: vt in. c. veniens. extra de testi. nisi fuisset specialiter citatus: quia tunc censeretur legitimata persona eius ad contradicendum: vt singulariter no. Innocen. in. c. cum inter. extra de excep. ⁊ Bald. in l. proxima: sed si pretenderet proprium interesse etiam si nō fuisset citatus audiretur si incontinenti vellet probare de non iure heredis scripti. ¶ Queritur in glos. j. iste tex. dicit ꝙ non obstante contradictione heres scriptus mittitur in possessionem: ⁊ si nullus possidet bona acquiret possessionem ciuilem ⁊ naturalem. Sed ponamus ꝙ iste contradictor est in possessione certum est ꝙ per missionem factam in possessionem per nuntium non acquirit possessionem sed tenutam: facit sicut videmus in eo qui mittitur ex primo decreto: quia non acquirit possessionem: sed possessoriam perdit. l. iij. ꝯ. ff. de acquiren. posses. ⁊. l. si duo. ꝯ. creditores. vti pos. Querit ergo glos. an iste heres qui habet tenutam facti possit petere ꝙ iste contradictor qui est in possessione expellatur ⁊ dimittat possessionem liberam: ⁊ expeditam: nam missus ex primo decreto non potest hoc facere nisi in certis casibus vel quousq; perueniat ad secundum decretum. l. iiij. post princi. ff. de dam. infec. Quid ergo erit in ista missione que fit in possessorio adipiscende. Nam heres tendit ad acquirendum possessionem: sed missus ex primo decreto non: sed solum vt tedio afficiat possessorem. glos. arguit pro ⁊ contra: ⁊ finaliter determinat ꝙ si non potest probare incontinenti de sua contradictione debet expelli. secus si potest probare. Intellige dictum quando bona possidebantur per defunctū tempore mortis quia heres in dubio debet poni in eo statu in quo erat defunctus tempore mortis: ⁊ iste contradictor occupando possessionem post mortem videtur quodammodo spoliare heredem possessione als hereditatis possessione: licet proprie hoc dici non possit: quia heres vel hereditas non est proprie possessorium recuperande: licet Jac. bu. hoc digerit sed improprie quia facta est occupatio de possessione vacante: vt infra vnde vi. l. cū querebatur: idcirco admittitur exceptio proprietatis si de ea offeratur probatio incontinenti: vt in ista glo. ⁊ etiam in possessorio restituende proprie sumpto in quo non admittitur etiam si offeratur incontinenti cum spoliatus ante omnia sit restituēdus. l. si quis ad se fundum. j. ad. l. iul. de vi. In possessorio vero retinende Dyn. tenuit idem quod in ista glos. habetur in. c. qui ad agendum. de reg. iur. ⁊ Dyn. hic vt admittatur exceptio proprietatis si offeratur probatio incontinenti: sed glo. voluit contrarium in. l. si de eo. ꝯ. ff. de acquiren. posses. ⁊ ibi per Barto. ⁊ sic idem ꝙ in possessorio restituende. ¶ Ista gl. semper allegatur ꝙ exceptio dolo facis. de qua in. l. dolo. ff. de except. non habet locum in possessorio iudicio: sed solum in petitorio quod limitatur vt supra dixi vt in possessorio restituēde proprie sumpto in quo interuenit spoliatio: nullo modo locum habeat: sed in sumpto proprie. quod etiam dicit adipiscende distinguitur an incontinenti offeratur probationel non: ⁊ etiam aliquando in possessorio recuperāde proprie sumpto admittitur: ⁊ de proprietate potest excipi scilicet quando est notoria in iure: vt in. c. decimas. de restitu. spo. lib. vj. vel est notoria in facto: tamen est tale notorium quod dignum est probatione: quia non est facti permanentis ꝙ oculis subiaciatur: sed in vulgo retinetur: ⁊ agitur de periculo anime vt in. c. significasti. de diuo. vel si ille qui agit possessorio recuperande intentat etiam petitorium: vt in. c. cum ecclesia. de causa poss. ⁊ proprie. vel quando possessorium tantum ⁊ patitur excipi de petitorio: ⁊ non replicatur in. c. pe. ꝯ. de restitu. spolia. vel quando de non iure agentis in proprietate appareat ex confessione agentis vt not. Innocen. in. c. constitutus. de filijs presby. vel quando resultaret scandalum [a] ex restitutione seu causa proprietatis non remaneret salua. vt si ageretur de restitutione cuiusdam castri seu fortilitij que si fieret de illo agente non posset recuperari. vt not. in. c. literas. de restitu. spolia.

a ¶ Scandalum. adde etiā paul. de ca. in. l. si vi. ff. de iudi. Alex. de imo. in. l. natura liter. ꝯ. nihil cōe. co. ⁊ ver. v. fallit ff. de acqui. poss. an. de bu. in. c. ex parte. de restitu. spo. ⁊ in. c. fin. de ord. co. ⁊ Lepol. veronēsem. incō fil. ⁊ col. iiij. vñ. circa scōm. ⁊ do. de sancto gemi. i c. j. als. ij. iiij. q. j. Fran. Cur.

a ¶ Si duo contendunt de hereditate consilium est ꝙ quis preueniat in occupando bona: sed si simul concurrant: ne perueniant ad rigas ⁊ arma indeꝫ inhibebit vtriq; ne ad possessionē accedant.

b ¶ Sine exēplo. Adde etiāpan. de cast. ibi ⁊ doc. in auc. si quis in aliquo. ꝯ. de edē. ⁊ ange. are. in. ꝯ. nihil. insti. ō test. Cur.

c ¶ Libellus. ⁊ ꝙ non requirat libellus in remedio hui⁹. l. adde spe. in tit. de test. ꝯ. sequit in fi. in ti. de lib. obla. ꝯ. nūc dicendū ver. xxviij. ⁊ late per do. Maria. sozi in. c. i. de li. obla. fallētia. le. Cur.

1 Dicto diui. ¶ Edictum diui adri. cum sua vigesima ⁊ ambagib⁹ est sublatum. hoc dicit primo. Et scriptus heres ex sola inspectione testamēti non aboliti nec cancellati nec in aliqua sui parte vitiati mittitur in bo. pos. que erant penes defectum tempore sue mortis si per neminem possidebātur sed possessio vacabat: ⁊ nullus apparebat contradictor. hoc secundo. Si vero contradictor apparuit qui asserebat se meliora ⁊ fortiora iura habere in bonis etiam si post missionem factam debet audiri in ordinario iudicio proprietatis postea intētando: ⁊ pro illo postea feretur sententia qui meliora ⁊ potiora iura se habere ostēderit: hoc tertio: ⁊ angustie temporis sunt sublate nisi res sint legitime prescripte. hoc dicit tota. l. Quam diuide in quatuor partes. vt in summario. secunda ibi. scimus. tertia ibi. si autem

ibi. si autem aliquis: quarta ibi: nullis angustijs ⁊c. vsq; in fi. l. Circa primā partem notandū ꝙ ante edictū diui adriani non erat statutum ꝙ heres qui volebat acquirere possessionē rerum hereditariarum non debebat adire iudicem: sed ꝓpria autoritate occupare. sed diuus adrianus vt pecunia veniret in fiscum ⁊ haberet vigesimā de qualibet hereditate statuit ꝙ heres deberet iudicē adire: ⁊ ꝙ eius autoritate mitteretur in possessionez: ⁊ forte loquebatur tam de herede scripto ꝙm de venientibus ab intestato: ideo hic statuit vt ad fiscū ⁊ officiālem peruenire notitia de hereditatibus de quibus immissio fiebat vel que occupabantur: ⁊ statuebant ꝙ solum infra annum posset hoc petere quo lapso si non petijt forte tota hereditas deuenit in fiscum. Sed quia hec auaritia ⁊ grauamen subditorum displicuit Imperatoribus subsequentibus quia ⁊ forte cessauerunt bella non fuerunt ꝙ ista vigesima amplius in fiscum veniret: ⁊ in consequentiam corrigerunt prefatum edictum ꝙ non nisi vigesimus emanauit. sed quod vtiliter statuit: vt adhibeatur iudex renouatur per banc. l. vt cesset causa rige. ff. de re iudi. non est singularis cum modificatione tamen que sequit: vt de herede scripto fiat ⁊ quando testamentū ꝟ. ꝺ. a de quibus sequitur nō tamen per hoc tollitur facultas heredi ꝙ ꝓpria autoritate si bona vacabāt licet forte edictū diui adriani vellet cōtrariū ꝙ nullus occuparet ꝓpria autoritate solum occuparet propter hoc nō consequi vigesimā. ¶ Et ad predicta vide qđ no. Jnno. in. c. in presentia de ꝓba. vbi dicit ꝙ si sunt duo contēdentes de hereditate consilium est ꝙ quis preueniat in occupando bona: sed simul concurrant ne perueniant ad rigas ⁊ arma. iudex inhibebit vtriq; ne ad possessionez accedant. arg. in. l. fi. ff. de offi. procon. ⁊ in. l. ꝓ. liberis. ꝯ. fi. de lib. cau. ¶ No. ex ista prima parte ꝙ correcta vna. l. alie que veniunt ad interpretationē ⁊ declarationē illius corrigūtur ex toto etiā si contineant aliquid qđ sit extra declarationē vel limitationē.

2 De vltimis voluntatibus vel hereditatibus non debet solui gabella in communi ⁊ statuta contraria disponentia sunt exorbitantia.

An missio in possessionez que bodie fit: fit fienda ex edicto diui adriani an ex ista lege.

3 Que requirātur ad hoc vt fiat ista missio in bonis hereditarijs ⁊ ꝙ sint quinq;. ⁊ nu. 6.

4 Statutum ꝙ viso instrumento iudex debeat ipsum executioni mādare ꝙ debeat intelligi quando instrumentū non habet alias quod vitium apparens scilicet in loco substantiali.

Quid in petitorio.

5 Jnstitutus in re certa an habeat remediuz huius legis: vt possit petere se immitti in possessionē illius rei.

6 Quid in fideicommissario.

7 Quid in substituto pupillari seu vulgari.

8 Per quē iudicem expediatur ista missio ⁊ an possit delegari: ⁊ quid si bona sunt in alieno territorio.

9 An in pronūtiatione tenute ⁊ executione fienda per nuntium sit necessaria citatio possessoris ⁊ an per talem missionē expellatur de sua possessione. ⁊ nu. 12.

10 Quando bona dicātur possideri legitimo modo: ⁊ an tunc possessor possit hāc immissionē impedire ⁊ quid si est dubiū an possideat legitimo modo. ⁊ nu. 11. ⁊. 15.

11 Habens titulū in re an possit propria autoritate occupare possessionem eius vacantem.

12 Fideicommissarius vniuersalis an sit legitimus cōtradictor ne heres mittatur in possessionē bonorū.

13 In quo differat possessorium istius legis ab interdicto quorū bonorum quod est etiam possessorium adipiscende: ⁊ an in isto requiratur libellus.

14 In quo differat a petitione hereditatis.

15 An in isto possessorio admittatur appellatio.

16 Contra petentem immissionez ex ista. l. potest opponi exceptio prescriptionis.

17 Petitio hereditatis an tollatur longo tempore.

b ¶ Si quis in duobus. ff. de secun. tabu. Et ex eo quod dicit ostenderit patet ꝙ boc solū sufficit: ꝙ vna voce petatur immissio: ⁊

c scribatur in actis non autē requirit libellus [c] idest ꝙ ista petitio detur in scriptis magime quando non apparet cōtradictor quia libellus datus parti: ⁊ hic non est dare partem postꝫ non apparet contradictor. ⁊ de isto possessorio peruenireturad petitorium ꝟm quod habetur in sequenti particula tunc daretur libellus. et procederetur ordinarie ⁊ de isto casu debet intelligi quod no. Jnnocen. in. c. j. vel. ij. de libel. obla. ¶ Tertio requiritur ꝙ illa scriptura nō habeat aliquod vitium apparens alias non mitteretur executioni quod intellige sine aliud vitium cōcernat ipsam scripturā vt cancellatio vel defectus anni domini vel alius qui habet scripturam vitiare siue cōcernat ipsam dispositionem. vt si in eo esset facta aliqua mentio de filio: ⁊ tamen nihil ei erat relictum iure institutionis. sed legati. ⁊ sic appareret preteritio quod est vitium testamēti non scripture si autem nō appareret tale vitium ex inspectione scripture loquitur. l. precedens cum sua glos. quia fieret missio nisi filius contradiceret et incōtinenti probaret suam contradictionem. ¶ Et per istuz tex. dicit Bal. j. vt in pos. leg. j. ꝙ si dicat statutum ꝙ viso instrumēto indeꝫ debeat ipsum executioni mandare debet intelligi quādo instrumentū nō habet aliquod vitium apparens quod etiaꝫ intellige scilicet in loco substantiali. tunc eiñ non exquiritur veritas ⁊ an illud vitium sit tale quod in effectu habeat vitiare: vel non. sed in petitorio bene discutitur. vt patet. ꝯ. de testamentis. l. si vnus. ver. de bis autem. in isto eiñ possessorio sicut de facili admittitur scriptura si non apparet vitiū ita de facili repellitur si apparet absq; alia examinatione. si autem esset in loco non suspecto nec substantiali vt in prefationibus non haberet impedire banc missionem. vt in glos. que incipit vitia. vt patet ex notatis. in. c. cum venerabilis. extra de cēsibus vltra inra allegata in glos. ¶ Quarto requiritur ꝙ bona in quib⁹ fit missio teneruntur per defunctū tēpore sue mortis qđ intellige fiue iure dominij: qz erant sua. siue iure possessionis tantū: siue etiaꝫ detentationis. vt sunt res depposite ⁊ cōmodate. quia sicut pro illis datur petitio hereditatis. l. ⁊ non tantum. ff. de pet. heredi. ⁊ ita hoc possessoziū ⁊ per hoc est expedita glo. que incipit non ergo in alijs. licet quidā requirant ꝙ illa essent defuncti ratione dominij. ⁊ teg. ita videtur innuere dum dicit que testatoris mortis tēpore fuerunt. sed intellige modo quo dixi. Si antē apud eum non erat. sed apud tertiū tunc si ille tenebat ꝓ possidebat nomine defuncti vt colonus vel inquilinus vel depositarius vel precario possidens. tunc adhuc in illis posset fieri ista immissio. qz possessio ciuilis erat penes defunctum vel si non erat vt in precario poterat tamen revocari ⁊ sic fingebatur esse. Si autē possidebat nomine suo non debet in illis fieri immissio. ideo tales possessores solent comparere ⁊ protestari coraꝫ iudice ꝙ in tali ⁊ tali possessione nō fiat immissio. quia ipse eam tenet ⁊ possidet ex iusto titu. ⁊ etiā eam tenebat tēpore mortis defuncti. et si hoc docet sumarie impedit missionē. Jn dubio autem si nuntius retulit immisisse heredem in possessionem talium rerum ꝟm ꝙ habuit in mandatis presumitur ꝙ illa tenebantur ⁊ possidebātur tempore mortis per defunctum nisi appareat contrarium ⁊ sic ille qui afferit contrariuz dicendo ꝙ non tenet missio. quia non possidebātur per defunctum tempore mortis habet necesse hoc probare. quia in dubio presumitur pro actu iudiciario. ⁊ indeꝫ committit nuntio. vt mittat eum in possessionem bonorum que tenebantur per defunctū tēpore sue mortis. Quilibet autem possessor pro defensione sue possessionis quam bodie reperitur habere admittitur ad contradicendum ⁊ ostendendum ꝙ tenuta non tenet. quia illa bona non possidebātur per defunctum tempore mortis. sed per se. ⁊ sic allegat talem defunctum qui irritat possessorium. quia facit deficere vnum de substātiali bus admitteretur etiam ad allegandum de non iure petentis. puta ꝙ ipse non est heres. sed alius si est paratus probare incontinenti. ingta no. in. l. precedenti etiam si non diceret defunctum non possidisse tēpore mortis. sed se quia possessor pro defensione sue possessionis potest allegare de iure tertij qđ est exclusiuum iuris agentis. l. fi. ꝯ. de rei ven. sine fuit citatus sine nō. dūmodo incontinenti probet. sed ille qui nec possidet nec allegat se ius habere non admittitur ad allegandum de iure tertij vel de nō petitorio. quia non sua interest. vt dixi in. l. pe. nisi fuerit specialiter citatus. vt ibi dixi. ¶ Quinto ⁊ vltimo requiritur ꝙ de tali immissione cōficiatur scriptura publica apud acta. et sic sicut acta alia iudiciaria debent apparere per scripturam. et als nō possunt probari nisi proponeretur ꝙ scriptura fuisset cōfecta ⁊ perdita. vt in. c. quoniam contra falsam de ꝓba. iuncto eo quod habetur in. l. quoties. in fi. ff. de ꝓba. ita est de tenuta que cōceditur autoritate huius. l. debet confici scriptura apud iudicem. ⁊ aliter probari nō potest adde quod no. in. l. ne in arbitris. ꝯ. de arbi. ꝟm Barto. ¶ Jn gl. que incipit scilicet quobitris. ꝯ. de arbi. ꝟm Barto. ¶ Jn gl. que incipit scilicet quo- ta. ibi non sit alius vniuersaliter institutus. tu dic ꝟm docto. ꝙ etiam si sit alius vniuersaliter institutus. si tamen adhuc nō adiuit hereditatē institut⁹ in re certa habet remediū hui⁹. l. vt possit petere se immitti in possessionē illius rei. quia ista institutio habet vim vniuersalis institutionis in duobus primo quia nō requiritur ꝙ cōfirmetur per additionem vniuersalis heredis cū ab eo nō capiat. sed a seipso secus si non haberet iure institutionis: sed legati. Secūdo quia si vniuersalis heres repudiaret totum sibi accresceret. vt no. in. l. quoties. ꝯ. de here. insti. postꝫ autem institutus vniuersaliter adiuisset ista institutio per omnia assimilaret legato: ⁊ deberet eam rem petere ordinaria via ab

7 ¶ Non ꝺꝫ solui gabella. Adde bertachinum de firmo. in tractatu de gabella.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

herede dato libello non aute petere a iudice q ipsum mittat in
pos. autoritate huius l. r vide quod no. Barto. in l. exacto. ff. de
8 here. instit. ¶ In glo. ibi. respondeo eum non habere huius l.
beneficium directū: sed vtile: tu dic plenius q aut nulla restitu
tio erat facta fideicōmissaria vniuersalis realis vel verbalis: et
tunc nō habet remediū huius l. quoniā nullū ius habet in bo
nis l. facta in prin. ff. ad treb. Et remediū huius l. dat ei qui ha
bet ius vel habere presumitur per additionem hereditatis. Aut
erat facta restitutio verbalis tantū: r tunc bene loquit glo. q ad
hoc vt habeat realem tenutā bonorū habeat remediū huius l.
non directū: sed vtile. Et idē in casib⁹ in quib⁹ restitutio habetur
p:o facta. j. ad treb. l. iubem⁹. debet ergo fideicōmis. cōpelli idem
facere de restitutione facta sibi. nec sibi sufficit ostēdere testamē
tum vel q sit casus in quo habeat p:o facta non solū verbalis:
sed realis non indiget remedio bui⁹. l. nisi ex aliqua iusta causa
9 velit petere eā sibi cōfirmari. iuxta not. in l. j. §. ad carb. ¶ In
fi. gl. ibi rū. vt colligitur. §. eo. l. ij. Dic q substitutus pupillaris
vel vulgaris habet remediū huius l. non tamen sufficit eis ostē
dere testamentū paternū: sed habent ostendere q extitit cōditio
substitutionis. q: pupillus mortuus est in pupillari etate vel in
stitutus in primo gradu repudiauit sed si iste institut⁹ in primo
gradu, p:oduxit testū habet necesse fidē facere de morte defun
cti. q: cum illud nō debeat publicari viuente testatore: vt. l. ij. in
fi. ff. quēad. test. ape. ex quo p:oducitur presumit⁹ mortuus. qui
dam tamen de ea fidem faciunt: sed non est necesse ſm Barto.
10 ¶ In gl. seq. q incipit q h3 merū imperiū supple vel mixtū nā
cum ista missio expediatur indicis officio nobili est de imperio
nō de simplici iurisditione: nō ergo potest delegari nec expediri
a magistratu municipali nō habente imperiū. p missione ergo
fienda in bonis fitis in cōtinētia alicuius castri vel ville in qua
sit vicarius nō habens imperiū debet adiri potestas ciuitatis
nō ille vicarius: r quando nō apparet cōtradictor: postq̄ autē
apparuisset si peruenisset ad possessoriū expediendū iure actio
nis cum illud sit de simplici iurisditione posset delegari r a ma
gistratu municipali expediri ſm doct. ¶ In fi. glo. ibi. l. prope
randū. §. sinaute. Dic. q doc. dicunt q illa iura loquūtur quā
do per iudicem vnius territorij lata est sententia diffinitiua vel
interlocutoria contra subditū suū: quo casu potest scribere iu
dici alterius territorij vt eam mittat executioni in bonis fitis
in suo territorio. sed in casu huius l. quādo nō apparet cōtradi
ctor: r sic nulla sententia lata fuit contra subditū non potest iu
dex vnius territorij pronuntiare tenutā fiendā in bonis fitis in
alieno territorio: quia hoc nō faceret p:o executione sue senten
tie: sed sententie legalis de qua loquitur ista. l. sed p:o ista debet
adiri iudex in cui⁹ territorio sita sunt bona: r ab illo debet peti
11 ista missio ſm doc. q̄ est pulchrum r subtile. ¶ In gl. que inci
pit sigillorū circa fin. in ver. item an sit citandi que fuit additio
Frācisci accursij non ipsius glossatoris. Doc. dicunt q si bona
nō possidentur per aliquē non est necessaria aliqua citatio spe
cialis vel generalis. si vero possidētur habet locū quod dicit gl.
vt possessor si constat quis sit debeat specialiter citari si non con
stat sufficit mittere p:oclama generale: vt in aut. si omnis. alle
gata in gl. Pe. r Ly. dicunt q in pronūtiatione tenute: r execu
tione fienda per nuntium etiā tunc non sit necessaria citatio pos
sessoris: quia nō agitur de ipsius preiudicio: na3 per hoc nō ex
pellitur de sua possessione quousq̄ fuerit auditus: postq̄ antez
pronuntiata est tenuta: r facta est missio per nuntium si missus
vult q possessor expellatur debet ille citari: r si non cōparet ex
pelletur: r fiet sibi preceptum q possessionem dimittat liberam
r expeditam si cōparet r non allegat aliquā iustam causam: sed
dūtaxat possessionem. tunc dic vt superius dixi: quia si probat
q possidebat tempore defuncti nō expelletur: quia facit defice
re vnum de substantialibus quod requiritur vt fiat ista immis
sio al's expelletur. Si autem alleget aliud ius potentius q̄ he
res. dic vt dicam in alia glos. q̄ltia vt probat incontinenti et nō
expellitur si bona tenebantur per defunctum tempore mortis: r
reseruato sibi iure suo in petitorio iudicio. Cuz autē decernitur
bono. pos. que est iuris: et idem importat de iure pretorio q̄ de
iure ciuili: r q olim erat necessaria hodie nō est: ſz sufficit agni
tio. l. fin. qui admit. ad bon. pos. citatio non est necessaria: quia
nemini preiudicat: nam habet in se condictionē: si ille cui decer
nitur habet ius in bonis quod dic vt not. in l. iij. §. bonorum. et
§. causa cognita. ff. de bono. pos. ¶ In glo. super verbo legiti
mo que est vltima glos. huius secunde particule. Notandum q
format quatuor questiones. prima questio est magis subtilis r
difficilis q̄ alique alie que formātur in hac. l. r ab ea dependet
totus intellectus eius. Dicitur ergo hic in text. in fin. q̄ si bona
defuncti tempore mortis: r per alium non detinentur nec pos
fidentur, legitimo modo nunc cum missio petitur q̄ tunc in eis
a ¶ Qui habet ti
tulum. Adde an
quis cogat dice
re titulū sue pos
sessionis videgl.
in c. cōstitut⁹. de
elect. Jnno. in. c.
abb. de verb. sig.
Fallit ꝓpter pre
sumptionē con
trariam. vt in l.
scire. C. de ꝓba.

debet fieri immissio bis duobus cōcurrētibus. Sed si per aliū
detinerentur legitime nō deberet fieri immissio nec deberet pos
sessor expelli: sed fieret legitimus contradictor ad impediendū
12 missionem. ¶ Queritur ergo quando dicātur possideri legiti
mo modo. In glos. sunt due opi. vna fuit opin. azo. qui dicit q
tunc dicuntur detineri legitimo modo quando detinentur cum
aliquo titulo habili ad translationem dominij si ipsum p:obet
subaudi incontinenti vel sine magno interuallo sine ille sit titu
lus hereditarius vt quia dicat se heredem non autem illuz qui
petit vel alio testamento potiori vel ab intestato sue sit titulus
inter vinos: vt emptionis vel donationis. Item sine sit acquisi
tus a defuncto vel eius herede sive a tertio posito q̄ defunctus
illa bona possideret tempore mortis r ipse detentator: sive pos
sessor virtute illius titu. quem pretendit occupauit possessionez
post mortem defuncti quasi videbatur sibi fuisse licitum cuz re
periret possessionem vacantem si eam occupauit ex dicto titu.
Ista fuit meus Azo. licet male declarata per do. Si autem non
pretenderet talem titulū sed nudam r singularē pos. dicit Azo
q̄ non videretur possidere legitimo modo. Et sicut non posset
se defendere in peti. here. quia videtur tenere p:o possessore ita
nec in isto possessorio quod est sequela hereditatis r in illam im
mittatur. Intelligetamen sane boc dictuz Azonis quando ta
lis nudus possessor non impugnaret ius heredis petētis: quia
fatetur ipsum esse verum herede m: r forte immittendū in tem
tam bonorum dicit tamen q̄ in isto qui possidet si impugnaret
ius heredis dicendo q̄ ipse non est verus heres: q: testamentū
est falsum vel nullum tunc p:o defensione sue possessionis si vel
let incontinenti hoc probare audiretur licet secus si hoc non di
ceret quia sua nō interest vt dixi in l. precedenti. Sed adrianus
dicit aliter q̄ etiam si possessor pretendat titulum si tamen non
similē tit. quem pretendit heres qui petit se immitti sine sit titu
lus hereditarius sive inter vinos r sibi nō prodest etiam si vult
probare incontinēti quominus in illis fiat missio: r expellatur
de possessione postq̄ illa bona tenebantur per defunctum tem
pore mortis sue: r monetur per. l. p:e. vbi silius dicebat se here
dem ab intestato: quia testamentum in quo est institutus heres
erat nullum ratione preteritionis: r tamen non auditur quomi
nus fiat immissio multominus: si pretendit ti. inter vinos quia
pars contradicit heredi q̄ ille non est heres sed ipse. Secūdus
autē nō: ergo minus debet nocere heredi sua contradictio. Ta
men aduertendū: quia in. l. precedenti intelligit. ſm glos. ibi: nisi
velit probare incontinenti. tñ Adri. sentit q̄ etiam si velit, pba
re debeat expelli. Itē contra Adri. facit ratio quā mouet gl. qz
nimia iniuria videtur affici titulo possidens: sed ipse respōdet
nequaq̄ imo facit iniuriā nō autem recepit. posito eiñ q̄ preten
dat ti. postq̄ illa bona tenebantur per defunctū tēpore sue mor
tis nō debuit ea post mortē occupare p:opria autoritate: r con
trariū faciendo facit iniuriā hereditati r heredi futuro. ſlam et
a ille qui habet titulū[a] nō debet p:opria autoritate occupare: sed
expectare q̄ sibi tradatur: al's dicitur p:edo. l. ex stipulatione. ff.
de acquiren. pos. Jac. bu. tenet istam opi. Adri. rep:obādo opi.
Azo. quia quodāmodo videtur hereditatem spoliasse r spolia
tus ante omnia est restituendus. Barto. istam rationem impu
gnat: quia ſm hoc ipsud esset possessorium restituende quod est
falsum. imo est adipiscende. r in possessorio adipiscende admit
titur exceptio p:oprietatis si paratus est incōtinēti p:obare ſm
omnes per no. in. l. pretor. licet non sit in possessoria recuperan
de tamen imp:oprie r largo modo sumpto quia non interuenit
spoliatio vera: sed occupatio de possessione vacante nō casu nō
competit interdictum vndevi sed condictio eg. l. conquerebatur
j. vnde vi. in qua admittitur exceptio p:oprietatis vt ibi no. r sic
videtur q̄ Azo melius dixerit ipse tamen Barto. p:o declara
tione istius articuli facit vnam longissimā distinctionem satis
confusam de qua vix potest extrahi sanus intellectus. Breuiter
mihi videtur veritas q̄ iste due opi. possunt saluari in diuersis
casibus. si enim possessor qui allegat titu. r possessionem alle
gat r dominium vel quasi dominium occasione illius titu. vt
quia dicit q̄ ille a quo habuit titu. erat dominus r non defun
ctus: r offert se paratum incontinendi probare: r q̄ sibi illa bo
na tradidit: r sic transtulit dominium: licet possessio postea per
uenerit ad defunctum vel saltem transtulit vsuca. condictionem
si non erat dominus: r tunc sic vera opi. Azo. quia ipse allegat
potiorem causam q̄ alleget heres cum heres non alleget nisi
possessionem defuncti r tit. hereditarium ipse tamen possessor
alleget dominiū p:oprium vel quasi dominium quod est potē
tius ideo excludit hoc possessorium sicut excludit peti. heredi.
p:out legit r no. in. l. hereditatē. j. in qui. can. long. tēp. pre. ces. in
gl. Si autem non allegaret dominiū vel quasi quia non diceret
illū a quo habuit titulū fuisse dominū vel posito q̄ fuerit nō di
cit rem sibi fuisse traditā ab eo. r sic nec dominiū potuit acgrere

ex solo

ex solo titulo: vt. §. de rei ven. l. pe. nec etiam vsucapiendi con
dictionem r sic quasi dominium. l. contradictionem. ff. de pub.
et tunc vera sit opi. additaquod nō licuit p:opria autoritate oc
a cupare[a] possessionem licet vacantem eam reperit cum non ha
beret aliquod ius in re: licet haberet ad rem: vt patet in. d. l. cuz
querebatur. et. l. ex stipulatione. de acqui pos. vnde cum possi
deat vitiose r tanq̄ predo adnocabatur ab eo possessio etiam
si incontinenti vellet probare titulum r illo modo intelligitur
id quod dixit Jaco. but. r ista est mera veritas. aliter declarat r
melius q̄ declaret. Barto. vel alij: r non expedit per tot amba
13 ges: r tot diuerticula per que vadit Barto. ¶ In seq. glos. an
fideicōmissarius vniuersalis sit legitimus contradictor ne he
res mittatur in possessionē bonorum. doc. distinguunt aut ipse
non possidet bona hereditaria r nō est legitimus contradictor
et ita loquitur. l. filiam fratribus. ff. ad trebel. Aut possidet: et
tūc si erat facta sibi restitutio verbalis: r tūc clarū est q̄ est legiti
mus contradictor: quia potuit occupare p:opria autoritate cū
in euz sint translata omnia iura: licet etiā potuisset petere se im
mitti autoritate iudicis vt dixi in prima glo. que incipit. s. quo
ta. Aut non erat facta sibi restitutio verbalis per heredem: r sic
non habebat adhucius in re. r tunc secundum glo. r doc. si pa
ratus est incontinenti probare de fideicō. erit legitimus contra
dictor habebitur restitutio p facta per rationes quas allegat
glos. als secus. Certe si heres pretenderet detractionem quarte
trebel. videtur q̄ non possit legitime contradicere sicut nec le
gatarij in interdicto quorum legatorum qñ restituunt integra
liter quicquid occuparunt ppria autoritate. l. i. §. redigūtur. ff.
quorū leg. licet doc. nō tangāt. preterea si fideicōmissarius ante
restitutam hereditatem occuparet iura volunt q̄ debeat fieri
restitutio: vnde videtur mihi ista opi. dubia r maxime in casu
14 quez §. dixi videtur mihi vera ne iura sint frustratoria. ¶ In
tertia. q. glo. in quo differat a petitione hereditatis. dic vt in gl. vno
excepto inq̄tum dicit in possessorio non veniunt nisi corpora
lia: nam istud esset verum quod non veniunt incorporalia que
non possidentur nec quasi possidentur: vt nomina debitorum
sed illa que quasi possidentur: vt sunt iurisditiones vel seruitu
tes non video quod non debent in possessorio hoc venire vt sit
ea de ratio que in illis que vere possidentur: et ita limitat in. l. fi.
quorum bo. ¶ In. l. ij. in versi. si autem aliquis. no. primo quod
missio potest fieri per alium in rebus possessis: vt patet ex his di
cit cause in pos. missionis: et subsequentis contradictionis: r in
fin. dum dicit siue quis missus est siue qui ante detinens contra
dicendum putauit. ¶ Sed contra de test. progi. p:e. vbi videt
tur fieri in rebus que per alium non detinentur. Solu. ibi quā
do constabat quod alius legitimo modo detinebot hic quādo
erat dubium an per aliquem detinerentur vel an legitimo mo
do. ¶ Item oppo. quod non possit stare quod hic dicitur per
ea que habentur in l. prealle. nam aut contradictor allegat ali
quid quod requirit altiorem indaginem r tūc non auditur sed
fit immissio vt ibi habetur. Aut tale quod non requirit altiorē
indaginem r tunc auditur vt in illo iudicio summario expedi
tur iste tex. aut vult q̄ expediat in alio iudicio ordinario r pe
titorio. Sol. ibi loquitur qñ cōtradictor cōparuit ante missionē
factam ad impediendam missionem hic vero non comparuit
post factam missionem petens eam renocari tanq̄ facta in eius
preiudicium vt dixi in glo. que incipit. i. mitti desiderat post pri
dum dicit q̄ post ſniam in hoc possessorio latam &c. Preterea
etiam cū cōparuit ante factā immissionē: r allegat id qō requi
rit altiorem indaginē: ſz nō audiatur q̄tum ad impediendam
missionez quare eo nō obstante pronūtiat iudex tenute tenut
tendum et committit nuntio: vt immittat: tū missio fit saluo iu
re possessoris et non expellitur nisi prius audiatur: r cōuincat
in ordinario iudicio: vt hic et sic fit transitus de possessorio ad
petitorium: r tūc datur libellus: r lis cōtestatur. r hoc vult tex.
iste. ¶ In glos. super verbo missus est. p:o eius declaratione a
opp. duobus modis cōtra tex. qz primo videtur sibi ſniari: dū
primo dicit q̄ illi acquiretur possessio qui ostēderit se potiora
iura habere: r si anteq̄ non est acquisita: r postea circa finē dicit
siue qui missus est: r sic innuit quod heres erat iam missus ergo
possessionē acquisiuerat. Timore huius glo. dicit scōm quosdā
quod imo non erat missus: sed desiderabat immitti vel dic qō
erat missus non tamen acquisiuerat possessionem cum esset pe
nes alium: sed dūtaxat nudā detentionē sicut missus ex primo
decreto. sed postq̄ ostenderit se habere potiora iura contradi
ctor r possessor acquiret veram possessionem: qz ille expelletur.
Si autem feratur sententia p:o cōtradictore q possider tunc cuz
tex. dicit acquirat ei possessio ds exponi. i. diuinz vel meli⁹ acqui
ratur. i. cū effectu qz confirmabitur sibi. r sic remanebit in expu
16 gnabiliter. ¶ Item opp. q̄ in isto possessorio non admittitur
appella. l. quisquis quozū ap. nō re. Sol. fateor nec hic iste con
tradictor appellauerat: sed cōtradicebat per viam querele. r si
dicatur boc est imponere legez verbis. Respondeo nō est verū
qz si posset appellare traheret cām ad superiorem. hic vero nō
sed coram eodem iudice poterit cōqueri de tenuta q̄ fit in debi b
te facta: r petere q renocetur scōm gl. quā tene mēti: quia in ca
sibus in quibus non admittit appellatio vel in causa momen
tanee possessionis. vt. j. si de momen. pos. l. vnica. nihilominus
admittitur querela: vt possit quis dicere sniam iniustā ses gl.
banc que videtur expresse dicere. licet soleat allegari p:o singu
b lari glos.[b] que est in cle. j. de iurepa. r nunc est questio de facto.
Ego puto dicendum q̄ si vult dicere actum nullū vel sniam nō
est dubium q̄ potest: sed si vult dicere q̄ sit indebite factus aut
c ille actus cadit in sniam diffinitiuam vel interlocutoriam[c] que
transeat in rem iudicatā vt q̄ lata cā cognita tunc sicut nō pōt
appellare ita nec querelare ne sniā sit frustratoria. Si autē cau
sa non cognita et sic non transit in rem iudicatam. vt. j. commi.
vel epistō. per totū. tunc habeat locum ista glo. r ita intelligitur
iste text. quia immissio fuit facta non audito Dictore. si sic non
cognito de causa. ideo potest querelare: licet nō appellare. tene
menti: quia istud dat singulariter intelligere istā glo. De alia. q.
sabbatina quam ponit glo. dic vt plene. not. p Bartol. in. l. j. §. si
quis in duobus. ff. de bo. pos. scōs tab. r p Jo. an. in. c. duobus.
17 de appel. li. vj. in nouella super glo. i. ¶ In vltima parte in ꝟ.
sine. no. q̄ contra petentem immissionem eg ista. l. potest oppo
nī exceptio prescriptionis. Sed cōtra illa exceptio hz altiorem
indaginem. ergo nō debet recipi. vt. §. l. pgi. So. spāle est in ex
ceptione prescriptionis q̄ licet requirat altiorem indaginez de
beat recipi. r possit impedire hanc immissionē quia redarguit
heredem petentem de negligentia: secus in aliis per quas non
redarguitur heres de negligentia r sic loquit. l. pe. ¶ Item opp.
quare text. innuit q̄ post mortem defuncti potuerit incipere: et
finiri prescriptio in rebus hereditariis qō patet. q. loquit in bo
nis que tenebant per defunctū tpe mortis sue: ergo prescriptio
nō potuit incipere nisi post eius mortem: q: si incepisset ꝛ eū in
eius vita fuisset interrupta si bona postea ad eus puenerunt. l.
naturaliter. de vsuca. sed contra hereditatem. iacentē nō pōt in
cipere pscriptio. vt no. in. l. ea. q̄. §. de tēpo. in integ. resti. Solu.
intellige hic q̄ hereditas fuit adita: r sic non incepit ꝛ heredi
tatē: sed ꝛ heredem. ¶ Item tertio opp. q̄ nec cōtra heredē po
tuerit incipere quia si aliquis occupauit bona hereditaria he
reditate iacente cum ad eū nō pertinerent erat malefidei. ergo
non potuit alteri dare ti. habilem ad prescribendū maxime ho
die: vt in aut. malefidei. j. de prescri. lōg. temp. Solu. intellige qō
occupauit bona fide aliquo errore ductus credens ad se perti
18 nere r iste oppositiones non tāgunt in glo. ¶ Ult. op. q̄ peti
tio hereditatis nō tollatur lōgo tpe. §. de pe. her. l. hereditatis.
cuius cōtrariū hic innuit qū dicit vel ex utroq̄ latere. r sic lo
quitur de illa prescriptione q̄ est introducta partim fauore pscri
bentis. r partim odio non petentis. So. scōm glo. iste tex. do re
stringi ad casus ī quibus petitio hereditatis datur ꝛ tit. possi
dētē qui sunt plures. vt no. in. l. hereditatem. j. in quib⁹ can. cel.
long. temp. prescri. r tunc sicut excedit suos terminos: q regu
lariter non datur cōtra tit. possidentem. ita exceditur a nō suis

c ¶ Vel interlocu
toriam. adde gl.
in. c. cum dilecti.
de elec. Jnno. in
c. cum venissent.
de institu. Jnn.
in. c. solicitudinē
de app. Jnno. et
Abb. in. c. quod
ad consultatio
nē. de re. iur. Ro
ta decisione. cxv.
in antiquis ant.
de but. in. c. gra
tum. in vlt. co. de
offi. dele. So. in
c. fi. de app. li. vj.
Jn. ro. in repe.
rubrice. ff. de ar
bi. in. cxvij. col.

a ¶ Propria au
toritate occupa
re. Adde text. in
c. licet. de prebē.
lib. vj. Jnn. in. c.
iter quatuor. de
ma. r obe. Bald.
in. l. si deserta. C.
si. ꝓpter pub.
pensi.

b ¶ Allegari p:o
singulari glos.
Adde abb. i sua
disputatione in
cip. augerio in
giiij. col.

terminis vt non duret. xxx. annis. sed tollatur lōg. tēp. scōm gl. ista est nimia restrictio. vnde dicit Bald. singulariter si verum est q̄ tunc non datur contra titulo possidentem quādo ille tit. fuit acquisitus in vita defuncti: ita intelliguntur omnia iura que hic dicuntur: si autem post eius mortem ille titulus non impedit dari petitionem hereditatis: istum dicit esse casum huius. l. quem perpetuo tenemenu hoc puto verum quando fuit acquisitus ab illo contra quem erat orta petitio hereditatis: q̄ tunc non potuit plus transferre in alium q̄ haberet: secus si nō erat orta contra eum et ad hoc allego quod no. Bartol. in. l. quoniam. ff. de peti. here. ante fi.

¶ Si quis aliquem testari prohibuerit. Rubrica.

1 a ¶ Per blanditias. adde Bar. in. l. fi. ff. e. Et. ad de qō blanditie potentum equiparantur ministri. l. i. vnica. i. v. pignora. ff. si recto: prouin. z vide gloss. in. c. qui sincera. l. v. dist. z ibi q̄ homo alicitur blāditijs. et dicit Card. in cle. i. ff. nos aūt. de reliq. z venera. san. Frā. cur.

¶ Puli. †Qui cogit vel. phibet aliquem testari punit criminaliter de violentia: z sibi vel alteri instituto aufertur hereditas: z applicatur fisco: secus si per blanditias ipsum inducit ad testandum. hoc dicit. totus titu. Et prima. l. loquitur in eo qui coegit ad testandum et ad instituendum se vel amicum suum. Secunda. l. loquitur in eo qui prohibuit aliquem testari vel testamentum mutare: vt sibi vel alteri remaneret hereditas cum testator vellet intestatus decedere vel cum alio testamento. Et sic in quatuor casibus habet locum iste titu. vt no. ff. eodem super rubrica quos plene z vtiliter prosequitur. Bartol. in. l. fin. eodem titu. vbi omnino vide. ¶ In gloss. que incipit: vt. ff. posita super. l. ij. ibi. ff. et hoc peruenit. dic olim vero tenebatur leso ad interesse per actionem in factum. l. lucius. ff. sempronia. ff. de leg. ij. z ibi not. ¶ In gloss. ibi: puto tamen non nocere heredi instituto. dic quod contrarium tenet glo. l. j. ff. eo. z illa communiter tenetur per rationem supra factam quia sicut dolus alterius non debet mihi nocere: ita non debet esse causa lucri mei: et pro hoc. ff. de doli excep. apud celsum. ff. mandaui. z. ff. sed cū legitima cum ibi no. et no. eod. titu. si procurator. ff. j. et de repu. l. sed si filia. Si ergo coegisti titium ad instituendum te heredē vel alium mee potestati suppositum vt filium vel seruum vel etiam extraneum cum ipse vellet me instituere vel decedere intestatus vt hereditas eius ad me peruenire tripliciter puniris primo criminaliter de violentia. l. iul. de vi. pub. vel priua. vel extra ordinem: vt in glo. parua et sufficit talis violentia que faceret rescindi contractum vel actionem quod me. cau. vel alio modo. nota ea que no. in. l. interpositas. ff. de trāsac. Ite fiscus aufert tibi vel illi hereditatem: quia non debes ex scelere tuo lucrum querere. l. itaq; filio. ff. de furtis. et regula est quod scelere quesita fisco applicātur. l. papinianus. ff. meminisse. de inoffi. test. et habet fiscus contra te vel illum extraneū institutum petitionem hereditatis: vt. j. titu. j. l. j. cum ibi not. Et practica est: vt primo accuseris de violētia z puniaris: z sententia lata in causa criminali habebit paratam executionem in causa ciuili: vt fiscus seu procurator fiscalis possit tibi statim hereditatem auferre. l. in cognitionem. ff. ad fill. secundum vnam lec. valuit tamen institutio mero iure. et potuisti adire hereditatem et effici heres. l. ex facto. ff. iulius. ff. de vulg. z pup. Mihi autem contra te consulebatur olim vt agere possem ad estimationem heredi tatis per actionem in factum: quia tuo facto lesus fui: vt. o. l. lucius. ff. sempronia. sed hodie agere possum ad inquiz estimationis hereditatis: vt in. ff. z hoc peruenit. allegato in gl. Vltimo quod dicitur in. l. fin. huius titu. procedit nisi probarentur mine prius facte per maritum vxori: quia tunc licet postea per blanditias[a] inducta instituerit maritum: quia adhuc durat causa metus censeretur fuisse coacta: z haberent locū que dicta sunt superius secundum Bartol. in. o. l. fina. z in. l. j. ff. que onerande. quarum rerum actio non datur: z quod no. in. c. causam matrimonij. qui filij sint legitimi.

¶ De his quibus vt indignis. Rubrica.

1 ¶ † Super rubrica notandum quod. ll. huius titu. tractant de tribus casibus in quib⁹ aufertur hereditas vero heredi: et applicatur fisco. Primus est quando heres neglexit facere vindictam de nece defuncti qui fuit interfectus ab extraneo. de quo loquitur. l. j. vel a familia sua de quo loquitur. l. iij. super quo emanauit senatusconsult. fille. statuens q̄ nō debeat adire hereditatem nisi prius vindictā fecerit accusando occisores: z faciendo eos puniri. l. minoribus. in fin. j. eo. titu. z hoc qñ scitur qui fuerint occisores: si autem ignoratur potest adire: z postea cum peruenerit ad notitiam debebit accusare: vt. j. eo. si ideo. l. cuz fratrem. si tamen ab alio fuit preuentus non punitur heres: vt j. eo. l. sororem. q quia poterat contingere q̄ heres ne incideret

a ctus[a] quos perceperunt a die fellonie commisse vel pcipere potuerunt siue exstent siue sint cōsumpti: z siue sint effecti locupletiores siue non casus est bic singularis nec est alibi. l. quę ita bñ posset ad hoc allegari q̄ ista quaz tene menti perpetuo. ¶ In text. ibi post motam litē subaudi per fiscū. i. post litem contestatam z hoc si non precessit motio controuersie vel interpellatio: als a tempore controuersie mote: vt. ff. de peti. here. l. j. z ibi no. in glo. que incipit. de pecunia. in ver. item quid est quod dicit. Sed quare fructus veniunt z a tēpore occupationis hereditatis etiā ante motā litē vel cōtrouersiam: z nō sic veniunt vsure. Respondeo q̄ vsure magis sunt odiose. facit. l. j. ff. de condi. indebi. cum ibi no. Sed nonne in actionibus bonefidei veniunt vsure a tpe more. l. mora. ff. in bonefidei. ff. de vsur. z fisco dar petitio hereditatis: vt hic in glo. z. ff. de peti. here. l. itē veniunt. ff. pridie. que actio est bonefidei. l. hereditatis. ff. de peti. here. z malefidei possessor semper est in mora: ergo deberent venire vsure ante litem motā vel cōtrouersiā. Sol. vt dicā sup glo. q̄ incipit imo. Nam hic loquitur de pecunia redacta ex venditione rerū hereditariarum in quibus dic vt in illa glosa. habetur sed in pecunia inuenta in hereditate distinguitur an ipsam attingat tūc statim incipit teneri ad vsuras per rationem quam dixi: an nō attingat: z tunc secus. ff. pe. here. l. fi possessor. in prin. vel dic q̄ contrarium procedit in eo possessore qui nullū ius habet. Nos loquimur hic in eo qui ius habet licet posset sibi auferri cum quo melius agitur quando ad vsuras non quantum ad fructū sed in eo qui nullum ius habet aspere agitur non solum quo ad fructus sed etiam ad vsuras et hec magis placet: z hoc forte volluit glo. que incipit imo. in ver. que incipit vel dic speciale. In gloss. ibi non sua autoritate occidendo. dic talis enim vindicta non est permissa. l. scientiam. ff. qui cum aliter. ff. ad. l. aquil. z ficno. duplicē vindictā: vnam prohibitam alterā permissam

4 b ¶ † Unde facit ad questionē q̄ si aliquis qui recepit iniuriā dicat famulo[b] non redeas domū nisi feceris vindictā vel ipse met dicat ego faciam vindictā de illa iniuria: z postea reperiatur occisus ille qui iniuriam intulit: vtrū presumatur occisus ab illo ppter verba dicta videtur q̄ nō: q̄ potuerūt interpretari i bonam partem. f. de vindicta licita scōm Hug. Tu dic q̄ ex qualitate persone indeg debebit estimare: ar. in. l. famosi. ff. j. ff. ad. l. iul. ma. non q̄ ex dictis verbis adeo presumatur contra eū: vt possit condemnari: sed faciūt indicia ad torturam. Et q̄ dicit glosa. accusando supple vel nomen occisorū deferendo iudici z promouendo execution. ff. de iure pa. l. cū patronū. in fi. z videt sufficere quantum ad executionez eius si hoc faciat is iudex nolit inquirere. Vel dic q̄ si vult, pcedere iudex nisi ille accuset debebit accusare: als non faceret quod posset. ¶ In glo. ibi z hec accusatio. dic non intelligas de accusatione fienda per heredez ne sibi auferatur hereditas: sed de accusatione fienda per alterum heredem negligentem vt sibi auferatur hereditas. Ita primo debent accusari occisores z puniri ex quo apparebit de negligentia heredis z tata sententia contra occisores in causa criminali aperiet viam fisco in causa ciuili vt procurator fiscalis possit heredi auferre hereditatem: vt patet in. quā glos. allegat

5 ff. vbi cause fisc. l. j. z. ff. ad fille. l. in cognitione. z ibi not. ¶ † In glo. se. ibi. excipe tamē duos casus. Tu dic q̄ nō sunt casus fallentie: sed faciunt casus de per se. Ita tres sunt casus principales qñ heredi instituto aufertur hereditas cui debet applicari. Primus quādo nō ppter delictū defuncti nec heredis: sed propter errorem ip sius defuncti: z tunc institutio est nulla: et hereditas est in causa intestati et iste est casus in. l. fi pater. z in. l. nec apud. ff. de here. isti. Secūdus casus est qñ ppter delictū ipsius heredis: z tunc aut illud delictū concernit defunctū: z applicatur fisco: vt hic z in. l. j. ff. eo. Aut concernit aliā personā certā: z applicatur illi vt habeat sue iniurie vltionē: z iste est casus in. l. pe. j. de leg. facit. l. post legatum. ff. amittere. ff. e. ti. Tertius casus est qñ propter delictū defuncti: vt si instituit heredē filium suum spurium. Ita ille est incapax nō ppter suū delictū sed propter delictū patris. ff. in. l. fi. de natu. lib. Et isto casu interdum applicatur certis personis enumeratis in. l. j. eo. ti. z in alio casu in. l. j. ff. de secū. nup. Interdum venientibus ab intestato: et est regulare: quia talis institutio est ipso iure nulla tanq̄ de incapace: vt plene no. in. l. j. ff. eo. titu. per Bar. z. j. eo. l. hereditas. per eundem. ¶ † In glo. ibi z transierit tps infra qō ꝛc. dic qō ista glo. semper allegatur quod in maleficijs negatiuis ad hoc vt dicantur cōmissa requiritur vel monitio iudicis vel qō commode facere potuerit vel nō fecerit non tamen expectat q̄ de ficiat posse facere: z vide quod no. hic Bar. in. l. inficiando. ff. in fans. ff. de fur. z Bal. j. qui accu. non pos. l. j. in. ff. col. Sed contra istam glo. facit quod no. Innoc. in. c. ex tirpande. de preben.

c vbi dicit q̄ non dicitur quis negligens vel committere maleficium negligentie qō dicitur in non faciendo nisi iudex alligua-

uerit terminum z infra illum non fecerit ista glo. vult quod etiā committatur si terminus non fuit assignatus. So. aut incūbebat alicui ex officio illud facere: z loquitur ista glo. iuncto text. aut non incumbebat: z loquitur Inno. Aduerte tū q̄ ista gl. duz intelligi eo casu quo a principio ignorabantur occisores. z fiberes adiuit z adire potuit sine pena. j. eo. l. cuz fratrem. et post ea peruenerit ad notitiam. si enim a principio sciebātur ex ipso a quod adiuit: z vindictam non fecit incidit in penam nec expectatur inssus iudicis vel aliud tempus: vt in. l. minoribus in fin. j. eo. Ante autem q̄ adeat non videtur q̄ debeat sibi aliud tempus prefigi cum senatusco. imponat sibi hanc necessitatem anteqū adeat vnde sufficit sibi abstinere ab additione absq̄ eo q̄ compellatur citius vindictam facere. ¶ In gloss. que incipit. imo ibi. vel dic hic speciale dic quod ista placet licet doc. teneat sequentem: z ratio specialitatis est illa quaz dixi super tex. quia iste est verus heres et habet verum dominium. vnde in vsuris mitius agitur cum eo vt indistincte non teneatur nisi a tempore litis mote. i. contestate licet in fructibus idez sit in eo quod in alijs malefidei possessoribus: vt in prin. l. ¶ In illis ergo quantum ad vsuras distingue tres casus. Aut loquimur de vsuris pecuniarum in hereditate repertarum. z dicyt. l. fi possessor. in prin. de pe. here. et distinguatur an eas attingat vel non. Aut loquimur de pecuniis redactis ex vendicatione rerum hereditariarum: z tunc tene distinctionem gloss. quod aut ille res erat necessarie vel vtiles hereditati et tunc eas vendendo male facit et fuit in dolo: ideo veniunt vsure a tempore more et ista cōmittitur statim quod eas percepit cum sit malefidei. Aut ille res non erant necessarie nec vtiles z tunc bene fecit eas vendendo vnde non tenetur ad vsuras nisi a tempore litis contestate. Aut loquimur de pecunia percepta ex venditione fructuuz z distingue vt habetur in. l. heres furioso. ff. in. eod. titu. de pe. here.

7 ¶ † Et no. istam gloss. dum dicit quod fiscus agit petitione hereditatis quando aufert hereditatem tanq̄ ab indigno: tamē propie loquendo non est heres sed vniuersalis successor: vt habetur in. l. inter eos. ff. fi. ff. de fideiuss. z audini Bal. dicentem se audiuisse Bar. in voce mirantem satis de hoc.

2 ff Heres non tenetur approbare factuz defuncti in eo in quo illi non succedit.

3 Filius accusando testamentum patris de falso: z succumbendo perdit etiam legitimam suam.
Si non conficiat inuentarium non perdit legitimam licet perdat falcidiam.

4 Delictum vel culpa tutoris commissum vel commissa in administrando bona pupilli nocet pupillo.

5 Statutum quod producens falsos testes perdat causam: et tutor in causa pupilli produxit falsos testes quod iste pupillus perdet causam.

6 Si laicus fundat ecclesiam acquirit iura patronatus: vt possit presentare episcopo rectorem infra quatuor menses: et episcopus nō pōt aliū instituere q̄ presentatū nec poterit tali presentato z instituto aliquid exigere: sed persona ecclesiastica vt abbas fundet ecclesiam potest presentare infra sex menses.
Quid si laicus fundauit z postea illud ius transfert in abbatē.

7 Tutor si est talis a quo pupillus potest recuperare dānum q̄ sentit culpa illius tam de iure q̄ de facto: tūc est in electione pupilli an velit soluere penam z recuperare a tutore an petere restitutionem in integrum: vt penam non teneatur soluere.
Tutor faciens aliquem actum de consilio attinentium si male c succedat non tenetur pupillo de culpa.
Tutor q̄ interdum teneatur pupillo de iure sed non de facto: quia non est soluendo vel perdit instrumenta tunc subuenitur pupillo vt ex culpa tutoris non teneatur ad penam.

1 Olla quidem. ¶ † Factuz defuncti maioris nō retardatur ex persona heredis minoris et si tutor in accusatione falsi quam nomine pupilli instituit succumbat pupillum hereditatem perdere facit et ipse ei teneatur et de calumnia punitur. hoc dicit. Bartol. z glo. ponit casum. ¶ In glos. ibi cum duobus ex trancis. dic quod hoc nō dicitur in text. vnde potest poni quod erat vnus tantum: et quilibet erat institutus in tertia que facit quatuor vncias si testamentum esset falsum de illis quatuor vncijs in quib⁹ erat institutus extranei due pertinebant ad pollam: z alie due ad pupillū ab intestato: quia erat hereditas paterna. Polla volens consequi illas duas accusauit de falso z petiit illum condemnari ad restitutionem illarum duarum et tandem non valuit probare forte super illis duabus transigit cum aduersario z eas sibi diuisit ali quo recepto ista polla non punitur licet accusauerit: quia non expectauit sententiam: als si succubuisset ille quattuor in quibus erat instituta sibi fuissent ablate z applicate fisco. j. e. l. alia

a ¶ Tenētur restituere omnes fructus. adde. c. fi. et ibi domi. z phili. de reseri. li. vi. et per doc. in. c. j. de ce. missa.

b ¶ Dicat famulo Adde ang. in. l. si quis mihi bona. ff. de acq. he. pan. de ca. consi. ccl. incip. videt q̄ predicta. Lu ro. i suo. fin. occ gi. incip. tu scis matheſi. in suo no. clxxxviij. in fi. Bal. in. l. non ideo minus. j. ō accusa. q. gij. angel. de are. in tractatu maleſi. in vbo mādatoreꝫ. co. vij. v. xxj. alex. de imo. i cōsil. cxxxvij. in iiij. vo. co. ij. z in cōsilio se. colū. ij. et per Jo. de ana. i consi. lij. inci. visa inquisitione. Et predictis etiā adde pe. de an. z paul. in. c. ex literis. de excel. prela. Cur.

c ¶ Non dī quis negligens. adde in. c. ea que. de of fi. Archi. c. fin. de sup. neg. prel. li. vj. doc. i. c. nihil. lxxxiij. di. archi. in. c. placuit. xvj. q. iij.

a ¶ Si feudatarius committit felloniaz. Adde Jo. de imo. z Alegā. vicentinuz in re pe. ca. potuit. de loca. Et an propter felloniā patris possint filij priuari feudo vi de glo. in. c. fi. de dona. gloss. in. l. adoptiuuz. ff. de in ius vocā. bar. in. l. eum qui. ff. de iter. z rel. spe. z ibi Joā. an. in addi. ti. de feu. in. §. l. ver. j.

b ¶ Maleſidei possessor. adde qualiter pbeſ quis maleſidei possessor. vide gloss. in c. per singulas gvj. qō. iiij. gloss. in. c. preterea. el ij. de transactio. Bal. in. l. celsus. ff. de vsucap.

c ¶ Si feudatarius committit felloniaz. Adde Jo. de imo. z Alegā. vicentinuz in re pe. ca. potuit. de loca. Et an propter felloniā patris possint filij priuari feudo vi de glo. in. c. fi. de dona. gloss. in. l. adoptiuuz. ff. de in ius vocā. bar. in. l. eum qui. ff. de iter. z rel. spe. z ibi Joā. an. in addi. ti. de feu. in. §. l. ver. j.

causa mortua polla cui successit ꝓpillus frater eius tutor bius pupilli volebat iterum illi extraneo monere questionem falsi ⁊ sibi auferre illas duas ꝙ etiaꝫ alias duas que ad ipsum pertinebant si testamentū erat falsum: hic dicitur ꝙ duas pete re non potest nec rescindere transactionē factā per pollā super eis: qz cum esset maior. xxv. annis habuit liberā potestatem ad ministrandi: ⁊ sic factum suum nō debet rescindi per heredē ex priuilegio minoris etatis ipsius heredis. vt. ſ. de resti. mili. l. q̄ a patre ꝓ aliis duabus vncijs super quibus polla non transegit nec transigere potuit bene potest accusare de falso: nam in illis non tenetur habere ratā transactionem polle qm̄ ipsas nō habet ab ea: tamen si succūbat non solum illas perdet: sed etiaꝫ alias quatuor in quibus fuit institutus et applicabuntur fisco ille quatuor: sed ille due remanebunt penes institutum: tenebitur tamen tutor ei emendare: quia non bñ gessit negotiū pupil
2 lij ltra hoc punietur de calūnia. ℳo. ergo ꝯ heres nō tenetur appꝛobare factum defuncti in eo in quo illi nō succedit: qz eum in hoc non repꝛesentat nisi ex persona defuncti teneret venien
3 do contra. l. cū a matre. ſ. de rei ven. ¶ Itē no. ꝙ filius accusando testm̄ patris de falso: ⁊ succūbendo perdit etiā legitimam suā qō patet: qz totā portionē in qua iste erat institutus perdit vt patet ibi: ꝯ animi ꝛc. lz secus sit qñ nō cōfecit inuentarū: qz nō perdit legitimā: lz perdat fal. vt no. in aut. sed cū testator. ſ.
4 ad. l. fal. ¶ Itē no. ⁊ ad hoc semper allegaꝝ ꝙ delictū vel culpa tutoris commissum vel cōmissa in administrando bona pupil li nocet pupillo: iste enim tutor accusando testm̄ de falso ad vtilitatem pupilli: vt aduocaret illā tertiaꝫ ab extraneo dicebatur administrare bona tamen si nō erat falsum deliquit. ⁊ istud deli ctum nocet pupillo: qz facit ipsum pdere suā portionē. ¶ Sed cōtra de. l. necꝯ interdicto. ff. de re. iur. So. ibi. qñ deliquit extra administrationem: puta furtum committēdo vel homicidū: hic qñ administrando. ¶ Item contra de. l. meminerint. ſ. vñ vi. so. ibi qñ administrando colluꝛit cū aduersario: ⁊ tunc etiā nō no cet pupillo hic qñ non colluꝛit. ¶ Itē contra ꝙ pupillus libe retur cedēdo actionē cōtra tutorē. l. fi. ff. de admi. tut. So. hic qñ erat talis pena q̄ nō cadebat nisi in pupillo. ℳam qñ accusatur testm̄ de falso ⁊ succumbit accusans pena huius est: vt perdat: et confiscetur quicquid in illo testamento erat accusanti relictū sed tutori hic nihil est relictum sed pupillo: merito ista pena im ponitur pupillo nec poterit liberari cedendo actionem contra tutorē sed habet regressum contra eū ad estimationē: sed si esset talis pena que caderet in tutorē: vt pena pecuniaria: lz ad illaꝫ teneretur pupillus si delictuꝫ est cōmissum in administrādo tū liberatur actionem cedendo: vt in. l. contraria. ⁊ sic nō bꝫ solue re. Et de his vide qō no. Bar. i. l. j. ſ. si procurator. ff. si quis ius dicē. nō obtē. ¶ Ex predictis patet si statutū dicat ꝙ produces falsos testes perdat causam: ⁊ tutor in causa pupilli produxit falsos testes: iste pupillus perdat cām: quia ista pena non cadit in tutorem: sed in eo recuperat tamen a tutorē: sed si diceret pu niatur in centum poterit pupillus condemnari ad illa centum sed nō cogetur soluere: sed poterit actionē cedere cōtra tutorē.
¶ In gloss. que incipit per qō ibi est arg. premitte ꝙ si laicus fundat ecclesiam ꝛ acquirit iura patronatus: vt possit presenta re epo rectorē infra quatuor mēses ⁊ eps non pōt aliū instituere ꝯ presentatū nec poterit a tali presentato ⁊ instituto aliquid exigere: sed si persona ecclesiastica puta abbas fundat ecclesiaꝫ potest presentare infra sex mēses ⁊ a presentato aliquid exigere
Queritur ergo si laicus fundauit ⁊ postea illud ius transfert in abbatem: an abbas in illo vtetur priuilegio suo: vt habeat sex menses: ⁊ possit exigere ⁊ est hic ar. quod non: sed taliter vti debeat qualiter vtebatur laicus qui in eū trāstulit: qz qñ priuilegiatus succedit non priuilegiato non vtitur priuilegio. Dicit Bal. ꝙ ista glo. bene loquitur. Tu dic quod imo male: qz cōtra tex. expꝛessiuꝫ in. c. j. de iurepatro. lib. vi. Nec ob. iste tex. quia hic loquitur in gestis per defunctum nō priuilegiatū: illa enim nō possunt rescindi per heredē ratione sui priuilegij: sed in gestis que veniunt gerenda postꝯ priuilegiatus successit vt in casu nostro priuilegiatus vtitur suo priuilegio: vt patet in. l. fiscus. ff. de iure fisci. ⁊ in hoc fundatur decisio. d. c. primi. ¶ In gloss. se. que incipit imo ibi. sed nomine tuo accusas. Dic hoc est violare tex. qui dicit pupilli nomine: ideo dicit docto. ꝙ bene pōt accusare nomine pupilli: vt hic sed subscribere ad penam talionis debet facere nomine suo vt in. l. contraria. Nec ob primo dicto. l. pe. ſ. ad crimen. de pu. iudi. quia ibi loquitur in procuratore cuius officium est voluntarium: vnde ipse non admittitur ad accusandum alieno nomine, secus in tutore vel in alio le gitimo administratore qui habet officium necessarium. vnde syndicus communitatis potest accusare nomine communitatis. l. tam collectores. j. de test. mili. li. xj. quia gerit officium necessarium. l. munerū. ſ. defensores. ff. de nu. ⁊ bo. Sed Ja. but.

1 ¶ Si laicus fundat ecclesiam. ad de doc. i. c. quod autē de iure pa. Zenzel. in cle. j. de sup. negligē. pzela. i. c. quia di uersitatem. de cō cessio. pzebē. Et per eundē Inn. in ru. de iure pa. ⁊ idem in dona tionevt per eun dez ibi. ⁊ per pe. de anch. in cōsil. cxcvij. co. fin. Et
5 Adde ⁊ vide eū dez pe. de anch. in consi. cxvij. in ci. iura que con ceduntur: et ibi quid in capellis
6 fundatis per laicos in eccleſijs fratrum minorum. Fran. Cur.

tenet primam sol. quā glo. repꝛobat ꝙ hic ꝙ nō criminaliter: ſz ciuiliter accusaui de falso. ⁊ hoc facete pōt sine dubio nomine pupilli: quia etiā ꝓcurator hoc posſit: qz nō agitur de iponēda pena criminali accusato: sed de cōsecutione cōmodi pecuniarij: ⁊ hoc patet ex isto tex. qz circa ſi. dicitur agere non accusare. ℳam ⁊ iste tutor volebat consequi illā portionē quā habebat ille extraneus. vnde sufficiebat ei petere declarari testm̄ esse falsum: ⁊ hoc facto illum extraneum condemnari ad restitutionem eius quod habebat de hereditate. Nec ob. repꝛehensio glo. duꝫ hic dicitur ꝙ si nō obtinebit punief de calūnia. Et ista punitio non cadit nisi cum accusaꝫ criminaliter: qz hoc est verū cū punitur. l. remia. de calū. ad similitudinē supplitij: sed cū accusatur ciuiliter non cadit illa pena: sed extra ordinem poterit puniri de calumnia. ⁊ de ista punitione intelligitur iste tex. ſm Ja. bu.
7 et Bal. qō no. ¶ In glo. que incipit vt indigno. ibi respondeo duas hꝫ vias. Junge istas so. ⁊ dic quod interdū tutor est talis a quo pupillus pōt recuperare damnum qō sentit culpa illius tam de iure ꝯ de facto: ⁊ tunc est in electione ipsius an velit sol uere penā ⁊ recuperare a tutore: an petere restitutionem in integrum vt penā nō teneatur soluere: vt in prima so. glo. p. ll. i ea alleg. Primo casu loquitur ista. l. Scēo. l. cōtraria. forte cū ma gis expedit sibi prima via: qz si velit hic petere restitutione ad uersus fiscum haberet durū aduersarium: ⁊ posset de facili succumbere. Interdum est talis tutor a quo nō posset recuperare de iure: quia non fuisset in culpa vt si ipse tutor persuasione vel consilio matris pupilli: ⁊ aliorū attinentiū accusasset: nā tunc si succūberet nō teneretur pupillo scēo gl. quā perpetuo tene mē ti: quia est valde singularis ad executionē tutorū vt qñ faciunt aliqué actū dubiū: vt faciant de cōsilio attinentiū ⁊ tunc si male succedat non tenebitur pupillo de culpa. Sis ergo cautus qñ eris tutor. Interdū vero tenet de iure sed nō de facto: qz nō est soluendo vel perdit instrumenta: ⁊ istis casibus subuenit pupil lo vt ex culpa tutoris non teneaꝫ ad penā: vt in. ſ. et ati. allega to in glo. p contrario. ¶ In glo. ibi. l. ex facto. ſ. iulianus. dic et est casus. ff. eod. l. qui titij testm̄. nec ob ll. j. alleg. proꝯ contrarijs quia loquuntur in eo qō erat relictū seruo vel filio eius q̄ de fal so accusauit ⁊ nō obtinuit: illud eñ perdit sicut illud quod erat relictus sibi: qz censetur habere a defuncto cuius testm̄ dicit fal sum merito est indignus: hic loquitur in portione polle q̄ deue nit ad istum pupillum ex testamēto pollevel ex dispositione le gali ab intestato: non autem ex dispositione testatoris qui pol le reliquit: vnde illa portione non est indigna: quia illa non deli quit contra defunctum. ¶ In gloss. ſi. ibi secus si quis dicat nō iure factum: ⁊ que sit ratio inter istos duos casus. dic vt in. o. l. post legatum. per doc.

1 ¶ Si ante habitā ꝯstio nem de seruis sup mor te defuncti occisi a familia tabule aperte sint: et he reditas adita aufertur ab heredibus tanꝯ ab indignis nisi sint pupilli vel minores. b. d. ℳemitte quādo defun ctus fuit interfectus ab extraneo heres lz ante factā vindictam de nece eius testm̄ faciat aperiri ⁊ recitari nullā penam ex hoc patitur: quomodo nō adeat hereditatē anteꝯ vindictā faciat sed qñ occiditur a familia sua: puta seruorum iubet senatusco ſul. ille. quod nec facit aperiri nec recitari anteꝯ habita fuerit questio de familia ꝙ fuerint positi ad torturā: ⁊ repertus fuerit homicida si cōtrarium faciat punitur pena centū aureorū si vlterius non processit: qz non adiuit: sed solū fecit aperiri si autem adiuit priuatur hereditate: vt in hoc tex. cum gloss. ¶ In tex. ibi pꝛinꝯ de facto quest. habereē. Dic ⁊ etiā supplicium fuerit habitū de homicida. ff. eo l. necessario. ſ. j. Nō enim suffi ceret illis habuisse questionē de seruis si repertos culpabiles non fecisset puniri. Et cōtra non sufficeret fisco ꝙ questionem non habuerint de seruis nisi etiam adiuisset hereditatem anꝯ supplicium fuerit habitum vt in gloſ. quantū ad hoc vt pderēt hereditatē lz sufficeret quantum ad aliā penā vt in gloſ. ¶ In tex. ibi apud procuratorem meum. dic qui est index inter fiscum ⁊ priuatum in casu ciuili. vt. ſ. ne cēſ. fiſ. l. j. ¶ In tex. ibi pupilli fuerunt supple vel minores. xxv. quia tunc excusarenē ab ista pena. j. eo. l. minoribus. Quid ergo si erant rustici ⁊ iura ignorantes. Respōdeo non propterea excusarentur: qz est ignoātia iuris quasi naturalis contra debitū officiū pietatis. ſ. c. l. j. iuncta. l. venia. ſ. de in ius vo. ¶ In glo. querimus qualiter oꝫ haberi ista questio de seruis. dic gloſſ. ij. ꝙ in domo non iudicio. ⁊ sic ꝓpria autoritate pñt heredes tales seruos torquere. doc. te nent contrarium: quia. l. dicit ꝙ illa questio debet esse publica. ff. ad ſille. l. j. in pꝛin. sed secundum glo. esset priuata. Item quia debet haberi ante aditam hereditatem sed nunc heres nullum ius habet in seruis ergo ꝓpria autoritate non potest eos tan gere et torquere. ff. si quis te. li. esse iuſ. l. j. ſ. qui tamen.

Si testator

2 ¶ Si testator non dixit heredem esse indignū vel non mere ri sed solum dixit in codicillis ꝙ nolebat ipsum habere aliquid de sua hereditate an propter illa verba auferatur sua portio si bi et applicetur fisco.
3 Si testator hoc prohibuit fauore coheredis vel venientium ab intestato: an tunc erit illis restituenda ⁊ non fisco.
4 Quādo propter delictum testatoris aufertur heredi hereditas an applicabitur fisco.
5 Quid si propter delictum heredis.
6 Quid si ex alia causa vel defectu.

1 ¶ Hereditas data in testamē to valido non potest adimi in codicillis vel epistola sicut nec dari si tamen in eius testamento reputauit heredem indignum. vel dixit eum non mereri hereditatem suam si illam in alium legitime non transtulit aufertur heredi tanꝯ ab indigno ⁊ applicatur fisco legata vero libertatum in testamento relictarum firma re manēt. h. d. Et reputat difficilis ꝓpter gl. q̄ adducit multas. ll. de materia tractātes q̄ videntur inuicem Jziari intantū ꝙ gl. q̄ est in. l. iij. ſ. fi. sup verbo nuda. ff. de adi. leg. dicit ꝙ vig ad con co: diam reduci possunt. ⁊ tā ibi ꝯ hic glo. habuerūt intellectū obtusum ad extricandum Jzietatē illarū. ll. ℳā quedā videnē velle ex applicetur fisco. quedā ꝙ veniētibꝫ ad intestato. quedā ꝙ remaneant penes illum, lz careat voluntate defuncti. ⁊ ista fece runt glo. dubitare. ¶ In tex. ibi adimi non potuit supple ipsu iure perverba que infra sequuntur. tum qz sunt mere priuatiua non autez dispositiua. ⁊ sic dixit nuda voluntas: tum qz plata in voluntate minus solenni que non pōt vincere solennē. Ex hoc sequitur ꝙ ille heres poterit adire hereditatē nō ob. verbis. de quibus. ſ. Ex hoc sequitur ꝙ eius coheres nō potest dicere qō portio illius sibi accrescat: quia nō deficit ipso iure nec etiā ve nientes ab intestato possunt dicere ꝙ debeat eis restitui quasi eorum cōtemplatione videanē infra scripta ꝓplata postꝯ testa tor in eos expꝛesse non transtulit. verum qz ex dictis verbis ap paret ꝙ ille non habet voluntatē defuncti: qz forte dixit ꝙ erat indignus. ⁊ non merebatur habere hereditatē suā nolebat ipm habere quicꝯ de bonis suis. ℳon est instum nec dignum quod apud eum remaneat: ideo tanꝯ ab indigno auferē: et applica tur fisco. Intellige tamen si ille adiuit. l. ex facto. ſ. iul. ff. de vul. ⁊ pup. si autem non adiuit tunc aut eā repudianit. ⁊ idem quia videt hoc feciſſe in fraudē fisci. ⁊ sic ꝓ adeunte habeē. ff. ad fil le. l. si sequens. cū ibi no. si autem nō adiuit: qz mortuus est ante aditam hereditatem: tunc quia cessat ratio predicta de fraude portio sua accresceret coheredi: quia deficit ipso iure sicut accre sceret si dicta verba ꝓlata non fuissent. non enim tunc sibi au fertur hereditas ꝓpter dicta verba: sed ꝓpter casum mo tis qui facit portionem suā ipso iure deficere. ¶ In tex. ibi: non mereri vnum ex heredibus supplevel ipsum esse indignum. et sufficerent illa verba etiam si non diciſſet quod volebat ipsum quicꝯ habere per ipsum tex. quia eoipso videtur hoc tacite di ciſſe. licet ista duo possint simul stare ꝙ ille non mereatur. ⁊ sic indignus. ⁊ nihilominus testatrix voluit ipsum habere: lz hoc non presumitur in dubio: vt ex hoc tex. colligitur quod potius
2 voluerit ipsum habere. ¶ Sed ponamus ꝙ non dixit ipsum esse indignum vel non mereri: sed solū dixit in codicillis quod nolebat ipsum habere quicꝯ de sua hereditate. vtruꝫ propter illa verba auferetur sua portio sibi: ⁊ applicabitur fisco. Respō deo non imo remanebit penes eundem vt est casus in. l. mili tis codicillis. ſ. veteranus. ff. de testamento. mili. nisi processiſ set ad actum facti cancellando suam institutionem quo casu
3 dic vt in. l. cancellauerat. ff. de his que in testa. delen. ¶ Si ta men appareret quod testator dixit istaverba fauore coheredis vel fauore venientium ad intestato non applicareē fisco: sed per fideicom. esset illis restituenda. ff. de le. ij. l. peto. in pꝛin. ⁊ idem si in alium transtuliſſet legitime: quia ille preferetur fisco. Et hoc vult dicere tex. ibi non iure ad alium translata ꝛc. Facit qō habetur in. l. ij fundum sub conditione. ſ. ſtichum. de leg. j. ⁊ qō ibi per Bald. j. de cadu. tol. post pꝛin. quia dispositio testatoris prenalet dispositioni legali que vult in fiscum transferri. ℳam est verum niſi testator in alium transtulerit: nam licet nō possit transferre directo in codicillis pōt transferre ꝑ fideicōmissum ⁊ tunc forte nō detrahetur trebel. quia est indignus: vt no. in. l. recusare. ſ. fisco. ff. ad treb. ¶ In gl. ij. ibi: qō nō habet supꝛemā voluntatem: dic hoc non est semper verū sed qñ reputauit ipm indignum: vt in isto tex. alꝫ secus: vt in. l. in militis codicillis. ſ. veteranus. ff. alleg. vbi non habebat. ⁊ tamē sibi nō aufertur. ¶ In seq. glo. ibi: vel dic ꝙ ad nullum. ℳecvera vt sit sensus ꝙ ita demum applicaē fisco si testator in aliū non transtulit iuris dictionē: facit qō habeē per Bar. in. l. liberto. ff. filio. ff. de an. lega. ¶ In gloss. magna. primo ista gl. formatres oppositiones qō

ista portio non applicetur fisco: sed qō remaneat eidem vel qō deuoluatur advenientes ab intestato. postea ponit vnam distin ctionem trimembrē. Primū Jzium est de. l. ex parte. ff. de adi. le. vbi post testm̄ orta erat inimicitia inter testatorem ⁊ heredē ⁊ propterea testator nolens illum habere hereditatē suam fecit aliud testamētū in quo aliū heredē instituit tū nō fuit solēne. dō ibi ꝙ non propterea aufertur heredi instituto in primo hereditas: sed remanet penes eū hereditas: lz auferanē prelegata q̄ facilius reuocanē. Gloss. dicit ꝙ ibi fuit renocatio tacita hic ex pꝛessa. hoc nō patet qz etiā qñ est expꝛessa nō auferē nec applica tur fisco: vt in. ſ. veteranus. Preterea in casu illius. l. nō potest dici tacita postꝯ aliud testamētum fecit ⁊ alium instituit. Dic ergo reiectis verbis gl. que se innolnit ꝙ hic reputauit heredē indignū. ⁊ hoc expꝛesse dixit. in. l. autē Jzia. non dicit vñ sine sit renocatio expꝛessa sine sit tacita non aufertur sibi: vt ibi ⁊ in. ſ. veteranus. prelegata vero auferunē solū ꝓpter inimicitiā su peruenientem que censeē mutata nō tamen applicanē fisco: sed perinde est acsi facta nō fuisset: ⁊ sic remanent in hereditate: et penes ipsum et penes coheredem. l. iij. ſ. fi. co. ti. nisi talis inimi citia veniſſet ex offensa commissa ℈ defuncturn: qz tūc applica retur fisco iuxta no. j. eo. sorozē in glo. fi. ¶ Scēm Jziū est de. l. j. ſ. pe. si tab. te. nul. ex. per quā vꝛ ꝙ si testator mutuat voluntatē circa inst itutum in testamento: ⁊ aliū nō instituit hereditas de **uoluatur ad venientes ab intestato nō aūt** applicatur fisco. Gl. soluit duobus modis: ⁊ doc. truffanē de istis solu. Dic ergo qō ibi est casus diuersus i duobus ab ista. l. primo qz ibi processit ad actum facti cācellando nosa heredū. hic ad actū verbi q est minus potens: vt no. in. l. nostrā. ſ. de test. Item ibi iō cancella uit quia voluit decedere intestatus. ⁊ illa cācellatio est potēs ad irritandū institutionē ipso iure ⁊ ad deuoluendum hereditatē ad cām intestati: hic vero nō dicit ꝙ vellet decedere intestatus ſz solū ꝙ institutus erat indignus: in primo tñ casu qñ cācellauit quid i dubio presumiē: an ꝙ voluerit decedere itestat. an qz re putauerat heredē indignū. dic vt dixi i. l. nostrā. de test. ¶ Ter tium Jziū est de. l. hac cōsultissima. ſ. pe. ſ. de test. p quam vꝛ qō nec deueniat ad veniētes ab intestato nec ad fiscum: sed ad instituū in minus soleni volūtate. So. ibi scēa volūtas: lz nō esset solēnis: de iure cōi reputabatur solēnis de iure spāli fauore venientium ab intestato instituto: z in ea: hic in scēa volūtate nō soleni nullus erat institutus rōne cui reputareē solēnis: sed so
4 lum in ea fuerunt ꝓlata ista verba ꝓpriatiua. ¶ In distin ctione aūt gl. trimēbri. gl. loquit imperfecte: vnde in primo mē bro qñ ꝓpter delictū testatoris aufertur heredi hereditas dic ꝙ aut illud delictū reddebat ipsum penitus intestabilē: tūc ha betur testm̄ ꝓ non facto: et hereditas est in causa intestati: et h. d. glo. circa fi. ibi. ⁊ hoc cū testator ꝛc. nisi ꝓpter aliud delic tum bona essent cōfiscata: tunc pertineret ad fiscū vt in. ll. alle gatis in glo. Si vero erat testabilis regulariter inter alios nō circa institutum: vt qz erat spurius: tūc aut erat incestuosus eo modo quo habetur in. l. j. de natu. lib. vel alia rōne vt habeē in l. j. de incest. nup. ⁊ tunc applicaē personis ibi numeratis quib deficientibus applicaē fisco: sed extra casus illarū. ll. institutio facta de spurio est ꝓ nō scripta si facta est palam: ⁊ fic hereditas pertinet advenientes ab intestato scōm Richar. mal. ⁊ Bar. hic in. l. fi. ff. eo. sed si clā ptineret ad fiscū: vt patet ex. l. nō intelligitur. ſ. si gs pala. ff. de iur. fiſ. et no. i. l. lucius. ſ. testamēto. ff. de
5 leg. j. ¶ In secūdo mēbro qñ ꝓpter delictū heredis. dic ple nius qā gl. ꝙ aut delictum reddebat ipsum penit incapacē ⁊ pertinet ad venientes ab intestato: vt. l. j. ſ. de here. insti. secūdū verū intellectū: aut reddebat ipsum indignū: ⁊ tūc aut illud de lictū erat cōmissum cōtra testatorē ⁊ applicaē fisco. l. j. ſ. co. qō not. in. l. sorozē. j. eo. ti. Aut circa aliā personā et applicatur illi persone. l. pe. j. de le. aut alia rōne ⁊ tunc applicatur fisco: vt di
6 cit glo. ¶ Circa tertiū ⁊ vltimū membrū qñ non propter delictum alicuius eorum: sed ꝓpter aliā causam vel defectū: dic ꝙ aut institutio est nulla ab ipso principio: ⁊ tunc siue hoc contin gat ꝓpter errorem testatoris siue ꝓpter defectū solennitatis be reditas nō applicatur fisco: lz remanet penes illos apud quos remaneret si testm̄ nō esset factū. Idem si valuit a principio: et ex postfacto irritatur ꝓpter casum contingentē nō ꝓpter muta tam voluntatem: puta ꝓpter natiuitatē posthumi: vel qz testa tor dedit se ad arrogandum. si vero ꝓpter mutatā voluntatem: tunc si processit ad actū facti cancellando dic vt in. l. nostrā. ſ. de testa. Aut ad actum verbi ⁊ tunc aut ꝓcessit ad scōm testamētū solenne ⁊ applicaē instituto in scōo testō. insti. quibus mo. testa. infir. ſ. posteriore. Aut facit testamētū nō solēne: ⁊ tunc remanet hereditas instituto in primo: quia non videē ab eo voluisse rece dere niſi secundū valeat. l. si iure. ff. de leg. iij. niſi in secūdo repu taret heredem institutum in primo indignum: qz applicaretur fisco. l. cum quidam. ff. eo. ti. ſecūdum verū intellectum quez tan

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Git tibi Bar. aut non processit ad aliud testamentum sed solum ad verba ademptiua ⁊ tunc si dixit beredem indignum habet locum ista l. si hoc non dixit sed solum ꝙ nolebat institutum habere habet locum. l. militis codicillis. de test. mili. quia non aufertur nisi cum cursu decennij: vt in. l. sancimus. ℈. de testa. Etera vide hic per Bar.

2 ¶ Voluntas testatoris est adimplenda cum habeatur pro lege.

Quid si mandauit se sepeliri cum tubis: et indui familiam de rosato.

1 **Non oportet.** †Qui expensas funeris non ꝓpterea remouetur: vt indignus. hoc dicit Barto. ¶ Oppo. ꝙ voluntas testatoris[a] sit adimplenda cum habeatur pro. l. aut. de nup. ℈. disponat. So. potest hic intelligi de uolũtate minus legitima: vt quãdo erat contra humanitatẽ. l. pennl. ff. de condi. insti. quia non est seruãda: vel quando contra communem vsum hominum. vt accidit in illo docto. paduano qui mandauit se sepeliri cum tubis et indui familiam de rosato. talis enim dispositio bestialis est: et minime seruanda. potest etiam intelligi quando erat legitima ⁊ honesta tamen non fuit inuentum ꝙpropter hoc solũ nõ fuerit obserua ta debeat ꝓinari hereditate: sed bene fuerit hoc statutum quãdo nõ vindicat necem defuncti: poterit tamen cõpelli ad ipsam obseruandam: vt in glo. ¶ Item oppo. quod imo ꝓinetur si infra annum post monitionem non obseruauerit: vt. ℈. de fideiuss. l. si. cum aut. ibi posita glo. soluit tribus modis. Ultima solutio est quod ibi preceptum testatoris erat pecuniarium hic non. Certe etiam hic potest intelligi ꝙ erat pecuniarium: vt dixi in summario vnde gloss. voluit forte dicere quod ibi preceptum tendebat ad vtilitatem alterius: secus quando ad nullius vtilitatez: vt in casu huius. l. tene menti hanc solu. singularem ad limitationem illius aut. ⁊ vide quod not. Bald. in l. j. ℈. de his qui peno. in septima oppositione.

2 ¶ Crimen consistens in non faciendo non potest imputari minori. xxv. ann. ⁊ a pena talis criminis minor ipso iure conseruatur illesus nec indiget restitutione.

3 Minor licet non teneatur accusare de morte defuncti si tamen vult potest.

4 Licet accusauerit ⁊ sic plus fecerit ꝙ teneretur in vno nõ tamẽ astringetur in alio: vt teneatur prosequi appellationem.

Emptor qui non tenetur appellare a sententia lata contra se si appellat an teneatur appellationem prosequi.

Ille qui tenetur ex necessitate accusare malefactores debet omnes participes accusare.

Quod plures possint in eadem accusatione de eodem maleficio accusari.

6 Accusatio occisorum defuncti debet fieri anteꝙ adeatur hereditas ⁊ quid si ignorantur homicide.

7 Cum appellatur a diffinitiua non expedit in appellatione inserere causam grauaminis vel iniustitie: ⁊ si exprimat vnã causam ꝙ etiam possit prosequi alias.

Quid in interlocutoria.

8 Mater si tempore mortis mariti erat minor excusatur. si infra annum non petat tutorem filijs impuberibus ⁊ quid si infra ilum annum facta sit maior.

Minoribus. †Minor. xxv. annis nõ tenetur vlcisci necem defuncti nec accusare occisores: ⁊ si accusauit: lata fuit sententia non tenet appellare nec appellationẽ ꝓsequi.

Maior vero bene tenetur hoc facere anteꝙ adeat hereditatez: als sibi aufertur tanꝙ ab indigno. h. ℈. ¶ No. primo qꝙ crimẽ consistens in non faciendo nõ potest imputari minori. xxv. ann. et a pena talis criminis minor ipso iure cõseruatur illesus nec indiget restitutione: vt. ℈. in qui. cau. in inte. resti. non est necess. l. j. ⁊. l. ℈. si aduer. delic. ¶ Itẽ no. ꝙ licet minor nõ teneatur accusare de morte defuncti si tamen vult potest ⁊ est ideoneus qñ ꝓsequitur suam vel suorum iniuriã. ¶ Item no. ꝙ licet accusauerit. ⁊ sic plus fecerit ꝙ teneretur in vno: non propterea astringetur in alio vt teneatur prosequi appellationez. Sed in contrarium facit for: titer. l. herennius. ℈. cata. ff. de euic. vbi emptor qui non tenetur appellare a sententia lata contra se: si tamen appellauit: debet appellationem prosequi: als non habet regressum de euictione. Solu. illud idem posset dici si sententia esset lata cõtra istos minores: sed hic lata fuit pro eis ⁊ cõdemnati occisores: ⁊ etiã mandatores nec isti minores appellauerunt sed ipse mandatores. quando enim est lata contra emptorem si nõ appellat excusatur: quia presumitur sententia iusta: ideo potest bonam fidem recognoscere: sed si appellat sententia est rescissa: et sic pro ea non presumitur: ideo debet appellationem prosequi: nec potest recognoscere bonam fidem in preiudicium venditoris: sed si lata est pro eo: ⁊ aduersarius appellat nõ tenetur prosequi sicut hic. tene menti. ¶ Item not. et singulariter tenemenți secundum Bald. quod ille qui tenetur ex necessitate accusare[b] malefactores debet omnes participes accusare: als perinde puniretur siynum omitteret ac si omnes non accusasset: qz hic dicitur quod fuit accusatus mandans: ⁊ si isti fuissent maiores debuissent prosequi: appellationem: als punirentur: ⁊ eodẽ modo debent accusari augilius prestantes. Syndici ergo comitatus qui tenentur denuntiare maleficia debent omnes participes. de quibus habent notitiam denuntiare etiam si vnum omitterent punirentur secundum Bal. secus si non haberẽt notitiam: vt. ℈. l. prozi. Patet etiã hic ꝙ plures possunt in eadem accusatione de eodem maleficio accusari: vt. ℈. si reus vel accusator. sue. l. i. ¶ Ultimo no. in fi. ꝙ ista accusatio debet fieri anteꝙ adeatur hereditas: ⁊ hoc quando sciunt homicide: qñ aũt ignorantur põt adiri sine pena: vt. ℈. eo. l. cuz fratrem. ⁊ si postea peruenisit ad notitiã ꝙ primũ potest oz accusare heres vel infra terminũ a iudice prefigẽdũ: vt no. in. l. j. ℈. eo. in glo. Suppleꝙ etiã per hanc. l. si ea questio. in fi. ℈. eo. que loquitur in pupillo. Nam idem in minori. xxv. annis. vt excusetur ab hac necessitate accusandi. ¶ In glo. que incipit. i. agere ibi: de interlocutoria dicit cũ ergo appellatur a diffinitiua nõ expedit in appellatione inserere causam grauaminis vel iniustitie: ꝙ etiam si sniã fit in sta ex actis põt ab ea appellari: vt appellans que non allegauit in prima vel nõ probauit posset allegare ⁊ ꝓbare in cã appellationis. l. per banc. j. de tem. app. ⁊ si exprimat vnã cãm poterit prosequi etiam als: vt in. l. scio. ff. de app. Sed ab interlocutoria non potest appellari nisi qñ iniusta ⁊ iniuste grauat nec etiam tunc potest appellari de iure ciuili nisi in certis casibus debet ergo exprimere causas iustitie ⁊ grauaminis: nec poterit prosequi alias causas ꝙ expressas: vt in cle. appellãti. de app. qõ etiã ꝓbat de iure ciuili. in. l. iij. ℈. permittit. ff. de mino. Et dicit hic Bal. ꝙ nõ sufficit appellanti generaliter loqui dicendo ꝙ fuit grauatus ex multis causis q̃ apparẽt in actis: sed oz illas declarare nisi ex pronuntiatione iudicis apparet grauamẽ adeo ꝙ non sit necesse aliter ꝓbare ꝓ testes sed dũtaxat ꝓ rõnes iuris vt si pronũtiasset aliquẽ tozquendũ nõ ꝓcedentibus indicijs vel rez aliquã sequestrandã extra casus in ꝗbus permittit nã talis interlocutoria ex sui tenore apparet iniusta: vnde non expedit aliter exprimere cãs iniustitie. Dicit etiam hec vera qñ interlocutoria nõ habet vim diffinitiue: qz expectatur diffiniti ua: als dicit idẽ qõ in diffinitiua vt nõ sit necesse exprimere cãs vt si. ꝓnuntiaret appellationẽ deserta. l. si preses. ℈. quõ ⁊ quãdo iud. tene menti: qz semp recurrit ad dicta Bal. hic. ⁊ adde quod no. Ang. in. l. v. ff. de ver. ob. ¶ In fi. ibi: oz eis esse perpetuũ. dic ꝙ allegatur ista gl. ad questionẽ quotidianã de matre ꝙ tpe mortis mariti erat minor. xxv. quo casu excusat si infra annum non petat tutorem filijs impuberibus. vt. ℈. si aduer. delic. l. ij. Pone ꝙ postea facta est maior: filij sunt adhuc impuberes an teneatur infra annum petere ea die quo facta est maior. ista gl. facit ꝙ nõ incidat i penã: licet hoc nõ faciat. In cõtrariũ: qz ipa excusat rõne minoris etatis. ergo cessante illa etate cessat excusatio. ar. in. l. titia. ℈. visuras. ff. de le. ij. nec ob. ista glo. quia hic incumbit necessitas anteꝙ adeatur hereditas. Si ergo tunc erat minor potuit licite adire: ⁊ si non accusauerit ⁊ aditio non reteratur. ergo in necessitatẽ amplius nõ incidit forte tñ põt arctari per iudicẽ postꝙ factus est maior. ꝓ no. in. l. j. ℈. eo. sed ꝓpter additionem nõ punitur: qz licite facta est. sed onus petẽdi tutorẽ hz cãm cõtinuã quousqz filij sunt in etate pupillari. hz ergo mater q̃ tpe mortis mariti erat minor excusẽ: si infra annuz a die mortis tutorẽ non petit si fuit minor infra totũ illũ annũ. si tñ postea facta est maior ⁊ filij sunt adhuc impuberes: videt ꝙ ne cessitetur petere infra annũ a die quo facta est maior ⁊ hãc opi. tenet Ol. a credo ꝙ dicat veritatem. Bald. tñ in aut. si captiui. ℈. de epi. ⁊ cle. tenet cõtrariũ ꝑ per istam glo. ⁊ ꝑ gl. que est in. l. j. ℈. in q. cau. rest. in inter. nõ est necesse. ⁊ dicit se ita consuluisse ⁊ qõ postea reperit Spe. ita determinantem in ti. de rest. in inte. Et est verum ꝙ ita dicit Spe. tñ ratio dictat cõtrariũ. Põt etiã distingui an durauerit minor per totũ annũ a tpe mortis et tunc procedat determinatio Bal. an infra illũ annũ effecta sit maior et cũ habeat locum determinatio Ol. qz primo casu excusatio erat perfecta cũ. l. iniungat necessitatez petẽdi infra annũ a tpe mortis mariti sed ipsa infra illum annũ fuit excusata ꝓpter minorem etatẽ. annus ergo qui postea sequetur postꝙ erit esse cta maior non est ille de quo. l. loquitur. ar. in. l. si vsufru. mihi in biennium. ff. de vsufru. leg. sed in alio casu excusatio nõ erat adhuc perfecta: ℈ annus non erat totus lapsus tempore quo effecta est maior. ¶ In glo. ff. ibi. sol. ibi ꝓpter inopiam hec est diuinatio secundũ Bar. ideo dic ꝙ hic loquitur cũ accusantes obtinuerunt:

a ¶ Voluntas testatoris. Adde Bal. consi. xv. in a cipi. in questione in. ij. volu.

b ¶ Ex necessitate accusare. Adde Bal. in. l. ordinarij. C. de rei vendi. Hui. de cu. in. l. si familia. ff. de iur. om. iudi. Albe. de rosa. in. ij. parte statutorũ. q. xij. incip. quid si statuto cauet.

c ¶ Appellatur a diffinitiua. Adde Alleg. de imo. hic.

d ¶ Tenet contrariũ. adde de hac q. ⁊ vide per eundemmet Bal. in l. qui cõtra. ℈. de ince. nup. in. l. fi. ℈. si aduer. deli. i. l. precibus. col. vj. ℈. de impu. et alijs sub. in aut. eisdem. ℈. de sec. nup. in. l. omnez. ad tertu. l. sciãt de leg. here. eum dẽ Paul. de. ca. et ibi per Alleg. in. l. sciendus. ℈. fin. ff. qui satisf. cog. lu. ro. in singu. ccxxj. inci. tu habes. et ibi dicit se consuluisse pro matre. et latissime vide per Allegã. in. l. si cũ dotem. ℈. si maritus. ff. solu. mat. Fran. Cur.

obtinuerunt: ⁊ sic presumũtur habere bonã causam: ideo si sunt maiores debent ꝓsequi appellationẽ interpositã ꝑ aduersarium: secus si minores. In contrarium vero si succubuit: ideo non tenetur appellare quia malam cãm presumitur habere. ad hoc. ff. de euic. l. beremnius. ℈. caia. secundum Bar.

2 ¶ Non imputatur alicui si nõ fecit qõ facere non potuit.

Preceptum impossibile non ligat nec debet iniungi.

1 **Sideo vltio.** ¶ Si occisores non reperiuntur nõ punit heres si eos non accusat. h. d. Et per hoc dicunt doc. quod syndici comitatus nõ puniuntur si nõ denunciant maleficium occulti: vt furtum faciat. l. annus. de calũ. ⁊. l. semper. ℈. annus. quod vi aut clam. ¶ Et no. ꝙ non imputat alicui si non fecit qõ facere non potuit: ⁊ ꝙ impossibile preceptum non ligat nec oz iniungi. li. titius. ℈. fi. ff. de excu. tu. ¶ Inte. ibi: reperiri non potuerunt. dic adhibita diligenti inuestigatione. l. cuz quidam. in fi. cum. l. seq. ff. de leg. ij. ⁊ cõstiũ est ꝙ heres de hoc faciat confici scripturã autenticã: vt possit ostendere se non fuisse negligentem. facit ꝙ nod no. in. l. in illa stipulatione. ⁊. l. hoc iure. ff. de ver. obli.

2 ¶ Humanum est peccare: sed diabolicum perseuerare.

3 Si ille qui accusauit testamentum de falso obtinuit sententiam pro se an ex eo possit aliquid petere.

Si primo quis petijt legatum vel hereditatem ex testamento et succubuit an possit postea ipsum impugnare.

4 Si aliquis produxit aliquod instrumentum in iudicio per qõ videtur approbare contenta in eo: an possit postea contrauenire ⁊ ipsum impugnare.

1 **Alia causa.** ¶ Accusans testamentum de falso ita demum perdit qõ in eo sibi relictum est si perseuerauerit in accusatione vsqꝫ ad sententiam diffinitiuã ⁊ succubuit. secus si ante sententiam desistit ⁊ sniã postea secuta non fuit. h. d. vnde allegatur ꝙ humanũ est peccare: ℈ diabolicũ perseuerare: scõz Bar. ¶ Circa primũ dictum huius. l. queritur quid si ille qui accusauit testamentum de falso in quo ipse erat instit̃utus vel aliquid erat sibi relictum perseuerauerit in accusatione vsqꝫ ad conclusionem cause: sed post conclusionem renuntiauit litanteꝙ feratur sententia: vtrum euitet penam falsi si alia sententia non sequatur. Quidam dicunt qõ non ar. in. l. q̃ uis indubitati. ℈. de adul. quia quod fit post cõclusionẽ censetur fieri post sniam. ar. in. l. si ideo. in fi. ⁊ in. l. si rem. in fi. ff. de euic. ⁊ no. Bar. in. l. si mater. ℈. eandem. de excep. rei iudi. Ideo consilũ est scõz Ly. ꝙ expectet sniam: ⁊ postea ab ipsa sentẽtia appellet: ⁊ sic est repositus in primo statu in quo erat ante conclusionẽ. Et postea renuntiat ⁊ proderit sibi renuntiatio. arg. in. l. qui maior. ℈. destitisse. ff. de bo. lib. secundum Ly. Ego puto hoc verũ quãdo ex actis apparet ꝙ fouebat iniustã causam: ⁊ si ꝑseuerasset sniã fuisset lata contra eum. vnde tunc tanꝙ male conscius de iure suo ⁊ metu probationũ censẽt sibi renũtiasse: vt in. c. per tuas. in fi. extra de simo. ideo non proderit sibi: vnde remediũ Ly. est bonum. Et si res est dubia ex actis non apparet ꝙ foueret iniustam causam crederem ipsum excusari etiã si post conclusionez renuntiet cause. facit qõ not. ꝙ doc. in. l. nõ minus. ℈. de pcura. Ex predictis apparet qõ iste tex. dum dicit Iniã sniam meruit debet intelligi qñ talis sniã transiuit in rez iudicatã: qz nõ fuit ab ea appellatum vel si fuit appellatio deserta vel sniã confirmata. Si autem non transiuit: qz appellauit: ⁊ in causa appellationis desistit a lite renuntiando haberet locum sicut si renuntiasset liti ante latam sniam: vt in vltimo casu per dictã. l. q cuz maior. ℈. destitisse. quia appellans fuit repositus in pristino statu in quo erat ante sniam. Quidã dicũt cõtrariũ: qz desistendo ⁊ renuntiando appellationi facit vt sniã prima transeat in rem iudicatã: ⁊ sic habetur perinde acsi non fuisset appella. Nec ob. illa. l. qui cum maior. qz procedit qñ ipse obtinuisset ⁊ aduersarius appellasset: quo casu ipse posset desistere a lite ⁊ non perderet relictum sicut si in prima instantia renuntiasset. Bald. tenet precedentem partem: qz beneficio eius ⁊ sue renuntiationis hoc accidit ꝙ sniã trãseat in rez iudicatam: quia si renuntiasset forte fecisset caz reuocare ⁊ ista pars benignior est licet alia opinio videatur magis de iure fulciri. ¶ Contra secundum casuz huius. l. opp. ꝙ postꝙ semel accusauerit testamẽtũ de falso incidit in penã ⁊ ꝙ non euitet eam licet desistat etiam aliter. l. amplius nõ peti. ff. rem ratã habe. So. ibi loquitur in pena cõuentionali ꝓmissa ꝙ amplius nõ petierit. Nos loquimur in pena legali que non cõmittitur ex petitione nisi in ea perseuerauerit vsqꝫ ad sniam ⁊ succubuerit. l. qui cum maior. ℈. accusasse. ff. de bonis q̃ libe. ⁊ in. l. in criminali. ⁊ ibi no. ℈. de iur. om. iudi. quia mitius agitur cum. l. ꝙ cum homine. l. celsus, cum ibi not. ff. de arbi. ¶ Hunc queritur quid si iste qui accusauit testamẽtũ de falso obtinuit sniam ꝓ se. glo. j. dicit idem intelligas: vt ex eo non possit aliquid petere nõ ꝙ relictũ applicetur fisco: sed quia ex testamento falso nihil debetur. Secũdo queritur quid econuerso. si primo quis petijt legatum vel hereditatẽ ex testamento ⁊ succubuit an possit postea ipsum impugnare. glo. ij. distinguit: aut vult ipsum dicere inofficiosum ⁊ non potest. quia quare le potuit renuntiare et approbare testamentum: et eo ipso qõ petijt videtur hoc fecisse: als petere non potuisset: ⁊ illud idem esset si vellet impugnare ratione preteritionis: quia illam causam nullitatis potest tollere si vult approbando testamentum l. filio preterito. de iniust. testa. Sed si vellet dicere falsum vel nullum ex defectu alterius solennitatis bene posset: quia illas causas nullitatis tollere nõ potuit etiam testamẽtum approbãdo: vt no. in. l. non dubium. ff. de test. vt hic habetur in. l. posl legatum. ff. eo. circa. princ. ¶ Item opp. contra primum dictum: ꝙ licet impugnauerit ⁊ succubuerit non perdit commodum. l. lucius. ℈. sempronia. ff. de lega. ij. Solu. ibi non impugnauit testamentum: sed personã heredis. Item ad idez de. d. l. post legatum. ℈. j. glos. dicit illam debere intelligi scõm istam. Tu dic qõ aut impugnauit testamẽtum de falso ⁊ succubuit: ⁊ ex eo nihil petere potest: vt hic. Idem si dixit inofficiosum et succubuit. l. papi. ℈. meminisse. ff. de inoffi. testa. Idem si dixit nullum ratione preteritionis vel intentauit contra tab. vt in. l. filium. ℈. omnibus. ff. de leg. pre. Si vero dixit nullum ex defectu solennitatis ⁊ succubuit non prohibetur ex eo relictum petere: vt in contrario. ⁊ que sit ratio dic per Dy. in. l. regula ex eo qõ. de regu. iur. li. vj. ⁊ per Ly. in. l. polla. ℈. eo. ⁊ ad hoc vide bonum text. in l. qui rome. ℈. scia. de verbo. oblig. vbi qui impugnauit transactionem ⁊ succubuit non prohibetur ad eandem redire: videt ergo esse speciale in testamento vt ipsum impugnans modis predictis non possit ex eo niti. ille autem qui impugnauit vno modo ⁊ succubuit non prohibetur alio modo impugnare. ff. de peti. here. l. lucius. ⁊. l. eũ qui ⁊. l. cõtra maiorem. ff. de inoffi. testa. ¶ Ultimo doc. tractant hic si aliquis produxit aliquod in instrumentum[a] in iudicio per qõ videtur approbare cõtenta i eo scõm Inn. in. c. cũ venerabilis. de excep. an possit postea venire contra ⁊ ipsum impugnare. de quo vide per Barto. in. d. l. post legatum. ⁊ subtiliter Bald. hic examinat dicta Inn.

4 ¶ Produxit aliquod instrumentum. adde Ang. in. l. appellanti. ff. de appel. Inno. in. c. eũ olim. de cenſi. Lap. al. leg. cxij. incipi. quero pone. pe. de ancha. consi. ccxviij. inci. subtiliter ⁊ ad plenũ Lu. ro. consilio ccexxij. inci. presens consultatio in banc incidit questionem. idez Lud. ro. consilio ccl. inci. presupposite consultationis. idem Ludo. ro. cõsil. ccccxxxiij. inci. quo ad primuz. pau. de ca. cõsi. lxxix. incipi. in causa siluestri.

1 **Am fratrem.** †Si occisores ignorãtur potest adiri hereditas sine pena: ⁊ cum postea ad notitiam peruenerit debet accusare ⁊ puniri facere si non vult hereditatẽ perdere heres. h. d. et hoc casu loquitur glo. in. l. j. ℈. eo. infra ꝙ tps debebit hoc facere. ¶ In tex. ibi adire non vetantur. dic. l. qñ ignorantur occisores: vt. ℈. eo. l. si ideo. ¶ In tex. ibi: nõ fuerint vlti. l. postꝙ ad notitiam peruenerunt ita sane intellige. Videbatur autem postꝙ adierat hereditatem licite quod perpetuo remaneret ex cusatus: ⁊ tamen contra est: cessante causa propter quam licite adiit: qz ignorabat occisores: nunc autem scit. Et istud facit ad questionẽ de matre nõ petente tutorem. de qua dixi i. l. minoribus. ℈. eo. quod cessante minori etate onerãte causa necessitatis puniatur si tutorẽ nõ petijt. ¶ Oppo. etiã qõ quando occisores ignorantur puniatur heres si vindictam nõ sumpsit anteꝙ adiret. quinimo etiam anteꝙ aperiret testamentum. ℈. eo. si ea questio. Dicunt ibi quidam qõ ibi quando fuit occisus a familia quo casu non distinguitur clã vel palã sciatur vel nõ. quis facile est reperire veritatẽ per torturã seruorũ: ideo magis arctatur: hic loquitur qñ ab extraneo quo casu distinguitur sciañ vel nõ sciañ occisores. Sed Alzo dicit etiã hic nõ distinguimo ꝙ possit adiri hereditas indistincte ꝙ postea tenebitur vindicare que opinio est cõtra tex. in. l. minoribus. in fi. ℈. eo. vbi imponitur ista necessitas anteꝙ adeat: ⁊ etiã colligit ex isto tex. ibi: licet emẽ. ꝛc. qui vult ꝙ tunc liceat adire qñ clam fuit occisus. Alij dicunt ⁊ ista est veritas ꝙ qñ occiditur a familia bene incumbit heredi necessitas anteꝙ adeat: quinimo etiam anteꝙ faciat testamentũ aperire faciat habere questionem de seruis ad reperiendam veritatem: ⁊ si reperiantur occisores adhuc ꝙ faciat eos puniri: si autem nõ reperiant habita tortura idem erit: tunc quando fuit occisus ab extraneo: quia poterit adiri et postꝙ ad notitiam peruenit tenebitur accusare.

2 ¶ Qui aliquem interfecit vel necauit: non potest sibi succedere ex testamento vel ab intestato cum effectu.

3 Maritus si interfecit vxorem vel non adhibuit medicum in infirmitate sua cum posset et propter hoc mortua est perdit lucrũ dotis ex forma statuti.

Iniuria ita potest committi defuncto sicut viuenti ⁊ in consequentiam consanguinei defuncti.

4 Vidua si committat stuprum durante viduitate cum videatur adhuc esse in priori matrimonio debet perdere dotem sicut si viuente marito hoc fecisset.

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA DEL ROSARIO
Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Sozem. ¶Non imputatur heredi qui non vindicauit si ab alio fuit preuentus anteq̃ esset in mora.b.o.fcõm gl.Sic ergo syndici cõtatis q tenenꝫ denũtiare maleficia sub certa pena non puniuntur si anteq̃ fuerint in mora fuerint ab alio preuenti.deq̃o vide per Bartol.in.l.pe.ff.eo.ꝛ.ff.de libe.

2 agno.l.j.ꝟ.eleganter. ¶In tex.ibi:neq; dolo malo tuo dic q hic patet q ille qui aliquẽ interfecit vel necauit nõ potest sibi succedere ex testamento vel ab intestato qõ intellige cũ effectu: nam ipso iure bene succedit:sed sibi anfertur hereditas ꝛ appli catu fisco.qõ dic vt in.l.cum ratio.in fin.ff.de bo.dã.ꝛ ibi vide

3 per Bart. ¶Et hoc etiã ptz si maritus interfecit vgoremª vel

a non adhibuit medicũ id infirmitate sua cum posset:ꝛ per hoc mortua est perdit lucruꝫ dotis ex forma statuti.de hoc in.l.ab hostibus.ꝟ.j.ff.sol.ma. ¶In glo.j.ibi non fuit in mora dic qõ quando fit dic.vt no.in.l.j.ꝟ.eo.ꝛ facit de adul.l.j.ꝟ.fi.ꝛ.l.si ma

a ¶Interfecit vgorem. Adde Bal. in.l. vnica. in.ꝟ. sed scimus.C.de lati. li. tol. Bar. consilio. viij. incipi. vbi chriſt⁹. in fin.iij.colũ.in iij.volu.

a ritus peruenerit.ꝟ.fi. ¶In glo.ibi:sed fisco applicaretur.dic vt ꝟ fiscus non peteret remaneret apud vgorem nec aliquis pos set sibi questionem referre q sit indigna.ff.fa.here.l.bis conse quenter.in pcin.ꝛ ibi est bona glos.que semp allegaꝫ. ¶In gl. fi.ibi:sed si ponas.no.istam glos.q iniuria ita potest committi defuncto:sicut viuenti in consequentiã cõsanguineis defunctis quibus committeretur si facta est defuncto:vt no. Bartol.in.l. pe.j.de adul. ¶Et optime facit ista glos.q si vidua commit tat stupꝝ durante viduitate cumvideatur adhuc esse i pꝛiori matrimonio:vt colligitur.j.de bo.ma.l.fi.ibi dum dicit in pꝛio matrimonio ꝛc.oz perdere dotẽ sicut si viuente marito hoc fe cisset:ꝛ ita semel inducebam istam glo.ꝛ etiã id qõ no.per Bar. in.d.l.pe.j.de adul.seu.in.l.fi. ¶Contra tamen istã glos.oppo. inẽtum innuit q applicetur fisco:q dicit eũ indignuꝫ si adul terat vgorẽ defuncti. Nã imo videtur q cẽseatur institutio revo cata:ꝛ sic applicet venientibus ab intestato per.ll.quas glos. allegat.de adi.leg.l.iij.ꝟ.fi.ꝛ.l.ex parte.ꝛ videtur glo.in.l.fidei commissarium.j.de fideicõ.So.hic loquit in substituto:cuius institutio nõ potest nuda voluntate revocari etiã ex pꝛessa mul tominus tacita:vnde si illa iniuria per institutum fuerit com missa viuente testatore siue post eius mortem aufertur sibi he reditas et applicatur fisco:vt in hac glossa. Si autem loqui mur in legatario cum legatum possit facilius revocari:ꝛ tam tacite q̃ expꝛesse si istam iniuriam commisisset viuente testatore censeretur legatum revocatum tacita voluntate et remaneret penes heredem ꝛ non applicaretur fisco:vt in illis.ll.ꝛ hoc fue sciuisset sine ignorasset testator:quia verisimile est q si sciuisset. revocasset. Si vero post mortem:tunc quia voluntas non dura batꝫ non potest fingi facta revocatio tacite:cum nec expꝛesse fie ri potuerit:et sic applicaretur fisco ita declarant doc.in.l.fidei commissarium.et in.l.j.ff.eo.per Barto.

2 ¶Heres si non adiuit metu pene quod tũc hereditas trans mittatur.

3 Dilatio legalis nemini debet esse damnosa.

Princeps est plenus philosophia legali ꝛ omnia iura habet in scrinio pectoris.

4 Casus in quo seruus habet heredem.

Imperator dr sanctissimꝰ sicut papa:ꝛ alibi dr religiosissimus. Nihil est actum quousq; aliquid supereſt agendum.

1 Cam filleianum. †Si heres di stulit hereditatem adire:vt vindicaret necem defuncti:sicut hoc nõ nocet sibi quominus eam trãsmittat:ut acti adiuisset si interim decedat:ita non nocet illis quibus fuit relicta libertas: quominus sibi acquirant ꝛ liberos pariant ꝛ heredes habeant sicut habuerent:si hereditas adita fuisset.b.d.in effectu tota.l.in

2 qua glosſ.ponit casum. ¶Nota.hic casum in quo hereditas nõ adita transmittit.ſ.quando heres nõ adiuit metu pene.l.si scri ptus.ff.ad ille.sunt et alij casus qui ponuntur p gl.in.l.qui ven

3 tre.ff.de acqui.here. ¶Item q dilatio legalis nemini debet

b ¶Omnia iura habet. Adde.c.j. b de consti.lib.vj. 4 Bald.in.l.ij.C.si cõtra ius vel vti li.publi.

esse dãnosa:facit.l.fin.ꝟ.donec.ſ.de iure delibe. ¶Item no.de philosophia legali:ꝛ q princeps est plenus tali philosophia: quia oia iura habetꝫ in scrinio pectoris.l. omnium.ſ. de testa. ¶Nota.etiam casum in quo seruus habet heredem. ¶Item q circa fi.not.q imperator dicitur sanctissimus sicut papa:et ali bi dicitur religiosissimus.l.vnũ ex familia.ꝟ.fi.de leg.ij. ¶Ul timo no.fin.qui semper allegatur quod nihil est actuꝫ quousq; aliquid supereſt agendum.

2 ¶Si aliquis videt alium coram se interfici ꝛ non iuuat eum cum possit an puniatur.

1 Talis dean. †Sicut puniuntur serui q erant sub eodem tecto quã do dñs fuit interfectus ꝛ non iuuerunt vel q erant pꝛesentes:ita etiã illi qui nõ erant in eodez tecto nec pꝛesentes:si tamen erãt in loco vbi potuerunt audire vocez clamantis dissimulauerunt.b.o. ¶Opp.contra banc.l.de super fluitate:q totũ qõ est hic videtur determinare in.l.j.ꝟ.eo autez tecto.ff.ad ille. Non videt ergo bene dicere imperator qõ istud non erat declaratũ per veteres iur.anto. Solu.ante banc legez requirebantur hec duo ad hoc vt serui punirentur q essent sub eodẽ tecto:ꝛ q potuerint audire vocem clamantis bodie per banc.l.sufficit hoc vltimum etiã si non sint sub eodẽ tecto.Sed pone q dñs non exclamauit:respondeo non punirentur p tex. in fi.dum dicit senserint. Itẽ pone q exclamauit:tamẽ ipsi ser ui dormiebant ꝛ non senserũt vt parcendum vitio naturali.l.si seruus seruum.ſ.si fornacarius.ff.ad le.aquil. nisi fuissent in culpa qui punitur ex forma statuti si dicat se non audiuisse qõ nihilominus punitur si erat in loco qui quo potuit audire:qõ dic:vt no.in.d.ꝟ.eo autem. Item cum sit speciale in seruis non

2 iuuantibus dominum vt puniantur vltimo supplicio. ¶ Indu citur q si aliquis videt aliũ coram se interfici ꝛ non iuuat eũ cũ possit non propterea puniatur.de hoc vide in.l.cum fatali.de reg.in.ꝛ quod no.in.l.vt vim.ff.de iusti.ꝛ iure.

¶De codicillis. Rubrica.

2 ¶Differentia inter codicillos qui dicuntur fieri ab intesta to:ꝛ codicillos facto testamento.

3 Voluntas vltima obscura quando declaratur sufficiunt duo testes.

4 Si post conditum testm̃ testator:vult aliquid adiicere circa insti tutionem an sit necessaria eadẽ solennitas q̃ affuit a principio.

5 Vn agatur ex voluntate confirmatoria:an ex pꝛima confirma ta.et nu.4.

1 Uptoquidem. ¶Natiuita te posthumi pꝛeteriti rumpitur testamentum ꝛ etiam codi cilli dependentes ab eo. Et qui testamentũ ru ptum coraꝫ quinq; testibus confirmat ipsum iure codicillorũ valere facit.b.o. ¶In tex.ibi sed cuꝫ dic.primo eñ fuit factũ testamẽtũ in quo fuerũt pupilli isti instituti ꝛ posthumus pꝛeteritus postea codicilli in quibꝰ fuit factum legatum vel fideicõmissum isti reipu.licet circa fin. tex.innuat qõ relictum fuerat in ipso testamento:sed tunc esset superfluũ quod dicit in pcin.ideo glo.super verbo testamento intelligit:vt dixi q in codicillis dependentibus ex testamento. vnde videtur relictũ in ipso testamento. Tertio loco natus est pobumus:ꝛ sic ruptum est testamẽtum ꝛ etiam codicilli.Quar to loco testator hoc cõsiderans in ꝛis factis coram quinq; te stibus dixit velle valere iudiciũ seu dispositionem qõ fecerat: vel dic q dixit expꝛesse testator q volebat ipsum valere non ob stante ruptura:ꝛ de codicillis non fecit mentionẽ: certe videtur etiam voluisse q codicilli reconualescant:vt sicut fuerũt rupti per rupturam testamẽti:ita reconualescant p eius connalescen tiam:ꝛ ita sentit gl.sup verbo iudiciũ qõ est singulare. Nã alia ratio est:qz per ruptura testamẽti necessario rumpunt codicilli ab eo dependẽtes:sed nõ sic necessario reconualescũt cũ testm̃ possit stare sine codicillis:qz non dependent ab eis.l.qõ per ma nus.ff.eo.sed econuerso post q̃ testm̃ erat factuꝫ codicilli ab eo dependent tene menti. Ratio esse põt:quia sicut ex vna causa ꝛ radice tam testm̃ q̃ codicilli rupti fuerũt:ita ex vna causa reco ualescant.arg.ſ.de nup.l.fi.in fi. ¶In glo.ij.supverbo nõ ve nit ibi.siue expꝛesse sint cõfirmati siue nõ.dic saluo eo tñ qõ ha betur.j.eo.l.sine initio:quia olim si erant facti ante testm̃ nõ vale bant nisi in testamẽto postea facto confirmarent expꝛessenon sic si post testm̃:qz tunc censebant tacite confirmati bodie idem si

2 ante testm̃ insti.eo.ꝟ.j.ꝛ ad illũ.ꝟ.se refert glo. ¶In glosſ.ibi non rumpitur.dic qz p pꝛeteritionẽ rũpit institutio q quam fit iniuria pꝛeterito non autẽ legatario:sed in codicillis nõ cõtinet institutio sed legata. Ad hoc ergo:vt codicilli dicantur ad testa mentum pertinere requiritur q testm̃ factũ fuerit alꝫ dicũtur fieri ab intestato.ꝛ primo casu habent dependentiã a testamen to scõ non:sed per se stant ꝛ primo casu requirunt additionẽ ex testamẽto:alꝫ nõ valent.scõ vero requirũt additionẽ ab intesta to.l.qui filio.ſ.seruꝰ.cũ ibi no.ff.de here.insti. Requiruñ etiã alia q̃ gloſſ.non ponit.ſ.q testm̃ ab ipso pꝛincipio sit validũ:et sic incipiant ab eo dependentiã habere:sed si esset nullũ secus: et esset perinde ac si factũ nõ esset.vnde nõ rũperet rõne pꝛeteritio nis iam nati vel etiam posthumi:ñ alia rõne q̃ pꝛeteritionis posthumi erat nullam:qz nõ dicunt habere dependentiam ex te stamento quod est nullũ:ꝛ hoc tenẽt doc.hic:ꝛ in.l.legata inutili ter.de leg.j.quod tene menti licet quedam glo.que est in.l.quedã ff.eo.tit.videatur sentire Zium:sed nõ bene. Item requirit ter tium q fuerint facti non in defectuꝫ testamenti:sed vt valeant

valente

valente testõ.si autem in eius defectum tunc rupto testõ nõ rũ perentur codicilli:imo ex tunc inciperẽt habere robur ꝛ in te stamento fit apposita clausula codicillaris que clausula reduc cit testm̃ ad codicillos. Nã rupto testõ per natiuitatẽ posthumi

3 illa clausula inciperet operari nõ autẽ rũperetur. ¶In glo. supverbo literas ibi aderãt quinq; testes.sed cõtra q sufficiãt duo.l.beredes palã.ſ.sed fi nota.ff.de testa. Sol.illud qñ volũ tas vltima nõ est cõfirmatoria pꝛime sed declaratoria quo casu nihil dat.sed datũ declarat.l.adeo.ꝟ.cũ quid.in fi.ff.de acquir. re.do.erat enim ibi pcedẽs volũtas valida.sed obscura.glo.vero loquit qñ erat inualida ꝛ secũda tendebat ad illius confirma tionẽ:ꝛ sic in ea cẽsebat dari:q qui confirmat qõ nullũ est dare videt.ꝛ agit ex cõfirmãte nõ ex cõfirmato.l.postbumus.ꝟ.pa

4 ganus.ff.de iniuſt.test. ¶In fine glo.ibi valet bodie relictum. dic q tenet ista glo.q aut ex causa locũ habeat etiã in pteritio ne posthumi:lz glo.in.l.ij.ſ.de postbu.here.insti.teneant Zius sed ista vera. Bart.tñ distinguit an testator sciuerit vgorẽ fore pꝛegnãtẽ an nõ. ¶In glo.sup verbo iudiciũ.ibi sed quomõ. Opponit pro declaratione de.l.beredes palã.ꝟ.si quis post.ff. de testa. vbi si post conditũ testamentum testator vult aliquid adijcere circa institutionẽ necessaria est eadẽ solẽnitas q̃ affuit a pꝛincipio:sed hic adijcit cõfirmationẽ:ꝛ tamen nõ adest solẽ nitas. Sol.vt illud qõ adijcitur valeat iure directo bene requi ritur eadem solẽnitas vt in cõtrario:sed vt valeat iure obliquo ꝛ iure codicillorũ:sufficit q adsit illa solẽnitas que requiritur in codicillis.ꝛ sic quinq; testes:ꝛ sic si in pꝛimo testamento fuit institutus titius ꝛ per natiuitatem postbumi fuit ruptum.de inde coram quinq; testibus confirmatum. Titius nõ habebit ex testamento nec iure directo:sed iure fideicõmiſ.hereditatẽ a venientibus ab intestato.ꝛ sic valet vt ex nunc non vt ex tũc.i. agitur ex ista voluntate cõfirmatoria non ex pꝛima confirma ta vt sequitur in glo. ¶Sed cõtra extra glo.q agitur ex con

5 firmata:vt.l.qui liberis.ſ.testamẽto.ff.de bo.poſ.ꝑm tab. So lu.ibi fuit testm̃ ruptum capitis diminutione testatoris qui de dit se in arrogationem:ꝛ postea cessauit capitis diminutio:q fuit emancipatus:vnde testamentum reconualescit ex disposi tione pretoria si constat testatorem voluisse decedere cum eodẽ testamento voluntas hoc non dat:sed declarat. Ipsa autem.l. pretoria est illa que ideo agitur ex confirmato nõ ex confirmã te seu pꝛopzius declarante.hic autem ipsa.l.nõ cõfirmat testa mentum ruptum per natiuitatẽ posthumi sed ipse testator qui nõ potest facere testm̃ ruptũ recõualescere eo modo quo põt.l. sed potest de nouo dari:ideo agitur ex confirmante nõ directo sed per obliquum ex quo non adest solennitas.

1 Hereditatem. †In codicillis nõ põt directo dari vel adimi hereditas sed p fideicõmissum fic.b.o. ¶In tex.ibi dari nec; adimi supple directo: scz per verba direc ta puta instituo vel volo q sit heres:ꝛ sic possit capere propria autoritate hoc nõ põt fieri in cõdicillis.sed per obliquũ vt ba beat capere de manu alterius sic:vt in fi.buius.l.que dicuntur verba precaria. ¶Sed pone q testõ fuit vsus verbis directis puta institui titiũ in testõ:postea in codicillis dico q post mor tem titij sempꝛonius sit heres. Constat q nõ potest habere di recto:tum qz pꝛolata in codicillis:tum qz post aditam heredi tatẽ regulariter directo.nõ potest quis substitui pꝛeter q̃ a mi lite vel etiã a pupillo pupilliariter.l.in testamẽto.ſ.de testa.mi li.An aliquid operabũtur ista verba. Respondeo sic:quia licet sint directa obliquãtur cũ nunq̃ potuerint valere iure directo l.cũ quis.ꝟ.seia.ff.de leg.iij.ꝛ.l.sceuola.ff.ad treb.ꝛ hoc qñ pro ferũtur verba directa in substitutione: qz precedit aliud testa mentũ validũ:ñ vero nõ precederet ꝛ aliquis cozã quinq; testi bus vteretur verbis directis dicẽdo talem instituo pꝛesumere tur potius voluisse testari q̃ codicillari attenta potius natura buiꝰ verbi q̃ defectu solẽnitatis.ꝛ ideo cũ non possit valere in re directo vt valuit nec valebit iure codicillorũ nec obliquabi tur illud verbũ.ꝛ iste est casus in.l.codicillum.ſ. de testa. sed si constaret q voluisset codicillari:quia dixit boc expꝛesse:tũc va leret iure codicillorũ: et illud verbum directum obliqueretur sic si testamentum non precessisset:ꝛ ita dicit Dyn.in quadam questione disputata que incipit quidam paterfa. Si autem illa voluntas posset valere iure testamenti:quia adessent septẽ te stes:licet ipse testator dixisset q volebat valere iure codicillo: nibilominus valebit iure testamẽti ꝑm Dyn.in ea.q.de qua in addi.Spec.de instru.edi.ꝟ.compendiose.licet in cõtrarium fa ciat.l.fi.j.eo.dic vt ibi dicam.

2 ¶Si in vno codicillo relinquit tibi fundus ꝛ in alio nõ reli quitur sed adimitur.valet vltimus in quo cõtinet ademptio. Quid si in vltimo non relinquatur nec adimatur.

3 Si in pꝛimo codicillo relinquatur fundus mihi et in secundo tibi an pꝛimꝰ videatur ademptus an fiant partes p cõcursum.

1 Um proponatis. †Per sequẽ tes codicillos non derogatur pꝛecedẽtibus nisi quatenus in uicem sint contrarij.b.o.Et ratio est:quia quis po test decedere cum pluribus codicillis:sed per sequens testamẽ tum bene tollitur pꝛimum etiam si non sit illi contrarium:imo contineat illud idem:vt quia illi ijdem fuerint instituti in secũ do qui i pꝛimo:vt.l.ij.vel.iij.ſ.item si ipse.ff.si cui pluſq̃ per.l. fal.ꝛ.si iure.de leg.iij.Ratio diuersitatis est:quia codicilli nõ continẽt vniuersalem dispositionẽ sed particularem:ideo non dicuntur voluntas perfectissima sed testamentum cõtinet vni uersalem ꝛ perfectissimam dispositionem possunt autem con currere plures imperfecte ꝛ particulares nec altera superfluit per alteram:sed plures vniuersales ꝛ perfectissime non:q: al

2 tera earum esset superflua.ideo pꝛenalet vltima. ¶In glosſ. ibi videtur neutrum valere.dic q ista glo.non videtur bene di cere.Nam si in vno codicillo fuerunt relinquitur tibi in alio nõ relinquitur tibi sed adimitur ꝛ tunc ille videtur vltimꝰ in quo continetur ademptio ꝛ ille valebit:ꝛ non pꝛimum in hoc vt in isto tex.aut nec relinquitur tibi nec adimitur:ꝛ tunc valebit il le ꝛ debebitur tibi fundus:quia vel ille fuit vltimus:ꝛ est cla rum vel fuit pꝛimus.ꝛ idem postq̃ in sequenti nõ fuit adẽptus necessarium ergo erit dicere q vel fuit pꝛimus vel secũdus:nõ ergo potuerunt eodem instãti fieri male ergo dicit glo.q neu trum valebit. ¶In glo.ibi.videtur esse concursus in hoc be ne dicit glo.quia sicut si in eodem codicillo vel testamento fun dus relinquitur.pꝛimo tibi postea relinquitur mihi in diuer sa oratione dicimur re coniuncti ꝛ facimus nobis ptes per cõ cursum.j.ti.j.l.si fortidianum.ita et si in diuersis codicillis quã do non apparet quis eorum pꝛeceſſerit vel secutus sit. Sed po namus q̃ apparet ꝛ in pꝛimo relinquitur tibi in secundo mi bi.videtur secundus pꝛenalere:quasi tibi videatur ademptus per istum text.dicit in.l.nam ad ea.ff.de condi.ꝛ demon.hoc te net si secũdum legatum fuit factum sub commemoratione pri mi:puta fundum quem titio legaui lego sempꝛonio.secus si nõ sub commemoratione.Barto.ibi.ꝛ in.l.re coniuncti.de leg.iij. tenet idem in pꝛimo q̃ etiam quando sub cõmemoratione pri mi non videatur ademptus:sed potius secundus videatur cõ iunctus cum pꝛimo:et illa verba quem titio legaui:videantur posita causa demonstrationis.et non ademptionis.per.l.item quod sabinus.in pcin.ff.de here.insti.requiritur ergo expꝛessa ademptio dic:vt.o.l.re coniuncti.

1 Non idcirco. †Per vltimam voluntatẽ potest grauari absens et ignorans.b.o.Ratio est:quia hoc grauamen pẽ det ex sola voluntate testatoris:vt not.in.l.inter ve stem.ff.de auro ꝛ argento lega.vnde non requiritur consensus grauati.sed eoipso q̃ grauatus hereditatem vel legatũ sibi re lictum acceptat videtur consentire in omni granamine sibi ap posito per testatorem non sic per cõtractum potest quis alium obligare sine illius voluntate tacita vel expꝛessa.l.inter stipu lantẽ.de verb.obliga. ¶In glos.ibi non em querimus hoc ve rũ in verbis dispositiuis. vt cũ dixit ego lego vel relinquo. nã ad quẽcũq; dirigunturne sive ad legatarium quo casu videntur directa siue ad granatum siue ad quẽdã tertium inducũt lega tum.l.miles ad fozoꝛe.ꝟ.pro parte.de leg.ij.ꝛ.l.si seruus.ꝟ.qui margaritã.de leg.j.sed si nõ sunt verba dispositiua.sed adula tiua bene refertur.quia si referãtur ad granatum inducunt le gatum vel fideicom.l.vnũ ex ſa.ꝟ.fi.de leg.ij.si autem ad bono ratum secus.l.generali.in pcin.ff.de vsufru.leg.

1 Nec codicillos. †Ei qui negat quẽ fuisse sane mẽtis in cumbit onus pꝛobandi.b.o. Ratio est quia negat qualitatem nature que pꝛesumitur fuisse nisi appa reat contrariũ sicut cũ negat solennitatẽ iuris.l.ab ea parte.ff. de pꝛoba.secus qñ quis negat factũ:qz tunc impossibilis est pꝛo ba.talis negatiue qõ dic:vt no.in.l.ij.ff.de pꝛoba.

1 Sue in initio. †Codicilli confirma ti in testamento valẽt siue pꝛecedant testamentũ siue sequantur.b.o.Sed si non essent expꝛesse confirmati olim non valebant si pꝛecedebant.secus si sequebantur bodie valent etiam si pꝛe cedant:vt insti.eo.ꝟ.j.ꝛ bic in glo.ꝛ boc quantum ad ea q̃ pos sunt disponi in codicillis:alꝫ requireretur expꝛesse confirma tio.l.asse toto.ff.de here.insti.vt sic cõtineatur institutio de ali quo. Nam si in testamẽto dixit testator instituo illum heredem quem nominabo in codicillis:perinde est ac si fuisset nomina tus in testamento ꝛ valebit iure directo sua institutio ꝛ capiet iure testamẽti non codicilli.sed si in testamẽto boc non dixisset

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

nō valeret: ⁊ eodem modo si relinquatur tutor in codicillis cū non possit relinqui nisi in testamento.

1 SIdem. †Illa que habent diuersa nomina et habent diuersos tractatus: habēt etiam diuersos effectus ad hoc allegatur sed si nō haberēt tractatus diuersos diuersitas nominū non pareret diuersitatē effectuum: licet illa diuersitas proueniat ex diuersis considerationibus: vt in glo.

2 Si coram testibus quis aliquem instituat ⁊ dicat velle valere illud iure codicillorum non iure testamenti. an nihilominus valebit iure testamenti.

3 In substitutione cōpendiosa si testator filio impuberi instituto substituat per verbū cōmune quandocūq; decesserit volo q̄ omnia bona mea perueniant in talē ⁊ ipse decessit in pupillari etate an tunc substitutus possit venire ex pupillari.

4 Si agit ex pupillari ⁊ succubuit an tunc possit redire ad viam fideicommissi.

5 Exceptio tu non potes intentare ambas vias. sed debes alteram eligere impedit litis ingressum.
Si quis elegit viam incompetentem per ignorantiā iuris mero iure sibi preiudicat: tamen propter instrumēti ignorantiam competit sibi beneficium restitutionis in integrum.

6 Qui allegat possessorium legis edicto. S. de edic. diui adri. tol. censetur elegisse petitionem hereditatis directam que illi cōrespondet.
Fideicōmissarius vniuersalis quando innititur ex codicillis etiam post restitutionē hereditatis non habet possessoriū. o. l. edicto. secus quando ex testamento.

7 Dispositio vltime voluntatis licet sit fauorabilis tñ si nō valet vt agitur qualitercūq; non valet: non valet vt valere potest. Non est eadem ratio lucrum amittere ⁊ damnum sentire.
Qui perdit hereditatē ascendentis vel descendentis an videatur recipere damnum.

8 In actionibus contrariis an vna electa si quis in ea succumbat possit ad alteram redire.

9 Qui petijt hereditatē ex testamento ⁊ succubuit an possit post ea eam petere ab intestato.

10 Si quis egit primo ex vna scriptura seu dispositione testatoris puta ex testamento tanq̄ directus heres ⁊ succubuit: an possit postea agere ex alia scriptura seu dispositione eiusdem testatoris facta alio tempore.

1 SI quis agere. †Ista est singularis. l. ⁊ nō habet socia et inducit quedā de nouo singularia. h. o. Ex eadē scriptura vel dispositione vltime voluntatis nō potest quis eodē tpe vel diuersis petere hereditatē tanq̄ directus heres. ⁊ ex testō ⁊ tanq̄ fideicōmissarius ⁊ ex codicillis: ⁊ debet alterā viam eligere qua electa altera cōsumitur nec ad eandē redire pōt etiam si in electa succūbat: ⁊ siue ambe vie cōcurrāt in origine: q; posset valere vtroq; iure siue nō cōcurrāt: q; nō possit valere nisi altero iure tñ: ⁊ etiā si eligat via incōpetentē non potest ad cōpetentē redire. fallit in liberis ⁊ parētibus vsq; ad quartū vel tertiū gradū ⁊ testm qō de iure testamēti valere nō potest nō sustētatur: vt valeat iure codicillorū nisi testator expresse digerit: ⁊ in omni vltima voluntate excepto testō sufficiūt ⁊ requirūtur quinq; testes etiā nō rogati. h. o. tota. l. Quā diuide principaliter in tres partes. primo prosequitur vnam materiā vsq; ibi. si quis vero. secūdo limitat eā vsq; ibi. in omni autē. tertio tractat de alia materia. Et prima pars subdiuidit in tres sicut tres ponit casus. Primus est quādo in scriptura vel dispositione testamēti: nulla erat facta mētio de codicillis vsq; ibi. ⁊ etiā. Secūdus est quādo erat facta mentio copulative: q; dicit testator q̄ volebat ipsum valere iure testamenti et etiā iure codicillorū quo casu si poterat valere iure testamenti cōcurrunt ambe vie in origine nō in exercitio: ⁊ ideo tūc proprie cadit electio que proprie nō cadit nisi inter plura vsq; ibi. illud. Tertius casus est quādo fuit facta mētio cōditionaliter et disiunctiue: puta si nō valet iure testamēti valeret iure codicillorū quo casu non concurrūt in origine: q; si potest valere iure testamēti: nō valet iure codicillorū: ⁊ si nō potest valere iure testamēti: tūc valeat iure codicillorū. Isto enim casu vna via est cōpetens altera incōpetens: sed in precedenti ambe sunt cōpetentes ab origine nisi autē ista clausula fuisset apposita si non potest valere iure testamēti valeret iure codicillorū. Et in primo casu pone exēplū sm Bal. tam in instituto q̄ in substi. hoc modo. q; producebatur scriptura in qua continetur q̄ testator reliquerat mihi omnia bona sua. ista verba important directā institutionē: si alia institutio facta nō erat ⁊ fuerūt prolata coram sufficienti numero testium. si vero precedebat alia institutio vel nō erat sufficiens numerus testiū: sed saltem quinq; importāt fideicō. vniuersale: vt hec habētur in tex. ⁊ glos. in. l. bis verbis. in prin. ff. de here. instī. ⁊ l. nā q. §. fi. cū. l. seq. ff. ad treb. Ego ergo cōtra te qui possidebas hereditatē tanq̄ heres ab intestato petitione hereditatis dicēs me directo institutū per illa verba succubui vel q; tu produxisti aliud testm in quo eras institutus vel q; deficiebat sufficiens numerus testium: quia nō erāt nisi quinq; vel si erant septem duo erāt inhabiles: nūc vero iterū agere volo tanq̄ fideicōmissarius vniuersalis: ⁊ sic tā q̄ ex codicillis. videbatur q̄ possem: tum q; sunt vie contrarie que licet a principio simul cumulari non possunt. l. i. §. de fur. si quis tamen vnā elegit ⁊ in ea succubuit potest ad aliā redire. l. aurelius. §. idem quesijt. de lib. lega. ⁊ no. per doct. in. l. i. tum etiā: q; elegi viam incōpetētem: vnde nō preiudico mihi in via competēti si ignoranter elegi: vt. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. Contrariū tamen respondetur hoc casu post q̄ ex eadem scriptura vel dispositione nitor. q; hoc introducitur de nouo p banc. l. singulare: in aliis autē casibus diuersis procederēt cōtraria. Secūdus ⁊ tertius casus sunt clari quādo in ea fit mentio vt valeat iure testamēti ⁊ codicillorū: ⁊ pōt valere iure testamenti. ⁊ est in electione agentis ex quo iure valeat: ⁊ sic concurrūt in origine. tamen vna electa altera fingitur nō competisse p̄ out etiā no. in. o. l. j. de fur. †No. ergo. q; videtur hic tex. cōtra Dy. qui tenuit q̄ si cora septē testibus quis aliquem instituat ⁊ dicat velle valere illud iure codicillorū non iure testamēti. nihilominus valebit iure testamenti ⁊ non codicillorū: imo videtur q̄ valeat vtroq; iure: vt hic est casus: sed dic q̄ Dy. loquitur qñ dixit q̄ volebat valere solū iure codicilli. hic autem dicit q̄ volebat valere iure testamenti ⁊ iure codicilli. ⁊ hoc habēt in questione sua de qua dixi in. l. ij. §. eo. †Potest etiam poni casus in primo dicto in substitutione cōpendiosa si testator filio impuberi instituto substituat per verbū cōmune quādocūq; decesserit volo q̄ oīa bona mea perueniāt in talē: ⁊ ipse decessit in pupillari etate. Nam fit. q. an tunc substitutus possit venire ex pupillari. ⁊ glo. tenet q̄ nō. quia substitutio est omni tēpore fideicōmissaria: vt no. i. l. precibus. §. de impu. ⁊ ali. sub. Bar. tenet idem si mater est in medio: alꝰ dicit q̄ valet iure directe pupillaris. Ego ibi teneo q̄ etiā si mater sit in medio valeat iure directe pupillaris per illā. l. †Pone ergo q̄ substitutus egit ex pupillari directa ⁊ succubuit: quia iudex voluit sequi opi. glossarū: ⁊ sic declarauit ipm inepte egisse certe non poterit redire ad viā fideicōmissi. Caueat ergo substitutus qñ agit vt habeat bonū consilium peritorū vel concipiat libellū taliter q̄ non appareat quam viam elegerit. Nā si pars aduersa non opponat procedet libellus. l. fina. j. de anna. exce. ⁊ sentit hic glo. que incipit ratione electionis in ver. nec ob. In primo casu ibi siue fine scriptura q̄ non ista. l. allegetur q̄ ex eadē scriptura vltime voluntatis: non potest quis venire iure directo et iure fideicōmissi. potest tamen allegari largius q̄ ex eadem scriptura vel dispositione etiam fine scriptura hoc non possit.
In tex. ibi volueri. i. voluntarie egerit: vt in simili habetur in. l. ij. ff. de rerū diui. ⁊ per consequēs lis fuerit cōtestata. l. amplius non peti. ff. rem ra. ba. ⁊ primo nō videtur egisse. ⁊ per cōsequēs nec elegisse: licet enim libellū dederit super petitiōe hereditatis tanq̄ directus heres ⁊ fecerit citari aduersariū: si tamen lis nō est contestata potest ab illa via discedere et transire ad fideicōmiss. quia non videtur adhuc elegisse nec alia via est cōsumpta. †In tex. ibi aditū dic q̄ per hoc verbū dicit Ange. q̄ illa exceptio tu non potes intentare ambas vias: sed debes alteram eligere impedit litis imgressum: q; non tenet excipiens respondere libello in quo vtraq; via intentatur: vel quia ita est pregnans q̄ potest cōprehendere ambas vias quousq; vnam elegerit. In secūdo casu ibi aditū precluisse. facit. c. j. de postu. pre. lib. vj. dicit autem Bal. sm Jac. bu. q̄ si elegisset viā incompetētem haberet locū qō hic dicitur in tribus casibus. s. quādo elegisset scienter. Item qñ ignoranter per ignorantiam iuris que nō est probabilis in lucris captandis: vel quādo per ignorātiam facti qua nō erat probabilis: si autē erat probabilis non haberet locū iste tex. vt videatur sibi precluisse viā cōpetētem per. l. mater decedēs. de inoffi. testa. Barto. autē ⁊ melius aliter intelligit q̄ mero iure: etiam tunc sibi precludat nō ratione electionis tñ: quia ignorans nō videtur probabiliter elegisse. arg. in. l. eg maleficijs. §. longe min⁹. ff. de actio. ⁊ obli. sed ex dispositione ⁊ rigore istius. l. tamen propter iustā ignorātiam competit sibi beneficium restitutionis in integrū. et ita intelligit hic istam. l. ⁊ etiam. l. clodius. ff. de acquiren. here. Nec ob. l. decedēs. quia quod ibi dicitur fallit in casu huius legis. ⁊ hoc introducitur de nouo: ideo est singulare. In tex. ibi bo. pos. fm tabu. aut fm nuncupationem. dic q̄ sic intentauit bonorum possessoriam hereditatis petitionem: sed si adiuisset de iure ciuili intētasset petitionem hereditatis directam de iure

6 de iure ciuili. †In text. ibi. se mitti in possess. ⁊c. nota hic fm doct. q̄ qui allegat possessoriū. l. edictos. S. de edic. diui adria. tol. cēsetur elegisse petitionē hereditatis directā que illi respō det. Item no. glo. super verbo ex more q̄ fideicōmissari⁹ vniuersalis qñ innititur ex codicillis etiā post restitutionē hereditatis nō habet possessoriū. l. ex edicto. secus quādo testamēto:

7 vt no. †In tertio casu nota illud ad qō semper allegatur tā ista q̄. l. j. ff. eo. q̄ licet dispositio vltime voluntatis sit fauorabilis. l. testamēto. de rigore iuris. attamen si nō valet vt agitur qualitercūq; nō valeat nō valet vt valere potest: licet in cōtrarium distinguatur an nō valeat ex defectu forme vel ex defectu materie: vt no. in. l. an inutilis. §. acceptilatio. ff. de acceptil. In ver. si quis vero no. illud ad quod semper allegatur i fi. q̄ nō est eadē ratio lucrū amittere ⁊ damnū sentire. Item q̄ qui perdit hereditatē ascendētis vel descendētis videtur recipere damnum: potest tñ dici q̄ qui perdit hereditatē ascendētis vel descētis nō dicatur proprie recipere damnū vel perdere lucrū sed quasi lucrū. q; nō est vere debita: sed quasi debita. vt not. in l. si emancipata. S. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ adde. l. j. de impo. lucr. descrip. §. †In prima parte. l. in glo. que incipit. sc; postea. ibi. respondeo hoc facit ratio cōtrariorū. dic q̄ ista sol. nō est bona q; in actionibus cōtrarijs habet locū q̄ vna electa si in ea succūbat pōt ad alterā redire. et nō ob. exceptio rei iudi. l. aureli⁹. §. fi. de li. leg. ⁊ in. l. j. §. de fur. Dic ergo sm doct. q̄ nō ob. exceptio rei iudi. sc; obstat electio per quā altera via fuit cōsumpta etiā si nulla sentētia fuisset lata qō patet in ver. si quis vero. circa fi. ibi vel si ipse certe ipōte ⁊c. vbi patet q̄ etiā si ipōte vellet recedere a via electa ⁊ ire ad alterā nō potest si non erat de ipsonis enumeratis. Si autē q̄rat quare nō hic sicut i aliis actionibus cōtrarijs q̄ vna electa altera permittat. Respōdeo specialē est in casu huius. l. qñ agitur ex eadē scriptura vel dispositione vltime voluntatis via directa ⁊ via obliqua. Et eodē modo solue sequēs cōtrariū de. l. eū qui. ⁊. l. cōtra de inoffi. testa. rectis solutionib⁹ glos. Super scdo casu sunt plures glo. i. q̄ incipit dixit. Quero tex. loquitur quādo copulatiue dixit q̄ volebat valere iure testamenti ⁊ codicillorū quid si conditionaliter. ⁊ rīdet glo. idē. Idē tenet glos. sequ. sup verbo potestatē. in ver. ité hoc intelligo. ⁊ etiā se. q̄ incipit rōne electionis in fi. ⁊ est casus sm verū intellectū in ver. illud quoq; in fi. licet prima facie videat loqui qñ copulatiue: sed nihil ad casum hui⁹. §. ideo intellige etiā si cōditionaliter. Sed op. cōtra istū secūdū casum ex tra glos. q̄ ille due vie sunt cōtrarie ⁊ simul cōcurrerere non possunt: ergo dispositio testatoris videt nō valere ex quo copulatine locutus est. dicūt doct. q̄ illa copula posita inter incōpatibilia resoluit in disiunctiuā. l. si titio fundus. ff. de vsuf. lega. vel dic q̄ stat ppie ⁊ q̄ in origine possunt cōcurrere: sed nō in exercitio: ⁊ q̄ vna electa altera fingit nō cōpetijsse. In glos. seq. q̄ incipit qō eligat hoc eligat hoc est dicere qō in eius arbitrio est quā via eligat ⁊ nulla in hoc est necessitas: sed vt eligat: sc; si vult audiri. ⁊ sic est necessitas causatiua non pcisa. Ad cōtrariū formatū in gl. in. l. j. §. qō ait quoz lega. tene primā solu. q̄ ibi est culpa aduersarij nō rīdentis: q; actor reddebat incertus q̄ via sibi cōpeteret: ideo pōt plures cumulare nec tenet eligere. hic nulla erat culpa aduersarij. In glos. que incipit ratiōe electionis q̄ formatur vnū cōtrariū de. l. hereditas mater

9 tere. S. de pe. here. †Tene mēti primā sol. q̄ quis petijt hereditatē ex vna causa: puta ex testō: ⁊ sic ex dispositione testatoris ⁊ succubuit postea vult petere ex alia causa. s. ab intestato ex dispositione legali. ⁊ ibi q̄ potest. hoc tñ non ex eo q̄ vtraq; via sit directa: sed ex eo q̄ ipse inmittit ex diuersis dispositionibus. hic vero ex eadē ex qua primo egerat. s. testatoris siue ex eadem scriptura siue fine scriptura: ⁊ ista est ratio huius. l. fundamēta lis. Sed opponitur: ⁊ ista op. cōcernit illā. l. hereditas. et videtur q̄ postq̄ succubuit in vna nō possit agere ex alia. l. eg septā te. in prin. ff. de excep. rei iudi. Sol. petitio hereditatis est actio mixta ⁊ sapit naturā realiū in quibus si egit quis ex vna causa ⁊ succubuit ⁊ nūc vult agere ex alia distinguitur an primavi ce expressit in libello causam ⁊ nō. prohibeā agere ex alia aut ea nō expressit: ⁊ tunc oēm causam dominij vel iuris videtur in iudiciū deduxisse: ideo si vnā tñ prosequatur ⁊ succūbat nō potest agere ex alia: vt in. l. si mater. in princi. ⁊. §. j. ⁊. §. eandē. ff. de excep. rei iudi. ⁊ hoc casu loquitur cōtrariū. de. l. ex septāte. primo

10 vero loquitur illa. l. hereditas matertere. †In glo sivero cō petit dic q̄ nunc glo. querit. ponamus quis egit primo ex vna scriptura seu dispositione testōis puta ex testō tanq̄ directus heres ⁊ succubuit: postea vult agere ex alia scriptura seu dispositione eius testatoris facta alio tempore an poterit: ⁊ glo. tenet q̄ sic: q; cessat ratio hui⁹. l. que fundatur in hoc q̄ quis agit ex eadē scriptura vel dispositione. Bal. tenet cōtrariū: q; licet sint diuerse dispositiones habētur tamen pro vna postq̄ vno ⁊ eodem tēpore. s. mortis testatoris incipiunt habere robur ⁊ cōfirmationē. arg. in. l. talis scriptura. in fi. cum ibi not. ff. de lega. j. ista ergo questio glo. differt a tex. quia tex. ponit casum quādo vno ⁊ eodem instāti fecit testamētū ⁊ codicillos videlicet apponēdo in eo clausulam codicillarem. sed glo. loquitur quādo diuersis tēporibus: ⁊ sic erāt diuerse dispositiones ⁊ diuerse scripture. In alia gloss. que incipit vt supra ibi: sed quomodo possessorium tollit petitoriū dic: nam sentētia lata in possessorio nō preiudicat in petitorio. l. ⁊ an eandē. §. fi. de excep. rei in di. Sed dic q̄ hic nō fuit lata sentētia in possessorio tm: sed cū esset missus in pos. ex. l. edicto. ⁊ apparuisset cōtradictor deuentum fuit ad petitorium illi corespondēs: vt in eadem. l. ver. si autē aliquis. ⁊ in illo succubuit: ⁊ postea volebat agere ex iure obliquo tanq̄ fideicōmissarius. In glo. ibi respōdeo nō ⁊c. sed contra de notatis in. l. edicto. in gloss. que incipit secus que dicit fideicōmissarium vniuersalem habere vtile illius. l. remedium. So. sm Ange. illa glo. loquitur quando fideicōmissari⁹ nitebatur ex testamēto hic quando ab intestato: ⁊ codicillus tñ et reputat istam glo. singularē: hoc tamen non placet cū sit eadem ratio: vnde cum ista glo. remittit se ad no. per eam in. o. l. fin. q̄ intelligo. s. in illa glo. que incipit secus. intelligo istā sm illam q̄ non habet directum remedium: sed vtile illius. l. post restitutionē tñ verbalem sibi factam: vt ibi dixi. In glo. que incipit intelligunt quidam ibi: sed Pla. tenet precedentem: vt ille ver. si quis vero nō habeat locum nisi in parentibus ⁊ liberis quibus debetur hereditas ⁊ legitima nō in collateralibus quibus legitima nō debetur ⁊ hoc per rationē que ponitur in fi. nā ⁊ in parētibus ⁊ liberis viget agnatio ⁊ cognatio: vnde si sunt liberi ex masculis dicūtur agnati vsq; ad quartū gradū ⁊ habēt priuilegiū de quo hic. si vero ex feminis dicūtur cognati ⁊ vsq; ad tertiū habēt ⁊ nō vltra. In fi. glo. ibi. vel vtile ex testō dic de hoc vt plene no. in. l. j. ff. de test. Nā si factū est testamentū locū habet actio directa ex testō etiam pro relictis in codicillis: quia dependēt ab eo: ⁊ dicūtur ad testamentū pertinere. l. j. §. eo. sed si nullū factū est testamētum: ⁊ sic recipiūt robur ex additione ab intesta. locū habet vtilis actio ex testō prout testamētum largo modo sumitur. i. mentis testatio non prout sumitur stricte cum non conueniat diffinitio. ſmentis nostre iusta sententia vt in. o. l. j. ff. de testamentis.

De legatis. Rubrica.

In rubrica. dic postq̄ visum est de hereditatibus in quibus versatur vniuersalis successio: nunc sequitur videre de legatis ⁊ fideicōmissis. in quib⁹ versatur particularis successio. Nam ⁊ legatarius in re legata quodammodo heres dicitur vt not. in. l. id tempus. ff. de vsuca. in glo.

2 Dictio quādiu q̄ faciat conditionem.

3 Si quis legauit alimēta alicui quousq; habitauit cū herede et legatarius cum eo nō habitaret an debeat habere legatum.

4 Si legauit simpliciter alimenta an possit heres dicere legatario venias ad domum meam ⁊ dabo tibi alimenta: an vero teneatur heres ea prestare extra domum.

5 Mulier vidua que nō potest repetere dotē ante lapsum annū a morte mariti ⁊ propterea interim alimētatur ab heredibus viri ad quas operas teneatur.
Quid si ex dispositione testatoris tenereť habitare cū herede.

1 QUamuis. †Ōditio migta deficiēs per casum non facit deficere legatum alimētorum. h. o. sm intellectum glo. tam hic q̄ in. l. j. §. de instī. ⁊ sub. qué intellectum sequitur Bar. Qui tamē limitatur per. l. illis liberis. ff. de condi. ⁊ demon. quando legatum alimētorū fuit relictū principaliter fauore legatarij secus qñ fauore heredis vt legatarius habitaret cū herede. Sed adnerte q; ista habitatio est illa que cōcernit fauorē heredis: sed alimēta cōcernūt fauorē legatarij. Bal. autē reprehēdit hūc intellectū dicēs q̄ in casu huius. l. non est verū q̄ conditio migta defecerit: imo fuit impleta eatenus quatenus debebat implere. Nam nō est credendū q̄ testator voluerit iniūgere onus bari. Nam nō est credendū q̄ testator voluerit iniūgere onus bitādi cum herede nisi quousq; vineret heres si ergo mortuus est et legatarius habitauit cum eo quousq; vigit condictio fuit impleta: quatenus erat implēda: vnde potius dicitur finita q̄ defecta. Et sm istum intellectum idem esset in quolibet alio legato annuo etiā si non pro alimentis esset relictum. tamen iste tex. videtur notare aliquā specialitatē in legato alimentor⁹ dū dicit hanc fuisse defuncti cogitationē interpretor ⁊c. Illud ēm quod dicit Bal. procederet si istud onus habitandi fuit appositum conditionaliter: vt lego tibi alimenta si habitaueris cū herede meo: debet enim intelligi sane. s. quousq; poteris habi-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tare:ꝛ sic quouscꝫ vigeris:ꝛ si hoc feciſti impleuiſti conditionē et legatū durabit.licet onus habitandi non duret ſed hic fuit appoſitum illud onus tēporaliter.ſ.quouscꝫ habitaueris.vnde videtur fuiſſe mēs teſtatoris ꝙ qualitercūcꝫ finiatur onus habitādi etiam per mortē heredis finiatur etiam legatū prout in ſimili no.per Cy.in.l.ſi.de indic.vidui.tol.ſ.ꝛ hoc eſſet de rigore iuris ſi non eſſet fauor alimētorum.ꝛ ſic in alio legato annuo:ſed in legato alimentorū eorū fauore imperator interpretatur mētē teſtatoris aliter fuiſſe:videlicet ꝙ habitet quouscꝫ pōt habitare ſicut conditionaliter fuiſſet appoſitū onus:ꝛ ſic licet finiat onus habitādi nō finit legatū: et iſte eſt veriſſimus intellect⁹ quicquid dicat Bal.licet em̄ iſta verba ꝓdiu ꝛ quouscꝫ faciant conditionē:vt in.l.pater ſeuerinā.ſ.fideicōmiſſaria.de condi.ꝛ demon.ꝛ not.in.l.iij.ff.de ſerui.in glo.magna.ꝛ babetur in.l.pe.de excu.tu.Attamen principaliter denotāt tēpus ad ſecūdariam conditionē: vnde nō ſic habēt vim conditionis ſicut ſi principaliter denotarēt eā: vt patet etiam in dictione cū.iuꝛta ea que habētur in.l.ſi titio.in princi.ff.qñ dies leg.ce.¶In glo.ibi cuius contēplatione ſunt relicta.dic.ſ.alimēta.tene in hoc ꝙ illa glos.bene loquitur ſm Bar.ſed Dyn. aliter intellegit vt inſpiciatur cuius contēplatione ſit appoſita conditio habitandi.Barto.reprobat dicēs ꝙ conditio nunꝙ apponitur cōtemplatione legatarij:quia ſua magis intereſt ꝙ legatū ſit purū ꝙ cōditionale. Sed certe iſta ratio poteſt extorqueri contra Barto.Nam eodem modo poteſt dici ꝙ legatū ſemper contemplatione legatarij non heredis contēplatione ꝛ in onere habitandi melius cadit illa inſtitutio cui⁹ fauore fuit appoſitum ꝙ cadat in legato:vnde Dyn.non meruit reprehēdi.Aut enim teſtator habuit reſpectum ꝙ legatarius habitaret cum herede vt gereret eius negotia:ꝛ ſic principaliter conſideraruit vtilitatem heredis ſecundario vtilitatem legatarij:quia in recompenſationem laboris reliquit ſibi alimēta:tunc mortuo herede:quia finitur labor finitur etiam legatum:vt in.d.l.ſeio.ibi enim nō dicit quouscꝫ habitaueris:ſed dicit ſi interueneris vel quouscꝫ interueneris.i.geſſeris negotia heredis meorum:habuit ergo reſpectum principaliter ad heredes:ſi hoc nō apparet præſumitur habuiſſe reſpectum ad legatarium principaliter ꝛ ſecundario ad heredem:quia facilius eſt heredi præſtare alimenta in domo ſua ꝙ extra domū: ꝛ tunc loquitur iſta.l.vt nō finiatur legatum:licet finiat onus habitandi:ꝛ iſte eſt verus intellectus. ¶In glo.ibi vel ibi illud fuit ſub conditione relictum.hic vero purum.Tene prædentem ꝙ hic eſt ſpeciale fauore alimētorum glo.enim innuit ꝙ illa dictio ꝓdiu faciat modum non cōditionem eſt falſum: imo facit conditionem:vt in pluribus allegatis intellige non principaliter:ſed ſecundario:q principaliter denotat tēpus. ¶In glo.ibi.at viuente claudio ꝛc.Circa hoc diſtingue tres caſus ſi claudius viueret ꝛ legatarius cū eo non habitaret aut ſtaret per claudium ꝛ conſequeretur legatum perinde ac ſi ſtaret.l.meuia.de annu.lega.ꝛ.l.qui concubinam.ff.vsori.de leg.iij.niſi hoc faceret culpa ꝛ defectu legatarij: quia tūc idem qō in ſequenti:quia videretur ſtare per legatarium.hoc enim caſu quando per legatarium ſtat legatum nō conſequitur niſi ex iuſta cauſa hoc faceret:vt ſi eſſet mulier:ꝛ nō poſſet cū claudio honeſte morari: vt not.Bald.in.l.caio.ff.imperator.de ali.leg. vbi iuriſconſultus facit mentionē de iſta.l.ponendo ipſam de verbo ad verbum.Aut ſtetit per caſum ſine culpa alicuius eorum:ꝛ tunc ſi eſt legatum alimentorū debetur:vt in bac.l.ſicut eſt caſus mortis nō facit legatū finiri:ita nec alius caſus.Videtur tamē debere intelligi quādo accideret in perſonā heredis:vt qꝛ neceſſe habuit ſe abſentare quē legatarius ſequi non poterat nec tenebatur:ſi autem in perſonā legatarij accideret caſus.videtur ꝙ debeat nocere ipſi legatario nō heredi.iuꝛta ea que habētur:ꝛ no.in.l.ſi vno.ff.item cū quidā.ff.locati.in gl. mag.Quantū autē ad aliud legatū annuū non relictū pro alimentis:videtur ſtandū ſignificatui verborū vt quouscꝫ habitat habeat legatū ſi deſijt habitare qualitercūcꝫ vel etiam caſu cōtingēte in perſona heredis vel in perſona legatarij finiatur legatū vel pro illo tēpore nō habeat:ꝛ ſic ceſſante impedimēto iterū paratus eſſet habitare cōſequetur legatū.l.pater ſeueriā.in fi.de condi.ꝛ demon.Tꝛ predicta quādo iſta conditio habitandi fuit expreſſe poſita per teſtatorem:ſed ſi nō fuit appoſita ſed ſimpliciter legauit alimēta heres dicit legatario venias ad inſtantiam meam.i.in domo mea.ꝛ dabo tibi alimēta: legatarius non vult ſtare ſed vult ꝙ heres conducat ſibi domum ꝛ miniſtret ibi ſibi neceſſaria quid iuris.tex.eſt pro legatario in l.iiij.ſ.fi.de ali.leg.ſm vnum intellectū:ꝛ Tboc quando alimēta petuntur ex diſpoſitione legali vt in muliere vidua que nō poteſt repetere dotem ante lapſum annum. debet tamen interim alimentari ab heredibus viri.iuꝛta ea que habentur in.l. vnica.ſ.exactio.ff.de rei vxo.acti.non tenentur heredes præſtare extra domum:ꝛ illo tempore mulier debet ibi operari ad cōmodū heredis:puta filare tegere ꝛ ſimilia que facere ſcire conſueuit per ea que habētur.ꝛ no.in.l.ſicut.ff.de oper.liber. Quādo autem ex diſpoſitione teſtatoris tenetur habitare cum herede nō teneretur ſibi tales operas impēdere: ſed operas coequeuas impēdere debet ſm Bal.ꝛ etiā Bar.puta parare mensam:aptare lectos:facere coquinā vel ſimilia prout cōueniunt conditioni perſone:fabriles vero operas lucratorias pōt facere pro ſe ꝛ ad ſuam vtilitatem ſm doc.

a ¶Quādiu. Add de glo.ſ.in cle.vñ. de vi.ꝛ ho.cleri. Bart.in.l.pater ſeuerinam.ff. de cōdi.ꝛ demon.

2 ☞Licet in emptorem hereditatis tranſeant iura vtilia actiue ꝛ non paſſiue.ſi tū pateretur ſe cōueniri ꝛ nō exciperet videreꝫ agens feciſſe pactū tacitū de non cōueniendo heredem.

3 Emptor hereditatis licet nō ſit obligatus creditoribus vel legatarijs.nec poſſit ab eis cōueniri eſt tamen obligatus heredi venditori ad reſtituendum quicquid illis ſoluerit.

1 ¶Damus. †Venditio hereditatis nō liberat heredē a legatarijs: ſed ſi quid præſtatur ab emptore recuperatur.hoc dicit. Idem in debitis hereditarijs: vt in.l.fina.ſ.de bere.ven. ¶Not.ꝙ licet in emptorē hereditatis tranſeant iura vtilia actiue:quia poteſt cōuenire debitores hereditarios vtili actione.l.ij.ſ.de bere.vend.non ſic tranſeunt paſſiue:vt ipſe poſſit conueniri a creditoribus hereditatis:ꝛ ſi tamen pateretur ſe conueniri ꝛ non exciperet:videretur agēs feciſſe pactum tacitum de non conueniendo heredem:ꝛ ſi poſtea contra heredem ageret ille poſſet ſe tueri exceptione pacti taciti: vt eſt caſus ſingularis in.l.ij.ſ.de pact. ¶Item not.in fin.ꝙ emptor hereditatis:licet ſit obligatus creditoribus vel legatarijs nec poſſit ab eis conueniri.eſt tamen obligatus heredi venditori ad reſtituendum quicquid ille ſoluerit:quia emendo hereditatem que eſt vniuerſitas iuris cenſetur emiſſe cum omnib⁹ emolumentis ꝛ oneribus ſicut in qualibet vniuerſitate iuris: vt.l. pater menſe.de leg.ij.ꝛ.l.cum filius.ſ.i. ¶Sed pone ꝙ heres anteꝙ venderet hereditatem aliqua legata vel debita ſoluit: poſtea vendidit ſimpliciter nunc moleſtat emptorem dicens ſe ſoluiſſe illa:ꝛ petit ab eo ꝙ ſibi reſtituat. Reſpondeo reſtituere non tenetur: quia cenſetur emiſſe cum oneribus que erant: tunc emptoris cum emit non cum præteritis ꝛ ſolutis ſeu extinctis:vt eſt caſus notabilis in dicta.l.cum filius.ſ.i. ¶Item pone ꝙ hereditas non erat ſoluendo: quia nihil reſtabat ſolutis debitis:ꝛ ſic legata non valebant:vt.ſ.eo.l.ſi vniuerſe.heres tamen reperit emptorem cui vendidit pro centum legatarij volunt ꝙ ipſe ſoluat eis iſta centū.quia hereditas cenſetur fuiſſe ſoluendo in iſtis centum.Reſpondeo non tenetur eis ſoluere: quia illa cenſetur potius habere ex fortuna ꝛ ex ſua induſtria ꝙ a teſtatore.ꝛ iſte eſt caſus in.l.iij.in prin.ff.ad.l.fal.quam alleg at glo.que incipit:quos.tene menti.

2 ☞Quando teſtator ex neceſſitate mandauit heredi ꝙ vēderet rem legatam ꝙ tunc non videatur legatum reuocaſſe.

3 Si ipſe teſtator vendidit ꝛ tradidit ꝛ pretium percepit videtur legatum reuocaſſe ſecus ſi alterum deficiat.
Quid ſi legauit rem vel eſtimationem eius.

4 Eo caſu quo legatum cenſetur reuocatum per alienationem ſi poſtea teſtator rem redimat an legatum reconualeſcat.

5 Si teſtator obligauit rem legatam pro tanta quantitate quantum valebat:an per hoc videatur legatum reuocaſſe.

6 Si teſtator alienauit vſumfructū rei quam alienauerat an videatur legatum vſuffru.reuocaſſe.
Quid ſi legauit integrā proprietatē cū vſufructu:tūc alienādo vſumfructum non videtur reuocaſſe legatum proprietatis.

1 ¶Eli poſt teſt. †Teſtator non videtur reuocaſſe legatuꝫ ſi poſt teſtamentum rem legatam alteri obligauit:ſed heres tenetur eam luere.hoc dicit. ¶In glo.ſ.ſi.ibi. de lega.ij.ſi res ꝛc.Et iſtam diſtinctionem dicit ibi Barto.habere locum quando erat obligata pro alio debito ꝙ ipſius teſtatoris.ſi vero pro debito ſuo dicit ꝙ indiſtincte tenetur heres eam luere:quia ſi non luit per eum ſtat quominus præſtari poſſit:ꝛ ſic tenetur ex facto ſuo.ipſe enim tenetur ſoluere illud debitum cum ſit obligatus: ſed quando eſt obligata pro debito alieno non ſtat per eum:quia cum ad aliud debitū non ſit obligatus non pertinet ad eum illud ſoluere. Iſta eſt magna limitatio ad illam.l.que loquitur indiſtincte vnde puto ꝙ habeat locum quando etiam pro debito teſtatoris. Nec ob.ratio Bar. quia imo ſtat per legatarium eo caſu quo teſtator ignorauit eā eſſe obligatam:quia præſumitur voluiſſe ꝙ legatarius eā luat ſi reperiatur obligata. ¶In ſequenti glos.opponitur ꝙ obligando alteri videatur legatum reuocaſſe.l.rem legatam.ff.de adi.lega.ꝛ.l.fideicommiſſa.ſ.ſi rem.de lega.iij.So.hic alienauit non

uit non ex toto:quia nō tranſtulit dominium ſed cōſtituit ius in re:in legibus autem contrarijs alienauit ex toto tranſferendo in alium dominium quo caſu aut alienauit donando ꝛ cenſetur legatū reuocaſſe.i.rem legatam.de adi. leg.aut alienauit vendēdo:ꝛ tunc aut neceſſitate nulla cogēte:ꝛ idem aut cogente neceſſitate rei familiaris:ꝛ tunc non videtur legatum reuocaſſe.ꝛ ideo ſi rem poſtea redimat debebitur legatario ſi nō redimat tenetur heres vel redimere ſi poteſt vel ſoluere eſtimationē eius.l.fideicōmiſ.ſ.ſi rem.de leg.iij. ¶†Precedēs tamē dictum quando vēdidit non cogēte neceſſitate limitatur quatuor modis.Primo quādo ipſe teſtator vendidit ſecus ſi mandauit heredi ꝙ venderet. Nam per hoc non videtur legatū revocaſſe.vt no.in.l.poſtꝙ.in fi.ff.vt le.no.caue. †Secundus qui babet locū quando vendidit ꝛ tradidit ꝛ pretium percepit alio deficiente:ſecus ſm Bal.qui allegat ad hoc.l.predia.ſ.liberto. de fun.inſtru. Tertius caſus eſt qui habet locum:vt dixi quādo rem legat ſimpliciter:ſi vero rem vel eſtimationem eius nō ceſſetur legatum revocaſſe per venditionē volūtariam: imo debebitur eſtimatio.l.lucius.la.ij.de lega.ij. Quartus caſus eſt ꝙ habet locū quando legauit pure:ſi autē ſub conditione ſi mea erit cum moriar indiſtincte etiam ſi alienauit ex neceſſitate legatū extinguitur per alienationē.l.ſtichū qui meus erit.de lega.ſ.a iſte caſus concernit limitationem tertij caſus. ¶†Sed queritur eo caſu quo ceſſetur legatū revocatū per alienationē: ſi poſtea teſtator rem redimat an reconualeſcat legatum. dic ꝙ non per.l.cū ſeruus.ff.de adi.leg.ſm Bald.cuius ſunt oīa iſta. †Item pone ꝙ teſtator obligauit pro tanta quātitate quantū valebat illa res. Utrū per hoc videatur legatū revocaſſe:videtur ꝙ non per hunc text.qui loquitur indiſtincte.Contrarium dic ſm Cy.per.l.antepe.ff.de lega.iij.que incipit qui habebat: quia nō eſt veriſimile ꝙ eam luat:certe poteſt ex veriſimilibus coniecturis aggravare contrariū propter affectionē quā teſtator habebat ad rem:qꝛ fuerat ſuorū antecceſſorū.l.ſi in emptione.ff.de mino.ꝛ ſic habito reſpectu ad hanc affectionē non videtur obligata pro tanto quātum valet:quia non eſt veriſimile ꝙ velit eam dimittere penes creditorē:ꝛ iſto caſu puto ꝙ nō babeat locū illa.l. ¶†Ultimo queritur quid ſi teſtator alienauit vſumfructum rei quā legauerat.glo.in fi.dicit aliud in vſufru.Tu dic ſm Jaco.de ravē.ꝛ Lyn.ꝙ aut legauerat dūtaxat vſumfruc.ꝛ poſtea ipſum vſumfructum obligat vel alienat alteri:ꝛ tunc idem per omnia qō dictū eſt.ſ. aut legauit integrā proprietatē cum vſufructu:ꝛ tūc alienando vſumfructum non videtur revocaſſe legatum proprietatis. ¶Sed ſi queritur an cenſeatur revocatum legatū vſuffruc.diſtinguendum eſt:vt.ſ. quia quod iuris eſt de toto quo ad totum idem iuris de parte quo ad partem.l.que de tota.ff.de rei ven.ꝛ vſuffru.eſt pars rei legate integralis:vt.l.recte dicimus.ff.de verbo.obliga. ¶In gloſſ.ſeq.in fi.ſed ſi ſolui.dic ꝙ ibi loquitur in donatione facta inter coniuges que eſt improbata a iure:ꝛ ſic eſt ipſo iure nulla ab ipſo principio:licet morte donātis confirmetur: vnde de facili revocatur ſi donans eam alteri obligat. Nos loquimur in legato quod eſt validum a prin.ꝛ non improbatum:licet nō beat efficaciam niſi poſt mortem teſtatoris ꝛ aditionem heredi tatis:vnde difficilius revocatur.

2 ☞Si teſtator legat ſeruo communi inter ſe ꝛ alium valet legatum:ꝛ totum acquiretur ſocio.

3 Si quis legat filio ſuo ſpurio vel ipſum inſtituat non valet legatum vel inſtitutio.
Si poſtea facit ipſum legitimari an reconualeſcat.

4 Quid ſi pater dixerit inſtituo filium meum ſpurium vel ſibi lego cum erit capaꝫ per legitimationem.

1 ¶Eruus teſtamento. †Qui legat ſeruo proprio ſine libertate nō videtur libertatem legaſſe:ideo nō valet legatū nec reconualeſcit:licet ſeruus ex poſtfacto libertatem conſequatur.hoc dicit. ¶In glo.ſ.ibi nec de ſeruis.ſ.j.l.quidam.ꝛ dic ꝙ ibi loquitur quando inſtituitur ſeruus pprius ſine libertate quo caſu fauore inſtitutionis cenſetur relicta libertas non ſic in legato quod nō eſt ita favorabile:quia non facit quem decedere inteſtatum ſicut inſtitutio. ¶In glo.ibi.de teſta. mili.l.ex bis.dic ꝙ loquitur in legato.ꝛ tamen videtur tacite relicta libertas: ſed ibi propter tria: ſcilicet fauore militis ꝛ fauore libertatis:ꝛ quia legauit ſibi tā ꝙ liberto: ꝛ ſic verba enūtiativa emiſſa principaliter propter aliud inducunt diſpoſitionem concurrētibus predictis. ¶In glo.ibi.alij legetur:quia tunc acquireretur legatum ſerui legatario:ꝛ ſic ceſſat ratio inualiditatis que eſt ꝙ nulli poteſt legatum illud acquiri.nam ſibi non:quia non eſt capaꝫ.l.quod attinet.de regn.iur.domino non:quia non habet alium dominū ꝙ heredē:ꝛ ſic reacquireretur ipſi heredi:vnde eſſet legatū nu-

2 gatorium:ſicut ſi ab ipſo herede ſibi ꝓpſi factum eſſet. †Sed pone ꝙ legat quis ſeruo cōmuni inter ſe ꝛ alium certe valet ꝛ totum acquiretur ſocio.l.verum.ſ.ſi cōmuni ſeruo.ff.pro ſocio.ꝛ adde bonam glo.circa hāc materiam in.l.ſed ſi in conditione. ſ.ij.vel.iij.ff.de bere.inſti. ¶In glo.ſi.ibi ſecus ſi eo viuo. Dic ꝙ omnes doc.reprobāt hanc glo.quia imo etiā ſi eo viuo cōſequeretur libertatē non reconualeſceret legatum propter regulam catonianā que eſt ꝙ quādocūcꝫ legatū eſſet nullū propter aliquā cauſam ſi teſtator tēpore teſtamēti mozeretur non recōualeſcit:licet illa cauſa ceſſet vīēte teſtatore. Nec ob.l.alleg.in glo.qꝛ regula predicta locū ſibi vendicat in tribus caſib⁹.ſ.quādo eſſet nullum propter defectū teſtatoris vel quādo migta cōſideratione teſtatoris ꝛ legatarij: ita erat hic: quia legauerat ſeruo proprio. Nam alius ꝙ ipſe dñs potuiſſet legare:ſed ipſe dñs nō. Tertius caſus eſt quādo migta cōſideratione rei legate ꝛ legatarij:vt ſi tibi legat teſtator rem tuā propriā: nā ſi illa res eſſet legata alteri valeret:ꝛ ſi tibi legarētur alie res ꝙ illa ſimiliter valeret:ſed qꝛ illa legatur tibi nō valet nec expoſitacto reconualeſcit:licet deſinat eſſe tua vīente teſtatore.l.cetera. ſ.j.de leg.j.Si vero legatū eſſet nullum ſolū propter incapacitatē vel conditionē legatarij:tunc illa regula nō habet locum: imo ſi illa incapacitas ceſſet vīēte teſtatore reconualeſcit legatum.l.interuenit.de le.præſt.ꝛ.l.nō intelligitur.ſ.qñ.ff.de iure fiſci. hic autē non erat nullū ſolū propter cōditionē legatarij:

3 ſed migta conſideratione.vt dictū eſt. †Sed pone ꝙ quis legat filio ſuo ſpurio vel ipſum inſtituit nō valet legatū vel inſtitutio:poſtea facit ipſum legitimari vtrū reconualeſcat videtur ꝙ nō:qꝛ erat nullum migta cōſideratione patris ꝛ filij: nā ipſi filio:licet ſpurio poteſt legari a quolibet alio ꝙ a patre:vt nota.in aut.qui.mo.na.effi.ſui.ſ.fi.ꝛ pater potuiſſet legare cuilibet alteri ꝙ ſpurio.Contrariū tamē determinat Bart.in.l.j.ff. de reg.ca.per dictā.l.non intelligitur.ſ.aliquādo de iure fiſci. Nec ob.iſta.l.ſm eū: qꝛ hic teſtator poterat prouidere circa iſtā cauſam inualiditatis relinquēdo libertatē: vnde cū nō prouderit.l.ſibi nō ſubueniꝛ.ar.in.l.qꝛratio.ff.de condi.inſti.ſed circa illegitimitatē prouidere nō poterat: qꝛ nō ptinebat ad ipſum facere illum legitimū:ſed ad principē.ideo text.ibi ſubuenit vt ceſſante cauſa inualiditatis reconualeſcat. Bald.hic idē tenet et aſſignat aliā rationē.ſ.fauore filiationis:ſed in.l.eā quā.j.de fideico.in pe.col.tenet contrarium de quo miroꝛ. †Et plus dicit ꝙ etiam ſi pater dixiſſet inſtituo filiū meū ſpuriū vel ſibi lego cū erit capaꝫ per legitimationē ꝙ nihilominus nō valeat nec reconualeſcat qō nō eſt verū:bene tamen poſſet procedere dictū ſuū qñ defectus prouenit ex ſolū inhabilitate teſtatoris vt ſi filius fa.vel minoꝛ.xiiij.annis faceret teſtū. ꝛ cōferret inſtitutionē vel legatum in tēpus quo erunt habiles ad teſtandū:nā nō valeret nec haberet locū.l.in id tēpus.de bere.inſti.per.l.i.ſ.j. de leg.iij. Nos loquimur quādo defectus nō erat mere in teſtatoꝛ:quia erat habilis ad teſtandum cum alio nō cum ſpurio. tene menti:ꝛ vide in predictis locis:qꝛ non ſunt in alijs locis.

2 ☞Subſtitutio vulgaris pōt fieri i legato ſicut in inſtitutiōe. Si legatarius moriatur anteꝙ agnoſcat legatum vel repudiet an tranſmittat ad heredem ſuū an autē locus ſit ſubſtitutioni.

3 Fideicommiſſum an poſſit fieri in legato.

1 ¶Si legata. †Subſtitutio vulgaris facta in legato expirat per additionē primi legatarij.b.d. Sic et facta in hereditate: vt in.l. poſt aditam.ſ.de impu.ꝛ alijs ſubſti. ¶Nota.ergo

2 ꝙ poteſt fieri ſubſtitutio vulgaris in legato ſicut in inſtitutione.l.vt heredibus.de lega.ij.puta lego tibi fundū:ꝛ ſi nolueris ipm lego ſempronio. Sed pone ꝙ moriaris anteꝙ agnoſcas legatum vel repudias vertitur conuentio inter heredē tuum ꝛ ſempronū:quia heres tuus dicit ad ſe legatū trāſmiſſum cū etiā ab ignorante tranſmittatur poſtꝙ dies eius ceſſit.l.cū pater.ſ.ſurdo.de le.ij.ſed ſempronius dicit boc procedere quando legatarius nō habet ſubſtitutum vulgarem: aꝛs ille debet præferri legatarij heredi.Quid iuris.de boc vide tex.ꝛ Barto.

3 plene diſtinguentē in.l.iij.ſ.j.ff.de adi.le. ¶Itē bic loquitur in ſubſtitutiōe vulgari:quid in fideicōmiſ.ſi legatur tibi fundus ꝛ rogaris alteri reſtituere pone ꝙ nō acceptas legatum vel acceptas ꝛ non fuiſti cōſecutus quid erit de fideicōmiſſario an ſibi tenearis: vide de boc in.l.fideicōmiſſarium.de leg.j.ꝛ.l.imperatoꝛ.in prin.de leg.ij.ꝛ vtrobiqꝫ no.per glo.ꝛ doc.

2 ☞Legatarius nō dicitur occupare rem legatā cū vitio quādo eam occupat ante hereditatē non aditam vel poſſeſſionem non apprehēſam per heredem nec per boc cadit a iure ſuo ſed ſolum tenetur reſtituere heredi ſi imminebat falcidia.

3 Legatum ſi conſiſtat in quantitate vel in genere et legatarius ſubtraxit aliquam rem heredi que non erat legata: ſed pro legato erat obligata an cadat a legato.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Si testator dedit licentiam legatario accipiendi propria autoritate non perdit tunc legatum.

4 Occupans aliquam rem suam propria autoritate an per hoc cadat a iure suo.

1 **MOn est dubium.** †Legatarius q rem legatā pro-
2 pria autoritate occupat cum vitio cadit ab omni iu re suo.b.d.ista singularis.l. ¶†Et dicitur occupare cū vitio qñ post aditā hereditatē ⁊ apprehēsam possessionē per heredē occupat: secus si hereditas non esset adita vel possessio nō esset apprehēsa: ⁊ sic vacaret: q: tūc licet vitiose: nō tñ tantū quantū in primo casu. ideo solū tenet restituere heredi p interdictū quoꝝ bo. si imminebat fal. l. j. §. redigūtur. ff. quoꝝ leg. ⁊ hoc dicit glo. in effectu: nō autem cadit a iure suo. ¶In teg. ibi. act. sed quid ad rumbum q denegetur sibi actio postq̄ rem habet apud se. nō em̄ indiget agere sed pōt retinere. Sol. imo nō potest: q: cadit a iure suo: ⁊ heres pōt eā ab eo repetere vt no. in simili per glo. in. l. sed ⁊ partus. in vl. glo. ff. qō me. cau. An autē cadat ipso iure vel requirat̄ sūa p̄uiatiua. dic qō no. in simili. §. de iur. om. iu. l. in criminali. ⁊ in aut. qui rem. de fac. san. eccle. ¶†In teg. ibi quas subtraxisse. sed pone q̄ legatum
a ¶Occupare p̄ pria autoritate. Adde an ⁊ quādo dicatur quis occupare p litis cōtest. vel sniam. vide p Bar. i. l. si plures. ff. de leg. j. c. tibi qui. ⁊. c. duob⁹. de resc̄ri. li. vj. c. pe. de fo. cōpe. glo. in. c. capitulū de resc̄ri.
3 cōsistebat in quātitate vel in genere: legatarius aūt subtraxit aliquā rem heredi q̄ nō erat legata: sed pro legato erat obligata an cadat a legato: ⁊ videtur q̄ solū a iure hypothe. qō habebat in illa re per istam literam. de boc vide glo. ff. qō me. cau. l. eg̃tat. que incipit sed nūquid. ¶Item pone q̄ testator dedit le gatario licentiā accipiendi propria autoritate. respondeo non habet locū ista. l. p. l. titia. cū testamēto. §. j. ff. de le. ij. cū ibi no. ⁊ eodē modo si testator legasset executori testamēti. nam sicut ille pōt soluere alijs: ita ⁊ sibi ipsi. l. fistulas. §. fundus. ff. de contraben. empt. fm Bald. ¶Ultimo extra glo. ⁊ docto. fortiter ⁊ subtiliter opponitur: nā videtur q̄ quis nō cadit a iure suo ni si occupet cū violētia ablatiua vel cōpulsiua: vt. l. si quis in tan tā. j. vnde vi. ⁊. l. eg̃tat. qō me. cau. Solu. speciale est in casu isto: vt etiā si sine aliqua violentia occupauit propria autoritate cadat a iure suo: debet enim recipere de manu heredis: ⁊ forte ratio est: q: tractat de lucro: ⁊ q: sibi acquiritur dñium ipso iure per regulas iuris: vt regulariter acquiritur per traditionē vnde sicut de facili sibi acquiritur: ita de facili pditur. †Nā sic
4 a ¶ alia re ꝓpria quā quis pōt occupare ꝓpria autoritate[a] si boc nō facit cū violētia: ⁊ maxime cū possit hoc facere sine violentia: iuxta no. per Jnno. in. c. olim. de resti. spo. ⁊ eodem modo si occupat sibi rem debitā in acti. personali: licet em̄ sit predo nec per hoc acquiret dominiū. l. si eg̃ stipu. ff. de acqui. pos. nō proꝑterea cadit a iure suo qñ sine violētia cōmitteret tñ furtum. si alius cui furripuit haberet ius retinendi ⁊c.

SI fortidianum. †Coniuncti re fa-
ciunt sibi partes
per accursum. b. d. declara hic: vt. j. de ca. tol. §. finau
tem disiuncti. ⁊. §. si vero. non omnes. ¶In glo. ibi
non animo admēdi: als cōtra: sed quomodo cognoscitur boc
dixit Dy. in. l. nam ad ea. de condi. ⁊ demon. q̄ si legat secūdo
sub memoratione primi puta fundū quē titio legaui: sempro
nio lego videtur titio ademisse. als secus. Bart. reprehēdit: vt
dixi. §. titu. j. l. iij. Dic bene ⁊ aut in eadē volūtate: ⁊ tūc ha
bet locū dictū Bart. qz non est verisimile q̄ in eadē voluntate
penituerit nisi qñ eidē cui primo legauerat iterū legat. vt. d. l.
nam ad ea. Si vero in diuersis volūtatibus locū habet dictū
Dy. qz tūc est magis verisimile q̄ penituerit: ⁊ ita pōt intelligi
§. quē glo. alleg. ff. de adi. le. l. träfferri. Bal. aūt aliter loquitur
q̄ aut apponit dictionē aduersatiuā. puta fundū autē quē le
gauit titio lego sempronio: ⁊ tūc videtur a titio ademisse: intelligere etiā in eadē volūtate. Aut apponit dictionē cōtinuatiuā:
puta tē fundū quē legauit titio lego sempronio: ⁊ tūc nō videt
a titio ademisse: sed sempronio sibi cōiūgisse: ⁊ boc vt. §. dixi qñ
in eadē volūtate: sed in diuersa tenerē dictū Dy. indistincte.
2 ¶Statutum si imponit penam declinanti iurisdictionē potestatis: ⁊ clericus declinet non incidit in penam.
Non nocet nolenti qui velle non potest.
Frustra petit quis quod restituere tenetur.
3 1 **BAdministratione.** †Conditio i-
possibilis de iure non vitiat legatum sed vitiatur ⁊ reiicitur. b. d. De boc in. l. obtinuit. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ plene per Bar. in. l. j. de condi. insti. ⁊ idem si est impossibilis de facto: sed cōtractus bene vitiatur ex appositione talis
2 conditionis. l. non solum. ff. de act. ⁊ obli. ¶†In fi. l. ibi. cū etiā si vellet. no. quia non nocet nolenti: quādo velle nō potest. Unde inducitur per Jac. bu. ⁊ alios si statutū imponit penā declinanti iurisdi. potestatis: ⁊ clericus declinet[b] non incidit in penam: quia si vellet consentire nō posset: vt in. c. si diligēti. de fo. cōpe. Statutū ergo debet intelligi de illis qui in potestatē consentire possunt ⁊ eius iurisditionē prorogare qō facere nō possunt clerici. Preterea tale statutū generale nō cōprehēdit cleb ricos nō subditos iurisditioni statuentiū nec p̄sumit statutētes de eis sensisse cū prohibeātur statuere cōtra eos. ar. l. si pater. ff. que in frau. cre. ⁊ in. l. si quis sub cōditione. ff. de condi. insti. ⁊i ibi no. ⁊ qō habetur ⁊ no. in. c. eos. de immu. ec. lib. vi. in nouel. ⁊ adde qō no. Bald. in auf. clericē. §. de epi. ⁊ cle. ¶In glo. ma. ibi secus in alio. dic. ſ. qui possit esse tutor: ⁊ cui fuisset relictū si tutelā gesserit: q: nō gerēdo nō cōsequitur relictum: vt in. ll. al
3 leg. in glo. ¶†In glo. ibi. sed videtur etiā solutū peti supple ⁊ sic videtur q̄ peti nō posset cuius cōtrariū hic dicitur. nā frustra petit q̄ restituere tenetur. l. dolo. de doli excep. Sol. vt. j. in ver. vel dic q̄ hic vbi ponitur vera solutio: q: hic loquitur ilegato qō nō vitiatur ab impossibili conditione vnde nō est verum q̄ si soluatur possit repeti. Contrarium loquitur in cōditione facta inter viuos que vitiatur ex impossibili conditione vel causa. ideo qui dedit ignoranter ob causam possibilē potest repetere per cōdictionē ob causam vt in cōtrario glo. vitiatur enim illa datio ⁊ sic efficitur retractabilis.
2 ¶Si heres scriptus patitur controuersiam de hereditate legatarij conueniunt scriptū sed creditores hereditarij possunt conuenire vel scriptum vel mouentem controuersiam.

1 **SI in fraudem.** †Si heres scriptus patitur controuersiā de hereditate lite pendēte nō tenetur soluere legata nisi ꝑstita cautione q̄ euicta hereditate restituen
c tur: sed cautio cui si plusq̄ per. l. fal. p̄statur etiā si de hereditate questio sibi nō moueatur: si tñ dubitatur an imminet falcidia. b. d. De istis duab⁹ questionib⁹ habetur. ff. si cui plusq̄. per. l. fal. per totū. ⁊ in ista. l. ponitur differētia que est inter eas ⁊ in glo. fi. bic. ¶In text. ibi que testamēto relicta sunt. Dic q̄ heres scriptus volēs effugere ⁊ differre solutionē legator sub misit quēdam: vt sibi moueret questionē super testamēto: ⁊ sup hereditate; ⁊ lite pendēte recusabat soluere legatarijs: eo quia si aduersarius obtineret legata essent inualida: vnde petebat differri quousq̄ lis finiretur: certe legatarij non tenentur boc expectare: sed possunt offerre cautionē a prętore inuentam in qua dicitur q̄ euicta hereditate redditur. ¶Sed opponit forti
7 ter q̄ imo heres non cogatur soluere lite pēdente. l. ita tamē §. quoties. ff. ad trebel. ⁊ de act. ⁊ ob. l. qui cum herede. et de excep. rei iudi. l. ij. in quibus est expressum. Sol. duas habet vias heres: primo vt repellat legatarios per illam exceptionem ne fiat in preiudicium lite mota. vt in contrarijs: aliam vt soluat prestita dicta cautione vt bic. nec alio modo video posse solui. Si tamen lis nō esset adbuc mota: sed aliquis minaretur mouere cogeretur heres soluere etiam cautione nō prestita: quia mine possunt esse elusorie. l. bec autē. in pri. ſi cui plusq̄. per. l. fal. idem si esset mota lis. sed legatarij possunt ostēdere q̄ fraudulēter ⁊ facta collusione cū herede scripto: vt in glo. q̄ incipit.
2 ¶sed nōne ⁊ hoc de iure veteri ante. l. fi. §. de pe. here. p illā aut. l. distinguitur inter legatarios ⁊ creditores hereditarios vt legatarij cōueniant scriptū. Creditores vero possunt vel scriptū vel mouentem controuersiam conuenire.
2 ¶Ugo non dicitur proxima vel coniuncta marito q̄ nō est coniuncta sanguine sed affinitate: imo nec est affinis sed principium affinitatis: idem tamen in ea quod in affine.
3 Statutum q̄ mulier non possit contrahere fine presentia duorum attinentium vel propinquorum: an maritus possit interuenire tanq̄ attinens vel propinquus.
4 Legatū factum de re aliena qñ valeat ⁊ quādo non. ⁊ nu. j.
5 Si testator legat rem suam quam putabat alienam an valeat legatum.
6 Si legauit rem alienam in qua nō habebat aliquod ius in re: sed ad rem que erat debita actione personali: an videatur tunc legasse illam actionem.
Si illa res aliena erat debita legatario an legatum valeat.
7 Si heres redemit rem alienam legatam ab eo quē putabat dominum ⁊ non erat an iterum teneatur redimere a domino.
8 Prelegatum factum coheredi de re aliena si euincatur an possit agi contra coheredes de euictione.

1 **UM alienam.** †Legatum rei alie-
ne factū a sciente valet: sed si ab ignorante non valet nisi factum sit coniuncte persone vel vxori vel alteri cui verisimile sit testatorem etiam si sciuisset legaturum. b. d. notabiliter: ⁊ semper allegatur ⁊ habet materiam longam de qua in. l. si dom⁹. §. de euictione. ff. de leg. j. ¶In text. ibi. peti potest: debet ergo peti ipsa res: licet sit aliena. Sed contra imo debet peti factum scilicet vt

scilicet vt heres condemnetur ad redimēdum eam a domino: vt. l. titia tesserā. in prin. de leg. ij. Solutio. aut testator legauit rem. ⁊ debet peti ipsa res: vt bic. ⁊ in. l. si domus. §. qui confitetur. de lega. j. aut mandauit heredi q̄ redimeret: et debet peti ipsum: vt in contrario. ⁊ tūc post morum succederet obligatio ad interesse: quod dic vt ibi: nota. plene per Bartolum. ¶In text. ibi. q̄ si suam esse putauerit supple simpliciter non respectu alicuius cause nulle vel finite als etiam si coniuncte persone factum esset non deberetur: vt not. glosſ. singularis in dicta l. si domus. §. de euictione. ⁊ probatur in. l. sticho. de vsufruc. le-
2 ga. ¶†In text. ibi vel vxo. Not. ex ista aduersatiua q̄ vxor nō
a dicitur proxima vel coniuncta marito: [a] quia non est coniuncta sanguine: sed affinitate: imo nec est affinis: sed principium affinitatis: idem tamen in ea quod in affine vt in. l. maritus. §.
3 de procura. †Et est argu. si statutum dicat q̄ mulier non pos-
b sit contrahere sine presentia duorum attinentium[b] vel propin quorum maritus non possit interuenire tanq̄ attinēs vel propinquus dic vt no. in. l. §. vlt. ff. vi vir. ⁊ vxor. ¶In text. ibi: vel alij talí persone dic q̄ boc relinquitur arbitrio iudicis qui sit talis cui verisimiliter testator reliquisset vt si erat familiaris dilect⁹ qui longo tempore sibi seruierat: vel si reliquit forte pro anima: als regulariter presumitur contrarium quia si sciuisset esse alienam nō grauasset beredem de redimendo. Et adde aliū casum vbi valet etiam factum ab ignorante: et non coniuncte persone qui habetur in. l. heres. pro certo fundo. ff. ad trebel.
4 ¶†Opponitur in glosſ. tribus modis. Primo q̄ indistincte valeat legatum factum de re aliena etiam ab ignorante: et non coniuncte persone: vt in. l. vnum ex familia. §. si rem. de lega. ij. Solutio. verum est quando esset aliena. id est non testatoris. tamen esset eius heredis quem testator poterat grauare et idem si alterius quem grauare poterat eadem ratione: bic quando erat alterius quem grauare non poterat. Aduertendum tamen q̄ licet in primo casu valeat vt heres compellatur eam tradere non tamen transit dominium ipso iure in legatarium eo modo quo transiret si esset propria res: vt not. per glo. in. l. papi. ff. de serui. ⁊ j. de lega. j. l. j. ¶Secundo opponitur econuerso q̄ indistincte non valet etiam si a sciente et coniuncte persone: vt in. c. filius. extra. de testa. dicit glosſ. aliud de iure canonico. Tu dic q̄ in preiudicium domini verum est q̄ nō valet: sed in preiudicium heredis q̄ teneatur eam redimere a domino: vel si non potest iusto pretio teneatur soluere iustam estimationem bene valet: vt bic. ⁊. l. non dubium. §. fina. de leg. iij. vel dic q̄ si legat rem alicuius ecclesie non valet indistincte: quia cum non possit alienari sine magna solennitate non videtur de ipsa commercium sicut nec de re principis. l. apud iulianum. §. fina. de lega. j. Quid autem in re dotali an ipsa dicatur esse commercium cum prohibeatur alienari per. l. iulia. dic vt in. l. dotalem. cum ibi not. ff. de mili. test. ¶Tertio ⁊ vltimo opponitur q̄ valeat quo ad quid non reiecta distinctione buius legis. ff. de lega. j. serui electi. §. fina. ⁊. l. si domus in fine. Solu. distinctio buius. l. habet locum quando testator in illa re nullam partem habebat quotam vel integralem: puta vsumfructum. nec etiam habebat aliquod ius in re als illam tantum partem vel ius videretur legasse: ⁊ in illis teneret legatum indistincte etiam factum ab ignorante: ⁊ non coniuncte persone: vt in contrarijs. In alia vero parte vel in eo quod ipse nō habebat an valeat vt teneatur illud redimere: puto distinguendum prout hic. Vel potest dici q̄ indistincte non valeat etiam si factum fit a sciēte quasi videatur se restringisse solum ad ius et partem quam habebat. arg. in. l. qui tabernas. ff. de contra-
5 ben. empt. ¶†Sed quero extra glo. quid econuerso si legat rem suam quam putabat alienam. Responde aut erat sua irreuocabiliter: ⁊ valet in specta veritate potius q̄ falsa opi. arg. in. l. regula. §. qui ignorauit. ff. de in. ⁊ fac. igno. quia plus erat in veritate q̄ erat in opi. Aut erat sua reuocabiliter: vt quia erat sibi legata ab alio testatore et ipse ignorabat tamen dominium ignoranti erat quesitum: sed si repudiaret fingebatur non quesitum. l. proinde. si cert. peta. Isto casu distingue an ille testator postq̄ sciuit acceptauit: ⁊ idem quod. §. aut repudiauit. et tunc Dy. dixit. non valere legatum a se factum quasi videatur ipm reuocasse. Barto. contra vt habeatur perinde acsi nunq̄ fuisset sua: sed tunc valeret si boc scinit quod dic vt no. per eos in. l.
6 seruum filij. §. de lega. j. ¶†Item quero extra glo. quid si legauit rem alienam in qua non habebat aliquod ius in re: sed ad rem que erat debita actione personali. Respondeo videtur tunc legasse illam actionem: ⁊ illa est sibi cedēda: ⁊ ad aliud nō tenetur heres. text. est in. l. apud iulianum. §. idem iulia. si fundum. de lega. j. ¶Item pone q̄ illa res aliena non erat debita testatori: sed legatario actione personali videtur non valere sicut si esset sua propria. l. mea res. de conditio. ⁊ demon. Contra

rium dicit gloſſ. ff. de lega. ij. l. cum pater. §. pater filie. si factum fuit a sciente quod dic vt ibi. ¶In seq. glo. ibi iusto pretio redimat boc: vt not. in. l. plane. §. quod si rem. de lega. j. per Barto.
7 ¶†Sed pone q̄ redemit ab eo quem putabat dominū: ⁊ non erat an iterum teneatur redimere a domino vt sic faciat eam legatarij: videtur q̄ sic per. l. buius modi. §. qui seruum. in fine. de lega. j. vbi habetur q̄ tenetur eam facere legatarij. Tu dic ne in infinitū grauetur q̄ non tenetur eas amplius redimere: sed cedere actionem contra illum a quo redemit si res euincatur. per id quod not. j. in glosſ. fina. ⁊. d. l. si domus. §. de euictione. Si autem adbuc non redemerat ab aliquo: quia forte eam repetit in hereditate ⁊ tradidit legatario: ⁊ postea ad notitiam legatarij peruenit q̄ erat aliena videtur q̄ etiam anteq̄ euincatur possit compellere heredem ad redimendum: quia tenebatur eam facere legatarij quod non fecit. vt in. d. §. qui seruū in fi. iuncta. l. cum quis. §. qui hominem. ff. de solu. ¶In glosſ. magna ibi. nec creetur inuidia inter fratres: alij dicunt q̄ ratio filiationis nibil ibi operatur: ⁊ quia idem esset in extraneis
8 institutis heredibus si vni eorum est prelegata res aliena: vt si euincatur non possit agere contra coheredes de euictione: sed debeat sibi sufficere commodum hereditatis: quando vero legatur ei qui nō erat institutus ⁊ si bi postea euincitur habet be ne regressum de euictione. l. si domus. §. j. nisi heres semel eam redemisset ab eo quem putabat dominum: vt. §. dixi reiecta distinctione quam. j. facit gloſſ. ver. vel dic an testator crederet eā esse certi hominis vel incerti. Bald. videtur tenere q̄ ibi erant coniuncti: ⁊ ille cui erat res prelegata volebat vti priuilegio cōiunctionis cōtra alios coniunctos quod facere non potest. ar. in. l. sed ⁊ milites. de exec. tu. nec est curandum an sint filij vel b alij coniuncti plus placet precedens solutio: vt dicamus q̄ valeat prelegatum factum vni ex heredibus de re aliena: tamen sibi non debetur euictio a coheredibus. si vero alteri non here di valet fm distinctionem buius legis. ⁊ debetur euictio. ¶Ultimo gloſſ. querit. pone q̄ testator tenebat rem alienam tanq̄ suam ⁊ eam vt suam legauit tibi extraneo tu eam petis ab bere: heres dicit legatum non valere: quia factum ab ignorante ver errante ⁊ non coniuncte persone. vt in boc tex. glo. notabiliter vult q̄ boc heres non possit allegare quominus teneatur tradere. Nam ex quo possidebat testator in boc videbatur sua: ⁊ heres qui etiam possidet saltem quod habet tradere tenetur: quia testator in ea plus dilegit legatarium q̄ heredem non tamen posset heres compelli ad eam redimendū: ⁊ si euin ceretur non teneretur de euictione.
2 ¶†Pater si filie legauit simpliciter centum: deinde in dotem dedisset centum an eo mortuo possit adbuc peti legatum.
3 Si minus dedit in dotem q̄ legauit an possit post mortem illud plus peti.

1 **FIlia legatorum.** †Si legatum fa-
ctum pro dote p patrem eo viuēte filie in dotem tradatur eo mortuo amplius peti non potest. boc dicit. Videbatur contrarium bic: quia actio ex testamento pro isto legato non erat orta viuēte patre: sed sperabat oriri post mortem ergo vel traditio facta per patrem nō vere q̄ cedat in illud debitum quod adbuc non suberat: sed dic q̄ impedit actionem post mortem oriri: an ergo ista filia habeat ex causa legati vel inter vinos. Bald. sentit q̄ ex causa legati: quia testator potest prevenire et c soluere legatum ipso viuente. qō dic vt in. l. legatum. de leg. ij. ¶Oppo. q̄ legatum censeatur duplicatum. arg. in. l. quinquaginta. ff. de prob. Sol. ista. l. potest procedere clare in duobus casibus. Primus est quādo fuisset legata certa res vel species et illa eadem fuit tradita per testatorem quo casu etiam si non fuisset legata pro dote: sed simpliciter amplius non deberetur quia species non duplatur nec multiplicatur etiam si testator contrariū dixerit. l. lucius. §. impuberem. de leg. ij. Secundus casus est quando fuisset legata quantitas ⁊ fuisset dictum pro dote et postea eadem quantitas in dotem fuisset data quia si
2 cut non multiplicatur causa ita nec quantitas. †Si vero nō le gasset pro dote sed simpliciter: puta centum deinde in dotē dedisset centum baberet locum contrarium: quia cum quantitas possit multiplicari: ⁊ duplari possent post mortem peti cētum. arg. l. contrarie fm Barto. contrarium tamen videtur verius: quia licet non dixerit lege pro dote cum tamen teneretur eam dotare: ⁊ sic erat debitum necessarium videtur reliquisse in cōpensationem ipsius debiti. argu. in. l. si cum dotem. §. si pater. solu. ma. ⁊ videtur casus ⁊ ibi expresse per Bar. in. l. quod autē. ff. de iure do. ⁊ in. l. tali. in fi. ⁊ boc tenet do. Rapha. licet Bart. non alleget in illa. l. alij vero boc non tangunt. ¶†Sed pone[c] q̄ minus dedit i dotem q̄ legauit an possit post mortem illud plus petere. in boc fuit diuersitas Oldra. qui tenuit q̄ sic in. l.

a ¶Vel cōiuncta marito. adde an vxor venit appellatione cōiuncte persone. vide l. manifestissimi. i §. cum aūt. ⁊ ibi Bald. ⁊ Sali. C. de fur.

b ¶Quorum attinētium. Adde an appellatione attinē tiū veniāt maritus et vxor vide pau. de ca. in. l. si. dever. sig. et est gl. vltra eū in. l. amite. ⁊ in. l. nā si. C. de necess. ser. Et qveniant appellatione attinētiū. vide per Bal. in. c. in literis. in. j. colū. de test. ⁊ melius q̄ alibi. vid p bar. in repe. l. cū acutissimi. C. ō fidei com.

c ¶Sz pone. Ad de eundē Pau. de ca. in 2si. ccgi. incip. ego Pau. de ca. in. j. pte cō filiorū antiquorū. ⁊ in 2si. c. lig. incip. ꝓponitur in facto. i prima parte consiliorū nouorū: fm vltimā impressionē ⁊ Alex. de imol. in 2si. vij. i. ij. vo. Fran. Cur.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

lucius.la prima.de lega.ij.per illum tex.⁊ Dyn.qui tenuit contrarium:quia postꝙ erat factum pro certa causa implenda ⁊ illa fuerit impleta pro minori ex illa non poterit plus peti.arg. in.l.lucius.§.a te.ff.de leg.ij.Bart.distinguit ibi:an dixit lego pro dote:⁊ est vera opinio Oldra.quia dos potest augeri: aut dixit lego pro ipsa maritanda:⁊ est vera opinio Dyn.qr sufficit ꝙ sit maritata.Bald.tenet hic idem hoc casu quod in precedenti:quia etiam cum relinquitur pro ea maritanda videtur relictum pro dote.Et quia si aliud dicerem⁹ sequeretur absurdum:ꝙ si maritaret eā pro nihilo nihil posset petere postmodū quod esset inbu manum.Et ꝑm istam opinionem als consulendo obtinuit cum quedam mulier cui factum erat legatum per patrem pro dote eo viuente fuisset maritata ⁊ dotata a matre vel ab alio attinente patre mottuo posset petere legatum. Cetera circa sequentem questionem.vide per Bart.plene in.l. huiusmodi.§.cum pater.de lega.j.

a ¶ Cū rnso.Adde tu ⁊ istū text. intelligas qñ datus fuit coheres qui adimit.als aūt conuerteret ad causam intestati nō haberet priuilegiū.Et vide tex.in.l.si pretor.§.qd ergo. ff.ad treb.⁊ in.l. cū res.j.de oñi agro deserto.li.g.vbi repudiās supremas testamēti ptes nihil pro eo consequi pōt ⁊ cogita pro sol.qr videt contra istū tex.Frā. Cur.

1 Am responso.[a] †Heres qui partem hereditatis in qua fuit institutus repudiauit totum prelegatū cōsequī.b.d. ¶ Oppo.pro declaratione litere ꝙ non debeat consequi totum legatum:sed solum pro parte coheredum:nam pro parte in qua repudians fuit institutus prelegatum non valuit:quia a seipso non poterat sibiipsi legare.l.legatum.§.j.de lega.j.pro illa ergo parte erat habiturus rem prelegatam iure hereditario non iure prelegati postꝙ ergo repudiauit hereditatē pro illa parte videtur etiā prelegatū pro eadē parte repudiasse.Sol.hoc erat dubium huius.l.sed respō de verū esse ꝙ non valuisset legatum pro illa parte in qua erat institutus si hereditatem adiuisset:sed ex quo repudiauit perinde est acsi non fuisset institutus:⁊ sic valet legatū in totum:ⁿ ipsum in totum consequitur.ⁿ hoc vult ista.l.Sed contra:imo videtur ꝙ totum prelegatum perdat repudiando hereditatē. vt.l.si.§.fi.de doli excep.ⁿ.l.filio quē pater.cum.l.seq.de lega.j. Sol.in illis legibus apparebat de voluntate testatoris expressa vel tacita ꝙ nolebat ipsum habere prelegatum nisi etiā hereditatem acceptaret:ⁿ videtur tacite apparere de voluntate quando prelegatū successit loco portionis hereditarie:vt si testator distribuit bona inter heredes ⁊ in partibus vel reb⁹ alicui assignatis eos heredes instituit:tūc ergo licet illas res vel portiones habeant iure prelegati:quia tamen succedunt loco portionis hereditarie:qr nō assignauit alias portiones quotas repudiando hereditatē censetur illas portiones vel res repudiasse.l.quid ergo.in ꝓin.de leg.j.vbi est tex.singularis.videtur etiam constare si fuit apposita conditio in institutione q̄ censetur repetita in prelegato.ⁿ ideo ea nō impleta nec institutionē nec prelegatū ꝛsequitur:ⁿ iste est casus.l.si.§.si.de excep. doli. ¶ Ultimo opponitur ꝙ nō cōsequitur legatū pro parte pro qua fuit institutus sed solū pro portione coheredū.l.miles ad fozoꝛ.§.pro parte.de leg.ij.Sol.aut repudiauit hereditatem heres pro illa parte:ⁿ consequitur totum prelegatū vt hic per rationē quā.ff.dixi.aut non repudiauit sed mortuus est ante aditam hereditatē.ⁿ tūc pro parte in qua erat institutus nō transmittit prelegatum ad suos coheredes:quia erat cōditionale pro illa parte si hereditatē repudiauit ⁊ ipse non repudiauit.ⁿ sic condition non extitit.pro parte vero coheredū erat purū ⁊ ideo transmittit quia dies eius cesserat.sic ergo aliquādo nihil cōsequitur aliquādo partem tantum vt colligitur ex iuribus predictis que glo.hic allegat sed non declarat.

2 ☞ Si tēpore testamenti res non erat legatarij:sed postea aſicitur an legatum extinguatur.

Quid si legatarius⁹ successit tertio cui⁹ erat res a testatore legata.

3 Propias res. †Non valet legatum factū de re propria legatarij.b.d.Videbat valere saltē vt posset peti estimatio:licet nō ipsa res quā habet vt alibi qñ legat alicui militia quā capere nō pōt nō ꝓpter eius delictū. vt plene no.in.l.apud iul.in fi.cū.l.seq.de lega.j.sed certe aliud est cū alicui legatur res nō sua quam tū capere nō potest licet nō habeat aliud qñ legatur res sua quā habet.nā minor tūc esset ambitio si peteret estimationem eius ꝙ eo casu quo nō habet nec habere potest. ¶ Item cōtra de.l.cetera.§.i.Sol.hic qñ legatū erat purū quo casu nec a principio nec cōfirmatur ex postfacto licet res desinat esse sua viuēte testatore ꝓpter regulā catonianā.Contrariū loquitur quādo fuit legata sub conditione si sua esse desierit vel qualibet alia cōditione quo casu legatū nō est nullum a principio sed pendet vsq; ad euentū conditionis. ⁊ sic tunc reperitur cessare defectus valet si adhuc suberat defectus non valet.l.nec ꝛc.de verb.oblig.ⁿ.l.mea.de condi.ⁿ demon.ⁿ vult glo.in ꝓin.ⁿ in fi. ¶ Item adhuc opponitur.de.l. apud iulianum.§.si titius.ⁿ de aliis allegatis in glos.de leg.j.

b ¶ Sꝛpone.Adde tu ⁊ pone qd si mihi legat nō res mea nec mihi nec testatori obligata:ſ alij tertio an tale legatum valeat et dic vt pr Bar.i.l. si tibi.ff.de leg.j. ⁊ in.l.meuius.§.pe.ff.de lega.ij. Fran.Cur.

c ¶ Donet ecclesiā.Adde an patron⁹ possit donare suū ins patronatus alicui cōpatrono sine cōsensu epi.vide tex.iuncta glo.in verbo libere in cle.ij.de iure patro.ⁿ gl.i.c.nemini.gyj.q.vij.

et de.l.si tibi hō.in ꝓin. Sol.lex ista loquitur quando testator in re legatarij quā legabat nullum ius habebat in re vel ad rē nec etiam alius.si autem habebat ipse vel alius valet legatum quantum ad hoc vt videantur legasse illud ius ⁊ ipsum remisisse si ipse habebat:si alius habebat vt ab alio redimatur ⁊ liberetur.vt.d.l.si tibi homo.in ꝓin.ⁿ.l.non quocūq;.§.si ex bonis.Sed cōtra imo etiā tūc nō valet.l.meuius.§.pe.de lega.ij. quē glo.allegat pro cōcordātia sed discordat.sō.qō.s.digi pro cedit quādo testator habebat tale ius per qō poterat rem a legatario auocare nec erat finitū morte testatoris : puta ius pignoris vel vtile dñium.Si vero erat tale per quod nō poterat rem a legatario auocare:puta ius seruitutis predialis ꝓ qua cōpetit cōfessoria per quā nō auocat⁹ res: sed ipsa seruitus tūc legando rem non valet legatū nec ꝓpterea videtur illud ius seruitutis remissum.Idē si erat ius per qō poterat res auocari vt si habebat ius seruitutis ꝓsonalis:puta vsusfructus pro quo datur etiā confessoria:tū tunc vocat ipsam rem:quia vsufructuarius debet rem tollere:quia illud ius erat finitū morte testatoris adhuc nō valet ꝓpter illud ius nec videt illud remissum qñ etiā fine hoc finiendū est post mortem testatoris: et hec habentur in illo.§.penul.qui incipit fundo ⁊ est difficilis.

2 ¶ †Ultimo quero si tempore testamēti res non erat legatarij sed postea efficit an legatū extinguaſ.respondeo aut reperitur sua tēpore quo cedit dies legati:puta tēpore mortis si legatus erat purū vel existēte condītione si erat cōditionale ⁊ tunc non debet quia dies eius inutiliter cedit:ⁿ sic licet valuerit a principio irritatur ex postfacto:ⁿ licet postea desineret esse sua nō recōualesceret.si vero tpe quo cedit dies legati non erat sua:licet ante post testm fuit sua illud mediū tps nō cōsideraſ.ar.i.l.sed si in cōditione.§.solemus.ff.de here.instī.ⁿ si inciperet esse sua postꝙ cessit dies tūc aut ex causa lucrativa:ⁿ idē vt non possit petere ꝓpter regulā de duab⁹ causis lucrativis q̄ non possunt cōcurrere circa idē.l.oēs.ff.de acti.ⁿ obli.aut ex causa onerosa ⁊ tūc legatū nō extingueret ⁊ pōt peti ipsa res ad finē ⁊ effectū vt cōsequaſ id qō sibi abest nō ipsa.l.plane.§.qō si rē.de leg.j.ⁿ l.huiusmodi.§.si seruū. ¶ †Sed pone[b] legata fuit res non tua sed cuiusdā tertij.tu postea illi succedis vel ille dñs succedit tibi:an poterit tamen heres tuus illam rem petere vt consequatur estimationem ex persona tua an autem vitiatur legatū.vide per glo.ⁿ Bar.in.l.si res.in ꝓin.ff.ad treb.ⁿc.

3 b

2 ☞ Monumentum dicitur anteꝙ corpus humanum ibi sepeliatur:ⁿ tunc non est locus sacer:sed profanus ⁊ in quo differat a sepulchro ⁊ an possit legari.

3 Si patronus ecclesie donet ecclesiam alicui clerico vel loco ecclesiastico vel etiam laico cum consensu episcopi valet donatio ⁊ intelligitur donasse ius patronatus nō autē proprietatis ecclesie quam non habet.

Si petat ecclesiam an libellus sit ineptus.

1 Monumenta. †Proprietas loci sacri nō potest legari:sed ius
2 qō quis habet in eo fic.b.d. ¶ Opp.qꝰ monumentū dicitur anteꝙ corpus humanū ibi sepeliatur: et tūc non est locus sacer sed profanus.ideo videt ꝙ possit legari per.l.si sepulchrū.ſ.de relig.ꝓpter hoc gl.exponit monumenta idest sepulchra in quibus erāt sepulta corpora humana:als esset fatendū contrariū:ⁿ sic no.differētiam inter sepulchrum ⁊ monumētū. ¶ Itē opponitur ꝙ valeat legatū factū de sepulchro:quia videtur legare ius qō habet in eo.l.qui tabernas.de contrahē.emp.cū aliis allegatis hic in glo.ⁿ.ſ.l.progi.Sol.fateor ⁊ qō dicit hic legari nō posse intelligitur quātū ad hoc vt valeat legatū eo modo quo agitur.s.rōne ꝓprietatis:sed vt valeat eo modo quo valere potest bene possunt legari nec vitiat legatū ex inepta forma loquēdi.debebat enim dicere lego ius mortui inferendi:non autē lego sepulchrum vel monumentū tamen non vitiatur vt patet etiam ex illa.l.tabernas. †Ideo si
3 patronus ecclesie donet ecclesiam[c] alicui clerico vel loco ecclesiastico vel etiam laico cum consensu episcopi valet donatio: ⁊ intelligitur donasse ius patronus non autem proprietatis ecclesie quam non habet ⁊ eodem modo si petat ecclesiam nō est ineptus libellus quia videtur petere ius patronatus:vt notat Jnno.in.c.examinata.de iudi.

2 ☞ Si testator habebat bona immobilia valentia centum.et erat alicui obligatus in centum.ⁿ leganit illa bona tibi si dederis bereditatem centum.an legatum valeat.

Quid si fuerunt legata pure.

1 Juniuerse. †Non valent legata si es
alienum absorbet totā hereditatem:sed si aliquid supereſt vsq; ad illud valet salua falcidia.boc dicit. ¶ Opponitur de.l.si te bonis.ſ.de iure delibe.Sol.ad debita hereditaria tenetur heres qui adiuit

qui adiuit vltra vires hereditatis:vt ibi: ſ ad legata non etiā de iure veteri bodie si nō confecit inuentarium etiam ad legatariū:vt in aut.de here.ⁿ falc.§.fi vero nō fecerit. ¶ Sed cōtra hoc oppo.si tempore testamenti legata excedebant vires hereditatis legata erāt ab ipso principio ipso iure nulla:nā adhuc non constabat ꝙ inuentariū non conficeretur:videtur ergo ꝙ ls postea non conficiatur nō reconnalescant ꝓpter regulam catonianam. Solu. dico ꝙ bodie non sunt nulla a principio:
2 sed pendent in futurum euentum qui habet in se conditionem si inuentarium non conficiatur. ¶ †Sed pone testator habebat bona immobilia valentia centum: ⁊ erat alicui obligatus in centum legauit ista bona tibi si dederis heredi centū tu vis dare heres non vult accipere dicens:legatū non valere postꝙ es alienum absorbet hereditatem. ⁊ hoc facit ad finem vt retineat illa bona ⁊ soluat creditori.quid iuris.Respondeo valent ⁊ possunt peti per legatarium postꝙ de eo ꝙ datur gratia condītionis implēde potest satisfieri creditori : vt ex notatis in.l. seruum filij.§.fi idem seruus.ff.de lega.j. ¶ Sed pone fuerūt legata pure heres recusat tradere legatario cum ipse teneatur creditori legatarius dicit trade mihi ista bona:ⁿ cōtra hoc inuētarium ⁊ quando creditores venient remitte ipsos cōtra me qr non poterunt te molestare:vt in.l.si.ſ.ⁿ si prefatam.in fi.ⁿ.ſ.licentiam.ſ.de iure delibe. Forte enī creditores nunꝙ venient: et si venient sunt securi contra legatarium.Bald.sentit hic : ꝙ illa bona possunt peti per legatarium qō est singulare ⁊ notandum licet tex.prima facie dum dicit valere non potest faciat in contrariū:ⁿ etiā ille.§.licentia.ꝙ ꝓ legato possint repeti tanꝙ indebite soluta ꝙ conditionē indebiti:ideo est pulcher passus. et autoritas Bal.non est parua.

2 ☞ Ademptio legati: an tollat legatum ipso iure: an ope exceptionis.

Quod duplex sit ademptio vna expressa que fit verbo alia tacita que fit per cancellationem.

3 Legatum si fuit factum in testamento coram septem testibus: et reuocatur in codicillis coā quinq; an illa fit perfecta volun tas:ⁿ reuocet ipso iure.

1 Actum legatum. †Sicut legata fieri possunt ita
2 et adimi possunt.boc dicit. ¶ Quero an ista ademptio tollat legatum ipso iure an ope exceptionis.et est magna vtilitas in inuestigando hoc:qr quando esset ademptum ipso iure.ⁿ iudici boc constaret etiam si heres non exciperet ipsum absolueret a petitione legatarij : sed quando ope exceptionis non absolueret nisi heres exciperet:iuxta no.in.l. si vnus.§.pactus.ff.de pactis. ¶ Jn glo.inverbo opponendo. glos.hic dicit:ꝙ duplex est ademptio:vna expressa que fit verbo.alia tacita que fit per cancellationē in vtraq; autem si fiant anteꝙ testamentum vel codicilli in quibus erat factum legatū haberentur pro perfectis et absolutis a testatore sit ademptio ipso iure:qr babetur pro non dato id quando adimitur anteꝙ datio fuerit perfecta.l.si ita sit scriptum.de lega.j.que loquitur in expressa.ⁿ.l.j.§.sed si legi.ⁿ.§.sed consulto.ff.de bis que in testamē.delen.Si vero fiat ademptio postꝙ dispositio in qua factum erat legatum fuerat habita pro perfecta.ⁿ absoluta tunc ad differentiam inter expressam ademptionem ⁊ tacitam:quia in prima distinguitur:an facta fuerit cum voluntate solenni ⁊ adimitur ipso iure non tanꝙ non datum : sed tanꝙ datum et ademptum:aut in voluntate minus solenni : ⁊ tunc adimitur ope exceptionis:sed in ademptione tacita non est distinguendum:qr illa non est perfecta voluntas: ideo nunꝙ adimit ipso
3 iure : sed ope exceptionis. ¶ Sed restat dubium que dicatur voluntas perfecta ⁊ que non in casu precedenti. Pone enim ꝙ legatum fuit factum in testamento coram septem testibus : et reuocatur in codicillis coram quinq; an illa fit perfecta voluntas:ⁿ renocet ipso iure.de boc fuit contentio inter glossatores. de quo in.l.beredes palam.§.fi quis post. de testa.Bartol.ibi tenet:ꝙ sicut codicilli dicuntur perfecta voluntas ad dandum legata.ita ⁊ ad adimendum:sed in contrarium qr tunc nō esset dare imperfectam voluntatem : nam si coram minori numero testium nō teneret ademptio etiā ope exceptionis:qr sicut non sufficiunt pauciores ad dandum.l.si.in fi.ſ.tit.j.ita nec ad adimendum.vñ distinctio glos.non haberet locum. Jtem quia legatum factū in testamēto coram septē testibus.videt assumere in se naturā testamēti:vt ipso iure non possit adimi nisi coram septem:ls coā quinq; possit adimi ope exceptionis.hereditas autem nec ope exceptionis adimi potest coā quinq; : ls possit per fideicōmissum in alium transferri.l.j.ſ.ti.j.ⁿ ista pars videtur verior:ⁿ probari per id quod habetur in.l.j.§.j.de leg.iij. si bene inspiciatur.

2 ☞ Directa actio an ⁊ in quo differat ab vtili.

3 Sex casus in quibus datur vtilis sine cessione.

4 Quando dicatur legatum nomen debitoris.

Quis effectus resultet: an legetur nomen debitoris : an res debita.

1 Ex legato. †Ille cui legatur nomen debitoris habet vtilem actionē suo
2 nomine nō autē directam nisi sit mandata vel cessa. b.d.ⁿ semper allegaſ. ¶ †Jn gloſſ.ibi:vel dic directa.Tu dic ꝙ oēs iste opiniones vere sunt in diuersis casibus. Prima opi.ꝙ nō differat vtilis a directa ꝓedit quātū ad effectum cōsecutionis debiti:qr tm̄ cōsequitur per vtilē quātū per directā.Secūda opi.ꝙ directa sit natiua:ⁿ vtilis datiua.ꝓedit in directa que oritur ex cōtractu vel quasi cōtractu ⁊ vtili que daſ cessionario vel emptori vel donatario aut legatario actionis.Jam ipsi nō cōtrageruīt nec quasi ꝛtragerūt.ⁿ tamen.l.oat eis vtilē que est datiua ⁊ natiua.Tertia opi.ꝙ directa oetur ex verbis vtilis ex mente.de quādo nō oritur ex cōtractu vel quasi: sed dispositione legali per aliquā.l.cōcedi⁹:vt in actione legis aquilie ⁊ de pauperie:qr vbi adsunt verba legis ⁊ mēs.puta ꝙ datur damnū.de corpore in corpus datur actio directa.si autē deficiunt:qr non datur de non corpore in corpus:tamen subest eadē ratio:ⁿ per iuris interpretes fit extensio legis aquilie:tūc datur vtilis ex mente.de quib⁹ vide per Bar.in.l.j.ff.de act.et obl.ⁿ adde alia que no.per Bar.subtiliter in.l.curatores.ē.de
3 neg.gest. ¶ †Jn glo.ibi no.hic sex casus in quib⁹ datur vtilis sine cessione.Pe.hoc negat:ⁿ intelligit oēs leges quas gl.allegat ꝙ interuenerit cessio.ⁿ ita intelligit hic.ⁿ dū dicit text.non mādatis ipse supplet tamen bene cessis.Facit enī differentiam inter mandare ⁊ cedere.vt plene no.per Cyn.in.l.j.in.v.q.ē.de acti.ⁿ obli.qr cessio se habet ad ius incorporale quēadmodū se habet traditio ad res corporales:vt no.ē.qñ fiscus vel priuat⁹ l.fina.per glo.sed in rebus corporalibus nō transit dñium sine traditione.l.traditionibus.ē.de pac.ita etiā in iure incorporali non transit actio sine cessione que ratio ꝓbatur in casu huius legis nō procedit quoniā ex causa legati transit dominium sine traditione etiā in ignorantem.l.cum pater.ſ.furdo.de lega.ij. ergo ꝛ actio debet transire sine cessione.De isto articulo vide p
4 Bar.plene ⁊ pulchre in.l.j.ff.de acti.ⁿ obli. ¶ †Ultimo queritꝰ quādo dicatur legatū nomen debitoris. Respōdeo quādo ita expresse dixit lego tibi nomen debitoris mei vel quando lego tibi qō debet mihi titius: ⁊ ille tenebatur actione personali vt quādo dixit lego actionē quā habeo cōtra titiū.Si autē titius tenebaſ ad certā rē : ⁊ testator dixisset lego tibi talem rem quā debet mihi titius:an videaſ legatum nomen debitoris an autē ipsa res.Est dubium:ⁿ est magni effectus:qr qñ legaſ nomē debitoris heres liberatur cedēdo actionē:ⁿ si testator in vita sua exigat debitum ⁊ exactum consumat ex mera voluntate legatum extinguitur : qr extinguitur actio que legata est.l.fideicōmissa.§.fi rem.ff.de lega.iij.sed si est legata res debita per ex actionem etiā sponte factā nō extinguitur legatum. Breuiter de hoc vide in tex.etiam subtiliter per Bartol.in.l.apud iul.§. si titius.cum.l.sequen.de lega.j.et si testator baberet actionem realem:puta rei vendicationē ipsam legādo videretur legasse dominiū rei:ⁿ sicut illud dñium transit in legatarū:ita ⁊ directa rei vendicatio ꝑm Bal.qō no.

2 ☞ Si lego tibi rem tuam obligatam mihi : tunc non videor tibi legasse liberationem a debito : sed dumtaxat liberasse ab hypotheca.

3 Quid si lego tibi rem tuam obligatā alteri.

Quid si lego tibi rem meā obligatam alteri.

1 Credito. †Creditor cui legata est res pignorata non tenet eā restituere heredi etiā oblato pretio:sed potest eā retinere:et debitum petere.b.d.ista leg.dubitatio erat qr obligato debito nascitur debitori vel eius heredi actio pignoratitia ad restitutionē rei.l.si rem.ſ.fi.de pig.acti.sed boc est verū nisi rem illā creditori legauerit : vt bic.ⁿ distingue quatuor casus.
2 †Nam interdū lego tibi rem meā obligatā tibi. ⁊ loquit̄ ista.l.
3 qr potest eā retinere:ꝛ debitū petere. †Interdum lego tibi rem tuā obligatam mihi:ⁿ tunc non videor legasse tibi liberationē a debito : sed dūtaxat liberasse hypotheca.l.j.ff.de lib.leg.ⁿ qr ex boc nō sentis cōmodū pecuniariū non possum te gravare.l. si mulier.ſ.fi.de leg.iij.ſ in precedēti casu sic vt in gl.Jnterdū lego tibi rem tuā obligatam alteri:ⁿ valet legatū possis ab bo rede meo petere vt eam litem ab illo : ⁊ sic dupleꝛ cōsequeris cōmodum.s.illius debiti : ⁊ etiā liberationē rei : ⁊ bic est casus in.l.si tibi homo.in ꝓin.ff.de lega.j.Jnterdū rem meā obligatam alteri:et tunc dic vt in.l.si res obligata.de lega.j.et.j.de fideicōmiſ.l.predia. ¶ Jn text.ibi:cōtendit.sup.ⁿ probat. ¶ Jn tex.ibi:quominus.i.vt non.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

1 Non tantum. †Valet legatū factum coniugum quātūcūq; modicū durauerit matrimoniū. b.d. Dubitatio poterat esse si vir in fanitate cōstitutus relinquat vxori vel econuerso credit motus qr sperat matrimoniū diu duraturum: si ergo parū durat vr deficere causa ppter quā motus est: r sic legatū. sed contrarii est.

2 ☞Si vsufructuarius legat an r qñ valeat legatū. r nu. 3.

3 Si emphyteota cuius ius morte erat finiturum r ad ecclesiam reuersurū illam rem alteri legat nō valet legatū.

Quid si iste testator in eius vita acquisiuit directū dñium.

1 Nor patri. †Si vsufructuarius legat rem in qua habet vsumfructum censet voluisse legare vsumfructū tm: lz sit finiendū morte: r ideo nō valet legatū nec in vsufructu: qr nō potest: nec in ppietate: qr nō presumit voluisse. b.d. tex. cū gl. ¶Jn tex. ibi: vxori patrui tui. Tu dic cui patruus legauit vsumfructū quorūdā bonor suorū r te beredē instituit: ppietas ergo illor ad te pertinet: postea vxor te beredē instituit vt maius habeat dubiū ista. l. bona illa legauit titio: nunc titius a te petijt ppietatē videbat q posset qr potuit te grauare in re tua postq; te beredē instituit. l. vnū ex familia. §. si rē. de leg. ij. Cōtrariū dicit qr nō fuit eius intentio legare ppietatē: sed ius qō habebat licet esset morte eius finiendū. Jtē intelligit glo. tū litera non videt pati hunc intellectū qr dicit legare non potuit non autē dicit legare noluit. doct. tamē sequuntur intellectū glos. per. l. quā allegat. de lega. j. qō in rerum. §. j. qō ergo bic dicit nō potuit supple regulariter in tui preiudiciū si

2 te beredē nō instituit vel bereditatem non adiuisti. †Sz cōtra de illa eadē. l. §. j. sol. vt in glo. qr ibi qñ redemit ppietatem. r vide bic Bar. in. l. sticho. ff. de vsufruc. leg. qui distinguit tres casus qñ vsufructuarius legat. Nam aut legauit vsumfructū quē habebat aut legauit rem in qua habebat cuius rei appellatione continet ppietas r vsusfructus aut legauit ppietatem. Primo casu non valet legatū qr vsusfructus morte testatoris finit. sed istud videt verū qñ credebat nō finiendū errore iuris ductus. si autē sciebat vr voluisse q̄ heres eius redimat a ppietario. arg. §. eo. cū alienam. Qñ autē credebat nō finiendum etiā si reliquit cōiuncte persone nō valet. iste est casus in illa. l. sticho. Scōo casu idē per oīa qr non videt in dubio sensisse nisi de illo iure qō habebat: vt in bac. l. cū glo. r sic etiam si cōiuncte persone legauit non valet. ¶Et per boc consulit Bar. si emphyteota cuius ius morte erat finiendum r ad ecclesiam reuersurum illam rem alteri legat non valet legatum et heres eius nō tenetur ab ecclesia redimere. Sed pone iste testator in eius vita post testamētū acquisiuit directum dñium ab ecclesia qd erit in legato videt q extinguat etiā si ius emphyteoticum erat duraturū post mortē p acquisitionē directi dñij vtile dñium extinguitur q̄ non potest se compati cum directo sicut nec actio vtilis cum directa imo ab ea absoluetur. l. heres institutus. in pūn. ff. ad trebel. Barto. in. l. seruum filij. in pūn. de lega. j. tenet q si legauit rem non extinguitur legatum imo augeatur sicut augetur ius per. l. qō in rerū. §. si quid post. de lega. j. Bald. tenet Jzinm qr ibi loquitur de augmento corporali nos loquimur de extrinseco augmento et incorporali qō nō vnitur cū priori iure sicut precedens. Jdeo neutram istarū opinionum tenet vz q extinguatur vel augeatur sed tenet q remanet in eodem statu r q debetur ius tantū emphyteoticū r sic vtile dñium poterit petere legatarius de beredeve ipsum recognoscat ab eo tanq̄ a directo dominio. r ista opi. placet qr videtur casus in. o. l. qō in rerū. §. j. vbi si testator qui habebat vsumfructū r rem legauerat acquirat ppietatē legatū vsumfructum remanet firmū in vsufructu tm̄ non ppietate lz si nō redemisset nō valuisset. r ita dicā idem in proposito q̄ siue ius emphyteoticum erat finiendum per mortē siue nō per acquisitionē directi dominij remanet firmū legatum in iure emphyteotico r in vtili dñio remanente ppietate r directo dominio apud beredem. Jn tertio casu qñ legauit ppietatē non potest dici q videatur se restringisse ad ius qō habebat: ideo tunc est distinguēdum sicut distinguit qñ nullū ius habebat in re quā legabat. §. eo. l. cum aliena. Contra predicta tamen r cōtra intellectum glo. r doc. facit fortiter. l. vnū ex familia. §. qō si talia. de leg. ij. vbi testator habebat dñium duraturum in eius vita tantum legando rem videt onerasse beredem eius in estimatione. cogita: qr difficile cōtrarium est r pro nunc bona solutio nō occurrit. vide tamē qō ibi no. per Bar.

1 Jn legatis. †Nō refert q̄ verba testatoz loquat dūmodo eius intētio r volūtas cōprehēdat. b.d. Hl. intelligit q̄ nō fit differentia inter directa verba r obliqua r que sint directa. r que obliqua. dic vt. §. de testa. l. qñ indignū. vel dic q̄ nō refert an loquat̄ p̄ ppria vocabula inuenta a iure: an p̄ impropria inuēta ab vsu loquēdi: r tūc debet intelligi sm̄ sum loquēdi. l. libroz. §. q̄ tamē cassius. de lega. iij. r qō no. per Cy. in l. si presi. §. de dona. ante nup. r per glos. in. l. q̄ si nepotes. ff. de testa. tu. Pone exemplū vt in hoc verbo podere qualiter intelligatur. nam nō reperitur iure: sed est inuentū ab vsu loquendi. de hoc vide per Bar. in. l. si ita. de auro r argen. lega. r. l. j. de rebus dub. Jtem in ista ciuitate si testator legauit tot campos terre. nam istud verbum sumitur pro modico terreno in ciuitate ista: sed alibi p magno r maximo: r sic debebit fieri interpretatio sm̄ locum vbi factum est testamentum.

2 ☞Legatum annuū an censeat pro alimentis.

1 In annalibus. †Appellatiōe beredum[a] intelligitur de omnibus in infinitum. b.d. ¶Jn glos. ibi: secus in vsufru. ac. sed contra: qr sicut vsusfru. morte finitur r legatum annuū: qr p̄ primo anno est purū: pro sequētibus est conditionale: scilicet si legatarius viget. l. si in singulos. de annu. leg. sicut ergo in legato vsufruc. facto alicui r beredibus eius illud verbum beredibus restringitur ad primos beredes ita deberet esse in legato annuo. Ad hoc vide Barto. in. l. gallus. §. cum de lege vbi etiam. ff. de liber. et postbu. qui vsusfructus de natura ipsius ad beredes non transmittitur. ideo si fit

2 mentio beredum restringitur ad primos beredes: r legatum annuū de natura rei legate nō finitur morte sed transmittetur ad beredes: sed propter modum legandi finitur morte. † Bal. reprehendit Bar. qr legatum annuum censetur fieri p alimentis. l. cum hi. §. si cum in annos. ff. de transac. r legatum alimentorum finitur morte de sui natura eodem modo deberet finiri legatum annuum: r restringi ad primos beredes: ideo ipse tenet rationem gl. quia aliud in vsufructu ne proprietas semper sit inutilis fi intelligeret de beredibus in infinitum. vel dic q̄ aliud est legare alimenta titio r beredibus suis: quia tunc fateor q̄ illud verbum beredibus restringeretur ad suos sicut in vsufructu: qr alimenta de sui natura nō transeunt ad beredes sicut nec vsusfructus. aliud est relinquere certam quantitatem pro alimentis vel simpliciter: qr istud non est legatum alimentorū: sed certe quātitatis pro alimentis: r potest minus importare q̄ legatum alimentorum.

2 ☞Substitutus impuberi si fuit institutus in testamento paterno vel substitutus alicui ex beredibus: tunc potest grauari etiam in bonis pupilli.

An pater turpis persona et dilapidator possit filio impuberi vel furioso facere institutionē pupillarē vel exemplariā.

3 Pater substituendo principaliter ostēdit affectionē erga filiū r si apparet q̄ affectionē non habet ex eo q̄ eū exheredat dicit affectio simulata r nihilominus talis substitutio de sui natura reputatur fauorabilis

1 Quamquidam. †A substituto impuberis exheredati nō potest fideicōmissum vel legatū relinqui etiā si impuberi fuerit aliqd relictū. b.d. Et in hoc vltimo dicto nō potest reddi aliqua bona ratio: qr impubes exheredatus in eo qō esset sibi relictum iure legati posset grauari vel vsq; ad quātitatem eius. l. coheredi. §. cum filie. de vulg. r pupilla. que ergo ratio potest esse qō eius heres: sz substitutus pupillaris in illo nō posset grauari. nam imo multomagis. Nam exheredatus recepit iniuriā a patre: r tamē potest grauari: sed substitutus recepit beneficium non iniuriam: quare ergo non potest grauari etiam in bonis pupilli que aliunde habuisset q̄ a patre cū habeat beneficio patris. l. si fundū. §. per fideicōmissum. cū. l. seq. de lega. j. si licęret dicere posset dicere q̄ imperator: lo-

2 cutus est bic de capite suo: r nō consideranit rationē. ¶Opp. contra istam legē de. l. in ratione. in fi. ff. ad legem falci. Sol. si substitutus impuberi fuisset institutus in testamento paterno vel substitutus alicui exheredibus: tunc posset grauari etiam in bonis pupilli: vt ibi. als non licet ea habeat ex prouidentia patris: vt bic. qō dic vt plene per Bart. post alios in. l. qui fundum. §. filios. ff. ad leg. falci. Jtem Ange. dicit per banc legē se plures tenuisse contra Bartol. qui tenet q̄ qñ pater est turpis persona: r dilapidator nō potest filio impuberi vel furioso facere institutionē pupillarē vel exemplariā quia ppter malos mores sicut est suspectus circa administrationē bonorū filij in eius vita ita r in eius morte. dicit Ange. non potest esse magis suspectus filio q̄ qñ ipsum exheredat magime indebite. r tamē non phibetur sibi substituere principaliter: vt bic patet. ¶Jtē no. q̄ substituendo principaliter ostēdit affectionē erga filium si tamē ex eo apparet q̄ affectionē nō bz exheredat dicit effectio simulata: r tñ nibilominus talis substitutio de sui natura reputatur

8 ¶Appellatiōe beredum. Adō Bar. i. l. gallus. in. §. etiam si parente. ff. de lib. et postbu. Bar. i. l. 3 luci⁹. ff. de le. iij. Old. 2si. cxxj. ici. thema tale est testator bz fratrē. Pe. de anch. 2§. cxxij. incipi. p et cōtra r. Ange. 2si. clxxxv. icipi. clarissime ff.

putatur fauorabilis r sic potest fieri etiā in bonis filij nec propter boc babet querelam tanq̄ ex ea sit grauatus ex. l. tribus. §. de inoffi. testa.

2 ☞Legatarius sicut cadit a iure suo si occupat rem legatam propria autoritate: ita etiā si celat testamentum.

Pena legalis que imponit ppter iniuriā alicui factam debet applicari ei qui accepit iniuriam.

Quid in pena appposita a testatore.

3 Ille cui relinquitur vt gerat tutelam si non gerit babere non debet r quādo istud fallat.

1 Si legatarius. †Si legatarius surripuit testamētū cadit a legato tanq̄ indignus. Jtē qñ indignitas alicuius respicit fauorē certe psone qō sibi aufert applicatur

2 illi persone. b.d. ¶Nota q̄ sicut legatarius cadit a iure suo si occupat rem legatā ppria autoritate: vt. §. e. l. nō est dubiū. idē si celat testm̄. Jtē q̄ pena legalis que imponit propter iniuriā alicui factā debet applicari ei q̄ accepit iniuriā. facit. l. post legatum. §. amittere. ff. de bis quib⁹ vt indig. Quid autē in pena appposita a testatore. vide in. l. vxori. §. beres. de lega. iij. ¶Ultimo no. T q̄ ille cui relinquit vt gerat tutelā si nō gerit babere

3 nō debet glo. dicit boc fallere in quatuor casibus. Ja. de bel. in aut. de bere. r fal. tenet q̄ secunda fallentia nō tenet bodie per illum tex. qr lz als esset relicturus: nibilominus perdat si non adimplet voluntatem testatoris.

2 ☞Si testator legauit alicui fundū quouscq̄ vigerit an videat legasse proprietatē: an vero vsumfructū tantum.

3 Cum post mortē legatarij debeat ad beredē testatoris redire si tūc beres erat mortuus an redeat ad beredem beredis.

1 Illud quod. †Valet relictum factū ad puta mortis legatarij quo trāsacto reuertit ad beredem. b.d. r istud est verū etiā si boc non fuisset dictum per. l. titia. la. j. §. si. de leg. ij. ¶Slo. oppo. de. l. nemo potest. de lega. j. dic breuiter reiectis solutionibus eius q̄ testator nō potest facere vt obligatio personalis: r actio cōpetens legatario finiatur tpe ipso iure: vt in Jzio. sed bene potest facere vt dñium transiens in legatariū duret ad tempus: r eo finito ipso

2 iure finiat. nā facilius separat̄ dñium q̄ obligatio personalis que inberet ossib⁹. l. quis ergo casus. ff. de pecul. ¶Queritur ergo de duob⁹. Primo si testator legauit alicui fundū quouscq̄ vigerit: an videat legasse ppietatē: an vo vsumfructū tm̄. dic q̄ propietatē. l. donationes. §. species. ff. de donat. cū aliis ibi

3 allega. ¶Secundo querit cū post mortē legatarij debeat ad beredem redire. Pone q̄ tunc beres erat mortuus an redeat ad beredē beredis. videt q̄ non: qr istud videt quoddā fideicōmissum relictū a legatario beredi post mortē ipsius legatarij. r sic videtur cōditionale si beres tunc reperiat viuere: vt in. l. si beres meus. de condi. r demon. p boc videt tex. cū gloss. in. l. in cause. §. pōponius. ff. de mino. Bar. i. o. l. titia. §. si. tenet Jzium q̄ reuertatur ad beredē beredis: qr redire debet ad beredem tanq̄ beredem vel ad bereditatē: sed bereditas transmittit ad beredē beredis: ergo istud legatū redire debet. Ad illum autē §. pōponius. cū glo. nō respōdet nec allegat. Et cum baberem istā qōnem de facto Bononie: r essem aduocatus beredis alle gaui dictū Bar. cōtra aduocatum alterius partis qui tenebat cōtrariū. et tamē de dicto Bar. nō fuit recordatus. cum Ludo. de roma fuisset interrogatus p parte clientuli mei videns recollectas meas in illa. l. titia. §. si. vbi allegaui illū. §. 2tra Bar. nonvidens respōsum recusauit cōsulere p opi. Bar. Breuiter aduertēdū aut legatū fuit factū ad tps: puta lego tibi quouscq̄ vigeris: r tunc eo mortuo finit̄: r est perinde acsi nō fuisset factū pro vlteriori tempore: r procedit determinatio Bar. Aut reliquit simpliciter: r postea grauauit legatariū q̄ post eius mortem restitueret beredi r pcedit illud dictū. et ille. §. pōponius. cum glo. sua: qr tunc nō est relictū tēporale sed perpetuū de sui natura: r si tpe mortis legatarij primus beres reperitur mortuus remanet penes beredē legatarij grauati: r tene menti q̄ iste casus frequenter cōtingit: r nō reperies doc. ita bene declarantē: r fuit semel in ciuitate ista Padue.

2 ☞Omne totum in diuisione legali diuiditur in duodecim partes: r totum vocatur as seu pondus. partes vero vocantur vncie.

Qui in lit. illo vult petere duas partes de tribus eiusdem rei cautus sit q̄ ita exp̄resse dicat in libello.

3 Quod testator possit facere maiorē numerū vnciarum si vult r dicit tranfire ad dipondium. i. ad duo pōdera r qualiter.

4 Qualiter totū vel pars possit dici altero de tribus modis.

5 Si primovni fuit relictum totum postea alteri similiter totum an videatur ademptum a primo.

6 Si primo fuit relictus totus fundus secundo dimidia. tertio sextans. cum quilibet ex primis duobus haberet vnam dimidiam si tertio nō esset factū relictum de qua dimidia videatur ademptus sextans: r an de vtraq̄.

7 Si primo fuit relictus fundus r sic totum integrale. scōo vero fuit relictus vsusfructus r sic pars integralis an videat adempta de toto.

1 Cum questio. †Si vni legatur totū alteri postea pars illi⁹ totius censetur illa pars de toto adempta. b.d. vsq; ad. §. sed r aliam. Nō sic ecōuerso si prima pars scōo totum: qr tunc totum nō potest dici ademptum de parte: vt in glos. que verū dicit in boc lz nō p. l. qua allegat. l. marcellus. ad

2 trebel. qr ibi est alia ratio: sed per rationē naturalē. ¶Et premitte q̄ omne totū diuisione legali diuidit in. xij. partes: sicut libra cōsistit in. xij. vncijs. r totū vocatur as. Jtem vocat̄ pondus: partes vero vocant̄ vncie. insti. de bere. insti. §. bereditas. ff. eo. tit. l. seruum meū. §. bereditas. Sis ergo cautus quando tu vis petere duas partes de trib⁹ eiusdem rei q̄ ita dicas expresse in libello: qr si simpliciter petas duas partes: r nō dicres de tribus intelligeretur sm̄ iuris disp̄sitionē. de. xij. et sic duas vncias: vt no. Bar. in. l. interdum. in pūn. ff. de bere. insti.

3 ¶Jtē debes scire q̄ testator potest facere maiorē numerum vnciarū si vult: qr de qualibet vncia potest facere duas si vult: r sic. xxiiij. r dicit transire ad dipondium. i. ad duo pōdera. i. ad duos asses. posset etiā de qualibet facere tres: et sic. xxxvj. r sic diceretur trāsire ad tripōdiū. i. ad tria pondera siue tres asses. r per boc tamē nō augetur quātitas bereditatis: lz augeatur numerus vnciarū. r boc voluit gl. mag. post mediū dum dicit. Patet defunctū voluisse excedere assem quantum ad numerū vnciarū: sed nō quo ad quātitatē. f. bereditatis. vt ante trāsire ad dipondium vbicūq; excedit numerū. xij. vt si vnū vel duos instituat in. xij. vncijs: postea in sex alium. r in eadem scriptura qr sub asse nō reperiuntur. xvij. ideo videtur voluisse de quali bet vncia facere duas: de quibus primo vel primis assignauit xij. vltimo. vj. remanent alie. vj. vacantes que distribuuntur p rata: vt primus vel primi habeant quatuor: secundus habeat duas sicut illi habuerunt in duplo plus q̄ vltimus. Et boc vult dicere gl. circa medium ibi. dum dicit r eadem distributio fiat in vacante portione. r boc non est aliud q̄ reducere totā quātitatem bereditatis ad. xvij. vncias: quarum primus vel primi habeant. xij. r vltimus. vj. r boc cauetur iure veteri: vt. o. l. interdum. §. sed si excesserit. de bere. insti. cui contradicit bec. l. in duobus primis: quia bec. l. videtur dicere q̄ iure veteri erat de boc disceptatio r variatio. Jtem secundo: qr bic dicitur Jzium q̄ non censetur transisse ad dipondium: sed censetur. vj. vncias ademisse de dote: r sic tantū habebit primus quātum secūdus: lz primo fuerit relictum totum. secundo pars: r quilibet habet dimidiam. r istud est difficilius contrarium qō bic habet: sed dic vt. j. dicā super glo. ¶Jn tex. ibi: insolidū legauerit subaudi dicendo boc q̄ insolidum vel simpliciter: quo casu videtur insolidū legasse: vt no. in. l. rem. ff. de rei ven. in parua gl. ¶Jn tex. ibi: cunq; cōputationes multe. dic quia quidam dicebant forte q̄ si testator primo tibi legauit fundum: r postea mibi dimidiam partem eiusdem fundi debebant fieri tres partes: et due assignari tibi. tertia mibi sicut in duplo plus tibi legauit q̄ mibi. argu. in. l. testamento. §. j. de leg. j. r de libe. r postbu. l. si ita. in pūn. de bere. insti. l. clemēs patronus. Alij forte dicebāt q̄ deberent fieri quatuor partes: de quibus tu haberes tres r ego vnam quia testator relinquendo tibi totum relinquit tibi duas dimidias: r relinquendo mibi postea dimidiam. f. vnam de illis duabus in illam concurrimus tu r ego: r sic eam debemus diuidere inter nos equaliter: vt. §. eo. l. si fortidianum. debes ergo babere vnam dimidiam integram que non fuit relicta nisi tibi soli: r dimidiam alterius dimidie que fuit etiā relicta mibi: r sic in ea facio tibi partem per concursum. Tamen istā opi. reprobat bic imperator et vult q̄ tu habeas tm̄ quātū ego: qr mea dimidia videtur tibi adempta. ¶Jn tex. ibi: cum em̄ manifestum. dic q̄ iste text. innuit q̄ de iure veteri boc erat q̄ si tibi primo erant relicte duodecim vncie eiusdem rei vel bereditatis que faciunt totum assem: et postea mibi seq vncie eiusdem rei vel bereditatis que faciunt dimidiā videantur iste seq adempte de duodecim: r sic tibi remanebūt seq tantū: r ego babebo als seq. Sed certe boc nō reperiē de iure veteri: sed potius contrariū in illa. l. interdum. §. sed si excesserit. vbi habet q̄ testator censetur transisse tunc ad dipondium postq̄ excessit numerum vnciarum: r voluisse de qualibet vncia facere duas de quib⁹ assignauit tibi septem: mihi ante seq. r alie seq vacantes diuiduntur inter nos pro rata vt habeas quatuor: et ego duas: per consequens in effectu videtur reduxisse ad. xvij. vn-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

cias de quibus habebis duodecim ꝛ ego sex. ꝛ sic tu in duplo plusꝫ ego. Glo. soluit istud cōtrariū ꝙ ibi cōstabat testatorem voluisse transire ad dipondium: bic constabat de cōtrario vel erat dubium quo casu non censetur voluisse trāsire: sed potius sibi adimere quantum mibi dedit. Sed qualiter mihi videtur cōstare. respondeo ex verbis. nam si dixit tibi relinquo duodecim vncias vel in eis eum instituo talemꝫo in alijs sex: nam ex illo verbo alijs apparet ꝙ nō intelligit de vj. cōtentis in illis ꝯj. sed de alijs diuersis. Sz si dixisset tali relinquo. ꝯj. quibus relinquo titio. vj. appareret contrarium ꝙ intellexit de vj. cōprehensis in illis. ꝯj. et sic videtur ademisse. Ista solutio licet vera sit in se cōtinet diuinationem. Nam nec hic nec ibi appareret: qr tūc questio nō est dubia: vnde videt dicendum ꝙ aut in eadem dispositione hoc fecit ꝛ tunc nō videt hoc voluisse adimere a primo: sed transire ad dipondium: vt in. l. cōtraria. arg. in. l. nam ad ea. de condi. ꝛ demon. aut in diuersa dispositione: ꝛ tunc habeat locum ista. l. licut in simili dixi in. l. si fortidianū. concordando Dy. ꝛ Bar. ꝛ sic als legendo illam legem dixi: et nunc reperio do. Rapha. ita tenentem. ¶ In tex. ibi: recessisse. dic ꝙ hoc est cōtra Ja. de are. ꝛ Cy. qui tenent istū scōm venire ad istam dimidiā per concursum cū primo qō est falsum: imo venit per ademptionem: ꝛ ideo habet integrā dimidiam: sed si veniret per concursum haberet dimidiam dimidie: qr fuerunt relicte due dimidie: et postea vna dimidia fuit relicta alteri si dicamus ꝙ non fuit adempta a primo: sed cū eo accumulatur secūdus dimidet eam inter se: ꝛ sic secūdus habebit dimidiam dimidie que facit quartam partē qō est cōtra istū text. ideo isti nō sunt nec re necyerbis cōiuncti per consequens inter eos nō esset ius accrescendi vel decrescendi: vt subtiliter no. Bart. in l. re coniuncti. de leg. iij. vbi omnino vide ꝙ declaratione huiꝰ
4 legis in. iij. seu. iiij. col. Tvbi dicit totū vel partē posse dici altero de tribus modis. s. totum velle: ꝛ partē subiectiuam sicut genus ꝛ species. Itē totū integrale: ꝛ partem integralem: vt fundus ꝛ vsusfructus. Itē totū integrale: ꝛ partē quotam vt fundus vel dimidia fundi vel tertia: dic vt ibi. ¶ Glo. magna primo formāt contrarium de quatuor legibus. s. de. l. marcellus. ꝛ de. l. qui quadringenta. ff. ad trebell. que ad vnum vadunt. et de. l. interdum. §. sed si excesserit. ꝛ. l. si ita. §. quidam. ff. de bere. institu. qui vadunt ad aliud ꝛ sic in effectu sunt duo contraria vsq; ibi: ad hec dico: ibi dat solutionem que conuenit secundo contrario de. §. sed si excesserit. ꝛ de. §. quidam. vsq; adver. vero primo. ꝛ contra istam particulam iunge ver. vbi autem. ꝛ ver. tertio casu. qui sunt. j. in glos. ꝛ dic ſm eam vt distinguatur an constet ꝙ testator voluit excedere assem et transire ad dipondium an constet de contrario an dubitetur. dic vt. §. dixi: licet distinctio glos. sit bona in se. Postea in versi. si vero primo dat aliam solutionem que concernit. l. marcellus. ꝛ. l. qui quadringenta. dicens: ꝙ in ista. l. primo legauit totum. secundo partē que cū reperiat in toto censet de illo adempta in. ll. contrarijs. ecōuerso primo legauit partē scōo totū qō nō reperit in parte: ideo nō potest dici ademptum de parte. Ista so. quantum ad illas leges reprobatur per. l. qui quadringenta. qr illa concordat cū ista si bene inspiciat: ꝛ tamen ibi primo fuit relicta pars ꝛ secūdo fuit relictum totum: ꝛ tamē illa pars censetur adempta de toto. Est tamē bona illa distinctio gl. quantū ad cōtrarium dicti. §. sed si excesserit. quātum autē ad. l. marcellus. que contrariatur huic. respondeꝫ aliter ꝯ glos. ꝙ nec illa meruit fignari pro contrario. nam hic loquitur qñ vni fuit relictum totum: ꝛ alteri pars totius illius. sed in. l. contraria non sic: imo vni totum legale: vt est hereditas qō est nomen iuris: ꝛ intelligitur etiam sine aliquo corpore. l. hereditas. ff. de peti. heredi. vnde aliud est hereditas aliud bona hereditaria. alteri ỹo fuit relicta pars bonorum hereditariorum que nō sunt hereditas ꝛ per cōsequens nō fuit relicta pars illius totius: sed pars cōprehensorum in illo toto: quando ergo vni totum alteri pars illius totius recolligendo. distingue aut constat de voluntate testatoris ꝛ illi stabitur: aut nō constat: ꝛ tūc aut primo fuit relicta pars: secūdo totum: non habet locū ista. l. vt pars videatur ademptа de toto nec ecōuerso: ideo videtur tranſiſſe ad dipondium: ꝛ tot partes fiunt quot testator fecisse videt: vnde si primo tibi leg: ꝛ postea mibi. xij. fient. xviij. partes de quibus habeo. xij. tu ỹo. vj. Si ỹo primo totum: secūdo partem tunc aut in eadem dispositione: ꝛ idē vt in. §. sed si excesserit. aut in alia: ꝛ tunc videtur partē ademisse de toto: vt in hac. l. ſm intellectū quē dedi. quare autē in. l. qui quadringenta. plus habet cui est relicta pars. puta. ccc. ꝯ secūdus cui erat relictū totū. i. tota bereditas que valebat. cccc. qr primus habebat. ccc. ꝛ secundus. c. tm̄: quasi. ccc. videanꝫ adempta de. cccc. in. l. autē marcellus. dicitur contrariū qō fecit. vij. partes: de quibus legatarius. cccc. habet. ccc. ꝛ fideicōmissarius totius habebit. cccc. dicyt ibi not.

a ¶ Ex fratribus. Adde qd si fiat legatū fratri talis abbatis: an intelligat de fratre religiōis: an de fratre sanguinis. vide p Bal. ꝛ Abb. in. c. licet ad fi. de offi. le.

qr in illa. l. qui quadringenta. onus trecentorū legatorum fuit simpliciter relictū. Et sic videt relictū ad onus fideicōmissarij: sed in. l. marcellus. nominatum fuit ab herede ꝛ sic nō ad onus fideicōmissarij: cetera dic vt ibi. Posset etiā signari contrariū de. l. qui ita. de libe. ꝛ postbu. allegata in glo. post mediū. ꝛ in. l. clemens patronus. de bere. insti. ꝛ. l. in testamēto. §. i. de lega. j. in quibus oibus plus habet cui plus est relictum: sed bic non quādo vni fuit relictū totū alteri dimidia: imo quilibet habebit dimidiā: sed respondeꝫ in illis legibus nō fuit vni relictū totum alteri pars: sed cuilibet pars etiam euenit casus impto nūsus qui debet terminari ſm casus in quibus prouisum fuit: 5 ꝛ sic nihil habēt agere cū ista. l. ¶ † Jn ver. item ꝛ vbi glos. formāt. ij. q. j. est quid si primo vni fuit relictum totū postea alteri similiter totum: vtrum videatur ademptū a primo: ꝛ videt ꝙ sic. arguendo de parte ad totū. Nā si pars data secūdo videtur adempta a primo: ergo ꝛ totū datum secūdo censet ademptū a primo contrarium dic imo in omne cōcurrūt: vt. §. eo. l. si fortidianū. nisi testator voluerit ꝙ vtercꝫ habeat insolidū: qr tunc non concurrunt sed vnus habet rem alter estimationē. l. pluribus. de leg. j. sup. vel nisi scōm factū sit cū cōmemoratione primi ſm Dy. qō dic vt dixi in. l. si fortidianū. ¶ † Itē querit glo. 6 quid si primo fuit relictus totus fundus. scōo dimidia. tertio sextans. i. sexta pars: que facit duas vncias: certum est ꝙ quilibet ex primis duobus haberet vnā dimidiam si tertio nō esset factum relictum: vt in hac. l. Queritur ergo de qua dimidia videtur ademptus sextans: an de dimidia primi: an de dimidia secundi: an de vtraq; ꝛ hanc vltimam tener glos. Sed Pe. hoc nō tenet: quia posset ita multiplicari ꝙ primi nihil habebunt. dic ergo hanc legē seruādam esse in suis terminis qñ duobus tantum fuit relictum vni totum alteri pars. Si vero pluribus diuerse partes non censentur ille ademptе de primis: sed debebit fieri diuisio per modum qui traditur in. l. qui testamento. §. i. de lega. j. vt primus habeat in duplo plus ꝯ secūdus: ꝛ secundus in duplo plus ꝯ tertius in terminis ꝓpositе questionis: ꝛ sic voluit testator ꝙ primus haberet. xij. uncias. ꝛ secundus. vj. ꝛ tertius duas. fiēt ergo. xx. partes de tota hereditate: et primus habebit. xij. secūdus. vj. tertius duas que faciunt in totum. xx. ¶ Ultimo extra glos. opp. de. l. si alij. ff. de vsufru. le. vbi si primo fuit relictus fundus ꝛ sic ꝓprietas ꝛ vsusfructus: ꝛ per consequēs totum integrale: scōo ỹo fuit relictus vsusfructus. ꝛ sic pars integralis certe non videtur ademptа de toto: qr sic primus baberet nudam ꝓprietatē et nihil de vsufructu: imo in vsufructu concurrunt: qr quilibet in eo habet dimidiā: lz primus habeat integram ꝓprietatem. So. bic quādo primo fuit relictum totum integrale. secūdo vero fuit relicta pars quota. vnde lz fuerit ademptа primo remanet tamen legatum primi in esse sui: lz fuerit diminuta ibi: qñ primo totū integrale: ꝛ secundo pars integralis que si videretur ademptа de toto legatum primum non remaneret in esse suo: qr fuit illi legatus fundus ꝛ remaneret nuda ꝓprietas: aliud enim est fundus: aliud ꝓprietas: qr fundus nō dicit nisi ex duabus partibus integralibus. s. ꝓprietas ꝛ vsusfructus. l. qui vsumfru. cum ibi no. ff. de ver. obli. ad hoc glo. vt remaneret in esse suo de fundo cōcurrit primus cū secūdo in vsufructu. et ita declarat Bar. in l. re coniuncti. de lega. iij.

2 ☞ Si fuit factum legatum cuilibet ex fratribus primi vero fuit relicta biblia an primi debeat habere legatū ex prima nomination ꝛ etiam ex secunda.

1 **Sed ꝛ aliam.** † Plures nominationes de vno vniformiter facte nō faciūt ipsum vocare ad maiorē portionem. b. d. Et habet similitudinem cū casu precēdenti: qr sicut ibi videbatur ꝯ plus deberet habere ille cui fuit relictum totum ꝯ ille cui erat relicta dimidia: ꝛ tamen nō habet imo sunt equales: ita videbatur hic ꝙ plus deberet habere ille qui pluries fuit nōatus ꝯ ille qui semel: ꝛ tamen nō habet ꝛ hoc qñ vniformiter: secus si diffoꝛmiter. primo in genere postea in specie. l. iiij. ff. de stipu. ser. allegata in glo. ꝙ
2 contrario. † Per quod decidit̄ questio si fuit factū legatum
a cuilibet ex fratrib⁹ᵃ primi ỹo fuit relicta biblia: an primi ꝙ primo fuit nominatus in genere appellatione fratrum. secūdo in specie debeat habere legatum ex prima nominatione: ꝛ etiam ex secunda: ꝛ videtur ꝙ sic per illam. l. iiij. ꝛ de hoc ibi tangitur per Bar. Jn cōtrarium facit. l. alimenta. §. basilice. ꝛ. l. stichus. de ali. leg. sed ibi erat relictum ꝙ alimentis tam in genere ꝯ in specie: ꝛ sicut alimenta nō multiplicantur ita nec legata: vnde sicut ille cui fuerūt relicta in specie non debet habere ex generali nominatione nec sub illa cōprehēditur: sed in casu nostro cadit multiplicatio.

¶ De verborum significatione. Rubrica.

Si quis legat

2 ☞ Si quis legat seruos suos in legato nō cedunt serui quos habet venales.
Quid si nō habeat nisi seruos venales.
Si aliquis obligat bona sua ꝙ nō videatur obligare illa que habet venalia.
3 Ea que sunt in loco ad tempus nō censetur ibi esse nec veniunt appellatione rerum: que sunt in loco nisi actione alicuius signi vniuersalis.
Illa que consueuerunt esse in loco si absunt ad tempus non videntur abesse ꝛ cōprehenduntur appellatione rerum que in loco sunt.
Jn legato massaritiarū quas quis habet veniunt etiā trāsportate in villam que ad tēpus absunt.
4 Jn legato fundi simpliciter non veniunt instrumēta fundi vel domus nisi que sunt affixa.
Quid si testator legat domū vel fundum instructum.
5 Que sit differētia inter ista legata. s. lego fundum ꝛ instrumenta vel lego fundū cū instrumētis vel lego fundū instructū vel prout instructus est. ꝛ nu. 6.
6 Dictio et copulat eque principaliter sz dictio cū accessorie.

1 **Redys.** † Jn legato fundi instructi vel prout instructus est nō veniūt ea que ibi sunt venalia vel ad tempus: sed ea que causa perpetui vsus sine sint instrumenta fundi sive patrissa. vel gratia colligendorum vel cōseruandoꝝ fructuū. b. d. cū. l. seq. ꝛ de materia illarū legum badetur titulus specialis. ff. de fun.
2 instru. ¶ † Jn tex. ibi: tamē si venale fuerit. similiter in. l. suos. in fin. ff. de lega. iij. vbi si quis legat seruos suos in legato non cedunt serui quos habet venales. ¶ Pone exemplam in istis cobozonibus equorum qui emunt ꝛ vendunt equos. nam si legant equos suos non videntur legasse illos quos emerunt vt vendant: sed illos quos habent causa perpetui vsus: idem in mercatoribus aliarum rerum: ꝛ idem et aliquis obligat bona sua non videtur obligare illa que habet venalia. facit. l. cum tabernam. in prin. ff. de pig. vel dic vt no. per Cy. in. l. vbi adhuc. §. de iure dot. Predicta vera nisi talis testator alios equos nō baberet vel alias res ꝯ venales: vt. ff. de fundo instruc. l. fundus qui locatus. ꝛ. l. pediculis. §. item cum queritur. de auro ꝛ
3 argen. lega. ¶ † Jn tex. ibi: item ea que ad tempus. boc declara per ea que no. Bar. in. l. generali. §. vrozi. ff. de vsufru. lega. vbi ea que sunt in loco ad tempus nō censentur ibi esse nec veniunt appellatione rerū que sunt in loco nisi ratione alicuius signi vniuersalis. argu. in. l. iulianus. de lega. iij. Sic ecōuerso illa que consueuerunt esse si absunt ad tempus non: videntur abesse ꝛ cōprehenduntur appellatione rerum que in loco sunt l. quesitū. in fi. ff. de lega. iij. vnde si quis legat masaritias quas habet in ciuitate: licet alique pro tunc in ciuitate nō essent sed transportate in villam vt tamen ad ciuitatem reducantur veniunt in legato qr intelliguntꝫ de bis que ibi sunt vel esse consueuerunt sed ad tēpus absunt. tene menti. Et ita vidi seruari de facto Florentie. facit. l. ex facto. §. de bered. insti. ¶ Oppo. ꝙ non considerek cōsuetudo testatoris vel eius ꝓpositum. de. l. j. §. si defunctus. de reb. du. Sol. ad damnū heredis pupilli non consideratur vt ibi: sed ad vtilitatē sic vt in legato non veniant
4 illa que defunctus habuit venalia: vt bic. ¶ † Item opponit cōtra fi. ꝙ non veniat vinū qō erat in fundo causa perpetui vsus vt in. l. si ita. §. domo. ꝛ. l. ij. §. dotes. ff. de fun. instru. Solu. vt in vltima solutione glos. fina. intelligantur ille ſm istam: vel dic. aut quis legat fundum simpliciter ꝛ non veniunt instrumenta fundi vel domus nisi que sunt affixa: vt in. l. fundi. ff. de actio. emp. ꝛ in. l. ij. §. dotes. aut legat fundū vel domum instructum seu cum instrumentis ꝛ tunc distinguo: vt in bis legibus: qr si aliqua sunt ad tēpus vel venalia nō veniunt: qr nō cōtinentur appellatione instrumēti fundi vel domus vel patrissamil. aut causa perpetui vsus: ꝛ tūc veniūt sive sint instrumēta patrissa. ꝛ sui tantū vsus causa vt vestes rbetia piscatoria canes ancipitres: ꝛ similia q̄ testator babebat in fundo causa delectationis sue vel scacberia vel libros bystoriales: ꝛ similia ꝛ sive sint instrumenta pertinentia ad fundum ꝛ eius cultura: vt boues: et aratra ligones: ꝛ similia: sive gratia colligendoꝝ vel cōseruan
5 dorum fructuū: vt vasa vinaria ꝛ torcularia: vt. j. l. ij. ¶ † Glo. magna ibi querit que sit differentia inter legata lego fundum ꝛ instrumēta: vel lego fundū cū instrumētis: vel lego fundum instructū: vel prout instructus est. Et ponit plures opiniones nec bene declarat: sed dic de boc plenius vt babetur in. l. si fundus. ff. de fun. instru. per glo. ꝛ Bart. ꝛ nam dictio et[a] copulat
6 a eque principaliter: dictio vero cū [b] accessorie: vt in. l. j. cū. l. seq.
b ff. de pecu. leg. Et ideo si quis legat fundum ꝛ instrumenta veniunt instrumenta fundi ꝛ instrumenta patrissa. ꝛ sunt duo le-

gata eque principalia ꝛ extincto legato fundi per alienationē extinguerek legatum instrumentoꝝ: vt bic patet in. l. quesitū. §. fundus. cū sequē. de fun. instruc. ꝛ in. o. l. si cui. Sed si leganit fundū cū instrumēto vel instrumētis censek vnū trīi esse legatū sz de fundo cū suis accessoriis ꝛ in eo non veniunt instrumēta patrissa. qr illa nō accedāt fundo sed solū instrumenta fundi ꝛ extincto legato fundi p alienationē extinguerek legatū instrumenti vel instrumentoꝝ: ꝛ ita dz intelligi gl. bic ꝙpe mediū. dū dicit: nā fundi instrumētū sequitur alienationē fundi. i. extinguitur sicut legatū fundi. Cū ỹo legak fundus instructus vel prout instructus est quātum ad plenitudinē legati: idem qō in prima forma vt veniant instrumenta fundi ꝛ patrissa. vt in ista l. ij. quātum ỹo ad cessionem: idē qō in secūda forma. l. quesitū. §. sed si fundus. de fun. instru. boc tamē quātum ad instrumētū fundi nō quātum ad instrumentū patrissa. sed in prima forma idem in vtroq;. Cetera dic vt ibi no.

2 ☞ Verbum cautio quando intelligatur cum fideiussore vel pignore.

1 **Ancimus.** † Verbū cautio prolatū ab boie intelligit de cautione nuda sine fideiussore vel pignore ad boc semp allegatur sz nō debet esse nuda a solēnitate verboꝝ sed
2 debet interuenire solēni stipulatio ꝛ valida. ¶ † Jn glo. j. ibi: idē si lex. dic ꝙ qñ istud verbū pferk a lege aut est lex pretoria ꝛ a intelligit cū fideiussore vel pignore. l. j. §. cauerit. de colla. bon. allegata bic in glo. p cōtraria aut est lex ciuilis ꝛ tunc est in arbitrio iudicis vt a suspecto facias satisdari. i. caueri cū fideiussore vel pignore a nō suspecto sicut pr̄ caueri: vt in aut. cui quid relictū. j. ti. ij. ff. de pe. here. l. peñ. Quādo autē pfertur ab boie puta a testatore vel cōtrabēte vt aliquis teneat cauere intelligitur de nuda cautione ꝛ dic nisi addatur verbū idonee: vt. l. si mandato titij. §. fi. ff. māda. vel verbū cōpetenter seu cōpetens cautio. l. si debitori. ff. de iud. vel sufficienter vt in. c. j. de seque. pos. ꝛ fru. verbum vero satisdatio importat fideiussorem vel pignora. l. j. ff. qui satisda. cog.

2 ☞ Si lego tibi libros quos habeo Padue vel Bononie veniunt vtriq;.
Jn alternatiua rerū cuius sit electio in vltimis voluntatib⁹.
3 Alternatiua an ꝛ quando stet proprie vel resoluatur in cōiunctam. ꝛ nume. 2.
Quid in copula.
Si vna cōmunitas elegit titium aut seium in potestatē suum an valeat electio.

1 **Tm quidam.** † Disiunctiua posita inter psonas bonorum tas in Jctibus vel in vltimis volūtatib⁹ resoluit in cōiunctā secus si inter res. b. d. tota. l. Que in primo dicto corrigit inravetera. s. l. pinde. ff. de stipu. ser. q̄ volebat ꝙ stipulatio redderetur inutilis ratione incertitudinis si seruus duoꝝ: puta titij ꝛ seij stipulabatur alternatiue titio aut seio: qr cū cuilibet eoꝝ possit acquiri obligatio insolidum ꝛ intentio promissoris non fuit teneri vtriq;: sed vni tm̄. ꝛ non constabat cui stipulatio non valebat bodie valet: et est perinde acsi fuisset stipulatus copulatiue titio ꝛ seio: ꝛ sic vtriq; tenetur pro parte per bāc legē non valuisset legatū ratione incertitudinis nisi fuisset cōmissa declaranda electione alterius: puta quē bere vel alter elegit. l. si titio aut seio. de leg. ij. ꝛ. l. vtrum. §. cum quidam. de rebus du. ꝛ tunc nō resolueretur in coniunctā: sed b staret propie vt in illis legibus que non fuit correcte p istam. nam ista lex nō corrigit nisi in casu quo ratione incertitudinis dispositio redderek nulla qō non est in casu predicto: vt in illis legibus. Nec habet locū ista lex qñ esset posita inter personas grauatas: vt grauo titiū aut seium beredes meos ꝙ dent tibi centum: nam cuilibet censetur grauatus insolidū: sic habent loco duoꝝ reoꝝ debendi: vno tamen soluente alter liberat. l. si ex toto. §. j. de lega. j. que similiter non corrigit per bāc. l. nam si ponerek copulatiue quilibet esset grauatus pro parte. Nec etiā habet locū ista lex qñ posita fuit inter psonas bonoratas inter quas tamē cadebat affectio: nā tunc stat ꝓprie ꝛ intelliguntur vocari ſm ordinē affectionis. l. cū pater. §. pe. de leg. ij. ¶ Opp. in glo. in verbo corrupta ꝙ etiam quando ꝛ ponitur inter res ponat pro copula. l. quintus. de auro ꝛ ar. leg. gl. dicit ibi speciale. tu dic ꝙ ibi quādo pfertur a lege cuius natura est ꝙ debeat esse certum: ꝛ si sic staret non esset certum ſm doct. ¶ Secūdo oppo. ad idem de. l. si ita. de auro ꝛ argen. lega. glos. soluit eodē modo. tu dic ꝙ ibi erat alternatiua seu que licet disiūgat
2 verba nō disiungit sensum: vt ibi Alexander sive paris: † ideo si lego tibi libros quos habeo Padue seu Bononie veniunt vtriq;: vt in illa. l. bic loquit in vera alternatiua. s. vel seu aut q̄ disiungit verba ꝛ etiam sensus: vnde tunc non venirent vtriq;.

¶ Dictio et. adde Bart. in. l. j. ff. de iusti. ꝛ iur. Joā. an. in. c. accedēs. de bereti. lib. vi. in nouella Ant. de bu. in. c. ij. de rescrip. Pet. de ancba. et Jo. de imo. i cle. in plerisq; de elec.

¶ Dictio vo cū. Adde ꝙ ista dictio nūq; est vniuersale negatiuum: vt l. nūq; plura. ff. de pua. delic. l. j. ff. de eo ꝙ certo loco. ꝛ p Sali. in. l. j. in. j. not. C. quō et qñ iudex.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Cuius autem sit electio in vltimis voluntatib⁹ in alternatiua rerum. dic vt in.l.lucio.de leg.ij. ¶Item opponitur contra fi.l.dum dicit ꝙ etiam in cõtractibus disiuncta posita inter psonas non resoluatur in coniunctam.ff.de cõtraben.emp.l.fundus ille.vnde si lego tibi aut titio quãtum ad titium nõ valet: sed dũtaxat quãtũ ad te.Quidam dicunt hunc tex.in fi.referri solum ad casum quãdo ponitur inter res nõ ad casum quãdo inter personas.glo.tenet contrarium ꝙ referatur ad vtrumq; casum.ꝛ dicit ꝙ si vendo tibi aut titio cũ ambo sitis psentes valet venditio quo ad vtrũq; ꝛ cuilibet censetur facta ꝑ parte quia cuilibet potest acquiri obligatio:sed si titius non est psens non potuit ꝓ parte sibi obligatio acquiri ideo nõ valet quo ad eum sed solum quo ad te ꝛ sibi soli censetur vendita: vt in illa.l.fundus. que corrigitur per istã. ¶Item adhuc opponitur quia si stipularis tibi aut titio illa dictio aut[a] ꝓprie et tibi acquiritur obligatio titio vero non.sed censetur adiectus ad solutionem.de verbo.oblig.l.eum qui.§.qui sibi.quod non esset si poneretur ꝓ copula.Solu.eodem modo ibi non poterat acquiri obligatio illi titio: ideo tibi soli acquiritur et illi titio potest solui ꝛ sic non est inutilis adiectio titij: sed in.l.fundus.ille bene est inutilis: qꝛ persona titij nõ potest apte cẽseri apposita ad solutionẽ eo modo quo in stipulatione. ¶Vltimo de isto articulo an ꝛ quãdo alternatiua stet ꝑprie vel resoluatur in cõiunctã. distingue plenissime ꝑ Bar.in.l.si is qui. §.vtrũq;.ff.de rebus dub.ꝛ similiter de significato copulatiue que aliquando etiã ponitur ꝑ disiuncta. ¶Sed pone ꝙ vna cõmunitas elegit titium aut seium in potestatẽ sui: an valeat electio: videtur ꝙ sic:ꝛ ꝙ censeat vterq; electus.scz vnus post alterũ:ꝛ preferatur primo nominatus.argu.in.l.quoties.ff.de vsu.Contrarium dic ꝙ imo non valet ratione incertitudinis. Nec ob.illa.l.q: loquitur quãdo ad istud cõmodum poterat vterq; vocari vel insolidum vel ꝓ parte:sed ad hoc officium non poterant eodem tẽpore duo vocari nec censetur vocatus vnus primo:alter secundo qꝛ non expedit reipũ.nec consueuit taliter fieri.ꝛ hoc probatur in.c.cum vintoniensis.de elec.ꝛ eo.titu.c.ij.lib.vj.ſm Ange.

2 ¶Patresfami.qui constituunt alias instituunt familiã appellatione familie cõtinentur.
Appellatione curie romane cõtinent etiam cardinales.
Imperator ꝙ dicatur de ordine cõmilitonum.

3 Bener ꝛ nurus qualiter cõprehendantur appellatione familie in casu huius legis.
Ignobilis nupta in domo nobilis: dicitur nobilis et quid econuerso.

4 Filius licet sit mortuus vgoꝛ eius eademq; nurus quousq; est in viduitate dicitur esse de familia mariti quo ad effectum: de quo hic.
An per dissolutionẽ matrimonij dissoluat affinitas.ꝛ nu.5.

5 Statutũ ꝙ cause inter affines cõpromittantur an habeat locũ si mortuo filio nurus peteret dotem a socero.

6 Habens fratres vtrinq; cõiunctos et etiam aliquos ex latere patris tantũ et quosdã ex latere matris si relinquat fratribus suis tunc ad hoc legatum vocant fratres vtrinq; cõiuncti sed si non extant vocantur alij.

7 Si quis legat vel instituat sibi cippum domus sue.i.stipitẽ ꝙ primo vocentur agnati.
Bastardi an cõprehendantur appellatione familie.

Suggestioni. †Verbum familiam tribus modis potest poni. Primo ꝓ familia coniunctorum. Secundo ꝑ familia seruorum vel libertorum. Tertio ꝓ substantia bonorum.hoc primo vsq; ibi: ꝛ si quis. Item si legatur familie veniunt coniuncti ſm ordinẽ affectionis ꝛ successionis. et in defectu eorum veniunt alij affines qui loco filiorum habent scz gener ꝛ nurus mortuis filijs vel filiabus.hoc secũdo. Cum disponit de familia intelligitur dispositum de substãtia bonorũ.hoc tertio ꝛ vltimo dicit tota.l.satis notabilis.ꝛ adde l.pronuntiatio.§.familie.ff.eoꝺ.titu.vbi appellatione familie continentur agnati tantum:scilicet in casu huius legis: vnde legatum familie sumitur largius:vt etiam veniant cognati:qꝛ agitur de lucro captando sine alicuius iniuria. ¶Item tex.ibi parentes.not.ꝙ patresfamil.qui constituunt alias institutunt familiã cõprehenduntur appellatione familie.vñ Oldr.inducit hunc text.ꝙ appellatione curie romane continentur etiam cardinales.licet ipsi instruant curiam.ꝛ allegat.l.peculium.§.quadrige.ff.de lega.ij.l.j.in prin.de testa.milita.vbi imperator dicitur de ordine cõmilitonũ.ꝛ j.de decurio.l.ad subeunda.et quod ibi no.l.curiales. ¶Item tex.ibi: nulla speciali adiectione super quibusdam ꝛc.dic ꝙ hoc dicitur propter id quod habeꝫ in.l.cum ita.§.fi.de lega.ij.qꝛ si aliqui de familia essent nominati illi primo vocarentur et in eorum defectum venirent alij ſm gradum ordinis ꝛ consuetudinis. ¶Item tex.ibi:non solum propinquis.No.ꝙ non distinguit ex latere masculino vel femino:ꝛ sic etiã cognati venirent: ꝛ etiã prius ꝙ agnati si essent propinquiores sicut ad successionẽ.Nec obst.d.l.ꝓnuntiatio.§. familie.qꝛ speciale est hoc casu:als venirẽt cõiuncti tm̃ per masculum:qꝛ sunt agnati:ſz hic veniunt ex voluntate defuncti ad lucrum fauorabile ꝛ sine iniuria alicuius. ¶Item tex.ibi: ſz etiã bis deficientibus.dic ꝙ per hoc patet ꝙ affines de quibus statim subijcit non sunt coniuncti quiveniunt deficientibus propinquis vel coniunctis:ꝛ est acsi statutum dicat ꝙ mulier non possit obligari sine psentia cõiunctorum seu propinquorum ꝙ non est sufficiens psentia mariti:quia non est coniunctus.
3 de hoc not.in.l.j.§.vnde vir ꝛ vgoꝛ. ¶Item tex.ibi:generum ꝛ nurum quasi dicat non alios affines:quia illi loco filiorum habentur: ideo in casu huius cõprehenduntur appellatione familie.Et est argu.ꝙ ignobilis nupta in domo nobilis dicatur nobilis: vt hic.ꝛ.l.femine.ff.de sena.non sic econuerso nobilis
b nupta in domo ignobilis[b] remanet nobilis:imo videtur effici ignobilis: quia mulier chorus cat radijs mariti: nec maritus per vgoꝛem efficitur nobilis: vt.§.de nup.l.fi.ꝛ in aut.de cõsul.
4 §.hoc itaq;. ¶Item tex.ibi: matrimonium morte filij vel filie fuerit dissolutum.Not.ꝙ licet filius sit mortuus vgoꝛ eius eademq; nurus quousq; est in viduitate dicitur esse de familia mariti quo ad effectum: de quo hic facit.l.fina.j.de bonis ma. in versicu.in priori matrimonio ꝛc. ꝛ not.in.l.j.§.exactio.de rei vgo.acti.l.filij.§.vidua.ad munici.et.l.quoties.de priuil.scholarium. Item videtur per hunc text.ꝙ per dissolutionem matrimonij non dissoluitur affinitas. Sed cõtra de iure ciuili de
5 l.cui eorum.ff.de postu.ꝛ per glos.ordina.in.l.sed hoc ita.ff.de rebus dub.Solu.hoc est speciale propter rationem: de qua.§. dicit.secus si ageret de aliena materia non fauorabili sed preiudiciali. ¶Unde si statutum dicit: ꝙ cause inter affines compromittantur mortuo filio:si nurus peteret dotem a socero nõ videtur compromittendum altero resistente: quia non dicitur inter affinitatem: qꝛ dissoluta est affinitas per mortem filij de iure ciuili sicut ꝛ amor: vt dicit gl.in.l.sed hoc ita.qõ perpetuo tene menti.nam ibi agitur de grauamine ꝙ quis compellatur cõpromittere. vnde de iure cõmuni nemo ad hoc cõpellitur.l. si dictum.§.si cõpromisero.ff.de evict.et nõ.in.l.furti.§.si tussu. ff.de insa.per Bar.de iure autẽ canonico quo ad prohibitionẽ matrimonij bene durat affinitas etiam post mortẽ illius: per cuius copulam fuit affinitas cõtracta in.c.nõ debet.de cõsan. ꝛ affinita. ¶Item tex.ibi: gradatim fieri.l.ſm ordinem successionis:vt qui primo vocat ab instituto prius vocet ad hoc legatum vel institutionem factam de familia. ¶Unde semel allegabam hunc tex.cũ quidam reliquisset fratribus suis ꝛ ipse habebat fratres vtrinq; cõiunctos ꝛ quosdã ex latere patris tm̃: quosdam ex latere matris ꝙ ad hoc legatum vocentur fratres
6 vtrinq; cõiuncti si extant tempore mortis alijs exclusis: qꝛ ipsi preferentur in successione intestati sed si non extant vocentꝫ alij
7 ꝛ eodẽ modo ¶si quis legat vel instituat sibi cippũ domus sue: idest stipitem.nam est vocabulũ rustico:ꝛ primo vocentꝫ agnati:qꝛ ipsi sunt stipes ſm Ange.ꝛ ſm ordinẽ graduũ. ¶Ultimo
c queritur an bastardi cõprehendant appellatione familie[c] vt si statutum dicat ꝙ si aliquis clericus delinquat omnes qui sunt de familia vel domo ipsius teneant ad penam maleficij: vt est fiozẽ.vide per Ly.in.l.quisquis.j.ad le.iul.maie.ꝛ per glos.in cle.j.de baptismo.ꝛ per Bald.j.de fideicõ.l.cum acutissimi.ꝛ.l. lege iul.de ritu nuptia.

¶Si omissa fit causa testamenti. Rubrica.

1 ¶Super glo.Rubrice premittẽ ꝛ legata ꝛ fideicõmissa in testamento relicta nisi ex testamẽto adeaꝫ hereditas non debent a venientibus ab intestato si non fuit apposita clausula codicillaris:vt.l.fi.§.de cõdi.ꝛ demon.ꝛ.l.eam quã.j.de fideicõ.contingebat autẽ ꝙ interdũ instituebat heres ille qui ab intestato erat successurus ꝛ grauabatur legatis ꝛ fideicõmissis:ipse aũt vt legata irritarent repudiabat ex testamẽto ꝛ adibat ab intestato.Contra quam fraudem prouidit prętor per suum edictũ: de quo in.l.j.ff.eo.vt perinde teneaꝫ acsi ex testamento adiuisset nisi hoc feciſſet ex iusta causa vt fraudem testatoris excludere qꝛ erat quando testator ꝑ grauamina que imposuit volnit institutũ fraudare sua legitima.l.papinianus.§.quoniã autẽ quarta.ff.de inoffi.test.vel debito quo defunctus sibi tenebaꝫ. l.cũ pater.§.titio.circa fi.ff.de leg.ij.vel aliqua alia suberat iusta causa.qõ dic vt.l.qꝛ autẽ.§.nõ simplr.ff.eo.ti.vel nisi dedisset sibi licẽtiam abstinendi vel repudiandi qõ est qñ ipsummet fibi substituit.l.j.§.si proponaꝫ.eo.ti.postea per iurisconsultos fuerunt

fuerunt additi alij duo casus.s.qñ institutus grauatus nominatim ad certa legata repudiabat vt hereditas vadat ad substitutum vulgarẽ a quo dicta legata nõ fuerunt vel nõ censebanꝫ repetita qõ qñ sit.dic vt in.l.ij imperator.de leg.j.ꝛ.l.celsus.§. ꝙ alicuius.de leg.ij.ſz a quo petanꝫ an ab ipso instituto repudiante an a substituto adeunte.dic vt.j.l.j.itẽ fuit aditus alius casus qñ institutus repudiat vt hereditas vadat ad alium venientẽ ab intestato: ꝛ tunc etiã dubitatur a quo legata petenꝫ an a repudiante an ab adeunte. ꝛ est materia huius titu.satis intricata.de qua plene vide per Dynũ et Bartol.ff.eo.l.fina.ꝛ super rubrica.

2 ¶Per dationem substituti vulgaris qualiter videatur instituto data licentia repudiandi.

1 **Sin fraudem.** †Legata relicta ab instituto dũtaxat si ipse repudiat hereditatẽ in eoꝝ fraudẽ vt hereditas vadat ad substitutum vulgarem debent ab eo per vtilẽ actionẽ ex testamẽto ꝛ si repudians pecuniã recipit vt repudiaret etiã ab eo possunt peti acsi adiuisset.b.d. ¶Item tex.ibi:legatoꝝ.dic scz nominatim relictorũ:ꝛ sic ab ipso tantũ debebanꝫ de rigore iuris non a substituto vulgari si cum eo nõ fuisset participata fraus:vt in.d.§.qõ alicuius.ꝛ.l.q conditio.de condi.ꝛ demon. sed ꝓpter participationẽ fraudis debentur ab eo acsi fuissent ab eo repetita nõ tamẽ directa actione: quia ab eo relicta non fuerunt sed vtili ex testamento ꝛ ex mẽte edicti prętoris. ¶Item tex.ibi:trãsmissam.dic non iure hereditario: qꝛ nõ adiuit instítutus ſz repudiauit:ꝛ sic aperuit viã substituto vulgari: ꝛ istã appellat transmissionẽ. ¶Item tex.ibi: ꝑbatura es.ſ.tu legataria. ¶Item tex.ibi:participati est.dic ergo si institutus nõ participat fraudẽ cũ substituto tamẽ fraudulenter ꝛ vt noceret legatarijs repudiauit ex institutione non teneretur substitutus ad alia relicta: sed nec ipse institutus repudians postꝫ heredi tatem nõ habet ipse:sed substitutus:vt est casus notabilis in.l. si omissa.ff.eo.tit.Sed pone ꝙ substitutus erat grauatus prioribus oneribus que legata prius soluẽtur eo casu quo particiꝑauit: an relicta ab eo:an vero a substituto nominatim.dic ꝙ relicta a substitutione omissa si falcidiã patitur.ff.ad le.fal.nec sennius.§.j. ¶Itẽ in tex.ibi:pecunia accepta.subaudi a substituto vulgari vt repudies ex institutione. ¶In fine.l.ibi prestare cogitur.ſ.ipse institutus repudias:ſz in casu precedẽti solus substitutus: sed an recta via an autẽ in subsidiũ.dic ꝙ si pecunia nõ equinalebat hereditati solũ in subsidium prius excusso substituto ꝛ non reperto soluẽdo.l.licet.ff.eo.in fi.si vero equinalebat recta via potest incipere legatarius a quo vult vel ab
instituto repudiante vel a substituto:vt colligit ex.l.si quis pe-
2 cunia.ff.eo. ¶Item glo.j.oppo.ꝙ ista legata nõ debenꝫ a substituto qꝛ per dationẽ substituti vulgaris videt instituto data licentia repudiandi.l.j.§.si proponaꝫ.ff.eo.ergo si repudiat nõ videtur in fraudem repudiare ꝛ cessat hoc edictum.gloss.dicit verũ esse ꝙ videt habere licentiã repudiandi si hoc faceret vt ipse euitaret dãnum non qñ facit vt alteri inferat dãnum istud est nihil dicere.Nã etiam si faceret vt alteri inferat dãnum si tamen nõ participat fraudẽ cũ substituto legata nõ debentur ab aliquo ipsoꝝ:vt in.d.l.si omissa.ff.eo.titu.ꝛ ex isto tex.a contrario sensu.dic ergo ꝙ nõ videt habere licentiam repudiandi qñ aliquis est sibi substitutus secus qñ ipsemet sibijpsi fozet substitutus.ita loquitur ille.ſ.si proponaꝫ et primũ dictũ probatur in.l.iul.eo.titu.ꝙ ppter dationẽ substituti non censẽt data licentia repudiandi.ꝛ hoc vero cõtra antiquos q tenebãt ꝙ per dationẽ substituti vulgaris tollitur existentia sui heredis: qꝛ videtur data licentia abstinendi quod est contra.l.iulianus.eo autem casu quo data esset licentia ꝛ appareret. hec non posset dici repudiata in fraudem etiam si participasset cũ substituto l.qui autem.ff.eo.tit.§.patronus.in fi. ¶In sequenti glo.in fi. ibi:vel dic nõ conueniri.dic ꝙ hec vera nã si speciale est eo casu quo institutus recipit pecuniã:vt ipse teneaꝫ aliquãdo in subsidium aliqñ recta via etiam nõ in subsidium: vt.§.digi.ergo in cõtrariũ est ius cõe ꝙ qñ nulla recepit pecuniã nullo modo tenetur etiã in subsidiũ si fraudẽ participaret cum substituto alsi nõ esset differẽtia inter istos casus qñ recepit ꝛ qñ non recepit. cõtra tamen istã legẽ videt facere voluisse. ¶In glo.fi.ibi:sed videt quelibet insolidũ teneri subaudi etiã si repudiauit institutus nulla pecunia recepta:ꝛ etiã ad relicta a substituto tantũ. ꝛ ita loquitur.l.quam glos.allegat ꝛ solue vt in gl.ꝙ aut ambo repudiauerũt ex testamento:ꝛ ambo possident ab intestato.et ita loquitur illa.l.Aut institutus repudiauit ex institutione et substitutus possidet ex substitutione. et distingue vt.§.digi: ꝙ aut repudiauit nõ participata fraude cũ substituto ꝛ neuter tenetur ad relicta ab instituto tm̃ que nõ censebatur a substituto repetita etiã si reuera in fraudẽ hoc fecit in.d.l.si omissa. Aut cũ eo participauit fraudẽ: ꝛ tũc aut pecuniã nõ recepit ꝛ solus substitutus tenet: vt in primo casu huius.l.Aut accepit pecuniam:ꝛ tũc aut nõ equinalentẽ:ꝛ tenet institutus in subsidium excusso prius substituto.ita loquit.l.si quis.quã allegat in fi.ꝙ cõtraria:ꝛ nõ bene soluit.aut equinalentẽ:ꝛ tunc possunt legatarij incipere a quo volũt: vt.l.si quis pecuniã.eo.ti.ſm ꝑ.et Ly.Cetera dic vt plene in.d.l.si.

1 **Eam qui.** †Tunc habet locũ istud edictũ qñ repudians ex testamento potuit ex eo adire si voluisset: sed si nõ potuisset adire nec bo.possel.petere nõ locũ:qꝛ non videt in fraudẽ repudiasse qui si adire voluisset nõ potuisset. Itẽ si repudians ex testamẽto nõ possidet ab intesta. ſz alius similiter nõ habet locũ hoc edictum.b.d. ¶Hoc vltimũ intellige nisi participasset fraudem cum illo:vt dixi.ſ.e.l.j.ponit enim duos casus in quib⁹ hoc edictum cessat. ¶In text.ibi:iudicũ defuncti nõ vsurpabitur.i.non videtur fraudari ex quo si voluisset adire non potuisset adire ex testamento. ꝛ sic cessat tota glos.que laborat in expositione istorum verborum.

1 **Si proculiana.** †Licet qs repudiauerit in fraudẽ legatoꝝ nõ perdit falcidiã.b.d.minus ergo punitur ꝙ subtrahẽs bona hereditaria q̃ falcidiã olim perdebat.ff.ad le.fal.l.paulus.sed aliã penã hodie patitur.qõ dic vt dixi in.l.si.§.illo.ſ.de iure delibe.

¶De indicta viduitate tollenda. Rubrica.

¶Super rubrica ibi:de indicta viduitate tollenda.i.de condi tione que inducit viduitatem:vt qñ relinquitur alicui mulieri sub cõditione si nõ nupserit.Nam vt nõ perdat legatum inducitur ad non nubẽdum qõ est contra publicam vtilitatẽ:cuius interest matrimonia cõtrahi ꝛ ciuitatẽ hominibus repleri: vt l.j.ff.solu.ma.ideo talis cõditio reiicitur de legato ꝛ potest nubere:ꝛ nihilominus legatum consequi acsi fuisset pure relictũ vt habetur in multis legibus positis in titu.de cõdi.ꝛ demõ.ꝛ de ista materia tractat iste titu.

1 **Egatum.** †Conditio viduitatis in personã alterius ꝙ legatarij nõ reiicitur de legato.b.d.Si ergo testator legat sibi sub cõditione:si vgoꝛ sua non nupserit ipsa nubẽte nõ habes legatũ:qꝛ nõ reiicitur cũ cesset ratio ꝓpter quã reiicienda est nõ ẽm fuit relictum ipsi vgoꝛi sed tibi:vnde nõ est credendũ ꝙ vgoꝛ abstineat a nubẽdo ad hoc vt legatũ cõsequatur nisi forte esset sibi ꝓpinquus qꝛ tũc in fraudẽ censeret factũ tibi.i.heres meus.de condi.ꝛ demon.in fi.vel nisi tale legatum tibi factum esset restituendum vgoꝛi si non nupserit:vt in gl. ¶In tex.ibi: alij.ſ.extraneo nõ vgoꝛi quã testatoꝛ noluit nubere.

2 ¶In mulieribus maxima cupiditas eis a natura cõstituta est vt partus concipiant ꝛ edant.

3 Non est aperienda via periurijs.
Suspecto de periurio non debet iudex iuramentũ deferre etiã si sit casus in quo sit de iure deferendum.

1 **Ambiguitates.** †Premitte ad euidentiã istius legis ꝙ quatuor fuerũt iura de ista materia diuersis temporibus facta.Primũ fuit ius antiquoꝝ digestorũ ſm qõ si relinquebatur mulieri siue virgini siue vidue sub condition si nõ nupserit reiiciebat illa cõditio:ꝛ legatum purum reputabatur.Secũdum fuit.l.iulie miscelle sic dicte ab autore quã legẽ nõ habemus:qꝛ cõpositores noui iuris videntes eam sublatã per hãc legem nõ posuerunt in hoc volumine:considerabat ẽm illa.l.causam ꝓpter quam illa cõditio reiiciebatur.ſ. vt mulieres nuberẽt ꝛ filios ꝓcrearent verum qꝛ multe nubũt: nõ ob hunc finẽ qꝛ sentiunt se steriles vel antiquas ita ꝙ generare non possunt:sed nubunt ꝓpter incontinentiam vel alio respectu introduxit illa.l.ꝙ si tale relictum fuerit factũ vidue a marito ꝙ ipsa mulier nõ possit petere relictum infra annũ a tempore mortis mariti relictũ nisi iuret ꝙ nõ nubet nisi causa ꝓlis ꝓcreãde:ꝛ in casu quo aliter faciet restituet legatũ.post annũ vero petere poterit licet nõ iuret.tenebaꝫ autem prestare cautionem que dicitur mutiana:que fuit inducta a mutio sup cõditionibus negatiue cõceptis que non possunt perfecte impleri quousq; legatarius viuat vt si non ascẽderis capitolium vel si non nupseris:qꝛ licet bodie vel cras non ascendas poteris ascendere vel nubere post ꝛ sic videbatur ꝙ legatarius non possit petere nisi in mortis articulo: ꝓpter hoc mutius introduxit modũ implendi vt caueat de nõ ascendendo vel nuben-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

do ⁊ si contra faciat de restituendo rem cũ fructibus: vt.l.mutiane.de condi.⁊ demon.voluit eñ illa.l.miscella ꝙ post annũ possit petere tamen prestando cautionem de restituendo si nupserit alio respectu p̃ causa prolis procreande. verum q̃ per illam legẽ aperiabatur via periurijs: q̃ mulieres prestabant tale iuramentũ ⁊ postea veniebant contra:⁊ erat etiã incertum quo animo ⁊ intentione hoc facerent: ideo per istam legẽ fuit illa sublata in totum ⁊ reuersum ad ius pristinũ digestorũ. Et istud fuit tertiũ ius. Et q̃ hic dicitur in muliere vidua extenditur ad virum per.l.sequen.in princi. Statuit ergo ista lex ꝙ statim posset petere legatum acsi fuisset pure relictum absq; prestatione iuramenti vel dicte cautionis. intellige tamẽ sane vt non nubat infra annum[a] als penderet legatum nõ propter illam conditionem que habetur pro non appositа: sed propter prohibitionẽ legalem factã ob bonos mores seruãdos: vt.l.i.ff.de secun.nup.vbi patet ꝙ etiam alias penas pateretur: post annũ vero posset nubere licite siue causa prolis ꝓcreande siue nõ. ¶Nam ⁊ plura alia sunt bona matrimonij p̃ proles vt dicunt canones vñ non debuit restringi facultas nubẽdi p testatorem cõtra publicã vtilitatem. Quartũ ius fuit istius auc. cui relictũ. que statim hic subijcit que distinguit inter viduã ⁊ virginem: vt in glo.⁊ redit ad legẽ iuliã miscellã vt illa cõditio in ea non reiściatur sed in virginе remanemus in dispositione iuris veteris non tamẽ in vidua per omnia reditur ad legem iuliã miscellã: vt dicã super ista auc. ¶Mo. hic de cupiditate mulierum vt partus cõcipiant ⁊ edant.⁊ alibi dicit tex. ꝙ precipuum munus earum est concipere ⁊ partum tueri.ff.de edil. edic.l.queritur.§.i. ¶Jtẽ not. ꝙ nõ est aperienda via periurijs:[b] ⁊ ideo si iudex videt ⁊ cõprehendit aliquẽ de facili debe re periurare non debet ei iuramentũ deferre etiam si fit casus in quo sit deferendum de iure: q̃ debet intelligi. ſ. non ſuſpecto de periurio q̃ relinquit arbitrio iudicis. facit.c.iij.de cobabi. cleri.⁊ mu. ¶Jn glo.i.ibi.respondeo non imo in alijs ⁊c. nam ista lex loquitur in cõditione negatiua que reiścitur de legato vnde sicut non est implenda de facto seu vere: ita non expedit vt impleaꝫ ficte per cautionẽ mutianã: q̃ autẽ est talis cõditio negatiua que nõ reiścit sed venit implenda: tũc aut non potest vere impleri nisi in vltimo mortis articulo: ⁊ tũc ne legatarius habeat tñ expectare permittit sibi vt p̃stet cautionẽ mutianã ⁊ potest petere legatũ acsi vere impleuisset: sed si postea faciat contrarium restituit rem cum fructibus. l. mutiane. de condi. ⁊ demon. aut nõ poterit impleri ante vltimũ mortis articulum: ⁊ tunc aut sine expectatione tristis euentus tunc nõ prestatur illa cautio: sed debet expectari q̃ illa conditio vere impleatur si vo nõ potest impleri sine expectatione tristis euentus vt q̃ esset necesse expectare mortẽ persone coniuncte legatario: tũc prestari potest illa cautio ne cogaꝫ expectare talem euentũ: vt legibus allegatis in glo. in fi.

a ¶Nõ nubat infra annũ. Adde an mulier nubẽs infra annũ luct⁹ sit infamis. vide i.l.decreto. C.de infa. et in.l. liberor. §. notatur. ff. eo. teg. i. §. porro. iij. q. vij.

b ¶Nõ est aperiẽda via piurijs. adde.l.j.C.si aduer. vẽ.c.eg pte. de restitu. spol. ⁊ gl. in v. aperire. in.c.cũ dilectus. qõ me. cau.

2 ☞Licet vtile sit reipublice mulieres etiã viduas iterum nubere vt repleatur ciuitas hominibus: tamen honestius est viduas non nubere.

3 Si virgo remansit vidua q̃ post cõtractum matrimoniũ per verba de presenti nõ fuit ducta ad domũ mariti ⁊ maritus fecit sibi relictũ sub conditione si alteri nõ nupserit an ista conditio sibi remittetur vt possit nubere ⁊ legatũ consequi.

4 Si non erat virgo ⁊ tamẽ non nupsit ⁊ fiat sibi legatũ si nõ nupserit an remittetur sibi ista conditio.

5 Quando aliquis debet ex dispositione legali qualiter cautio sit prestanda.
Ubicunq; remittitur alicui satisdatio cũ fideiussoribus debet ille obligare bona sua.

6 Si relinquatur alicui virgini si monasterium ingrediatur an illa conditio remittaꝫ vt sic possit nubere ⁊ legatũ cõsequi.

1 ¶Si relictum. ¶Cõditio de non nubẽdo opposita vidue non reiścit hodie ſz venit implẽda vt legatũ possit consequi. ⁊ si petat infra annũ luctus nõ audit etiã si velit iurare de nõ nubẽdo nisi spes nubendi nõ defecerit vt q̃ sit ingressa religionẽ: post annũ vero audit dũmodo p̃stet cautionẽ de restituendo rem cũ fructib⁹ si nupserit ꝺm formã hic positam. h.d. Non ergo ꝓmittit nõ nubere sed restituere si nupserit: ⁊ sic nõ est cautio mutiana per quã ꝓmittit nõ facere qõ testator fieri noluit ⁊ est cautio de restituendo si cõtrafecerit. p istã ergo autẽticã redit ad legẽ iuliã miscellã. quo ad quid per oia que tamẽ fuerat sublata p.l.C. Nã illa non remittebat conditionẽ nõ nubendi eo casu quo nuberet non ꝓpter ꝓolem babendam eo modo ista auc. non remittit hãc conditionẽ. Sz in trib⁹ differt a.l. iul. q̃ illa loquebaꝫ tam in virgine q̃ in vidua ⁊ neutri remittebat cõditionẽ. Jsta autentica loquit in vidua tñ: ſz in virgine remanent iura vetera; vt ei remittaꝫ illa cõditio: vt in gl. ſi. Jtem illa nõ remittebat eo casu quo nõ nuberet causa prolis babẽde: sed q̃ causa prolis remittebat. Jsta auc. vo indistincte etiã si velit nubere causa prolis babende nõ remittitur vidue ista cõditio: imo nõ debet nubere si velit babere legatũ etiã si nuberet causa prolis babende. Jtẽ illa.l.pmittebat infra annũ luctus posse petere legatum: dũmodo iuraret de nõ nubendo nisi causa ꝓlis babende. ista vo etiã si velit iurare de nõ nubendo non admittitur ad petendũ infra annũ sed ita demũ si deficit spes nubendi. post annũ vo bene admittitur non cũ iuramento tm̃: sed cum caution e de restituendo rẽ
2 cum fructibus si nupserit. ¶Fuit aũt causa motiua huius auc. ſcz ꝓpter bonos mores seruãdos: ſz eñ vtile sit reipublice mulieres etiã viduas iterũ nubere vt repleaꝫ ciuitas hominibus tamen honestius est viduas non nubere: vt inquit Valerius de institutis antiquis: q̃ est signũ incontinentie nõ sic in virgine que aliud matrimoniũ nõ cõtraxit. ⁊ alibi dicit Jmperator se admirari de muliere que mortuo primo viro tante est cõtinentie q̃ perpetuo seruat vidnitatem: ⁊ dicit q̃ hoc non multum distat a virginitate. in auc. de nõ eli. scõo nup. §. optimũ. ad similitudinem turturis iuxta illud. Turtur inane nescit amare nam semel vni nupta marito ⁊c. Non minus autem exaltatur respu. ex bonis moribus q̃ ex multitudine gentiũ ſm Bal. qõ tamẽ iura vetera non considerauerunt: sed dumtaxat multitu-
3 dinẽ gentiũ. ideo illã ꝺitionẽ etiã vidue remittebãt. ¶Sed ponam⁹ q̃ remãñt virgo vidua. ⁊ etiã q̃ est cõtractũ matrimoniũ per vba de ꝑsenti. tñ nõ erat ducta ad domũ mariti ipse maritus moriens fecit sibi relictũ sub cõditione. si alteri nõ nupserit vtrũ ista cõditio sibi remittet: vt possit nubere ⁊ legatũ consequi videtur q̃ sic attenta virginitate: vt in glo. in cõtrarium facit iste tex. q̃ cõsiderat secundas nuptias non autẽ virginitatem. sed ille erunt secũde nuptie. i. secũdum matrimoniũ qõ dicitur ex coniunctione animorũ: licet non fuerit coniunctio corporum. l. nuptias. de regu. iur. Bal. mouet hic istã questionem ⁊ tenet primã partẽ. ⁊ idem Ang. q̃ facit cõtra bonos mores. iterũ nubendo post p̃ primum matrimoniũ experta non fuit. ⁊
4 illa autentica fundatur in bonis moribꝰ seruandis. tenemenţi q̃ quotidianum potest esse hoc. ¶Jtẽ queritur quid ecõtra pone q̃ non erat virgo: ⁊ tamen nunq; nupserat fit sibi legatũ si non nupserit: an illa conditio sibi remittetur: videtur q̃ nõ. q̃ nõ essent secunde nuptie: sed prime. de quibus conditio remittitur in contrarium q̃ iste non essent secunde sed prime. Et istam partẽ tenet hic Ang. que placet. q̃ñ per hoc abstrahitur a malis moribus si conditio sibi remittit: q̃ ab inhonesta vita abstinebit licet in contrarium faciat q̃ non plus debet habere luguria q̃ castitas: sed vidua que caste nupsit illa conditio nõ remittitur post q̃ non est virgo: ergo nec isti corrupte debet remitti. Et istam partem tenet hic Bal. sed ego plus considero qõ. §. dixi. q̃ per hoc abstrahitur a malis moribus et inhonesta vita. ⁊ ista autentica est fundata in hoc ſm eundẽ Bal. met. ¶Jn text. ibi: infra annum quidem non petet supple etiam si velit iurare de non nubendo vel cautionem prestare sed quare hoc. Respondeo q̃ infra annum luctus prohibetur a lege nubere etiam sub magnis penis etiã si a viro non fuisset prohibita: vt. §. de secũ. nup. l. j. sed post annum non prohibetur a lege: sed quia fuit prohibita a testatore ⁊ prohibitio non remittitur audit petens legatum dũmodo caueat: vt. j. ¶Jn tex. ibi: spes nuptiarum deficiat glo. dicit vt q̃ sit ingressa religionem ⁊ sic ammodo de iure nubere non potest: ſz nonne potest nubere de facto eẽndo religionem. Respõdeo hoc nõ consideranit nec presumitur. fateor tamen q̃ si post consecutũ legatum hoc facere deberet perdere sicut si de iure nupsisset ne meliorẽ sit conditionis que plus delinquit ar. in. l. si seruus. ff. q̃ vi aut clam. ¶Jn text. ibi: cũ fructibus subaudi perceptis ⁊ percipientis. licet interim habuit dominiũ contra titulum: q̃ resoluuntur ⁊ habetur perinde acsi non nupsisset: vt patet in fi. huius auc. et sic semper censetur fuisse malefidei: vt probat. §. de his qui. vt
5 indig. l. j. ⁊ ibi digi. ¶Jn text. ibi: iuratoria fiat cautio. Nota hunc tex. cum sequen. q̃ melius dat intelligere quãdo aliquis det ex dispositione legali qualiter cautio sit prestanda q̃ aliqs alius text. ⁊ declarat. l. sancimus. §. titu. ij. nam si de restituenda re immobili non expedit q̃ det fideiussores: sed obliget se ad bona sua soleniter per publicum instrumentum. si quidem est dives ⁊ sufficiens idem. vt hic. ⁊. l. de creatio. de episco. audi. Si non est idonea vel saltem est dubiũ debet dare fideiussores etiã si sit cautio ciuilis nõ pretoria. ⁊ hec etiã habentur in. l. penul. ff. de peti. here. ⁊ ibi no. ⁊ digi in. d. l. sancimus. ⁊ hoc si postea fideiussores prestare. alias releuantur ab illo onere: vt not. in. l. j. ff. qui satisda. cog. ⁊ idem si esset sibi multum difficile: vt in. l. cũ nõ facile. ff. si cui pluſq; p le. falc. ⁊ ibi no. ⁊ in. l. generaliter. de episco. ⁊ cleri. ⁊ in auc. de fideiusso. §. qõ autẽ. ¶Mo. etiã q̃ vbicũq;

vbicũq; remittitur satisdatio cum fideiussoribus ꝺs obligare
6 bona sua: quia facile est. vt hic. ⁊. l. filia. vt leg. no. ca. ¶Ultimo queritur quid si relinquatur alicui virgini si monasteriuꝫ ingrediaꝫ: an illa conditio remittatur: ⁊ sic possit nubere ⁊ legatum consequi. Bart. cõsuluit q̃ sic. quia inducit viduitatem Bal. cõtra. quia vita cõtemplatiua maioris perfectionis est q̃ vita matrimonialis vñ non debet retrahi ab illa sub spe pmij cõsequendi. vt in auc. de san. epi. §. sed hic presenti. nec est vera ratio Bar. q̃ ista cõditio continet simoniam respectu matrimonij. imo continet pietatem. vt idem Bal. no. in. l. ij. §. de institutionibus ⁊ substitu. quicquid Bart. dixit in consilio quod incipit domina ꝺargarita.

2 ☞Viduitas dicit in muliere ⁊ celibatus in masculo q̃ continet a matrimonio contrahendo.

3 Lex statuens aliquid in vno de correlatiuis censetur etiam in alio statuere.

4 Statutũ si imponit penã vendentibus bladum nisi in platea: an etiam emptor talem penam incurrat.

5 ꝺMulieri vidue magis conuenit abstinere a secundis nuptijs q̃ viro.

1 Legem iuliam. ¶Cõditio que viduitatem vel celibatum inducit sicut reiścitur in femina ita in masculo
2 b. d. vsq; ad ver. sed quia. ¶Viduitas dicitur in muliere celibatus in masculo quãdo continet a contrahendo matrimonio. ¶Jn tex. ibi pertinere quidam ad sensum nostre. l. q. d. non expediret aliã. l. facere vel declarationẽ: tamen ad dubietatem tollendã facimus. ¶Mo. ergo ⁊ ad hoc semper alle
3 gatur q̃. l. statuens aliqd in vno de correlatiuis censeꝫ etiã in alio statuere: q̃ leg precedens statuebat solũ in mulieribus: ſz quia viri sunt correlatiui: q̃ matrimoniũ nõ potest contrahi nisi inter virum ⁊ mulierem q̃ statutum fuit in muliere etiaꝫ videbatur statutum in marito per hoc dicimus q̃ leg correlatiua in vno de correlatiuis extenditur etiã ad aliud: ⁊ ita limitatur. l. precipimus. in fi. ſ. de appel. ⁊ q̃ no. in gl. in auc. quas actiones. §. de sacrosan. eccle. in quibus babetur q̃ legum correctio est euitanda: ⁊ q̃ nõ corrigitur quare stare prohibetur: ⁊ q̃ correctio non debet extendi. nam verum est nisi vt dixi q̃ enim in vno de correlatiuis statutum est. ⁊ in alio statutum videtur. l. fi. de accep. ⁊. l. cum emptor. de rescin. vẽ. facit. §. de legi.
4 bere. l. si ab eo. ¶Per hoc etiam dicit Bar. q̃ si statutũ imponit penã vẽdentibus bladum nisi in platea etiã siue emptor in talem penã incurret: quia nõ potest dici vẽditor sine emptore. ꝓ hoc. l. j. §. de cupressis. li. gi. ⁊ hoc nisi subsit diuersa ratio. vt l. fi. de rescin. vendi. facit quod no. §. de transac. l. si ex fal. in gl.
5 antepenulti. ¶Ultimo querit an principium huius. l. corrigatur. per auc. cui relictuꝫ. vt si relinquatur viro ab vxore vel ab alio sub conditione: si nõ contrageret scõm matrimonium q̃ ista conditio sibi nõ remittatur. ⁊ videtur q̃ sic eadem rõne quia q̃ ille statuit in muliere cẽsetur etiam statuisse in viro in contrarium: quia est diuersa ratio. nam mulieri vidue magis conuenit abstinere a secũdis nuptijs q̃ viro: ⁊ plus facit contra bonos mores mulier q̃ vir. facilius enim abstinere potest sine incõmoditate ⁊ reprehẽsione q̃ vir: quia non potest vacare ad regimen domus. ⁊ sic habet necesse vxorem scõam recipere ⁊ hoc docet experientia. vnde non sine ratione illa auc. fuit assignata post legẽ precedentẽ nõ post principiũ huius legis ad significandum q̃ corrigit illam non istam. doc. autem hanc qõnem non tangunt.

2 ☞Jste tres conditiones. ſ. si non nupserit vel si ad viduitatẽ peruenerit: vel cum peruenerit: ⁊ conditio quouscq; vidua erit qualiter differant in legato.

3 Si testator legauit filie nupte sub conditione si remanebit vidua ⁊ ipsa peruenit ad viduitatem: tamen in ea nõ permansit an debeat consequi legatum.

1 Sed quia. ¶Cõditio si peruenerit ad viduitatem vel cuz peruenerit non reiścitur de legato q̃ nõ inducit viduitatẽ seu perseuerantiã in ea cũ sufficiat ad eã peruenisse. licet in ea nõ perseueret: vt videatur conditio impleta. h. d. ⁊ est singularis casus. ⁊ alio anno habui de facto venetijs. ⁊ cum questio esset in manibus magnificorũ ciuium ⁊ essent deliberati in cõtrarium videntes cõsiliũ meum. ⁊ etiã istũ. §. mutauerunt propositum. ⁊ dederunt sniam scõm istud in quodã magno legato de pecunijs existentibus in impestitis cuiusdam filie testatoris: si vidua erit vel cum erit: et ipsa vidua facta fuit. ⁊ post certum tps nupsit: ⁊ nihilominus petebat legatũ illi nolebãt sibi assignare dicẽtes intentionem testatoris fuisse q̃ habeat quouscq; erit vidua ⁊ non vltra. Ego digi q̃ hic erat casus in contrariũ: quia verba testamenti non dicebant quouscq; erit vidua: sed cuz erit vidua vel si erit. vnde sufficit semel peruenisse ad viduitatem: nec requiritur q̃ in ea perseueret ⁊ fuerunt admirati. de casu huius. §. ¶Jn tex. ibi: sed cum primum hoc venerit. dic si ad viduitatẽ peruenit ⁊ nõ ante: quia ista conditio non reiścitur ⁊ licet postea nubat legatum nõ perdit: vt patet. §. dũ dicit. nec enim vt permaneat ⁊c.
2 ⁊ ita dicit hic Bald. ¶Mo. ergo tres modos legandi vel triplicem conditionem. Prima cõditio si non nupserit ⁊ illa inducit viduitatẽ: ⁊ reiścitur de legato facto virgini non vidue. vt in tex. precedentibus. Secũda si ad viduitatem peruenerit vel cum peruenerit ⁊ ista non reiścitur. ideo anteq̃ perueniat legatum peti nõ potest. ⁊ licet nõ perseueret non perdit. vt in hoc. §. notabili. Tertius modus est ille quem tangit glo. si relinquatur alicui quouscq; vidua erit: vel in viduitate perseueret. ⁊ ista conditio non reiścitur: quia non inducit viduitatem perpetuam: sed ad tempus. Non enim prohibet testator: vt nõ nubat sicut prohibet in prima: sed vult q̃ habeat quouscq; nõ nupserit: ⁊ postea non. Et effectus huius est: quia licet postea nubat non restituit qõ habuit ꝓ tempore preterito: sed non potest a matre petere ꝓ futuro: vnde si erat legatum annuũ nihil restituit si erit legata possessio restituit eam: sed non fructus perceptos ꝓ tempore preterito: sed fuisset factum relictum si non nupserit: ⁊ ipsa prestita cautione consecuta fuit le gatum. ⁊ postea nubat restituat rem cum fructibus perceptis ⁊ percipiendis acsi legatum nunq̃ fuisset factum vt in auc. cui relictum. in fi. quando fuit factum vidue: ⁊ sic cõditio nõ remittitur: ⁊ si fuisset legatum annuum restitueret quicquid percepisset. Sint ergo cauti notarij: vt sciant concipere verba scõm mentẽ testatoris: quia in minimo verbo confistit magnus effectus ⁊ notarij imperiti frequenter errant contra intentionem testoris. ⁊ vidi de facto: ⁊ ignorant differẽtiã inter si ⁊ quouscq;
3 ¶Ultimo queritur quid si testator legauit filie nupte sub cõditione. si vidua remanebit ipsa peruenit ad viduitatẽ: tamen in ea nõ permansit an consequatur legatum. dubium est in significato istius verbi remanebit: an intelligatur scõm hũc. §. id est cum vidua erit vel si vidua erit vel ad viduitatem peruenerit: an autem intelligatur ⁊ in ea perseuerabit. vidi consilia valentum magistrorum de Florentia qui tenuerũt hanc secũdam partem. Nam istud verbum remanebit est compositus ex re ⁊ maneo: vnde non perdit significatum simpliciter: vt in. l. verbum reddendi. de verbo. signifi. ⁊ sicut si testator digisset si perueniat ad viduitatẽ ⁊ in ea remanebit sibi lego. postea nubendo legatuꝫ perderet. ita etiam in proposito: quia dictio re importat primuꝫ: ⁊ istud verbũ manebit importat scõm ⁊ hoc pro tempore futuro. Sed an restituat qõ habuit pro preterito tempore videtur distinguendũ an digit per si an per quouscq; donec. vt. §. dixi. ⁊ adde qõ no. Bar. in simili in. l. hoc articulo. §. de here. insti. Quando autem esset factum vidue cũ illa cõditione clarũ esset q̃ importaret pseuerãtiã in viduitate. ꝺsibi videt q̃ in primo casu qñ iam nupte sufficere debeat q̃ ad viduitatem peruenisse. Nam scõm cõem vsum loquendi dicitur remanere vidua illa q̃ ad viduitatẽ peruenerit absq; eo q̃ pseueret in viduitate. ⁊ de hoc videt sensisse testator cum dixit cũ remanebit id est cũ viduabitur scõm cõem vsum loquẽdi sed si iam vidue reliquisset nõ posset ita intelligi. ideo debet intelligi id est perseuerabit in viduitate.

¶De bis que pene nomine. Rubrica.

¶Super rubrica premitte q̃ legata ⁊ fideicõmissa solent fieri ꝓpter merita legatarij vel fideicõmissarij seu ꝓpter affectionem testatoris. l. nec adiecit. ff. ꝓ socio. sed aliquando cõtingit q̃ fiunt in penã alterius puta heredis vel alterius grauati cui erat preceptum q̃ aliquid faceret vel ab aliquo abstineret ⁊ si contrarium faceret priuabatur hereditate ⁊ in aliuꝫ transferebatur vel grauabatur de dando nomine pene alteri certam p̃titatem erat dubium an tale legatũ valeret. ⁊ de iure veteri ffoꝛũ reperiebatur q̃ sic. ff. ad le. fal. l. j. §. item si ita. ⁊ de penu lega. l. j. ⁊ de cõdi. ⁊ demon. l. mulcta. postea de media iuris prudentia reperiebatur contrarium illa tollitur per istam l. ⁊ redit ad iura vetera cuz modificatione si precedat preceptũ non turpe nec impossibile vel a iure reprobatum vt seruetur voluntas testatoris: secus si esset impossibile vel a iure reprobatum quia tunc non debet pati penam: quia tale preceptum non seruatur ⁊c.

2 ☞Si heres vel legatarius cui aliquod onus est iniunctum priuatur hereditate vel legato in casu quo onus non impleat nec per testatorem disponitur ad quem debeat peruenire cui tunc applicabitur.

3 Quid si disposuit quia transferꝛ in aliũ: an priuet ipso iure.

4 Quid si non priuatur sed grauatur de dando certã p̃titatem:

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

ꝛ per modū vsurarum vt si hoc non fecerit det quolibet mēse quo tardauerit decē nomine vsurarū an hoc valeat.

5 Si testator iniunxit aliqō onus heredi postea dixit ꝙ grauabat ipsum de restituēdo hereditatē titio:an videat dixisse simpliciter an in casu quo illud onus nō impleat.

6 Quando precedit legatū inualidū ꝙ nō valeat ademptio vel pene impositio:ꝛ quando.

7 Si fiat compromissum ꝛ promittit stare laudo talis sub certa pena:ꝛ illud laudum reducat ad arbitrium boni viri ꝛ fuit reductum:an cōmittat pena compromissi si non stetur sententie iudicis reducentis.

8 Conditio impossibilis de natura reijcitur de legato:ꝛ quid si est impossibilis de iure.

1 **Uperuacuam.** ¶ Dō pene nomine relinquit valet nisi turpis vel impossibilis dispositio precedat.b.d. Bar. ¶ Et no.hic tres modos imponendi penam. Primo quādo heres vel legatarius:cui aliqō onus est iniunctū priuat hereditate vel legato in casu quo onus non impleat nec p testatorez disponit ad quem debeat puenire. Scōs modus est quando disponit quia transfertur in alium. Tertius modus est quando non priuat sed grauat de dando certam rē vel ꝙtitatem alteri si non seruauerit preceptum. ¶ Sed querit circa primum casum cui applicabitur si testator nō declarauit. ¶ Respondeo si legatarius priuat legato remanet penes heredem grauatum:sicut si in alio modo deficeret penes personā legatarij.l.j.ff.in primo.ꝛ.ff.pro secundo.ff.de cadu.tollen. Si autē heres priuat hereditate applicatur coheredi si habet:ꝛ si non habet venientibus ab intestato:vt.l.peto.in prin.ff.de lega.ij. nō autem ei cui debebat aliquid fieri:ꝛ quia ledit ex contēptu precepti.l.vgoze.ff.heres.ꝛ ibi per Bar.ff.de lega.iij. Nec ob.l. penul.ff.de leg.ꝛ.l.post legatum.ff.amittere.de bis quibus vt indi.vbi applicat illi qui ledit quia illud in pena legali:secus in pena per testatorem apposita ſm doc.de quo vide Bart.in
3 d.ff.heres. ¶ Circa scōm casum quando heres priuat hereditate ꝛ transferr in alium querit an priuet ipso iure. Respondeo non:quia testator non potuit facere ꝙ heres postꝙ adiuit hereditatē desinat esse heres:sed iure fideicōmissi tenet hereditatem illi restituere:vt habetur ꝛ notat per Bar.i.l.paterfami.testamento.ff.de here.instit.ꝛ hoc quando quis priuet propter suam negligentiam vel defectum coheredis:tunc autem verbo tantum ꝛ non valet priuatio:vt est casus in.d.l.paterfamil.quia nō est iustum:vt alter patiat penā de culpa alterius aut facto quia ppter culpam vnius cancellat nomina omniū beredum:ꝛ tunc valet priuatio ꝛ applicat fisco:vt.l.cancellauerat.de his que in testa.delen. ¶ Circa tertium modum qñ non priuat:sed grauat de dando certam ꝙtitatem querit si p modum vsurarū:puta grauauit heredem de dando titio centum vsqꝫ ad tñ tps:ꝛ si hoc non fecerit ꝙ quolibet mense quo postea tradauerit det decem nōe vsurarū:an hoc valeat ꝛ an possit peti saltem de iure canonico.vide Bar.in.l.si.ff.eo.titu.
5 ¶ Itē quero pone ꝙ testator iniunxit aliquod onus heredi. postea dixit ꝙ grauabat ipsum de restituendo hereditatem titio an videat dixisse simpliciter:an in casu quo illud onus nō impleat.videt hec secunda pars verior:quia quando precedit dispositio prohibitiua sequens dispositio simplex censet facta sub cōditione si fiat.phibitio.l.pater filiū.ſ.filiam.de lega.iij. ꝛ ibi vide Bar.quod est singulare.distingue ergo an sit prohibitiua precedens dispositio an preceptiua:ꝛ tunc esset secus.

¶ Oppo.in gl.hic dicit ꝙ libertas relicta potest adimi si ille cui relicta est non adimpleat onus sibi a testatore iniunctū:sed cōtra quia tali non potest iniungi onus pecuniarium cui sola libertas relicta est.l.plane.la.ij.ꝛ.C.si.de lega.j.gl.fatet ꝙ non
6 valet istud onus:tñ bene valet ademptio libertatis. ¶ Contra hanc gl.oppo.duobus modis.primo quia videt contra si. huius legis:quia qñ ꝑcedit inualidum nō valet ademptio vel pene impositio.Sol.ꝛ tene menti verū est qñ est inualidum:qz impossibile de natura vel de iure secus qñ alio modo est inualidū:nō quia a iure reprobatū:sed quia alias ius sibi non assistit:vt in hac glo.ꝙ quā limitat ista.l.in fi. Item cōtra quia libertas semel cōpetens reuocari non potest:vt insti.ġ ꝛ ex qui. cau.ma.nō pos.ſ.semel.Sol.dicendū ꝙ hoc casu qñ iniungit aliqō onus.ꝛ in casu quo non impleat admittit libertas nō:cedit dies libertatis nec competit quousqꝫ illud onus sit impletum:quia si competeret postea nō reuocaret:vt dixi.ꝛ sic licet fuerit pure relicta libertas censet relicta sub ꝛditione:si onus
7 impleat quādo in defectum eius admittit libertas. Ita intelige hanc gl.licet doc.eam nō declarent. ¶ In seq.gl.ibi:sol. bic corrigit.dic ꝙ ista non est vera:quia etiam de iure ffozum. cōmittebat ista pena:vt dixi super rubrica tene ergo seq.ꝙ in l.mulcta.ꝛ in.l.in testamēto.eo.ti.ideo pena nō cōmittit:quia non poterat imputari grauato cui ꝓceptum non impleuerat:quia nō reperiebat a testatore forma tradita:vt si insserat fieri monumentum ad similitudinem talis monumēti ꝛ illud nō reperiebat vel si insserat aliquid fieri arbitratu talis ꝛ ille nolit arbitrari nō potuit.Nam ille excusat a pena licet teneat facere arbitrio boni viri non tamen incidit in penam si nō fecit etiam arbitrio boni viri:quia in penis non recedit a ꝑsona vel a forma tradita:vt i.l.mulcta.ꝛ.l.cū plures.ff.lege.ff.loca. Ideo si fiat cōpromissum ꝛ promittit stare laudo tali sub certa pena illud autem laudū reducitur ad arbitrium boni viri ꝛ fuit reductū.Certe non cōmittit pena compromissi si nō stat sententie iudicis reducētis quia nō fuit actum de ſnia illius: sed de sentētia primi arbitri:ꝛ in penis a persona illius nō recedit ur ſm Bar.in illa.l.mulcta.quē sequit Bal.dic licet alibi dicat cōtrarium quia iudex surrogat loco arbitri.adde qō no.
8 Bar.in.l.j.ſ.sed post operis.de nouī ope.nun. ¶ In glo.fin. ibi:sed dic heredi siue grauato ꝛc.dic ꝙ doc.truffant de ista solutione ꝛ dicunt ꝙ cōditio impossibilis de natura vel de iure non vitiat legatum:sed vitiat siue fit imposita legatario ornario puta lego titio si hominem interfecerit vel celum digito tetigerit siue fit imposita heredi grauato.puta si heres interfecerit vel digito celum tetigerit.l.obtinuit.de condi.ꝛ demon. ꝛ.l.j.de condi.insti.ꝛ ita loquit contrarium signatum in gl.in casu autem.l.nostre.in fi.nō est verum ꝙ relictū factum fuerit sub conditione impossibili.imo sub conditione necessaria.nā loquit quando factum fuerat ꝓceptū impossibile ipsi grauato.ꝛ in casu quo nō impleat grauatus fuit nomine pene dare alteri.nā si implere est impossibile de natura vel de iure.ergo non implere est necessariū.isto ergo casu tam ꝓceptū impossibile vitiat ꝙ etiam relictū nomine pene:quia non debet patiri penam qui nō implet qō implere non potest. Et sic istud contrarium nō meruit assignari:quia aliud est relinquere sub cōditione impossibili aliud sub cōditione necessaria.Et si dicat si cōditio erat necessaria nō deberet vitiare legatū:imo debet censeri purū cum habeatur ꝓ non opposita.l.si pupillus.ſ. qui sub cōditione.ff.de dona.Sol.verū est si nō esset relictum in pena alterius:puta relinquo titio si cras orierit sol:vel si ipse titius moriet:quia clarum est ꝙ sic.Sed qñ precedit ꝓceptū impossibile:ꝛ si nō impleret relinquit nomine pene:licet nō implere sit necessariū:relictū tamen non est purum imo vitiatur ne quis patiat penā sine culpa sua.ita loquit hic.Aduerte autem ad id qō.ſ.dixi ꝙ quando relinquit sub cōditione impossibili siue sit adiecta legatario siue heredi grauato reijcit:ꝛ sic vitiat ꝛ non vitiat procedit qñ est impossibilis de natura si autem de iure tūc distingue an sit apposita legatario ꝛ vitiat puta relinquo titio si heres hominē iterfecit sed si grauato puta relinquo titio si heres hominem interfecerit.puto etiam non vitiari:sed legatum esse conditionale:ꝛ tunc tñ debet.si hominem interfecerit ꝛ non aliter quia illud videt relictū in penam heredis interficiētis vt abstineat a maleficio:sed si reijceretur grauatē sine causa:ꝛ non abstineret a maleficio.ita intelligo istū passum. ¶ In glo.i.ſ.si quis.ibi impossibilitas nō vitiat legatum:sed vitiat.glo.dicit ꝙ imo non erat ibi impossibilitas:quia mādauit tradi infra triduū seruos quos habebat gradibus qō videbat impossibile ex distantia loci:sed non erat qz poterat testator tantū viuere ꝙ serui poterant ad locum testamenti venire. Dic ꝙ ista sol.nō est bona quia debemus cōsiderare an si testator moriat tempore testamenti esset impossibile vel non:ꝛ ibi erat impossibile ꝓpter distantiam loci non inspicimus ꝙ testator potuerit superuiuere vt in regula catoniana. Dic ergo aut impossibilitas est in re legata ꝛ illa vitiat legatum:aut in tempore prestationis ꝛ illa non vitiat vltimam voluntatē sicut nec contractū bonefidei.l.insulam.in fi.ff.loca. sed bene vitiaret stipulationē ꝛ cōtractum ſtricti iuris.ff.de eo quod cer.lo.j.ſ.si quis ita.nam angustie temporis remouent de legato sicut de cōtractibus bonefidei:quia licet sit ſtricti iuris habet instar bonefidei:vt.ſ.in quibus cau.in integ.restitu. non est necesſ.l.in minorum.

¶ De fideicommissis. Rubrica.

1 ¶ Super rubrica.Quero in quo differt iste titus.a tit de leg. cum legata ꝛ fideicōmissa exequata sunt:vt in.l.j.j.titu.j.ꝛ.l.j. de lega.i.Sol.verum est ꝙtum ad effectū ꝛ vtilitatē sed remanet differentia ꝙtum ad modū relinquendi:quia legata relinquunt diuersis verbis ad legatarium:puta relinquo vel lego titio:sed fideicōmissa verbis directis ad grauatum.puta grauo heredē meū vel titiū cui legatū fecerā de dando sempronio tale

tale quid istud nō est legatū sed fideicōmissum.ꝛ olim nō erat tante efficacie quāte erat legatū:vt insti.de singu.re.ꝑ fideicō. reli.imo erant inualida ipso iure:quia cōsueuerāt fieri in fraudem:postea paulatim receperunt autoritatem.de talibus loquit iste ti.vt patet ex omnibus.ll.hic cōtētis in quibus verba diriguṅ ad grauatum.

2 ¶ Cursus tpis an sit sufficiens ad inducēdam obligationē vel ipso iure tollendam:ꝛ ꝙtum tēpus requiratꝛ.ꝛ nu.ȝ.

3 Forma libelli cum quis agit ꝓ annua prestatione in futurum fienda.

1 **Si probaueris.** ¶ Prestatio triēnalis cōcurrente fauore alimētorum ꝛ vltime voluntatis facit ꝑ futuro tpe ex minus solēni volūtate fideicōmissum deberi.b.d.Ja.but.ꝛ est singula-
2 ris.l.ꝛ forte nō est alibi:† quia cursus tempo-ris sicut non est sufficiēs ad inducēdam obligationē vel ipso iure tollendam.l.obligationū fere.ſ.placet.de act.ꝛ ob.ita nec ad inductā minus efficaciter roborādā.l.si certis annis.ff.de pac.fallit in casu huius.l.duplici fauore concurrēte.ſ.vltime voluntatis ꝛ alimētorū:ꝛ altero deficiēte secus vt in oibus cōtrarijs formatis.hic p glo.q̄ ola soluunt eodē modo. Et sufficit triēniū licet alias requirat longū tps.ex.ann.l.cum de in rē verso.ff.de vsu.Et debet hic poni casus ꝙ mater fuit instituta a filio in testamēto valido ꝛ solēni.ꝛ in codicillis minus solēnibus fuit grauata de dando menstrua alimēta cuidā.vel dic ꝙ successit mater ab intestato factis similiter minus solēnib⁹ codicillis fuit grauata.Scire debes ꝙ ſm opi.gl.ex talib⁹ codicillis in quib⁹ adest voluntas defuncti.l3 deficiat solēnitas iuris oritur obligatio naturalis tñ nō ciuilis:nec etiam actio vt plene not.i.l.cū qs.ff.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ hic ꝙ si ista mater ꝓestat ista alimēta ꝙ triēnium roborat illa naturalis obligatio acsi esset ciuilis ꝛ naturalis ꝛ ozit actio ad ꝓstandum in futurum qō nō esset nō cōcurrentibus ambobus fauoribus ꝑdictis:vt in.d.l.si certis annis.ꝛ etiā ad petendum ꝓ tpe preterito intellige.ſ.currente post dictū triennium:quia iā erat effecta efficax obligatio.vnde si postea cessabis per aliquos ānos vel menses poterit agere tam ꝓ illis ꝙ ꝓ futuris. ¶ In tex. ibi:si probaueris.ſ.tu legatarius.ꝛ hoc ideo quia mater negabat hoc fideicōmissum factū fuisse:ꝛ in casu quo fuerit factum dicebat minus solēniter factū.Si em̄ confiterer factum sed diceret minus solēniter non incumberet legatario onus ꝑbandi ꝙ factū fuerit:sed solū ꝙ fuerit ꝓstitū ꝑ triēnium.Sed cōtra ꝙ etiā qñ negauit factū non incumbat onus ꝑbandi ꝙ factū fuerit:sed sufficit hoc dicere ꝛ allegare dūmodo ꝑbē ꝓstatio annualiter facta:quia ex hoc ꝓsumit vera esse cā q̄ allegat vt in.l.cum de in rem verso.ff.de vsu.sol.fateoz ꝙ istud verū si ꝓstatio fuisset facta plongū tps.nā posito ꝙ ista mater negaret factum fuisse nec aliter ꝓbaret ꝙ factum fuerit sufficeret legatario hoc allegare ꝛ ꝓbare ꝓstationē factaz ꝑ longum tempus ꝑ.l.contrariā.sed quia hic nō erat facta nisi per triēniū:sed quia mater negabat fideicōmissum esse factuz:necesse habuit legatarius hoc ꝑbare quo facto defectus solēnitatis non nocet ꝓpter ꝓstationem triennalem cōcurrente duplici
3 fauore. ¶ In tex.ibi:vt in futurū.Nota formam libelli cum quis agit ꝑ annua prestatione in futurū fienda quia oz petere aduersariū condēnari ad prestandū in futurū statutis tpibus ſm Ange. ¶ Glo.que est hic format plura cōtraria:ꝛ ꝙplura soluunt ꝑ vnum ꝛ eandem modum.primū est de.l.sequēti per quā videt ꝙ sufficit vna solutio ad hoc.vt heres sibi ꝑiudicet hic vero requirunt plures.ſ.triēnium.Glo.in prin.soluit in effectu ꝙ hic soluit per errorem.ibi ex certa scientia que est falsa in vtroq; membro.nā ista.l.fundat se in hoc ꝙ solus agnouit voluntatē defuncti.vt patet ibi dū dicit cāmq; secutam ꝛc. sed ignorans non agnouit.l.clodius.de acqui.here.ꝛ.l.mater decedēs.de inoffi.testa.oportet ergo ꝙ intelligat qñ solvit sciēter id est sciens volūtatem minus solēnē.quo casu ꝑeiudicat sibi in eo ꝙ soluit.vt repetere nō possit.ꝛ hoc de iure cōi.l.j.ff. de condi.inde. Itē ꝑeiudicat vt in futurū soluere cogat ꝛ hoc de iure speciali ꝓpter duplicem fauorem.ſ.vltime volūtatis ꝛ alimentorum:ꝛ altero deficiente hoc nō esset.in.l.vero se.non querit de ꝑeindicio fiendo in futurū:sed solum in eo qō solutum est vt non possit repetere quo casu siue scienter soluit sibi ꝑeiudicat siue ꝑ ignorantiam iuris si suberat naturalis obligatio:quia interuenerat voluntas:licet minus ꝑfecta ſm opi. glo.quia error iuris nō inducit repetitionē indebiti de iure ciuili.si erat debitum de iure naturali.ꝛ plene no.in.d.l.j.de cōdi.inde.sed si nō suberat naturalis obligatio:qz voluntas nō interuenerit:tunc error iuris non induceret repetitionē talis indebiti omni iure.vt no.in.d.l.j.ꝛ qō hic soluerit sciēter tenet

gl.in.l.seq.in fi.gl.j.que melius ponit intellectū huius.l.ꝙ hic ꝛ ꝙ hoc est expedita gl.vsq; ibi item ad id.licet gl.aliter loquat arguendo a sufficienti partiū enumeratione:sed hoc nō dixit nisi ꝓpter Ziium.l.sequentis. ¶ Scōm Ziium est de.l.creditor.ſ.de vsur.ꝙ quā vr ꝙ etiā si pluribꝰ annis soluerit nō ꝑiudicauerit sibi:vt in futurum teneat soluere. Hl.dicit ꝙ hoc est spāle. Tu dic ꝙ ibi agēs non fundabat se nisi in solutionibus factis petēdo aduersariū condēnari ad soluendū in futurū:qz ꝙ plures ānos soluerat.nō aūt allegabat aliā cām ꝓpter quā soluere teneret:ꝛ sic solū fundabat se in tpe:sed tps non est modus inducēdi obligationem.vnde etiam si esset sauꝰ alimentorum nō teneret in futurū soluere si nō allegaret sibi fuisse relicta.sed hic hoc allegabat ꝛ erat verū.licet minus solēniter:ꝛ sic nō fundat se in solo tpe:sed in causa habili ad ꝓducendum obligationē si fuisset solēnis.vnde ille duplex fauoz cum solutione triēnali scienter facta facit haberi perinde acsi solēniter. fuisset relicta. ¶ Tertiū contrarium est.de.l.qō de bonis.ſ.ij. ff.ad le.fal.ꝙ quā videt ꝙ non sufficiat ista solutio triennalis Sol.ibi:nō fuit triēnalis vel dic ꝙ fuit.ꝛ ꝙ ibi neuter de istis fauoribus cōcurrebat. ¶ Quartum contrariū est de.l.si certis annis.ff.de pac.vbi dispositio interuenerat:sed minus solēnis quia pactū nudū:ꝛ tamen solutio pluriū annoꝝ nō ꝑeiudicat vt teneat in futurū soluere. Bzeuiter ibi nec est fauoz voluntatis vltime nec alimentorum ꝛ oppositio istius.l. venit de directo cōtra illam ꝑ quā apparet intellectus huius.l.qz fundat in specialitate. Nec autem illa in rigore iuris cessantibus fauoribus.de quibus hic. Hl.autē hic dicit ꝙ hic erat dubiū an esset voluntas solēnis an non:ꝛ ꝙ illa sol.facit ꝓsumi solēnem hoc nō est bene dictū:qz ſm hoc cū ois ꝓsumptio etiam iuris si nō est etiam de iure recipiat ꝓbationē in Ziium iuxta no.in.l.fine possīde.ff.de ꝓoba.si posset ꝓbari Ziū non haberet locum ista.l.qō est falsum.quia illa.l.fingit ꝛ firmat pedes. dic ergo ꝙ hic cōstabat istam voluntatē esse minus solēnem ꝛ nihilominus per banc.l.fingit fuisse solēnis concurrentibus ꝓdictis.sed in.l.cōtraria nō quia non concurrit. ¶ Quintū contrarium est de.l.non quēadmodum.ff.de iudi.ꝙ quā videt ꝙ non ꝓcedat libellus ꝙ quis condēnet ad ꝓstandū in futurum. Bzeuiter dic ꝙ aut tota obligatio pēdet ex futuro euētu vt si promisisti mihi sub ꝛditione ꝛ ea pendente volo agere vt condēneris ad dandū cum cōditio euenerit ꝛ nō possum vt in contrario quia tractus futuri tēporis ad iudicē nō pertinet.ꝛ sic absolueris ab obseruatione iudicij.l.bouē.ſ.sub conditione.ff.de edil.edic. Aut sub est obligatio de ꝓsenti:ꝛ ꝓsentiam in futurum renouari annuatim.ꝛ tūc ne quolibet anno cogat agere admittit libellus in quo petatur condēnari ꝑ ꝓsenti vel preterito tempore.ꝛ etiam ꝓ futuro vt hic nisi sit in potestate agentis facere ꝙ in futurum non renouet obligatio l.j.ſ.j.ff.de vsur.qz si mutuani sub vsuris.ꝛ volo petere vt condēris ad vsuras ꝓestandas in futurum nō possum:quia in potestate mea est repetere sortez ꝛ facere:vt in futurum vsure non currant de his dic vt in.l.j.j.de senten.que sine cer.quāti. ¶ Sextum ꝛ vltimū cōtrariū est de.l.cū de in rem verso.ff.de vsur.ꝑ quā vr ꝙ nō sufficiat triēniū sed requirat longum tempus.ex.annoꝝ. Bzeuiter dic vt ꝙ sup tex.quia bic agēs allegabat voluntatē defuncti ꝛ etiam ipsam ꝑbauerat:vel aduersaria confitebat sed dicebat esse minus solennem:ꝛ sic aliegabat solutionem ad corroborationē voluntatis minus solēnis nō ad eius ꝑbationem. Jn.l.autē Zia allegabat stipulatio ꝛ nō ꝑbabat sed ex solutionibus diuturnus dicebat ꝑbari ꝓsumptine. Tūc si per.ex.annos fuit facta solutio bene resultat ꝓbatio ꝓsumptiua.vt in.l.contraria q̄ tñ reciperet ꝓbationē in cōtrariū ꝑ confessionē patris iuxta no.in auf.sed iam necesse.ſ.de dona.ante nup.ꝑ Ly.ꝛ in corpore vnde sumit ꝑ glo.ꝛ de ista materia dic vt no.de censib⁹.c.peruenit. ¶ Nunc ex tra gl.opp.tribus modis ſm Bal. Primo ꝙ sufficiat bina vel vnica solutio per quā constituitur iste legatarius in quasi possessione ipsius annue prestationis iuxta ea que habenk in c.ecclesia.de cā pos.ꝛ ꝓpue.ꝑ glo.ꝛ Jnno.in qua quasi possessione oz seruari quousqꝫ apparet contrarium in.c.querela.de elec.licet ꝑe.in.l.si certis annis.ff.de pactis.dicat illud.c.non ꝑcedere de rigore iuris ciuilis:ꝛ ꝙ aduersus querelam opus est querela.Sed cōmuniter tenetur contrarium. Bzeuiter respōde ꝙ illud ꝓcedit solum in annua prestatione que fieret occasione alicuius iuris realis puta rōne superioritatis quā ꝓtenderet habere ille cui facta esset solutio.puta ratione feudi vel emphyteosis vel cēsus aut subiectionis:qz est dare quasi possessionē illius iuris realis sicut in seruitutibus.ꝛ ista quasi possessio cōsistit in talibus solutionib⁹ annalibus:sed hoc nō fiebat ratione alicuius iuris realis qō ꝓtenderet legatarius in aliqua re:licet bona essent obligata ꝓ isto legato:sed solū

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

pretendebat personalem obligationē ex testamēto in qua non est dare talem quasi possessionem:ꝛ hoc modo potest intelligi opi. Pe. dicentis illud.c.non pcedere de iure ciuili:quia imo procedit in terminis in quibus loquit:sed in terminis huius l.non procedit.facit.l.fi.ff.quoꝛū bo.vbi nō est dare possessionem in obligationibus mere personalibus.Tene menti ppe tuo hec verba. ¶Scdo oppo.ꝙ sufficiat vnica solutio.vt per l.cum fidē.ff.de nō nu.pecu.Sol.ibi:actoꝛ pretēdebat cām sufficientem ad obligationē ꝓbandam.puta cōfessionem partis de mutuo recepto que regulariter debet sufficere ad perfectā ꝓbationē.l.generaliter.eo.tit.ꝛ.l.cū de indebito.in fi.de ꝓba. tū speciale est in mutuo:vt talis confessio non habeat plenum effectū vsq; ad biēniū:sed aduersus eā deꝭ exceptio nō numerate pecunie:que quidē exceptio tollitur per vnicā solutionē scienter factā:quia per hoc apparet ꝙ non fuit cōfessus spe future numerationis:sed quia vere receperat:ꝛ tantū operatur illa vnica solutio ꝗtum lapsus biēnij per quē tollit illa exceptio:ꝛ remanet cōfessio in suo roboꝛe:sed hic allegabatur dispositio minus perfecta ꝛ minus sufficiens ad obligationē inducendam de iure cōi.vnde ad ipsam coꝛroborandam nō sufficit sola prestatio:sed requirit triēnalis. ¶Ultimo oppo.ad idem ꝙ imo sufficiat vnica approbatio.per id qō habetur in l.ij.ē.de ꝺotis promiſ.Solutio si ista mater heres expresse approbaret voluntatē illam minus perfectam:ꝛ per stipulationem ꝓmitteretur soluere in futurū fateoꝛ ꝙ etiam hoc solum sufficeret absq; eo ꝙ aliqua foret facta solutio:quia tantū operaretur dicta ꝓbatio ꝓ vnam boꝛā ꝗtum solutio per triennium:per id qō ibi no.ꝛ etiam in.l.ꝑpi.fed hic expresse nō approbauerat sed soluerat.ꝛ sic inducitur tacita approbatio:demum si soluit per triennium.

2 ☞Si heredes expresse approbauerūt voluntatē minus solēnem non tamen soluerūt:an hoc sufficiat ad eam validandā.

1 ET si inutiliter. ¶† Indebitū scienter solutum non repetitur.ḃ.ḋ. ¶In tex.ibi:relictum est puta ex codicillis minus solēnibus. ¶In tex.ibi:si cōperta voluntate defuncti:subaudi.quia sic voluerit ꝺefunctus.licet minus soleniteꝛ:ꝛ sic sciebant factum ꝛ ius:ꝛ tūc est clarum ꝙ videntur ꝺonasse:vel ꝺicꝙ sciebant factū tamen ignoꝛabāt ius quia credebāt codicillos esse solēnes per errōrem iuris.Nam adhuc habet locum ista.l.postꝙ interuenit voluntas defuncti que inducit naturalē obligationem ꝓm glo.ꝛ naturale debitū licet ciuiliter indebitū per errōrem iuris solutū nō repetitur: licet secus sit per errōrem facti.l.cū quis.ē.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ ad.l.fal.l.erroꝛ.non tamē si tunc erraſſet in iure sufficeret etiā solutio triēnalis ad prestandū in futurum:imo requirit̄ scientia iuris ꝛ facti vt in.l.precedenti. ¶† Glo.hic querit.Quid si isti heredes non solnerunt:sed promiserunt vel aliter expresse approbauerunt voluntatem minus solēnem.Glo.tenet idem ꝙ sibi preiudicant.Tu ꝺic verum esse si promiserunt soleniter per stipulationem:quia tantū valet talis promissio sciēter facta de indebito ꝗtum solutio.vt.ſ.ad le.falci.l.si patronus.ff. de ꝺona.Si autem simplici verbo approbauerunt.boc nō sufficit ad eam validandam quando deficiebat solēnitas publica puta numerus testium ꝛ boc tenet hic.ꝛ in.l.nō ꝺubium.ē.de test.glo.in.l.si veritas.ſ.eo.tenet contrariū.ꝛ Ang.tenet istam. tu tene illam quia ita est ꝙ veritas.ꝛ patet ad sensum:quia non est in potestate heredum renūtiare solēnitati publice:sed si nō valeret testamentum ratione preteritionis illa esset solēnitas ꝓuata cui posset renuntiari simplici verbo:vt.l.filio preterito.ḋe iniusto testa.

2 ☞Sicut hereditas non adita non transmittitur quare non ita fit in fideicōmisso vniuersali.

3 Hereditas ante additionem non ꝺicitur esse in bonis heredis: ꝛ nullum ius habet heres in esse formatum.licet habeat potēt̄iam acquirendi.
Fideicōmissarius vniuersalis post aditam hereditatē etiam ante restitutionē verbalem habet ius in esse formatū.l.actionem ex testamēto que est in bonis eius ꝛ anteq; adeatur habet officium iudicis ꝛ tale ius transmittitur etiam si decedat ante hereditatem aditam.

4 Quid in particulari successoꝛe fideicōmissarij.

1 Cum secundū voluntatē. ¶† Fideicōmissum vniuersale trāsmittitur ad heredem ante restitutionē.Et si ꝺebitoꝛ creditoꝛi succedit extinguit̄ actio iure confusionis.ḃ.ḋ.ꝑm Bar.ꝓpter primum ꝺictum ista.l.semper allegatur licet istud expresse ꝺicꝙ colligāt sed a cōtrario sensu. Innuit enim ꝙ si alius successit huic puelle ꝙ ipsi heredes manumissoꝛes actio ex testamento competens puelle ad fideicōmissum contra istos heredes non esset extincta lꝫ ipsa decessisset ante restitutionē facta:sed esset trāsmissa ad heredes suos quia possent agere ad restitutionē hereditatis. ¶Querit prima glo.vtrum ista ancilla potuerit agere cōtra istos heredes.vt adeant hereditatem ꝛ ipsam manumittant si recusarent boc facere.Nam text.loquit qñ sponte boc fecerūt.Et glo.distinguit an esset ancilla testatoꝛis vel heredū.Primo casu ab vno ꝛ eoꝺē puta relicta hereditas ꝛ libertas:ꝛ tunc poterit agere ꝗtuncūq; sit serua:ꝛ habet in boc legitimā psonā:sed si ab alio libertas ab alio hereditas secus: Si vero erat heredū indistincte agere non posset sed si sponte adiret bene posset eos cōpellere ad manumittendū ꝛ restituēdum sibi hereditatē.ꝛ boc bene ꝓbat in.ll.allega.in gl.Illā ergo ver.dū glo.ꝺicit.secus tū referas ad primum casum glo. qñ erat testatoꝛis. ¶In glo.sequē.ibi ex.l.papia.Tu ꝺic ex.l. gij.ta.ꝑm ꝺoc.ꝛ boc qñ nō babebat liberos nec parentes alias ad alios.ff.ꝺe suis ꝛ legiti.l.ab intestato.sed hic non habebat. ¶Glo.vlti.querit ꝺe vna noua.q. Ponamus ꝙ isti heredes manumissoꝛes successerunt ꝺefuncto inequaliter.puta ego in quadrante.i.in trib⁹ vncijs.ꝛ tu in ꝺodrante.i.in.ix.postea successimus huic ancille equaliter.ꝛ sic qlibet ī.vj.vncijs ita ꝓsupponit glo.sed nō bene.imo ꝺicit ꝺoc.ꝙ cū iuspatronatus succedat in locū ꝺominꝫ qō habebamus ante manumissionē. ꝛ tūc ego eram ꝺns pro quarta parte ꝛ tu pro tribus.ꝛ eodem modo ego sum patronus post manumissionē.ꝑ quarta parte. ꝛ tu ꝑ tribus:ꝛ ꝑ eisdem portionibus succedimus ibi sicut si ipsa viueret ꝛ nō esset manumissa pro eisdē portionibus nihil acquireret.ꝛ boc pre̅supposito qō quā formaꝛ glo.nō pcedit:ꝛ actio mea cōfundit̄ pro quarta parte:ꝛ tua ꝑ tribus partib⁹: ꝛ ille tres remanent apud te.ꝛ ex persona illius puelle nihil teneris mihi restituere:sed pre̅supponēdo illud qō ꝺicit gl.teneris mihi restituere vnā partē ꝺe illis tribus partib⁹:ꝙ pilla nō est cōfusa oblatio mea nec tua.successisti enim in sex vncijs. ꝛ pro illis est confusa tua:ꝛ ego in alijs.vj.ꝛ obligatio mea est cōfusa ꝑ tribus vncijs:ꝙ in plus sibi non tenebar:remanent ergo tres in quibus obligatio nō est cōfusa.vnde cū ego succedam in.vj.vncijs veniunt restituēde mihi:sed nō est verū pre̅supposito eo qō ꝺixi. ¶† Ultimo ꝺebes scire ꝙ glo.aliqñ voluerit ꝙ sicut hereditas non adita nō trāsmittit̄:ita nec fideicōmissum vniuersale nō facta restitutione saltem verbali:qm illud equinalet hereditati vel equiparat:vt in.l.j.ē.si filius.ff. qō cū eo.vbi fideicōmissarius loco heredis habet.Doc.tenent contrariū:q; ꝺiuersa est ratio cū in hereditate anteq; adeat ꝺebitoꝛes nullum ius habet in esse formatū.licet habeant potēt̄iam acquirēꝺi.† Hinc est ꝙ ante additionē non ꝺicitur esse in bonis eius.l.pretia rerū.circa mediū.ff.ad le.fal.sed fideicommissarius vniuersalis post aditā hereditatē etiā ante restitutionem verbalē habet ius in esse formatū sez actionē ex testamēto que est in bonis eius:ante vero ꝙ adeatur habet officiū iudicis.vt possit compellere heredem adire.vt no.ſ.ad trebel. l.ꝛ si sine scriptura.Dicunt ergo doct.ꝙ siue fideicōmissarius decedat post aditam hereditatem ꝛ ante restōnem fideicōmissi vel ante aditā hereditatem transmittit actionē ex testamēto:ꝛ etiam officiū iudicis ad heredē suum:vt sibi restituatur hereditas ꝛ vt possit cōpellere heredem ad adeundum per.l.postulante.in prin.ff.ad treb.ꝛ per.l.cogi.ſ.idē metianus.Et ꝺe primo ꝺicunt esse casum bic a ſitio sensu:vt.ē.ꝺigi colligit ex fi.l. quia si alius successit huic ancille.isti heredes idem⁹ ꝺebitoꝛes nō essent a fideicōmisso liberati ergo nō possent compelli ad restituendū.† vnū tamen facit ꝺubiū qz restitutio nō ꝺebet fieri nisi ei:ꝺe quo testatoꝛ ꝺisposuit ꝛ alteri etiā ꝺe voluntate ꝺicta fieri non pōt:vt transeant actiones ex trebelliano:vt in l.mulier.ſ.ex asse.ff.ꝺe iur.ꝺo.sed respondeꝭ ꝙ ibi in particulari successoꝛe fideicōmissarij.Non enim potest cedere illud ius alteri.secus ī successoꝛe vniuersali qui per omnia repꝛesentat fideicōmissariū.De predicto autem articulo.vide plenissime per Bar.in.l.cum filio.ff.ꝺe lega.j.

2 ☞Prohibitus vēdere an videaꝭ etiam ꝓhibitus ꝺonare.

3 Episcopus qui prohibetur alienare bona mense sue sine licentia pape poterit ea ꝺare capitulo cathedralis ecclesie quia faciunt vnum corpus.

4 Plures feudatarij eiusdē rei possunt inter se alter alteri vendere vel ꝺonare partem suam sine consensu ꝺñi:si est feudum antiquum in quo innicem succedunt.

5 Duo patroni vnius ecclesie possunt inter se alter alteri cedere parte suā sine cōsensu epi qō facere nō posset alteri extraneo.

6 Plures ꝓhibiti alienare possunt inter se ꝺiuidere.licet in ꝺiuisione contingat alienatio.

7 Prohibitus alienare extra familiā cū nō ꝓhibeaꝭ ꝺonare soroꝛi:an ista soroꝛ poterit istā rē ꝺonatā alienare extra familiā.

1 VOluntas. ¶† Prohibitus vēdere extra familiā potest ꝺonare soroꝛi.ḃ.ḋ.Ratio est:quia est ꝺe familia.ꝛ sic nō ꝺicet habere ꝺubiū ista.l.Sed ꝺoc.ꝺicunt ꝙ ꝺubiū potest esse:quia ista foroꝛ erat nupta extra familiaz.vñ cū sequaꝭ fozū viri.l.cū quedā puella.ff.ꝺe iurisꝺi.om.iuꝺi.ꝺicebat esse extra familiā:sed nō est verū.nā ꝗtum ad obsequia prestanda marito vꝭ ꝺe familia eius:ꝗtum ad alia nō:ꝺe quo ꝺic vt no.
2 per Bar.in.l.fi.ſ.idem rūdit.ff.ad muni. ¶† In tex.ibi:ꝺona
a re.bic vꝭ tex.ꝙ ꝓhibitus vendere[a] vꝭ ꝓhibitus ꝺonare.Nam ideo valet bic ista ꝺonatio:quia ista est ꝺe familia aꝭs nō valeret:ꝛ tamen isti nō erāt prohibiti ꝺonare sed vēdere.boc tenet etiā glo.in.l.ij.j.ꝑ emp.Doc.ꝺicūt hoc verū in ꝓhibitione testatoris:sed ꝓhibitio legis vel cōtrahentiū ꝺe vendendo nō extenꝺitur ad ꝺonationem.iugta not.in.l.ij.ē.ꝺe iur.emp.vbi
b emphyteota ꝓhibitus[b] vendere potest ꝺonare ꝑm gl.ꝙ est ibi vel ꝺicinspiciendā causam ꝓhibitionis:vt si illa viget in ꝺonatione sicut in vēditione extenꝺatur ad ꝺonationē:ꝛ ita erat bic quia intētio testatoris erat:vt isti fundi testatoris remanerent in familia:ꝛ sicut per vēditionem exeunt ꝺe familia:ita ꝑ ꝺonationē.aꝭs secus.ꝛ aꝺꝺe.l.statuliberi a ceteris.ſ.quintus. ꝺe statuli.sed in ꝓhibitione emphyteote ꝓhibetur vēdere sine cōsensu ꝺñi.ratio est:qz conueniens est ꝙ ꝺns ꝺebeat preferri volendo ꝺare equinalens pretiū.sed illa ratio cessat cum vult ꝺonare.nā ad ꝺonandū nō monet ratione pretij:sed propter merita ꝺonatarij:que nō reperiunt̄ in ꝺño:an tamen illa opi.sit vera.ꝺic vt ibi no.quia alij tenent cōtrarium ꝙ etiā ꝺo-
3 nare ipse possit.† Et ꝑ istā.l.ꝺicit Bal.ꝙ eps q ꝓhibetur alie-
c nare ꝺona mēse sue sine licētia pape poterit ea ꝺare capꝛo cathedralis ecclesie: qz faciunt vnū corpus:ꝛ sic nō vꝭ illa bona ergo manum suam posuisse ꝺe quo est glo.in cle.si vna.ḋe re-
4 eccle.non alie. ¶† Item facit ista.l.ꝙ si sint plures ꝺendatarij eiusdem rei potest alter alteri vendere vel ꝺonare partē suam sine consensu ꝺñi qō est verū in feudo antiquo in quo innicem succedunt vt est casus in.c.j.ꝺe alie.feu.pa.in vſi.feu.vbi feuda tarius potest alienare in agnatū qui post eius mortē successiurus est in feudū etiam sine consensu ꝺñi.secus ꝺicit Bal.in feu ꝺo nouo concesso pluribus in quo alter alteri non succedit si non fuit expresse ꝺictū. Tene menti:quia optima limitatio est ad illud.c.j.facit.c.j.ꝛ.ij.ꝺe ꝺuo.fra.ꝺe no.bc.inue. † Similiter
5 ꝺ facit illa.l.ꝙ si sunt ꝺuo patroni[ꝺ] vnius ecclesie potest alter alteri cedere partem suam sine consensu epi qō facere non posset cuiꝺam alij extraneo.vt no.in.c.ex insinuatione.ḋe iure
6 patro. † Similiter plures ꝓhibiti alienare possunt inter se ꝺiuidere.licet in ꝺiuisione cōtingat alienatio vt est casus in.l. cū pater.ſ.hereditatē.ḋe lega.ij.qz nō fit in extranea ꝑsonam.
7 ¶† Glo.querit.an illa soroꝛ poterit istā rē ꝺonatam alienare extra familiam.Et tenet ꝙ sic:quia ipsa non fuit ꝓhibita alienare:sed fratres masculi:sed posito ꝙ fuerit ꝓhibita:qz tam masculi ꝙ femine fuerunt instituti vel ꝓhibiti alienare censetur ꝓhibitus quilibet eoꝝ ꝺe parte sua non ꝺe parte quā alter ꝺe altero habebit ex licita alienatione. ¶Sed contra ꝺe l.peto.ſ.fratre.ḋe lega.ij.vbi etiaꝫ partem quā ꝫ a coherede non potest alienare extra familiā.Sol.aut habet eā ex ꝺispositione ꝺefuncti:ꝛ tunc etiam illā alienare nō potest:vt in bac l.aut nō habet ex ꝺispositione ꝺefuncti.sed ex voluntate:ꝺicta gat alienatus ꝛ tunc secus.vt in.ſ.quinꝺecim.Et bec est intentio glo.vt colligit̄ ex verbis eius.ꝛ ex.ll.quas allegat. ¶Sed postea glo.opponit ꝺe.l.cū bi.ſ.sed si plurib⁹.ḋe transac.vbi ꝓhibiti transfigere etiā inter se nō possunt alienare ꝛ nō respondet:sed ꝺic ꝙ ibi erat eaꝺē ratio inter se que erat in alijs. Breuiter aꝺuerte:quia in.ſ.quinꝺecim ꝓhibitio erat ꝑsonalis:quia quilibet erat ꝓhibitus alienare partē suā extra familiā:ꝛ sic erat limitata ꝓhibitio.ḋe parte ciuuslibet originaliter sibi ꝺata non ḋe parte quā alter ab altero baberet.Si eñ par tem meam tibi vēꝺo licite vēꝺo:qz es ḋe familia:ꝫ non possis tuam partē alienare bene poteris alienare partē quā habuisti a me:sed si ꝓhibitio non esset seruata isto modo ḋe potestate cuiuslibet:sed ḋe toto fundo cū plures essent instituti ꝛ ꝓhibiti alienare talem fundum censeret quilibet ꝓhibitus non solū ḋe parte sua:sed etiaꝫ ḋe illa quā habebit a coherede.Et ita alias ḋe facto consultus rīꝺi.licet Ange.aliter bic sentiat qui non ꝺicetur facere ꝺifferentiam:an testatoꝛ ꝺigerit ꝙ neu ter partem sua alienet extra familiam:an ꝺigerit ꝙ talis fundus extra familiam nō alienetur quasi per boc ꝺicetur quilibet ḋe parte sua tantū ꝓhibitus.Ad ꝺibi videtur ſenda ꝺifferentia inter bos modos ꝓhibendi:quia ꝑm primum ꝓhibitio est limitata ad partem suam:sed ꝑm aliū non est limitata: sed est ḋe toto fundo vnde cōprehēꝺit partem suam ꝛ partem quā habebit a coherede.

1 SI frater tuus. ¶† Substitutio facta pupillo ꝑ vbā ꝺirecta vltra tps pubertatis non valet etiā inter fideicōmissi nisi sit apposita clausula codicillaris.ḃ.ḋ. ista singu.l.per quā ꝓbaꝭ quoꝺḋā ꝺictum Ang.qō ipse ponit in.l.verbis.ff.ḋe vulga.ꝛ pup.ꝛ nō allegat istā legem:nam cōis opi.gl.est ꝙ substitutio facta pupillo ꝑ vbā ꝺirecta vltra tps pubertatis:puta si filius meus ꝺecesserit vsq; ad.xxv.an. vel vltra talis sit sibi heres post pupillarē etatem nō valet nec iure ꝺirecte pupillaris nec iure fideicōmissi.per illā.l.verbis a ciuilibus.ꝺū ꝺicit frustra.ꝛ per.l.in pupillari.quia qñ verba ꝺirecta semel potuerunt operari iure ꝺirecto non obliquanꝫ sed bic potuerunt si ꝺecessisset in pupillari etate.ꝺicit Ang.ꝙ si foret apposita codicillaris bñ valebit iure fideicōmissi post pupillarē etatem ꝺicit Rapha.ꝙ bic est casus ꝺe illo ꝺicto ꝛ bene ꝺicit:quia optime facit ponēꝺo ꝙ fuerit facta modo ꝑdi- b cto per verba ꝺirecta ꝛ vltra pupillarem etatem:ꝛ sic est bic casus tam pro opinione glo.ꝙ pro ꝺicto Ang. ¶In tex.ibi:ꝺelata non est supple nec etiam ex fideicōmissaria substitutione ꝺelata est tibi hereditas paterna pro portione in qua erat instituꝫtus:nisi vt sequit̄ quanꝺo esset apposita clausula codicillaris:quia voluit ꝙ valeret iure ꝺirecto ꝛ iure fideicōmissi:ꝛ tūc si ꝺecedit in pupillari etate valet iure ꝺirecte pupil.si post iure fideicōmiſ.ꝛ primo casu venirent omnia bona pupilli secūꝺo bona testatoris tantum.

1 REdia obliga. †Si res obligata legeꝭ a sciente vel ciuncte pſone beres eā luere tenet̄ vel pretiū soluere c
c si a creꝺitoꝛe alieneꝫ.ḃ.ḋ.Bar. ¶In tex.ibi obliga ta.Bar.intelligit ꝙ erant obligata non pro ꝺebito testatoris ſi antē pro ꝺebito testatoris iꝺistincte tenet ꝙ beres teneretur eam luere etiā si testatoꝛ ignoꝛabat:puta quia fuerant obligata ꝑ autoꝛē istius testatoris cui successerat vel per eius ꝓcuratoꝛem habentē ad boc mandatū tū ipse ignoꝛabat:ꝛ etiam si le gatarius nō erat cōiuncta persona:qz si beres non luit qui ad ꝺebitum est obligatus facto suo cōtingit ꝙ legatario non tra ꝺuntur:ideo tenetur.Bal.ꝛ Ang.bic ꝺicunt qō Bar.non habuit bonū intellectum:ꝛ nimis restringit banc.ꝛ.l.si res obligata que loquunt̄ inꝺistincte.Nec ob.ratio Bart.que satis est friuola.Nā imo stat per legatariū si ponimus aꝺ ipsum perti d nere onus luenꝺi:vnꝺe nihil valet ratio sua. ¶Sed oppo.ḋe l.iij.ē.ḋe leg.Solu.ibi fuit obligata per testatoꝛē post factū testamentū seu legatū:ꝛ tunc inꝺistincte eam luit heres bic vero ante factū legatum. ¶Sed querit̄ quiꝺ in alio vere incūbēte rei legate per quā ꝺebet absolni.Respōꝺeo ꝺistingue an erat tale ꝙ si legatarius subiret nullū cōmoꝺū sentiret ex legato ꝛ tunc ꝺebebit heres sṅbire:aꝭ legatarius.l.qui concubinam.ꝛ l.verbis.ḋe lega.iij.Et ꝑ tēpoꝛe postꝙ perunenit aꝺ manus ḋe redis:sed ꝑ priozi tempoꝛe inꝺistincte ipse heres.l.apud iulia. ſ.si heres.ḋe lega.j. ¶In text.ibi:si vero a creꝺitoꝛe ꝺistracta sunt.ſ.facto vel ex.l.ſm ea que habentur in.l.si cōuenerit.ff.ḋe pigno.act.ꝛ sic translatū est ꝺnium in emptoꝛem a quo inuito non potest auferri:ideo heres soluit estimationē:vt sequit̄ nisi posset ab emptoꝛe reꝺimere sponte volente restituere:qz tunc auꝺiretur heres volens traꝺere preꝺia ꝛ nō estimationē.l.nō ꝺubium.ſ.fi.ḋe lega.iij.tenetur enim aꝺ estimationē respectu preꝺioꝝ ergo traꝺendo preꝺicta liberatur ab estimatione. facit.l.titie tex toꝛes.in fi.ḋe lega.j.

1 ☞In questione volntatis ꝺefuncti qualiter recurratur aꝺ iuꝺicem vt ꝺeclaret.

1 VOluntatis. ¶† Pro ꝺeclaratione gl. vide Dy.in.c.inspicimus. ḋe reg.iur.li.vj.nam etiā qñ non cōstat ḋe volūtate ꝺefuncti:ꝛ sic est stanꝺū significato verboꝝ oportet recurrere aꝺ iuꝺicē:vt ꝺeclaret qō sit proprīū significatum.Et aliqñ contingit ꝙ nō statur proprio significato qñ aꝺfint alique cōiecture ꝙ voluntas ꝺefuncti aliter se habuit non tamē clare constat:vnꝺe etiam tūc recurritur aꝺ iuꝺicē:vt ꝺeclaret illas coniecturas:ꝛ que fuerit mens ꝺefuncti.

QUi fideicommissariam. ¶† Valet legatum factū seruo proprio cui fideicō- 1
missaria libertas est relicta.ḃ.ḋ. Si eñ esset relicta libertas ꝺirecto non baberet ꝺubiū:quia eoꝺē tēpoꝛe cederet ꝺies libertatis ꝛ ꝺies legati.ſ.ab aꝺita hereꝺitate:ꝛ tūc primo viꝺeretur cessisse ꝺies libertatis:ꝛ secuꝺo ꝺies legati.aꝺ hoc vt valeat ꝛ vtiliter cesserit:sed si relicta est ꝑ fideicōmissariū ꝛ sic venit manumittēꝺus per hereꝺē viꝺebatur ꝙ inutiliter cederet ꝺies legati quia inter manumissionē:ꝛ aꝺitā hereditatem est ꝺare mediū.vnꝺe cū ꝺies legati cedat vel a morte te-

[a] ¶Prohibitus vendere. Adde Dy.i.l.q rome.i ſ. cōtrahentes. ff.ḋe ver.obli.

[b] ¶Emphyteota ꝓhibitus. adde ḋoc.in.c.potuit. ō loca.Spec.eo. ti.in.ſ.nūc aliq.

[ꝺ] ¶Si sunt ꝺuo patroni. Adde rotā ꝺecis.cly.i nouiſ. Posti. in summa ti.ḋe iurepatro.ꝛ.ſ. qīter trāsferatur. additio.ꝛ Abb.i ꝺisputatione ici piente augerio.

[c] ¶Poterit ea ꝺare capitulo. Adde Bal.in.l. ꝺudū.in pe.q.C. ḋe Zben.emp.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

statoris vel ab adita hereditate ⁊ tunc reperitur seruus. videbatur q̄ cederet inutiliter dies. tamē contrarium est hic: quia fingitur cedere eo tēpore quo erit liber ⁊ non ante.

2 ☞ Si instituo seruum vel filiū tuū possum te grauare: licet tibi directo nihil relinquā.

3 Si lego tibi vel te instituo possum grauare tutorē filiū tuū vel legitimum administratorē tuum ⁊ video⁹ grauare te.
Quod relicta ab illis cēseantur relicta a te.
Quod valeant relicta facta ab executore vltime voluntatis cū videanť relicta ab ipsa hereditate.

1 Adeo qui. † Lex ista semp allegatur: vt quē nō honor⁹ nō grauo hoc verum nisi ille reputetur eadē psona que onerata est vt heres: nam non solum possum grauare heredem meum vel legatarium: sed etiam heredē eorum. l. si fuerit.

2 de leg. iij. ⁊ etiā illū in cuius potestate est. † vt si instituo seruū vel filiū tuū⁊ possum te grauare: ⁊ tibi directo nihil relinquā

3 q̄ relinquo p indirectū. l. a patre. eo. tit. de lega. iij. † Similiter si lego tibi vel te instituo possum grauare tutorē tuū vel legitimum administratorē: quia video⁹ grauare te. etiam relicta ab illis cēsentur relicta a te. l. peto. §. mater. de lega. iij. valent etiā relicta facta ab executore vltime voluntatis quia videnť relicta ab ipsa hereditate. l. si pluribus. de lega. j.

a ☞ Solo verbū. a Adde gl. i cle. j. 1 de cēsi. glo. in. c. vlti. de vbo. sig. lib. vj. Solo verbum. a † Scriptura impfecta supplek ex eo q̄ apparet plus dictum ⁊ minus scriptū. b. d. Facit. l. j. vel. ij. de here. insti. ⁊. §. de testi. l. erroze.

2 ☞ Si alienetur res prohibita alienari per testatorē ⁊ illi ad quos est peruētura si non consentirēt fuerunt presentes ⁊ non contradixerunt an videanť consensisse.

3 An cōsentientes vt alienet possint agere contra phibitum vt eis tradat pretium.

4 Si erant plures prohibiti alienare ⁊ alter eorum requirat q̄ emat partē suam aut cōsentiat q̄ alteri vēdatur q⁹ indigat pecunijs: ⁊ ille recusset emere vel negligit: an poterit vēdere non obstante phibitione vt sic non possit revocare.

1 Toties ab. † Valet alienatio de re prohibita alienari p testatorē si in ea consenserint illi ad quos esset puētura si nō

2 cōsensissent. hoc dicit. ☞ Quero qd si illi ad quos est peruētura si non consentirēt fuerunt psentes: ⁊ non contradixerunt an videantur consensisse. de hoc vide gl. ⁊ etiam Ly. §. de pac. cum proponas. ⁊ qō no. Bar. in. l. fundū p fideicom-

3 missum. de lega. j. ☞ † Itē quero an consentientes vt alienetur possint agere contra prohibitum: vt eis tradat pretium: videť qō sic. p. d. l. si fundum p fideicōmissum. sed illa loquit quando fideicōmissum ⁊ legatū erat purū: ⁊ legatarius consensit p cō modo heredis: quia babebat necesse pecuniā repire: ⁊ non reperiebat quis vellet emere nisi rē illam legatā tūc legatarius consentiēs vī pretium qō recipitur mutuare heredi. vñ obligatur ad restitutionē eius: sed si legatū vel fideicōmissum non erat purum sed sub cōditione: puta restituere post mortē alienantis vel in casu quo alienetur: tunc non pōt petere pretium imo consentiēdo facit vt deficiat conditio sub qua res ad ipm

4 puentura erat. ☞ † Itē q⁹ si erant plures prohibiti alienare ⁊ alter alterum requirat q̄ emat partē suam aut consentiat q̄ alteri vēdatur: quia indiget pecunijs: ⁊ ille recusat emere vel negligit: an poterit vēdere nō obstante prohibitione: vt sic nō possit revocare. de hoc vide in. l. q rome. §. coheredes. de vbo. obliga. p Dy. ⁊ Bart. in. l. peto. §. fi. de lega. ij. Glo. dicit hanc primam prohibitionē nō valere nisi cōtineat causam: quia cēsetur nudum preceptū qō pōt contēni: an cēseatur factum fauore pdicti cui pōt renuntiare: vt in. l. alleg. in glo. videť autē cōtinere causam quādo subest aliqua qualitas in re prohibita alienari cōcernēte affectionē testatoris: vt si erat aliqua turris vel palatium qō fuerat suorum anteceſſorum: vt in exēplo qō hic ponit glo. nam cēsetur voluisse q̄ ppetuo remaneat in hereditate: ⁊ ideo etiam si sint heredes extranei si vnus aliena ret partē suam alijs irrequisitis possunt alij revocare alienationē factam qō no. Ly. in. l. ea que. §. de cōdi. ob cau. sed si o ēs alienarēt nō esset quis posset revocare: ⁊ sic teneret alienatio. de lega. ij. cum pater. §. libertas. in fi. † Itē quando fauore pbiti fi erat talis qui suo fauori renuntiare non poterat: vt pupillus vel minor: vt. j. de vsuca. pro emp. l. ij. vel quādo contēplatione tertij ad quē voluit puenire post mortē prohibiti. Cetera dic vt in. l. filiusfami. §. diui. de lega. j. p Bar. vbi plenissime explicat istam materiam.

2 ☞ Si aliquis instituit vgorem suam quouscp vigerit: ⁊ post eius mortē distribuantur bona sua inter pauperes quos ipsa vel executores testamēti elegerint ⁊ ipsi ea vinēte eligant aliquos an valeat electio.

1 Post mortem. † Granatus restituere post mortē suā potest etiam in vita sua restituere retēta vel omissa quarta trebellianica. b. d. Oppo. extra gl. ⁊ doc. hic fideicōmissum est cōditionale. l. heres meus. circa prīc. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ in. l. iiij. qñ dies leg. ce. sed debitor cōditionalis ante conditionis euētum nō potest creditori inuito solvere nec offerēdo constituit ipm in mora. l. stipulatio ista. §. inter cetera. de verbo. obli. iste innuit cōtrarium. Sol. breviter ītelligē q̄ fideicōmissarius cōsentiat alias ꝓcederet ꝺzium: ⁊ minor q̄ doc. hoc nō tangant. ☞ Gl. j. opp. de. l. cum pater. §. heredē. ⁊. §. a filia. ff. de lega. ij. ⁊ dat duas solutiones quarum vna respicit. §. heredē. q̄ sponte potest si vult. vt hic: si non vult non cogit vt ibi. Alia sol. cōcernit. §. a filia. q̄ hic loquit qñ certe ⁊ determinat psone erat rogatus restituere. secus si psone incerte tpe mortis certificande. puta vni ex liberis seu libertis quē elegerit tēpore mortis: nā si tēpore mortis elegit posset contingere q̄ ille electus nō viueret: ⁊ sic fideicōmissum nō fuisset sibi debitum talis electio nō valet: ⁊ ideo pōt de nouo eligere tpe mortis quēcūq; alterū si tamē aliū non eligeret remaneret prima electio firma. l. vnum ex fami. circa princi. de

2 lega. ij. ☞ Per. b. d. Bar. se pluries consuluisse: si aliqs instituit vxorē suā quouscp vixerit: ⁊ post eius mortē distribuātur bona sua inter panperes quos ipsa vel executores testamenti elegerint: ⁊ ipsi ea vinente eligant aliquos non valet electio. ⁊ sic poterunt eligere aliquos tpe mortis tñ si non elegerint remaneret prima electio firma. Bal. tenet hic cōtrarium q̄ imo valet prima electio: ⁊ q̄ revocari nō pōt. ⁊ istud fideicōmissum potius est relictū deo q̄ personis pauperū. vt in auf. de eccle. sia. ti. in. §. si qs in noīe. sed deus nō variat: ⁊ ꝺz varientur psone pauperū. Et no. quia istud est quotidianū ⁊ vidi magnā qōnē primo anno quo huc veni: quia quedā femina sic grauata volens illa bona deuenire ad aliquos sibi cōiunctos tanq̄ panperes eos elegit in illis bonis ⁊ mortua est: eps loci asserebat illam electionem non valuisse q⁹ facta ante tpis mortis ⁊ ipsa aliam electionem nō fecit. ideo ad ipsum deuoluebat electio: ⁊ volebat illis auferre. Certe alios nō eligendo videbatur in eadem electione perstitisse: ⁊ sic valere iudicio noue voluntatis per. d. l. vnum ex familia. Item obstat eṕo autoritas Bal. ☞ Itē oppo. glo. de. l. sed si ante. ad trebel. ⁊ soluit in effectu q̄ hic erat oīno conditio exprimenda: sed ibi non. Ista solu. est falsa nam non est verū q̄ hic esset oīno exprimenda: censebat enim relictum sub conditione tacita si fideicōmissarius vigerit tēpore mortis heredis. Sed hic nō est oīno exprimenda ſz poterit cōtingere q̄ predecederet. Et sic fideicōmissum nunq̄ sibi fuit debitum. Dicunt ergo doc. q⁹ potest restituere si vult. vt hic. tamen q⁹ restituit. put testator disposuit cessat autoritas senatusconsulti. treb. ⁊ sic non trāsibūt in fideicōmissariū iura actiue ⁊ passiue ipso iure per restitutionem verbalē vel realem: sed requiretur cessio expressa: q⁹ fideicōmissarius ꝺz magis ex quadam donatione heredis grauari q̄ habeat ex voluntate defuncti. ⁊ ideo nō obstante dicta restitutione poterit iste heres granatus convenirī a creditoribus: ⁊ a legatarijs sicut ille qui vēdit vel donat hereditatē in qua institutus est. vt. §. de here. insti. l. ij. ⁊ per totum. qō nō esset si facta esset restitutio scīm q⁹ testator⁹ dispo fuit: quia tūc omnia iura actiue ⁊ passiue fuissent translata in fideicōmissarium: ⁊ heres haberet exceptionē contra creditores ⁊ legatarios. l. i. in prīc. ff. ad treb. si tū tpe mortis fideicōmissarius reperiebat vinere mutabitur cā dominij: ⁊ vbi primo habebat ex donatione heredis nunc incipiet habere ex testamēto: ⁊ iura in eū transibūt autoritate senatusconsu. l. fundo. ff. ad le. fal. ⁊. l. penul. ff. de col. bo. ⁊ sic habebit ex causa fideicō. Do. Rapha. impugnat hāc solutionē inq̄tum vult q⁹ in vita heredis nō dicat habere iudicio defuncti: sed ex donatione heredis: ⁊ quia hic est tex. in contrariū dū dicit defuncti iudicio. Sed ad contrariū non respōdet q probat solutionē doct. ideo ab illa recedas. Et hic tex. habuit respectum ad id qd erat fiendum tēpore mortis ſm iudicium defuncti non ad id qō fiebat in vita. Ipse autē dicit q⁹ rogatus restituere post mortē censetur etiam rogatus restituere in vita si voluerit. Et sic qñcūq; restituat videť satisfeciſse iudicio defuncti satis placeret ille intellectus. ⁊ solutio fi daret bona responsio ad. l. sed si ante. ☞ Nunc oppo. de. §. fi. l. prece. illius. l. sed si ante. Sol. ibi heres erat institutus sub cōditione ⁊ grauatus restituere post mortem si vult adire ⁊ restituere ante euētum cōditionis apposite in sua institutione non pōt. vt ibi quia hereditas nō est sibi delata. ⁊ hoc vult gl. in ver. si aūt sub cōditione. hic vō fuit institutus pure. ⁊ grauatus sub cōditione vñ potuit adire ⁊ postea restituere: ☞ Ultimo oppo. q⁹ debeat distingui cuius contemplatione

fuerit

fuerit oppositum tēpus. ff. de lega. ij. l. si ita relictū. §. pegasus. ⁊ de an. le. l. cū qui. als incipit iabolenus. Glo. videť solvere q̄ ille loquunť in particulari fideicōmisso hic in vniuersali que solutio nō est bona: quia idē in vtroq; ꝺic ergo q⁹ aut fideicōmissum erat cōditionale. ⁊ loquat hic cū his que. §. dixi. aut in diē certum oīno exprimerū: ⁊ tunc distinguit. vt ibi: aut fuit appositū tps fauore granati: ⁊ pōt ille renūtiare etiā inuito fideicōmissario: ⁊ restituere ante tps. Et si offert ⁊ ille nō vult: recipere constituit in mora: ⁊ periculum pertinebit ad eum ingrata ea q̄ plene habenť in. l. q⁹ te. ff. si cer. pe. aut fuit appositum fauore fideicōmissarij. vt quia erat forte pupillus vel minor: cui testator voluit puidere ne bona dissipet: ⁊ q⁹ non restituantur ante certum tps: ⁊ tunc nō potest illi inuito restituere ante tps nec constituere eum in mora.

2 ☞ Relicta ab instituto censentur repetita a substituto vulgari in casu quo institutus non adeat exceptis certis casibus ⁊ quid econverso.

1 Toties. † Per aditionem hereditatis factā ab intestato euanescit substitutio vulgaris: ⁊ etiam legata ⁊ fideicōmissa a substituto relicta. hoc dicit. † Sic ergo not. q⁹ relicta ab instituto censentur

2 repetita a substituto vulgari in casu quo institutus nō adeat nisi in certis casibus. vt in. l. licet imperator. de lega. j. non fic ecōuerso relicta a substituto in casu quo substitutus nō adeat. vt hic patet ⁊c.

2 ☞ Si institintio nō valet per errorē testatoris legata ⁊ fideicōmissa ab instituto relicto debenť a venientibus ab intestato secus si fuissent ab eis relicta ⁊ repetita.

3 Si institutio est valida tunc si ex ea nō adeat hereditas legata ⁊ fideicōmissa ab eo relicta nō valent nec debenť a venienti bus ab intestato si non fuerunt ab eis repetita.

4 Si quis fecit legitimare suum filiū bastardum tanq̄ legitimū ⁊ ipsum instituit cū tamen legitimatio esset inualida nō valet institutio ⁊ hereditas pertinet ad venientes ab intestato ⁊ an le gata ⁊ fideicōmissa valeant.

5 Legata ⁊ fideicōmissa in testamēto relicta nō valent si ex eo nō aditur hereditas. ⁊ vide nn. 9.
Repetitio legatorū ab intestato quotuplex sit.

6 Si quis instituat aliquē tanq̄ sacerdotem cum intentione q⁹ debeat celebrare missas pro anima ⁊ non fit sacerdos non valet institutio tamen valebunt legata nisi sit institutus contemplatione ecclesie.
Plures casus in quibus debentur legata ⁊ fideicōmissa: licet nō adeat hereditas ex testamēto vel quia nō valeat institutio.

7 Si mutuani tibi centū ⁊ tu p publicū instrumētum promisisti respondere in quolibet loco te inuenero q⁹ videaris pmissile soluere: non autē q⁹ sumat pro relpōsione iudiciali.

8 Si heres granatus fideicōmisso vniuersali si decedat nō adita hereditate: an fideicōmissarius poterit petere ab herede le redis q⁹ adeat ⁊ restituat.

9 Si institutus erat omnino īcapax vt deportatus vel spurius testatoris ⁊ rogatus est de restituendo hereditatem alteri: an saltem reputabitur capax ad vtilitatem fideicōmissarij adire ⁊ sibi restituere.

Quam. Lex ista que reputatur difficilis: sed reuera non est imo clara legitur duobus modis in glo. primo ſm Pla. ⁊ ista lectu. tangit in gl. j. que ponit casum ſm

1 quā. b. d. † Legata ⁊ fideicōmissa repetita ab intestato debenť ab instituto vel eius herede si adiuit vel a venientibus ab intestato si nō adiuit. hoc dicit. Et q⁹ fuerit facta repetitio ab intestato videť probari per teg. ibi: post medium dum dicit nō tamē illa sic data sunt: vt essent etiā ab intestato a successoribus postulanda. que lec. fine dubio vera est in se. tamen ex ea nullam vtilitatē haberemus cum in multis alijs. ll. hoc habemus. vt patet. §. de codi. l. fi. circa medium: ibi. etiam id valere cōpertus sit. ⁊ ff. de iure codi. l. j. ⁊. l. vgoze. §. testamento. ff. de fideicō. lib. nec tunc distinguit an institutio sit valida a principio sed propter non additionē fuerit effecta irrita. Ex vero a principio fuerit ipso iure nulla: vtroq; enim casu operatur repetitio ab intestato. Ideo fuit alia lec. Azo. que tangit in gl. in verbo simpliciter: ⁊ in alia super verbo hereditas. ⁊ in parua gl. sup verbo relicta: ⁊ super verbo directus: ⁊ sup verbo postulanda scōm

2 quā hic dicit. † Si institutio non valet per errorem testatoris legata ⁊ fideicōmissa ab instituto relicta debenť a venientibus ab intestato. secus si fuissent ab eis relicta: ⁊ repetita. licet reue

3 ra non fuerint. † Sed si institutio nō est nulla imo valida: tūc si ex ea non adeatur hereditas legata ⁊ fideicōmissa ab eo relicta nō valent nec debenť a venientibus ab intestato si non fuerunt ab eis repetita. b. d. ista sing. leg q̄ non est alibi ſm doc. tñ

satis. pbat in. l. si. ff. de here. insti. ⁊ illa. l. fundatur. in ver. qō rescripsimus. ibi. quasi scripta heres nō fuerint iure denotata. ⁊ sic non valuit institutio de ipso facta: quia testator putabat eā esse filiam adoptiuā: ⁊ nō erat. ⁊ sic errabat in qualitate psone institute que qualitas presumebatur fuisse causa finalis institutionis sicut ppinquitas iure cōsanguinitatis. vt. §. de here. insti. l. nec apud. ⁊. l. si pater. ⁊ ideo qō operabat q⁹ sanguinitas naturalis que putabatur subesse. ⁊ non fuberat hoc idem opera. hic consanguinitas ciuilis q̄ videbať esse: ⁊ nō erat. Item qō ratio operatur errorē facti idē operat hic errorē iuris. ⁊ sic multum supplerenť ille. ll. per istā singulare. l. fundať etiā illa lec. ibi verbis dū dicit adiri potuit hereditas. ⁊ sic facit vim an potuerit adiri ⁊ nō fuit adita: ⁊ tunc an debetur fideicōmissum ab intestato si nō fuit repetitum: an nō potuit adiri: ⁊ tūc debetur in casu in quo loquitur illa. l. sed si poneremus. quod fuerit repetitum nō expediret exquirere an potuerit adiri an nō. vt. §. dixi. ☞ Cōtra istā lec. Azo. op. de. l. si veritas. j. eo. vbi relicta in testamēto inualido non debenť nec valent a venientibus ab intestato si nō fuerūt ab eo repetita. Sol. ibi qñ substitutio nō valebat. ppter defectum solēnitatis hic qñ propter errorē testantis circa qualitatē heredis instituti. Et banc sol. ponit gl. sup verbo hereditatis. in fi. Sed que est ratio diuersitatis. Ratio quia qñ testator erat in qualitate persone istitute vel in eo q⁹ erat causa finalis institutionis: quia credebat instituturum in prīori testamēto decessisse vel illum qui successurus erat ab intestato decessisse nō est verisimile q⁹ si nō erraret voluisset auferre hereditatem venientibus ab intestato vel instituto in alio testamento: ⁊ ideo reperto errore cum institutio sit nulla illi habent ex voluntate testatoris ꝑsumpta: ideo tenenť fideicōmissum ꝑstare: ſz qñ institutio est nulla ppter defectum solēnitatis cessat ista ratio: q⁹ testator voluit oīno ab illis auferre hereditatē: ⁊ si sciuisset defectum credendū est q⁹ supplenisset: ideo si nō suppleuit venientes ab intestato nō habēt ex presumpta mēte defuncti: sed ex quodā casu fortuito: ideo non

4 tenenť ad fideicōmissum p. l. si fuerit. de le. j. ☞ † Et per istam legē ſm lec. Azo. patet q⁹ si quis fecit legitimari suum filiū bastardum tanq̄ legitimū: ⁊ ipsum instituit cū tamē legitimatio esset inualida nō valet institutio: ⁊ hereditas pertinet ad venientes ab intestato non autē applicať fisco cum sit pro nō scripta. ⁊ hoc tenet Bald. in. l. hereditas. ff. de his qui. vt indig. ⁊. ff. eo. ti. l. fi. q⁹ legata. ⁊ fideicōmissa relicta in tali testamēto inalido etiam si fuerit apposita clausula codicillaris non valent: ⁊ debenť venientibus ab intestato. Et ita de facto his diebus respondi q⁹ erat hic casus: licet quidā fortiter de hoc dubitarēt: quia nō recordabanť de ista. l. Mā illa institutio est valida propter errorē testantis ⁊ credendum est q⁹ si sciuisset illam legitimationē non valere ipsum non instituisset nec absoluisset here ditatē venientibus ab intestato: ⁊ sic illi habent ex voluntate tacita defuncti merito non ꝺz recusare onera. Et p ista lec. q⁹ hic non fuerit facta repetitio p verbū simplr: q⁹ si fuisset facta non simpliciter sed dupliciter fuisset fideicōmissum relictū ab instituto: ⁊ a venientibus ab intestato si erat inualida. Iste autem frater testatoris post mortē puelle occupauerat bona fratris tanq̄ veniens ab intestato: quia institutio nō valebat nec adoptio: ⁊ recusabat fideicōmissum: quia nō erat repetitū. a venientibus ab intestato. Sed imperator⁹ dicit q⁹ recusare nō pōt: q⁹ oīno debeť fiue institutio fuit valida: ⁊ illa adiuit hereditatē ⁊ tunc debeť ab heredibus eius fiue non valuit: ⁊ tunc debeť a te fratre suo: q⁹ regula est q⁹ relicta ab instituto si non adit hereditatē nō debenť a venientibus ab intestato si nō fuerunt ab

5 eis repetita qñ institutio valuit: ⁊ potuit hereditas adiri: sed hic secus vnde cēsentur tacite repetita. ☞ † Not. ex ista. l. regulam ad quā semp allegať q⁹ legata ⁊ fideicōmissa in testamēto relicta non valent si ex eo non aditur hereditas: ⁊ hoc q⁹ siue voluit heres siue non potuit. Et idē in quibuscūq; alijs dispositis in testamento. vt in sub. pup. l. ij. §. adeo. de vulga. ⁊ pup. ⁊ in datione tutele. l. si nemo. de testa. tu. ⁊ in datione tutoris. l. si is qui tres. §. idē quero. de excusa. tuto. Sic enim ista habēt in se tacitā conditionē si ex testamēto adeať hereditas. l. iiij. de lega. j. ⁊ aditio est illa q̄ oīa roborat ⁊ confirmat. ☞ Scōo not. duas exceptiones ab illa regula prima qñ fuerit repetita ab intestato ſm primā lec. quo casu requirit aditio saltē p venientes ab intestato. als non valerent. vt no. in. l. cū filio. §. seruus. ff. de here. insti. ⁊ sic si bona deuoluunť ad fiscum tanq̄ vacantia: q⁹ non reperitur qui velit esse heres nō tenebit fiscus soluere legata. licet Bal. hic videatur tenere cōtrariū per. l. recusare. §. fisco. ad trebel. Sed certe ibi loquitur quando institutus erat indignus ⁊ sic poterat adire tamen sibi veniebat auferenda per fiscum ⁊ tunc quia per additionē erant legata confirmata fiscus teneret ad illa. l. marcellus. §. fi. ff. eo. tit. Sed si

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

non adit presumitur hoc facere in fraudē fisci. vt hereditas vadat ad venientes ab intestato quia fraus fisco nō nocet ℨ pinde occupat acti fuisset adita. vt no. in l. sequens. ff. ad fille. merito tenet ad legata: si autem institutus nō sit indignus ⁊ sic fiscus nō poterat sibi auferre si audiuisset ei ipse repudiat: ⁊ etiam venientes ab intestato non occupat fiscus tanꝝ hereditatem: sed tanꝝ bona vacātia: ⁊ ideo non tenet ad legata quia per repudiationem fuerunt effecta irrita quicquid dicat Bal. qui non bene videt cogitasse alꝫ frustratoria eent iura q̄ volūt legata perire si hereditas non adeat q̄ cū semp ad fiscum deuoluant tanꝝ vacantia nunꝝ perirent. ℜpetitio autem ab intestato est duplex. Una expressa facta a testatore p verba: de quibus in gl. ſ. circa p̄in. dum ponit casum. Alia tacita que etiā colligitur ex verbis testatoris. licet de causa intestati mentionē nō fecerit. ⁊ hoc altero de tribus modis. Primo cū dixit velle valere iure testamenti vel iure codicillorum. Et ideo glo. magna super verbo tradebat ponit istos duos casus tanꝝ diuersos: sed tendunt ad idem nec est diuersitas nisi. put est in text. expſſum. ⁊ tacitum. Scō quando relinqueret in defectū testamenti. l. lucius. §. filiā. de lega. ij. Tertio q̄n diceret quisquis mihi heres erit. nā videt dixisse nō solū de institutis in testamento: sed etiā de venientibus ab intestato. vt no. per glo. ⁊ Bar. in l. ex duob⁹. §. j. de vulg. ⁊ pup. Potest addi quartus modus q̄n interuenit iuramentū testatoris qō ℨ vim clausule codicillaris per. l. cum pater. §. filius matrē. de. ij. ¶ Secūda fallentia colligitur ex scōa lectu. q̄n non fuit facta expressa vel tacita repetitio que colligatur ex aliquibus verbis testatoris sed fingit facta per. l. qō est q̄n non valet institutio propter errorem testatoris vel circa qualitatem persone instituti qui presumit fuisse causa finalis istitutionis vt in casu huius. l. ꝛ. l. nec apud ꝛ. l. si pater. de here. isti. vel circa mortem alterius quē testator credebat sibi successurum. ⁊ ideo motus est ad alium instituendum quē non instituisset si sciuisset illū vinere. vt est casus singularis in. l. fi. §. de here. insti. quia non valet institutio. ⁊ tamē
6 legata valent: ⁊ debenꝝ ab illo qui succedit. † Si ergo quis instituat aliquē tanꝝ sacerdotem cum intentione q̄ debeat celebrare missas. p aia ⁊ non fit sacerdos nō valet institutio: quia deficit in voluntate defuncti. tū valebunt legata ſm Bald. nisi sit institutus cōtēplatione ecclesie. vt in. l. annua. §. fi. ff. de an. lega. Glo. vero in verbo tradiꝝ addit q̄plures alios casus falentie quā vide. ⁊ signa. Sed ℚ do. addit alios. §. de epi. ⁊ cleri. aut. si captiui. Itē de epi. an. aut. ité liberi furi. ⁊ de here. insti. aut. idē de nestorianis. Addit Bart. alium singularē q̄n testator voluit detrahi falcidiam ⁊ ꝑpter hoc heres noluit adire vt in aut. de here. ⁊ fal. §. fi vero expressum. Item alium. §. eo. l. j. sed certe ibi fuit adita hereditas. Itē alium in legatis ad piā causam. vt no. in Spe. de testa. nā ⁊ tunc vꝫ falcidia prohibita. vt in aut. similiter. ſ. ad le. fal. ad qō. l. j. de sacrosan. eccle. ibi ⁊ dum dicit liber sit stylus: ⁊ sic nō requirit solēnitas q̄ in alijs. Bal. vero videt tenere Zium: q̄ non inuenit ꝓsona q̄ obligat si non adit. vnde non potest agi: quia vbi nō est dare reū nō est etiam dare actorē. sed respondeꝝ id qō habeꝝ in simili. institu. de eo cui liber. cau. bo. adij. Nā si hoc est fauore libertatis propter pietatē. vt in glo. ver. g. Idem esse ɔ in pijs legatis fauore animarum. nā ⁊ p illa eqmiꝝ a seruitute diaboli: ⁊ erigitur in libertatē dei. vnde multomagis debetur eis fauor. ¶ Sed quero ex tra glo. pone ista legata fuerūt nominatim relicta ab illa puella instituta. vtrum tunc habebit locum scōa lectu. vt debeanꝝ a venientibus ab intestato si non fuerunt ab eis expſſe repetita. Bar. circa fi. huius. l. videtur tenere q̄ non per. l. celſus. §. qō alicuius. de lega. ij. ⁊ sic intelligit hāc. l. q̄n nō fuerunt relicta nominatim expresso proprio noīe: sed simpliciter. Iste intellectus non placet: nam hic fuit fideicōmissum in quo diriguntur verba ad personā granatam vnde nō video qualiter potuerit fieri nisi nominatim vel expresso ꝓprio nomine vel appellatiuo qō tantūdem valet: vt. l. ij. ff. de libe. ⁊ postbu. Preterea non censeꝫ nominatim grauasse nisi quia credebat illam successuram: sed si sciuisset illam non successurā non grauasset nominatim sed alios successuros. ℜec obstat illa. l. celſus. §. q̄ alicuius. quia videt corrigi per rescriptū diui pij. de quo. l. tio ⁊ meuio. §. iulia. eo. titu. vt ibi digi. ¶ Ultimo Bald. not.
7 vnum verbum qō hic ponit in fi. dum dicit respondere qō exponit. i. soluere. q̄ istud verbum ponitur pro responsione effectiua. vnde dicit ipse si mutuauī tibi centum: ⁊ tu p publicum instrumentum promisisti respondere in quocunq̄ loco te inuenero videaris promisisse soluere non autē sumitur pro responsione iudiciali quia nō est verisimile q̄ de illa senserit ⁊ ex hoc sequit magnus effectus q̄ in quocūq̄ loco te iuenero possum a te petere: quia fortiris ibi fozum ratione collate solutionis l. contrajsse. ff. de act. ⁊ obli. sed si intelligeret: prout iacet pro

responsione verbali vel iudiciali: tūc importaret pactū q̄ possis cōuenīri quocūq̄ loco te inuenero ratione cuius pacti nō fortiris ibi fozum. l. si conuenerit. ⁊ ibi not. de iurisdi. om. iudi.
8 ¶ Glo. vltima magna examinat hic duas q̄stiones. Prima questio est iste tex. loquit quando tenuit adoptio. ⁊ institutio ⁊ hereditas fuit adita per istam puellam: ⁊ tunc est clarum q̄ fideicōmissum vniuersale potest peti ab heredibus puelle quia fuit relictum post eius mortē. Sed ponamus q̄ non adiuit cū potuerit adire vtrū fideicōmissarius poterit petere ab heredeius q̄ adeat ⁊ restituat videt q̄ non: quia si vellet adire non posset cum hereditas non adita non fuerit ad eum trāsmissa: vt. ff. de iure deli. l. q̄n fozorē. ⁊ vꝫ pbari per hūc tex. in v. tunc enim ibi. dū dicit adiri poterit quis q̄n potuit adire: ⁊ non fuit adita fideicōmissum non debeť. In cōtrariū quia q̄n heres est grauatus de restituendo hereditatē nō potest in p̄iudicium fideicommissarij abdicare a se potentiam adeundi etiam per expressam repudiationem imo ea non obstante adhuc potest adire ⁊ ad hoc potest compelli. l. nam qō. §. j. ff. ad trebel. ergo nec p mortē debet perire potentia adeūdi ne fiat p̄iudicium fideicōmiſ. vniuersali. licet si illud non esset periret. Glo. tenet primā partē q̄ est casus expſſus in. l. ille a quo. §. j. ff. ad trebe. vbi quando petiť heres cōpelli ad adeundum non admittunť exceptiones requirentes altiorem indaginē ꝓpter periculum quod est in moza: ne si iterim decedat heres fideicōmissum intereat. ℜec ob. l. nam qō. §. j. q̄ ibi facto suo se p̄inat qō facere nō potest: quia posset in fraudē fideicōmissarij facere hic vero non facto suo: sed nature ⁊ sic cessat p̄sumptio fraudis. Item ibi superest persona q̄ adhuc potest adire hic non. si tamē egtet casus in quo per mortē nō extinguerer potentia adeundi. vt si decessisset infra annū iuris deliberādi bene posset compelli ad adeūdum infra residuum anni: quia post. l. cū antiquioribus. ℨ. de iure delib. ⁊ idē esset in omnibus alijs casibus in quibus hereditas nō adita transmittit qui ponunť ⁊ examinantur in l. ventre. ff. de acqui. here. ¶ Dum dicit Bart. si institutus vel instituta esset minor. xxv. an. quo casu licet non transmittatur hereditatem transmittit beneficium restitutionis: vt restituat ad adeūdum. iuxta no. in. l. si infanti. ℨ. de iure deli. ꝑ doc. poterit fideicōmissarius agere contra beredem heredis. vt petat restitutionē ad adeundum ⁊ ea obtenta adeat: ⁊ restituat ſm eum. De quo Ang. miratur quia ista restitutio nō proderit heredi heredis in aliquo: quia nō detrahit quartam postꝝ cōpulsus adit. vt. l. ita tamē. §. qui suspectam. ad trebel. ⁊ cogetur facere expensas ad vtilitatē alterius: sed restitutio nō potest peti q̄n magis pdest alteri maiori q̄ ipsi minori vel eius heredi. l. ij. §. sed vtrum. de mino. Et non soluit Ang. potest dici q̄ nō cōpellať nisi fideicōmissarius consentiat q̄ quartam retineat: ⁊ refundat sibi oēs expēsas litis ꝓpter rationem predictam. ⁊ ꝑdicta quando decessit ante iussum factum de adeundo: si vero post indistincte poterit heres eius cōpelli adire: quia potestas adeundi fuit effecta perpetua: ⁊ transmissibilis ad heredes ꝓ
8 pter iussum. vt est casus in. l. nō iustam. ℨ. ad treb. ¶ Secūda questio gl. est si institutus erat omnino incapag. puta deporta tus vel spurius testatoris si rogatus est de restituendo heredi tatem alteri an saltem reputabitur capag. ad vtilitatem fideicōmissarij adire: ⁊ sibi restituere: ⁊ sic inspiciatur potius persona fideicōmissarij ad quem deuentura est hereditas q̄ persona instituti. ⁊ illa pars videť vera p. l. ff. ad le. fal. l. cū dotem. in fi. tex. ibi dicit q̄ omissa interpositione capiētis persona debet inspici: nam hic interponitur iste institutus inter testatorem ⁊ fideicōmissariū vt per eius manus veniat ad fideicōmiſ. vnde non debet inspici persona ipsius instituti: sed fideicōmissarij. Itē videt casus in. l. cogi. §. hi qui insolidū. ff. ad treb. arguendo de parte ad totū. nam qñ non est capag totius: sed partis si rogať restituere reputať capag totius autoritate fideicō. Glo. tenet cōtrariā partē: quia fideicōmissum fundať in istitutione cum debeat habere de manu heredis: ⁊ per ipsius additionem confirmeť. cum ergo hic deficiat fundamentū in persona instituti necessario deficit fideicōmissum. Et respondet ad. §. hi qui solidum. ⁊ ad. l. marcellus. §. fi. eo. titu. ¶ Sed dubium est an saltem fideicōmissum debebitur ab illo ad quē deuenit hereditas postꝝ non potest cōpelli ille institutus adire: ⁊ restituere: videtur q̄ sic: quia licet institutio sit pro nō scripta: hereditas tamen debet remanere penes alios successores cū onere fideicōmissi. nam licet legatum pro nō scripto remanet sine onere. l. j. §. in primo. j. de cadu. tol. non sic in hereditate pro non scripta. imo remanet cum onere. vt eodē titu. §. his ita. ⁊. l. ciuitatibus. §. lucius. de lega. j. breuiter verum est quando remanet penes coheredē vel subſtitutus vulgarem. Si autem vadit ad venientes ab intestato vel ad fiscum tunc distingue an erat pro. non scripta hereditas: ex eo quod institutus sibi cōscripserat: ⁊ tunc

⁊ tunc idem. ff. de his que ꝓ non scrip. ba. l. fi. ⁊ de fal. l. filiussa. §. fi. aut propter aliū defectum vel delictū. ⁊ tunc remanet sine onere: vt in. l. si in metallū. de his que pro nō scrip. ba. nisi esset relictum fideicōmissum ad piam causam. l. pater filiū. §. iul. de lega. iij. ⁊ adde qō no. in. l. codi. de lega. ij.
2 ℨ Qui vult antecedens vult etiā consequens sine quo illud antecedens nullius fuisset vtilitatis.
3 Rogatus emancipare liberos. an possit cogi eos emancipare si patri non fit aliquid relictum.
4 Quando vna sola ratio reddi potest licet illa nō fuerit expſſa: tamen pro expressa habetur.
Statutum preferens filium masculum femine an extendatur ad nepotem.

1 Damuis. ¶ Qui rogat patrem emancipare liberos suos videť rogare vt quicquid ipse illis liberis reliquerat restituat eis. b. d. Et no. q̄ iste pater sponte emācipauit liberos sicut testator iusserat. liberi postea petebant eis restitui hereditatem quā ei acquisiuerat adeūdo iussu eius de qua restituenda nō erat pater expresse grauatus quia ꝓpter nullā aliam causam presumit grauasse de emancipando nisi ad finē vt illi gauderent de hereditate in qua fuerunt instituti. ⁊ sic ꝓpter duo resultat illa presumptio: scilz isti filij erant instituti ⁊ dictam hereditatē acquisiuerunt patri. Item quia pater fuit grauatus de emācipando ipsos. si autem ipse pater fuisset institutus ⁊ grauatus emancipare filios non propterea videret grauatus tacite de restituendo eis hereditatem quā per se acq fuit non pro filio. ita no. in. l. si cui. ff. de cōdi. ⁊ demonstra. per Bar. licet glo. ibi sentiat contrarium ⁊ no. in. l. cogi. §. pater. ff.
2 ad treb. ℜo. ergo ſm Bar. † q̄ qui vult antecedens vult etiam cōsequens sine quo illud antecedens nullius fuisset vtilitatis. Nunc querit pone q̄ isti filij fuerunt instituti contemplatione patris an babebit locum ista. l. dic q̄ non quia loquit quando simpliciter fuerunt instituti ⁊ sic presumuntur eorum contemplatione tantū instituti non patris vt etiam habetur in glo. j. ideo presumitur voluisse testator q̄ ipsi gauderent hereditate sua. sed quādo cōtemplatione patris q̄ si de patre ⁊ de patria potestate fecit mentionē. tunc est perinde ac si pater ipse fuisset institutus. quo casu licet esset grauatus emancipare non censetur grauatus restituere hereditatem vt not. in. o. §. si pater.
3 ¶ Item queritur iste pater emancipauit spōte vt digi quid si non emancipauit nec vult emācipare Gl. hic tangit. dic plenius aut isti filij nō adierunt hereditatem iussu patris ⁊ non possunt compellere patrem ad emancipandu: quia nondum acquisiuit aliquid a testatore ergo ac. vt. ℨ. eodē. l. si ab eo. Aut adierunt. ⁊ tūc aut queritur an possit compelli iure actionis ⁊ dic q̄ non. l. filiusfami. ſm vulgarem. de lega. j. Aut querit an possit compelli officio iudicis. ⁊ tunc videtur q̄ sic per. l. si cui. de condi. ⁊ demonstra. Sed hoc debet intelligi q̄n aliquod aliud erat legatum vel relictū patri quod esset penes eum remansurum alias esset iniquum q̄ perderet patriam potestatem. ⁊ etiam hereditatem quam tenetur eis restituere: ita notper glo. in dicta. l. cogi. §. si pater. ⁊ si dicatur ipse potest detrahere trebellianicam. ⁊ sic semper habet cōmodum. Respondeť hoc non esse verum. quia nō rogatur vt heres. sed vt pater vt
4 plene habeť in. l. sed cum filio. de leg. j. ¶ Ultimo no. gl. circa fin. q̄ quando vna sola ratio reddi potest: licet illa non fuerit expressa tamen pro expressa habeť. Et istam gl. allegat Bal. in l. maximum vitium. de libe. prete. cōtra Bar. qui dicit in statuto preferente masculum femine non debere attendi rationem §. q̄ fauore agnationis fit factum: quia illa ratio in statuto nō fuit expressa. ideo si loquitur de filio nō propterea extenditur ad nepotem ex filio q̄ esset: tamen si illa ratio attēderet: quia viget in nepote sicut in filio. Bald. tenet contrarium quia non potest reddi alia ratio ista ergo habeť pro expſſa. ⁊ hoc voluit Ly. in. l. j. ff. de adul.
2 ℨ Licet intētio alicuius sit fundata de iure cōmuni. si tamē ad maiorem cautelā vult eā probare per testes vel alio modo debet admitti.
Si nō vult aliter probare an teneať saltem iurare q̄ non.
3 Donatio inter viuos an veniat in vniuersali fideicōmisso.
4 Quid in rebus feudalibus vel emphyteoticis.
5 Quid in dote que excedit legitimam.
6 Duo casus in qbus prelegatū venit in fideicōmisso vniuersali indistincte ⁊ duo alij in quibus omnino nō venit.
7 Prelegatum an computetur in trebellianicam.
1 Am virum. ¶ In fideicōmisso vniuersali verbis generalib⁹ relicto veniunt legata. h. d. Bar. ¶ In tex. ibi quicquid ex hereditate. dic q̄ istud faciebat dubium quia

per hoc non videbať grauatus restituere nisi portionem hereditariam nō autem prelegatam nisi saltem quatenus habeat a coherede. quia non habet iure hereditario. sed iure prelegati vt in. l. fideicōmiſ. §. j. ff. ad trebellia. Contrarium tamen est. nam aliud est rogare de restituēdo hereditatem seu portionē hereditariam quo casu procederet contrarium aliud rogare de restituendo quicquid ad te peruenerit ex hereditate. nā negari nō potest quin ex hereditate istud prelegatum ad te puniat etiam p portione quā habes a coherede: quia de portione hereditaria illius habes. ¶ In tex. ibi magis q̄ ꝑba. Not. istum tex. qui semper allegatur. ⁊ facit. ff. de supel. leg. l. labeo.
2 in fi. ⁊ de lega. iij. l. fideicōmissa. §. hec verba. ¶ In text. ibi si quas pro rei veritate. ℜo. ſm Bar. q̄ licet intentio alicuius sit fundata de iure cōmuni si tamen ad maiorem cautelam vult eam probare per testes vel alio modo debet admitti. Sed qd si non vult aliter probare: an teneatur saltem iurare. tex. est q̄ non: ⁊ q̄ consuetudo in contrariū non valet. vt in. c. ij. de. pba.
3 ¶ In princ. glo. magne. ibi. secus in donationibus inter viuos. dic puta factis vxori. ⁊ etiam postea fuit instituta. ⁊ de restituendo granata: licet enim illa donatio non valuerit: ⁊ potuerit revocari an censetur revocata per hoc generale granamen ⁊ quia eam nō habet ex vltima voluntate: sed ex cōtractu inter viuos licet confirmata per mortem non venit in fideicōmisso vniuersali in qua nō veniunt nisi illa que grauatus habebat ex vltima voluntate. l. vxorem. §. testamento. de lega. iij. in fi. q̄ non habeat ex vltima voluntate patet quia confirmat per solam mortem absq̄ eo q̄ sit adita hereditas q̄ non est in his que habentur ex vltima voluntate: vt. ℨ. e. l. eam quā. iuncto eo qō habetur in. l. post legatum. §. si mortis. de his qui. vt
4 indig. ⁊ no. in. l. sequens questio. de lega. ij. ¶ Sed querit hic quid in rebus feudalibus: ⁊ emphyteoticis: an veniāt in vniuersali fideicōmisso: dic de hoc vt plene no. per Dy. ⁊ Bar. in
5 l. si patroni. in prin. ff. ad treb. ¶ Queritur etiam quid si filia nupta ⁊ dotata instituatur heres: ⁊ rogetur de restituendo an in hoc rogamine venit dos si excedebat legitimam videtur q̄ sic: quia in illo in quo excedebat poterit specialiter grauari: ⁊ ita fuit disputando terminatum per doc. in. l. fin. §. filiam. ff. de lega. ij. Cōtrarium dic quia licet specialiter possit grauari nō tamen venit sub generali grauamine: ⁊ est speciale fauore dotis: vt. l. mulier. §. cum proponeretur ad trebel. nam ⁊ si dotata nō esset posset se dotare de bonis subiectis restitutioni etiā vltra legitimam si illa non sufficeret vt. ℨ. titu. j. auten. res que.
6 ¶ In gl. ibi vel dic latius. dic q̄ certe nō perfecte distinguit. Ideo aduerte diligenter q̄ duo sunt casus in quibus indistincte prelegatū venit in fideicō. vniuersali sine primo leganit et postea grauauit sive ecōuerso. Primus est quādo illud prelegatum succedit loco portionis hereditarie qō est quando testator omnia bona particulariter distribuit inter institutos. l. qd ergo. ⁊ ibi no. in prin. ff. de lega. j. Scōs casus est quādo grauamen fuit iniunctū per verba generalia. put hic: videlicet qcqd ex bonis vel ex hereditate mea ad te peruenerit per rationem quā digi sup tex. Item duo alij sunt casus in quibus omnino prelegatum nomē venit. Primus quando fuit ꝓhibitus rem prelegatā non alienare: vt est casus in. l. lucius. §. pluribus. ff. ad trebel. alius est qui ponitur in. l. si heres deductis. co. tit. qñ fuit factū tanꝝ de debito ad qō defunctus tenet illi grauato. Extra istos casus tene distinctionē glo. aut primo rogauit de restituendo: ⁊ postea leganit ⁊ prelegatum non venit in fideicō
7 misso. l. titia. ad le. fal. † Sed si querit an cōputeť in trebelliani cam distingue aut querit de portione quā bz a coherede iure prelegati: ⁊ non computat. l. iij. ff. ad le. fal. ⁊ que fit ratio. dic vt ibi not. per glo. quia regulariter in trebellianicam computat quicquid bz ex iudicio defuncti: ⁊ non iure hereditario. Fallit in isto casu: ⁊ glo. ibi assignat rōnē licet in falcidia nō cōputeť nisi illud qō capitur iure institutionis. Si autem queritur de portione quā habet iure suo in re prelegata ⁊ sic iure hereditario tunc distingue. aut detrahebat trebellianicam preter voluntatem defuncti: ⁊ tota portio illa computatur. Aut ex voluntate defuncti: ⁊ tunc non computat nisi quarta pars illius portionis: ⁊ quia in. l. titia. fuerat ille grauatus institutus in tertia parte que facit quatuor uncias: quarta pars est vna uncia que facit. gij. partē totius rei prelegate: ideo glo. dicit duodecimā. nam hoc est casuale in casu huius. l. melius fuisset dicere quod digi q̄ computat quartam partem hereditarie portionis que aliquando facit. gij. aliquando plus. Aut primo prelegauit ⁊ postea grauauit: ⁊ tūc aut facit mentionem de hereditate grauando de restituendo portionem hereditariam: ⁊ tunc nō venit in fideicōmisso portio quā habet iure prelegati: sed illa tātum quā iure hereditario: vt in. l. fideicōmissario. §. fi. ff. ad trebel. hoc verum nisi grauatus esset extraneus testatoris: ⁊ fideicommissarius esset filius. quia tunc ex presumpta voluntate defuncti venit. Et hoc dicit glo. ibi. Et ita tenet Bal. in. l. si pater. ff. de lega. j. Et ita tenet Bar. in. l. si cui. ff. de condi. ⁊ demonstra. Et ita tenet Ang. in. l. si ab eo. ff. de lega. j. Et ita tenet Ly. in. l. j. ff. de adul. Et ita tenet Dy. in. l. si patroni. ff. ad treb. Et ita tenet Bart. in. l. si cui. ff. de condi. ⁊ demonstra. Et ita tenet Bart. in. l. si ab eo. ff. de lega. j. Et ita tenet Bart

cõmissarius esset filius: quia tunc censetur fideicõmissum: vt habeꝫ in l. liberto. §. filiũ. ꝛ ibi p Bar. no. ff. de an. leg. Aut nõ fecit mentionẽ de portione hereditaria. sed simpliciter grauauit: ꝛ tunc venit prelegatũ etiam in eo qõ habet a coherede. l. marcellus. §. quidam liberis. ad tre. cetera dic: vt ibi plenissime per Bar. de ista materia ꝛc.

2 ☞ Bannitus de quo deliberatum est vt de banno cancellet licet adhuc nõ sit cancellatus nõ põt impugne offendi. ꝛ debet audiri licet statutũ dicat ꝙ bannitus non audiatur ex quo de proximo venit rebãniendus.

Si creditoris. ¶ Si heres iussus est liberare debitorem hereditarium etiã anteꝙ libereꝫ daꝫ debitori exceptio cõtra heredẽ petere volẽtem. h. d. Videbaꝫ cõtrarium: quia adhuc non erat liberatus: ergo erat obligatus: ergo poterat preueniri sed licet sit obligatus mero iure qr tñ venit liberãdus de proximo. pro liberato habeꝫ vt hic patet. Et adde qõ habeꝫ in l. si nõ sortẽ. §. adeo. ff. de ꝙdictione indebiti: ꝛ in l. si intra. ff. de pactis. † vnde facit ꝙ bãnitus[a] de quo deliberatũ est: vt de bãno cancellet: licet adhuc nõ sit cancellatus nõ possit impune offendi. ꝛ ꝙ debeat audiri: licet statutũ dicat ꝙ bãnitus non audiat: quia non habeꝫ pro bannito ex quo de proximo veniet rebanniendus ꝛ decancellandus: facit l. si. seu pe. ff. de testa. mili. ¶ In text. ibi exceptionem supple. ꝛ etiam actionẽ ex testamento: vt libereris aliquãdo per pactũ aliquando per acceptilationẽ. l. iij. §. nũc de effectu. ff. de libe. lega. Et quid prosit hec liberatio cum etiam sine ea habeat exceptionẽ. dic vt ibi no. per gl. ꝛ. l. si pupillus. ff. de noua. in glo. que incipit videtur. Sed contra ꝙ agere nõ possit postꝯ exceꝑturus est. l. j. §. si debitori. ff. vt in pos. leg. ꝛ de eo per quẽ factum est. l. j. §. si reus. Sol. nõ potest agere: vt sibi caueatur vel aliquid promittat: vt ibi sed bene potest agere vt libereꝫ sicut testator voluit: vt hic.

a ¶ Qõ bãnitus. Adde Mellũ in tract. õ bãnitis.

Cum necessitatem. ¶ Dextõre potest remittere onus reddende rõnis de administratione pteriꝛta. h. d. Et quid veniat in hac remissione. dic plenissime in l. aurelius. §. cains. de libe. leg. Poterat esse hic dubitatio si iste testator erat minor. xxv. an. sed maior pupillo vnde nõ poterat inter vtuos liberare tutorẽ suum sine consensu curatoris si ipm habebat bene tñ poterat liberare ꝓ vltimã voluntatem in qua censeꝫ habere liberam administrationes sine curatoris autoritate. vt no. in. d. §. caius ꝛc.

Cum personam. † Fideicõmissum vniuersale transmittitur ad heredem etiam non attinentem defuncto ꝛ etiam ante restitutionẽ si creditor debitori successit a possessore hereditatis vendicare non debitum petere. hoc dicit. ¶ In text. ibi vtiliter cessit. dic quia pater tuus vinebat tẽpore quo patruus mortuus est sine liberis quo casu fuerat rogatus ab auo tuo restituere patri tuo portionem hereditatis in qua erat institutus pater tuus vt infra patet. tamen decessit pater tuus anteꝙ restitutio saltem verbalis facta esset nihilominus a te transmisit actionem ex testamento: vt. §. eo. l. iij. ꝛ ibi dixi. ¶ In text. ibi licet tẽpore quo fuerat datum dic. id est tempore testamenti aui tui: quinimo etiam si viuẽte auo tuo nec natus nec conceptus fueras: nam hoc tibi non nocet: quia nõ vis venire ad successionem aui tui ex persona tua ab intestato tunc non possis. l. j. §. si quis non progimior. ff. vnde cog. sed si vis venire ex persona patris tui: ꝛ ex iure per ipsum ad te transmisso quo casu hoc nõ nocet: vt no. ꝑ Ly. j. qui ante aper. tabu. l. j. ꝛ. §. de inoffi. testa. si quis filiũ. ¶ In glo. j. in fin. l. ibi: sed hereditas supple ipsius patrui tota in qua reperies portionem hereditatis aui tui in qua fuerat institutus: actio enim ex testamento que tibi competebat fuit extincta si successisti patruo tuo quod esse poterat si in vita ei⁹ eras natus vel saltem conceptus.

b ¶ Notarius est psona publica. Adde l. non emi. ff. de adop. c. ad audientiã. de rescrip. ꝛ doc. in. c. ꝙꝙ. de rescrip. lib. vj.

Cum epistola. ¶ No. ꝙ legata ꝛ fideicõmissa possunt fieri nuꝛ: ꝛ sic fine verbis qõ qualiter intelligatur declara ꝑ Bar. in. l. natu. ff. de lega. iij. sed institutio non scõm gl. qõ intellige etiam inter liberos vel ad piã causam. per id qõ no. gl. in. l. in fraudẽ. §. j. ff. de testa. mili. vbi etiã miles in hoc non est pꝛiuilegiatus. ergo nec liberi nec pia causa fm doc. quia pꝛocedunt quodãmodo ad paria.

Si veritas. ¶ Ex voluntate non solẽni heres non cogit nisi soluẽdo vel promittendo postea se astringerit. b. d. cum. l. ex testõ. j. eo. que recipiunt duo contraria: vnũ de. l. eã quã. §. eo. sed solue. vt ibi dixi. sed ibi institutio nulla erat ꝓpter errorem testatoris. vnde non sunt nulla legata ꝛ fideicõmissa: sed debentur a venientibus ab intestato etiam si non fuerunt expresse repetita. hic vero erant nulla ex defectu solennitatis. aliud contrarium est de. l. si. j. eo. sed dic: vt ibi dicemus. ¶ In tex. ibi promisisti gl. intelligit vel alio modo agnouisti vel approbasti. Idem tenet gl. in. l. j. §. eo. sed aliter tenet. §. de testa. in. l. non dubiũ. ꝛ illa verior.

2 ☞ Legatarij quibus relicta fuit res que fuerat empta pꝛ testatorem vel fuerat ei donata an possint petere a notario qui fuit rogatus de ipsa emptione vel donatione ipsa instrumẽta acquisitionis rei legate.

3 Si testator legauit nomẽ debitoris an heres teneatur tradere legatario instrumentum debiti.

4 Instrumentũ manumissionis dz esse penes manumissum. Instrumentũ quietationis ꝛ liberationis an solum pertineat ad liberatum an etiam ad liberantem.

5 Procurator ꝙ pduxit instrm procurationis in iudicio nõ tenet originale dimittere penes notariũ sed põt secũ portare ꝛ pmittere de eo ostendendo cum opus fuerit.

6 Si creditor pmisit debitori restituere instrm debiti cancellatũ ille soluerit. si illud postea perdat an debitor iuste denegabit soluere licet creditor paratus sit facere istrm quietationis.

7 Si mercator fecit mihi literas cambij de pecunijs ꝙs sibi solui ꝛ ego in itinere eas perdidi possum petere pecuniã licet literas sibi non restituam si possum ostendere ꝙ perdidi.

Instrumenta. ¶ Heres nõ tenetur legatarijs vel fideicõmissarijs tradere instrumentũ rerũ relictarum: sed tenet prestare cautionẽ de exhibẽdo ipsa cum opus fuerit. b. d. ¶ Opponit: instrumenta debent esse penes illum ad quem pertinẽt. l. si quis argen. §. pertinere. de eden. sed predicta ista pertinent ad legatarium ꝛ fideicõmissariũ ratione dominij ꝛ possessionis ꝓpter hoc dicit ꝙ illa. l. debet itelligi qñ fuerunt relicta ꝑ parte: ꝛ sic ꝑ altera parte remanebũt penes heredem: ꝛ ratione illius debent esse penes eum tanꝯ pensionem: vt. §. de eden. l. procura. ꝛ ita no. etiam in Spec. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. ver. sed queritur: hoc est nimis restringere banc. l. vnde potest intelligi quando in totũ fuerũt relicta: ꝛ ideo retinet heres instrumenta: vt possit ostendere ꝙ testator putabat esse sua quia fuerant sibi vendita seu donata vel legata: ꝛ sic si euincat legatarijs vel fideicõmissarijs: quia fuerunt vẽdita vel donata a nõ dominis teneaꝫ heres de euictione si legatarij erant extranei. vt. §. de legi. cum alienam. ꝛ hec est vera solutio. ¶ Sed an legatarij possint petere a notario qui fuit rogatus de dictis emptionibus vel donationibus. dicit Bal. ꝙ sic: quia notarius est persona publica[b] ꝛ tenetur reddere illis quorum interest sed heres habet dominiũ illorum instrumẽtorũ: ideo non teneꝫ legatario tradere: quia nõ est persona publica: certe nec notarius teneꝫ iterum edere vel publicare nisi ex iusta causa postꝯ semel publicauit: debet ergo super hoc ad iudicem recurri: vt. d. l. si quis ex argen. §. fi.

3 † Sed pone testator legauit nomen debitoris vtrum heres teneꝫ tradere legatario instrumẽtũ debiti. dic ꝙ sic ꝑm Bal. als legatarius non posset petere debitum: tale enim instrumentũ videtur esse idem cum re legata: ar. in. l. seruũ filij. §. eũ qui. de le. j. ꝛ. l. chirographis. de leg. iij. ¶ † Item oppo. gl. de. l. si cui datã. de libe. cau. vbi instrumentũ manumissionis dz esse penes manumissum. dicit gl. ꝙ illud instrumentũ est manumissi dũtaxat: quia cõtinet liberationẽ a seruitute. dicit Bar. ꝙ ista gl. facit vt instrumentũ quietationis: ꝛ liberationis dicãt pertinere ad liberatum tñ: ꝛ sic notarius nõ tenebitur publicare nisi ad instantiã ipsius nõ autẽ liberantis: certe etiam liberantis potest interesse penes se habere si forte cõtineret liberatio aliquã limitationez: ꝛ quia posset dici facta aliter quam facta fuerit: vnde etiã sibi dz publicari. facit. l. qui tabulas. ff. de fur. patet etiam per banc gl. ꝙ si testator legauit liberationẽ debitori suo instrumentũ debiti fit tradendũ debitori. facit. l. dissolute. §. de condi. ex. l. qr cessat ratio retentionis. de qua. §. dixi.

5 ¶ Ultimo Cyn. fm Pe. inducit ꝙ procurator qui produxit instrumentum procurationis in iudicio non tenetur originale dimittere penes notarium: sed potest secum portare: ꝛ promittere de eo ostendendo cum opus fuerit. facit. l. fin. §. de fide instrumen. ¶ † Quero pone creditor promisit debitori instrumẽtum debiti cancellatum cum ille solnerit. Creditor petit a debitore ꝙ soluat ille offert se paratũ dũmodo instrumentum cancellatum sibi tradatur: creditor dicit se perdidisse: sed paratus est facere instrumentum quietationis: debitor denegat soluere videꝫ ꝙ iuste deneget: quia frustra petit debitũ qui qõ debet nõ impendit: vt in. l. ediles. in fi. ff. de edil. edic. Breuiter si potest pꝛobare perditionem saltem per legitimas coniecturas debet

ras debet audiri: ꝛ sufficit ꝙ facit instrumentum quietationis boc pꝛobaꝫ in. l. bmõi. §. si ita cui. ꝛ in. l. oibus. §. j. ff. de lega. j. ꝛ pro hoc facit ista. l. in fi. dum dicit si habeat pꝛoferat quasi dicat si nõ haberẽt nõ teneremur. † Et boc no. qr si mercator[a] fecit mihi literã cambij de pecunijs quas sibi solui ꝛ ego in itinere perdidi literam possum petere pecuniã licet literã sibi non restituam si possum ostendere ꝙ perdidi: ꝛ ꝙ pecuniam nõ recepi fm Bal. hic qõ no. quia quotidianum est.

a ¶ Si mercator. Adde Bal. in. l. pecunie. C. de solutio.

1 **Credum.** ¶ † Opponit ꝙ ista. l. non habeat dubiũ: qr põt quis legare etiã rẽ alienã in preiudiciũ heredis si hoc facit scienter fortius rẽ sui heredis etiã si credit esse suã valet legatũ: ꝛ teneꝫ eã tradere: etiam si legatarius nõ sit coniuncta pson. a. l. vnum ex familia. §. si rẽ. de leg. ij. nõ sic in re extranei. ¶ Itẽ oppo. de no. in. l. papi. ff. de ꝛerui. sol. licet possit legare rem heredis sicut suã nõ transit nõ iure ipso iure in legatariũ sicut qñ legat rem suam: vt no. in. d. l. papi.

2 ☞ Legatum factum monacho an possit repudiari ꝑ abbatem sine monacho.

1 **Repudiatione.** ¶ † Pater nõ potest repudiare legatũ factũ filio. b. d. ¶ Opp. legatũ vel fideicõmissum relictũ filio querebatur patri boc iure quo ad ꝓpietatẽ: ꝛ vsumfructũ etiã fine facto vel acceptatione filij. quia ipso iure querebaꝫ filio ignoranti: ꝛ per ipsum similiter patri ignoranti: ergo ad patrem ptinet repudiare sicut ad dominũ legatũ factũ seruo. l. legatũ. in. j. cbar. de leg. j. ꝓpter boc facta est gl. fi. que intelligit banc. l. altero de tribus modis vel ꝙ iste filius erat emancipatus: ꝛ sic nõ acquirebaꝫ patri vel si erat in ptãte fuit legatũ factum a cõmilitone: ꝛ sic erat castrensis peculij: ꝛ similiter nõ acquirebaꝫ patri vel si erat legatum cõditionale: ꝛ pater repudianit conditione pendente ꝛ tẽpore existentis cõditionis reperit filius sui iuris vnde nõ veniebat acquirẽdum patri si nõ repudiasset: sed ipsi filio: ideo nõ valet repudiatio in preiudiciũ filij aliter, pcederet Zrium extra istos casus. ¶ † Sed an legatũ factnz monacho possit repudiari ꝑ abbatẽ sine monacho dic ꝙ sic. quia in monacho non est spes ꝙ efficeret sui iuris: preterea tale legatũ sicut etiam hereditas sibi delata acquirit monasterio sine facto monachi: qr põt monasterium adire sine facto monachi. licet pater vel dñs nõ posset adire hereditatẽ delatã filio vel seruo: vt no. in. c. in presentia. de ꝓba. ꝑ Jo. an. Sed dubiũ est quia res ecclesie[b] non põt alienari sine solẽnitate. Breuiter verũ est in re parte acquisita monasterio: sed tale legatũ anteꝙ fuerit acceptatũ ꝑ monasteriũ nõ est per te quesitũ: ꝛ sic iura illa non vẽdicant. dicit quia res ecclesie non possunt fore relicta. Et ꝑ hoc facit. l. magis puto. ff. de re. eccle. sup hoc articulo cõsuluit Fede. de senis vt habeꝫ in consilijs suis ꝛ videꝫ mihi ꝙ ipse errauit per illam. l. magis puto.

b ¶ Res ecclesie. Adde. c. nulli. ꝛ ibi doct. de reb. eccle. non alie. ꝛ per Lau. de rodulphis ꝛ repe. c. fine exceptione. gij. q. ij.

2 ☞ Si testator post factum testũ vult aliquid dimínuere vel addere an debeat omnia ex integro facere.

3 Si nõ interuenit expressa renocatio sed cã noua quã si testator sciuisset legatũ renocasset an censeaꝫ renocatum. ꝛ si hoc est an remanebit apud heredẽ vel granautum.

4 Defunctus offendit eque stupro vxoris facto duráte viduitate sicut ex adulterio cõmisso ipso viuẽte. ꝛ an debeat pdere dotem sicut ꝑ adulteriũ cõmissum dnrante matrimonio.

5 Ad pbandũ inimicitias inter testatorẽ ꝛ legatariũ quot testes requirant vt censeatur legatum renocatum.

1 **Fideicõmissum.** † Legata ꝛ fideicõmissa ꝑ penitẽtiã testatoris renocant. b. d. declara vt dixi in. l. datum. §. de leg. ¶ † Oppo. pro declaratione gl. de. l. beredes palã. §. si qd post. ff. de testa. vbi si testator post factum testũ vult aliquid diminuere vel addere dz oia ex integro facere. Ista autẽ. l. innuit ꝙ sola penitẽtia simpleꝫ sufficiat ad renocationẽ absq; eo ꝙ faciat testamentum de nouo dicit gl. ꝙ si illa penitentia interuenire potest anteꝙ testamentum habeatur pro perfecto: ꝛ absoluto: ꝛ tunc non ob. ille. §. q loquit quando erat perfectum: ꝛ isto casu renocatur ipso iure: vt habetur perinde ac si factum non fuisset siue interuenerint verba testamenti siue factum: vt cancellatio. l. si ita sit scriptũ. de leg. j. et. l. j. de bis que in tessa. delen. Item potest interuenire post perfectum testamentum si fiat aliud testamentum solenne vel primũ legatum erat factum in codicillis renocatur per alios codicillos: et tunc renocatur ipso iure non tanꝯ nunꝯ factũ: sed tanꝯ factum et ademptum. Vel tertio erat factum in testamento coram septem testibus ꝛ postea renocatur in codicillis coram quinq; vel absq; eo ꝙ faciat codicillos et dicat coram quinq; testibus se penitere: et tunc renocatur ope exceptionis fm glo. pauciores enim testes non sufficerent sicut nec ad dãdum. Barto. autem dicit ꝙ imo renocatur ipso iure: quia sicut quinq; sufficiunt ad dandum ita sufficiũt ad renocandũ. Ego puto glo. verius dicere: vt dixi in. l. datum. per. l. j. §. j. de lega. iij. qr legata facta in testamẽto assumunt in hoc naturam testamenti et institutionis vt nõ possint ipso iure renocari nisi per

3 aliud testamentum sed ope exceptionis sic. ¶ † Querit glo. qd si nõ interuenerit expressa renocatio sed causa noua quã si testator sciuisset legatũ renocasset: vt in exemplo glo. ꝛ tenet glo. idẽ ꝙ ceseat renocatum ꝛ si hoc est remanebit penes heredem vel penes granautũ. Sed glo. §. de his qui. vt indi. l. si sororez in vltima glo. dicit ꝙ legatarius est indignus ꝛ sic deberet applicari fisco. vnde iste glosse sunt contrarie. Docto. dicunt ꝙ ista debent intelligi qñ viuente testatore legatarius hoc fecisset: qr tunc testator potuerat penitere et renocare. Et. l. fingit et presumit ꝙ si ciuisset renocasset: et sic habeꝫ ꝑ renocato. Sed illa glo. debet intelligi quãdo post mortẽ testatoris quo casu cessat ratio predicta de presumpta renocatione: qr nõ potest interuenire vera ergo nec ficta. in gta not. in. l. gallus. §. fi. eius. de libe. et postbu. ideo auertur sibi tanꝯ ab indigno. Et vide qõ idez not. Bar. in. l. j. de his qui. vt indig. vel dic ꝙ glo. contraria loquitur in herede qui tale crimen cõmisisset. nam institutio nõ potest nuda voluntate renocari sicut legtũ. l. militis codicillis. §. veteranns. ff. de testamẽ. mili. et. l. ex parte. de adi. lega. vnde etiam si viuente testatore locum habebat glo. cotraria vt auferatur sibi tanꝯ ab indigno. inducitur etiã tacita renocatio ꝓpter inimicitias interuenientes inter testatorem et legatarium. l. iij. §. fi. de adi. lega. et. l. si inimicitie de his qui. vt indi. si tamẽ culpa legatarij: als secus. eo. ti. l. cũ secundus. §. i. fm Bart. ista eñ glo. loquit qñ testator ignorabat offensam legatarij. et sic nondum erat orta inimicitia. ¶ Sed pone ꝙ legatarius post mortẽ testatoris dugit in vxorez relictã eius an perdat legatũ. videtur ꝙ sic: nam si factũ esset ipsi vxori perderet ꝛ infra annũ luctus hoc faceret: ꝛ si post ꝛ baberet liberos ex primo matrimonio. Bald. tenet cotrarium: quia nõ reperitur hoc iure cautum: vt ipse no. in aut. in donatione. §. de secundis nuptijs. in iij. colun. ¶ Nota ergo ex ista glo. ꝙ defunctus offendit eque ex stupro vxoris facto durante viduitate sicut ex adulterio cõmisso ipso viuẽte: vnde facit ꝙ debet perdere dotẽ sicut ꝑ adulterium cõmissum durante matrimonio: ꝛ ita semel allegabaz

5 banc gl. ¶ † Ultimo scias ꝑ ad pbandũ inimicitias ꝛ sic renocationem tacitã non requirunt quinq; testes sed sufficiunt duo fm Bar. hic. licet. in. §. si quis. post videatur dicere cõtrarium: sed quod hic habetur magis placet.

2 ☞ Filij naturales illius q est granatus restituere post mortem. an faciant deficere fideicõmissum.

3 Quid si iste naturalis erat legitimatus. Statutum si preferat filium masculuz femine an legitimatus preferatur.

4 Filius granati si nõ sit heres patris an excludat substitutum. An liberi ipsius granati videant tacite substituti ex illis verbis si decesserit sine liberis.

5 Si fuit substitut⁹ frater granati. an excludatur a filijs ipsius granati.

6 Quid si fuit substitutus vnus ex filijs ipsius granati.

7 Si fideicõmissum fuit relictum ecclesie vel monasterio an excludatur per liberos granati.

8 Si aliquis pmisit dare vel concedere turrim contra oẽm psonam restringit pmissio preterq; contra se vel suos. In generali sermone non cõprehendit persona loquentis.

Cum acutissimi. ¶ † Descendentes rogati restituere post mortem intelliguntur rogati si decesserint sine liberis masculis vel feminis nõ aliter. hoc dicit. Et venit ad supplentionem. l. cum auus. de condi. ꝛ demõ. vbi habetur responsum papi. de quo sit hic mentio: ꝛ eam supplet in duobus vel tribus. primo quia illa loquitur in filio vel nepote granato. Ista vnlt idem esse in quolibet descendente. Item illa loquitur quando decessit cum filijs masculis. Ista vult idem etiam quando cum feminis. Item ibi non assignat ratio. ꝛ regula erat ꝙ fideicõmissum simpliciter relictũ censebaꝫ relictũ pure per. l. j. de condi. ꝛ demõ. hic assignat ratio qr subintelligit ista conditio. Item ista. l. suppletur ꝑ l. generaliter. §. cũ aũt. §. de instit. et substi. in alijs trib⁹ qõ dic vt ibi dixi.

2 ¶ † Querit hic an filij naturales istius granati faciant deficere fideicõmissum: respõdeo aut testator apposuit expresse illaz conditionem si decessit sine liberis; et tunc faciunt deficere nisi ex qualitate persone testatoris presumatur voluntas eius in contrarium qr erat in dignitate cõstitutus cui magis est decus talis ples: et hoc habeꝫ in. l. ex facto. §. fi quis rogatus. ad

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

treb. aut testator cã non expressit: sed lex eã subintelligit ꝛ tunc nõ faciũt deficere fideicõmissum. ꝛ hoc pbatur in. o. l. generaliter. §. cũ autẽ. cum dicit sine iusta sobole. ¶ Scõo q̃rit quid
3 si naturalis erat legitimatus. ª Rñdeo fuit qõ dispũtata p Ja-
a ¶ Si naturalis a legitimat⁹. adõ doc. in. c. p venerabilez. qui filij sint legitimi. de are. qui tormẽtauit ipm excludere substitutũ: q; verum est dicere ipm eẽ legitimũ: ꝛ naturalẽ q̃rrẽte ciuili vinculo. s. legitimationis: ꝛ naturali origine: vt refert Jo. an. ĩ addi. Spe. de succes. ab inte. in fi. Et eodẽ modo dicit hic Bal. si statutum pferret filiũ masculũ femine q̃ legitimatus pferẽt: secus si non esset legitimatus. Jn ſiũ vr̃ in vtraq; q. q; verba testõris vel statuti loquẽtis de filio masculo debent intelligi in potiori significato de illo q̃ est legitimus: ꝛ naturalis ex origine non ex accidẽti: ar. §. de his qui ve. eta. l. fi. ꝛ ista pars vr̃ mihi verior.
4 ¶ Itẽ quero quid si talis filius grauati nõ sit heres patris sui an excludat substitutũ. Et distingue an nõ sit: quia nõ vult cũ possit: ꝛ excludit vt. l. filiusſa. §. cũ qs. de lega. j. aut quia non põt: ꝛ tũc aut facto testatoris: quia egheredauit aut ex incapacitate sua: ꝛ dic vt ibi no. p doc. ꝛ in. l. j. de condi. insert. ¶ Itẽ q̃ro an tales liberi ipsius grauati videant tacite substituti ex illis verbis si decesserit sine liberis an non: quia primo casu si grauatus decederet cũ liberis. ꝛ sic deficeret substitutio si ipse alienasset bona tales liberi possent revocare alienationẽ tãq̃ substituti in illis. ¶ Scõo casu no. q̃ solet allegari gl. in. l. lucius. la. ij. ff. de bere. insti. q̃ nõ videant substituti: sed veniant ab intestato ad illa bona sicut ad alia ipsius patris grauati: ꝛ illa videt cõis opi. quã tenet Bal. hic ꝛ Jo. an. in addi. Spe. ti. de testamẽtis. Ego vidi multos tenere ſiũ p glo. q̃ est in. o. §. cũ quis. dũ dicit q̃ gratia filiorum cẽsetur illa cõditio apposita vt ipsi habeant ꝛ tacitũ fideicõmissum inducit ex cõiecturis resultantib⁹ ex verbis a testatore prolatis. l. cũ proponeret. de lega. ij. que opi. satis placeret fi cõis opi. non esset in cõtrariũ: ꝛ pluries recusaui scõm eum cõsulere. ¶ Circa psonam substituti q̃ritur hic loquit q̃ fuit substitutus quidam extraneus: ꝛ
5 tũc vendicat sibi locũ ratio in fi. l. posita. † Quid si fuit substitutus frater: vt si duos filios instituit inuicem grauauit q̃ portio p̃morientis perueniat ad superstitẽ: ꝛ primo moriens relinquit liberos: an excluderent patruũ substitutũ: videtur q̃ nõ: quia cessat ratio hic posita in fi. l. quia non pferẽt extraneus sue posteritati. Dicit Bal. hic cõtrarium: ꝛ bene quia qua ratione premorientẽ dilexit in portione sua alteri filio eadẽ ratione: ꝛ omnẽ eius posteritatem que reputatur eadem cum eo: vt. §. de impu. ꝛ ali. substi. l. fi. Bzeuiter de hoc est casus expressus in. l. cũ auus. vbi fuerat filius testatoris. Et miror q̃ Bal. non pon-
6 derauit illam. l. Sed ego habui qõnẽ de facto: ꝛ tene mẽti pulchram limitationem quã doc. nõ tangunt. Pone † q̃ instituo meum filiũ in eius vita: ꝛ post eius mortem substituo sibi nepotem ex eo. iste filius decessit cũ illo: ꝛ cuꝫ pluribꝫ alijs filijs: ille substitutus vult habere omnia bona que cadunt in substitutione: de legitima: ꝛ trebellianica que nõ cadunt vult habere partẽ vna cũ alijs tanq̃ heres patris sui: alij filij substõnez dicunt euanuisse: quia pater eoꝝ decessit cũ alijs liberis vltra substitutũ. q̃ritur qd iuris. Bzeuiter dico q̃ si tẽpore testamẽti ille grauatus habebat illos liberos tũc testator substituẽdo vnũ ex eis videtur voluisse alios excludere. ar. in. l. cũ pretor. in pcin. de iudi. Itẽ si nõ habebat: sed verisimiliter poterat habere quia habebat vxorẽ viuentem: ꝛ fertilẽ in pturiendo. Si autẽ nec habebat nec verisimile erat q̃ haberet tũc testator videtur motus ad substituendũ illum: quia non credebat filium pluries habiturũ. Jdeo si habuit vr̃ cessare intẽtio testatoris
7 ꝛ noluisse q̃ ille filius solus habeat sed oẽs. Et ideo deficiet fideicõmissum. ar. l. tale pactũ. §. fi. de pac. tene menti. ¶ Quero qd si fideicõmissum fuit relictum ecclesie vel monasterio vr̃ q̃ non excludaꝫ p liberos grauati cum parẽ fauorẽ pretendat vt in auth. de san. epi. §. sed hoc pñti. ergo ꝛc. ar. j. qui po. in pig. ba. l. assiduus. §. in acceptis. Contrarium dic. nam si relictum esset alteri filio testatoris excluderetur: vt. o. l. cuꝫ auus. modo ecclesia vel monasteriũ posito q̃ loco filij haberetur ᵇ ꝛ qz non debet auferri filijs p̃ dando ecclesie vel monasterio vt no. in. l. papinianus. §. j. ff. de inoffi. testa. Et quia naturalis cã pfertur ciuili. l. q. habet. de tute. ¶ Ultimo allegaꝫ illa. l. in fi. ad. q. de illo qui promisit dare vel cõcedere turrim contra oẽm personam vt restringaꝫ promissio preterq̃ cõtra se vel suos: quia in generali sermone nõ comprehendit persona loquẽtis. vt. j. de sol. l. inquisitio. de hoc habes gl. ordinariam in. c. petitio. extra de iureiurã. Et adde qõ no. Ly. in. l. ij. §. de sum. tri.

b ¶ Loco filij haberetur. Adde Bal. in. l. filiũ. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ p doc. l. c. in pstentia. de pba. vnio feli. vbi pulchre in ista materia.

2 ☞ Quis dicatur proprie preteritus.

1 **Q**uidam filium. ¶ Relictum factũ a pterito non valet nec debeꝫ. ꝛ si ad eũ peruenit hereditas paterna. b. o. text. cũ glo. concordat. l. ij. de lega. iij. ꝛ hoc est verũ nisi per testatorem esset collatuꝫ in illud tẽpus vel casum quo ad ipsum pueniat hereditas: vt si fuit apposita clausula codicillaris. vt est casus in. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fideicom. liber. et tetigi in auth. ex causa in vltima glo. ¶ Jn tex. ibi. neq; heredem neq; egheredatum fecit. allegatur iste text. q̃ ille proprie
2 dicatur preteritus qui nec est institutus nec egheredatus licet aliqd sit sibi relictũ iure legati vel fideicõmissi. ideo dicit nullum si erat in potestate vel habet cõtra hab. si fuit emãcipatus vel querelam si erat preteritus a matre hoc tamẽ si cum causa quia dixit. ideo non instituo filiũ meũ. quia talẽ causam ingratitudinis cõmisit als hodie esset testamẽtum nullum etiam si esset emãcipatus vel preteritus a matre vt no. in auth. de here. ꝛ fal. §. egheredatos.

2 ☞ Actor qui nullo modo pbauit semiplene vel psumptiue an possit compellere reum ad iurandum.

3 Reus cui tale iuramentũ est delatũ an possit illud deferre.

4 Cõuictus de mendacio an cadat a iure suo. ꝛ qualiter reus cõuentus debeat respondere.

5 Relictum in minus solẽni voluntate qñ valeat ꝛ qñ non.

1 **Q**uestionem. ¶ Ista singularis lex legitur duobus modis in glo. ꝛ scõm doct. quelibet lec. est singularis. Una est fm Jo. quã ponit glo. que incipit hoc iuramentum circa fi. in ver. tu dic. Alia fuit antiquorũ que tangitur in eadẽ glo. ver. alij dicũt q̃ hic fine solẽnitate ꝛc. quã licet gl. fm Jo. hic nõ teneat. tenet tamen insti. de fideicõmiſ. lib. §. fi. ꝛ etiã doc. hic scõm primã lectu. Jo. hoc dicit. si grauatus inficiatur grauamen est in potestate bonoꝛati seu fideicõmissarij deferre sibi iuramentum vel pbare testes: vt si primam viam elegerit debet grauatus vel iurare nõ fuisse relictum: ꝛ tunc erit fecurus: ꝛ absoluetur vel si recusat iurare non potest deferre sed habetur p confesso ꝛ condẽnatur nec potest recurrere ad defectum solennitatis. Si vero fideicõmissarius elegerit secundam viam necesse habet pbare per testes in sufficienti numero qui est statutus a iure ad obniandũ falsitatibus ne committatur in testamentis ꝛ in vltimis voluntatibus. Jn precedenti vero casu nõ tam rigorose agitur quia sibi est imputandum cũ per delationez iuramenti factus iudeꝫ ꝛ testis in propria causa recusauit iurare postq̃ affirmabat nõ fuisse relictũ nam per hoc videtur asseruisse si esset certum de veritate ergo nõ debuit recusare iurare: ꝛ recusando videtur asserere cõtrarium: quia non erat certus: ꝛ sic vel in vno vel in altero deliqt ideo pro confesso habetur tanq̃ subijpsi contrarius. h. o. tota l. quam diuide in tres partes. Primo loquitur quando elegit primam viam vsq; ibi cũ enim. Secundo quando secundam vsq; ibi. cum autem. Tertio redit ad primũ casum ipsum declarando: ꝛ rationem assignando. Et scõm istam lect. tria sunt
2 specialia in ista. l. fauore vltime voluntatis. † Primum est q̃ actor etiã qui nullo modo probauit semiplene vel psumptiue potest cõpellere reum ad iurãdũ: ꝛ regulariter secus q; nullo modo actore probante reus absoluitur etiam si nihil prestiterit. i. si non iurauerit: ita dicit tex. in. c. fi. extra de iureiurã. ꝛ ita intelligitur. l. qui accusare. §. de eden. Lex autem manifeste. ff. de iureiurã. cum aliis similibus debet intelligi quãdo aliquo
3 modo probaret semiplene vel presumptiue. † Secũda est quia reus cui tale iuramentum fuit delatum non potest referre. vt colligitur circa mediũ ex ver. omnimodo ex actione fideicommiſ. subiacere ꝛc. ita dicit glo. que incipit hoc iuramẽtum ꝛc. in pcin. regulariter contra: vt in. o. l. manifeste. ꝛ. §. de iureiur.
4 in. l. delata. in fi. † Tertiũ est quia comprehensus: ꝛ convictus de mendacio cadit a iure suo. Nam si erat relictum sed minus solenniter non valebat: ꝛ sic habebat grauatus exceptionem certe illã perdit si simpliciter negauit. et postea iurare recusauit. ꝛ sic in mendacio deprehenditur. nec potest dicere q̃ si relictum fuit tamen minus solẽniter videbatur contrarium. nam si a principio fuisset cõfessus q̃ fuit relictum. sed minus solẽne necesse habebat actor ostendere q̃ solẽniter ergo nunc posito q̃ simpliciter negauerit ꝛ nõ pro confesso habeatur nũc id qõ negauit. sc̃z q̃ factũ fuerit relictum videbatur q̃ posset dicere qõ minus solẽniter. quia propter mendacium quis regulariter non cadit a iure suo. licet grauetur in onere probandi. l. cũ de indebito. de probatio. in auth. contra qui propriam. §. de nõ nume. pec. hic vero etiam si vellet probare q̃ minus solẽniter nõ audiretur sed omnino soluere compelletur vt ex illis eiusdem verbis colligit dũ dicit omnino ex actione subiacere: sed ista declarant hanc. l. ꝛ hanc lec. melius q̃ declaretur ꝛ doct. ꝛ glo. Jduerte tamẽ ad vnum qõ glo. ꝛ doc. non tangunt: nam ego intelligo hanc. l. quando fideicõmissarius asserebat fideicõmissum fuisse relictum sed aduersarius negabat fuisse relictam vñ de solẽnitate nõ expediebat allegare postq̃ negabat factum

factũ. Si aũt actor confitebaꝫ fuisse relictũ minus solẽniter nõ puto q̃ aduersarius haberet pro condẽnato ex sua ficta cõfessione. per gl. sing. que est. §. de in. cal. l. ij. §. q̃ si actor. que incipit per hoc apparet. ꝛ qõ no. Bar. i. l. absentẽ. in fi. ff. de penis. nã contra psumptiones iuris: ꝛ de iure que resultant ex recusatione iuramenti vcꝫ q̃ fuit relictũ: ꝛ solẽniter admitteret probatio in contrariũ per cõfessionẽ actoris: vt no. in auth. sed iam necesse. §. de dona. ante nup. per Ly. ꝛ in corpore iuris vnde sumit. fit ergo casus reus: vt ab ipso principio cum interrogat non neget factum: sed solẽnitatẽ: vel si vult negare factum statim subijciat q̃ posito q̃ fideicõmissum fuerit relictũ tamẽ minus solẽniter: ꝛ tunc nõ erit locus huic. l. imo poterit allegare defectum solẽnitatis posito q̃ recusauerit iurare super facto: sed si fuisset delatum etiã super solẽnitate: putarẽ eũ locum habere. Glo. ergo que hic dicit nõ ex minus solẽni voluntate necesse esset dari vel iurari habuit respectum ad id qõ erat in rei veritate si ita erat nõ ad id qõ asseret actor: qui dicebat esse relictũ: ꝛ solẽniter q̃ vtrũq; videt reus confiteri recusando iurare: licet in veritate esset minus solẽne nec põt amplius hoc allegare ꝛ paria sunt nõ esse vel allegari non posse vt. ff. de manu. test. l. qui habebat. in fin. cũ ibi no. Alia lectura antiquorũ est q̃ hic voluntas erat minus pfecta: ꝛ actor hoc asserebat tũ dicebat q̃ testator studiose ꝛ ex ppposito voluit minus solẽniter testari: ꝛ de fide grauati cõfidere: quibus duobus cõcurrentibus si reus negat potest sibi deferri iuramentum: ꝛ si recusat reus iurare posito q̃ actor cõfiteaꝫ minus solẽniter fuisse relictum: ex quo tamẽ dicit q̃ testator ita voluit: ꝛ de fide grauati
5 confidit cõdẽnetur reus. † Et non nocet actori cõfessio de minus solẽni volũtate ꝛ scõm hanc lec. limitaꝫ. l. si veritas. ꝛ. l. ex testamento. §. eo. cũ aliꝫ infinitis dicentibus non valere relictũ minus solẽni voluntate nec deberi. nam verum est concurrentibus his duobus q̃ testator voluerit minus solẽniter testari: ꝛ confidere de fide grauati quod perpetuo tene menti. cetera dic vt in glo. ꝛ per doc.

2 ☞ Tria necessaria vt imponaꝫ pena prinationis de q̃ hic.

3 Quando testator priuat heredẽ hereditate si ꝑceptũ eius non impleat ꝛ in alium transfert que translatio valet iure fideicõmissi nõ potest detrahere trebellianicam sicut q̃ priuatus est a lege. ꝛ an transeat fine onere. ꝛ nu. 4.

4 An perdat legitimam.

5 Substituti appellatione in dubio venit vulgaris nõ fideicommissarius.

6 Substitutus vulgaris an preferatur coheredi.

7 Si vnus ex executoribus fuerit remotus ab officio ꝓpter negligentiam an alter solus possit totum officium exequi.

1 **Q**uamplius. ¶ Negligens impletre iudicium defuncti infra annũ a die monitionis facte sibi p iudicẽ priuatur cõmodo qõ ab ipso habuit: ꝛ applicaꝫ personis hic contentis cum eodem onere nisi sit tale quod per. l. baba beaꝫ pro impleto. hoc dicit ꝛ venit ad suppletionem: ꝛ declarationem eius quod habetur in. l. C. in fine. q̃ de iure veteri hoc erat q̃ heres qui nõ impleuit voluntatem defuncti perdebat lucrũ hereditatis. dicũt docto. q̃ iste. ll. veteres nõ reperiũtur nisi eo casu quo lucrũ fuisset relictũ ꝓpter onus. vt. §. de leg. l. pe. in fi. sed per banc aut. ꝛ in corpore vñ sumit. statuit generaliter vt perdat concurrentibus his de quibus hic: et declaraꝫ cui applicaꝫ: ꝛ circa ipsum plures occurrũt. q. q̃ formantur in
a corpore vñ sumit ª per glo. ꝛ Jaco. de belui. ꝛ Bar. in quodam consilio qõ incipit statuto castri plebis formaꝫ quedam alia. ꝛ ista aut. summat bene quatuor vel quinq; colũnas in corpore
2 vnde sumit. ¶ Nõ ergo tria necessaria ad hoc vt imponatur ista pena prinationis. Primum est q̃ illud onus qõ implere neglexit nõ fit representatum lege. i. habitũ pro impleto: qz tũc implementũ. l. haberet pro implemento hois. l. si pecuniã. §. j. ff. de condi. ob causam. vt si fuit grauatus manumittere seruũ testatoris infra certũ tps. nã si nõ manumisit trãsacto tempore efficit liber ex quadã cõstitutione imperiali: vñ nõ punitur bers q̃ non manumisit: ꝛ hoc scõm vnũ intellectũ. ꝛ literã negatiuã: sz alij habet affirmatiuã: sc̃z representatũ. ꝛ tũc exponedest a lege non reprobaꝫ: q; tũc nõ esset implendũ: sic non puniret. vt in fi. §. de his q̃ pene noſe. Scõo requirit q̃ fit monita a iudice: sed qualiter intelligatur hoc an regrit q̃ iudex personaliter ipm moneat fm id qõ habetur in. l. ij. j. qõ ꝛ qñ in. an sufficiat q̃ per nuntiũ vel epistolã in psona eius traditam nõ ad domũ. gl. in corpore vñ sumit in. §. illud. super verbo directo. videtur sentire q̃ hoc sufficiat: sed in ꝛtrariũ facit. c. si post prestitũ. de cõfes. in. vj. vbi hoc nõ sufficit ad faciendum quem baberi p cõfesso si nõ rñdeat positionib⁹: sed dz esse monitus personaliter per iudicẽ. Ange. dicit se vidisse de facto. Et forte quia ista est magna pena: quia p modico priuaꝫ tota heredi-
5 tate restringenda fit ad monitionẽ personalẽ quicquid sentiat illa gl. ¶ Itẽ quere quid si heres sciebat videꝫ q̃ non requiraꝫ monitio arg. in. l. j. ff. de act. emp. Cõtrariũ dic. quia nõ fit ad finẽ notificandi: sed vt cõstituaꝫ in mora. l. denuntiasse. per Bar. in pcin. cũ ibi no. ff. de adul. Item an requiraꝫ illa monitio in executoribus vltime volũtatis: vt post annum si nõ fuerint executi priuẽnt officio: ꝛ devoluaꝫ ad vnũ episcopũ. Bal. sentit hic q̃ non quia requirit ad faciendum perdere cõmodũ sed hoc officiũ est onus breuiter in contrarium videtur tex. in aut. licet. §. de epis. ꝛ cle. ꝛ in. c. tua nos. de testa. Solent autem episcopi tales monitiones facere per suas cõstitutiones synodales generaliter. i. transacto anno aduocant ad se executionẽ in relictis ad piam cãm. Barto. tamen ih. l. genero. de infami. dicit tale tẽpus anni non currere executoribus ignorantibus se fore datos executores vel testatorẽ esse mortuũ: ꝛ ita fuit cõsultum. Tertio requirit lapsus anni: sed Bar. dicit in relictis ad piã causam hoc esse verũ quando vnica tantũ monitio interuenisset: si autẽ plures nõ requireretur tũ tempus: sed sufficeret tẽpus assignatũ in monitione per indicẽ per illam aut. licet. qõ non puto verũ per. c. indultũ. de regu. iur. quia nõ dz esse in potestate iudicis auferre dilationẽ legalẽ. Sed quis est iste: Rñdeo iudex ordinarius secularis: tam in relictis ad piã causam q̃ nõ piam per. l. hereditas. de pe. here. sed ecclesiasticus in pijs tãtum. vltimo requirit aliud. de quo. §. dixi. de his quib. vt indig. l. non oportet. ¶ Jn tex. ibi excludit. q̃. per sentẽtiam nõ ipso iure nõ dicit excluſus fit. vt not. in. l. iubemus. §. sane. de sac. san. eccle. ꝛ hoc est vtile: nã si decedat ante latã sententiam: videt hoc crimẽ extingui ꝛ nõ posset agi contra heredem eius. per. l. eius qui delatorẽ. ff. de iure fisci. lata tñ sententia contra heredẽ videt q̃ ipso iure desinat esse heres vt in corpore vnde sumit ꝛ hoc põt facere. l. ciuilis. vt no. in. l. substitutione. de vulg. ꝛ pupil. nõ lex pretoria. l. qui sine. §. sed qõ papinianus. de mino. Limitat antẽ Bar. hunc tex. nisi datus fuerit executor in testamẽto quia tunc non est imputandũ heredi sed executori. Bar. dicit hoc esse verum quãdo heres nihil facere poterat sine executore: vt quia erat preceptũ incertũ declarandum per executorẽ puta q̃ distribueret inter pauperes arbitrio executoris. Si autẽ erat certũ poterat res exequi ꝛ executor pueniri. l. si libertus sub ꝛdition. §. j. de bo. liber. Et ideo si fuit iussus ꝛ neglegit punietur pena huius aut. fm Bald.

3 ¶ Jn tex. ibi. eo qõ ꝛ sic perdit falcidiam ꝛ trebellianicã quã fuisset detracturus si sponte soluisset. Per hoc dicunt quidã q̃ quãdo testator priuat heredẽ hereditate si preceptũ eius nõ impleat: vt. §. de his q̃ pe. no. l. vnica. ꝛ in aliũ transfert q̃ translatio valet iure fideicõmiſ vt no. in. l. si pfa. testamento. de here. insti. non potest detrahere trebellianicam sicut priuatus est a l. vt hic q̃ dispositio testatoris vim. l. habet: vt in aut. de nup.
4 §. disponat. ¶ Jn tex. ibi preter debitũ naturale: dic q̃ legitimam ergo nõ perdit sicut qñ non conficit inuentariũ: vt in gl. sed si accusaret testamentũ de falso vel inofficioso: ꝛ si succũberet etiam illa priuaret ꝛ applicaretur fisco: vt no. in. l. papinianus. §. meminiſſe. de inofi. testa. in glo. ꝛ in. l. pola. §. de his q. vt indig. ꝛ ibi tetigi. Jtem in alio casu speciali perdit legitimã que habetur in. c. licet. extra de voto. quando negligit implere votũ vltramarinũ: nam etiã toto regno priuaꝫ filius: quia est indiuisibile nõ sic in alio precepto. Itẽ sicut non priuaꝫ regulariter legitima vt dic: ita nec dote q̃ debetur iure nature sicut legitima. l. q liberos. de ritu nup. Et ideo si legitima nõ sufficeret ad dotẽ posset filia que neglegit iplere detrahere legitimã: a ꝛ qõ vltra necessariũ est extra dotẽ sicut de bonis restitutioni subiectis. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad trebel. ꝛ. j. titu. j. aut. res que. ¶ Jn tex. ibi. hoc ergo cũ onere suo ꝛc. sed contra de eo qõ no. in. l. accusare. §. fisco. ad treb. vbi tranſit sine onere illud a quo quis priuatur ꝓpter negligentiã. Sol. verũ est in onere vindicandi necem defuncti q̃ non tendit ad cõmodum eius pecuniarium vnde fiscus ad quem bona transeunt non subiscitur illi oneri secus in alio qõ concernit alterius cõmodum pecuniarium. l. marcellus. §. fin. ꝛ qõ not. §. de his qui. vt indig. l. non oportet. in vltima glo. ¶ Jn tex. ibi danda cautione. dicit Bar. in illo consilio de quo supra dixi q̃ ille qui petit in se transferri bona virtute buius aut. debet istam cautionem offerre: als nõ audiꝫ. ar. in. l. iul. §. offerri. de act. emp. sed hoc verum si pars aduersa opponat alias non vitiatur pceſſus ꝛ potest iudex pronuntiare in ipsum bona transferenda: dũmodo cautionem prestet per. l. iiij. de fideicõmiſ. liber. non sic videtur in vsufructuario petẽte vsumfructũ de cuius substantia est cautio de vtendo fruendo. vnde si nõ offert eam videtur processus nullus seu ineptus ꝛ aduersarius absoluendus. sic potest intelligi qõ no. Barto. in dicto consilio. ¶ Jn

a ¶ Jn corpore vñ sumit. Adde glo. ꝛ ar. in. c. filiaſter. gl. q. j. docto. l. c. nos qdẽ. de testa. doct. i. c. lz. devoto. Bar. cõsi. inci. statuto cõis plebis.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

text.ibi primo substituto subaudi vulgari. Nam infra loquitur de fideicõmiſ. vniuerſali. & ſic no. ℣ appellatione ſubſtituti in dubio venit vulgaris nõ fideicõmiſſarius. Nam & ſi quis aliquẽ inſtituat & aliquem ſibi ſubſtituat videt ſubſtituiſſe vulgariter non ꝑ fideicõmiſſum. l. nam in hoc iure. ibi: in vulgarem tantũ. de vulga. & pupil. & not. in. l. gallus. §. i. de liberis & poſtbu. ¶ Allegat autem ille text. cũ eo qõ ſtatim ſubijcit de coheredib⁹ q̃ ſubſtitutus vulgaris preferꝛ coheredi: licet cohereres tacite videat ſubſtitutus. l. ſi titio & menio. §. iuli. de leg. ij. quia operaꝛ plus ſubſtitutio expreſſa q̃ tacita & ad hoc etiam allegaꝛ. l. ij. §. ſi duo. ff. de bo. poſ. ſm tab. Aliqñ tamẽ coheres preferꝛ ex ꝓſumpta mẽte defuncti: arg. in. l. quidã. teſtõ pcu-
7 lum. de vulga. & pupil. ¶ In text. ibi coheredibus. dic ar. ſm Bal. q̃ ſi vnus ex executorib⁹ fuerit remotus ab officio ꝓpter negligentiam alter ſolus poſſit totum officiũ exequi: nec loco remoti eſt alius dandus ꝑ iudicẽ: quia eſt officiũ priuatũ ſec⁹ in offõ publico autoritate: vt ſi remouere℞ vnus de tutoribus. Nam alius loco eius ſubrogaꝛ. l. ſi quis ſub cõditione. de teſt. vide q̃ no. ſup hoc in. c. ſi. extra de teſta. li. vj. ¶ In glo. q̃ incipit poſt admonitionem ibi: ſed in nouellis dicit a tẽpore quo pronũtiatũ eſt &c. dic iſte nouelle fuerunt extracte de libro autenticoꝝ ꝑ breuioꝛa verba & magis arcta: & aliqñ reperiunt℞ teꝛ. variare: vt no. etiã in aut. res q̃. j. ti. j. Quãtum autẽ ad ꝓpoſitũ reducuntur ad cõcordiã: nam ſi de hoc relicto nec erat cõtrouerſia incipit annus a die monitionis: vt hic & in corpore vñ ſumik. Sed ſi erat controuerſia incipit currere a die ſnie diffinitiue late ſup legato. Et ita intelligik teꝛ. in lib. nouellarũ. & videt currere etiam infra tẽs qõ datur iudicatis: & alij dicunt poſt per. l. ſi. §. q admit. ad bo. poſ. ¶ In gl. ſe. ibi. ſed ſec⁹ puto in hac. dic q̃ alij ℣: q: ſi non fecit inuentariũ tenetur creditoribus & legatarijs inſolidũ ſatiſfacere etiam de ſuo ꝓpio multomagis de legitima. gd ergo ꝑderit poſſe eã detrabere: ſed dic vt dixi in. l. ſi. §. de iure deli. quia ſatis ꝑdeſt: nam dimi nuenk legata per eam: & tantũ minus habebit ſoluere de ſuo tanꝯ facta vltra vires bonoꝝ &c.

¶ Communia de legatis. Rubrica.

2 ☞ An ꝓ quolibet legato competant iſte tres actiones, de quibus in iſta lege.

3 Si tibi legata eſt ſpecies puta fundus mihi autem quãtitas. an ꝓ legato meo fundus ille ſit mihi obligatus.

4 An in re ſpecialiter legata creditoꝛ preferaꝛ legatario q̃ ſic ſi hereditas non eſt ſoluendo alias ſecus.

1 **Cum hi.** ¶ ℣ ꝓ legatis & fideicommiſſis cõpetit tres actiones ſcz ꝓſonalis ex teſtõ & rei vendicatio ſi fuit relicta certa res teſtatoris. Itẽ hypothecaria in alijs rebus hereditarijs q̃ oẽs obligate ſunt ꝓ legatis ſoluẽdis: iſta tñ hypothecaria daꝛ cõtra quemlibet ex heredibus ꝓ hereditaria portione quatenus tenetur ad legatũ & nõ vltra: & ſuper bonis teſtatoris tantum non heredis. h. o. tota. l. Et primo tollit quoſdam modos legãdi qui fuerũt inuenti per antiquos tanꝯ tedioſos & ineꝛplicabiles q etiã diſplicuerũt antiqs. ibi omnibus vero. Scõo daꝛ tres actiones ꝓ legatis & fideicõmiſſis per quẽcũq̃ modum relinquanꝯ q olim non erat imo ſi relinq̃banꝯ vno mõ dabaꝛ vna ſi alio mõ dabaꝛ alia. vt patet inſti. de leg. §. i. cũ ibi not. & hoc vſq̃ ibi cum enim. Tertio circa id qõ dixit de hypotheca ponit tres rationes q̃ ꝓ legatis bona teſtoꝛis etiam nõ legata ſunt tacite obligata: & quare itroduxit hoc Juſtinianus vſq̃ ibi. & hoc diſpoſuimus. Quarto id qõ dixerat de hypotecaria quantum ad heredem: vt alia bona hereditaria ſint hypothecata exteꝛdit ad legatarios & fideicõmiſſarios grauatos de aliqua dando: quia ꝓ tali granamine res relicte ſunt obligate nõ dico res ꝓꝑie: ſicut nec heredis: & hoc vſq̃ ibi. i omnibus. Quinto & vltimo reſtringit et limitat vbi hypothecaria non deꝛ: niſi quatenus datur actio perſonalis: & ſic ꝓ heredi taria portione. Et dicit glo. pe. que incipit no. legatariũ qõ eſt hic ſpeciale. Quod ſic declara. Nam ſi obligatio incipit in ꝑſona defuncti: vt ſi titius tenetur mihi. in. ggg. cũ hypotheca bonoꝝ deinde decedat trib⁹ heredibus relictis: licet quilibet eoꝝ teneatur mihi ꝓ hereditaria portione ad. ℔. portio tamen tertia quã habet quilibet eoꝝ in bonis eſt mihi hypothecata ꝓ toto debito: vt. l. creditoꝛes. ff. de diſt. pig. & ideo ſi vnus ſoluit mihi. ℔. licet eſſet a me liberatus ab actione ꝓſonali: portio tñ quã hz in bonis nõ eſt liberata quouſcq̃ alij etiã ſoluũt. Sed quãdo obligatio ſit in ꝓſona heredũ: in qbus defunctus nõ erat obligatus: tũc nulla earũ portionũ obligatur niſi ꝓ tertia parte ꝓ qua obligaꝛ ille cuius eſt: & illa ſoluta eſſet liberatus ſoluens: & etiã eius portio. Et hoc vult iſte teꝛ. ſi enim aliqua res ex diuiſione peruenireꝛ ad vnũ poſſet agere hypothecaria ꝓ tota re contra eum anteꝯ mihi aliqd ſoluaꝛ licet ſi qlibet eoꝝ poſſideret ſuã ꝑtem nõ poſſet conuenire iſm niſi ꝑ hereditaria portione. facit. l. ſi conſenſerit. §. fin. cum ibi not. ff. quib. mo. pig. vel hypo. ſol. Debes ergo ſcire q̃ de iure fforũ. ꝓ legatis cõpetebat actio perſonalis ex teſtõ. l. cũ filius. §. varijs. de lega. ij. ſton tñ competebat vno & eodẽ caſu: nam erant diuerſe forme legandi: & ſi legabatur vna forma competebat vna ſi altera forma cõpetebat altera: vt patet inſti. de lega. §. j. vbi vide in teꝛ. & gl. & ibi imperator: facit mentionẽ de illa lege dicẽs q̃ eam fecit cum magna lucubratione. & vult q̃ in quacũq̃ forma legeꝛ locum habeant actiones predicte quatenus tamẽ poſſunt competere: vt in glo. Addit & tertiam actionem imperatoꝝ. l. hypothecariam que non dabatur de iure veteri. Alij dicũt cõtrarium per. l. creditoꝛibus. de ſepara. Sed hoc eſt cõtra teꝛ. in tertia parte ibi nõ ab re eſt etiã nos in preſenti cauſa hypothecariam donare actionẽ: & ſic patet ꝙ ipſe Juſtinianus introduxit: nec ob. illa. l. creditoꝛibus. quia ꝺz intelligi de hypothecaria pretoria que fuit introducta per miſſionẽ in poſſeſſionem bonoꝝ hereditarioꝝ: vt in ti. vt in poſ. leg.

2 ¶ In gl. q̃ incipit: vt in dote q̃rit de duobus. primo vtrum ꝓ quolibet legato competant iſte tres actiones. Rñdeo non ſed ita demum ſi duo concurrant ꝙ cõſiſtat in ſpecie: & ſi factũ de re teſtatoris altero iſtoꝝ deficiente competũt due tñ. ſ. actio perſonalis. vt in legato liberationis. l. j. §. ſi debitori. vt in poſ. lega. Sed oppo. extra gl. videtur ꝙ ꝑ re teſtatoris non detur actio perſonalis ex teſtamento: quia omnis actio perſonalis eſt conditio: vt. l. actiones in perſona. de actio. & obliga. & nemo condicit rem ſuam. l. ſi. vſufructuarius quemadmodum caue. legatarius autem eſt dominus rei legate vt in. l. titio. ff. de furtis. ꝓeterea condictio daꝛ ad dandũ & ſic ad dominium transferendũ vt in. l. ſi. de cõdi. ob cãm ſed qõ meũ eſt amplius meũ fieri nõ poteſt. ſo. vt no. inſti. de leg. §. ſed noſtra. vel dic ꝙ cõtrariũ ꝓcedit in re que eſt perfecte mea & acquiſita per regulas iuris ſed res legata acquiriꝛ extra regulas iuris: quia ipſo iure & ſine traditione: vñ licet ſit mea adhuc poſſum agere vt mihi detur & tradatur ꝙ per traditionem perfecte acquiraꝛ nec eſt libellus ineptus. ¶ Item opponitur ꝙ non detur rei vẽdi. l. ſempronius attalus. ff. de vſufru. leg. So. hic datur rei vendicatio quãdo legatũ eſt purũ ſi autẽ in diẽ ante euentum diei non eſt tranſlatum dominium ſicut nec ante euentum conditionis vt in. l. contraria que eſt notabilis. ¶ Tertio adhuc opponitur q̃ non deꝛ hypothecaria: quia res mea non poteſt eſſe hypothecata. l. neq̃ pignus. de regu. iur. Sol. fateoꝝ ꝙ hypothecaria nõ datur ꝓ illa eadem re ſcõm glo. vel dic ꝙ etiã ꝓ illa re: quia licet ſit mea tamen non proficit vt. §. dixi. vnde poteſt mihi eſſe obligata quatenus mihi deficit. l. in bello. §. ſi quis ſeruum. de capti. ¶ Secundo queritur ſi tibi legata eſt
3 ſpecies puta fundus: mihi autem quantitas vtrum ꝓ legato meo fundus ille ſit mihi obligatus. Glo. bic notabiliter dicit q̃ non. ne quod vni conceditur alteri denegetur. Nam non eſt dare rationem quare debeam preferri in illa re ꝓ legato meo cum etiam tibi eadẽ res ſit legata. de boc vide bonũ text. & ibi videt caſus. l. ſi quis cõmiſſarioꝝ. vt in poſ. lega. in vltima col. facit. l. ꝓcuratoꝛ. §. penul. ff. de tribu. hoc verũ ſi ſup ſunt alia bona ex quibus mihi ſatiſfieri poſſet: & ſic legata non ſunt facta vltra vires hereditarias. ¶ Sed pone ꝙ non erat niſi ille fundus. & ſic legatum meum quãtitatis eſt vltra vires hereditatis an tu habebis fundum & ego nihil: videtur q̃ ſic argu. huius glo. & l. ex facto. §. plane. de pecu. In contrarium videtur caſus in. l. querebatur. ad le. fal. vbi in hereditate non erat niſi quoddã nomen debitoris qui tenebatur in quadringentis teſtatoꝝ legauit illi liberationem mihi autem quadringenta dicit ibi ꝙ ille nõ eſt liberandus inſolidũ ſed ꝓ porte dimidia & altera pars eſt attribuenda mihi de illo debito: et ibi videtur eſſe caſus ſm Ange. ibidem quod tene menti perpetuo. ☞ An autem in re ſpecialiter legata creditoꝛ preferaꝛ
4 legatario: ſimiliter diſtingue an hereditas ſit ſoluendo: & legatarius preferaꝛ debitoꝛi. an nõ: & tunc contra vt not. ℣. de iure deli. l. ſi. §. licentiam creditoꝛibus. in gl. que incipit ꝓius ergo & per Ly. in. l. iij. qui potio. in pig. ba. & per Bart. in. l. is cui. §. poſtꝯ. vt in poſ. lega.

2 ☞ Aliud eſt relinquere libertatem directo & aliud per fideicommiſſum.

An paria ſint relinquere hereditatem per fideicommiſſum & per viam legati.

3 Fideicommiſſa particularia an ſint exequata legatis particularibus.

Si inſtitui te heredem & reliqui titio fundũ: & ipm titiũ grauauide

ni de reſtituendo ſempꝛonio. an tunc dñium iſtius fundi recta via tranſeat in ſempꝛonium.

4 Pro legatis quando detur actio directa ex teſtamento & quãdo vtilis.

1 **O** One verbum. ¶ Verborum veritate reiecta exequata ſunt legata & fideicõmiſſa adeo quod quaſi ſunt effecta ſynonyma. b. o. tota. l. q̃ tria facit. Primo tollit differẽtiã verborũ. qz fiebat olim differẽtia: an relinquerenk per verba directa an per verba obliqua: quia primo erant efficacioꝝ hodie ꝑ hanc. l. non refert & ſemp ſunt equalia. Que enim dicank directa & que obliqua. not. in prima glo. Circa qõ ſcias ꝙ ſi verba dirigantur ad legatarium dicuntur directa: & tunc dicebantur legata. Si autem ad heredem grauatum dicebantur obliqua: & ſic erant fideicõmiſſa. Itẽ quando dirigunk ad legatarium adhuc q̃dam erant directa pluſq̃ alia. vt verba preceptiua vt iubeo: quedam minus directa vt deprecatiua vt mando. vt habetur hic in text. & eodem modo ſi dirigebãtur ad heredem: licet vno reſpectu dicank obliqua alio reſpectu poterant dici directa vt iubeo & alia adhuc magis obliqua vt mando. Item directa dicebank illa que in caſu nominatiuo obliqua que in alijs caſibus. vt in. l. quoniam. §. de teſtamentis. Et iſte omnes differentie hodie tollunt. Alio modo dicunk directa cum ſonat: vt quis ꝓpria autoritate capiat: ſi autem qõ de manu alterius dicuntur obliqua: vt no. in l. inter omnes. qui ſatiſda. cog. Et iſta differentia etiã hodie remanet vbi circuitus nõ eſt inutilis: vt dicam ſup gl. Scõo tollit differẽtia que erat inter legata & fideicõmiſſa. Nã legata in quibuſdã erant efficacioꝝ q̃ fideicõmiſſa. vt habeꝛ in glo. que incipit. vt quia ab inuitis. & econtra fideicõmiſſa in aliquibus habebant magis largam naturã: vt in gl. que incipit: vt quia ab inteſtato. & iſta differentia tollit. vt q̃ plus habebant legata tribuaꝛ fideicõmiſſis & econuerſo. Tertio & vltimo efficiunk iſta vocabula ſynonyma. i. idẽ ipotantia: vt vno expſſo aliud expreſſum cenſeak. ideo ſi ſtatutũ loquereꝛ de legatis traḃereꝛ ad fideicõmiſſa & econuerſo. ¶ In glo. ij. in fin. in. §. filius matrem. dic ꝙ ibi loquit quando interuenit iuramẽtum qõ facit legatum teſtatoris efficacius cum habeat vim clauſule codicillaris. bic loquit quando interuenit iuramentum heredis vel grauati qõ nõ facit eſſe efficacius. ¶ In glo. q̃ incipit. ſic ergo in princ. ibi cõpetit illi alij legatario rei vendicatio. dic ꝙ iſta glo. reprehendik per oẽs. q. non tranſit dominiũ in legatariũ vel fideicõmiſſarium niſi quãdo fuit relicta res teſtõris. ſecus ſi res aliena etiam ſi foret heredis. vt no. in. l. papi. ff. de ſerui. & hoc etiam vult gl. in. l. j. ſup verbo perſonalẽ. ¶ In gl. ibi. ſed ſecus in directa. dic ſic ergo tunc tollitur differentia inter legatum & fideicõmiſſum quãdo circuitus eſſet inutilis. nã ſi titio lego fundum tranſit dominium directa via abſq̃ traditione ſi rogabam heredẽ de tradendo ſibi non tranſibat anteꝯ tradet reſ poſtꝯ vero tradideraꝛ nihil apud heredẽ remanebat ideo circuitus erat inutilis & tollitur ꝑ hanc. l. vt etiã ſi grauo heredem vt det tranſeat tñ traditione: ſed cum relinquak libertas ꝑ fideicõmiſſum cum cõpetat anteꝯ manumittak: quia ex hoc reſultat vtilitas heredi cuꝫ poſt manumiſſionẽ remaneat ſibi iuſpatronatus qñ eſt magne vtilitatis: vt patet i ti. de iurepa.
2 & de bo. liber. ¶ Aliud eſt enim relinquere libertatẽ directo Aliud per fideicõmiſſum etiam bodie ſimiliter in ipſa heredi tate. Aliud eſt eã relinquere directo. Aliud ꝑ fideicõmiſſum. Nã primo caſu ꝑ manumiſſionem efficik oꝺs. Scõo caſu non efficik ante reſtitutionem factã ꝑ heredem ſaltez verbalem nã apud heredẽ remanent iura directa: & quedã que nõ tranſeũt in fideicõmiſſarium. vt in. l. quia perinde. ff. ad treb. & ſic nõ eſt circuitus inutilis. Fateoꝝ tamẽ ꝙ paria ſunt relinquere hereditatẽ ꝑ fideicõmiſſum & ꝑ viam legati: nam ſi dicerẽ lego tali hereditatẽ meã vel ptẽ eius perinde eſt acſi grauaſſem heredẽ meum reſtituẽdo iuxta not. in. l. ſi qui ſeruum. §. fi. de lega. ij. & l. mulier. §. fin. ad treb. vel concludamus ꝙ legata vniuerſalia & fideicõmiſſa vniuerſalia ſunt exequata: & ꝙ in eis nõ tollitur circuitus. quia vtrobiq̃ requiritur reſtitutio: vt remaneat vti
3 litas reſtituẽdi. & item fideicõmiſſa particularia ſunt exequata legatis particularibus & econuerſo: & tollitur circuitus niſi quãdo remaneret vtilitas reſtituẽdi in relicto libertatis. Sed pone inſtitui te heredẽ & reliqui titio fundum & ipſum titium grauani de reſtituẽdo ſempꝛonio querik an dominium iſtius fundi recta via tranſeat in ſempꝛoniũ. Iſtã. q. format gl. in ſe. ver. & videt ꝙ ſic: & ſictitius nõ efficiatur dñs poſtꝯ dñium nõ eſt penes eum remanſurum. Nam ſi non eſſet grauatus de dãdo ſempꝛonio tranſiret in eũ ꝑ additionẽ hereditatis: & non remaneret penes heredẽ. l. a titio. de furtis. Glo. tz Jziũ: quia cũ heres habeat dñium ſatis operaꝛ inſtõ poſito ꝙ nõ acquirat dñium illius rei legate: ſed ſi diceremus ꝙ iſto caſu nõ acquireꝛ titio cum ipſe nõ habeat alias res nullius vtilitatis foret legatum ſnum. ad hoc ergo vt valeat dicendũ eſt ꝙ primo loco tranſit in titiũ. & ſcõo loco tranſit in ſempꝛoniuz: ſed certe modice vtilitatis erit hoc ſi eodẽ momẽto quo trãſit in titium poſtea tranſiret in ſempꝛoniũ. Iſtã de momẽtaneo dominio curandum non eſt: vñ videt poſſe dici ꝙ iſto caſu ad hoc vt titiũ legatũ titij nõ ſit inutile tranſit in ipm dñium & in ſempꝛoniũ nõ tranſeat niſi facta reſtitutione. & ſic durabit adhuc differentia iſto caſu iter legatũ & fideicõmiſſum: quia ſi fuiſſet legatus fundus ſempꝛonio directo trãſiſſet in ipſum dñium recta via ante reſtõnem factam ꝑ heredẽ. ſed ſi in primo relinquit titio: & poſtea grauaꝛ de dando ſempꝛonio nõ tranſit anteꝯ titius
4 tradebat: ita mihi videt: lz doc. nõ declarent. ¶ In gl. ſe. que incipit puta. dic breuius ꝙ ſi factum eſt teſtm̃ ꝓ legatis daꝛ actio directa ex teſtõ ſiue ſit facta in teſtamẽto ſiue in codicillis ad teſtm̃ ptinentium: qz ſunt ptes teſtamenti: ideo rupto teſtõ rumpunk codicilli: vt in. l. j. §. de codi. ſi vero nullum eſt factuz teſtm̃: ſed codicilli tantũ ab inteſtato tunc ꝓ illis datur actio vtilis ex teſtõ nõ directa quia codicilli improꝑie ſumpto vocabulo dicunk teſtm̃. i. teſtatio mẽtis nõ autẽ ꝓꝑie niſi qñ continet inſtitutionem heredis. l. nõ codicillum. de teſtamẽtis. Et de hoc dic: vt no. in. l. j. ff. de te. ¶ Ultimo oppo. q̃ inſtinianus inſeruinerit nobis de vẽto qz etiã ꝑ iura vetera exequata erãt legata fideicõmiſſis: vt in. l. j. de lega. j. gl. j. q̃ incipit: ſed nõne format iſtud ℣ium & nõ bñ ſoluit. doc. dicũt. q̃ iſta. l. eſt de media iuris ꝓudentia: ſed iſta habuit reſpectum ad iura que fuerant ante illã & ea tollit. Ego neſcio quid hoc ſit dicere. Nam ſi illa erant ſublata ꝑ. d. l. non erat expediens amplius ea tollere ꝑ iſtam. dic ergo ꝙ ꝑ illam. l. erant exequata legata fideicõmiſſis: & virtus fideicõmiſſi erat attributa legatis i illis in qbus fideicõmiſſa erant amplioris nature: vt in glo. que incipit nõ quia ab inteſtato: ſed ꝑ iſtã fideicõmiſſa exequank legatis: & ſic virtus legatoꝝ in eo in quo erat maioꝝ eſt attributa fideicõmiſ. Item ſunt effecta ſynonyma: vt expſſo vno vocabulo cenſeak aliud expreſſum qõ non erat ꝑ illam. l. & ſic ſatis addit iſta. l. bic non ſunt alia &c.

2 ☞ Legatum actionis non eſt conditionale & tranſmittitur ad heredes.

Solidus qualiter ſumatur.

3 Si leg. vel ſtatutũ. ꝑ aliquo delicto ponit penã centũ aureoꝝ debet intelligi de illis aureis q currunt tpe delicti cõmiſſi.

Quid in alijs diſpoſitionibus q̃ in penis.

4 Quid in contractibus.

1 **S** Duobus. ¶ Incertitudo ſeu varietas inter plures actores q̃ reſpicit dũtaxat cõmodum ipſoꝝ agẽtium ſorte di rimik. b. o. vſq̃ ad. §. ſed & ſi qs. ¶ In text. ibi ipſe autem moriens plures heredes reliquit. Not. ꝑ text. & ꝙ legatum optionis nõ eſt conditionale: quia trãſmittik ad heredes: ſi legatarius decedat anteꝯ optet qõ nõ eſſet ſi eſſet cõditionale: vt. ℣. de cadu. tol. §. ſi autẽ aliqd. qõ verũ q̃tũ ad ſubſtãtiã legati ſed q̃tum ad rẽ eſt conditionale. Nã q̃libet res videt relicta ſub cõditione ſi fuerit optata non aliter: & ideo q̃ iſtud legatũ quo ad quid eſt purum: & quo ad quid cõditionale ſeruak in eo media via vt not. in. l. ſi pamphilo. ff. de opt. leg. qõ dic vt ibi ꝑ doc. Itẽ hec vera in optione rei ſecus i optione ꝑſonarũ. quia eſt conditionale. vt in. l. qdã. de lega. ij. in fi. & ibi ꝑ Bar. no. q̃ ſi relinquat teſtõz vni ex liberis ſuis quẽ heres elegerit: nã cuilibet videt relictũ ſub conditione ſi fuerit electus. Et ideo qui decedit anteꝯ eligatur non trãſmittit ad ſuos heredes: vt ibi habetur. ¶ In text. ibi ſolidos. dic q̃ ibi ſumitur ſolidus ꝓ
a aureo[a] vt no. ℣. de ſer. fugi. l. quicũq̃. que incipit in glo. talẽ ſolidũ. & dic vt ibi. ¶ In gl. ij. ibi reſpondeo forte illius electioni ſtari. dic q̃ imo ſine forte: quia hoc debet intelligi quãdo nõ ſuberat rõ quare magis ſtaret electioni vnius q̃ alterius cuz eſſent pares in relicto: ſed quando ſunt diſpares: vt quia vni plus eſt legatum ratio dictat vt vnus preferatur auk. boc amplius. ibi dum dicit legatario maioris emolumenti. ſ. titu. j. & ſic non cõmittik iudicio fortune. Et ſic per hoc dico iſtum text. debere intelligi quãdo iſti plures fuerũt ſimul nominati. puta relinquo fratrib⁹ meis optionẽ ſerui. ſi autẽ ſingulariter fuerunt nominati: tunc primo nominatus tanꝯ plus dilectus vi deꝛ preferendus per auk. boc amplius circa ſi. ibi ꝓout quiſquis eorum nominatus eſt. & ꝑ. l. quoties. de vſufruc. facit. c. duobus. de reſcrip. lib. vj. ¶ In glo. ibi in fin. ſed alijs caſibus loquunk dic boc non eſt ſoluere contrarium. dic ergo. l. huiusmodi. §. fin. loquitur quando diſcordia inter plures tendit in preiudicium tertij quo caſu non cõmittitur fortune ſed iudici vt eos concordet. vt ibi q̃ ſi facere non poteſt ſe inuicem impe-

a ¶ Solidus ꝓ aureo. Adde gl. in rub. C. de vete. in. enu. lib. g. Ly. in. l. pe. C. de dona. gl. 2 doc. i l. fi. de deci. Joan. i addi. Specti. de inſtru. edi. in. §. porro. in fi.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

diunt nec audienk.l.sed cũ ambo.ff.de iudi.hic vero loquitur quando nõ tenebat nisi in preiudiciũ ipsorum discordantium quo casu si consentiũt q̃ cõmittat̃ fortune oẽs vel vnus committit vt hic.si vero nullus in hoc cõsentit non cõmittitur.sed se inuicẽ impediunt.l.ij.§.fi.qui.mo.vsuf.amit.ꝛ.d.l.quoties.

3 ¶ In se.glo.que incipit similis.in fi.vide gl.in cle.j.de deci. Et opponit contra illã quia videt q̃ debeat intelligi de illis qui currũt tempore quo casus euenit.vt in.c.j.extra de malefi. Solu.ibi:in penis malefitiorum.vnde si lex vel statutum pro aliquo delicto imponit penam centũ aureorũ dz intelligi pro illis aureis qui currũt tẽpore delicti cõmissi.quia.l.semper loquitur.ꝛ sic est perinde.ac si tunc fuisset illa lex vel statutum factum. ¶ Si autẽ loquitur lex vel statutum nõ in penis.sed in aliis dispositionibus debet intelligi de aureis legalibus. Vel dic q̃ lex iuris cõmunis bene intelligitur de illis de quibus. lxxij. faciunt libram auri.vnde cum donatio vltra quingẽtos aureos nõ valet sine insinuatione poterit hodie valere in multo pluribus decurrentibus hodie.quia multo plures intrant libram auri sed verba statuti debẽt intelligi scõm cõem vsum loquendi.argu.in.l.liberorum.§.qõ tamen cassius.de lega.iij.

4 † verba vero contrahentium debent intelligi de currentibus tpe contractus ꝛ idẽ in verbis testatoris.vnde si promittunt.g. aurei quolibet anno ꝛ contingat post testũ vel cõtractum mutari aureos:ꝛ deduci deteriores in substãtia debet prestari estimatio priorũ vt in.c.olim.extra de cẽs.sed si nõ essent deteriores in substantia:sed in estimatione extrinseca hoc nõ consideraretur nisi a tempore more.vt no.in.l.cũ quid.si certum peta. ꝛ in.l.creditor.ff.de solu.

2 ☞ Ultima voluntas non irritat licet ille cuius arbitrio fuerit cõmissa non declaret vel non arbitretur.
Quid in contractibus.

3 Arbitrandi potestas quãto tempore duret.

1 **Sed ꝛ si quis.** ¶ Si relinquitur res eligenda per tertiũ illo nõ eligẽte p annũ transfert electio in legatariũ.debet tñ eligere mediocrem.h.d.

2 notabiliter venio ad casum. ¶ Dico.primo q̃ vltima volũtas non irritat:licet ille cuius arbitrio fuerit cõmissa nõ declaret vel non arbitret.Sed contra de.l.si quis arbitratu.de verbor obli.ꝛ de cõtrahẽ.emp.Sol.ille loquunt̃ in cõtractibus cõmissis arbitrio tertij q̃ reddunt̃ nulli illo nõ arbitrante nec recedit a persona:secus si arbitrare licet male:quia tũc decurret ad arbitrium boni viri.l.societatẽ.§.arbitrorum.ff.pro socio.hic loquit in vltima voluntate in qua est spẽ:vt non irritet sed a persona recedat:ꝛ ad hoc semp allegatur.Sed contra q̃ imo non recedat etiã in vltima voluntate.vt in.l.mulcta.de cõdi.ꝛ demon.Sol.Item ad hoc:vt cõmittatur pena non recedit:vt ibi:sed q̃tũ ad substantiam dispositionis vt valeat vt nõ irritet sic;hoc tamẽ intellige verũ nisi cõditionaliter fuerit in arbitrio illius cõmissum puta si arbitrabit:q; tunc ipso non arbitrante non valeret vt no.in.l.j.de le.ij. ¶ Itẽ no.scõo q̃ non eligente tertio transfertur electio in legatariũ.Sed cõtra imo denoluak ad iudicẽ:vt in.d.l.j.de leg.ij.Sol.hic loquit qñ fuit relicta optio rei certe consistentis in specie fi autem quãtitatis incerte:puta illam quãtitatẽ quã titius arbitrabitur:tũc illo nõ arbitrãte recurrit ad iudicẽ:vt in cõtrario quia si denoluerit ad legatariũ posset nimiũ grauare heredẽ.arg.hic in fi.§.

a ¶ Ista trãsactio est.Adde.l.j.in §.fi.de transac.l. trãsacta.ff.de ẏ. signi.doc.i rub. de transa.extra. Car.3aba.in.c. sup eo.in.j.q.de transac.

3 ¶ Tertio not.q̃ potestas arbitrãdi durat anno ꝛ non vltra sed cõtra q̃ duret vltra vel minus de lega.ij.l.cũ quidã.Solu. hic loquitur quando fuit relicta optio rei legate:si vero optio persone legatarij:vt relinquo vni eg liberis quem titius elegerit tunc potestas eligendi nõ limitat̃ anno sed durat quousq; heres sit cõstitutus in mora vel ille qui eligere dz.vt in.l.contraria. ¶ Et p hunc tex.determinat Bart.in.l.si quis arbitratu.§.allegata q̃ potestas arbitrandi qñ fit compromissum in aliquẽ de iure ꝛ de facto tanq̃ in arbitratorẽ duret anno ꝛ nõ vltra.Bal.ipsum reprehendit hic ꝛ vbiq; dicens q̃ hic loquit in vltima voluntate:nec debemus trahere ad aliam materiã: durabit ergo perpetuo quousq; cõpromittentes recesserint a cõpromisso.Vel verius dic q̃ durabat triẽnio sicut durat instantia de iure ciuili:ꝛ cõpromissum factum in arbitrũ vt not. in.l.itẽ si vnus.§.si multo post.de arbi.nã iste casus magis assimilatur illi q̃ alteri:ergo debemus iudicare scõm illum vt videmus in contractibus innominatis qui sortiuntur naturam illorũ contractuũ nominatorũ ḡbus magis assimilant.l.cũ q. §.j.ff.cõmo.ꝛ.l.naturalis.§.pe.de prescrip.ver. ¶ Ultimo no. q̃ dz eligi mediocris.facit.l.legato generaliter.de le.j.§ pone q̃ non erant nisi duo serui:ꝛ alter erat melior altero:an potuerit eligere meliorem:dic q̃ sic ẽm Bal.als non diceretur legatum optionis:sed illius deteriotis.

2 ☞ Res siue sit subiecta restitutioni pure siue in diẽ nõ valet alienatio ꝛ quid si fiat per ignorantẽ vel ignozãti ꝛ quidsi erat subiecta sub conditione.ꝛ nu.4.ꝛ.7.

3 Venditio rei subiecte restitutioni an tribuat cãm vsucapiẽdi vel prescribẽdi ꝛ qd si fiat a penitus extraneo.ꝛ nu.1.ꝛ.7.

4 Alienatio rei subiecte restitutioni si sit ex necessitate p soluendo es alienũ si erat debitũ testoris valet ꝛ non retractatur.

5 Rogatus restituere id qõ superit de hereditate an possit interim alienare si res sunt subiecte restitutioni.

6 Heres an possit alienare de rebus subiectis restitutioni vsq; ad quartam trebellianicam ꝛ an alienata per eum computent in ipsam quartam.

7 Seruus subiectus restitutioni potest manumitti p granatuꝫ quatuoꝛ concurrentibus.

8 Emptor malefidei quia sciebat rem subiacere restitutioni recuperat pretium re enicta etiam si nõ fuit stipulatus sed regulariter contra.

9 Quid si fuit stipulatus de euictione q̃ adhuc nõ recuperet nisi pretium sed regulariter contra.

10 Quod non recuperet tunc meliorationes factas in re empta nisi fuerint necessarie.

1 **Sed quia nostra.** ¶ Res subiecte restitutioni generaliter vel specialiter pure vel in diẽ certum nõ pñt alienari:ꝛ si alienentur non valent nec transfertur dominiũ nec vsucapiẽdi conditio. Si vero subiacent sub conditione:licet valeat alienatio cõditione pendente:ipsa tamẽ existente annihilatur cũ omni eius effectu:ꝛ emptor sciens solũ pretiũ recuperabit non aliud etiã si fuerit stipulatus.h.d.vt in fi.l. Et ista materia est quotidiana ꝛ vtilis.ꝛ primo quando pure vel in diem certum vsq; ibi. si autem sub conditione.Postea quando sub conditione vsq; ad.§.emptor autem.ibi ponit emptorem scientem. Ex prima

2 parte vsq; ad ver.si autem not.† q̃ siue subiaceat restitũi pure siue in diẽ non valet alienatio.Contra primum extra glo.opponit q̃ non habeat aliquod dubium:quia si subiacet restitutioni pure dominium est legatarij vel fideicõmissarij:si erat legatũ vel fideicõmissum particulare.vt.l.j.§.eo.quis ergo dubitat q̃ heres qui non habet dominium non põt illud in aliũ transferre.nam rem alienam nõ potest quis alienare in preiudicium dñi.sed sui tantum.Sol.isto casu cũ alienatio sit prohibita.p.l.nõ valet.etiam in preiudicium alienantis:vt teneatur ad interesse vel ad tradendum rẽ.licet teneatur ad restitutionem ptij.vt in.§.emptor.sed qñ non est prohibita per.l.valet in preiudicium vendentis:vt possit eꝫ ea conueniri ad tradendum.Et si non tradit ad interesse:vt.l.j.in prin.ff.de act.emp.ꝛ si tradit

3 ꝛ euincatur ad interesse.† Item in casu huius.l.postq̃ alienatio est prohibita nulla valet venditio ipso iure:ꝛ sic nõ tribuit titulũ emptori.vnde etiam si sit bonefidei non tribuit causam vsucapiendi vel prescribendi longo tẽpore in qua prescriptione requiritur titulus.l.nullo.ff.de rei vendi.ꝛ hoc patet.j.in vsic. q̃ similiter.Sed extra casum huius.l.quando non est prohibita.l.saltem valet ad tribuẽdum titulum.ꝛ ad vsucapiendi vel prescribendi conditionem si emptor est bonefidei.vt in tit.de vsuca.hoc ergo est primum speciale qõ introducitur per hanc

a l.de nouo:ꝛ vltra iura vetera ẽm que ista non reperiebant ita expressa.Contra secundũ similiter opponitur qñ legatum vel fideicõmissum est in diem certũ ante euentum diei nõ trãsit dominium in legatariũ vel fideicõmissariũ.l.sempronius attalus.de vsufru.le.quia ista transactio est[a] quedã executio legati q̃ non debet fieri ante euentũ diei:licet bene oziat legatario actio ex testamẽto psonalis que non est executio.si ergo heres penes quẽ est dominium vendit ꝛ tradit videt q̃ ipsum transferat cuius cõtrarium.hic tex.videt velle saltem vsq; ad euentum diei.Solu.hoc procederet si nõ esset alienatio prohibita p.l.sed quia est phibita.licet habet dñium ipsum nõ transfert l.quẽadmodum.j.de agri.ꝛ censi.Et eodẽ modo si esset fideicõmissum vniuersale etiã purum ante restõnem verbalem dominium est penes heredem.l.facta.in prin.ad tre.ꝛ nihilominus ipsum nõ transfert in alium cõtra phibitionẽ.l.ꝛ hoc est scõm

4 qõ introduxit ista.l.qõ forte iure veteri non erat.† Sed tertio op.extra glo.q̃ valeat.l.filiusfa.§.diui.de lega.j.Sol.intellige hanc.l.in alienatione mere voluntaria.Si autem fit ex necessitate pro soluẽdo es alienum.tunc aut debitum testatoris erat ꝛ valet alienatio ꝛ non retractat.vt in.d.§.diui.in fin.aut erat debitum heredis granati.ꝛ tunc valet quousq; penes heredẽ res erat mansura si non fuisset alienata postea vero irritatur l.peto.§.si prediũ.de lega.ij. ¶ Ultimo opponit de.l.§.fi.coti.de leg.ij.Sol.iste tex.ꝛ omnes alij limitant̃ per illum singularem.§.vt intelligantur quãdo alienatio fuit facta per scientem vel scienti rem subiacere restitutioni.si autem per ignorãtem vel ignoꝛanti valet quãtum ad hoc vt nõ debeat retractari.sed

ri:sed legatario vel fideicõmissario succurritur ad estimationẽ contra alienantẽ vel heredem eius vt in contrario. Intelligo tñ sane illũ tex.qñ subiacebat restitutioni p fideicõmissum vniuersale vel etiã particulare tñ in diem vel sub conditione:et sic dñium erat penes heredẽ alienantẽ vñ potuit trãsferre ꝛ trãstulit ꝓpter instam ignoꝛantiam q̃ cessat ꝓhibitio legalis:sed si subiacebat pure ꝛ per fideicõmissum particulare tunc q̃ dominium nõ erat penes heredẽ non potuisset ipsum trãsferre in preiudicium legatarij vel fideicõmissarij:ꝛ sic posse vendicare ab emptore et retractare vẽditionem ita intelligo illũ.§. ¶ In

5 glo.i.ibi.ff.ad tre.l.titius.Toic q̃ illa nihil facit ad propositum loquitur enim in illo qui rogatus est restituere id quod superit de hereditate quo casu interim tam olim q̃ hodie poterat et potest alienare seruata tamen quarta. vt j.ad treb.auf. contra rogatus.hic loquitur quãdo rogatus est restituere simpliciter quo casu.tam olim q̃ hodie alienare non põt:ꝛ sic intelligitur tex.dum dicit ẽm veterem dispositionẽ:lz hodie ẽm hũc tex.aliqua inducuntur que olim non reperiebantur.vt.§.digi.

6 ¶ In glo.que incipit imo videtur q̃ teneatur ibi: vel dic nõ tenet.hec vera.vt si fideicõmissum erat verisimile posse heres alienare de subiectis restitutioni vsq; ad quartã trebellianicã quã potest detrahere ꝛ valet alienatio:ꝛ illa bona computantur in quartam:sed vltra quartam non valet.Alij dixerunt q̃ etiam vltra quartã non valet si fideicõmis.non vult imo potest retractare ꝛ assignare heredi quartam in alijs rebus. doc. hoc dicũt esse verum si alienatio facta fuisset in fraudẽ fideicõmissarij:puta de re pretiosa vel ex quarta resultat fideicommissario magnum dãnum:als debet patienter tolerare q̃ alienatio remaneat firma ꝛ qõ alienata cõputentur in quarta qõ totum relinquatur arbitrio iudicis. ¶ Contrarium autem de.l. si heres instituẽ.§.si heres.allegatus in glo.parũ facit ad propositum si bene inspiciatur:q; ibi non dicitur q̃ valeat alienatio qõ tñ dicit glo.soluendo illã.l.verũ est qñ in alienatione nõ est necessaria restitutio.vt not.glo.in seq.§.si aũt sub cõditione

7 in fi.glo.mag. ¶ In glo.seq.ibi.§.fi quis filiũ.dic breuiter q̃ ibi est speciale:vt seruus subiect̃ restitutioni possit manumitti per granatum tribus vel quatuoꝛ concurrentibus quoꝝm aliquo deficiente locum habet quod hic dicit q̃ manumitti nõ potest. Primum est fauoꝛ libertatis. Secundum est fauoꝛ vltime voluntatis:q; ibi heres granatus nõ manumittebat inter vivos sed in vltima volũtate reliquit ei libertatẽ:secus si inter vivos.vt.j.sequitur in glo.per.l.generaliter.§.fi.j. qui.ꝛ a qui. Tertiũ est quod subiaceat restitutioni per fideicõmissum vniuersale:secus si specialiter relictus esset ille seruus alteri:q; foꝛtius ꝛ potentius est illud relictũ q̃ vniuersale.arg.in.l.est differentia.ff.in qui.cau.pign.ta.contrahitur.Quartum ꝛ vltimum est q̃ fideicõmissum sit conditionale secus si purum.ꝛ ita no.in l.contraria.§.finautem sub conditione. ¶ In glo.in.§.finanꝫ sub conditione.opponitur q̃ quando res subiaceret restitutioni sub conditione.possit alienari conditione pendente et valet alienatio.vt.l.seruo legato.§.i.de leg.j.cum alijs in glo.allegatis.Breuiter glo.fatetur contrariũ nec̃iste tex.contradicit: sed potius facit pro.q; consuluit grauato q̃ nõ alienet:si ergo cõtrafacit nõ facit cõtra ꝓhibitionẽ legis sed cõtra cõsilium:ꝛ sic alienatio nõ est nulla ꝛ in boc differt a casu precedẽti qñ in diẽ certum vel pure:q; tunc prohibet alienare:ꝛ sic faciẽdo facit cõtra preceptum ꝛ prohibitionem legis ideo statim alienatio est nulla nec transfertur dñium:sed hic sic q̃ etiam pts q; euenien

a te conditione resoluitur:ergo prius tenebat:als non diceretur resolui.Sed tunc quid addit ista.l.ad iura vetera.respõdeo q; de iure veteri adueniente conditione resoluebatur: vt egnunc: sed non extunc nec fingebatur retro facta non fuisse: secus,per hãc.l.vt in verb.ab initio.ꝛ in verb.quasi nec scripta:sed cuius vtilitatis erit hec glo.dicit q; tenetur emptor restituere rem cũ oĩbus fructibus interim pceptis:q; fingit̃ nunq̃ habuisse titulum.doc.hoc reprobant.Nã si heres nõ alienasset fructus perceptos pendente conditione fuisset lucratus tanq̃ perceptos iudicio testatoris.l.mulier.§.j.vel.ij.ad treb.ꝛ plene not.eo.tit. l.in fideicõ.ꝛ sic non fuisset peruẽturi ad fideicõmissarium:ergo nec nunc debent peruenire q; nõ debet lucrari ex illa alienatione:sed sufficit q̃ nõ patiatur dãnum erũt ergo heredes qui succedunt loco venditoris:sic ergo nullius erunt vtilitatis.dic q̃ imo.nam si ex forma statuti deberet solui gabella de contractu alienationis non soluet de isto qui fingit̃ nunq̃ factus fuisse secus si retro nõ fingeretur nullus vel factus nõ fuisse.iuxta no.in.l.ab emptione.ff.de pac.per Bui.ꝛ Dy.ꝛ Ang.ꝛ alios:ſ imo videtur q̃ etiam cõditione pendẽte nõ valeat bodie q̃ illã aut.res que.glos.fatet q̃ bodie per illam aut.hoc additur sed falsum est ẽm oẽs:oꝛ per illã aut.nihil addit ad phationẽ non enim prohibet sed dicit q̃ prohibenk alienari qõ intelligik.ſ. q̃

iura vetera.nõ aũt addit nouã phibitionem sed ab illa excipit vnum casum:ꝛ p hoc est expedita glo.vsq; ibi:itẽ ꝛ heres.Sed extra glo.op.q̃ imo etiã de iure veteri statim alienatio sit nulla etiã pẽdente cõditione ꝛ possit res alienata vendicari p fideicõmissariũ.l.cũ pater.§.libertis.de leg.ij.Sol.ꝛ tene menti verum est si testator expresse,phibuit alienari tũc em̃ lz cesset ꝓhibitio legalis conditione pẽdente adest prohibitio testatoris que pro.l.babetur.vt in auk.de nup.§.disponat.q̃ reddit alienationẽ nullã.ꝛ facit vt statim possit retractari:lz cõditio fidei cõmissi adhuc nõ euenerit:vt ibi no.in glo.Adde aliã vtilitatẽ que resultat ex isto.§.oũ irritat alienationẽ que est extũc:nã nõ solum conditione pendente cessat vsucapio vel prescriptio q; fideicõmissarius adhuc agere non põt:ꝛ nõ valẽti agere de iure nulla currit prescriptio.l.j.in fi. de anna.exe.sed etiã postq̃ cõditio extiterit nõ poterit emptor incipere vsucapere vel prescribere longo tpe:q; in tali prescriptione requiritur titulus. l.nullo.ff.de rei ven.ꝛ hic fingitur nunq̃ interuenisse titulus:ꝛ ita debet intelligi tex.lz doc.hoc non declarent:bene tamẽ poterit incipere prescriptio longissimi temporis:q; in illa non requiritur titulus.ita declaro hunc tex.Aduerte tñ ad vnum in quo his diebus consului.nã verum est q̃ illa res nõ põt vsucapi vel prescribi qñ alienatio facta fuit per personã prohibitam alienare:vt est ipse granatus de restituẽdo qui ita loquit hic:si aũt alius penitus extraneus q̃ nõ cõtinet sub prohibitione q forte rem tenebat vt suã alienauit non nomine granati sed suo ꝓpio valeret vẽditio sicut de qualibet re aliena in preiudiciũ ipsius venditoris:ꝛ sic ex ea tribueret titulus habilis ad vsucapiendum vel prescribendũ contra illum qui agere posset: et sic postẽ cõditionis vel qñ fideicõmissum esset purum vel in diẽ certũ:ꝛ hoc videt tenere Bal.in.l.ij.j.de vsuca. ꝓ emp. cuius dictum allegabat p cõsultorẽ in cã:sed aduocatus dicebat nõ esse verũ:q; Bal.loquit sine lege ego dixi q̃ istud fuit dictum Pe.ꝛ Ly.in.l.ij.in.vj.op.§.in qui.cau.in integ.resti.non est necesse.qui dicũt q̃ qñ est ꝓhibitio alienationis in personam si queritur an res prohibita alienari possit vsucapi vel prescribi longo tpe:q; est ipso iure nulla. Aꝛ per personã prohibitã: ꝛ tunc poterit vsucapi vel prescribi:q; validus est titulus cũ nõ sit facta contra prohibitionẽ ꝛ loquoꝛ de prescrip.lon.temp. et de illo qui agere potuit:als secus.nam de prescriptione longissimi temporis non est dubium q; etiam si per personã prohibitam poterit prescribi:tene menti q; ista non tangunt̃ per doct. ꝛ sunt subtilia. ¶ Ultimo glo.in ver.itẽ ꝛ heres.ibi vult foꝛmare vnã oppo.contra tex.ibi:sed in omnibus bis ꝛc.dũ text. dicit oĩs licẽtia ptz rem vendicare ꝛc.nã iste tex. loquit etiã qñ res subiacet restitutioni p fideicõmissum vniuersale.cõstat aũt q̃ tunc in fideicõmissariũ nõ transit dominium nisi facta restitutione per heredem granatum saltẽ,verbali.vt in.l. facta.in prin.ad treb.Sed si ipse heres granatus alienauit anteq̃ faceret restitutionem si fideicõmissum erat conditionale transtulit dñium:q; erat penes ipsum:nec postea aduenieẽte cõditione cadit restitutio in rebus quas restituere non põt:ergo fideicommissarius nõ poterit vendicare in quẽ nunq̃ fuit,trãslati dominiũ p restitutionem q̃ nunq̃ facta fuit nec põt fieri cuius cõtrariũ hic dicit. ¶ Glo.satis inepte foꝛmat istã oppositionẽ: et inepte ꝓsequit.Tandẽ in fi.ponit verã solutionẽ q̃ in istis rebus alienatis aduenieẽte conditione vel die fideicõmissi trãsit dñium in fideicõmissarium ipso iure sine alia restitutione que fingitur facta posteq̃ heres p dictaꝫ alienationẽ abdicauit a se potestatẽ restituẽdi de facto sicut in quibuscũ casibus in quib⁹ transeunt iura sine alia restitutione q̃ habenk in.l.pe.ad treb.ꝛ hoc idem dicit glo.circa prin.§.sed qz nostra.que incipit imoꝛ videtur q̃ teneat in fi.glo.super cõtrario.de.l.si heres institutus §.si heres.ad treb.ꝛ vide oĩno pro declaratione huius.§.quod not.Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.ix.q.ff.de verb.oblig.

8 ¶ Ex.§.emptor.Tenũ not.speciale in hoc casu q̃ emptor malefidei:q; sciebat rem subiacere restitutioni recuperat pretium re enicta etiã si nõ fuit stipulatus regulariter aũt pretiũ nõ recuperat malefidei emptor si non fuit stipulatus.l.si fundũ.j.de euic.ꝛ.l.si fratres.cõia vtriusq; iud. ¶ Itẽ no.aliud speciale

9 q̃ si fuit stipulatus de euictione adhuc non recuperat nisi ptiũ regulariter contra:q; tunc recuperat omne interesse ꝛ etiam lucra licet si malefidei.vt in dictis legi.ꝛ ambo ista sunt specialia vt in prima solu.gl.que est vera cuius potest esse ratio illa que

10 tangitur in tertia solutione. ¶ Nota etiam quod non recuperat meliorationes quas facit,in empta hoc videtur verum vbi fuerunt necessarie quibus non factis res fuisset perempta vel deteriorẽ effecta per.l.demum.circa fi.ff.de rei ven.ibi dum dicit necessarios sumptus fecerit ꝛc.

2 ☞ Pupillus qui habet substitutũ pupillarem põt cũ solennitate debita bona sua alienare iusta substitẽte causa nec pupil

Universidad del Rosario Archivo Histórico

lariter substitutus adueniente cõditione poterit retractare vẽditionem tanq̃ factam de bonis restitutioni subiectis.

3 Res que subiacent restitutioni vel prohibite alienari possunt alienari per grauatum. si consentiant illi ad quos essent bona peruentura facta alienatione.

4 Mulier extranea de restituẽdo grauata an possit se dotare de bonis restitutioni subiectis.

5 Filius de restituendo grauatus sub cõditione an possit detrabere falcidiam ⁊ trebellianicã que faciunt dimidiã partem hereditatis an vna computetur in alteram.

6 In gñali fideicõmisso nõ venit dos quã habuit filia nupta et dotata ⁊ grauata lz legitimam transcendat.

7 Si erat nupta sed non dotata vel non congrue dotata: an poterit se dotare vel dotez augere de bonis restitutioni subiectis vide tamen nu. 9.

8 Si cum posset se dotare ⁊ nõ dotauit et decessit an heres poterit detrahere de bonis restitutioni subiectis q̃tũ illa poterat.

9 Sicut pater tenetur ad dotem pro filia ⁊ donationem propter nuptias pro filio ⁊ ita pro dote quã recepit filius se ⁊ bona sua obligare.

10 Quid si filius recepit dotẽ post mortem patris an obliget bona que habuit a patre vt quatenus est necessarium ad restitutionem eius non cadat in fideicõmisso vniuersali.

11 Si iste filius consumpsit dimidiam partem hereditatis quam poterat retinere pro sua legitima ⁊ trebellianica an eius vxor possit petere sibi satisfieri de altera dimidia.

12 Pater qui dedit dotem pro filia si eam postea instituat et post mortem eius grauauit de restituendo bona alteri si decesserit sine liberis: ⁊ filia vino patre remanstitvidua ⁊ pater dotem recuperauit et postea mortua est sine liberis relicto quodam extraneo herede an talis heres poterit istam dotem detrahere de fideicommisso.

13 Filius grauatus de restituendo hereditatem an possit pro expensis militie vel doctoratus vel alterius dignitatis diminue re de bonis restitutioni subiectis.

Quid pro infirmitate vel pro alimentis ⁊ quid pro pena male ficij cõmissi vel vt redimatur de carceribus.

1 **Es que sub.** ¶Liberi de restituẽdo granatis legitima portio non sufficit eis ad dotem vel donationẽ propter nuptias constituendam pro eis possunt de bonis restitutioni su biectis supplere quod deficit non obstante prohibitione legali: q̃ hoc concernit publicam vtilitatẽ vt contrabatur matrimonia que debent preferri priuato quam pretendit fideicõmissarius. h. d. ⁊ est vulgare ⁊ sumitur ex co. de restit. ⁊ ea que parit. ff. Obijcem. ¶In tex. ibi: que subiacent restitutioni dic sc̃z ex vltima voluntate: non ex contractu dic subiacẽt restitutioni ex cã legati vel fideicommissi particularis vel vniuersalis: ita loquuntur iura de ista materia loquenta: secus si per directam substitutionem pupillarem ſm Bal. qui ita not. in. l. sed si in conditione. ff. si seruũ. ff. de here. instit. ⁊ allegat. l. j. ff. sed nonnullos. de tute. ⁊ ratio. distrac. c. l. qui filium. vbi pudeu. deb. de acquir. here. l. quoties pupillus. ⁊ sic pupillus qui habet substitutum pupillarem poterit cum solennitate debita bona sua alienare insta substistente causa nec pupillariter substitutus adueniente conditione poterit retractare venditionẽ tanq̃ factã de bonis restitutioni subiectis. tene menti. ¶In tex. ibi: prohibeatur. dic sc̃z per leges veteres. ff. oz. c. C. ⁊ no. q̃ non dicit prohibemus: ⁊ sic non addit nouam prohibitionem: vnde male dicunt glo. quod per istam auẽ. aliquid addatur ad iura vetera in hoc: vt dixi. ff. in. ff. sinautem sub cõditione. Itẽ limita nisi in alienatione consentiant illi ad quos sunt bona puentura facta alienatione: vt. ff. titu. j. l. quoties. ⁊ l. nihil. ff. obus de lega. j. ¶In tex. ibi: sed liberis. non ergo licet extraneis grauatis ſm Bal. ⁊ ita habẽt in co. licet in nouellis. col. penul. dicatur contrarium: quod etiam mulier extranea de restituendo grauata possit se dotare de bonis restitutioni subiectis: sed non est standum tex. nouellarum postq̃ tex. autentico rum contradicit quia de fide illius dubitatur. ¶In tex. ibi: si legitima portio: idest debita iure nature: sed nonne filius vel filia de restituendo grauatus sub cõditione possunt detrabere falcidiam ⁊ trebellianicam que faciunt dimidiam partẽ bereditatis. vt in. c. raynutius. ⁊ in. c. raynaldus. de testa. ⁊ not. in l. q̃q̃. j. ad leg. falci. deberent ergo ille sufficere absq̃ alia diminutione. Sol. quicquid sit de iure canonico quod bodie vbicq̃ seruatur de iure ciuili: veritas est q̃ filius non potest detrahere[a] suas partes: sed vna computatur ad alteram: vt satis colligitur ex isto tex. ſm Bal. ⁊ est casus in. l. iubemus. in princip. j. ad trebel. ⁊ sic illa capitula sunt cõtra omnem veritatem iuris ciuilis ſm eum: ⁊ idem dicit Rapha. presupposito tamẽ quod seruetur illa opinio canonica si legitima et trebellianica sufficiunt nõ fit alia detractio non sufficerẽt secus. vnde dicit Bal. notabiliter quod si congrue ⁊ ſm qualitatem persone nõ possit nubere quin daret omnia bona in dotem possit omnia dare: ⁊ q̃ maritus de omnib⁹ lucrabitur partem vel totum ex forma statuti sicut si non esset restitutioni subiecta: q̃ cessat prohibitio hoc casu. Et probatur q̃ si maritus nõ lucraretur pertineret dos ad extraneos heredes ipsius mulieris ⁊ non rediret ad fideicõmissarium: vt est casus singularis si bene inspicia tur in. l. si mulier. ff. cum proponeretur. ff. ad trebel. Et sic not. quod illud quod detrabitur de bonis restitutioni subiectis ex illa causa perpetuo detrabitur ad diminutionem fideicõmiss. vt etiam solu. ma. ad fideicommissarium nõ redeat. ¶In tex. ibi: non sufficit. loquitur ergo in muliere non nupta vel dotata instituta et de restituendo grauata vel in filio vxorem non habente. ¶Quid autem si erat nupta ⁊ dotata. respõdeo in generali fideicom. non venit dos quam habebat licet legitimam transcenderet ⁊ lz in eo quod transcendit potuisset specialiter grauari. iuxta not. per Cy. in. l. j. ff. videamus. ff. de rei vxo. act. et per Bar. in. l. si. ff. filium. ff. de leg. ij. in generali antẽ vel vniuersali non venit. vt in. d. l. mulier. ff. cũ proponeretur. ad treb.

7 ¶Sed pone quod erat nupta non tamen dotata vel nõ cõgrue: an poterit se dotare vel dotẽ augere de bonis restitutioni subiectis. Bar. tenet hic quod non: q̃ sufficit q̃ sit nupta: et idem tenet in. l. obligamur. ff. ff. de act. ⁊ oblig. Bal. hic ⁊ melius. ⁊ etiam Ange. tenet contrarium q̃ imo non sufficit quod sit nupta: q̃ mulier que non habet dotem vel non congrnam contemnitur a marito: als esset in potestate patris filiam dote priuare: q̃ sibi dare tenetur de iure naturali ⁊ ciuili. vt in. l. si. ff. de do. promis. ⁊ ita als consului. de facto contra opinionem

8 Bart. ¶Sed pone quod cum posset se dotare ⁊ non dotauit et decessit heres poterit detrahere de bonis restitutioi subiectis q̃tum illa poterat. dic quod sic: q̃ si illa detraxisset ea ad suos heredes transmisisset etiam matrimonio soluto ⁊ ad fideicommissarium non rediret: vt in. d. ff. cum proponeretur. q̃ grauamen ⁊ fideicõmissum soluz debet intelligi de eo quod superest facta ista detractione vt ibi in tex. patet. Potest etiã filius masculus ita institutus ⁊ grauatus diminuere pro dotanda filia sua ad quam etiam dotãdam pater eius tenebatur. l. dedit dotem. de col. bono. quod dic vt not. Bar. in. l. a filia. in princ. ff. ad trebel. vbi aliquas questiones notabiles circa banc materiam format. ⁊ Bal. etiam hic multas format in glo. ibi: ⁊ post idem si ante. ¶Quod autem dixi. ff. si filia non est congrue dotata posset suppleri de bonis restitutioni subiectis procedit nisi inspecto tempore donationis fuisset congrue dotata lz nunc ppter augmentum facultatum vel dignitatem persone non sit q̃ nõ debet inspici casus postea eueniens ſm Jac. but. ⁊ Bal. vt not. per eos. in. l. pactum. ff. de colla. quod tene menti q̃ est singulare vel nisi statutum dicat quod debeat stare contenta dote data a patre ⁊ plus non petere: q̃ tunc ipse pater est moderator ⁊ arbiter congrue dotis ſm eundem Bal. ¶In glo. magna ibi idem in exigenda vt si dotem amplã propter istum casum fuit factus tex. in corpore vnde sumit ista aut. vt ibi patet: ⁊ ad querelam eiusdem dotis ⁊ est ratio nam sicut pater tenetur dare dotem pro filia[b] donationem propter nuptias pro filio. ita pro dote quam recepit filius se ⁊ sua bona obligare. vt not. per

10 Dy. ⁊ Bar. in. l. si cum dotem. ff. transgrediamur. ff. sol. ma. ¶q̃ ergo ipse pater facturus erat si vixisset censetur voluisse q̃ filius faciat post eius mortem vt si recipit dotem obligat bona que habuit a patre pro eius restitutione: ⁊ sic quatenus est necessarium ad restitutionẽ eius nõ cadat in fideicõmisso vniuer

11 sali sed q̃. ff. istud est. ¶Sed pone q̃ iste filius cõsumpsit dimidiam partez hereditatis quã poterat retinere pro legitima et trebellianica vxor eius volebat sibi satisfieri de altera dimidia: fideicõmissarius dicebat hoc nõ esse fiendũ: q̃ sufficiebat dimidia ⁊ trebellianica ad restitutionẽ dotis si non fuisset consumpta: debet ergo imputari in eo q̃ poterat detrahere ad diminutionẽ fideicõmissi. arg. eoz q̃ no. in. l. si cum dotẽ. ff. j. solu. mat. de illa q̃ cõsumpsit dotẽ q̃ amplius nõ est a patre dotãda Ego vidi istum casum valde arduũ florentie: ⁊ fuisse cõsultum pro muliere. nã pater tenebat obligare oia bona sua pro ista dote restituenda. vt no. in. d. ff. transgrediamur. per doct. eodẽ modo filius potuit oia obligare: ergo ista dimidia q̃ remansit est obligata. nec ob. contrariũ q̃ filius potuit cõsumere ad dãnum suũ. vnde fateor q̃ talis filius vel filia que consumpsisset dimidiam nõ posset postea de alia dimidia dare dotem vel donationem propter nuptias: hoc enim in sui preiudicium tẽdit sed si dotem recepit tenderet in preiudicium mulieris que dedit. ⁊. l. ista in corpore emanauit nõ solum in fauorẽ filij grauati: sed in fauorẽ mulieris dotem dãtis ne ipsam perdat. primo autem

a ¶Detrahere. Adde pet. vbal. in repe. c. ray. de testa.

b ¶Pro filia. ad de glos. Bart. et 2 Ang. in. l. j. ff. ac. et oblig. Alex. cõ imo. ff. sil. ccxxij. inci. viso thema te. in. ij. vol.

autem fauori potuit filius renuntiare ⁊ sibi preiudicare. secundo non: ⁊ ita consului ⁊ ita fuit obtentum: ⁊ plures alij valentissimi consuluerunt: tene menti. quia est casus quotidianus et

12 pulcher. ¶In glo. ibi: item quid sit tempore mortis patris filia que dederat dotem: eppone. i. pro qua pater dotem dederat ⁊ eam postea instituerat ⁊ post mortem eius grauauerat de restituendo bona alteri: si decederet sine liberis viuente patre filia remansit vidua als filia ⁊ pater dotem recuperauit postea mortua est sine liberis relicto quodam extraneo herede qui volebat istam dotem detrahere de fideicommisso: sed fideicõmissarius contradicebat: quia erat consolidata cum alio patrimonio patris: ⁊ non debebat reputari dos sed quod iuris erat de alio patrimonio deberet esse de ista dote. queritur quid iuris. ita intelligez declara banc legem. Ago. tenuit quod non cadat in restitutionem sed nihil allegat doct. illum. ff. cum proponeretur cum ibi satis bene colligitur si pena insp̃iciatur istud dictum sine dubio procederet si ista filia adhuc viueret ⁊ esset habilis ad contrahendum secundum matrimonium quia deberet reseruari pro ipsa. vt in auẽ. quis. ff. de rei vxo. actio. idem si mortua est ⁊ fideicommissum debetur extraneo vel etiam fratri aut sorori qui vel que dotem habuissent vel donationẽ propter nuptias a patre vt equalitas inter liberos seruetur: secus si non habuissent per. l. fi. ff. comu. vtriusq̃ iudi. ſm Pe. ⁊ bene subtiliter tunc enim idem iuris deberet esse quod de alio patrimonio allegant etiam doct. tex. in. l. pater. in princip. ff. ad le

13 gem falci. ¶In glo. ibi: nunquid sumptus poterunt fieri ⁊c. intellige sc̃z expense victus: vel dic sc̃z militieve doctoratus vel alterius dignitatis. an filius potuerit diminuere de bonis restitutioni subiectis pro talibus sumptibus. glo. tenet quod nõ quia speciale est quãdo grauatus est restituere quod supererit vt possit dimanere ex tali causa. l. lucius. ad trebel. secus ergo si simpliciter docto. dicunt idem in sumptibus alimentorum si aliunde se non poterat alimẽtare. Pone enim quod erat infirmus ⁊ alia bona non habebat nam sicut pater tenebatur dare

a dotem[a] vel donationem ita ⁊ alimentare filium vel filiam: dic ergo debet detrahi de fideicõmisso sicut aliud debitum in quo pater tenetur filio. l. in imponenda. ff. l. irritum. j. ad leg. falci. non sic in sumptibus militie ad quos pater inuitus non cogit. idem dicunt si filius esset captus ab hostibus vel a latronibus vt pro restitutiõe ipsius possint bona restitutioni subiecta alie

b nari: q̃ pater tenebatur ipsum redimere ⁊ alere[b] sicut econuerso filius patrem. in aut. si captiui. de epis. ⁊ cleri. ⁊ de hoc est gl. in. c. sacrorum. ff. j. q. ij. non sic possunt domũ pro pena maleficij cõmissi per filium vt redimatur de carceribus publicis cũ sui culpa patiatur. ⁊ idem si pro suis debitis detrusus esset in carceribus. arg. l. si cum dotem. ff. j. ff. sol. mat. cetera dic hic p. Bal. qui plures tangit questiones. ⁊ per Bart. in. l. ea filia. ⁊ in. d. ff. cum proponeretur. ff. ad treb. ⁊c.

¶De falsa causa adiecta legato. Rubrica.

1 ¶Super rubrica lz ista rubrica non faciat mentionem nisi de falsa causa de qua loquitur. l. j. ⁊. l. si dotem. ⁊ tamen alie tres sc̃z. l. ij. et. l. iij. et fin. loquuntur etiam de falsa demonstratione. de quibus ambabus dic vt plene habetur in. l. demonstratio. in princip. ff. quod autem iuris. ff. de condi. ⁊ demonstra. et dic

c quod falsa causa[c] vitiat legatum quãdo opponitur per modũ conditionis. vt in glo. vel quando per modum cause: ⁊ est talis que inest legato: ⁊ sic erat causa finalis et fuit per errorem apposita vt in ff. huius legis sed in precedenti casu quando cõditionaliter non refert: an fuerit apposita per errorem vel ex certa scientia. vel quando non erat finalis tamen potest constare de intentione testatoris quod als non fuisset relicturus. l. cum tale. ff. falsam. de condi. ⁊ demon. ita supplet glo. rubrice. de qui bus vide per Bar. in. d. ff. quod autem iuris. in glo. rubrice ibi: sc̃z per qui. supple vel per quoniam. de condi. et demonstra. l. si ita. vel per qõ cum ponit pro q. de verb. oblig. l. si ita quis scia. vel per cum. de lega. iij. l. cum quis. ff. codicillis. vel per nam. de doli excep. l. fi. ff. pe. ¶In glo. ibi: ⁊ hoc non vitiat. supple licet reperiatur falsa. nam si vera non est dubium. ¶In glo. ibi nisi conditionaliter. supple vel nisi sit finalis. vt. ff. dixi vel constat testatorem non fuisse als relicturum. ¶In glo. ibi: quandoq̃ demonstratio. supple que reperitur falsa: sed non vitiat legatũ vt sequitur quod est verum nisi perimat substantiam rei legate: vt no. j. l. ij. ff. l. iij. ⁊c.

2 ¶Heredi incumbit onus probandi q̃ per errorem testator fuerit confessus.

3 Confessio testatoris quando non probet solutionem vel debitum vt si superuinat possit illam reuocare.

4 Verba enuntiatiua in testõ militis inducũt dispositionẽ.

1 **Verba.** ¶Verba enũtiatiua emissa principaliter propter se dispositionẽ inducunt in vltima volũtate nisi probetur testatorem erasse. b. d. Bart. vel sic. Si creditor in vltima voluntate confitetur sibi solutũ a debitore cum tamen solutum non sit peti nõ põt debitum per heredem q̃ censet legata liberatio: nisi per errorem fuerit confessus. h. d. cum. l. si dotẽ. j. eo. ¶In tex. ibi: nisi liquido. no. illigẽter q̃ incũbit heredi onus probandi q̃ per errorem testator fuerit confessus. Sed cõtra q̃ error̃ presumit ex ipso q̃ veritas repetitur in contrarium: vt. ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. si post diuisionem. Sol. verum est cum quis confitetur super facto alieno vnde si ille testator confessus fuerit hunc debitorẽ solusse suo procuratori: ⁊ nunc apparet contrarii eo ipso pro a batus esset error: secus q̃i confitet de facto suo in quo error non presumitur nisi probetur: ita intelligitur huic nec sufficit. pbare rem aliter se habere quod declaro: vt plene per Bart. in. l. nõ fatetur. ff. de confes. ¶In glo. j. ibi: exigi veto. ⁊c. sed certe tunc essent verba dispositiua ⁊ nõ haberet dubium. dic ergo quod solum dixit sibi fuisse solutum vt hic colligitur in. l. si dotẽ. et ista fuerunt verba mere enuntiatiua: ⁊ de istis erat dubium an inducerent dispositionem: idest legatum liberationis: et in bis duabus legibus dicitur quod sic: quia fuerunt emissa principaliter propter se: ⁊ ad liberationẽ: sed nunquid facit ad titulũ ista. l. cum titulus loquitur vbi in legato fuit adiecta falsa causa: ⁊ hic nulla videtur adiecta. Respondeo imo videtur adiecta b nam viderat reliquisse liberationẽ ex ista causa: q̃ sibi fuit solutum ⁊ ista erat causa finalis ⁊ inerat legato. Item si esset verũ testatorem tenebatur ipsum liberare ⁊ instrumentum facere de solutione nam liberatus erat ex illa solutione licet instrumẽtum non esset cancellatum. l. inductum. j. de solu. iuncta. l. dissolute. de condi. ex lege. ff. Ista ergo causa erat obligatoria merito reputatur finalis. iuxta not. in. l. damus. de condi. indebi. ⁊ ista est illa que diceretur inesse in legato. vt in. ff. l. cum tale. ff. falsam. quinimo etiam si confessio tenderet ad obligandum vt q̃ testator confiteretur se teneri titio in centũ. ista confessio tẽderet ad c obligationem et induceret legatum de cẽtum etiam si exp̃esse non legauerit. ⁊ etiam nisi reuera nõ deberet: vt patet in. l. j. in fi. ff. de do. prele. tene menti. Quod autem hic dicitur in fi. quod si probaretur error non induceretur fideicommissum: ⁊ procedit etiam si exp̃esse non mandauit quod nõ peterẽtur: ⁊ sic adhuc baberet locum ista leg in terminis in quibus glossa loquitur.

3 ¶In glos. seq. vbi quod magis presumitur dic hoc verũ quãdo debitor confessionis facte in vltima voluntate non fuit presens nec aliquis pro eo nec notarius pro eo recepit: ⁊ tunc confessio testatoris facta parte absente non probat solutionem vel debitum sed inducit fideicõmissum. vt in. d. ff. quisquis. allegato in glo. ⁊ sic testator superueniens posset illam confessionem d reuocare et qua nullum ius est acquisitũ parti quicquid dixit Pet. ⁊ Cy. per. l. generaliter. de non nume. pecu. induceret tamen simplicem probationem sicut confessio inter vinos emanans parte absente. vt in. c. fi. de succes. ab intest. q̃ cũ vno teste sufficeret ad probationem. ita singulariter tenet Bald. in. l. j. ff. de fur. in antepenul. colum. Nec istum effectum posset tollere testator per penitẽtiam. si autem fuisset presens vel notarius pro absente recepisset induceret plenam probationem solutionis vel debiti: ⁊ idẽ si testator iurasset ita esse. argu. ff. de proba. aut. quod obtinet. et ita no. singulariter per Bar. in. l. cum quis decedens. ff. j. de leg. iij. Sed quid si testator sua manu scripsit in testamento vel codicillis videtur quod inducit probationem. vt. l. publia. ff. ff. depositi. Bald. tenet contrarium q̃ ibi quãdo in epistola vel libro rationum suarum ⁊ sic per modũ actus celebrati inter viuos. iuxta not. in. l. nuda. ff. de dona. non sic q̃i per modum vltime voluntatis. tene menti. ¶In glos. magna ibi: sed agitur. ibi de herede obligando. Dic quod ista non est vera: q̃ in vltimis voluntatibus verba enuntiatiua principaliter emissa propter se etiam si emanant ad obligandum inducunt dispositionẽ in. d. l. j. in fi. de do. prele. quando quis confitetur se teneri alteri cum non teneatur. tene ergo sequentẽ fol. glo. Ad contrariũ de illo. ff. seius. quẽ doc. sic declarãt q̃ verba enuntiatiua non inducunt dispositionẽ vltra significatum eorum sed ſm significatũ sic: vel dic clarius q̃ verba enũtiatiua[d] tunc inducunt dispositionẽ quando sunt contra veritatẽ ⁊ sciẽter emissa ⁊ principaliter ppter se. si autem ſm veritatem nõ inducunt. si enim confiteor me tibi teneri ⁊ teneo: ista cõfessio dispositionẽ nõ inducit. nã si vellem legare debitum legatum nõ valeret si nõ importat vtilitatẽ: vt in. l. si debitori. de leg. j. ergo nec importat legatũ ista cõfessio quando veritas est in contrarium tũc importat legatũ. in illo aũt. ff. seius. illa verba enuntiatiua important veritatem: q̃ dixerat testator res suas non esse

¶Dotem. adde glos. in. c. hoc factum. xxxij. q. ij. Nic. de neap. ru. ff. solu. ma. abb. in. c. accedẽs. de pcu. Abb. i. c. j. de respõ. impu. abb. i. c. j. ó adul. doc. in. c. cum cã. de rap.

¶Et alere. adde glo. in. l. si qs a liberis. ff. de libe. agno. etiam si filius esset spurꝰ, vt in. c. cũ haberet. de eo q̃ dur. in mat. quã pollu. per adul.

¶Causa. Adde an falsa cã vitiet sniam̃ wide in. l. qui testamẽto. et ibi glo. Bart. et doc. ff. de exc. tu. Bar. in. l. si is ad quẽ. ff. de acq. here. Bal. in. l. ij. in vj. q. C. de rescin. vendi.

¶Enuntiatiua. Adde gl. in. l. ij. C. de dote pmis. Lud. ro. ¶Alex. de imo. in. l. j. ff. sol. ma. idẽ alex. cõsi. iiij. incip. vi detur inspectis. in. ij. vol. Paul. de ca. cõsi. lxxxij. incip. ius de belais.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

penes vgorem ⁊ erat verum licet essent apud caium: q̄ erat nuda detentio nō possessio: et penes nō dicitur nisi quādo est etiā possessio. l. penes. de verb. signi. ¶ Dicit ergo illa verba non inducunt legatum aliarū rerū: sed si dixisset res suas non esse apud vgorem cū tñ essent videret eas sibi legare si hoc dixit scienter.

4 ¶ Jn glo. ibi: de testa. mili. l. ex his dicit ibi est speciale in testamento militis ⁊ fauore libertatis q̄ verba enūtiatiua inducūt dispositionē: ⁊ hic neutrum istorum erat. Sol. ibi: q̄ principaliter ,ppter aliud fuerunt emissa hic q̄ principaliter ,ppter se quo casu regulariter dispositionē inducunt.

2 ¶ Si legaui tibi rem meā tanq̄ tuam an valeat legatū.

3 Quid si legaui tibi decē que titius mihi dz cū nihil debeat.

4 Quid si legaui tibi decem que mihi debuisti quod verū est sed soluisti an videar grauare heredem quod tibi restituat.

1 ¶ Etiam. †Falsa demōstratio q̄ non perimit substātiam rei legate nō vitiat legatum. b. d. Bar. ⁊ potest poni casus duobus modis. ¶ Primo quod testator dixit lego tibi decem que tibi debeo: ista verba continent duo. f. confessionem debiti ⁊ etiam dispositionem debiti. f. legatum. ¶ Pone ergo quod testator non debebat ⁊ sic demonstratio est falsa. nam illud relatiuum que: iunctum cum verbo presentis temporis facit demonstrationē: lz iunctum futuro faciat conditionē. l. sticbum qui meus erit. de leg. j. certe nō ,ppter eas vitiat legatū: q̄ cōsistit in quātitate: videt enim grauare heredē vt soluat decē: ista decē in genere reperiunt lz debitū nō subsistat ⁊ sic est verū q̄ falsa demō stratio nō perimit substātiam rei legate. ¶ Sed op. extra glos. hic nō solū su best demonstratio sed etiā causa finalis falsa que erat obligatoria: nā si debebat obligabat ad dādū merito grauauit heredem q̄ daret si ergo reperit falsa debet vitiare legatum. l. cum talē. ff. falsa. de condi. ⁊ demō. fo. fateor: si heres pōbaret q̄ testator per errorem credens se teneri legauit: vt. ff. l. proxi. in fi. in dubio nō presumitur errasse sed ex certa scientia reliquisse: ita intelligo hanc. l. ⁊ hoc est necessarium ad eius intellectum. ¶ † Sed pone legaui tibi rem meā tanq̄ tuā an valeat: videt casus q̄ sic in. l. qui proxi. ff. de au. ⁊ arg. le. sed distingue eodē modo aut heres ,pbat me errasse ⁊ nō valet legatum p legē precedentē in fi. aut non ,pbat ⁊ valet ita intelligo illam legē. Sed tūc quero q̄ legaui tibi quantitatē tanq̄ tibi debitā cum non esset an istud legatū debeat defalcari vel detrahi an alia legata sicut si vere essent debita: dic q̄ nō ⁊ q̄ non hz istud legatum p̄iuilegiū vel prerogatiuā ante alia legata. ita no. singulariter Bar. in. d. l. qui proxi. Pōt etiā poni casus q̄ interuenit sola cōfessio: puta confiteor me teneri titio in. g. cū nō tenear: certe ista cōfessio importat legatum sicut quādo tēdit ad liberandum: vt in. l. precedenti in prin. tex. est fm ¶ Dy. in. l. j. in fi. de do. prele. vbi maritus fuit confessus recepisse aliquem fundum ab vgore in dotem cū nō recepisset ⁊ ibi pt̄s q̄ habet vim legati: intellige nisi ,pbetur error testatoris. vt in. l. j. ¶ Jn tex. ibi: non subest quod patet eo ipso q̄ nō probatur subesse: quia illa confessio non probat debitum. l. lucius. §. quisquis. de leg. ij. nisi facta fuisset in tribus casibus de quibus dixi in. l. precedenti. ¶ † Opponitur q̄. l. cauetur q̄ si lego tibi decē que tibi debeo ⁊ nihil debeo: nihil valet legatū ⁊ idem si lego tibi decē que titius mihi debet cū nihil debeat. l. si sic. §. j. de lega. j. ergo idē deberet esse hic si lego tibi. g. que tibi debeo cum nihil debeham. Glo. dicit esse distinguēdum an testator loquat̄ in prima persona ⁊ loquitur hic: an in persona secūda vel tertia: ⁊ loquitur contrarium. Doct. dicunt q̄ in hoc non stat vis sed in alio q̄: primo casu falsa demonstratio non permisit substantiam rei legate: q̄ vt. ff. dixi quando lego tibi decem que tibi debeo legatum consistit in quantitate que reperitur: videor em̄ heredi mandare q̄ soluat decem in secundo ⁊ tertio casu perimit substantiā rei legate si tamē lego tibi decē que mihi debes non videor legare quantitatē sed liberationē ab obligatione quantitatis: liberatio aūt nō cadit vbi nō est obligatio ⁊ sic legatur liberatio que fieri nō pōt similiter si lego tibi. g. que titius debet non videtur legare quantitatē qō patet: q̄ heres liberat̄ actionem cedendo vnde videor legare ipsām actionē si ergo nō subest debitum deficit substantia rei legate. Breuiter glo. istud idē sensit et habuit bonum intellectum: licet non sic specificauerit.

4 ¶ † Sed vltimo queritur extra glo. quid si legaui tibi decē que mihi debuisti ⁊ sic fui loquutus per verbū preteriti temporis non per verbum presentis et est verum quod aliquando mihi debuisti sed soluisti an videor grauare heredē q̄ tibi restituat. de hoc habes tex. in. l. fi. in prin. ff. de lib. leg. per quem limitat̄ illa. l. si sic. §. j. vt ibi no. per Bar. ⁊c.

2 ¶ Si aliquis canonic⁹ donauit ecclesie omnia iura sua q̄ habet in tali castro ⁊ nō apparet que iura ipse habebat an aliqd operatur illa donatio.

3 Si ecclesia tenuit ⁊ possedit tale castrum per longum tempus. an poterit se tueri prescriptione aduersus dñm vendicantem.

4 Si lego tibi decem que tibi debeo: sed mihi dedisti in dotem an videar legare tantūdem in genere.

1 ¶ Jnon de. †Falsa demonstratio in quātitate nō expressa vitiat dispositionē: secus si fit expressa. b. d. Bar. in. l. fi. p istū tex.

2 determinat questionē † si aliquis canonicus donauit ecclesie omnia iura que habet in tali castro ⁊ nō apparet q̄ iura ipse habebat an aliquid operetur illa donatio: ⁊ hic patet quod non. vt not. Spe. de locato. §. nunc vero. versi. iij. ⁊ Bart. post Dy. in. l. si sic. §. j. ff. ō leg. j. ⁊ aduerte q̄ hoc est vtile ⁊ pona mus enim quod ecclesia tenuit ⁊ possedit castrum per longum tempus. g. vel. xx. an. agitur contra eam rei ven. p illum q dicit se dominum. ecclesia dicit se prescripsisse longo tempore cum titulo ⁊ bona fide: an poterit hoc dicere certe non q̄ comes non donauit sibi castrum sed iura que habebat in castro. Jsta sunt valde diuersa inter se. vnde non est verū q̄ ecclesia habuerit titulum in castro tūc posset procedere eius allegatio sed habuit titulum in iuribus que non reperiuntur subesse: ⁊ pro hoc tex. de here. vel act. ven. l. q̄ si in vēditione. ibi vide casus de hoc. ¶ Pro declaratione glo. ij. que incipit q̄ tu mulier oppo. contra primum casum quando nō fuit expressa quantitas. nā text. dicit duo. vnum q̄ nō valet legatū si non probat quātitas debita. aliud q̄ valet si probatur. contra hoc scōm oppo. q̄ non valeat q̄ qñ creditor legat debito: nō valet legatū: q̄ nō cōtinet vtilitatē. l. si debitori. de lega. j. Sol. imo continet vtilitatem: q̄ dos nō est restituēda statim sol. mat. sed annua bima trima die olim idest infra triennīū hodie infra annum si consistat in quātitate: vt. ff. de rei vxo. act. §. ex actio. sed istud legatum faciet vt statim possit peti ⁊ sic valet propter cōmodum representationis. vt in toto titu. de dolo prele. ⁊ aduerte q̄ valet nō solum in illo cōmodo quod forte modicum est ⁊ modicum estimaretur: sed propter ipsum valet etiā in tota quātitate dotis vt possit tota peti actione ex testamento non solum actione de dote. ff. ad le. falci. l. verbis. valet etiam ,ppter aliud cōmodum: q̄ nō poterit retineri ob res donatas vel amotas. intellige hoc quādo consistebat in speciebus. Quādo aūt̄ in quātitatē ⁊ res donate vel amote essent perempte ⁊ sic bincinde deberetur quantitas fieret cōpensatio sicut si nō fuit prelegata. iuxta not. in. l. duoxtio. §. ob res. ff. solu. mat. ita declara glo. sed an valeat vt expense in dotem facte non retineantur glos. q̄ non. intellige de necessarijs que ipso iure dotem minuunt: als secus. ff. de dote prele. l. de dote. Jtem an detrahatur falcidia. dic quod de commodo representationis bene detrahitur sed de quātitate debita nō. vt in. l. j. §. si creditori. adde q̄ si habet collegatarium qō isti detrahitur per falcidiam mulieri accrescit. eo. titulo. l. scie.

4 ¶ Jn seq. glo. ibi: aut quātitas ⁊c. Nam si lego tibi. g. que tibi debeo vel mihi dedisti in dotē nō video: legare illam eandem sed tantūdem in genere ⁊ istud genus reperitur. Quādo aūt̄ legat̄ quantitas vt certū corpus puta. g. q̄ habeo in arca si non reperiuntur non debentur. l. si certos nūmos. de leg. j. ⁊ l. talis scriptura. circa medium ⁊c.

De his que sub modo legati seu fideicommissi relinquuntur. Rubrica.

1 ¶ De materia istius tituli quando fit legatum sub modo vide plene p Bar. in. l. de quibus diebus. §. fi. ff. de condi. ⁊ demō. que sunt ille cōditiones que faciūt modū ⁊ an modus suspendat legatum ⁊ ad quid teneatur legatarius ⁊c.

2 ¶ An legatum factum sub modo sit purum.

1 ¶ In legatis. †Modus appositus in legato equiparatur cōditioni quo ad qd nō per omnia. b. d. tex. cum glo. Dicit etiam aliud qō si nō stat p legatariū quominus modū impleat sed p eū in cuius p̄sona debeat impleri nō p̄iudicat legato: vt in fi. l. ibi: nō oberit. nā ⁊ si fuisset relictū sub cōditione si nupseris: ⁊ per illum staret idem esset: vt de insti. ⁊ substi. l. j. in fi. † Sed qd si stetit per casum q̄ ille mortuus est anteq̄ in mora esset constitutus: tunc est distinguendū inter modum ⁊ cōditionē. nā modus deficiens p casum nō facit deficere relictum. l. si fundū per fideicōmissum. de leg. j. sed conditio sic: vt. j. titu. j. l. legatum loquor in conditione pura vel non mixta dependente ex facto legatarij ⁊ alterius. vt not. in. d. l. j. ¶ Quero an legatum factū sub modo sit purū: dic q̄ sic respectu legati cōditionalis: vt p̄t̄s in. l. libertas. §. hec scriptura. de ma. test.

2 ¶ Aliud est legare sub modo aliud legare vim modi.

3 Si legaui tibi fundum vt centum que tibi debebam nō petas ab herede meo ⁊ tu fundum acceptasti an si agas ad ipsa centum poteris repelli per exceptionem vsq̄ ad valorem fundi an in totum.

1 ¶ Ex his verbis. †Illud qō in vim modi relinquit̄ non potest peti ⁊ vltra q̄ qs bonoretur nō potest grauari. b. d.

2 Premittet̄ q̄ aliud est legare sub modo aliud legare in vim modi. nā si lego tibi centū vt tale qd facias istud legatum dicitur factū sub modo ⁊ est purum vt statim adita hereditate nascat̄ obligatio ⁊ actio vt possit agi cūmodo legatarius caueat de implendo modū. vt. d. l. quibus diebus. §. fi. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊. l. si tibi. de leg. iij. ⁊ hoc erat etiam olim. Si antē lego tibi centum vel fundum vt de ipsis centum vel fundo destitio decem vel partem fundi vel vt post mortem tuam titio restituas istud legatum factum titio dicitur factum in vim modi licet tuum sit factum sub modo. de iure ergo antiquo illi titio nō dabatur actio et tali legato facto in vim modi nisi fauore libertatis. hodie per hāc legem datur titio vtilis actio cōtra te. Et idem in donatione si dono tibi fundū vt post mortem restituas titio: vt de dona. que sub modo. l. quoties. ⁊ est speciale fauore exercentis liberalitatē vt per cōtractū posset quis acquirere alteri actionē. De rigore verborum videtur contrarium: q̄ nihil lego titio licet enuntiem sibi dandum secus est in conditione si legarem tibi fundum si dederis. g. titio nā illi titio cō petit actio contra te ad ista. g. l. si quis sub conditione dandorū decē. ff. si quis omis. cau. test. ¶ Jn tex. ibi: nec̄ fideicōmiss. petitio nascebatur q̄ modū nō videbatur apponere vt disponeret sed vt modificaret dispositionē. ista tamen lex vult cōtrarium qñ modus concernit vtilitatē tertij vt illi detur actio. vide hic qō no. p Bar. in. l. qui rome. §. clauis. de verb. oblig. ¶ Jn glo. ibi: respondeo vtilem actionem habet secundus. tu dic q̄ nullam habet contra primum: sed legatum remanet penes heredes cum onere dandi secūdo. si vero agnouit ⁊ non recepit tūc datur tamen ille literatur cedendo actionem contra heredem si vero recepit datur cum effectu: q̄ cogitur soluere secundo: ⁊ ita no. in. d. l. imperator. ⁊ in. l. fideicōmiss. de leg. j. ¶ Jn gl. ibi petere non potest. supple nec olim nec hodie nō enim per istam legem corrigitur illa. l. si quis sub cōditione. ¶ † Jn verū. si vero legato ponitur casus si legaui tibi fundum vt centum que tibi debebam non petas ab herede meo: ⁊ tu fundum acceptasti: ⁊ nihilominus vis agere: hic dicitur quod vsq̄ ad valorem fundi repelleris per exceptionem vltra nō: q̄ nō potes in plus grauari q̄ fueris oneratus. Sed contra quia acceptando legatum videris tantum estimasse fundum quātum debebā. Sol. dic ⁊ declara vt habetur in. l. imperator. de lega. ij. ⁊ fm ibi no. pone casum in isto. §.

De conditionibus insertis. Rubrica.

2 ¶ Numerus pluralis verificat̄ in singulari ⁊ qñ. pcedat.

3 Nepos etiā ex filia continetur appellatione liberorum et quid appellatione filiorum. ⁊ nu. 6.
An comprehendatur appellatione liberorū masculorū si dicatur si decesserit sine liberis masculis.

4 Nepos vel neptis ex filia sicut comprehēditur appellatione liberorum an ita etiā dicatur de generatione illius.
Si fiat concessio fendi vel emphyteosis alicui recipienti pro se ⁊ suis descēdētibus vsq̄ in tertiā generationē ⁊ ipse decessit cū nepote vel nepte ex filia an ille dicat̄ ex sua generatione.

5 Nepos vel neptis ex filia an dicat̄ de gnatione aui materni.
An mulier generet an aūt vir habita nōlatione ab agente.

6 Testator si dicat si decesserit sine liberis ex suo corpore descendentibus an sub istis verbis comprehendatur nepos vel neptis ex filia.
Dictio ex: q̄ō significet causam propinquam.

7 Nepos ex filia si non fuit heres institutus vel noluit vel non potuit esse heres an faciat deficere cōditionem si decesserit sine liberis.

8 Quid in conditione si decesserit sine heredibus.
Verbum heres q̄ debeat sumi pro herede vniuersali.

9 Habēs filium masculum ⁊ feminā. si eā in certa quātitate instituat ⁊ masculū vniuersalē ⁊ heredē instituit ⁊ decesserit sine liberis voluit bona sua deuenire ad piū locū an nepos istius masculi ex filia predefuncta excludat pium locum.

1 ¶ Jam. †Non videt̄ decessisse sine liberis q̄ vnicū nepotē ex filia reliquit. hoc

2 dicit cōcordat. l. cognoscere. §. liberorum. ff. de verb. signifi. ⁊ de pollici. l. fi. ¶ † Mo. tria prima quod numerus pluralis verificatur in singulari q̄ dicitur decessisse cum liberis: q̄ vnum tm̄ reliquit: in cōtrarium facit: q̄ pluralis numerus saltem duos vel tres requrit. l. vbi numerus. de testa. ⁊ de optio. lega. l. j. seu tm̄ que in pluribus: ⁊ ita erat hic quia non erat credendum testatorem voluisse preferre extraneum sue posteritati etiam si fit vnus de sua posteritate. l. cum acutissimi. de fideicōmiss. facit. l. iij. §. j. ff. de neg. gest. ver. verba edicti pretoris loquentia de gerente negotia aliena verificantur in gerente vnum tm̄: et vide

3 ibi concordantias in glos. ¶ † Secūdo no. quod nepos ex filia

a continetur appellatione liberorum. [a] Sed pone quod dixit si decesserit sine liberis masculis an comprehēdatur appellatio ne liberorum masculorum videtur quod sic: q̄ est de liberis: vt ro aliqua. ver. ex. vj. vbi videtur tenere quod quando adijcitur istud verbum masculis senserit de masculis descendentibus ex masculis. Breuiter in concessione feudi vel emphyteosis si fieret titio recipiente pro se et suis liberis descendentibus masculis deberet intelligi illo modo: ita loquitur Specu. per naturā eius quod conceditur: sed in termino huius legis teneo primā

4 partem licet Bal. hic nō bene declaret. ¶ † Item queritur an nepos vel neptis ex filia sicut comprehēditur appellatione liberorum. ita etiam dicatur de generatione illius vt si fiat concessio feudi emphyteosis alicui recipienti pro se ⁊ suis descendētibus vsq̄ in tertiam generationem ⁊ ipse decessit cum nepote vel nepte ex filia: an ille dicatur ex sua generatione his diebus habui consulere q̄ quidam tenebant quod non per rationem que ponitur in glo. q̄ ille sequitur familiam sui patris nō aūt aui materni mortui vt in. l. liberos. de senato. ⁊ pro hoc. l. ij. in fi. ff. de iure immu. vbi immunitas concessa alicui ⁊ suis posteris ad nepotes ex filia non extenditur. pro hoc videtur tex. in c. vbicūq̄ de penis. lib. vj. Jn contrarium est veritas ⁊ expresse hoc tenet Specu. in titu. de locato. §. nunc vero aliqua. ver. clv. sen. viij. nec obst. leges in cōtrarium allegate: q̄ in bonoribus et in dignitatibus que conceduntur ,ppter honores fateor: hoc verum quod non comprehenduntur tales nepotes sed restringuntur verba ad illos qui sunt de familia cui facta est cōcessio et sic ad descendentes ex masculis et eodem modo in penis legalibus impositis alicui ⁊ suis descendentibus vsq̄ in secundam et tertiam generationem quā propter heresim vel lese maiestatis crimen vt non extendatur ad descendentes ex filia per rationem que collitur ex. l. quisquis. j. ad le. iul. maie. sed in concessione emphyteosis in qua succedunt masculi ⁊ femine[a] de iure cōmuni etiā si fit ecclesiastica. vt in aut. de non alie. §. emphyteosim ¶ dico quod nepos vel neptis ex filia dicitur de generatione aui materni: q̄ est generatus ab eo mediante filia vt etiā patet ex illo text. in ver. susceperat. ex quo colligitur quo auus maternus dicit̄ suscipere nepotes ex filia: ⁊ ista. susceptio nihil aliud est q̄ generatio. Quidam autem dicebant quod mulier non generat: sed vir habita nominatione ab agente non a patiente quod fatuum est dicere: imo eque p̄incipaliter generat mulier sicut masculus cum generatio fieri nō possit sine vtroq̄ [c] vnde dicunt naturales quod pater prebet formam: mater autē materiā ⁊ in re generata eque p̄incipalis est materia sicut forma: imo se habet per prius: q̄ sine materia non potest esse forma: sed econuerso sic ⁊ si aliud diceretur sequeretur quod Christus nō fuisset de generatione dauid generatus ex feminis que fuerunt de stirpe dauid: non autem ex mascu. q̄ patrem in terris nō habuit ⁊ tñ euangelia vult cōtrariū ibi: liber generationis Jesu christi filij dauid. vbi vult̄ ostēdere q̄ fuit de gnatione dauid. Jtē sequeret̄ q̄ nō fuisset homo si mater non generasset qō est hereticum dicere ⁊ per istas rōnes cōsului pro ista parte

6 que est ipsa veritas allegādo istū tex. in verb. susceperat † q̄ dē etiam tenebat Bal. si diceret testator si decesserit sine liberis ex suo corpore descendentibus an sub istis verbis comprehendatur nepos vel neptis ex filia videtur q̄ non q̄ dictio ex[c] significat causam propinquam. vt not. in. l. j. §. si seruus extero. sed nepos vel neptis ex filia non descendunt immediate ex corpore aui materni. Jn contrarium facit iste tex. fm Bal. q̄ auus maternus dicitur ipsum suscipere ex filia. nam malleus vel instrumentum lz faciat domū nihilominus ⁊ faber. vt not. j. de acqr. pos. l. per procur. vide de hoc per Bar. in. l. liberorū. circa fi. de verb. sig. qui videt tenere idē in. l. lucius. la. ij. §. de here. instit. et Bal. allegat glo. in aut. de nō eligē. scōo nu. §. cū igitur. ¶ Tertio ⁊ vltimo no. q̄ appellatione liberorū cōprehenduntur nepotes: q̄ intelligē oīa de proprio significato non sic de appellatione filiorū nisi de improprio. ⁊ per extensionem: vt in. l. insta. de verb. signi. qō dic vt plene per Bar. in. d. l. liberorū largius

7 em̄ est significatū illius verbi liberorū. ¶ † Ultimo queritur text.

¶ Appellatiōe liberorū. Adde Jo. an. in addi. Spe. sup rub. ō test. ⁊ super hoc ,ssuluerūt Pe. de anch. Ant. ō bu. ⁊ Sali.

[b] ¶ Jn qua succedūt masculi ⁊ femine. adō Car. zab. i. c. potuit. de loca. Bal. in j. ,sstitutiōe feu. ⁊ an ille q̄ accipit ēphyteosim ,p se ⁊ filijs suis: an ,pehēdunt filie femine. vidē ,ssil. inci. clemen tissimū deū. i fi. iij. col. i. iiij. vol. Et qd si p̄ acqrit ēphyteosim ,p se ⁊ filijs legitimis dic q̄ talia ẏba filijs legitimis ñ itelligunt de filijs masculis tm̄ sed etiā de feminis. ita expresse declarat Jo. in. c. raynald⁹. de testa. ⁊ ibi Ant. de bu. in. ij. col. ⁊ p Aleg. de imo. cō sil. v. inci. pōderatis bis que i themate narrāt in pe. col. in. iij. volu.

[c] ¶ Dictio ex. ad de Bart. i. l. j. §. ex incendio. ff. ō incen. rui. nau. Bal. in. l. de pecoibus. C. ad. l. aq. Jo. an. ⁊ ab. i. c. qual⁹. ō elec. Abb. in. c. inter dilectos. de fid. instru. Pet. de anc. i. c. si ,ppter tua debita. de re scrip. li. vj. ant. de but. in. c. j. de cler. pug. i duel. Jo. de ana. in. c. de cetero. de bo mici. Barba. in rub. de ,ssti. old. cōsil. glig. incip. consueuit dubitari.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

dicit q̄ iste nepos ex filia fuit institutus ꝛ sic erat de liberis: et erat heres institutus. quid si nō fuisset institutus vel fuit tamē noluit vel nō potuit esse heres an faciat deficere conditionē et tenet q̄ sic per. l. filiusſa. §. cum quis. de leg. j. Sed glo. ibi aliter distinguit. Bar. tenet opi. Pe. sed ista ꝓcedunt q̄n dīgisset si decesserit sine liberis ly non sint heredes: q̄ verū est dicere q̄ decessit cum liberis † sed dubiū est quid si digisset si decesserit sine heredibus. nā illud verbū appositū in cōditione restringit ad liberos: vt est casus not. in. l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. Dn ergo requiritur quod sit de liberis ꝛ q̄ etiā sit heres glos. ibi videt tenere q̄ sufficiat primū: ꝛ fit pinde ac si digisset si decesserit sine liberis. in cōtrariū facit tex. in aut. de nō alie. §. emphyteosim. vbi si fit cōcessio alicui ꝛ suis liberis ꝛ heredibus nō transit ad liberos nisi etiā sint heredes ꝓpter istud verbum heredib⁹. q̄ etiam tenet Bar. in. l. vt iusiurandi. §. si liberi. de ope. lib. Bal. hoc tangit ꝛ videt sentire q̄ q̄n istud verbū apponit in conditione debeamus tenere glo. q̄ est in. d. l. ex facto. §. fi. vt sufficiat q̄ sit ex liberis: ly nō sit heres quātūcūq; dīgerit sine heredib⁹ sed quādo apponit in cōcessione emphyteosis vel feudi requira tur q̄ sit de eis ꝛ q̄ sit heres. Dn aūt requiratur q̄ sit heres vniuersalis in toto vel in quota an aūt sufficiat q̄ sit institutus in aliqua re vel quātitate ꝛ sic sit particularis. Barto. tenuit q̄ hoc vltimū sufficiat: sed Bal. tenuit cōtrariū in. l. liberti libertecq;. de ope. libe. reprehendens Bart. per. l. quidam. §. i. vel. §. ff. de eden. q̄ verbū heredibus debet assumi in potiori significato ꝛ sic in herede vniuersali non particulari qui nō dicit ꝓ prie heres q̄n habet heredē vniuersalē. vt. l. quoties. §. de here. instī. idē Bal. tenuit cū Bar. in. c. j. de suc. feu. ꝛ istud videtur tutius q̄ Bar. multas rationes adducit ad ꝓbationem sue opinionis. ¶ Vo. Rapha. tāgit hic vnā. q. quā ego vidi arduam: et in qua cōsuluerūt quasi oēs doc. italie: ꝛ etiā collegia. aliqui ꝓvna parte aliqui ꝓ altera. † Quidā babēs filiū masculum ꝛ filiā feminā illā instituit in certa quātitate ꝛ masculū vniuersalem in residuo heredē: ꝛ si decesserit sine liberis voluit bona sua deuenire ad pium locū. iste filius masculus decessit cum nepte ex filia predefuncta dicebat pius locus extitisse conditionem si decōmilli: q̄ testator non censet cogitasse de nepote ex filia tali ratione: nā cum ipse baberet filiā voluit piū locū illi filie ꝓferre q̄ ptz: q̄ ipsum locum substituit post mortē filij non aūt ipsam filiam. si ergo voluit piū locū ꝓferre filie sue multomagis nepoti ex filia istius filij q̄ non ꝓsumitur plus illā neptē dilegisse q̄ filiam suam. Nec ob. iste tex. q̄ debet intelligi extra istos terminos q̄n testator nō babebat filiā quā ꝓeposuit substituto. et istam partē tenuit. d. Rapha. Alij dicebā: contrariū q̄ iste tex. loquitur generaliter si aliud diceremus q̄ si iste filius decessisset cū filia femina ista filia nō excluderet substitutum q̄ subesset eadem ratio q̄ non est verisimile q̄ testator dilegerit plus neptem ex filia q̄ filiam ꝓpriā. l. si vina matre. circa me. §. de bo. ma. ꝛ tamē temerariū hoc esset dicere per. l. cum acutissimi. vbi filia grauati excludit substitutū sicut ꝛ masculus. Sed ad istam rationem posset respōderi ꝓnt. ſ. verum esse nisi in terminis ꝓpositis. q̄. q̄n habebat filiā quā postposuit substituto finaliter. q. fuit terminata p cōcordiā ꝓpter cōtrarietates doc. consulentiū. Ego fui primus cōsultor: ꝓ ista parte et ꝓ loco ꝓ tamen postea nunq̄ voluī amplius consulere ly requisitus q̄ multorum consilia in contrarium fecerunt me in dubitationem incidere ly ꝓ parte ꝓ qua consului totum florentinum collegium consuluerit ꝛ etiam omnes aduocati curie romane qui erant plures ꝛ solennes: bononienses ꝛ perusini consuluerunt ꝓ alia parte.

a ¶ Intellectus. Adde. Bar. in. l. apud antiquos. C. de fur. Bar. in l. marcell⁹. ff. ad treb. Bal. in. l. ēt ff. de auto. ꝛ glo. i. c. ꝓto. de usur.

b ¶ Efficiat eps. Adde q̄ hoc limitat quatenus patria potestas est contra eū sed quatenus est sibi fauor ꝛ tūc nō liberat. ita singulariter dicit bar. in. l. itē in ptāte. ff. ō his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ qd de constituto ordine sacerdotali ꝛ de clerico constituto in minorib⁹. vide glo. in. c. indecentū. de eta. ꝛ quali. q̄ est ꝛprobata ibi a doc. ꝛ glo. fi. in. c. cū voluntate. de sen. excō. doct. in c. q̄ nos. de test. do. ꝛ Phil. in. c. si annū quartū decimū. in. §. bn iusmodi. de iud. lib. vj. ꝛ p Card. Alleg. in repet. c. p venerabilē. in §. q̄ō aūt. in. vij. no. qui fil. sint legitimi.

Si testator instituit filiā nuptā ꝛ facit legata sub conditione vel in diem ꝛ iussit eā cauere si non diuertit a marito nō videtur exonerata a cautione si diuertit.

Cum patremfa. † Argumentū a cōtrario sensu non debet sumi q̄n resultat ꝓpriꝰ intellect⁹. ad hoc semp allegāt. l. cōuenticulā. de epi. ꝛ cle. vel ꝓpius. ad literam. b. d. Tiussa cauere si nō diuertit a marito non videt exonerata a cautione si diuertit. b. d. q̄ sequeret ꝓpriꝰ intellectus a contrario sensu: premitte ad enidētiam q̄ ꝓ legatis factis in diem vel sub cōditione pōt heres cōpelli ad cauendū conditione vel die pendente de soluēdo illis aduenientibus: vt in toto titu. ff. ꝛ. C. vt lega. no. ca. Secundo premitte q̄ testator pōt heredem exonerare a dicta cautiōe: vt in. l. scire. j. vt leg. no. ca. Pone ergo q̄ testator instituit filiā nuptā ꝛ fecit legata sub cōditione vel in diem ꝛ iussit eam cauere si nō diuertit a marito quod validum est in iure regulariter. l. i. §. huius rei. de offi. eius cui man. est iurisdi. ideo videbatur exonerata a cautione. Ista non diuertit ꝛ non volebat cauere dicens se fuisse oneratam a cautione sub cōditione si diuertere possem illa cōditione inspecta non posset diuerterem ꝛ remanerem exonerata quia illa conditio diuertendi est turpis. l. reprehendenda. ff. de instī. ꝛ substi. Sicergo essem exonerata eo casu quo fuisset mihi relicta expressa exoneratio ista sub conditione ergo idem si relicta mihi a cōtrario sensu. vnde licet non diuerterim cauere non debeo: hic dicitur contrarium: quia non est verum quod videatur exonerata a cōtrario sensu sub conditione si diuerterit q̄ illa conditio est turpis: et testator esset reprehendendus: vnde non debet sumi iste contrarius sensus: ꝛ per cōsequens argumentū nō tenet debet ergo cauere postq̄ non diuertit ista. l. scrupulosa. in text. ꝛ glos. ponit casum: sed non ita clare ꝛc.

Conditio si nupserit arbitrio tertij an reperiatur de legato vel legatum reputetur purum et quid si ille tertius moriatur anteq̄ nubat.

Ea conditione. † Si cōditio ista deficit facto eius qui debet implere legatum nō debetur. hoc docet. Item si per casum vt in legibus sequentibus. quas leges plene examina: vt dixi in. l. ſ. de instītu. ꝛ substitu. ¶ Oppo. glos. in ista. l. legatum. de. l. turpia. §. j. de lega. i. per quam videtur quod licet decesserit ille cui debebat nubere nō deficiat conditio nec legatum. Bart. distingit an ille decedat viuente testatore ꝛ tunc illa conditio tanq̄ possibilis non vitiat legatum sed vitiatur. vt in. l. cōtraria. aut post mortem ꝛ loquitur hic glo. reprehendit ꝛ bene: nam tunc esset conditio impossibilis: ꝛ reiceret si tempore testamēti ille esset mortuus q̄ impossibile semper fuit quod possit nubere iam mortuo: sed si tūc viuebat illa conditio fuit possibilis a principio ꝛ potuit eā implere viuente testatore ꝛ etiam post mortem. vt. l. hec conditio. la. j. de cōdi. ꝛ demō. si ergo postea moriatur: et fic efficitur impossibilis ex postfacto dicitur defecta conditio ꝛ sic deficiat legatum vt hic non fit distinctio an in vita vel post mortem. Nec obst. l. turpia. §. j. quia ibi propter aliud alia conditio erat inutilis seu turpis. † nam reliquit mulieri si nupserit arbitrio tertij. ista conditio est contra libertatem matrimonij: vt in. l. cum tale. §. si arbitro. de condi. ꝛ demō. debet enim matrimoniū esse liberum vt nubat ad sensum suum ideo reiicitur de legato: ꝛ reputatur purū. si ergo ille cuius arbitrio debebat nubere mortuus est legatum non deficit: q̄ defectus conditionis inutilis non vitiat cum etiam si viueret ꝛ posset nubere arbitrio illius non teneretur ipsum requirere ꝛ nubendo sine ipso consequeretur legatum: ꝛ iste est casus illius. §.

Vidua nupta q̄ nō egreat de potestate patris ly transeat in potestate mariti quo ad obsequia matrimonij.

Episcopalis dignitas vel ingressus monasterij liberata patria potestate.

Fructus tua. † Quod ad acquisitionem legati inspicitur tps quo dies eius cedit. hoc dicit. Dic vt plene habetur in. l. que legata. de regu. iur. Tr allegatur ista lex q̄ mulier nupta non egit de potestate patris licet transeat in potestatem mariti quo ad obsequia matrimonij tamē quo ad effectus iuris ꝛ patrie potestatis remanet in eadem: ꝛ hoc in matrimonio carnali: † sed in spirituali vt fi efficiatur episcopus⁵ vel ingrediatur monasteriū egit de patria potestate: vt in aut. si episcopalis dignitas. ſ. de episco. ꝛ cler. ꝛ no. glo. in. l. ſi ex causa. §. pomponius. ff. de minor.

Plura specialia in legato libertatis.

Conditio dādi si est adiecta in legato ꝛ ille cui dari debet semel oblatam pecuniā recipere recusauit. an ille qui debebat implere liberatus sit ab implemento.

Conditio si dederit meo heredi an etiam possit impleri in bērede heredis.

Ille qui habet implere cōditionem in persona alterius debet accedere ad illum nec expectare q̄ ab eo petatur vt cōditio ꝓ impleta habeatur.

Debitor an teneatur accedere ad creditorem ne sit in mora.

Cum quidam. † Conditio dandi legato libertatis adiecta si casu vel facto eius cui dari debeat impediatur vel deficiat habetur ꝓ impleta q̄tum ad hoc vt libertas statim competat sicut si impleta foret. secus si facto seruus remanet tamen seruus obligatus ad dandum quando casu deficit: secus si facto eius cui dandum erat. hoc dicit tota lex. ¶ Et sic in legato libertatis plura sunt specialia: primum est quod licet ista conditio dandi sit mixta tamen si deficit per casum non habetur ꝓ defecta. regulariter secus: vt. ſ. eo. l. legatum. et. l. cum ita. de condi. ꝛ demon. Secundum est q̄ licet constiterit in dando q̄tātatem in genere: ꝛ sic licet impediatur dare vnam quantitatem posset dare alteram et per consequens non posset

non posset dici defecta sed impedita tamen habetur ꝓ impleta q̄tum ad hoc vt statim competat libertas regulariter secus. l. que heredi. in fi. eo. titu. ff. vbi non debetur legatū quousq; cōditio que non potest impleri fuerit impleta. ista autem pōt adhuc impleri: ꝛ tū sufficit q̄ seruus casu fortuito fuerit impeditus implere: ꝛ hoc quando perit quātitas quā parauerat solutioni ꝛ sic apparet de ipsius diligentia non sic si quantitatē nō parauerat nec parare potuerit: vt hic in glo. que incipit qd aūt Tertium est q̄ remanet obligatus ad dādum: ꝛ sic illud quod est in conditione est etiam in obligatione ꝛ potest peti cōditione ex ista. l. regulariter secus. l. si quis sub conditione. §. si quis. ff. si quis omiſ. cau. testa. Quartum est q̄ si consistebat in dando certam speciem licet illa sit perempta non est liberatus iste seruus ab obligatione sed tenetur estimationem soluere: regulariter secus. vt in. l. si ex legati causa. ff. de verb. obli. vbi per interitum speciei non subsistente mora vel culpa debitoris liberat debitor. Quintū ꝛ vltimum est quod ex gestis in seruitute tenetur iste liber factus regulariter secus. vt. ſ. an seruus ex suo facto per totum. Et ista colligūtur ex glos. magna q̄ incipit aliud est in contractibus. que per predicta remanet declarata vno excepto de quo statim dicam. Nam predicta vera q̄n casu fortuito impletur. si autem facto serui implere debētis habetur ꝓ defecta: nec hic est aliquid speciale. Si vero facto eius cui dandū erat habetur ꝓ impleta: nec etiam hic est aliquid speciale: q̄ regulariter idē est. vt. ſ. de instī. ꝛ substi. l. j. ꝛ. l. iure ciuili. de cōdi. ꝛ demō. † Sz aliud est ḥ singulare: q̄ semel oblatā pecuniā vel speciem recipere recusauit liberatus est ille qui debebat implere ad implemento. ꝛ habetur ꝓ impleta: ꝛ ly postea penitētia ductus vellet recipere non tenet ille amplius ei offerre etiā si pecunia vel res oblata non sit perdita fm veram opinionem Joā. quam recitat glo. que incipit tres casus. in pxin. ꝛ istud est verum etiam in alio legato q̄ libertatis. Regulariter autē per oblationem solam debitor non liberatur non sequuto intertitu. l. qui decem. ff. de solu. imo requireretur ꝛ si non solueret cōstitueretur in mora: ꝛ ꝓtor mora creditoris tolleretur q̄ vltima mora nocet. vt. l. illud. de pericu. ꝛ cōmo. rei ven. ꝛ hoc vult ista glo. mag. que incipit aliud in pxin. Ō aūt dīgi sufficere oblationem semel factā ꝛ nō teneri amplius offerre ꝑcedit q̄n conditione impleta vel habita ꝓ impleta nihil restat fiendū per heredem vt in legato libertatis q̄ statim cōpetit et sic executio facta est. Si aūt restaret vt in legato alterius rei de qua ly trāseat dīnium restat tū possessio penes heredē: et sic potest agi vt eam tradat tūc si agatur pōt heres per viā retentionis sibi consulere vt non cogatur tradere nisi sibi soluatur ly semel oblata recusauerit. Iste est casus singularis fm intellectū Pe. in. l. cui fundum. in fi. de condi. ꝛ demō. de quo per eum. in. l. fi. j. eo.

4 ¶ † In p̄n. l. ibi: si suo heredi. Ista conditio si dederit meo heredi potest impleri etiā in herede heredis. l. sub diuersis. §. fi. et l. cum ita datur. §. fi. ff. de condi. ꝛ demō. secus si tertio nō heredi dādum erat. Nam si ille moriatur anteq̄ sibi detur habetur conditio ꝓ defecta ꝛ deficit legatū: q̄ nō pōt impleri persona heredis eius. vt in. d. l. cum ita. in pxin. q̄ sibi est soluēdū respectu sue persone ideo personā non egredit. Sed q̄n heredi testatoris tūc est soluendū tanq̄ heredi ꝛ respectu hereditatis que tamen transeat ad scōm heredem ꝛ ad ceteros in infinitū etiā

5 potestas soluēdi ad eos transit. ¶ † In tex. ibi: ꝓperabat ad heredem. Ro. hic q̄ ille qui habet implere ꝗditionem in persona alterius debet accedere ad illum nec expectare q̄ ab eo petatur vt cōditio ꝓ impleta habeat. concor. de conditi. ꝛ demō.

6 l. tales. §. fi. ¶ † Quid aūt in debitore an debet accedere ad creditorem ne sit in mora an expectare q̄ creditor ipsum interpellet ꝛ ꝓtius non sit in mora. dic vt plene no. in. l. item illa. ff. de cōsti. pecu. ¶ In tex. ibi: oīno cōpetat. dic. ſ. statim videbatur contrarium. l. q̄ videret defecta cōditio: ꝛ sic libertas nō deberet: vt. ſ. eo. l. legatū. vel si non haberet ꝓ defecta saltem nō haberetur ꝓ impleta quouscq; aliam pecuniā solueret vel estimationem rei perdite ad quam remanet obligatus: vt. j. circa fin. Contrarium tamē est ꝛ sic sunt duo specialia fauore libertatis vt non habeatur ꝓ impleta: ꝛ statim libertas cōpetat. ¶ In tex. ibi nō abstrahatur dic cum isto verbo iunge ver. obnoxius tamen. qui est. j. vsq; in fi. l. Et postea redeas ad seq. versi. ibi: ex quacunq; causa ꝛc. vbi concludit q̄ ille tex. est transpositus et inordinatus ꝛc.

2 Conditio si ascenderit capitolium an sit indiuidua.

3 Conditio dandi vni an possit ꝓ parte impleri vt quis partē legati consequatur.

Si plures. † Conditio consistens in facto indiuiduo plurib⁹ apposita potest per vnum impleri aliis contradicentibus vel negligētibus sibi tamen soli prodest vt partem legati consequatur nō

antem aliis. b. d. in effectu. ꝛ Pe. repetit hanc. l. ꝛ tractauit materiam. titu. de condi. ꝛ demon. ꝛ est pulchra ꝛ subtilis repetitio valde. Ego. ponit casum duobus modis. In primo est cōditio indiuidua ꝛ cōmunis oibus. puta si domū fecerint. videbatur eīs q̄ cū oibus fuerint apposita oēs deberent ea simul implere ꝛ vno implente non deberetur legatum alicui. alij forte dicebant q̄ sufficiebat eam impletam esse per vnum vt legatū purificetur etiam quo ad alios. Imperator tenet mediā viam: vt vnus possit implere ly fuerit apposita pluribus: q̄ vna pluralitas resoluitur in plures singularitates. ꝛ est perinde ac si cuilibet eorum fuisset apposita. l. falsa. §. fi. de condi. ꝛ demō. tamē non purificat legatum nisi quo ad se vt partē suam possit petere nō quo ad alios qui nihil petere poterunt. Sed vtrum portiones aliorū accrescant isti implenti. tex. iste innuit q̄ non. ibi: dum dicit ꝛ ꝓ portione sibi cōtingente accipere. Breuiter puto dicendum q̄ si alij vellent postea soluere partem impensarū que tangebat eos nō accrescant illi implenti: sed possint illi pe

2 tere sicut si simul impleuissent. arg. in. l. fi. j. de iure do. impe. si vero accusauerint dato eis termino ad instantiā implētis tūc faciunt se alienos a portionibus suis. l. si legatario. de fideicō. liber. ꝛ sic accrescant illi implenti. † Secundo modo ponit casum glo. sub illa conditione si ascenderint capitolium quā glo. dicit esse indiuiduā sane intellige. ſ. singularem in persona cuiuslibet q̄ quilibet pōt ascendere ꝛ ascensus vnius nō est ascēsus alterius etiam si simul ascenderent: q̄ sunt diuersi ascēsus Non sic in constructione domus q̄ est vnica etiā si fieret ab oībus simul: nō autem intelligas q̄ sit indiuidua per se: q̄ nō po

3 test quis ascendere capitolium ꝓ parte † tunc aūt dicerek ꝓ prie loquendo quando consisteret in dando: vt si descenderint et tunc quilibet potest implere ꝓ parte sua ꝛ consequeret par tem suam legati. l. si duobus. de condi. ꝛ demon. Sed si esset apposita vni tm̄ ille nō posset implere ꝓ parte etiā vt consequatur patem legati: vt in glo. fi. nec etiā si decederet pluribus heredibus relictis posset vnus implere ꝓ parte vt consequere tur partē legati. l. cui fundus. in fi. de condi. ꝛ demon. ꝛ si dicat istud nō posset ꝓcedere: q̄ si decessit anteq̄ impleret deficit conditio ꝛ legatum conditionale ad heredes nō trāsmittit: vñ etiā si vellent oēs implere non possunt legatū petere q̄ est exꝑtinctum: quomodo ergo pōt ꝓcedere illud quod dicitur in. l. cui fundus. in fi. de condi. ꝛ demon. dicit Pe. quod debet intelligi q̄n legatarius obtulit anteq̄ decederet⁹ heres recusauit recipere. ꝛ sic conditio habetur ꝓ impleta q̄tum ad hoc vt purificetur legatum per. l. ꝓcce. ibi: nisi ꝛ ipse oblatas pecu. nō susceperit attamē legatarius si vult ipsum habere habet necesse soluere si heres penitentia ductus vult recipere: q̄ sic pōt sibi consulere per viam retentionis. nec obst. §. l. ꝓxi. in eo q̄ ibi dixi: q̄ ibi nihil restabat agēdū per heredē cū libertas iam cōpeteret sic. ſ. soluere vel tradere rē legatam quā soluere non tenetur nisi pecunia tota sibi soluta etiam si de vno legatario pervenerit fuit ad plures heredes vt est casus ibi singularis: secus quando fuisset apposita pluribus ab ipso principio. vt. ſ. dixi. limita hanc legem nisi aliter appareat de intentione testatoris quod noluit eā habere ꝓ impleta nisi omnes simul impleant vel quod voluerit habere ꝓ impleta quo ad omnes etiam si vnus solus impleuerit. ff. de manumiſ. testa. l. si fuerit. in pxin. et ver. q̄ō ex his. Item quod dixi conditione dandi vni nō posse ꝓ parte impleri etiam vt partem legati consequatur. fallit quando legatum scinderetur per cōrata. vel alio modo. Nam etiam tunc onus conditionis scinderetur. ff. de condi. ꝛ demon. l. plautius. ꝛ l. pe. ſ. j. q̄ō dic vt ibi ꝛc.

¶ De vsuris ꝛ fructibus legatorum. Rubrica.

2 In legato vniuersitatis vt gregis veniunt fructꝰ ante mora percepti.
Quid in re singulari. ꝛ nu. i.

1 **Legatorum.** † In actione ex testamento veniunt vsure a tempore litis contestate si mora nō precessit contestationem ꝛ etiam fructus percepti et percipiendi. b. d. ista lex cum lege ii. j. e. Sed si mora precessisset venirent ex tempore more. simile in. l. vna. cum ibi not. ff. de tritica. videbatur autem quod in actione ex testamento cum sit stricti iuris q̄ nō numeratur inter actiones bone fidei. instit. de actio. §. actionem. non venirent vsure etiam ex tempore litis contestate finō fuerunt ꝓmisse per stipulationem: vt. ſ. de condi. inde. l. j. in fi. sed respōde q̄ ly sit stricti iuris in hoc tamen habet instar bone fidei in quave niunt vsure post moram. vt in. l. mora. §. in bone fidei. ff. de vsuris. iuncta. l. in minorū. cum ibi not. ſ. in quibus cau. in integ.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico